HORT (Heves)

RMV 10, 89.l.

KASTÉLY, régi

Hort

HOTEL INTER-CONTINENTAL

Mexico City

Apdo. 95 bis

Hort kastély

(Heves vm)

teljes berendezése
aukcióra került az
Almásy-Teleki Művé-
szeti Intézetben

1940-ben.

L. az aukció (IV. ir)
katalogusát.

LÉGRÁDY TESTVÉREK R.T.
NYOMDAI MŰINTÉZET
NYOMÁSA, BUDAPEST.

MDK

Hort-Hibján

zománcos ékszerek

Magyar Iparmüvészet, 1902. 102. 1.

M.D.K.

Hart Károly (temesvári) építő mester

építi a buziási uj járás-bírósági épületet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

aug. 30. sz. 5. old.

M.D.K.

Flora

Művészet 1902

100

Hortál Henrik

A Rákóczi emlékmüre hirdetett pályázatra beküldött pályamüveket bemutatja a lap s felsorolja a dijnyertes müvészeket:
I. dij: Holló Barnabás és Györgyi Géza.
II. dij: Füredi, Lechner, Körösfői.
III. " először: Hortál Henrik, Tóth István és Révész Imre.
III. dij másodszor: Beck Fülöp és Hikisch Rezső.
IV. dij: Dudits, Markó, Lux.
Versenyen kivüli pályamüvek: Stróbl Alajos és Bobula János.
Repr.-ók.

ELET, Bp. 1909. nov. 7. I. évf. 46. sz. 602, 603, 605, 606. lapokon.

M. D. U.

HORTAY Nándor építész

vasbetontervező, a Horcsik-tödém

szerkesztője - elhunyt

Magyar Nemzet 1961. jún. 29. 6. l.

Homter János

Erdélyi tipográfus. Neve emlétoe.

Székely Artúr: Hochmeister ~~János~~ Márton; Magyar Grafika, 1967. 6. sz.
1767 - 1967 72. l.

Horter Miklós

vezetése alatt képzőtelek helyreállítási
tervei a visegrádi Lakótoronnyal kap-
csolatosan 1962-63 években.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Mezényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem,
V. (1967-68) Budapest, 1970.

3331

Ötvös Horth János

1569–1594.
A düsseldorfi kerülethez tartozó Ratingenből származó ötvös. 1569-ben polgárjogot vyer. 1571-ben hatodik consul. Mint Eisebb tilalmat tevő és szenvedő fel szerepel 1594 ig.

Letisztázva

Mihalik D. Kassaváros ötvösségének tört. Bpest. 1900, 185. l.

Storno Kálmán

építész

Kassa

Ötvös Horth János 1569-1594

Arch.Közl.1899. XXI. 185

H orthy Ákos

M.D.K.

Diplomaterv: Szálloda terv a Várban

Gárdonyi Jenő: Milyennek álmodják az uj Budapestet a szigorló épitészmérnökök
Magyar Nemzet 1966. julius 31. 4.l.

.„D.K.“

MDK

Horthy Béla, sz. 1869.

Arckép

Magy.remekmüvek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

2o l.

Horthy Béla, festő

MDK

Ernst Mus. Szinyei Tars. Represent Kiáll. 1935 jan.

magyarországi Horthy Béla
festőművész
45. éves
(szívbaj)
+ 1943. II. 10 temetés II. 13.
Farkasréti temető

Halotti főkönyv
385 folyószám

MDK

Horthy Béla

Kóródi Katona J: A visszatért Nagybánya.
Nemz.Ujs. 1940. szept. 8.

Horthy Béla
Fogat, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
13 l.

Horthy Béla fecit.

V. V. 599/1899.

1899. okt. 31.

Horthy Béla
Málhásállatok, olaj

Cs. Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
16 l.

M.D.K.

Horthy Béla

A "Julian festő és szobrász-aladémia" alapitásáról és történetéről ir ifj.Szikszay F. "Egy párisi festőakadémia"cimmel és felsorolja azokat a nagy magyar képzőművészeket, akik az akadémia növendékei voltak. Közöttük szerepel a müvész.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 946-959. lap

M.D.K.

Horthy Béla

"Francia modorban készült önarcképét és
"Vebdéei polgárnő" c. festményét emliti meg
N. Istvánffy Gyula: "A Képzőművészeti Társula
kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó 23. kötet
230-254. lap

Horthy Béla

Nagybátyján Ferenczy Károllyal rokonabb kapcsolatban volt

Ferenczy Valér: Ferenczy Károly. Bp. é.n. (1935.) Nyugat k. – 191 l., 24 t. 15. l.

Horthy Béla

Hűvével nezapela
hűcsarnak 75 éves jubi-
leumi kiállításán.

V.U. 936.V.31

Horthy Béla

Nagybányai Horthy Béla gyüjteményes kiállítása a szépmüvészeti kiállítások helyiségeiben: I. Szénagyüjtéskor. II. Szentgyörgyszobor

függ 1935. V. 12.

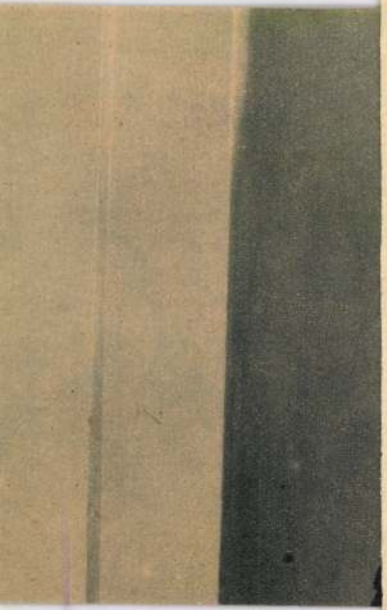

Horthy Béla

szerepelt a Szinyei Társaság kiállításán.

Ujság 1935. VI. 5.

M.D.K.

Horthy Béla, festő

nevét említi Lyka Károly a Szinyei Merse

Társaság kiállításáról írt beszámolójában

Idézve: Magyar Művészet, 1926.I. 1-2. old.-ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk.Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza
Bp.1967. Corvina 174. old.

MDK

Horthy Béla

Női akt, o.

Tanulmányfej, o.

Egyén köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke

Bp.1952

MDK

Horthy Béla

Pihenő, o.

Virágzó fák, o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

Hartley Béla

Szerepelt a fiumei Társaság kiállításán

PV 1926. I. 24.

Horthy Béla

szerepelt a Sinyei Társaság kiállításán.

MN 1926. I. 26.

Horthy Béla

Bucsu, o.

Eső után, o.

Falusi ház, o.

Parasztember lovaival, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Horthy Béla

Parasztlakodalom, o.

Szénaboglya, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Horthy Béla
Horthy vezérőrnagy arcképe, olaj

Cs. Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
lo 1.

(Mücs.)

Fraebel

Horthy Béla festőművész
Falusi ház
Virágzó fa
Vadrózsa
Virágzó fehérfa
Daphnis és Cloe
Tájkép

tachuka 2

Debreceni reprezentativ képzőművészeti kiállitás katalógusa.
Debrecen, 1937.

Visegrád

Kálmán,

[illegible]

Horthy Béla

A gentri, olaj

Lótanulmány

Magyar Képzőmüvészek Segitő Bizottsága. Müvészeti Kiállitás, 1914. hónap? 5 1.

(tréfen Neuz)

és canonica Kiritatio emliti.

ti haranglábon vannak elhely
ták meg.

A szentély feletti men
kazettás. A kórus régi deszk
fa szószéke és zárt kereszte
nagyobbik Szt. Mihály arkang
dogságos Szüz Máriát ábrázol
utóbbin 2 kicsi. Az oltármen
nagyobbitották, tornyot épit
Jellege: Középkori, a XVIII. s
Külseje: Egyetlen homlokzat
három szakaszra osztva. Félk
sisak. A nyugati főbejárat u
ives kapu, egyszerü pálcaker
Megfejtése eddig még nem sik
Pásztohi-, Kompolthy- és Réd
nyom a templomon nem mutatko
velt alapvonalu /patkóalaku/
oldalon kis ablakkal. A hajó
lett jobbra külső karzat- és
rép. Szentélye sátortetős.

Horthy Béla
Ló tanulmány, olaj

Magyar Képzőművészek segítő Egyesülete. Művészeti kiállítás. 1914. 5 l.

Kazárnak, 1799-1948 kö
Külseje: Keletelt, maga
a régi falu alatta volt
~~Régi idők óta~~ körülötte
küli épület, egyszerü fa
ből való/ kis huszártor
tü ajtó, kis rozettával
egy támpillér. Az észak
záródásu szentély, egy
épült sekrestye, ajtóval
delyes nyeregtető volt
nittel fedték, uj tetős
Belseje: A hajó világos
pos falpillér, széles s
der. A két ablak /egy-eg
áll szemben egymással é
kok régebbiek mint a bo
rül épült. Azelőtt feste
latin betük s szemtanu
Ha ez a közlés hiteles,
mennyezete. A deszkákat

Horthy Béla festőmüvész
Szinyei Társaság rendes tagja 1921
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

hol ? [illegible] ?
N. Szal ?

64a (2); 65a; 65b; 66a (2); 67a; 68a; 68b; 69b (2); 70b; 71a; 71b (3); 72a; 72b; 73a; 73b; 74b; 75a; 75b; 76a; 77a; 77b; 78b; 79a; 79b; 80a; 81a; 81b; 82a; 83a (2); 84a (2); 85b (2); 86a; 87a; 87b; 88b (2); 89b; 90a; 91a; 91b; 92a (2); 92b; 93b; 94b (2); 95b; 96a; 97b; 98a; 99a (2); 100b; 103b; 104a; 105a (kék betű, gitározó majom); 105b; 106a (2); 106b (3); 107a (3); 107b (2); 108b (3); 109a; 109b; 110b; 111a; 111b; 112a (angyal); 112b; 113a (2); 113b (3); 114a (3); 114b (2); 116b; 124a (2); 124b (2); 125a (2); 125b (2); 126a; 126b; 130a; 130b; 132a; 133b; 134a (2, vörös -és kékbetű); 135a (3); 135b; 136b (2); 137a; 138a (2); 138b; 139a (2); 140a (2); 141a; 142a (2); 142b; 143b (2); 144a (2); 145a; 145b (2); 146b (2); 147b; 148a; 148b; 149a; 150a (2); 151a; 151b; 152a (3); 153a; 154b (Krisztus, Kürtöt fújó angyal, Imádkozó nő); 155a; 156a; 156b (2); 157b (2); 158a; 158b; 159a (2); 161a (2); 161b; 162a; 162b; 163a (2); 164a (2); 165a (2); 166a (2); 166b; 167b; 168a; 168b; 169a (2); 169b (2); 170a (2); 171a; 171b; 172a (3); 173b (2); 174a (2); 174b; 175a (2); 175b; 176a (2, lovas); 177a; 178a; 179a; 179b; 180a; 180b; 181a (2); 182b (2); 183a (2); 184a; 184b (2); 185b (zöldbetű); 186a (2); 187b (2); 188b (2); 189b (vörösbetű); 190a; 191a (2); 192a; 192b; 193a; 193b; 194b; 195a; 196a; 196b; 197b; 198a; 198b (2); 199b; 200a (2); 203a; 204a; 204b; 205a; 205b; 206a; 206b (2); 207b (2); 208a (2); 208b; 209a (2); 210a; 210b; 211b; 212b; 213b (2); 215a; 216a; 216b (2); 217b; 218b (2); 219b; 220a (2); 221a (2); 221b;

Horthy Béla festőművész
Sz.T.II.K.Budapest
A Szinyei Társaság rendes tagjainak 1926. évi
művészi és irodalmi működése.
Jeszenszky: Szinyei Társ.Ért.1927.II.

lapszám ?

346. kép. *30. (Mss. II. 2.) Eva*

Horthy Béla

MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Horthy Béla

MDK

Férfiarckép

Lovak a kastély előtt

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Horthy Béla MDK

Kilátás a kertbe

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Horthy Béla

Szinyei Társ. X.kiáll. N.Szal. 1948.febr.

Horthy Béla festőművész
Reggeli lovaglás of
Virágzó fák of
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o. jan.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 23. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom 1887., 239.l. — Maszlaghy II., 195. szám. — Esztergom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

A Forum Romanum

Vászon, olaj, 95×128 cm.

Simor prímás rendelte a művésznél.

NDK

Horthy Béla, festő.

Reggeli lovaglás, of
Virágzó fák, "

Nemz. Szal. - Szinyei Társ. VII. Kiáll. - 1940. jan. febr.
Jegyz. - 18. l.

MDK

Horthy Béla

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Horthy Béla

Bucsu

A kormány vásárlásai a nagybányaiak kiállitásán.

Mücsarnok, 1899. 3.sz. 42 l.

M.D.K.

Horthy Béla./1869-1913/

141. Női akt. Olajf. 64x80 vászon.
142. Tanulmányfej. Olajf. 35x29 vászon.

Elvesztek. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
9. l.
MUMOK. Bp. 1952.

nagyb, Horthy Béla, festő

MDK

3o9. Cigányok az erdőben. Olf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22.

Kat. 14.1.

M.D.K.

Horthy Béla /1869-1943/

232. Havas táj. Olajf. 49 x 68.5, vászon.
233. Tájkép /Dombhát/ Olajf. 48 x 70, karton.
234. Havas falusi utca. " 57.5 x 73.5, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 27. l.

M.D.K.

Horthy Béla /1869-1943/

315. Pihenő. Olajf. 96.5x86 vászon.
316. Virágzó fák. Olajf. 60x50 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 22. l.

MDK

Horthy Béla festő

Lyka K. Téli tárlat 1900-1901. Bpest 1901
39 l.

MDK

Horthy Béla festő

Lyka Téli tárlat 1900-1. 39 l.

Horthy Béla

Horthy Miklós, bronz

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyűjteményéből rendezett kiállítás

MDK

Horthy Béla

Virágzó fák, repr.

Ligeti Pál: Helyünk a világban. Magyar Művészet
1926.1. sz. 23.1.

MDK

Horthy Béla

Szinyei emlékünnepély, Szinyei Társ. Akadémia.
1941. febr.

MDK

Horthy Béla

Lázár B.:A francia impresszionista festészet.
Művészház.191o.márc.-ápr. 42,43,48,49,5o,51 l.

MDK

Horthy Béla

Tanulmányfej

Őszi szántás

Tarlózók

Kertrészlet

Ernst-Múzeum kiáll.XLIV. Pest,1921. jan.

13.1.

MDK

Horthy Béla festőm.

Szinyei Merse Társ.kiáll. Szépművészet, 1942. 3.sz.

62 l.

MDK

Horthy Béla

Virágzó almafa

Katonaarckép

Koveli kocsi

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest,1921. jan.
12.1.

MDK

Horthy Béla

Lövészárok télen

Kertrészlet

Plenair. Arcképtanulmány

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest,1921. jan.

12.1.

MDK

Horthy Béla

Cigány-huszár

Hortenzia

Önarckép. 1902

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.

12.1.

Horthy Béla festőművész
Szinyei Társaság I. Kiállitása
Nemzeti Szalon, 1922

Merse

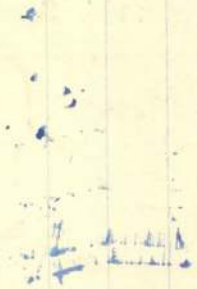

Horthy Béla

IV. 17.

Horthy Béla kiállitása.

Tizennégy esztendő után a Mária Valéria-utcai szalonban látjuk viszont önálló kiállitással *Horthy Bélát*. A visszavonultság évei alatt szinei magukbaszivták a magyar föld zamatait, a magyar levegő fényeit. Horthy Béla ma ennek a magyar szinpompának valóságos szerelmese, szinte érezni festményein, mennyi öröm és szeretet vezeti ecsetjét, amint a falusi élet jeleneteit vászonra veti. Néhány nagyobbszabásu lovas kompoziciója mellett különösen tájai mutatják a festői átélés erejét. Elsősorban a *Pihenő* cimü képe, amelynek szin- és hangulatlelke hamisitatlanul nagybányai nemességü. Igen jó hangulatu 43-ik számu tájképe, a szép őszesti felhőkkel, ugyanilyen a *Falurészlet* és a *Lovak a vizben* cimü képe is. Mint szobrász is bemutatkozik ezen a kiállitásán a művész, akinek két lovasszobor-vázlata mellett feltünik egy kettős szoborarcképe.

(—y.)

Pesti Hirlap 1935. IV. 21.

Horthy Béla festő"

— **Horthy Béla kiállitása.** A régi magyar festőgenerációnak neves tagja, *Horthy* Béla festőmüvész a Frenkel-Galériában (Mária Valéria-utca 8.), mintegy hatvan képét mutatja be és több szobrát állitja ki. A nagy érdeklődéssel várt kiállitás husvéthétfőn délelőtt nyilik meg.

Nemzeti Ujság 1935. IV. 19.

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «..... » főosztály:

.....

Postától | Kiadás

Horthy Béla festő

Reggel 1935.

— **Horthy Béla — a boldog művész!** Tizenöt év óta nem szerepelt nyilvános kiállításon nagybányai *Horthy* Béla festőművész, aki egyik alapítója volt *Hollósyval, Ferenczyvel, Csókkal* és *Iványi-Grünwalddal* a nagybányai művésztelepnek. Most, hogy tizenöt év után a »Szépművészeti Kiállítások« helyiségében viszontláttuk, mintha régi világ elmult ködéből lépne ki a művész. Mit mondjunk erről a boldog világról, melyet békének hívtak, mit mondjunk erről a boldog pikturáról? A virágos kert, a négyesfogat, a huszár, a lovak, a kúria levegője... 1910-et írunk. Csipkerózsika felébredt és a magyar piktura utolsó romantikusa, Horthy Béla hajt térdet előtte. Kompozíciós képein túl, színdús és fölényes tájképei igazolják, hogy az örök témáknál is ott áll a helyén (Fasor éjjel). És végül Rakovszky Istvánról festett portréje a művész nagy felkészültségéről és technikai tudásáról beszél. *A kiállítás mintegy ötven képe egy álmodó, elvonult, igaz ember és tiszta művész álmait vetíti elénk.* Ha jellemezni akarnánk egy mondattal, azt írhatnám róla: *boldog művész.* **Hadik Mihály gróf.**

Reggel 1935. IV. 29.

Pengő				Pengő			

Horthy Béla festő"

Új Magyarság

Horthy Béla kiállítása

A Szépművészeti Kiállítások helyiségében nyilt meg pár nappal ezelőtt *Horthy* Béla kiállítása, amely feltétlenül eseményszámba megy a tavaszi tárlatok között. *Horthy* Béla az ecsetkezelésnek igazi mestere és mélyen átérzi azokat a feladatokat, amelyek kontaktust teremtenek a festmény és a valóság között. Problémáit mindig a felszínre hozza, bár érezni azt munkái előtt nagyon sok esetben, hogy elmélyedő lelkével sok mindent rejtve hagy a lendület és az elevenség miatt. Tájképeiben erő van, költői átérzés a fák, a házak s a szép magyar tájak iránt. És ezt érezni legjobban: ennek a földnek hivatott festője *Horthy* Béla, aki minden szeretetével és művészetével adja vissza kiválasztott témáit. Külön ki kell emelni hangulatos huszárképeit, amelyekről a régi katonaélet támad fel és fogja meg a néző lelkét. Minden egyes figurája karakterisztikus, sőt tipus azok előtt, akik ismerték a régi katonavilágot. Van egy festménye: a monumentális hatású Szent György-kép, amely nagyszerű színeivel, lendületes beállításával új utakon halad és a festőművész fejlődésének egyik érdekes állomását jelenti.

Új Magy. 935. IV. 27

ám.....

Pénztári szám.....

talvány.

.....nak, címe:.....

(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....ért

fizetendő.

bélyeg .....nyugta .....bevonandó.

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

Bevétel

Kiadás

arra való tekintettel, hogy körülbelül száz tanút kell kihallgatni, a bűnpör tárgyalását Sopronba tüzte ki. A Horváth-tanács *Kotsis* Miklós ügyészségi alelnök közreműködésével kezdte meg az ügy tárgyalását, amely iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg. A bíróság fontos közérdekekre való

Horthy Béla festő"

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8
TELEFONSZÁM: 82—1—22

NAGYBÁNYAI

HORTHY BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

A SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK HELYISÉGEIBEN

NYITVA:
1935 ÁRR. 22-TŐL MÁJ. 1-IG
NAPONTA 9 ÉS 6 ÓRA KÖZÖTT
ÜNNEPNAP DÉLUTÁN 2 ÓRÁIG

Europa rt., Budapest.

Nagybányai Horthy Béla művei:

29. Október vége.
30. Fasor éjjel.
31. Falurészlet.
32. Daphnis és Chloe.
33. Május.
34. Bujkáló hold.
35. Falurészlet.
36. Zsupfedeles ház.
37. Huszárok.
38. Tájkép.
39. Virágzó cseresznyefák.
40. Tájkép.
41. Forgó kapu.
42. Tájkép.
43. Tájkép.
44. Tájkép.
45. Virágzó fák.
46. Tájkép.
47. Tájkép.
48. Tájkép.

Nagybányai Horthy Béla született Mezőkászonyon. Festészetet és szobrászatot Münchenben és Párisban tanult. Jogot végzett Pesten. A nagybányai művésztelep egyik alapitója, Hollósy, Csók, Ferenczy, Iványi Grünwalddal együtt. Számos kül- és belföldi kiállitáson vett részt és képei vannak különböző muzeumokban. Utolsó kiállitása 1921-ben volt.

A képek címei:

Nagybányai Horthy Béla művei:

1. Cigányok.
2. 3. 4. Perge Julis históriája.
5. Szénagyüjtéskor.
6. Önarckép.
7. Gyömrőn.
8. Szeptember vége.
9. Hordás.
10. Gróf Csáky Imre.
11. Lovak a vizben
12. Lovasok a kertben.
13. Kilátás a kertre.
14. Ökrök.
15. Vadvirágos táj.
16. Virágzó akác
17. Május.
18. Kertben.
19. Virágzó meggyfák.
20. Kocsikázás
21. Rakovszky István.
22. Szántás.
23. Pihenő.
24. Téli táj.
25. Virágzó almafák.
26. Vadrózsák.
27. Márciusi táj.
28. Boglyák télen.

Horthy Béla festő

— **Horthy Béla kiállítása.** A régi magyar festőgenerációnak egyik ismert tagja, *Szinyei Merse* Pál és *Munkácsy* egykori barátja, *Horthy* Béla festőművész a Mária Valéria-ut 8. szám alatti *Frenkel*-galériában kiállítást rendez. A művész mintegy 60 képet és három szobrát állitja ki. Horthynak 1922 óta nem volt kiállitása, tárlatokon sem szerepelt, legfeljebb muzeumok vásárolták meg néhány alkotását. Horthy Hollóssy-tanitvány volt; később Párisba került, ahol Munkácsy Mihály környezetében korán feltünt. Jelenleg felvidéki földbirtokos. Kiállitása husvét hétfőn nyilik meg.

N. Ú. 935. IV. 18

Nemzeti Ujság 1935. IV. 18.

Horthy Béla
festő"

— **Horthy Béla kiállítása.** Hétfőn nyílik meg a Mária Valéria utca 8. számú házban lévő galériában nagybányai *Horthy* Béla kiállítása. A jeles festő kétszeresen nagybányai, hiszen ő egyik alapítója a nagyszerű nagybányai festőiskolának. Hatalmas lendülettel ontja vászonra a színeket, képein szinte harsonázik a természet, a növények, az állatok és a jóllovagló emberek szeretete. Különösen megragadóak a huszáros témájú festményei. (Faluba érkező katonák, Huszársír.) A kisebb művei a legkedvesebbek. (Virágok, lányok, Daphnis és Cloe.) Régen láttunk olajban ennyi férfias zenét, fanfáros szín-örömet, zengő erőt. Nagybányai *Horthy* Béla kiállításának bizonyára nagy sikere lesz.

P. H. 1935. IV. 21.

Bevétel		Kiadás	
Pengő		Pengő	
sen			
Le a bevételt			
Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Horthy Béla festő

Magyarság

MŰVÉSZET

HORTHY BÉLA KIÁLLITÁSA

Aki fel akarja támasztani lelkében a régi szép időket, nézze meg okvetlenül a Mária Valéria-utcai szalonban Horthy Béla festményeit. Sok szempontból érdekes ez a kiállitás és a benne megnyilatkozó müvészegyéniség. Horthy annakidején, a millennium derüs légkörében, a nagybányai müvésztelep alapitói közé tartozott. Magyar urnak született, lelkében végtelen érzékkel a hagyományok iránt és amellett teljes müvészi fogékonysággal. Ami öt különösen érdekessé és nálunk — csonka hazánkban — ma már egyedülállóvá teszi, az, hogy ma is ugy szereti az „ő idejét", mint régen és ma is az a fiatallelkü müvész, aki annakidején volt, mikor Nagybányán az akkori fiataloknak öt különösen nagyrabecsülő mesterével, Holló Lyal együtt, hadbaszállt az akkori müvészetben lábrakapott felületesség ellen. Horthy Béla rendkivül finomérzékü megfigyelő, ki a természet legbensőbb titkait látja meg és adja vissza. Azokat a bizonyos kis dolgokat, amelyek voltaképpen a legnagyobbak. Horthy képein bensőségesen felfogott tájrészletek, lovagló urak és huszárok, kocsikázó dámák, nap- és holdfényes hangulatok, tavaszi virágok és a magyar tájra boruló felhők láthatók. Felfogásukat megnemesiti a tiszta öröm, mellyel a müvész azokat a mindennel felérő hangulatokat átérzi. Valóban, ez az öreg fiu gyermeki naivitással tudja köszönteni a fiatal tavaszi és a mélabus őszi napsugarat. Amellett azonban kitünő és minden izében igazi festő, ki nagyszerüen ért a szinekhez. Impresszionizmuson nevelkedett palettája gazdag, változatos és erőteljes. A nap- és holdfényben tündöklő felhők pillanatról-pillanatra változó bodros tömegét, a köztük bujkáló holdat senki sem tudja elevenebben és árnyalatosabban festeni. Képmásai viszont azt bizonyitják, hogy az emberek lelkületét is épp ugy érzi meg, mint a természetét. Az alapos és komoly rajztudás, melyet annakidején Münchenben és Párisban sajátitott el, most még szobrászati alkotásaiban is kamatozik. Imádkozó győzelmes Szent György lovagja pedig még egészen ujszerü egyéni felfogásról, nagy formaérzékről és — ismeretről, valamint az alakitó erő tudatosságáról is tanuskodik. *T. Z.*

M. 935. II. 21.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

.....

Pengő

azaz

A ..... Pengő ..... fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

tár 18.

Gyeptphokki-mérkőzések

Vasárnap:

MAC-pálya: Kéksárga—VFB (nemzetközi) 10 óra 10 perckor.
MAC—WAC (nemzetközi) 11 óra 20 perckor.

Hétfő:

MAC-pálya: Kéksárga—WAC, 10 óra 10 perckor.
MAC—VFB, 11 óra 20 perckor.

VIVÁS

Magyarország 1935. évi nő tőrvívóbajnokságai a *Magyar Vívó Szövetség* rendezésében husvét hétfőn délután 5 órai kezdettel a Mülegyetemen.

A HTVK párbajtőr-versenye

A kombinált (tőr és epé) verseny első része az MVSz európabajnoki válogatóversenye. Husvét hétfőn délután hatórai kezdettel a HTVK Váci-utcai helyiségében.

Az Újpesti Torna Egylet jubileumi kardvívó-versenye

Horthy Béla festő

ujság 1935. IV. 21

SÁG 935 IV. 21

— **Nagybányai Horthy Béla festményei és szobrai.** A nagybányai müvészet legszebb hagyományai kelnek életre Horthy Béla kiállitásán, amely a Szépmüvészeti Kiállitások helyiségében husvét hétfőjén nyilik meg. Horthy Béla a nágybányai utmutatók első nemzedékének tagja, érdemeiknek — a modern magyar festészet korszakának ők voltak a megkezdői — osztályosa és dicsőségüknek részese. Neve a müvészettörténeté, de müvészete még nem történelem, hanem élő elevenség. Azoknak a keveseknek egyike, akik ragaszkodnak alihoz a stilushoz, amelyre próbálkozásaik és csalódásaik után rátaláltak. Müvészete a természetben gyüjtött élmények közvetlen visszaadása a vásznon. Finom festőiségben feloldott naturalizmus. Régebbi müvészetének csak kevés próbáját mutatja be ezuttal s többnyire kisebb méretü festményeket, amelyekben benne érzik mindaz, ami Nagybányát akkora jelentőséghez juttatta müvészetünkben: költői érzés és igen megfinomodott érzékenység a természet illanó szinjelenségei iránt. Mélyen igazi és teljes értékü nagybányai festmény a kiállitásnak alighanem legkorábbi darabja, a „Pihenő" cimü kompozició. A városon innen a mezőn pihen egy pár az alkony vereses sárga fényében, amely nemcsak őket, hanem egész környezetüket enyhe tónusba fogja. Szebbnél szebb képek a „Boglyák téien", a „Falurészlet" (31. sz.). Kitünő arckép Csáky Imre grófé és dekorativ szépségü munka, amellett nagy kifejező erővel teljes néhai Rakovszky István arcképe. A müvész ujabb alkotásai közé tartoznak nagyméretü és sok alakos festményei, melyeken a magyar népéletből mutat be megkapó jeleneteket. A festő Horthy Bélával teljesen egyivásu müvész a szobrász Horthy Béla. Ebben a minőségében csak kevesen ismerték eddig. Szent Györgyje, a ló és az emberi alak alapos ismeretével megmintázott, részeiben bravuros munka. Prónay Dezső bárót és hitvesét ábrázoló kis csoportja ennél is több: megragadó belső mondanivalót fejez ki benne hiánytalanul a müvész a férfialak mozdulatkompoziciójával. *(e. a.)*

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI.....ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

---

romokat és elatrot kezdtük az épitest, anogy
emberhez illő. A háborus felelősséget a győ-
zők hatalmi szóval ráolvashatják a legyőzöt-
tek fejére, de gyalázatos igazságtalanság, ha
a saját fiaink akarnak bennünket megbélye-
gezni véle. Most is a kies üdülőhelyeken sür-
gölődnek a diplomaták, mint 1914-ben, most
is gazdagodnak a hadiszer-gyárosok, világ-
szerte telipofával fujják a nacionalizmus tü-
zét, a háboru furiájának most is csak egy
lépést kell megtennie, hogy künn legyen a
barlangjából, de világszerte hiába lesem a
reformnemzedéknek azt a férfias kiállását,
amellyel elrekeszthetné a háboru utját, ha az
egyszer elérkezettnek látja a maga idejét.
Pedig reformnemzedék mindenütt van, — ez
most a legujabb internacionálé. Hát hol van

JMERO 1 - 1973
Horty

RAVENNA: EUROPA DUE

Nel cielo finalmente libero, volano i «Gioiosi auspici» della bianca colomba magrittiana....

Se la data d'inizio di un movimento culturale, sia esso manieristico o succedaneo, rivoluzionario o innovativo, che accolga in un tutto unico gli orientamenti espressivi delle arti cosiddette maggiori, pittura e poesia, musica e letteratura e via di seguito, è, *absit injuria verbo,* un po' il punto dolente della critica strutturale contemporanea, spesso eluso attraverso una serie aneddotica di circostanze e di eventi, piú utili agli usi sentimentali e all'esercizio della memoria che non alla conoscenza di processi creativi maturatisi nel loro divenire dialettico, è altresí indubbio che la classificazione e la cronologia delle arti, compiti questi comunemente assegnati all'estetologo, sfuggono a criteri di giudizio basati sulle regole selettive della distinzione di valori e di forme in momenti relativamente brevi, da giustificare, la pluralità delle interpretazioni che appunto sorgono quando si tratta di riscoprire e di mettere a fuoco le proiezioni e lo sviluppo storico di determinate esperienze artistiche e di trasferirle in un contesto sociale quale il nostro, già di per sé propenso ad esaltare una personalità o un fatto tessendovi attorno miti e leggende.

Si fa, per esempio, risalire l'impressionismo pittorico alla tela di Claude Monet « Sol levante », del 1872, prendendo spunto dalla parola « impressione », coniata *bon* o *mal gré soi*, dall'occasionale cronista, quando già dal 1849 nel « Pomeriggio a Ornans » e meglio ancora ne « Les demoiselles du bord de la Seine », 1856, di Courbet, si poteva avvertire il sorgere di una nuova pittura, tutto sommato la vera matrice impressionistica, in cui l'oggetto, il *rappresentato*, veniva a perdere il proprio peso materiale, assumendo l'aspetto inafferrabile di una verità ottica, passata al vaglio del colore e della luce.

Non si era spenta l'eco dei Sisley, dei Pissarro, dei Renor e dei Manet, quando nel 1906 si costituií a Dresda il gruppo del Die Brücke, in netta opposizione rispetto alla poetica degli impressionisti. I dipinti dei Kirchner, degli Heckel, degli Schmidt-Rottluff, dei Pechstein, narravano di una umanità straziata, di una realtà frantumata e corrosa nei sentimenti: qui ogni sensazione, concentrata al massimo di intensità, si trasformava in emozione, in *espressione,* violenta e drammaticamente percossa. Trascorse poco tempo da quel 1906 che l'espressionismo del Die Brücke trascinò nella sua orbita molti altri pittori: Emile Nolde, Otto Mueller, la Modersohn-Becher. Ed erano passati tredici anni da « Il grido » di Edward Munch e ventiquattro da « Sorrow » di Vincent Van Gogh...

L'indagine ci porterebbe, con battute e accenni di volta in volta diversi e contraddittori, assai lontano.

Ma le definizioni sono sempre state fragili e spesso pregiudizievoli e la disputa in termini di date, di nomenclatura, di riferimenti e di gerarchie, potrebbe, alla fine, rendere equivoco il percorso dell'arte nelle sue molteplici ramificazioni e particolarmente in quelle che aventi per oggetto le unità significanti del linguaggio, permettono di formulare una coerente teoria estetica.

L'importanza, pertanto, che riveste la mostra « Europa Due: tra il sogno e l'impegno », ordinata nei locali della Pinacoteca Comunale di Ravenna e curata da Raffaele De Grada, cui va peraltro il merito di aver incisivamente puntualizzato in catalogo, gli scopi della rassegna

PINACOTECA COMUNALE

stessa, tramite una carrellata panoramica sui movimenti artistici del primo novecento, deve essere soprattutto ascritta alle presenze di pittori operanti in quella stagione simbolista, che trovò nell'« A rebours » di Huysmans la base di partenza, ufficializzandosi, se cosí si può dire, nel 1886, due anni dopo cioè, con il manifesto della poesia, di Jean Moréas.

Presenza che al di là di una documentazione stereotipa, motivano, sequenza per sequenza, il mutarsi progressivo di un'epoca.

Dai romantici e idealisti Arnold Boecklin e Gustav Klimt, al *nabi hongrois* Joszef Rippl-Ronai e al mistico Paul Ranson, dal *nabi aux belles icones* Maurice Denis, allo spirituale Fernand Khnopff, da Lucien Lévy Dhurmer a Léon Bakst, (l'esponente maggiore insieme a Diaghilev, del gruppo pietroburghese « Mondo dell'arte », di fine secolo), da Kuleman Moser ai « Rosa-Croce » Alphonse Osbert e Emile Barthélemy Fabry, da Karel de Nerée Tot Babberich a Kalmakoff, da Marcus Behèmer a Natalia Gontcharova, posta quasi in chiave emblematica, a chiusura del corso simbolista, nelle opere, insomma, ormai note e in quelle impreziosite dall'inedito, si delinea il tracciato di un fenomeno creativo, sorprendente non solo nelle questioni artistiche ma anche e forse in piú alta misura, nella concezione della vita mentale.

In Germania, erano gli anni venti/trenta, le miserie hitleriane gettavano nel rogo le dirette testimonianze dell'*arte degenerata.* In Polonia, in Romania, in Bulgaria, in Grecia, nell'Ungheria soffocata dal regime di Horty, in Cecoslovacchia, in Austria, in Russia, dove la guerra costò venti milioni di morti, in Belgio, in Jugoslavia, la demagogica fascista violava ogni forma di vita civile e ogni legittima azione dell'uomo.

Fu in questo clima che nacquero il berlinese « Gruppo di Novembre » di Davringhausen, Felixmuller, Griebel, Mense, Radziwill, la « Neue Sachlichkeit », (la « nuova oggettività tedesca »), con Otto Dix, i gruppi « Terra » e « La vita » di Belgrado, il « Grande realismo » di George Grosz, Christian Schad, Hans e Lea Grundig, Rudolf Schlichter, Karl Hubbuch e Karl Grossberg, il « Die Pathetiter » con Meidner, Steinhard, Janthur, il viennese « MA-Gruppe ». E fu in quest'area di coercizione e di violenza che la pittura raggiunse il culmine della fantasia poetica con Marc Chagall, Max Ernst, Juan Miro, Salvator Dalí e che in Pablo Picasso trovò *l'artista proteiforme capace di trasformarsi*, come scriverà Hans Sedlmayr, *in ogni cosa, ora Dio, ora granello di sabbia.*

Vicende artistiche, in altre parole, che tra speranza e utopia, simbolo e realtà, tra *sogno e impegno*, ebbero come comune denominatore. il principio, e non suoni retorica la frase, dell'unione e della pace fra i popoli.

Paolo Castellucci

Horthy Béla

– aláírja a művésztelep létesítését kérő hivatalos levelet. (Nagybányán)

Említve:

Hollósy Simon, Thonna János, Réti István, Glatz Oszkár, Ferenczy Károly, Cóór István, Grünwald Béla, Horthy Béla, Czóbel Béla, Frimm, Perlrott Csaba Vilmos, Ziffer Sándor Mikola András, Boromisza Tibor, Jakab Zoltán, Börtsök Samu, Krizsán János, Réthy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy Béni, Dénes Vali, Batók Margit, Lederer Dávid, Jeremiás Nándor Debreczeny Zsolt.

Rácz Albert: Nyolc évtized festészete Nagybányán

Konur 1977/4 281 old.

Horthy Béla

Horthy Béla

wód.

Lykamüvtost II.

316. l.

Edouard Vallet : *Giorno festivo.*

Horthy Béla

1935

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8
TELEFONSZÁM: 82—1—22

NAGYBÁNYAI

HORTHY BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

A SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK HELYISÉGEIBEN

NYITVA:
1935 ÁRR. 22-TŐL MÁJ. 1-IG
NAPONTA 9 ÉS 6 ÓRA KÖZÖTT
ÜNNEPNAP DÉLUTÁN 2 ÓRÁIG

Europa rt., Budapest.

Nagybányai Horthy Béla művei:

29. Október vége.
30. Fasor éjjel.
31. Falurészlet.
32. Daphnis és Chloe.
33. Május.
34. Bujkáló hold.
35. Falurészlet.
36. Zsupfedeles ház.
37. Huszárok.
38. Tájkép.
39. Virágzó cseresznyefák.
40. ~~Tájkép.~~ I - VIII.
41. Forgó kapu.
42. ~~Tájkép.~~
43. ~~Tájkép.~~
44. ~~Tájkép.~~
45. Virágzó fák.
46. ~~Tájkép.~~
47. ~~Tájkép.~~
48. ~~Tájkép.~~

Nagybányai Horthy Béla született Mezőkászonyon. Festészetet és szobrászatot Münchenben és Párisban tanult. Jogot végzett Pesten. A nagybányai művésztelep egyik alapitója, Hollósy, Csók, Ferenczy, Iványi Grünwalddal együtt. Számos kül- és belföldi kiállitáson vett részt és képei vannak különböző muzeumokban. Utolsó kiállitása 1921-ben volt.

A képek címei:

Nagybányai Horthy Béla művei:

1. Cigányok.
2. 3. 4. Perge Julis históriája.
5. Szénagyüjtéskor.
6. Önarckép.
7. Gyömrőn.
8. Szeptember vége.
9. Hordás.
10. Gróf Csáky Imre.
11. Lovak a vizben
12. Lovasok a kertben.
13. Kilátás a kertre.
14. Ökrök.
15. Vadvirágos táj.
16. Virágzó akác
17. Május.
18. Kertben.
19. Virágzó meggyfák.
20. Kocsikázás
21. Rakovszky István.
22. Szántás.
23. Pihenő.
24. Téli táj.
25. Virágzó almafák.
26. Vadrózsák.
27. Márciusi táj.
28. Boglyák télen

Hortlay Béla

Céhbeliek V. kiáll

Nemzeti Szalon 1924

83. A tölgyesi szorosból, olajf.

84. Tavuszi táj, (Mezőkászony) olajf.

85 Őszi verőfény. Olajf.
86 Junius. Olajf.
87 Madárdal. Olajf.
88 Álmodozás. Olajf.
89 Akt plenairban. Olajf.

HORTHY BÉLA

52. Téli tájkép. Olajfestmény	1200.-
53. Vadrózsabokor. Olajfestmény	300.-
54. Önarckép. Olajfestmény	2000.-
55. Komp a Tiszán. Olajfestmény	1000.-

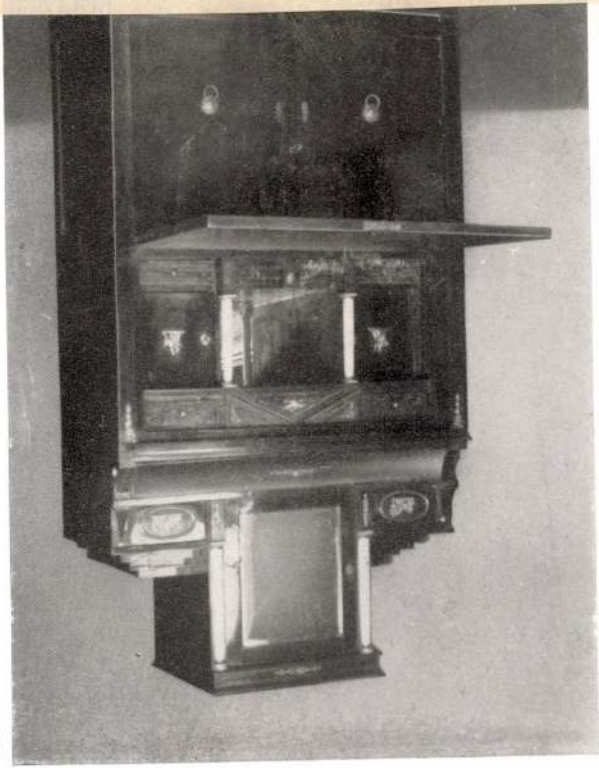

Nemzeti Szalon

Szinyei Társ. VIII. kiáll. 1942

1376.

1922 kerd.

HORTHY BÉLA

48. Reggeli lovaglás, olajf. 1.500.–
49. Virágzó fák, olajf. 800.–

Nemzeti Szalon
1940. jan.-febr.
Szinyei Társ.
VII. kiáll.

CSÓK ISTVÁN ÚJABB KI

A régi müncheni akadémián *Csók István* volt a három legj
egyike. Rajzolásbeli készsége egyúttal kompozícióbeli tudást,
szerkezeti érzéket jelentett. Ehhez a festői erényhez a párizs
nyok, főleg az impresszionizmussal való megismerkedés révé
elevenségű, kifinomodott színkultúra járult. Csók István mi
a két alapvető elem, a rajz meg a szín tökéletes összhanggá olva
toni képeken, a víz és a légkör egybehullámzó parttalanságá
fölszabadult a rajzos fegyelem alól. Ám ez a „kilengés" a me
festői sodrának mintegy árterületét jelzi, melyre szintén telik,
bőven, az invencióból és a tudásból, anélkül, hogy a fejlődés irá
tene és erejét vesztené a boldog elkalandozásban. Az újab
csendéletek és alakos kompozíciók mutatják, hogy Csók Istv
foltok legélénkebb játéka és az ecset legmerészebb futamai közepette sem

HORTHY BÉLA

121. A torony 10,000.000
122. Virágzó fák* 20,000.000

vörös színével. Csók István bravúrosan élt az optikai alkalommal, amely az amúgy is gazdag témát még a szokottnál is dúsabban ellátta a látni valók nyüzsgő sokadalmával. A Margithíd átépítéséről festett nagyméretű tájképen a pazar színköntös alatt szélesen alapozott, izmos, rajzos gerinc feszül.

Hogy a rajzbeli és színbeli szépségek iránt egyaránt fogékony mester hivatott festője a virágnak és női ifjúságnak, arra jelenlegi gyüjteményes kiállítása is megkapó bizonyság. Egy gyermeklányról készült tanulmányfejével nem győz betelni az ember, olyan ékköves kis remekmű ez a kép, az ábrázolás bája, az arcszínek gyöngéd zománca és a technika nemes eleganciája révén. Egy kompozíción a nyugodt sötétszürke mélységből csupa örvendező, színes ragyogás árad szét. A csillogó porcellán és a buja virágok remekmívű csendélete mint hódoló foglalat veszi körül a szép fiatal asszonyt, akire a háttérben szerelmesen mosolyogva tekint le egy férfi . . . Renoir szíve szerint való téma, gyönyörűen megfestve.

A kompozíció diszkrét, szellemes elrendezése teljességgel a véletlen, pillanatnyi helyzetkép benyomását kelti. De Csók István az impresszionizmus fesztelen, fordulatos stílusát a reprezentatívabb és dekoratívabb jellegű kompozíciókba is átmenti. A régi mesterek kimértebb illemű szellemének hódolva is kedveskedőn, közvetlenül lép a néző elé. Az érzékek, a szív és a szellem derűjének, e pogány szentháromságnak Csók István a legragyogóbb magyar festője.

Kállai Ernő

Horthy Béla

235 Bucsusok, olajvázlat — — — — — 1000.—
236 Bukovinából „ — — — — — 1000.—
237 Menekülő zsidók a kamionkai erd., sz. r. 1000.—
238 Schönborn gróf, Munkácsy barakban sz. r. 1000.—
239 Szines vázlat I. — — — — — 1000,—
240 Szines vázlat II. — — — — — 1000.—
241 A Dnjeszter mellöl olajf. — — — — 8000.—

~~29~~ Nemzeti Szalon 1916. jún.
Sajtóhadiszállás
műkiállitása.

242 Train Bukovinában vizfest. — — 600.—
243 Menetközben erdőben „ — — 600.—
244 Drótsövények között „ — — 600.—
245 Menekülő zsidók a kamionkai orsságuton 600.—
246 Pihenő vizf. — — — — — — 600.—
247 Előőrs „ Ő csász. és kir. Fensége Károly Ferencz trónörökös tulajdona
248 419 m-es domb Tarnow mellett vizf. — 600.—
249 Szétlőtt orosz állások Lemberg mellett vizf. 600.—
250 Orosz foglyok vizf. — — — — — 600.—
251 Gorlicei piac „ — — — — — 600.—
252 „ hid „ — — — — — 600.—
253 Templom Gorlicében — — — — — 600.—
254 Kórházban cer. rajz — — — — — 100.—
255 11. ezred táborozára a Kárpátokban, cer. r. 400.—
256 Paraznicai fedezékek, cer. r. — — — 200.—

Horthy Béla, festő; szül. 1869 február 4-én Mezőkászonyban. (Bereg vármegyében). Atyja H. László ottani nagybirtokos volt. Gimnáziumi tanulmányait részben mint magán tanuló, részben a budapesti piarista és a kálvintéri református gimnáziumban végezte. Ezután a jogot végezte a budapesti tudomány egyetemen. Innen Münchenbe került, hol három évig Hollósy Simon tanítványa volt. Később Párisban az Academie Julienben töltött két évet, hol L. Doucet, W. Bouguereau és J. J. Benjamin-Constant voltak tanárai. 1896-ban hazakerülvén, Pesten telepedett le, a nyarat részben Mezőkászonyban, részben Nagybányán töltvén, s mint a nagybányai festők egyike, részt vett azok kiállításain.

Horthy Béla

A világháború kitörése után csakhamar hadifestővé nevezték ki, amint ilyen négy évig működött. A háború befejeztével visszatért Mezőkászonyi birtokára s csupán gazdaságának s a művészetnek élt. A kommün bukása után a csehek 1919 augusztus végén vonultak be Beregszászra Enoque francia tábornok vezetése alatt. A tábornokot fogadó küldöttség szónoka a franciáról beszélő H. volt, aki bár megígérte a kommün alól való felszabadítást, hangsúlyozta, hogy Beregmegye magyar föld. Ettől kezdve a csehek nem jó szemmel nézték H.-t, akit utóbb arról vádoltak, hogy a beregi magyar irredentának egyik vezére s 1919 decemberében Mezőkászonyról az illavai fegyházba hurcoltak. Négy hónapi fogság után, minthogy semmiféle bizonyítékuk nem volt ellene, szabadon bocsátották. Ekkor Budapestre jött, hol 1920 őszén műveiből kollektív kiállítást rendezett rendezni-

		Kikiáltási ár pengőben
179.	HORTHY BÉLA, Férfi képmás. Olajfestmény. 42×42	30.—
180.	—, Ifjúság. Olajfestmény. 64×85	30.—
181.	—, Virágzó bokor. Olajfestmény. 80×90 . . .	45.—
182.	—, Szabadban. Olajfestmény. 80×115. (Jelzett.)	55.—
183.	—, Paripa. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.) . .	40.—
184.	—, Virágok között. Olajfestmény. 82×58. (Jelzett.)	60.—
185.	—, Szántás. Olajfestmény. 80×105. (Jelzett.) .	60.—
186.	—, Tájkép alakokkal. Olajfestmény. 42×60. (Jelzett.)	40.—
187.	—, Faluvége. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) .	40.—
188.	—, Tűzérek a Kárpátokban. Olajfestmény. 45×62. (Jelzett.)	45.—
189.	—, Aratás után. Olajfestmény. 50×72. (Jelzett.)	50.—
190.	—, Téli hangulat. Olajfestmény. 55×65. (Jelzett.)	40.—
191.	HUNT, GEORGE (XIX. SZÁZAD), TURNER, F. C. (XIX. SZÁZAD) UTÁN, Nonpareil. Színezett aquatina. 40×60.	15.—
192.	ISMERETLEN MŰVÉSZ, XVIII. SZÁZAD VÉGE, Zsuzsanna és a vének. Színezett metszet. 45×60.	20.—
193.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Mitologiai jelenet. Olajfestmény. 65×45.	180.—
194.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Sziklás táj. Olajfestmény. 40×30	80.—
195.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Jézus születése. Olajfestmény. 32×45. . . . . *(Illusztrálva a címlapon.)*	80.—
196.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Mitologiai jelenet. Olajfestmény. 70×90.	250.—
197.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Szüret. Olajfestmény.	100.—
198.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Pásztorok romok között. Olajfestmény.	100.—
199.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tanulmány. Olajfestmény. 64×47. . . .	52.—
200.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Remete. Olajfestmény. 64×80. (Sérült.)	20.—
202.	ISMERETLEN FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Női képmás. Olajfestmény. 45×38.	50.—
203.	ISMERETLEN MŰVÉSZ. XIX. SZÁZAD. A képviselőház külseje. Színezett kőrajz 20×26.. .	5.—
204.	ISMERETLEN FESTŐK, XIX. SZÁZAD. Férfi és női képmás. Hat olajminiatür egy keretben .	25.—
205.	ISMERETLEN FESTŐ, XIX. SZÁZAD, COREGGIO UTÁN, Jupiter és Antiope. Olajfestmény. 32×20	40.—

		Kikiáltási ár pengőben
148.	HÁRY GYULA, Maria-Wörth. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.)	120.—
	(Illusztrálva a XI. táblán.)	
149.	—, Podzuoli. Vízfestmény. 30×40. (Jelzett.) . .	35.—
150.	HATVANY FERENC BÁRÓ, Álló női akt. Olajfestmény. 105×74	25.—
151.	—, Piros ruhás nő. Olajfestmény. 58×48. (Jelzett.)	90.—
152.	HATVANY FERENC, Önarckép. Olajfestmény. 52×46	40.—
153.	—, Néger nő. Pasztell. 60×45. (Jelzett.) . . .	95.—
154.	—, Fekvő női akt. Pasztell. 60×75. (Jelzett.) . .	80.—
155.	—, Zöldruhás néger nő. Pasztell. 50×40. (Jelzett.)	95.—
156.	—, Széktámlára könyöklő nő. Pasztell. 76×64. (Jelzett.)	95.—
157.	—, Ülő nő. Pasztell. 70×54. (Jelzett.)	70.—
158.	—, Kékruhás nő. Pasztell. 68×50. (Jelzett.) . .	80.—
159.	—, Faluvége. Olajfestmény. 54×70. (Jelzett.) .	80.—
160.	—, Ülő nő. Pasztell. 67×52. (Jelzett.)	120.—
161.	—, Női képmás. Pasztell 60×39. (Jelzett.) . .	55.—
162.	—, Ülő női akt. Olajfestmény. 100×72. (Jelzett.)	120.—
163.	HAUSINGER, JOSEF (1728—1786), Férfiképmás. Pasztell. 64×46	80.—
164.	HEGEDÜS LÁSZLÓ (1870—1911), Mátyás király Bécs előtt. Olajfestmény. 115×166. (Jelzett.) . .	250.—
167.	HERMANN LIPOT, Fürdő nők. Olajfestmény. 25×35. (Jelzett.)	45.—
168.	—, Idill. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.) . .	120.—
169.	HERRER CEZAR (1868—1919), Pihenő cigányok. Olajfestmény. 30×24. (Jelzett.) . . .	30.—
170.	HESSHAIMER, LUDWIG, Limanova. Rézkarc. 16×21	3.—
171.	HEUNER, JEAN, JAQUES, Idill. Olajfestmény. 75×58	100.—
172.	HEYER ARTUR (1872—1931), Tehén. Olajfestmény. 45×55. (Jelzett.)	50.—
173.	—, Játszó angora cicák. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.)	80.—
174.	HOLLÓ LAJOS, Tájkép. Olajfestmény. 65×52. (Jelzett.)	32.—
175.	HOLLÓSY SIMON (1857—1918), Parasztudvar. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	500.—
	(Illusztrálva a VIII. táblán.)	
176.	—, Ivóban. Olajfestmény. 60×85. (Jelzett.) . .	1600.—
	(Illusztrálva a VI. táblán.)	
177.	—, Tájkép. Olajfestmény. 65×70	105.—
178.	—, Nagybányai táj. Olajfestmény. 50×50 . .	150.—

Árverési Közlöny, 1939. 5. rendk. sz.

92. aukció

Kikiáltási ár pengőben

101. FABER, JOHN IDB. (1650—1721), KNELLER, GOTTFEY (1646—1723) után, Szent Albans hercegnő. Mezzotinto. 50×35 . . . . . 20.—

102. FAGAN, B., Olvasó nő. Olajfestmény. 75×62. (Jelzett.) . . . . . 150.—

103. FÉNYES ADOLF, Játszó gyermekek. Olajfestmény. 45×60. (Jelzett.). . . . . 250.—

104. —, Falusi táj. Olajfestmény. 12×17. (Jelzett.) . 55.—

105. —, Korsóból ivó fiú. Rézkarc. 40×30. . . . . 5.—

106. —, Kisleány almával. Olajfestmény. 65×50. (Jelzett.) . . . . . 50.—

107. FERENCZY KÁROLY (1862—1917), Illustráció Kiss József „Epitaphium" című művéhez. Olajfestmény. 16×24. (Jelzett.) . . . . . 120.—
(Illusztrálva a X. táblán.)

108. FERENCZY VALÉR, Cigányleány. Olajfestmény. 42×24 . . . . . 250.—

109. —, Szent Márk templom. Pasztell. 38×48 . . 150.—

110. —, Tájkép. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . 150.—

111. FIRENZEI FESTŐ, XVI. SZÁZAD, Madonna a Jézussal és Keresztelő Szent Jánossal. Olajfestmény. 80×65 . . . . . 700.—
(Illusztrálva az I. táblán.)

112. FLEISCHER ALFRÉD, Parkrészlet. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) . . . . . 45.—

113. FLEISCHMANN, JOHANN ANDREAS (1811—?), STIELER, JOSEF KARL (1781—1858) UTÁN, Női képmás. Szinezett kőrajz. 55×40. . 10.—

114. FRANCIA FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tengerparti táj. Olajfestmény. 70×95 . . . . . 135.—

115. FREY (1850), A Springer-család Hollenstein-i hámora. Vízfestmény. 28×44 . . . . . 10.—

116. FRIED PÁL, Bikaviadal. Gouache. 40×60. (Jelzett.) . . . . . 24.—

117. GARAY ÁKOS. Indulás vadászatra. Vízfestmény. 30×40. (Jelzett.) . . . . . 25.—

118. GEIGER. CARL JOSEPH (1822—1905). Magyarország fejedelmei és királyai. Színezett kőrajz. 60×75. . . . . 15.—

119. GERHARDT ALAJOS, (1837—1889), Tanya. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.) . . . . . 55.—
(Illusztrálva a X. táblán.)

120. —, Önarckép. Olajfestmény. 40×32. . . . . 30.—

121. GIMES LAJOS, Olasz tengerparti részlet. Olajfestmény. 70×52. (Jelzett.) . . . . . 60.—

122. GLATTER GYULA (1886—1927), Vasaló nő. Olajfestmény. 45×38. (Jelzett.) . . . . . 50.—

		Kikiáltási ár pengőben
123.	GÖRÖGKELETI FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Madonna. Olajfestmény. Ikon.	30.—
124.	GÖRÖGKELETI MŰVÉSZ, XVIII. SZÁZAD, Szent. Olajfestmény. Ikon, fémlemezzel borítva. 19×22	40.—
125.	GÖRÖSY ANTAL, Kossuth Lajos a képviselőház ülésén, 1848 július 11-én. Színes kőrajz. 50×70	15.—
126.	GÖTZ B. ERNŐ, Nagybányai udvar. Olajfestmény. 90×90. (Jelzett.)	16.—
127.	GREEN, VALENTINE (1739—1813), WEST, BENJAMIN (1738—1820) UTÁN, Lázár feltámasztása. Mezzotinto. 62×82	25.—
128.	—, Engedjétek hozzám a kisdedeket. Mezzotinto. 64×81.	25.—
129.	—, Jelenet Sophocles elektrájából. Mezzotinto. 55×75.	15.—
130.	GREGUS IMRE (1856—1910), Magyar főúr képmása. Olajfestmény. 125×82. (Jelzett.) . . .	80.—
131.	GREVEDON, HENRI (1776—1860), Női képmás. Színezett kőrajz. 34×26.	10.—
132.	—, Mle Despreaux. Színezett kőrajz. 38×26. . .	12.—
133.	—, Mle Dupont. Színezett kőrajz. 38×30. . . .	12.—
134.	—, Mle Noblet képmása. Színezett kőrajz. 50×35.	12.—
135.	—, Női képmás. Színezett kőrajz. 26×21. . . .	10.—
136.	—, Xeres. Színezett kőrajz. 52×47.	12.—
137.	—, Marguerite. Színezett kőrajz. 50×46. . . .	12.—
138.	—, M-me Malebran-Garcia. Színezett kőrajz. 52×37.	12.—
139.	—, Női képmás. Színezett kőnyomat. 45×33. . .	12.—
140.	—, Mle Levert képmása. Színezett kőnyomat. 52×38.	12.—
141.	—, Lady Hamilton mint Sibilla. Színezett kőrajz. 46×34	5.—
142.	GREVEDON, HENRI (1776—1860), GÉRARD, FRANCOIS PASCAL (1770—1837) UTÁN, Mle Mars. Színezett kőnyomat. 30×24	5.—
143.	GUARDI FRANCESCO (1712—1793), Velencei részlet. Olajfestmény. 55×72 . . . . . *(Illusztrálva a II. táblán.)*	1900.—
144.	GYURKOVITS KÁROLY (1810—1874), Férfi képmás. Olajfestmény. (Sérült.) 90×72. (Jelzett.)	10.—
145.	HALÁPY JÁNOS, Olasz táj. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	70.—
146.	—, Kompozitio. Pasztell. 46×48. (Jelzett.) . .	20.—
147.	HALASI HORVÁTH ISTVÁN, Hegyvidék kazlakkal. Pasztell. 40×50. (Jelzett.)	55.—

		Kikiáltási ár pengőben
189.	—, Szántás. Olajf. 32×52	30.—
190.	—, Géppuskások a Kárpátokban. Olajf. 42×62. (Jelzett.)	35.—
191.	—, Tavasz. Olajf. 54×66. (Jelzett.)	30.—
192.	—, Falu télen. Olajf. 62×76. (Jelzett.)	35.—
193.	—, Faluvége. Olajf. 40×50. (Jelzett.)	35.—
196.	ISMERETLEN FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Madonna. Olajf. 50×40	50.—
197.	ISMERETLEN FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Leány csipkegallérral. Olajf. 75×60	160.—
198.	ISMERETLEN FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Leányka ostorral. Olajf. 72×58	96.—
199.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Játszó faun és puttók. Olajf. 97×155	250.—
200.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Várostrom. Olajf. 130×170	120.—
201.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tóbiás és az angyal. Olajf. 26×70	16.—
202.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Szent Sebestyén. Olajf. 160×100	96.—
203.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tájkép alakokkal. Olajf. 85×110. (Sérült.) . . .	45.—
204.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tájkép alakokkal. Olajf. 85×110. (Sérült.) . . .	70.—
205.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Gróf Nádasdy Ferenc altábornagy, a Mária Terézia Rend nagykeresztese. Olajf. 22×18	80.—
206.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Szent Rozália. Olajfestmény	30.—
207.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Bűnbánó Magdolna. Olajf. 91×93	50.—
208.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZADI EREDETI UTÁN, Gróf Károlyi Antal tábornok képmása. Olajfestmény. 87×73	80.—
209.	ISMERETLEN FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Főpap képmása. Olajf. 75×58	80.—
210.	ISMERETLEN FESTŐ, 1800 körül, Női képmás. Olajf. 92×72	40.—
211.	ISMERETLEN FESTŐ, 1800 körül, Férfi képmás. Olajf. 92×72	48.—
212.	ISMERETLEN FESTŐ, 1800 körül, Mária Magdolna. Olajfestmény	50.—
213.	ISMERETLEN FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Női képmás. Olajf. 70×53	40.—
214.	ISMERETLEN FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Hegyvidék pihenő nyájjal. Olajf. 21×24	32.—

RUCZ GYULA BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 27-29
Piarista palota — TELEFON: 1—862—26
Régiség- és műkereskedő **Antik bútorok és lakberendezések**

		Kikiáltási ár pengőben
160.	GRÜNLER, EHRENGOTT (1797—1881), Apostol. Olajfestmény. 63×51.	12.—
161.	GULÁCSY LAJOS (1882—1932), Női képmás. Pasztell. 48×42. (Jelzett.)	130.—
162.	GYURKOVICS KÁROLY (1810—1874), Női képmás. Olajfestmény. 78×62	32.—
163.	—, Férfi képmás. Olajfestmény. 90×70. (Jelzett.) (Sérült.)	8.—
164.	HADIK MÁRIA GRÓFNŐ, Vadászcsendélet. Olajfestmény. 28×36. (Jelzett.)	80.—
165.	HALÁPY JÁNOS, Majális. Olajfestmény. 40×48. (Jelzett.)	8.—
166.	HÁRY GYULA, Nógrádverőcei részlet. Olajfestmény. 15×18. (Jelzett.)	30.—
167.	—, Villach látképe. Olajf. 60×80. (Jelzett.)	120—
169.	HATVANY FERENC BÁRÓ, Fekvő nő. Pasztell. 72×100. (Jelzett.)	128.—
170.	—, Pirosruhás nő. Olajf. 58×48. (Jelzett.)	75.—
171.	—, Ülő nő. Pasztell. 67×52. (Jelzett.)	75.—
172.	HENNER, JEAN JACQUES (1829—1905), Idill. Olajfestmény. 75×58	30.—
173.	HERMANN LIPÓT, Kompozició. Kőrajz 21×28. (Jelzett.)	5.—
174.	—, Tájkép. Olajf. 27×40. (Jelzett.)	40.—
175.	—, Fürdő nők. Olajf. 33×45. (Jelzett.)	29.—
176.	HEUMANN, GEORG DANIEL (1691—1759), Savoyai Jenő herceg. Rézmetszet. 20×14	5.—
177.	HINCZ GYULA, Szentendrei részlet. Olajfestmény. 45×55. (Jelzett.)	28.—
178.	—, Csendélet. Tempera. 60×45. (Jelzett.)	4.—
179.	—, Tájkép. Vízfestmény. 29×44. (Jelzett.)	6.—
180.	HOLLÓSY SIMON (1857—1918), Tanulmány a „Rákóczi Induló"-hoz. Olajfest. 75×50. (Jelzett.)	640.—
181.	—, Csendélet. Olajfestmény. 35×45	60.—
182.	—, Ivóban. Olajfestmény. 60×85. (Jelzett.)	900.—
183.	HORTHY BÉLA, Szénagyüjtés. Olajfestmény. 140×170. (Jelzett.)	60.—
184.	—, Virágcsendélet. Olajf. 63×78. (Jelzett.)	20.—
185.	—, Tájkép alakokkal. Olajf. 82×116. (Jelzett.)	40.—
186.	—, Falusi táj. Olajf. 36×51	15.—
187.	—, Férfi képmás. Olajf. 43×43	5.—
188.	—, Tenniszpályán. Olajf. 32×45	25.—

	Kikiáltási ár pengőben
128. FERENCZY VALÉR, Cigányleány. Olajfestmény. 33×25	200.—
131. —, Szt. Márk templom. Pasztell. 39×48 . . .	120.—
132. —, Tájkép. Olajfestmény. 39×50. (Jelzett.) . .	120.—
135. FRANK FRIGYES, Ülő nő. Vízfestmény. 38×28. (Jelzett.)	16.—
136. —, Pihenő nő. Vízfestmény. 28×38. (Jelzett.) .	16.—
137. —, Piroskendős nő. Vízfestmény. 30×43. (Jelzett.)	16.—
138. —, Pihenő nő. Ceruzarajz. 22×30. (Jelzett.) . .	6.—
139. FRANK, HANS, Páva. Fametszet. 12×16 . .	3.—
140. —, Repülő gémek. Fametszet. 12×16	3.—
141. FRECSKAY ENDRE (1875—1919), Szénagyüjtés. Olajfestmény. 85×100. (Jelzett.)	64.—
144. E. GACHAL JÓZSEF, Pipázó paraszt. Olajfestmény. 100×80. (Jelzett.)	96.—
145. —, Pipázó paraszt. Olajf. 65×55. (Jelzett.) . .	72.—
146. GARNIER, HIPPOLYTE JEAN BAPTISTE (1787—?), SCHOPIN HIENRICH FRIEDRICH (1804—1880) UTÁN, Jákob Lábánnál. Rézmetszet. 60×48.	12.—
147. —, Rebeka útra kel. Rézmetszet. 60×48. . .	12.—
148. GERHARDT ALAJOS (1837—1889), Tájkép. Olajfestmény. 16×11. (Jelzett.)	12.—
149. —, Tanulmányfej. Olajf. 43×24. (Jelzett.) . .	60.—
150. GLATTER ÁRMIN (1861—1931). Női képmástanulmány. Olajfestmény. 45×33. (Jelzett.) . .	18.—
151. —, Zöldruhás nő. Olajf. 22×22. (Jelzett.) . . .	36.—
152. GLATZ OSZKÁR, Zöldséghámozó nő. Olajfest. 80×60. (Jelzett.)	200.—
153. GLYN, T., Tengerparti részlet. Olajfestmény. 26×36. (Jelzett.)	50.—
154. GOEBEL, KARL (1824—1899), Huszárezred tisztjeinek táborozása. Kőrajz. 72×102	20.—
155. GÖRÖGKELETI FESTŐ, Madonna. Ikon, rézlemezzel borítva.	15.—
156. GREEN, VALENTINE (1739—1813), WEST BENJAMIN (1738—1820) UTÁN, Lázár feltámasztása. Mezzotinto. 62×82.	14.—
157. —, Jelenet Sophokles Elektrájából. Mezzotinto. 55×75.	8.—
158. GREVEDON, HENRY (1776—1860), Mlle Levert képmása. Színezett kőnyomat. 52×38.	7.—
159. GRIMM REZSŐ (1832—1885) (?) Mitológiai jelenet. Olajfestmény. 60×74.	60.—

	Kikiáltási ár pengőben
100. —, Tájkép tehenekkel. Olajfestmény. 24×31. (Jelzett.)	40.—
101. —, Tátrai táj. Olajfestmény. 27×37. (Jelzett.)	10.—
102. —, Legelő tehenek. Olajfestm. 18×25. (Jelzett.)	12.—
103. CZENCZ JÁNOS, Alvó nő. Olajfestmény. 70 × 74. (Jelzett.)	70.—
104. —, Fürdő nők. Olajfestmény. 56×70. (Jelzett.)	54.—
105. DEÁK-ÉBNER LAJOS (1850—1934), Falusi mulatság. Olajfestmény. 43 × 60. (Jelzett.)	180.—
106. —, Női tanulmányfej. Krétarajz. 30×26. (Jelzett.)	20.—
107. DELI ANTAL, Catanai utcarészlet. Vízfestmény. 40×30. (Jelzett.)	8.—
108. —, Tájkép. Olajfestmény. 58×72. (Jelzett.)	16.—
109. DERKOVITS GYULA (1894—1934), Pirosruhás nő. Olajfestmény. 45 × 20. (Jelzett.)	48.—
110. DOLÁNYI BENCZÚR IDA, Primula. Olajfestmény. 60 × 50. (Jelzett.)	120.—
111. —, Orgonák. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	120.—
112. DUDITS ANDOR, Nő rózsákkal. Olajfestmény. 65×75. (Jelzett.)	20.—
113. ECKENER, A., Kikötő. Rézkarc. 28×36	3.—
114. EDVI ILLÉS ALADÁR, Parasztudvar. Olajfestmény. 25×35. (Jelzett.)	60.—
115. —, Tehenek a Balatonban. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.)	140.—
116. EGRY JÓZSEF, Tájképfestő. Olajfestmény. 50×65. (Jelzett).	18.—
117. —, Női tanulmányfej. Krétarajz. 43×33. (Jelzett.)	8.—
118. EINSLE ANTON (1801—1880), Női képmás. Olajfestmény. 71×58. (Jelzett.)	52.—
119. ERDŐSSY BÉLA (1871—1928), Tájkép szélmalommal. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.)	35.—
120. ERŐS-ERBSTEIN ANDOR (1889—1917), Utcarészlet. Olajfestmény. 55×75. (Jelzett.)	40.—
121. FÁY DEZSŐ, Utcarészlet. Színezett tusrajz. 10×16. (Jelzett.)	5.—
122. FEIKS ALFRÉD, Lóverseny. Olajfestmény. 80×70. (Jelzett.)	28.—
123. FÉNYES ADOLF, Golgota. Olajfestmény. 25×18. (Jelzett.)	90.—
124. —, Falusi utcarészlet. Olajf. 21×34. (Jelzett.)	120.—
125. FERENCZY KÁROLY (1862—1917), Csendélet. Olajfestmény. 42×54 *(Illusztrálva a VI. táblán.)*	300.—
126. —, Fürdő fiúk. Olajfestmény. 64×48 *(Illusztrálva az V. táblán.)*	600.—

	Kikiáltási ár pengőben
74. ~~BOROS RUDOLF,~~ A budai várbazár. Olajfestmény. 45×60. (Jelzett.)	40.—
75. ~~BORSOS JÓZSEF~~ (1821—1883), Csipkeruhás nő. Olajfestmény. 145×90. (Jelzett.)	950.—
76. BORSZÉKY FRIGYES, Pihenés. Olajfestmény. 65×84. (Jelzett.)	35.—
77. BÖHM PÁL (1839—1905), Incselkedés. Olajfestmény. 80×65. (Jelzett.)	40.—
78. BRATKOWSZKY, ROMÁN (XIX. sz.), Lemberg környéke. Olajfestmény. 43 × 64. (Jelzett.)	40.—
79. BRAUER, FRIEDRICH, Férfi képmás. Kőrajz. 33×26.	8.—
81. BURGHARDT REZSŐ, Velencei részlet. Olajfestmény. 72 × 56. (Jelzett.)	48.—
82. BÜLOW, PAUL (1842—1889), A tél. Színezett litográfia. 48×28	12.—
83. CANON, HANS (1829—1885), Férfi tanulmányfej. Olajfestmény. 68×55. (Jelzett.) . . . . *(Illusztrálva a II. táblán.)*	300.—
84. CONRAD GYULA, Berat. Albánia. Színes rajz. 22×35. (Jelzett.)	5.—
85. CRIVELLARI, BARTOLOMEO (1725—1777), TIBALDI, PELLEGRINI, PELLEGRINO DE (1532—1592) UTÁN, Polyphemos. Rézmetszet. 52×38	8.—
86. —, Polyphemos megvakítása. Rézmetszet. 34 × 47	8.—
87. —, Mennyezet díszítmény. Rézmetszet. 40 × 50 .	8.—
88. —, Mennyezet díszítmény. Rézmetszet. 40 × 50 .	8.—
89. CRNCIC, MENCI CLEMENS, Sziklás tengerpart. Olajfestmény. 29×33. (Jelzett.)	50.—
90. ~~CSELÉNYI~~ WALLESHAUSEN ZSIGMOND, Önarckép. Olajfestmény. 110 × 46	24.—
91. CSÓK ISTVÁN, Tájkép. Olajfestmény. 68×82. (Jelzett.)	182.—
92. —, Balatoni napsugarak. Olajfestmény. 95×100. (Jelzett.)	250.—
93. —, Tájkép. Olajfestmény. 60×70	182.—
94. —, Ködös reggel a Balatonon. Olajfestmény. 95×100	250.—
95. —, Tájkép. Olajfestmény. 60×70. (Jelzett.) . .	182.—
96. —, Sokác leány. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.) *(Illusztrálva a címlapon.)*	350.—
97. —, Naplemente. Olajfestmény. 75×95. (Jelzett.)	240.—
98. —, Balaton. Olajfestmény. 78×94	240.—
99. CSUK JENŐ (1887—1927), Falurészlet. Ceruzarajz. 13×21. (Jelzett.)	2.50

		Kikiáltási ár pengőben
45.	BARABÁS MIKLÓS (1810—1892), Erdőrészlet. Szépia. 28×22. (Jelzett.)	30.—
46.	BARRI, E., Csendélet. Olajfestmény. 21×27. (Jelzett.)	25.—
47.	BASCH GYULA (1851—1928), Feketeruhás nő ernyővel. Olajfestmény. 50×30.	24.—
48.	—, Tájkép. Vízfestmény. 24×35. (Jelzett.)	15.—
49.	—, Hajléktalan. Olajfestmény. 85×69. (Jelzett.)	60.—
50.	—, Női képmás. Olajfestmény. 73×58. (Jelzett.)	75.—
51.	—, Tanulmányfej. Olajfestmény. 55×45. (Hagyatéki bélyegzővel.)	40.—
52.	BASCH GYULA, Havas Turbie. Olajfestmény. 31×25.	32.—
54.	BÉCSI FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Kutyával játszó gyermekek. Olajfestmény. 65×52. (Jelzett.)	65.—
55.	BEDNÁR JÁNOS (1886—1932), Női tanulmányfej. 50×40. (Jelzett.)	20.—
56.	BÉKEFFI GYÖRGY, Utca Torboleban. Vízfestmény. 21×14.. (Jelzett.)	3.—
57.	—, Tabáni utcarészlet. Színes rajz. 21×29.	3.—
58.	BELÁNYI VIKTOR, Pihenő női akt. Vízfestmény. 33×44. (Jelzett.)	9.—
59.	BERÉNY RÓBERT, Parkrészlet. Olajfestmény. 90×70. (Jelzett.)	72.—
60.	—, Kertek mellett. Olajfestmény. 100×80. (Jelzett.)	250.—
	(Illusztrálva a VIII. táblán.)	
61.	—, Tájkép. Olajfestmény. 70×90. (Jelzett.)	200.—
62.	BERNÁTH AURÉL, Tájkép. Pasztell. 70×100. (Jelzett.)	250.—
63.	—, Tengerpart. Pasztell. 70×100. (Jelzett.)	108.—
64.	BERNIGEROTH, MARTIN (1670—1735). I. József. Rézmetszet. 26×19.	5.—
65.	BETTANNIER, J. (XIX. SZÁZAD), CORREARD, LOUIS FRÉDÉRIC (1815—1858) UTÁN, A halálos bűn. Színezett kőrajz. 58×47.	12.—
66.	BIAI-FÖGLEIN ISVÁN, Pipázó leány. Vízfestmény. 30×31. (Jelzett.)	6.—
67.	BIHARI SÁNDOR (1855—1906), Cigánylegény. Olajfestmény. 53×40. (Jelzett.)	64.—
69.	BOEHM RITTA, Csendélet. Olajfestmény 35×45. (Jelzett.)	25.—
70.	BOLDIZSÁR ISTVÁN, Falusi táj. Rézkarc. 25×32.	5.—
71.	—, Tájkép. Rézkarc. 21×42.	6.—
72.	BOMMEL, ELIAS VAN (1824—1890), Halászbárkák. 48×77. (Jelzett.)	45.—
73.	—, Halászbárkák. Olajfestmény. 48×77. (Jelzett.)	45.—

	Kikiáltási ár pengőben
18. BAKOSS TIBOR, Baromfiak. Vízfestmény. 19×27. (Jelzett.)	40.—
19. BARABÁS MIKLÓS (1810—1898), Tájkép. Vízfestmény. 17×25. (Jelzett.)	150.—
20. —, Növénytanulmány. Ceruzarajz. 21×30. (Jelzett.)	12.—
21. BASCH GYULA (1851—1928), Feketeruhás nő ernyővel. Olajfestmény. 50×30.	30.—
22. —, Hajléktalan. Olajfestmény. 85×69. (Jelzett.)	96.—
23. —, Női képmás. Olajfestmény. 73×58. (Jelzett.)	120.—
24. —, Tanulmányfej. Olajfestmény. 55×45. (Hagyatéki bélyegzővel.)	64.—
25. —, Havas Turbie. Olajfestmény. 31×25	40.—
26. BAUER, JOSEPH ANTON (1820—1904), GEIGER CARL JOSEPH (1822—1905) után, I. Ferenc József és családja. Színezett kőrajz. 50×60	20.—
27. BAYROS, FRANZ (1866—1924), Kompozíció. Vízfestmény. 37×46.	10.—
28. —, Kompozíció. Vízfestmény. 34×45.	10.—
29. BECK WILLY (1824—1862), Önarckép. Olajfestmény. 22×18. (Jelzett.) *(Illusztrálva a XII. táblán.)*	120.—
30. BÉCSI FESTŐ, XIX. század, Kutyával játszó gyermekek. Olajfestmény. 65×52.	80.—
31. BEDNÁR JÁNOS (1886—1932), Női tanulmányfej. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	25.—
32. BÉKEFI GYÖRGY, Utca Torboleban. Vízfestmény. 21×14. (Jelzett.)	4.—
33. —, Tabáni uccarészlet. Színes rajz. 21×29.	4.—
34. —, Tabán. Színes rajz. 21×29. (Jelzett.)	4.—
35. BELÁNYI VIKTOR, Pihenő női akt. Vízfestmény. 33×44. (Jelzett.)	12.—
36. BÉLI VÖRÖS ERNŐNÉ, Virágcsendélet. Olajfestmény. 75×58. (Jelzett.)	35.—
37. BENCZUR GYULA (1844—1898), Enyelgés. Olajfestmény. 36×22. (Jelzett.)	720.—
38. BÉR DEZSŐ (1875—1924), A Kárpátok őre, (gróf Tisza István.) Olajfestmény. 90×60. (Jelzett.)	40.—
39. BERÉNY RÓBERT, Cséplés. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	75.—
40. —, Lóúsztatás. Olajfestmény. 70×110. (Jelzett.)	75.—
41. —, Zebegényi táj. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.)	50.—
42. —, Tájkép. Olajfestmény. 100×70. (Jelzett.)	75.—
43. —, Parkrészlet. Olajfestmény. 90×70. (Jelzett.)	70.—
44. —, Tájkép lovassal. Olajfestmény. 75×95. (Jelzett.)	75.—
45. —, Faluvége. Olajfestmény. 65×95 (Jelzett.)	90.—

Árverési Közlöny

1940. 3. k. sz.

I. FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK

(1-től 694-ig.)

	Kikiáltási ár pengőben
1. ABA NOVÁK VILMOS, Pihenő tehenek. Tempera. 60×70. (Jelzett.)	300.—
2. ACHEMBACH, A., Mulató halászok. Tollrajz. 8×15. (Jelzett.)	5.—
3. AGGHÁZY GYULA (1850—1919), Öreg fatörzs. Olajfestmény. 25×18. (Jelzett.)	25.—
4. ÁGOSTON ERNŐ, Ülő nő. Hidegtű. 50×45. . .	5.—
5. AMESEDER, EDUARD, Tájkép. Olajfestmény. 25×41. (Jelzett.)	32.—
6. ANGOL FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Női képmás. Olajfestmény. 75×65.	50.—
7. ANGOL MŰVÉSZ, XIX. SZÁZAD, Vadászlakoma. Szinezett kőrajz. 36×45.	8.—
8. —, Falkavadászat. Szinezett kőrajz. 36×45. .	8.—
9. —, Készülődés a vadászatra. Szinezett kőrajz. 36×45.	8.—
10. —, Falkavadászat. Szinezett kőrajz. 36×45. . .	8.—
11. —, Rókavadászat. Szinezett kőrajz. 36×45 . .	8.—
12. —, Vadászat. Szinezett kőrajz. 36×45 . . .	8.—
13. ANREITER, ALOIS von (1803—1876), Női képmás. Miniatür.	60.—
14. A. P. JELZÉSŰ MŰVÉSZ, Táborozó honvédtűzérek. Olajfestmény. 62×78. (Jelzett.) . . .	120.—
15. ÁRVAY SIGISMUND, Női rózsákkal. Olajfestmény. 63×50. (Jelzett.)	50.—
16. AUBERTIN, FRANCOIS (1773—1821), LOÓ, JULES CAESAR DENIS VAN (1743—1821) UTÁN, Utszéli Mária kép. Szinezett aquatinta. 32×45	6.—
17. AVRIL, JEAN JAQUES (1744—1831), RUBENS, PETRUS PAULUS (1577—1640) után, Pásztorjelenet. Rézmetszet. 42×55.	10.—

Hortry Béle

Reggeli lovaglás
Virágzó fák, of

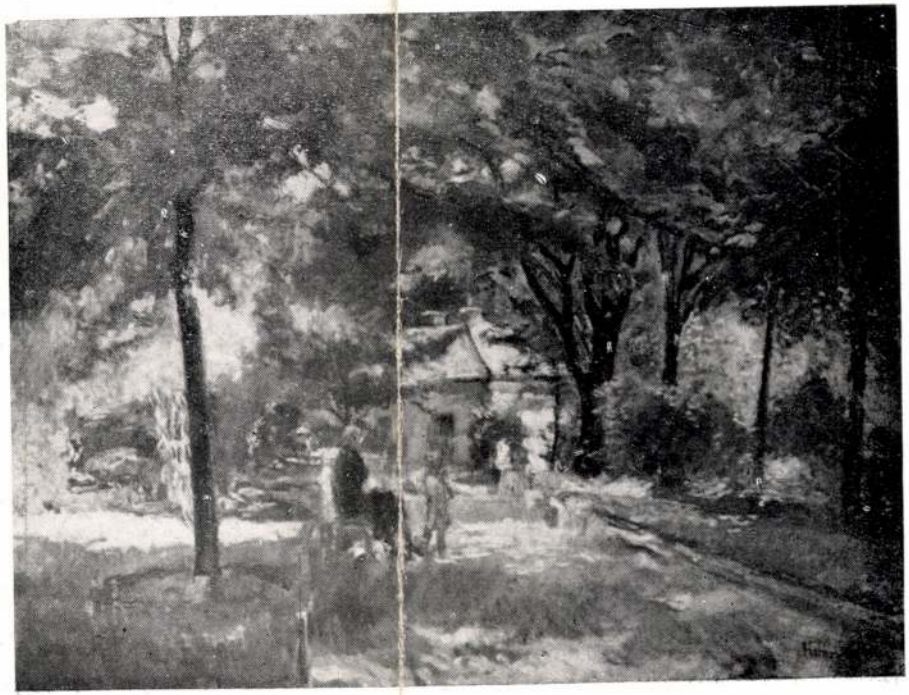

Herman Lipót: Parkban.

Nemzeti Szalon 1940 jan. febr.
Szinyei Tár.
VII. Kiáll.

Horthy Béla: Reggeli lovaglás

Horthy Béla festőművész
Téli tájkép 4
Vadrózsabokor "
Önarckép "
Komp a Tiszán "
Szinyei Merse Pál Társaság művésztagjainak
8-ik kiállitása. 1942. január 31.

TÁNYÉR,
fajánsz, hegedülő alakkal.
XVIII. század.

LEVELESTÁL és TÁL,
fajánsz, polikróm.
Marseille, XVIII. század.

NAPOLEON MELLKÉPE,
mag. 29 cm.
Sèvresi porcellán, XIX. század eleje.

KÁLYHA,
zöldmázas, domborművekkel,
XIX. század eleje.

TÁNYÉR,
[illegible]drb. Keménycserép, áttört széllel.
[illegible]gyar munkák, XIX. század.

MÉSZÁROS-CÉH KORSÓJA,
színes fajánsz.
Késői habán munka, 1835-ből.

TÁNYÉR,
fajánsz, 1835-ből.

KÁVÉSCSÉSZE,
aljjal.
Herendi munka, XIX. század.

Horthy Béla

1892. Merő Kászony

(124) Fogat. Olajfa-
magánszulajt.

Téli kiállítás 1892/93

Rozgowji Cecilia megvédi Zsigmondot Galambóc váránál.

Tusrajz

Kollarz Ferencz

40/55.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8
TELEFONSZÁM: 82—1—22

NAGYBÁNYAI

HORTHY BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

A SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK HELYISÉGEIBEN

NYITVA:
1935 ÁRR. 22-TŐL MÁJ. 1-IG
NAPONTA 9 ÉS 6 ÓRA KÖZÖTT
ÜNNEPNAP DÉLUTÁN 2 ÓRÁIG

Europa rt., Budapest.

Horthy Béla

Nagybányai Horthy Béla művei:

29. Október vége.
30. Fasor éjjel.
31. Falurészlet.
32. Daphnis és Chloe.
33. Május.
34. Bujkáló hold.
35. Falurészlet.
36. Zsupfedeles ház.
37. Huszárok.
38. Tájkép.
39. Virágzó cseresznyefák.
40. Tájkép.
41. Forgó kapu.
42. Tájkép.
43. Tájkép.
44. Tájkép.
45. Virágzó fák.
46. Tájkép.
47. Tájkép.
48. Tájkép.

MEGHIVÓ

TISZTELETTEL VAN
SZERENCSÉNK MEG-
HIVNI

HORTHY BÉLA
FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA,

AMELY ÁPRILIS 22-ÉN, HÉTFŐN 12 ÓRAKOR NYILIK MEG.

TELJES TISZTELETTEL
FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

A kiállitás
megtekintése
dijtalan

Horthy Béla

Europa rt., Budapest

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-UCCA 8. TELEFON: 82-1-22.

A KIÁLLITÁS NYITVA ÁPRILIS 22-TŐL MÁJUS 1-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG

NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE 935 APR. 19. BUDAPEST 51

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szontiványi Gyula urnak
urhölgynek

H

VI Szondy-u 98.

Horváth Béla

festő

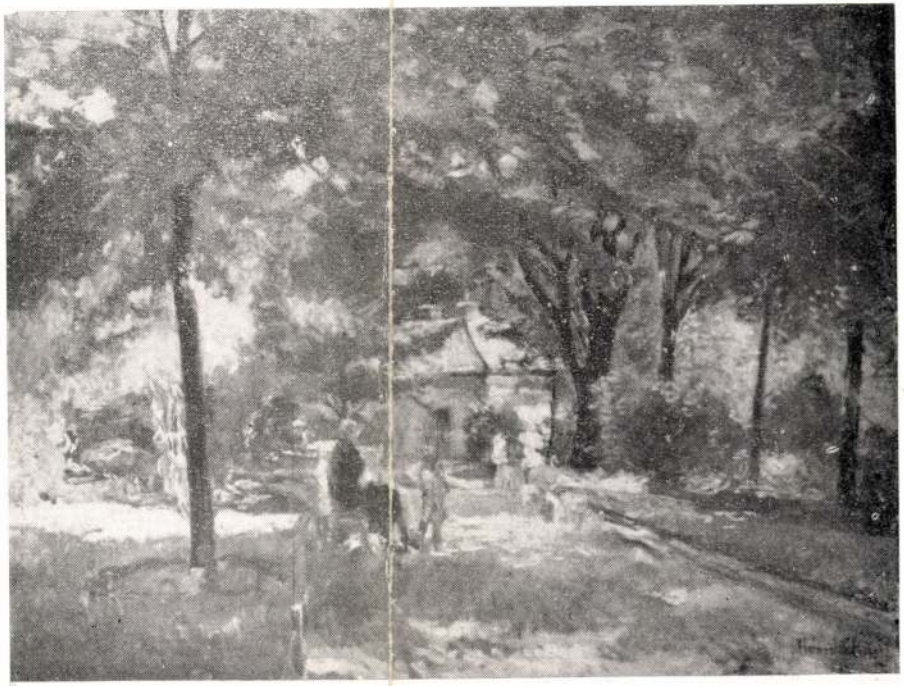

Herman Lipót: Parkban.

Horthy Béla: Reggeli lovaglás

Nemzeti Szalon

Horthy Béla

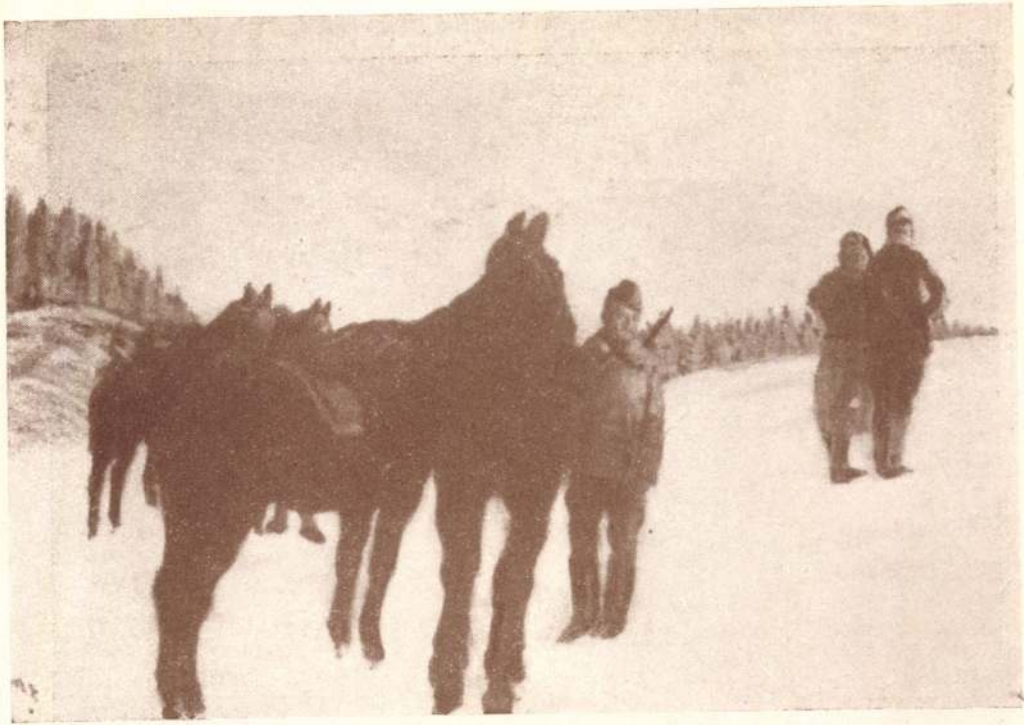

Béla von Horthy: 65. Husarpatrolle

Christiania mag. kiall
1923. apr. maj

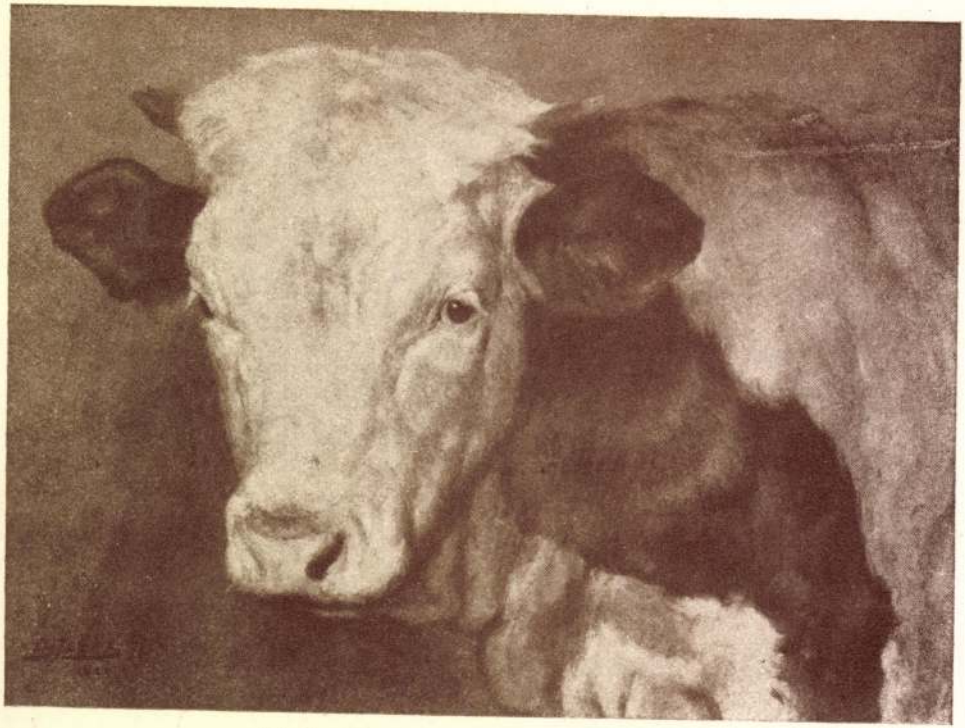

Aladár Edvi Illés: 34. En Svömmer i Simenthal

19. Horthy Béla: Menekülés Egyptomból.

48. Basch Gyula: Krisztus feltámasztja Jairus leányát.

Nincs szivemben tavasz ma,
Hisz megmondta már
Hültl tanár,
Hogy amire az idő szépül,
Gomba teljesen felépül,
Sőt fel is léphet tavaszra.
Az ember imigyen
Méláz el irigyen
Ezen, sőt ezon:
Tavasz lesz és a Vígben
Ujra kezdődik a téli szezon.

*

Tegnap este hatkor
A Dunán hajóra szálltam
És félhatkor már a
Rajna mellett álltam.
Bár ezt nem éri fel
Két l-lel
Sem a képzellet
Mégis leirom bátran,
Hogy igenis a Rajna mellett
Álltam —
Az Andrássy-uti Szinházban.
Mert e Rajna nem a németek nagy vize,
Hanem Pest kedves Rajna Alize.

*

Ó,
A Harsányi Rezsőnek be jó!
(Bus sóhaj e pár sor)
Ő a drága Mészáros Gizával
Legalább százszor
Lehet majd édes kettesben
A francia négyesben.

*

A Hevesi-főpróbán igyen
Tünödtem a Nemzetiben:
Az idő ma mi más,
Már csak a szinpadon lehet együtt
Császár és komédiás.

(LENGYELKE.)

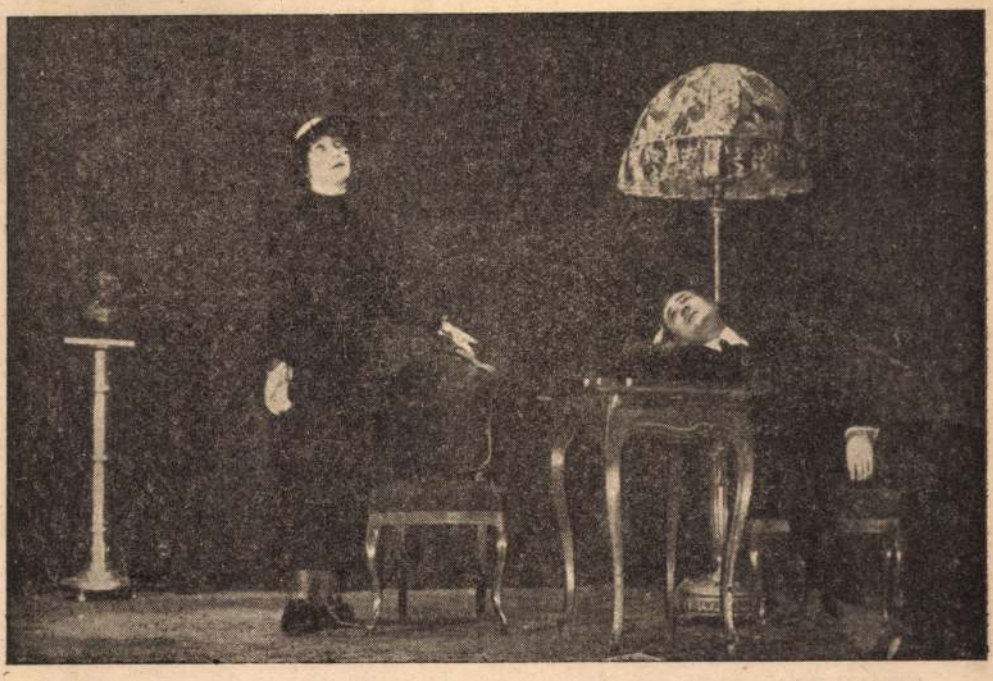

KORTHY MIRA BÉKEFFI LÁSZLÓ
Andrássy-uti Szinház: „Ugyanaz férfiben" *Papp felv.*

A Gróf Rinaldó rekordja

Magyar operettek pályafutásában a százas jubileumok nem tartoznak már a ritkaságok közé. Az utolsó évtizedben Budapest irányitja Európa operettirodalmát, az igazi nagy sikerek tőlünk kerülnek ki és egy-egy uj magyar operett bemutatójára ép ugy figyelnek Bécsben, mint Berlinben vagy Londonban, nem is szólva Amerikáról, mely a háboru kitöréséig a leghálásabb export-helye volt a magyar operettermelésnek és kétségkivül az is lesz ujból, mihelyt helyreáll a rendes forgalom az ujvilággal.

A nagy konjunktura mellett is ritka azonban az a rendkivüli siker, amit a Király Szinház idei slágerje, a „Gróf Rinaldó" arat. *Szirmai* Albert finom, lendületes és az operettek megszokott nivóját magasra felemelő muzsikája, *Bakonyi* Károly vérbeli vigjátéki szövege, melyben semmi sincs a hagyományos operett-librettók ostobaságaiból, végül *Gábor* Andor szellemes, frissen perdülő versei hosszu életet biztositanak ennek az operettnek és egyáltalában nem meglepő, hogy a „Gróf Rinaldó" igazi sikere voltaképen a századik előadás után kezdődik.

RÁTKAI MÁRTON (*A kegyelmes*)
Horthy rajza.

KIRÁLY ERNŐ (*Gróf Rinaldó*)
Horthy rajza.

LÁBASS JUCI (*Gróf Rinaldó*)
Horthy rajz

Száz estén hangzott már el a „Gróf Rinaldó“ a Király Szinházban és nyilvánvaló, hogy a rekord nem fog megállni a százötvenedik előadásnál sem. A Király Szinháznak nem kerül nehézségébe egy jó operettel igazi nagy sikert aratni. Kevés szinház van ma a kontinensen, amely olyan kitünő operettegyüttessel rendelkezne, és csak *Kosáry* Emma, *Lábass* Juci, *Király* Ernő, *Rátkai* Márton, *Szirmai* Imre neveit kell felsorolni, hogy érthetővé tegyük, mi teszi naggyá a Király Szinházat és mi viszi olyan diadalra a magyar operettet, amilyenben most a „Gróf Rinaldó“-nak része van.

SZIRMAI ALBERT
a „*Gróf Rinaldó*“ zeneszerzője *Horthy rajza*

BAKONYI KÁLMÁN
a „*Gróf Rinaldó*“ szövegirója *Horthy rajza*

KOSÁRY EMMY (*A grófné*)
Horthy rajza

A forradalmi Operaház

— Tervek, készülődések —

A forradalom nemcsak a régi rezsimet kergette el az Operaházból. Uj cimében nemcsak a demokratikus változás jut kifejezésre, hanem az irány is, amelyben haladnia kell és haladni kiván. A rezsim távozásával megszünt a régi rendszer is, a klikkek uralma, a szereposztások sérthetetlensége. *Zádor* Dezső, a Magyar Nemzeti Operaház első igazgatója, megértő kollegialitással igyekszik teret adni minden komoly tehetségnek. Működésének rövid ideje óta felpezsdült az élet az Operaházban és megszünt az egyes nagy szerepek kisajátitása bizonyos énekesek számára. Vannak az operairodalomnak szerepei, amelyekből nálunk az évtizedes gyakorlat valóságos hitbizományt csinált. Személyhez és ranghoz voltak kötve és jaj volt annak, aki merészen arra mert gondolni, hogy e szerepek közül valamelyiket énekelje. Betanulhatta, ha ideje, kedve és ambiciója volt hozzá, de hogy el is énekelje, hogy fel is lépjen benne! Nevetséges gondolat, hiu ábránd!

Mindez, ugylátszik, megszünt a köztársasági érában. Megszünt és remélhetőleg tartós is lesz kimulása. Eddig a fiatal kezdőknek sohasem volt a mi Operaházunkban igazi fejlődési lehetősége. Könnyen megérhető, hogy ilyen körülmények közt valósággal szenzáció erejével hatott, mikor „A walkür" multkori reprizén *Pilinszky* Zsigmond énekelte Siegmund szerepét és partnere Sieglinde szerepében *Marschalkó* Rózsi volt. Bizonyos, hogy a nagy muzsikalitásu és kellemes hangu Pilinszky még nem tökéletes Wagner-énekes és nagyon sokat kell tanulnia, fejlődnie, amig minden gáncs nélkül megállhatja helyét ilyen exponált szerepben. De ugyan az ég szerelmére, hogyan fejlődjék valamivé, ha nem engedik szóhoz jutni és folyton csak másod- és harmadrangu szerepeket osztanak ki részére? A sikerült Siegmund-produkció után most igen helyesen, megkapta Lohengrin parádés szerepét is. Valószinüleg ebben az orgánumához kitünően illő partiban még jobb lesz. Még teljesebbé teszi a forradalmi ujitást az, hogy a „Lohengrin" egyik közelebbi előadásán Pilinszky mellett uj Elza is fog bemutatkozni, a tehetséges *Palay* Matild személyében.

Wagner-szerepre készül dr. Székelyhidy Ferenc is, aki Stolzingi Walter gyönyörü szólamával készült el és igy nemsokára egy kitünő és teljesen magyar előadásban kerülhet ismét szinre „A nürnbergi mesterdalnokok". Uj Tannhäuser is lesz az Operaháznak. *Pogány* György fog a Vénusz-barlang hősének szerepében legközelebb bemutatkozni. A jóhangu fiatal énekes, akit a közönségünk a budai operaelőadá-

IHÁSZ ALADÁR (A jogtanácsos)
Horthy rajza.

SZIRMAI IMRE (A főispán)
Horthy rajza.

sokból és a Népoperából ismer, már vendégszerepelt az Operaházban, de ezuttal komoly célja is van fellépésének. A „Tannhäuser"-nek ez az előadása egyébként repriz-számba fog menni. Az artburgi dalosokat csupa uj, fiatal énekes fogja személyesiteni és Wolfram is uj lesz *Pusztai* Sándor személyében.

A legközelebbi repriz *Suppé* Ferenc „Boccaccio" cimü vigoperája lesz, amelyet a háboru kitörése előtt még *Hevesi* Sándor főrendezői működésének idejében mutatott be az Operaház. A cimszerepet, melyet annakidején *Dömötör* Ilona kreált, most *Bársony* Dóra fogja énekelni, aki a finomzenéjü és mulatságos szövegü opera sorozatos előadásai alkalmával egy izben Dömötör helyett ugrott be és azután is többször énekelte a szerepet. A Suppé-opera zenei betanulását ifj. *Ábrányi* Emil karmester végzi.

Az uj főzeneigazgató, a temperamentumos *Tango* Egisto két rég nem hallott operának előadását készíti elő. Az egyik *Rossini* klaszszikus vigoperája, „A szevillai borbély", mely *Harsányi* Zsolt uj szövegforditásával egészen uj betanulásban és rendezésben kerül szinre. Rosina koloraturás szerepét *Sándor* Erzsi fogja énekelni, a cimszereplő *Szemere* Árpád lesz, gróf Almaviva *Székelyhidy* Ferenc, a két mély férfiszerepet pedig *Dalnoki* és *Venczell* kapták. A másik felujitás *Verdi* „Othello"-ja, a késői Verdi legnevezetesebb alkotása, melyet szintén nagyon régen nem játszottak már az Operaházban. A cimszerepet *Környei* Béla fogja énekelni, Desdemonna *Medek* Anna lesz.

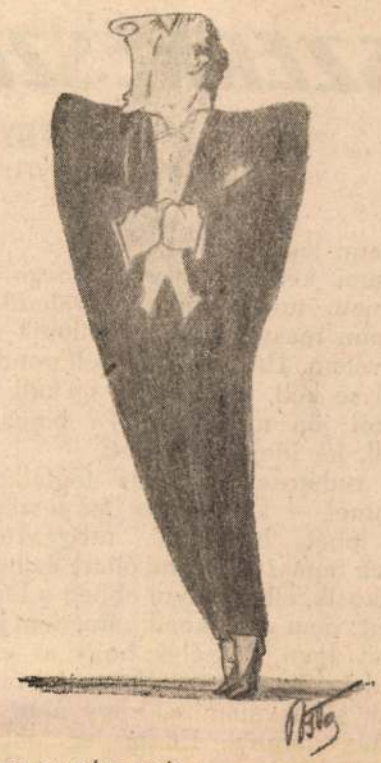

DR. LUKÁCS BÉLA koncertjén énekel
(*Posta Béla dr. karrikaturája*)

CZAKÓ GYULA, a „*Gróf Rinaldó*" rendezője
Horthy rajza.

Nálunk még alig ismert a *Zádor* Jenő neve, pedig zenekari komponistáink között alig van kiválóbb nála. Tanulmányait Bécsben és Lipcsében végezte el, csak a háboru előtt jött haza és igy itthon még nem szerepelt épen sokat. Tanitómestere *Regei* Miksa volt, a kontrapunkciók nemrégen elhunyt nagymestere. Még Lipcsében irta meg első, a külföldön hiressé vált művét a *Hanele* cimü nyitányt, mely számtalanszor előadásra került ugy Németországban, mint Bécsben. A budapesti műsorokon néhány hét előtt szerepelt a neve, mikor filmharmonikusaink bemutatták *Bánk bán* cimü szimfoniai költeményét. Ugy a közönség, mint a kritika a legteljesebb elismeréssel fogadta az ujdonságot. *Zádor* Jenő most operán dolgozik. Librettistája *Mohácsi* Jenő.

SZERKESZTŐ ÚR KÉREM

Képek egy kezdő iró életéből

Irja: KARINTHY FRIGYES (*Vértes rajzaival*)

II.

Valami lesz.

Valami készül, valami mozgolódik, még nem tudom mi, — valami vár rám, ami mással nem történhetik meg, csak velem. Erre nem is kell gondolni, akarni se kell, foglalkozni se kell vele, magától jön majd, mint a bajusz és szakáll, ha ideje elérkezett.

És tudatosan nem is foglalkozom jövőmmel — káprázatos fényesség az, nem lehet belenézni, megvakulnék. Minden tapasztalás, ami életre és halálra vonatkozik, elhalványul ebben a fényességben: nem vonatkozik rám, nem jelent semmit. Igen, beszélek, hogy az ember egy ideig él, pályát választ, jól-rosszul betölti, viszi valamire, vagy nem viszi és aztán meghal. Eddig legalább igy volt, teszem hozzá magamban. De mi közöm nekem hozzá?

Velem minden másképpen történik, ez természetes — minek készülnék, vagy mire, az örökkévalóság előtt, amit egy darabban megszakitás nélkül készülök leélni?

Hogy miért éppen velem? Erre bajosan tudnék felelni. Költőnek készülök, de csak ugy mellékesen. Ez a szó velem kapcsolatban egészen uj és lényegesen bővitett tartalmat kap. Ó igen, tudok róla, hogy Goethe, Schiller, Shakespeare és Petőfi is költők voltak és aztán meghaltak. De ezt kielégitően

megmagyarázza egész költői működésük — attól, amit ők irtak, egészen bátran meg lehet halni. Én azonban valami egészen mást fogok csinálni.

Az első igazi versem, amit majd irok, nem könyvben fog megjelenni, hanem falragaszon. Másnap összehivják a képviselőházat és az elnök ünnepélyesen felolvassa. A kormány lemond, Oroszország mozgósit. Mindenütt megáll a munka. Első versemben ugyanis meg fogom fejteni a világrejtélyt, amit eddig hiába kerestek — a világ rendje megváltozik.

Hogy mindezt mire alapitom, miből gondolom, hogy nekem ilyen jövőm lesz? A multamra.

Tizenhét éves vagyok, de mondhatom, hogy nekem már csak multam van az irodalomban.

Nyolc éves koromban elolvastam Petőfi összes verseit. Mélyen megrenditett és elhatároztam, hogy én is költő leszek. Elővettem e célra egy tiszta, keménykötésü füzetet, a cimlapjára vignettát ragasztottam és nyomtatott betükkel ráirtam: *„Skurek Sándor összegyüjtött költeményei"*. Fejezetcimeket is adtam, ilyeneket: *„Elegyes versek"*, aztán: *„Elbeszélő és más müvei"*, a végén: *„Töredékek"*. Főként ez az utolsó műfaj tetszett; aránylag kevés fáradtság jár vele. Állitom, hogy irodalmunkban én irtam a legjobb töredékeket.

Első versem határozottan biztató. Cime: *„Egy gondolat bánt engemet..."*. Ezt igen szép betükkel és gondosan másoltam le Petőfiből szóról-szóra, elejétől-végig és a végére, kissé kijebbezve, hogy artisztikusan hasson, odairtam a nevemet. Nagyon megvoltam hatva, hogy én ilyen szép verset tudok irni, — hogy a dologban van valami kis plágium — gyanu, eszembe se jutott. Megvoltam győződve róla,

Képek Bródy Sándor „Lyon Lea“ című színdarabjából. Gombaszögi Frida, Lea szerepében.
Az Uj Idők számára rajzolta Horthy Béla

1915. XX. 41. 7.
319, 348,
leafer

Gorkij Béla

engem az apám elküldött Túrról. Jóformán sohasem voltam otthon. Intézetben neveltek. Mikor letettem az érettségit, felküldött a bécsi egyetemre, aztán Párisba... És most azt követeli tőlem, hogy jól érezzem magam a szüknadrágos vidéki duhajok között.

— Az édesanyád mikor halt meg?

Lajos elpirult és csak hosszú szünet után felelt.

— Két éves koromban. De ne beszéljünk erről. Nekem különben is haza kell most mennem. Szervusz!

Azzal kezetszorított Sándorral és hirtelen befordult az utcasarkon.

Timár tovább ment, de egyre a toronyóra járt a fejében a mutatóján üldögélő varjúval. Nem tudott szabadulni valami babonás érzéstől és visszafordult, egy megmagyarázhatatlan vágyódás hatása alatt, amely odavezette újra a torony tövébe.

Mióta harangozási szenvedélye lecsillapodott, ami második gimnázista korára tehető, nem volt toronyban, de most ugy érezte, hogy fel kell másznia oda, hogy megtalálja elveszett ifjúságát.

Nem volt pedig sem phantasta, sem szentimentális és a versei, amiket Lajos emlegetett az imént, inkább csak a szerelemvágy megnyilatkozásai voltak, nem pedig művészi álmok szülöttei. Maga is csak azóta tulajdonított nekik fontosságot, mióta Lajos kinevezte költőnek.

Lajos nagy hatással volt reá; a világotjárt, élettel ismerős ember fölényét érezte benne maga fölött, aki egy kissé félénk természetű volt az élettel és az emberekkel szemben. Pedig tele volt az élet után való vágyakozással.

Elszállt ifjúságát ment most keresni, de ennek a mélyén is csak az élettel való érintkezés vágya rejtőzött; mert akkoriban, mikor még a toronyba járt harangozni, olyan volt ő is, mint a többi gyerek: éppen ugy labdázott, kacagott és pajkoskodott, mint azok s most is arra vágyott, hogy együtt tudjon mulatni a gondtalan emberekkel és ne érezze magát másformának, mint azok, akik falhoz merik vágni a poharat.

Megkereste a harangozót s tíz perc mulva már a toronylépcső kövein kapaszkodott felfelé. A jó embernek minden csodálkozó aggodalmát eloszlatta pár hatos, amit a markába nyomott, obulusként az új élethez vezető Charonnak, amint abban a percben hitte.

Pár lépés még és fönn volt az óra magasságában, benne ugyszólván az óra szerkezetében. Kis négyszögű nyilás volt az óralapon, amelyen kitekinthetett.

A régi képet várta, amit a debreceni nagytemplom tornyáról lehetett látni, de csalódottan kapta vissza a fejét, amint kitekintett. Alig volt magasabban, mint hogyha a negyedik emeletről nézett volna ki. Magas házak zárták el a kilátást mindenfelé s csak az egyik oldalon láthatott be egy földszintes sárga háznak az eperfás udvarába. A fák ugyan még kopaszok voltak, de a gyep már zöldült alattuk s két szőke lány keztyüs kézzel dolgozott a virágágyak között. A háznak bolthajtásos tornáca volt, mint egy falusi kuriának.

Amikor jobban kihajolt, hogy többet lásson az udvarból, a feje fölött a mutatón megrebbent a vén varjú, felszállott a levegőbe és azt mondta:

— Kár!

Aztán keringett egyet és visszaült megint a helyére. Megrázta a tollait és még csacsogott valamit, de azt már csak halkan, inkább zsörtölődve, csak úgy magának, azzal behúnyta a szemét és tovább aludt, mint aki megtette a kötelességét, megmondta a véleményét és többé semmi köze a dologhoz.

De azért ez is elég volt rá, hogy Sándort egy pillanatra lehangolja. Csak egy pillanatra, csak annyi idő alatt a varjú árnyéka átsuhant az arcán. Mert mért károg bele egy varjú a legszebb dologba? Éppen mikor az igéret földjét pillantja meg valaki...

Aki nem érezte, nem is sejtheti mi az a régi bolthajtásos kuriák után való vágyakozás, ami a Timár lelkében akkortájt uralkodott. Városról-városra vándorló katonatiszt-család bérházban született fia volt, s gyermekkorának fantáziáját megmérgezték vidéken felnőtt szüleinek beszédei az apai házról, bolthajtásos tornáccal és nagy gyümölcsös kerttel, amely leért a Köröspartra és udvarral, ahol longa-métát lehetett játszani abban a boldog időben, amikor még becstelenségszámba ment, ha valaki lábbal rúgott a labdához.

Bérházi szülött volt és lenézte a bérházakat a negyedévi fölmondáshoz kötött állandóságukkal együtt. Úgy érezte, hogy a városról-városra való vándorlást sinyli most, mint ahogy a fa megsinyli a gyakori átültetést; nem tudott seholsem kellőleg meggyökeresedni, és beleszokni az új környezetbe. Jövevény volt mindenütt, vendég, pedig gazda szeretett volna lenni, őslakó és nem sátoros nomád. És nem tudott belenyugodni, hogy neki csak jövője lehet, de multja nincs.

Sokáig nézte az udvart, a két lányt és a bolthajtásos tornácot, aztán leszállt a toronyból, hazament, de egész délután azon a házon járt az esze, amig a könyv mellett ült, s másnap estefelé sétaközben arra vette az útját.

Keskeny ablakos, földszintes épület volt, és a többi kijebb épített házak közül jó mélyen beugrott a gyalogjáróra. Olyan volt, mintha valahonnan vidékről, vagy legalább is Budáról került volna ide Pestre, s most megriadva az idegen nagyvárosban tétován megállott volna az út közepén, mint aki nem tudja, merre menjen...

Az ablakai olyan magasan voltak, hogy a kifelé nyíló külső szárny éppen csak hogy le nem verte az ember fejéről a kalapot, ha elment alatta, a ház falához lapulva. Régi barokk kapuján pedig meglátszott, hogy úrnak építették valamikor a mult század vége felé. Akkoriban mult századnak még a Mária Terézia századát nevezték, a széles rétegekben a „fin de siècle" volt a jelszó, ámbár a beavatottak már a bécsi szeceszszióról is tudtak.

Hogy az ablakok ilyen magasan voltak, át kellett kerülnie a tulsó oldalra, hogy benézhessen rajtuk. Ez különben is szenvedélye volt és ha csak lehetett, szeretett beleskelődni idegen lakásokba.

Olyanokba, ahol egy régi komóton egy régi óra áll, és „el kellene vinni biz azt az óráshoz, de nincs itt olyan órás, aki az ilyen régi holmihoz értene". Olyanokba, ahol a vizit-szobában az üvegkaszniban, a régi csészék és poharak, meg a kis Napoleon-szobor mellett egy cukortartó is van, fából, de üveggel bélelve, „mert, ha itt tartjuk, fiam, nem fér hozzá a cseléd". Olyanokba, ahol a barokkos hajlású polituros kanapéról világosan meg lehet állapitani, hogy a szobában lakó özvegy az ötvenes években ment férjhez annak a fiúnak a nagyapjához, aki most a kis petróleum-lámpa mellett tanúlja a holnapi leckét. Olyanokba, ahol ovális rámákban régi krinolinos fotografiák mosolyognak le a falról, sárguló emlékeiként annak a világnak, amikor a fényképész még nem volt művész, mint ma, ellenben kötelességének tartotta, hogy azt mondja a vendégének: „Most tessék mosolyogni!" Olyanokba, ahol a csipkefüggönyös ablaknál egy dobogó áll, s a dobogón egy fiatal lány ül a himzőráma fölé hajolva s időnkint egy-egy futó pillantást vet az utcán járó-kelőkre, akik kopogó lépésekkel vándorolnak tovább a gesztenyefák árnyékában.

Folytatjuk

Horthy Béla

Gyenthon István közlése

HORTHY BÉLA festő, született 1869 február 4-én a beregmegyei Mezőkaszonyban. Jogi tanulmányainak elvégzése utan München-ben Hollósynál tanult, majd Párisban Bouguereau és Doucet iskolájában dolgonott. 1891-ben állított ki eloszér a Münchéni Glaspalastban. Képei vannak a Szépművészeti Muzeumban, a Téhbelick művésztárrasáj tagja. Komoly, nyugodt hangulatú tájképein a nagybányai iskola egészséges levegője érzik.

Tekintetes Igazgatóság

Th. R. egy. [illegible]
ij. és nejének
nem szab belé
pöjez iránti
[illegible]

H Sz. Mezőkászonyon 1869 február 4-én.

1725. Horti Béla. L a szőlőhegyekre

H

Falu vége.

A dombos vidéken épült Mezőkászonyt (és környékét (esti homály boritja; a házak ablakaiban pedig, a melyek egyikének tüzfalát fehérre meszelték, világosság van. Az előtérből, a balról (holdvilágos) látható domb mögé, út kanyarodik, hol fák kötik le figyelmünket. Az égbolton csillagok ragyognak, melyek közül különösen hét válik ki.

Vászon, méretei 67: 90 cm.

Vétetett 1899: XI. 22-én a 88927 sz. leirattal 200 frton

Ugyanezzel kiadatott a miskolczi muzeumnak (639/99)

elszámoltatott 1900: IV. 8-án (186/900). Az elszámolást elfogadta az 1900: IV. 19-diki 6882 szvsz. leirat (236/900).

Az átadást tudomásul vette az 1900: VIII. 31-diki 56964 sz. alatt. (451/900.)

Vid. Muz.

I, a melyhelé két szürkét fogtak,

L férfi, kinek

1650. Horthy Béla.
Sz. Mezö-Kászonyon 1869. február 4-én

Bucsú.

A nagybányai óvoda előtt a Fokhasomás felé fordult hintó várakozik a város kertészére, ki feleségét átöleli és megcsókolja. A kocsinak lámpása ég. A bakon ülő kocsis beretvált arczú, nemez kalapja pörge, ruhája sötét szinü. Hasonló öltözetü a utas is. Az asszony pedig testhez álló szürke kabátot és bizonytalan szinü szoknyát visel. Az emeletes épület földszintjén két ablak ki van világitva, a kaput a bucsúzók nyitva hagyták és a keritése rácsos. Balrol a fák lombja ritkát.

Vászon, méretei 119:160 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én a 90452 sz. rendelettel 1200 frtért.
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).
Az elszámolást tudomásul vétette 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirat (277/99).
1899: X. 14-én a 76633 sz. leirattal kiadatott a pétervári és moszkvai kiállitásra (573/99); de nem küldetett el, hanem visszaérkezett 1899: X. 21-én (579/99).

904: IV. 29.

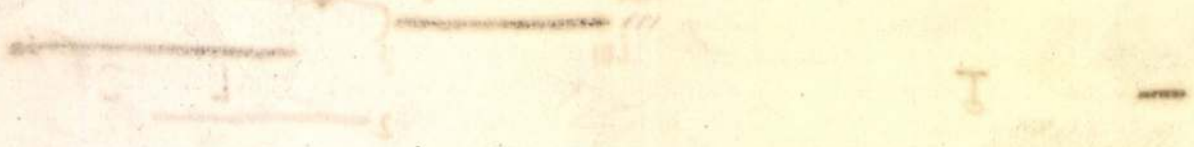

3894. Horty Béla.

Sz. Mezőkászonyon 1869 február 4-én.

Alkony.

Sík vidéken van ábrázolva, a melynek hátterét erdő foglalja el, míg közép- és előterét elágazó folyó szeli, a melynek vizében a hold visszatükröződik. A mederben itt-ott kövek hevernek. Jelzése alól jobbra bekarczolt betűkkel: »*Horty Béla*«.

Vászon, méretei 59·7 : 80 cm. — Lelt. sz. 3894. — Vétetett az 1909. július 7-iki 77511 sz. engedély értelmében 400 K-án (1130–909). — Elszámoltatott 1909 augusztus 26-án (1359–909). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márcz. 11-iki 11526–910 szvsz. határozat (912–911).

III. 547 (3894). 618 (226).

III : 547

Vét. 1909

1970. Horthy Béla:
Sz. Mezőkászonyon 1869 február 4-én.

Gőzmalom.

E kép hegyes videket átrázol esti hangulatban. Közép-terét a nagybányai fehérre meszelt régi gőzmalom foglalja el füstölgő kéménynyel és három kivilágitott öt sötét ablakkal. Előtérében az szélesi vizében a malom és melléképülete tükröződik vissza.

Itt Szazár

Vászon, méretei 82.5: 92.5 cm.

Vétetett az 1901: I. 3-án kelt 99318 ex 900 sz. leirattal 600 koronán (1/901.) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (90/901.)

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott a Szolnok-Doboka megyei irodalmi, történelmi és ethnographiai társulat muzeumának (632/902)

Vid. Muz. Deésen

99318 - 900

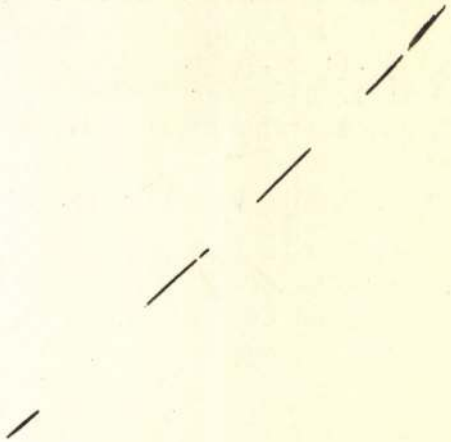

Horthy Béla

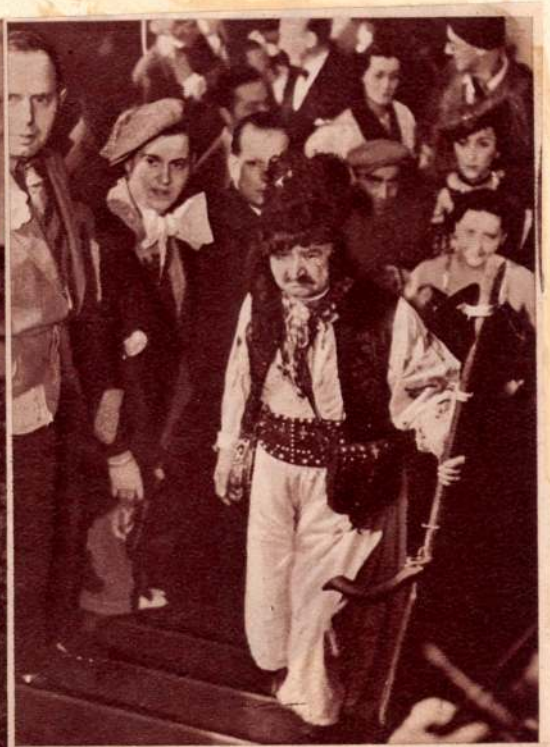

Horti festőművész ruszin aratónak öltözve megérkezik a bálba

Pesti Napló képes melléklete, 1939 febr. 26.

pokban volt szétosztható. Az óhajtás, hogy a társulati tagok ezt a jelentést előzőleg

Az orsz. m. iparművészeti muzeum főigazgató muzeumnak uj otthonába való bevonulása alka állás alól. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. min teljesítette s a következő sorokban fejezte ki elisr nyes működeseért:

48.658. szám.

Méltóságos Főigazgató Ur!

Az orsz. m. kir. iparművészeti muzeumot a állami költségelőirányzat az állam hatásköre alá mint a felügyelő bizottság tagja, a muzeum sze buzgalmat fejtett ki, s 1881-től kezdve mint an vezetését is, minden dijazás nélkül, hazafias önf annak könyvtárát létrehozta és rendezte s a sz közhasznú rendeltetését biztos alapra fektette. Ő csász. és Ap. kir. Felsége 1886. évi június hó tóságodat az iparművészeti muzeum főigazgatóján

Tizenöt év óta Méltóságod a muzeum élér hazai művészi ipar előmozdítása iránti lelkes és indoka annak, hogy éveken át e lankadatlan mu séget díjtalanul elvállalni hajlandó volt különös a muzeum igazgatójává kineveztetvén, Méltóságo

Ily hosszú időn át folytatott érdemes mun Méltóságodnak hozzám intézett becses előterjes hogy Radisics Jenő, a muzeum igazgatója, hivat

SZINHÁZ MŰVÉSZET

Röbbeling
a Burgszínház budapesti vendégjátékáról

Hermann *Röbbeling*, a bécsi *Burgszínház* igazgatója a *Neue Freie Presse* hasábjain a következő érdekes nyilatkozatot tette *budapesti vendégrendezéséről, a Burgszínház tervbevett budapesti és olasz vendégjátékáról és Az ember tragédiájának további bécsi előadásairól.*

— Madách Imre művének, *Az ember tragédiájának* tartós sikere után, amelynek a magyar-osztrák kulturális kapcsolatok tervezett kiépítése terén jóval messzebbmenő jelentősége van, mintha csak művészi értékét néznénk, a budapesti *Nemzeti Színház* igazgatósága azzal a megtisztelő ajánlattal keresett fel, hogy mint vendégrendező szerepeljek a budapesti *Nemzeti Színházban.* Igy vállaltam el *Schiller Stuart Máriájának* rendezését. Ezt a művet először *Hamburgban,* majd a *Burgszínház* színpadán rendeztem. Rendezőkönyvem a legkisebb részletekig ki van dolgozva, még a dialógusok hangsúlyozása és beszédtempója terén is. Mindenesetre bizonyos szempontból *ki kellett egészítenem rendezőkönyvemet,* miután Budapesten *forgószínpad* áll rendelkezésemre. Az átdolgozott rendezőkönyvet nagy gonddal magyarra fordították és átadták a *Nemzeti Színház játékmesterének.* Résztvettem a rendelkező próbán a *Nemzeti Színházban.* Azóta magyar rendező rendezésével folynak a próbák, de *húsvét után ismét Budapesten leszek és a Stuart Mária utolsó próbáit személyesen vezetem.*

— Mértékadó magyar helyen — folytatta *Röbbeling — meghívták a Burgszínház egész együttesét budapesti vendégjátékra.* De bármily rokonszenvvel fogadtam is ezt a tervet, egyelőre jelentős *technikai nehézségek* akadályozzák a megvalósítását. Nekem a *Burgszínház* együttesével esténként *két bécsi színházban kell játszanom* s nem tartanám helyes megoldásnak, ha egy öt-hat szereplőt foglalkoztató könnyű vígjátékkal vendégszerepelnénk Budapesten. Ha a Burgszínház vendégjátékot rendez, *reprezentatív klasszikus művel kell bemutatkoznia,* mint például *„Testvérviszály a Habsburg-házban"*, vagy *Goethe,* vagy *Schiller* valamelyik művével, hogy méltán mutathassa be hagyományos művészetét a magyar publikumnak. Ha két bécsi színházunk játéktervének megrövidítése nélkül alkalom kínálkozik a vendégjátékra, *ezt nem is fogjuk elmulasztani.* Egyszersmind hangsúlyozni kívánom, hogy a még mindig nagy vonzerővel rendelkező *Tragédia* előadásait sem hagyjuk abba, csak szereposztási nehézségek miatt szakadt félbe előadássorozata. *Ősztől ismét műsorra tűzzük a Tragédiát Heinz Woesterrel, Ádám szerepében.*

— Mértékadó olasz részről is felszólították a Burgszínházat, hogy *Rómában és Milanóban vendégszerepeljen, Mussolini* és *Forzano Száz nap* című drámájával. A fenti nehézségek miatt itt is várnunk kell, hogy eleget tehessünk a megtisztelő felszólításnak.

Bach: Máté-passio

A nagyhét zenei ünnepét régóta *Lichtenberg* Emil *Ének- és Zenekaregyesülete* rendezi meg. Ezidén Nagypénteken ismét a Mátépassiót adták elő, *Bach* minden műve közül a legihletettebbet, legmélyebbet és leghatalmasabbat. Igazi nagypénteki áhitatot keltett ez a hangverseny, amely ezúttal is *Lichtenberg* Emil és jeles együttesének komoly, lelkes, szeretetteljes munkájáról tett tanuságot.

Ugyanez a meleg lelkesedés érzett a közreműködők szereplésén is. A *Budapesti Hangversenyzenekar,* a *Bólyai* főreáliskola fiúkórusa, amely a gyerekhangok tavaszian friss, édesen fanyar színét adta meg az ensemblenak, — a magánénekesek: *Báthy* Anna, *Basilides* Mária, *Rősler* Endre, *Kálmán* Oszkár, *Tibor* Zoltán, *Győri* Pál dr. és a szólóhangszer-szólamok előadói egyaránt teljes tudásukkal vettek részt a művészi munkában.

(—k —a)

*** (Horthy Béla gyüjteményes kiállítása.)** Husvét hétfőjén nyilik meg a Fraenkel-galériában (Mária Valéria-utca 8.) nagybányai *Horthy* Béla, a kitűnő festőművész, a nagybányai festőiskola egyik alapítójának gyüjteményes kiállítása. A jeles festőművész, aki Budapesten utolsó kiállítását 1921-ben rendezte, ezúttal közel félszáz új festményét mutatja be. Erőteljes színhatású képein szinte megelevenedik a természet. Alakjai a megszólalásig elevenek. Legtöbb festményén falusi tájakról, jelenetekből veszi témáját. A vadvirágos táj, Május, Virágzó cseresznyefák szinekben tobzódó, pasztellszerű lágy vonalai épp olyan megkapók, mint az Október vége, Fasor éjjel, Bujkáló hold fenségesen komoly, szomorú hangulata. Különösen figyelemreméltók a lovas témájú képei: Lovak a vízben, Lovasok a kertben, Kocsikázás. Kisebb vásznai közül Daphnis és Chloe, Vadrózsák hatalmas, férfias erejű képei mellett a művész gyöngédségét és finom megérzését juttatják kifejezésre. Nagybányai *Horthy* Béla új kiállítása bizonyára osztatlan nagy sikert fog aratni.

× (Molnár remekműveinek délutáni előadásai az Andrássy-úti Színházban.) Molnár Ferenc, a világhírű író legújabb remekműve: *A cukrászné* és a *Menyegző*, melyek tomboló sikert arattak, ma, vasárnap és hétfőn délután 4½ órakor is színrekerülnek az Andrássy-úti Színházban *Tőkés* Anna, *Törzs, Kabos, Gózon, Kertész* Dezső és a többi kitünő szereplővel, délutáni *olcsó helyárral.* (Jegyrendelés 295—98).

*** (Nyolc festő, nyolc szobrász.)** A *Nemzeti Szalonban* érdekes kiállítás nyilt meg szombaton délben. Nyolc festő és nyolc szobrászművész állítja ki műveit. Valamennyien a Rómát járt ifjú művészek közé tartoznak. Különösen a szoboralkotások érdekesek és eredetiek. *Antal* Károly, *Csucs* Ferenc, *Farkas* Sándor szobrai igen kitűnő alkotások. *Ispánki* József tölgyfafejei, *Madarassy* Walter érmei, igen kifejező Évája, *Hiesz* Géza alkotásai különösen feltünőek. *Szabados* Béla kis szobrai, *Szomor* László *Lovasa* a kiállítás komoly meglepetései. A festők közül érdekesek a két *Basilides*-testvér vásznai, *Gallé* Tibor őszinte színei, *Jeges* Ernő temperái, *Kaveczky* Zoltán rézmarásai és linoleummetszetei. *Heintz* Henriknek főleg tájképei sikerültek, *Say* Géza olajfestményei a kiállítás legkiemelkedőbb alkotásai. *Udvary* Pál *Vásárlása* szerencsésen képviseli a festő művészetét.

Szerepet a tehetségnek!

A magyar drámai színészet őstelevényéből egymásután nyílnak ki az új, nagy és színes tehetségek. Egymásután tűnt fel az utóbbi évek során Bulla Elma, Muráti Lili, Páger Antal, Somló István, Nagy György, stb., akik többékevésbé csupa kivitelre szánt „kommerc darabokra" kénytelenek pazarolni tehetségüket, ifjú lelkesedésüket, mert a magánszínházak a nehéz gazdasági helyzet ürügye alatt alig tűznek műsorukra olyan darabot, amelynek az irodalomhoz is köze van. Egyszerűen félnek az igazi irodalomtól, az igazi művészettől. Fölösleges kockázatnak tartják. Magánszínházaink műsoráról évek óta hiányoznak a színpad élő és hallhatatlan költői. (Fehérholló egy-egy Heltai-premier.) A műsort a kommerc-írók, a színpadi mesteremberek, a riport- és bűnügyi drámák, a tip-top vígjáték-kreációk dominálják és a fiatal magyar színésztehetségek hasztalan álmodoznak méltó színészi feladatról, egy Csehov-szerepről, egy klaszszikus figuráról, vagy magyar költő új darabjáról.

Miért félnek úgy a pesti színigazgatók az igazi irodalomtól? Miért nem engedik, miért nem kockáztatják meg, hogy friss színésztehetségeik művészete méltó keretben érvényesüljön? Higyjék el, nem is lenne olyan nagy a kockázat. Ha a közönség elragadtatva tapsol az új fiatal művésznek, amikor hatás vadászó giccsben, vagy bűnügyi drámában kénytelen remekelni, mennyivel inkább tapsolna neki, ha olyan műben gyúlna ki tehetsége, amely nemcsak a publikum idegeit, de szívét és lelkét is megfogja?

Szerepet, méltó érvényesülési teret a tehetségnek. A sok üzleti előadássorozat között helyet kell szorítani egyszer-egyszer az irodalomnak is és ki fog derülni, hogy van olyan jó üzlet ez is, — ha nem jobb —, mint a hol valódi, hol álnéven jelentkező kommerc-szerzők kipróbált patent-áruja.

---

3 művésznő szerepről

A *Nemzeti Színházban* április 26-án kerül sor *Schiller Stuart Mária* című szomorújátékának felújítására, Hermann *Röbbeling*, a bécsi Burgszínház igazgatójának rendezésében. A címszerepet *N. Tasnády* Ilona játssza. A Schiller-dráma felújítását *Thury* Lajos magyar történelmi színművének, *Az új vár*-nak bemutatója követi. A színmű női főszerepét, Frangepán Katalint *T. Mátray* Erzsi alakítja. A Thury-bemutató után kerül sor *Lengyel* Ernő *Császárparádé* című színdarabjára, amely a francia történelemből meríti tárgyát. A *Császárparádé* női főszerepében *Váradi* Aranka lép fel.

N. TASNADY ILONA

új szerepéről a következőképpen nyilatkozott:

— Stuárt Máriát játszom, Erzsébet nagy ellenfelét, akinek az élete, mint ismeretes, vérpadon végződik. Stuárt Mária szerepe egyike a világirodalom legnagyobb színpadi feladatainak, amelyről nagyon nehéz beszélni. Hiszen ezt a történelmi alakot mindenki ismeri, legbelül mindenkinek van róla bizonyos elképzelése és a színésznőnek, amikor a színpadon megeleveníti a tragikus skót királyi asszony figuráját, egy kicsit ezt a mindenkiben ott élő elképzelést is meg kell közelítenie olyformán, hogy a saját felfogásának se mondjon ellent. A próbákon éreztem, hogy *Schillert* alig is lehet a mult költői közé sorolni, műve annyira friss, új és szinte mai. Hermann *Röbbeling* új rendezése, az igazán pompás díszletek megkönnyítik a vállalt feladatot, de egy ilyen hatalmas, tragikus asszonyalaknak színpadi életrekeltése mégis egyike a legnehezebb művészi teljesítményeknek. Nagy szorgalommal és nagy odadással készülök a szerepemre és remélem, hogy sikerülni fog megoldani a vállalt feladatot.

T. MATRAY ERZSI

Az új vár női főszerepéről így nyilatkozott:

— Színes és érdekes szerep *Frangepán* Katalin alakja, egy színes és érdekes színdarabban. Nagyon örülök ennek az új szerepemnek, mely igazán alkalmas sokszínű, érdekes alakításra. Frangepán Katalin *Zrinyi* Péter hitvese volt. Magyar reneszánsz „démon", okos, csupa szív, csupa láz. A színműben ő bogozza a cselekményt, *erősen részt vesz az akkori idők politikájában,* s a darab meséjét adó konflikuts előidézésében. A költő *Zrinyi* Miklósnak a sógornője, tanácsadója és segítőtársa. Kicsit talán szerelmes is belé, de mély és tiszta lelki érzéssel, inkább a nagy cél érdekében, hogy Zrinyi Miklóst magasra ívelő útján előbbre segítse. Ezért a nagy célért még azt a látszatot is vállalja, amely hibásnak mutatja őt Zrinyi Miklós előtt, de ez a terve rosszul üt ki. A *Montecuccolival* kapcsolatos konfliktus végül is *Frangepán* Katalin ellen szól és végét veti Zrinyi céljainak. Frangepán Katalin tehát a sors kegyetlen játéka folytán, éppen azért érte el, amit a legkevésbbé akart. Élete összetörik és ő kolostorba vonul. Lelki motivumokban gazdag és mély szerep ez. Egy nagy magyar asszony alakja, amelynek életrekeltésére csak nagy izgalommal és szeretettel készülhet egy színésznő.

VÁRADY ARANKA

új szerepéről a következőket mondta:

— Rendszerint óvakodom véleményt mondani és szeretem sokáig tárgyilagosan megfigyelni azt, amiről nyilatkozom. *Lengyel* Ernő *Császárparádé* című darabja azonban már az első próbán rendkívül megkapott. *Eugenie* császárnőt játszom, ezt a minden idegével hatalomra vágyó asszonyt, aki mindennél többre becsüli az érvényesülést, a hatalmat, a trónt s ezért áldozatot is tud hozni. Nem ahhoz megy hozzá, akibe szerelmes, akihez a szive huzza, aki mellet boldog családi életet élhetne, odaadó, hűséges feleség lehetne, hanem feláldozza ezt a lehetőséget az uralkodás birtoklásáért. Tulajdonképpen Franciaországért hozza az áldozatot, hiszen nemcsak hatalomra vágyik, de szolgálatot is akar tenni hazájának. Végül még azt is eléri, hogy a minisztertanácson is jelen lehet és tanácsaival befolyásolhatja az állam sorsát. De talán nincs meg a kellő judiciuma, talán belül, titokban mégis csak inkább asszony, mint sem önmaga is hinné és ott követi el a hibát, hogy többre becsüli uralkodónői mivoltát a császárnőben rejtőző asszonynál. Görcsösen kapaszkodik a trónhoz, amely végül reázuhan s elborítja a végzet. Ott kell hagynia a Tuilleriákat, a hatalmat, a dicsőséget és mindazt, amiért élete nagy áldozatát hozta. A darab azonban tragikus vége ellenére sem nyomasztó, hanem a történelem rendkívül színes, érdekes beállítása. Ragyog belőle a szellem és helyenként pompásan mulatságos is. A szerepem nagyon tetszik nekem és nagyon megszerettem.

Egyet fizet— kettőt kap!

A világhírű szappan- és lúgmentes „FEKETE FEJ" védjegyű

NEO-SHAMPOON

a mai naptól kezdve **rövid ideig** minden szaküzletben

ikercsomagot

ad 38 fillérért, tehát

2 csomag 38 fill.

1,000.000 új fogyasztót meg fogunk győzni, hogy a lúg- és szappanmentes modern hajápolás által **a mésztátyol eltünik, a haj ragyog, ecetöblítés nem kell, korpa nincs, a fej illatozik, a frizura pompás**

Lássa el magát Neo-Shampoon dupla csomagjainkkal **téláron**, mert a készlet elfogy.

MIHÁLY OTTÓ gyógyszerárugyár, Budapest, VI.

Április 27-től, szombattól kezdve érvényes a

Budapesti Nemzetközi Vásár

50%-os utazási kedvezménye

NÉMETH MÁRIA az új drámai Traviatáról

Az *Operaház* negyedik emeleti keresztfolyosóján, a díszletfestők műtermének hatalmas vasajtaja közelében szerény barna ajtó húzódik meg, amelyen semmiféle tábla nem jelzi, hogy mi van mögötte. A közeledő mostanában egy éteri tisztaságú szárnyaló szopránhangot hall a barna ajtó mögül. Az ajtómögötti hatalmas teremben van ugyanis *az Operaház házi színpada*, félméter magasságú téres pódium, előtte nagy fekete zongora. Itt dolgozik, itt tanul, itt próbál *Németh* Mária kamaraénekesnő, az Operaház vendége és tiszteletbeli tagja. A *Traviata* címszerepére készül. A házi színpadon *Rékay* Andrással, a *Verdi*-opera rendezőjével dolgozza ki a drámai dalmű jeleneteit.

A zongora mellett *Roubal* Vilmos ül. A következő próbára ugyan már más váltja fel őt, mert Németh Mária olyan szorgalommal készül a *Traviata* első éneklésére, hogy *váltott korrepetitorokkal dolgozik*. A pódiumon *asztalok, székek jelzik a díszletet*. Rékay rendező a „járásokat" mutatja meg a kamaraénekesnőnek, s azután újra elismétlik a nagy drámai jeleneteket.

A próba egyik szünetében beszéltünk *Németh* Máriával. A kitűnő művésznő *még mindig gyöngélkedik*. Néhány nappal ezelőtt *fogműtéten* esett át.

— Amióta Budapesten vagyok — mondja Németh Mária —, szinte *minden órámat itt töltöm az Operaházban*. Reggel fél tíz órakor kezdek próbálni, dolgozom délig és rövid ebédszünet után *délután ismét folytatom a munkát*. Nem voltam sehol, nem láttam senkit, *még rokonaimmal és ismerőseimmel sem találkozhattam*.

— A *Traviata* címszerepének eléneklése *nagyon régi tervem*. Ez a szerep a köztudomás szerint koloraturénekesnőknek való s az utóbbi évtizedekben nagyon kevés kivétellel, más szerepkörű énekesnő nem is énekelte. Én már többször megpróbálkoztam azzal, hogy koloratura szerepet énekeljek, mint például *Konstancát* is a *Szöktetés a szerályból* című *Mozart*-operából. Ezt a szerepet előttem drámai énekesnő csak egy énekelte: *Wilt* Mária. Konstanca szerepének felfogásában is arra igyekeztem, hogy a szerep drámai mélységet juttasson érvényre. A *Szöktetés a szerályból* erre jóval kevesebb alkalmat adott, mint a *Traviata*.

— Az operáknál sem szabad elfelejtkezni a szövegkönyvről és a *Traviata* szövegkönyve egyike a legdrámaiabbaknak, hiszen *Dumas* színdarabja, amelyből a szövegkönyv készült, szintén dráma. *Vera Violetta* ugyanúgy mint *Gautier* Margit drámai alak. A Verdi-opera színszerepének felfogására mégis kialakult egy sablon. A szerep zenei része eltolódott az ékítményes éneklés felé. Nagy alakítói ízlésük szerint díszítették fel fioriturákkal és egyéb koloráturás részletekkel. *Holott Verdi ezt a szerepet nem is így írta meg.* Olaszországban igen gyakran egyes drámai részeket ki is hagynak ebből a szerepből, hogy a koloratura jobban érvényre jusson és főképen azért, mert az ékítményes szerepkörök legkiválóbb képviselői is a hangbeli nehézségek miatt nem mindig teremthetik meg egyben a drámai feszültséget is. Egyedül *Londonban* láttam évek előtt egy énekesnőt, aki nem így fogta fel a szerepet. *Elkerülte azt, hogy az önálló jelenetek hangversenyszámszerűen hassanak.*

— Szeretném ezt a szerepet kiemelni a passzivitásából és megváltoztatni róla a közönség felfogását. Az opera női főalakjáról világszerte kialakult egy bizonyos felfogás, amely nézetem szerint nem áll olyan közel *Verdihez* és ahhoz, amit *Verdi* megírt, mint Violetta szerepének drámai felfogása. *Én csak annyit fogok énekelni a szerepből, amennyit Verdi írt.* Nem fogom a szólamot felcicomázni, ahogy ez ma a világ minden táján általánosságban szokás. Ki szeretném hozni a szövegkönyvből is azt ami lényeges és ez már is megadja a követendő irányt. *Drámai effektusokkal Violetta benső drámaiságát hozni előtérbe és drámai életet adni ennek a szerepnek.*

— Remélem, sikerül felfogásomat elfogadtatni és az *Operaház* közönsége megérti művészi szándékomat, amely ugyan nem irányul más felfogások ellen, de egyéni nézetem szerint *minden tekintetben Verdi elgondolásait iparkodik szolgálni.*

Történnek még csodák

A Magyar Színház zenés ujdonsága

Az „Egy csók és más semmi" szerzői, *Halász* Imre és *Békeffi* István új zenés vígjátékot írtak a *Magyar Színház* számára *„Történnek még csodák"* címmel. Az új darab bizony nem igen mérkőzhetik híres elődjével. A kis lány, aki folyton csodára vár és a nagy csodavárásban végül ötpercen belül minden habozás nélkül elfogad egy ismeretlen fiatalembertől pénzt, értéktárgyat, autót, csakhogy a falusi unalomból álmai birodalmába, a Semmeringre menekülhessen, ahol majd talán vele is csoda történik, — ez a kis szeleburdi lány még egy friss és elmés darab központja is lehetne. De Halász és Békeffi ezuttal jórészt adósak maradnak az elmésséggel, sőt a frisseséggel is. A „Történnek még csodák" se jobb, se rosszabb az átlagos magyar filmvígjátékoknál, amelyeknek a mintájára készült. Kicsit hihetetlen, kicsit erőszakolt, kicsit vékony a meséje, de vidám és mozgalmas és mindig ízléses.

Ábrahám Pál, a népszerű zeneszerző, aki a zenés komédia zeneszámait szállította, ezuttal inkább friss, eredeti ritmusokat és hangszíneket hozott, mint édes és behízelgő melódiákat. Zenekara azonban pompásan szól, ami főként *Losonczy* Dezső karnagy gondos zenei betanításának érdeme.

A színház pazar előadásban, *Lóránth* Vilmos brilliáns rendezésében hozza színre a magyar szerzők derűs nyári darabját. *Bársony* Rózsi alakítja a csodára váró kislányt, s táncával és sugárzó szőke fiatalságával bőven kárpótol azért, amivel mint alakító színésznő adósunk marad. *Turay* Ida elragadóan kedves egy szerelmes kis osztrák fruska figurájában. *Gózon* Gyula detektívje remek kabinetalakítás. A kedves, bár kissé modoros *Latabár* Kálmán, az ízléses *Delly* Ferenc, a kitűnő *Dénes* György, az aranyos öreg *Vendrey* Ferenc, *Bársony* Erzsi, *Szász* Lili, *Eszterházy* Ilona, *Szőnyi* Lenke, *Boross* Géza, *Ihász* Lajos, *Sugár* Lajos, *Bilicsi* Tivadar és a rendező *Lóránth* Vilmos járulnak még hozzá az előadás és a darab sikeréhez.

K. E.

PÉNZBEDOBÁSRA MŰKÖDŐ
AUTOMATÁKAT
— időre beállíthatókat is — gyárt
Óragyár, Tömő-u.

* **(Az Operaház jövő eseményei.)** Vasárnap, április 21-én, János vitéz (Bsz. 7½), hétfőn harmadszor A láng (Bsz. 7½), kedden nincs előadás, szerdán Hoffmann meséi (Bsz. 7½), csütörtökön A milói Vénusz, Karnevál, Kuruc mese (B. 7½), pénteken Németh Mária fellépésével Traviata (C. 7½), szombaton A láng (D. 7½). Vasárnap, április 28-án, Helge Roswaenge kamaraénekes, a berlini állami operaház művésze és Rigó Magda vendégfellépésével Aida (Bsz. 7½, hétfőn, április 29-én Nagy Izabella fellépésével Háry János (Népmüvelési előadás, jegyek nem válthatók. Bsz. 7½), kedden, április 30-án Németh Mária fellépésével Traviata, utána Karneval (A. 7½), szerdán, május 1-én, Helge Roswaenge fellépésével Carmen (Bsz. 7½), szombaton, május 4-én, Helge Roswaenge fellépésével Faust (Bsz. 7½).

Színházi konfetti

Vojnovich Géza, a Nemzeti Színház kormánybiztosa felgyógyult és húsvét után már ismét megjelenik a Nemzeti Színház igazgatói irodájában.

*

Németh Antal befejezte a magyar klaszszikus drámairodalom három legnagyobb művéről írt tanulmány-trilógiájának második kötetét. A könyv három hét mulva jelenik meg a következő címmel: „Bánk bán száz éve a színpadon". A kétszáznyolcvan oldalas hatalmas essay felöleli a „Bánk bán" teljes színpadi pályafutását, attól az órától kezdve, amikor Katona József 1816-ban egy szövőszéken ülve, felolvasta tragédiáját Udvarhelyi Miklósnak, a mai napig. A könyv a Székesfőváros kiadásában jelenik meg, Szendy Károly polgármester előszavával. A trilógia első kötete „Az ember tragédiájá"-ról szól, az ősszel megjelenő harmadik kötet „Csongor és Tündé"-vel foglalkozik.

*

A Vigszínház kedves, fiatal művésznőjéről, Tolnay Klárról vidám esetet mesélnek a színházi világban. A művésznő vidéki lány volt, zárdában nevelkedett, így nem csoda, hogy soha még át nem lépte az országhatárt. Holott egyetlen vágya volt, hogy végre elmehessen Bécsbe.

Tolnay Klári ifjabb Bókay Jánosnénak a huga s a családi körben eszelték ki a művésznő ellen azt az ördögi agyrémet, melynek „áldozatául" esett. Megígérték Tolnay Klárinak, hogy húsvéti vakációját Balatonkenesén töltheti. Hetek óta másról nem esett szó, mint Keneséről s arról, hogy milyen remekül fognak ott szórakozni húsvétkor. Tolnay Klári örült is, nem is, egykedvűen indult útnak, amikor elérkezett az indulás ideje s a „vonat előállt", hogy a francia vígjátékok tónusában mondjuk. Azt viszont mondanunk sem kell, hogy csak a vonat nem volt megvesztegetve, a személyzet ellenben a hordártól a kalauzig, sőt az útitársakig — igen. No persze, nem anyagiakkal történt ez a „megvesztegetés", hanem jó szóval, kedves mosollyal és csak azt célozta, hogy Tolnay Klárinak senki el ne árulja, hogy nem a balatoni vonatra került. Nem is derült ki, csak Hegyeshalomnál, amikor útlevelet követeltek a határmenti tisztviselők a fiatal művésznőtől.

— Nekem nincs útlevelem... — vallotta be Tolnay Klári és sehogyan sem értve a dolgot, így folytatta: — Sohase hallottam, hogy Budapesttől a Balatonig útlevél kellene!

— A Balatonig? ... De hiszen ez a vonat Bécsbe megy! — világosították fel.

Ami ezután következett, azt az útitársak egyformán lesték a családdal. A hitetlenkedést s a rohamosan kibontakozó örömet csak így lehet írásban kifejezni:

—Bécsbe? ... Bécsbe? ... Bécsbe megyünk! Bécsbe!

A család köréből persze hamarosan előkerült a titokban megszerzett útlevél is. De a sikerült ugratás után Hegyeshalomtól Bécsig nem lehetett Tolnay Klárival beszélni. Örömében hol kacagott, hol sírt, olyan „szinjátékot" rendezett, hogy a családdal egy fülkében utazók megtapsolták. Holott igazán nem „játszott".

*

Vaszy Viktor mondja:

— Keddi hangversenyemen, amikor a *Budapesti Hangverseny Zenekart* vezénylem a *Zeneművészeti Főiskolán*, két fiatal magyar zeneszerzőt is megszólaltatok: *Kósa* Györgyöt és *Vincze* Ottót. *Kósa* György *Jób-kantátéját Basilides* Mária fogja énekelni. A kantáte, melynek ez lesz az első bemutatója, nagyon komor alaptónusú, siránkozó hangulatú, Istent kereső munka. Atonális hangzataival áhítozik a világosság után. Az elkeseredés örvényeiből könyörög a megnyugvásért. A másik bemutató, amely a keddi hangversenyen sorrakerül, *Vincze* Ottó *ötételes suiteje*, a melankóliától a tomboló vidámságig ívelő hangulatával közelebb áll a közönséghez. A suite mindegyik tétele éles szemszögből meglátott *falusi impresszió*, sok misztikus elemmel. A szerző melegszívű gondolatain bizonyos karrikirozó készség is átütközik. A szerzemény formai váza kristályosan egyszerű s ebben a keretben a hangszerelés szikrázóan szellemes színpompája, a koloritok végtelen változatai hordozzák az eredetien invenciózus témákat. A középfajsúlyú muzsika egyik kitünő eredménye *Vince* Ottó szerzeménye.

* **(A Stuart Mária felújítása.)** Röbbeling Hermann, a bécsi *Burgtheater* igazgatójának vendégrendezésében kerül színre jövő pénteken *Schiller Stuart Mária* című tragédiája a *Nemzeti Színházban Hettyey* Aranka, *Tasnády* Ilona, *Gömöry* Vilma, *Olthy* Magda, *Uray* Tivadar, *Gál* Gyula, *Lehotay* Árpád, *Ungváry* László, *Bodnár* Jenő, *Forgács* Antal, *Táray* Ferenc, *Harasztos* Gusztáv, *Vizy* Béla, *Perényi* László, *Onody* Ákos és *Tarján* György felléptével. Az új rendezésű előadáshoz a díszleteket és jelmezeket *Upor* Tibor és *Nagyajtay* P. Teréz tervezte. Röbbeling *húsvét hétfőjén* érkezik Budapestre és kedden átveszi a Schiller-tragédia próbáinak vezetését.

Molnár Antal huszonötéves írói jubiléuma

Molnár Antal, a Zeneművészeti Főiskola tanára s a magyar zenekulturának egyik legnagyobb tudású, legkomolyabb és leglelkesebb munkása, ezidén üli huszonöt éves zenei írói jubileumát. 1910-ben jelent meg első zeneirodalmi munkája a „Zeneközlöny"-ben, *Hollandiai levelek* címmel. Ezalatt a negyedszáz év alatt egyike volt a legproduktívabb magyar zeneszerzőknek és zeneíróknak. Zeneesztétikai művei: *A zeneművészet könyve, A zenetörténet szociológiája, Zenetörténet, Wagner-breviárium, Az új zene, Az új magyar zene, Zenei kritika, Bevezetés a zenekulturába, Solfézs, összhangzattan, A zenetörténet megvilágítása, Fizika és muzsika, Az egyházi zene története, A gyermek és a zene, Zenepedagógiai kultúra* stb. Ezek az írások — bármilyen témakört ölelnek is fel — mind komoly tudományos búvárkodás és módszeres, mélyenjáró gondolkodás eredményei s nemcsak szaporították, hanem gazdagították is a magyar zenei irodalmat.

Molnár Antal egyéniségében szerencsésen egyesül a zenetudós és a zeneköltő. Kompozició terén is értékes munkásságot fejt ki. Előkelő formájú, finom invencióval megalkotott opusait gyakran hallja a hangversenyek közönsége.

Molnár Antal zenetudományos munkásságának legújabb terméke most megjelent füzete: *Zeneesztétika és szellemtudomány.*

Ebben a terjedelmére nézve nem nagy, de tartalmára nézve annál jelentősebb essayben a szerző azokra a kérdésekre felel, hogy *mily mértékben érvényesültek iddig tudományos öntudatossággal és módszerességgel a zeneesztétikai elvek a zenetörténelem körében* és hogy *mily mértékben érvényesültek iddig ugyanezek a tudományosan leszűrt elvek a bármikori, élő zeneművészettel szemben a műkritikában? Molnár* Antal egészen kivételes szaktudásról tanuskodó fejtegetései során beszámol a zeneművészet történeti korszakaival párhuzamosan a zeneesztétikának mint tudománynak a fejlődéséről, azokról a részben tapogatódzó kísérletekről, amelyek a zeneesztétika törvényeinek megállapítására törekedtek. Megvilágítja azokat az okokat, amelyek ezeket a kísérleteket szükségszerűen téves irányba vitték s amelyeknek elseje az a körülmény volt, hogy a művész alkot és nem elemez; a műértő pedig, aki magyaráz, dilettáns a zene szempontjából. E fejtegetések során végül eljut a szerző arra a konkluzióra, hogy tudományos értelemben vett zeneesztétikáról voltaképpen csak napjainkban kezdhetünk beszélni, amikor az eddig helytelen, így például lélektani és irodalmi alapon álló zeneesztétika rámutat legalább azenei élvezet lényeges központi vonásaira. A tudományos zeneesztétika azonban még mindig nem kiépített, hanem csak kialakulásban levő, forrongó alkotótere a szellemnek.

A füzet, csinos kiállításban, a szerző kiadásában jelent meg.

(Op.)

* **(Az Ezüstlakodalom próbái.)** Hegedüs Tibor vezetésével próbálja a *Vigszínház* gárdája Paul *Geraldy Ezüstlakodalom* című költői színdarabját, melynek felujítására május elején kerül sor. *Varsányi* Irén játszotta a bemutatón a darab megható nagy női szerepét, az anyát. Ezt a szerepet a felujításon *Makay* Margit alakítja. Kívüle a *Góth-pár, Ágai* Irén és *Tolnay* Klári játszanak még fontos szerepet az *Ezüstlakodalomban.*

Modern magyar művészet a brüsszeli világkiállításon

Köztudomású, hogy az *április végén* megnyiló *brüsszeli világkiállításon Magyarország külön pavillonban jelenik meg,* amelyben iparának és mezőgazdaságának legnevezetesebb termékeit mutatja be. A pavillonon kívül Magyarország *modern művészetét* is kiállítja Brüsszelben. A nemzetközi műcsarnokban vonultatjuk fel modern művészetünk java termését. A belgák kérésére úgynevezett *avantgarde* kiállítást rendezünk, mert ilyen szellemű gyüjteményeket mutatnak be a többi kultúrnemzetek is.

A magyar terem anyagának kiválasztását és helyszínen való rendezését az Irodalmi és Művészeti Tanács javaslatára *Hóman* Bálint kultuszminiszter *Ybl* Ervin osztálytanácsos, egyetemi magántanárra, a *Budapesti Hirlap* művészeti kritikusára, a kiváló művészeti íróra bizta, aki azután bemutatta az anyagot az Irodalmi és Művészeti Tanácsnak. Az *Ugron* Gábor elnöklete alatt álló tanács elfogadta az anyagot, így a képek és a szobrok harmónikus gyüjteményt alkotnak. Az anyag szombaton indult útnak és a hét közepén érkezett meg Brüsszelbe. *Ybl* Ervin szerdán ugyancsak *Brüsszelbe* utazott, hogy ott az anyagot elrendezhesse.

A gyüjteményben szinte összes vezető modern mestereink képviselve vannak. Hozzájuk járul még *Karlovszky* Bertalan, akinek *a kormányzóról festett mesteri arcképe* képviseli a hivatalos magyar művészetet. Egy vagy két képpel szerepelnek *Csók* István, *Rudnay* Gyula, *Fényes* Adolf, *Vaszary* János, *Márffy* Ödön, *Szőnyi* István, *Bernáth* Aurél, *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Csánky* Dénes, *Egry* József, *Mattyasovszky-Zsolnay* László, *Molnár* C. Pál, *Frank* Frigyes, *Derkovits* Gyula festőművészek, továbbá *Horvay* János, *Ligeti* Miklós, *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond, *Szentgyörgyi* István, *Sidló* Ferenc, *Petri* Lajos, *Lux* Elek, *Beck* Ö. Fülöp, főképpen azonban *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Varga* Oszkár, *Mészáros* László és *Wilt* Tibor szobrászok.

— **Horthy Béla gyüjteményes kiállitása.** A régi festőnemzedék egyik kiemelkedő tagja, *Horthy Béla* festőművész, a napokban nyitja meg gyüjteményes kiállitását a Mária Valéria-utca 8. szám alatti Fraenkel Galériában. Több mint tiz év óta nem állitott ki Horthy Béla és a tárlatokon sem szerepelt műveivel. Most az azóta összegyült hatvan kisebb-nagyobb méretü vásznát és három rendkivül érdekes szoborcsoportját mutatja be a nagyközönségnek. A hires Hollósy-tanitvány, aki nagyon jó barátságban volt annakidején Munkácsy Mihállyal, Szinyei Merse Pállal és Litzenmayer Sándorral, a legutóbbi években mint szobrász is feltünést keltett. Már Horthy Miklós kormányzóról készitett kisméretü lovasszobra is nagy sikert aratott és most egy igen érdekes Szent György lovasszoborral lép a közönség elé. Horthy Béla egyébként a békeidőben a koalició alatt Kossuth-párti képviselő volt és mint publicista is igen sokat szerepelt a lapok hasábjain és a közéletben.

— **Amit a kutyáról tudni kell.** Nagy sikert ért el az *Országos Közegészségi Intézet* két év előtti szines faliképével, amely *a szobalégy veszedelméről* világositotta fel a nagyközönséget. Hasonló sikerre és elterjedésre számithat legujabb kiadványa, amely a mostani kutyakultusz mellett nagyon is időszerü. Az ebtulajdonosok és kutyabarátok közül csak kevesen tudják, hogy *nemcsak a beteg, hanem még az egészséges kutya is veszélyt jelenthet és betegségeket vihet át közvetlen környezetére.* Tiz rövid pontba foglalta a falikép azokat a szabályokat, amelyeknek betartásával ez ellen védekezni lehet. A szemléltető képek *Darányi Gyula* egyetemi tanár, az Egyetemi Közegészségtani Intézet igazgatója, *Manninger Gyula* állatorvosegyetemi tanár, *Erődy Kálmán* tankerületi főigazgató, *Lőrincz Ferenc* egyetemi magántanár és *Drózdy Gyula*, a „Néptanitók Lapja" főszerkesztője irányitása mellett készültek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a faliképet az ország összes iskolái részére segédtaneszközül engedélyezte, a belügyminiszter pedig a közhatóságoknak ajánlotta azt megvásárlásra. Ajánlatos volna, ha a tanulságos faliképet mindazok beszereznék, akik maguk és családjuk, valamint a kutyájuk egészségére gondot fordítanak. Kapható és megrendelhető az Országos Közegészségi Egyesületnél, Budapest, Eszterházy-u. 9. Ára: lécekkel 4 pengő, lécek nélkül 3 pengő.

— **Heti jelentés a magyar tengeri és a dunai tengerjáró gőzösökről.** A magyar tengerhajózási és a dunai tengerjáró gőzhajózási vállalatoktól az alábbi helyzetjelentéseket kaptuk: Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R. T.: „Budapest", parancsnoka Kádár Ferenc. A motoros utban van Alexandriába, ahová pénteken esedékes. Magyar Keleti Tengerhajózási R. T.: „Honvéd", a gőzös Rotterdamban vesztegel. Angol-Magyar Tengerhajózási R. T.: „Csárda", parancsnoka Holop Adolf. A gőzös timecharterben (bérben) Nyugat-India és az északi USA kikötők között közlekedik. Április 11-én indult Nuevitas-ból New Yorkba, ahol már esedékes. „Csikós", parancsnoka Teleki Gusztáv, New Yorkból ócska vassal április 17-én Genuába érkezett. A hajó cime: Consulato di Ungheria, Genova. Neptunia Tengerhajózási R. T.: „Kelet", parancsnoka Szelke Árpád. A gőzös Buenos Ayresbe érkezett, ahol kirak. A gőzös 23-án Rosárióba megy, ahol berak Nyugat-Európa valamelyik kikötője részére. Cime: Legacion Reale de Ungria Buenos Aires pr. Vapore „Kelet". A „Nyugat", parancsnoka Biró György. A gőzös Gdyniában lengyel-sziléziai szenet kapott és már utban van Velencébe, ahová 20-án esedékes. Cime: Successores N. Cavinato, Campo. S. Lucca, Venezia. Az ugyancsak a Neptunia Társaság tulajdonát képező „Duna", parancsnoka Földes Károly. A gőzös utban van Budapest felé és 16-án Galacra érkezett, ahol kirak. A „Tisza", parancsnoka Ruttkay Tivadar. A gőzös Catanzaróból, Pireusból és Smyrnából jövet már áthaladt a Vaskapun. Ujvidéken megállt és rakománya egy részét partra tette. A gőzös már elindult Mohácsról és 19-én reggel Budapestre érkezik. Burger Bernát genuai magyar kir. konzul: „Turul", parancsnoka Hess József. A gőzös Genuában felszerelés alatt áll s 19-én Casablancába indul, hogy ott foszfátrakományt kapjon Galac részére. A gőzös ezután rendes szolgálatot fog teljesiteni Braila és Levante között. Az Atid német tengerjáró gőzös, tengeri parancsnoka Uncovszky volt cs. és kir. sorhajóhadnagy. A motoros szintén készül fel a Dunára. A német tengerjáró tulajdonosai szerződéses viszonyba kerültek a Dunán együttműködő hajózási vállalatokkal (MFTR, DGT, Bajor Lloyd és Délnémet) oly irányban, hogy Galacon rendes menetrendszerü forgalomban átveszi a vállalatok motorosai által leszállitott tengerre szóló rakományokat és átadja ezeknek a Levantéből hozott áruit. A tengerentuli áru szállitása ilyképpen gyorsabban és pontosabban történik, mint eddig. A vállalat rövidesen szolgálatba állitja az „Alida" motorost, ez jelenleg Alexandria és Palesztina között közlekedik. A Magyar Keleti Tengerhajózási R. T. tulajdonát képező és a Societa Navigazione Fiumane olasz bejegyzett cég nevén nyilvántartott Levante (ex Erdély) 7500 tonnás gőzös Amszterdamban, az Orvieto (ex Orsova) 8150 tonnás gőzös Istanbulban vesztegelnek és hir szerint, rövidesen eladásra kerülnek. Fuvardijak: U. K.—Genua 6/3, U. K.—Alexandria 6/3—6/6, U. K.—Argentina 8/9, Argentina—U. K. 15/0, Odessza—Wladivostok 16/4½, Black-sea-Japán 17/0.

— **Gépkocsiszerencsétlenség öt halottal.** Madridból jelentik: Orihuela környékén az egyik vasuti átjárónál a vonat elkapott egy személygépkocsit és pozdorjává törte. *A gépkocsi utasai közül öten — két férfi, két asszony és egy gyermek — életüket vesztették*, a hatodik utas pedig sulyos sérüléseket szenvedett.

— **Halálozás.** *Ujj János* ny. református lelkész, aki negyvenhárom éven át volt pásztora a korláti gyülekezetnek, nyolcvannyolcadik életévében meghalt. *Makay Kálmán* és *Medgyasszay András* lelkészek temették.

Gorove Árpád, a volt budapesti 1-es honvédgyalogezred népfelkelő századosa, a hadiékitményes Vaskorona-rend lovagja, meghalt. Temetése április 19-én Pásztón lesz.

Bojanovski József, a solferinoi ütközetben résztvett hadastyán, 101 éves korában *Bécsben* meghalt. A legutóbbi népszámlálás alkalmával ő volt Bécs legidősebb embere.

Melléthei dr. *Dévény Andorné* szül. *Karch Cinike Budapesten* meghalt. Temetése csütörtökön délután négy órakor lesz a Kerepesi-uti temetőben.

Özv. váraljai dr. *Lábán Lajosné* szül. *Bauer Franciska* 82 éves korában *Budapesten* meghalt. Temetése csütörtökön délután négy órakor lesz a farkasréti temetőben.

Idősb *Kubicsek Lajos* 66 éves korában *Budapesten* meghalt. Szerdán temették el *Balatonfüreden* nagy részvét mellett.

Sárik József asztalosmester 52 éves korában *Cegléden* meghalt. Hétfőn temették el nagy részvét mellett.

Idősb *Szabó József* szabómester 87 éves korában *Cegléden* meghalt. Vasárnap temették nagy részvét mellett.

Nemes *Simon György* 58 éves korában *Székesfehérvárott* meghalt.

Csabai Sándor ny. postafőellenőr 63 éves korában *Mohán* meghalt.

Szmidovics, Lenin volt munkatársa, a végrehajtóbizottság főtitkára, mint *Moszkvából* jelentik, kedden meghalt.

Nagyheti szertartások:

A zuglói Páduai Szent Antal plébániatemplomban csütörtökön reggel 8 órakor ünnepélyes szentmise a papság és hivek közös áldozásával, utána oltárfosztás, este 6 órakor keresztuti ájtatosság. Pénteken reggel 8 órakor csonkamise passioval, sirbatétel; este 6 órakor Jeremiás siralmai. Betétek az I. siralom után Josquin: Qui velatus (előadja a Kamara kórus), Keresztények sirjatok (éneklik a hivek); a II. siralom után Josquin: Tu solus, Bárdos: Nagybőjti kánon (vegyeskar); a III. siralom után Gasparini: Adoramus (énekli a Kamara kórus), Keresztények sirjatok (népének), majd szentbeszédet mond dr. Hóka Imre. Szombaton reggel 7 órakor szentelések, 8 órakor ünnepélyes szentmise, este 6 órakor feltámadási körmenet. Nagypénteken és Nagyszombaton egész nap szentségimádás.

Középsőferencvárosi plébániatemplom. Nagycsütörtökön és Nagypénteken délelőtt 9 órakor. Nagyszombaton reggel 8 órakor kezdődnek a szertartások. Ez utóbbi napon a szentmise 9 órakor kezdődik. Este 6 órakor feltámadási körmenet.

A belvárosi ferencesek templomában csütörtökön a 9 órai nagymise korális lesz, amely alatt az Oltáriszentségről szóló motettákat latinul adják elő. Énekel a IX., Gyáli-uti községi polgári iskola növendékeinek kórusa, Bánhelyi Sándor énektanár vezetésével. Pénteken reggel 9 órakor csonkamise. Szombaton reggel fél 8 órakor szertartások, majd szentmise. Délután fél 5 órakor feltámadási szertartás és körmenet.

A Szent Anna plébániatemplomban csütörtökön és pénteken délután 6 órakor gyászzsolozsmák, lamentációk (Fölsinger Gyula, Szabó László, Seregi Sándor, Krén Béla). A szent László árvaház énekkara régi bőjti énekeket és Orlandó di Lasso Misererejét énekli. Nagycsütörtökön reggel 8 órakor szentmise, közös szentáldozás, majd oltárfosztás. Nagypénteken reggel 9 órakor passio, a szent kereszt tisztelete és csonkamise, a legméltóságosabb Oltáriszentség elhelyezése a szent sirnál. Délután fél 7 órakor szentbeszédet mond Luzsénszky Alfonz hittanár. Nagyszombaton reggel fél 8 órakor tüz- és vizszentelés, szertartások, 9 órakor ünnepi szentmise. Délután 3 órakor a régi szent János kápolnából és ¼7 órakor a szent Anna templomból indul a feltámadási körmenet. Megérkezéskor a vegyeskar a Budai Szimfónikus Zenekar kiséretével Haydn Te Deum, Sztojanovits: Regina coeli és Heidegger: Tantum ergo c. müveket adja elő.

A skót Misszió Vörösmarty-utca 51. számu épületének imatermében nagypénteken délelőtt tizenkét órakor angol nyelvü istentiszteletet tart a misszió uj lelkésze, Knight György, este hétkor magyar nyelven prédikál Forgács Gyula. Husvét vasárnapján negyed 12 órakor Urvacsorával egybekötött istentiszteletet vezet Knight lelkész, este félhétkor magyarul prédikál és osztja az Urvacsorát Forgács Gyula.

— **A „Kadir Cup" eredménye: hét tigris és száztizenhét különböző vadállat.** Singaporéból irják: Az angol-indiai hivatalos világ legérdekesebb körvadászatát az idén is nagy sikerrel bonyolitották le. Az angol-indiai kormány ugyanis a *„Kadir"*-serlegért minden évben nagy körvadászatot ir ki. Ennek a vadászatnak nemcsak előkelő vadászai, de előkelő nézőközönsége is van. A nézők folytonosan követik a vadászokat. Természetesen az indiai őserdőkben, embertnyelő bozótokban és füzesekben elefántokon folyik a vadászat. Elefántokon ülnek a vadászok, a hajtók és elefántokra felszerelt kényelmes fotelekben helyezkednek el a nézők is. Az idén *Delhi* környékén bonyolitották le a *„Kadir"*-serlegért folyó körvadászatot, amely három napig tartott. Délben, este, majd pedig éjfélkor pihenőket tartottak. Ilyenkor a bennszülöttek látványos, szines ünnepséget rendeztek a vadászok és a vendégek tiszteletére. *A vadászaton mintegy száz betanitott elefánt vett részt.* Több hires európai vadász volt a puskázók között, de résztvettek a vadászaton az angol-indiai hercegek és maharadzsák is, ugyhogy ez a vadászat különös pompával történt. Pedig a hajtók, vadászok és az elefántokon ülő előkelő nézőközönség száz veszélynek van kitéve. Az idén például két tigris került a hajtásba, a tigrisvadászat pedig rendkivül sok izgalommal jár. Hisz a megsebzett tigris megtámadja az elefántot is és ha nem tud felugrani az elefánt hátára, akkor felkapaszkodik reá, vagy harapásaival és támadásaival valósággal felbőszíti, őrjöngésbe hozza néha még a legjobban betanitott elefántot is. Ekkor azután az elefánt nem sokat törődik az utasaival, hanem csak a tigrist látja, csak a tigrist akarja összeroppantani, agyontaposni. *A mostani körvadászaton is többen megsebesültek, sőt a körvadászatnak két halottja is volt.* A *„Kadir-Cup"*-ot tulajdonképpen az nyeri el, aki a legtöbb vaddisznót ejti el. *Az idei zsákmány hét tigris és száztizenhét különböző vadállat, többek között hetven vaddisznó volt. A „Kadir-Cup" résztvevői ilyen gazdag zsákmánnyal még sohasem tértek haza s igy érthető, hogy a nagy zsákmány tiszteletére Delhiben öt napig tartó ünnepséget rendeztek.*

— **Cseh határőrök rálőttek egy csempésztársaságra.** *Ungvárról* jelentik: Hétfőn este a beregszászi járásban lévő *Bereg-Déda* községben határőrök megállásra szólitották fel egy negyventagu csempészkülönitményt, amely a magyar határról volt visszatérőben. A társaság futásnak eredt, mire a határőrök utánuk lőttek és egy csempészt a lábán megsebesitettek.

— **Agyonütötte a végrehajtót.** Bukarestből jelentik: *Nagyváradon Rimler Károly* kereskedő *Popescu* adóvégrehajtót, aki foglalni akart nála, hosszas veszekedés után *agyonütötte. Rimlert* letartóztatták.

— **Eltünt.** Molnár Klára 12 éves leányka három nappal ezelőtt azzal távozott szüleinek Pestszenterzsébeten, a Frangepán-utca 52. számu házban levő lakásáról, hogy Soroksárra megy. Nem tért vissza és azóta nyoma veszett. A rendőrség keresi.

— **A Tisza titokzatos halottja.** Szegedről jelentik: Ujszegednél a Tiszából kedden egy ismeretlen férfi holttestét fogták ki. Abból a körülményből, hogy a férfi kezei a rajta levő kabát zsebében voltak, a rendőrség arra következtet, hogy nem öngyilkosság, hanem vagy *baleset, vagy büntény történt.* Szerdán a makói rendőrségről rádiókörözés érkezett, amely szerint *Bozóky György* nevü 35 éves férfi eltünt Makóról. A nyomozás most folyik annak megállapitására, hogy a Tiszából kifogott holttest nem azonos-e *Bozóky Györggyel?*

— **Életuntak.** Kálmán Anna 20 éves háztartási alkalmazott a Kossuth Lajos-tér 4. számu házban gázzal megmérgezte magát. Mikor reggel felfedezték tettét, azonnal hivták a mentőket, de már nem lehetett segiteni rajta, meghalt. — Schranko Julia 16 éves gyári munkásnő Rákospalotán, a Berzeviczy-köz 4. számu házban felakasztotta magát és mire rátaláltak, meghalt. Szerelmi bánatában követte el tettét.

— **Meghalt a pályaudvaron.** Szenkó Mátyás épitész 53 éves felesége, aki Zala megyében, Ramocsán lakott, kedden éjjel a keleti pályaudvar érkezési perronján hirtelen összeesett és meghalt.

Ön is..

kimélje egészségét! Igyék Hag kávét, mert ez a legfinomabb babkávé, koffeinmentes. Ideális ital:

sportolóknak
szellemi munkásoknak
munkában kimerülteknek
idegeseknek

Serkent, de nem izgat. Kitünő aromája a legnagyobb élvezetet nyujtja s amellett teljesen ártalmatlan a

Hag kávé

— **Bakonyi Miksa temetése.** Szerdán délben nagy részvét mellett temették el a rákoskereszturi temetőben *Bakonyi Miksát*, az „Ujság" belső munkatársát. Halála széles körökben keltett mély részvétet és a végtisztességen egybegyültek a rokonok, a barátok és ujságirótársak s olvasói közül számosan, akik meghatottan álltak körül a Jókai-lepellel letakart koporsót. A gyászolók között megjelent *Márkus Miksa* udvari tanácsos, a Magyar Ujságirók Egyesülete elnöke, dr. *Frey Ernő* egyetemi tanár, dr. *Fehér Jenő* ny. BESzKART-igazgató, *Valikovszky Károly* és még számosan az irók és ujságirók közül. Az „Ujság" szerkesztősége és kiadóhivatalának tagjai testületileg álltá kkörül a koporsót. A szertartást *Bornstein* főkántor végezte, a gyászbeszédet dr. *Schwarz Benjámin* rabbi mondotta. *Pünkösti Andor* az Ujság szerkesztősége és kiadóhivatala, *Balassa Imre* az ujságirótestületek nevében bucsuztatta az elhunyt hirlapirót. A sirnál dr. *Kadosa Marcel* a szük baráti kör nevében bucsuzott el Bakonyi Miksától.

— **Meghalt az életunt táncosnő.** Megirtuk, hogy *Bátori Sári* 22 éves szinésznő és táncosnő a Garay-tér 8. számu házban levő lakásán mérget vett be, azután mellbelőtte magát. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Az orvosok megállapitották, hogy a revolvergolyó megsértette a szivburkot. Mütéttel igyekeztek segiteni rajta, a fiatal szinésznő azonban szerdán reggel meghalt. Öngyilkosságának oka nem derült ki. Bátori Sári korábban kisebb szerepeket játszott a Bethlen-téri Szinházban, sőt egy izben a Vigszinházban és a Royal Orfeumban is az „Itt a szerelem" cimü operettben. Több nyelven beszélt, tehetséges leány volt. Barátnőinek többször panaszkodott, hogy nem boldogul az életben. Nem lehetetlen, hogy pályájának sikertelensége vitte a halálba.

— **Nemzetközi billiárdverseny Budapesten.** A Magyar Billiárd Szövetség a József-körúti Simlon-kávéházban levő különtermében április 20, 21 és 22-én szabad-, 45/2 keret- és háromfalas játékokból álló osztrák-magyar válogatott Triathlon-csapatversenyt rendez. A verseny az Österreichischer Amateur Billiard Verbanddal közösen alapitott vándordij sorsát is eldönti.

— **A RAC kardvivóbajnoki viadala.** A Rendőrtiszti Atlétikai Club szerdán rendezte tizenegyedszer *Solthy Béla*-emlékversenyét a Honvéd-utcai vivóteremben, nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében. A versenyen megjelentek a budapesti főkapitány képviseletében dr. *Dóra Sándor* főkapitányhelyettes, mig a vidéki főkapitányt dr. *Zankó Géza* főkapitányhelyettes képviselte, a Vivószövetség megbizásából *Filótás Ferenc* ezredes, ügyvezető elnök vett részt az emlékversenyen. Nagy számban végignézték a viadalt a fővárosi és vidéki rendőrtisztikar tagjai és azok hozzátartozói is. A verseny heves küzdelmekkel tarkitott érdekes és szép mérkőzéseket eredményezett. Az előmérkőzések délután öt órakor kezdődtek és a hét órakor kezdődő döntőmérkőzések izgalmas asszók után a következőképen döntötték el a RAC ezévi kardbajnokságát: 1. és klubbajnok *Mészáros Sándor* hat győzelemmel, hármas holtverseny után, 2. Eckl Viktor, 3. Szidanits Ferenc, 4. dr. Csobaly Miklós, 5. Lévárdy István (holtverseny után), 6. Bors Andor, 7. Bakó Sándor és 8. dr. Mészáros István.

— **A gyermekjáték tüzvészt okozott.** Nyiregyházáról jelentik: A királytelki szőlőben Sipos János háza közelében több gyermek főzőcskét játszott. Tüzet raktak, amelynek lángjaitól az erős szél következtében Sipos János háza csakhamar kigyulladt, majd a lángok a közeli három házra is átcsaptak. Mind a négy ház porig égett. Sipos János életveszélyes égési sebeket szenvedett.

Hallgass a tavasz hivó szavára: Gyere telket venni

Agárdra!

Felvilágositás, prospektus

GRÓF NÁDASDY IRODÁBAN

IV., Irányi-utca 21. Telefon: 835—12.

— **Kétmillió bukfenc.** A hollandiai Takkenberg Jan, minekutána előbb mint kötéltáncos, azután mint fakir produkálta magát Európában, most uj atrakcióra szánta rá magát. Fogadott, hogy Amszterdamtól Marseilleig — vet bukfencet. A két város közti távolság 1500 kilométer és kiszámitották, hogy a volt kötéltáncos-fakirnak körülbelül kétmillió bukfencet kell vetnie. Takkenberget Marseillebe érkeztekor — hir szerint — nagy ünneplésben részesitik.

— **Balatonlellén** a Stefánia Pensió a husvéti ünnepek alatt nyitva van.

— **Diadalmas siker!** A világhóditó diadalutjára indult „uj Mobiloil" motorolaj páratlanul álló sikere kétségtelenül kiváló tulajdonságaiban leli magyarázatát. Az uj „Clearosol"-eljárás révén — mely alapvető eltéréseket mutat az eddig ismert tisztitó eljárásoktól — olyan előnyöket sikerült biztositani, amelyek eddig elérhetetlennek látszottak. Körültekintő laboratóriumi kisérletek és főleg az egész Észak-Amerikát, északi sarkától déli pólusáig, átszelő próbautak meg nem cáfolható bizonyitékát szolgáltatják annak, hogy ezen uj felfedezés fordulópontot jelent a motorkenés technikájában. Mindez azonban nem nyujthatná tökéletes magyarázatát annak, hogy ezen ujdonság iránt nyomban megjelenése után ilyen döbbenetes méretü kereslet nyilvánuljon meg. Az átütő sikert nem csekély mértékben biztositotta a fogalom, mely a minőség csucsfokát jelentő „Mobiloil" szó iránt megnyilvánul, hanem mindenekelőtt a bizalom ehhez a márkához. Ámde a bizalomnak is mélyebben fekvő okai vannak. A bizalmat máról-holnapra nem lehet megnyerni! A tapasztalat a multban gyökerezik! Az „uj Mobiloil" hetven esztendő tapasztalatainak és a hetven esztendős mult iránti bizalom ragyogó eredménye. A nagyhorderejü felfedezés és a jó csengésü patinás név szerencsés összetalálkozása érthetővé teszi az „uj Mobiloil" diadalmas sikerét!

— **Orvosi hir.** Dr. *Varga József*, aki a badeni Gutenbrunn-szanatóriumban tiz évig működött, május hó elsejével a budapesti Svábhegyi Szanatórium kötelékébe lép.

— **Schmidthauer-féle Igmándi a világ legtartalmasabb** és leghatékonyabb természetes keserüvize. Gyógyértéke megbecsülhetetlen!

— **A három kis malac** közül kettő dalolva, muzsikálva szeretné áttáncolni az életet; ezért előbb-utóbb bajba jutnak és bátyjukhoz menekülnek a falánk fekete farkas elől. Ez a harmadik kis malac okos, szorgalmas legény, aki komolyan veszi az életet és nem ijed meg a farkastól, hanem szembeszáll és elbánik vele. Walt Disney legujabb képeskönyve: a „Piroska, a farkas meg a három kis malac"-nál szebb ajándékot senki sem adhat Husvétra a gyermeknek. Minden könyvkereskedésben kapható. Ára: P 2.60.

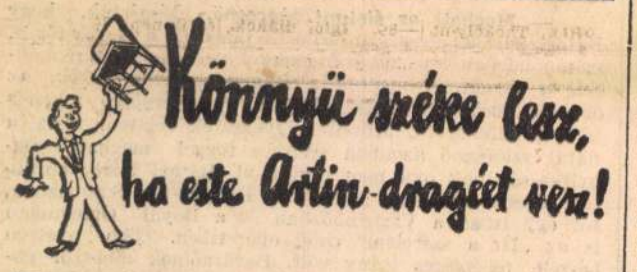

— **Ujjongva és örömmel nézik a gyermekek** is a Fenyves Áruház husvéti kirakatait, amelyek elővarázsolják a meseország nyuszijainak és csokoládétojásainak különböző fajtáját. Örüljünk a gyermekeinkkel együtt mi is és tekintsük meg a földszinten és az első emeleten kiállitott husvéti ajándékokat, amelyek mind kellemes meglepetést fognak szerezni. Ezek közül is kiemeljük: egy doboz csokoládédesszert csak 25 fillér, egy csokoládétojás diszdobozban csak 48 fillér, egy nagy csokoládétojás staniolban diszdobozzal együtt csak 48 fillér. De ezenkivül is még sok más és szép meglepetés található a Kálvin-téri Fenyves Áruházban.

— **A „Vig regény pályázat"**-ügyben a Káldor Könyvkiadóvállalat, miután a beérkezett pályaművek nem ütötték meg azt a mértéket, amelyet a pályázati feltételek előirtak, a pályadijat nem adhatja ki. A pályaművek a vállalat irodájában átvehetők.

— **Minden áru értékét minősége határozza meg.** Különösen állitható ez a koffeinmentes kávéról, amelynek minősége egyrészt a felhasznált kávéfajtáktól, másrészt a koffeinmentesitő eljárástól függ. Kérjen ezért mindenütt Hag-kávét, mert ez a legfinomabb nemes-fajták keveréke, amelyből a koffeint a legtökéletesebb eljárással ugy vonják ki, hogy a kávé ize és zamata teljesen megmarad. A Hag-kávé izletes, zamatos és egészséges, ezért a legértékesebb.

— **Különös lelet.** Norvég halászok egy hatalmas cethalat fogtak és nagy meglepetést keltett, midőn az állat belelben egy polyp megemésztetlen részére akadtak, mely olajos, sárgás zsiradékkal volt bevonva. Ez a zsiradék nem más, mint az ambra néven ismert illatos anyag, amiből sokféle parfőm és kölniviz kompozicókat állitanak elő. Vásárolja meg kedvenc illatát a drogériában.

FŐVÁROS.

— **Szendy Károly polgármester előadása.** Az Országos Balneológiai Egyesület április 26-án és 27-én tartja Budapesten XL. évi kongresszusát és április 27-én tisztujitó közgyülését. Az április 26-i kongresszust *Bánlaky Géza* központi fürdőigazgató, elnök nyitja meg, utána *Szendy Károly* polgármester *A fürdőváros jövője* cimmel előadást tart. Dr. *Tausz Béla* az 1934. év fürdővendégforgalmát, *Felber Lipót* pedig ásványvizeink 1934. évi statisztikai adatait ismerteti. Április 27-én *Vámossy Zoltán* elnököl és *Pap Lajos* Dalmady Zoltánról mond emlékbeszédet, *Szabó Imre* pedig a Gyógykurák psychikus tényezői cimmel tart előadást. A tisztujitó közgyülést 27-én délután tudományos gyülés követi, amelyet a budapesti kir. Orvosegyesület Szentkirályi-utcai Semmelweis-termében tartanak. *Simicska Gábor* Reumatizmus és gyógyitása különös tekintettel a fürdőkezelésre, *Barla-Szabó József* A fürdőterápia a társadalombiztositásban, *Belák Sándor* Klimatényezők adagolása, *Schulhof Ödön* Gyulladásos szövetanyagok keletkezése fizikoterápiás behatások kapcsán cimmel tartanak előadásokat.

— **Tizennégy tandijmentes helyre hirdet pályázatot a főváros a Kereskedelmi Akadémián.** A Budapesti Kereskedelmi Akadémián a főváros tizennégy tandijmentes helyet tart fenn és ezeknek betöltésére a jövő tanévi érvényességgel a polgármester pályázatot irt ki. Elsősorban budapesti illetőségü, szegénysorsu, jó előmenetelü és magaviseletü tanulók pályázhatnak. Idegen illetőségüek csak abban az esetben jöhetnek figyelembe, ha elegendő és megfelelő budapesti illetőségü pályázó nem jelentkezik. A tandijmentes helyeket pályázó tanulók születési, illetőségi, szegénységi és legutóbbi iskolai bizonyitványukat tartoznak julius 15-ig benyujtandó kérvényeikkel együtt a polgármesteri hivatalhoz juttatni.

SZINHÁZ ÉS ZENE.

Faust helyett — Hoffmann meséi.

A cimben jelzett darabcsere az Operaház jövő hétre tervezett műsorrendjét módositja. Husvét utáni szerdára az igazgatóság eredetileg a Faustot tüzte ki, még pedig Roswaenge szereplésével. A nagyhirü dán tenorista ezzel az előadással kezdte volna meg ujabb budapesti vendégjátékát. A berlini Operaház azonban — amelynek állandó tagja a művész — a már megadott szabadságot most visszavonta, illetve elhalasztotta, ugyhogy Roswaenge majd csak egy hét mulva jöhet Budapestre.

A vendégjáték vonzóerejétől megfosztott Faust-előadás helyett *a Pesti Hirlap legközelebbi operai szerdájának közönsége a legszebb és legnépszerübb operai műsordarabok egyikét, a „Hoffmann meséi"-t fogja élvezhetni a mondott napon, vagyis e hó 24-én.* Offenbach lirai remeke szintés és változatos beállitásban fog szinre kerülni s a legjobb szereposztásban. A cimszerep *Laurisin* egyik legkitünőbb alakitása. A hármas női főszerepet megosztva énekli három kitünő művésznő: Olimpiát *Ladányi Ilonka*, Giuliettát *Nagy Margit*, Antóniát *Kőszegi Teréz*. A kisérteties baritonszerepben *Losonczy György* vált képről-képre más alakot. *Kálmán Oszkár* lép fel Krespel, *Gere Lola* Miklós szerepében és *Budanovics Mária* altján szólal meg majd Antónia halott anyja. Ez az előadás *a folyó évad utolsó „Hoffmann meséi"-előadása lesz az Operaházban.*

* **Aki a Kék Duna vizét issza . . .** A Király Szinház *Bauer—Föld* időszakának nagysikerü ujdonsága volt a *Kék Duna* c., *K. Halász* és *Kristóf* szövegére irt *Strauss-operett*. A darabot megvette *Ehrenthal Teddy*, párizsi, magyar származásu vállalkozó. Harmincezer frankot adott érte *Bauer Aladárnak*. *Ehrenthal* most személyesen feljelentést tett Bauer ellen, azon cimen, hogy nem volt neki joga eladni a *Kék Dunát*, amennyiben a *Strauss-melódiák* még mindig *védelem* alatt állanak. Szinházi körökben érdeklődéssel tekintenek az ügy fejleményei elé.

Lovagias ügy

Hunyady Sándor

pesti életképe

a nagy siker

a

Pesti Szinházban

a bemutató eredeti szereposztásában.

Jegyrendelés: 154—38.

A HELYETTES MENYASSZONY.

IRTA: BERTA RUCK. (46)

És mégis, csak nem is gyanitotta, milyen fontos és döntő volt egész jövendő életére ez a pillanat. Mert hiszen melyik ember olyan érzékeny, hogy meg tudja érezni a szerelem első rezdülését? Ugyan ki tudná pontosan megállapitani a szerelem kezdetét és végét? Ugyan ki tudná elővenni a naptárt, ujjával rámutatni egyik lapra és határozott hangon kijelenteni: — Akkor történt, azon a juniusi éjszakán, amikor a fákon át szürödő lámpafény egyszerre csak megvillant az arcán. — Vagy: — Ott történt, annak a párizsi szállodának abban a tizennyolcadik századbeli, müvészi izléssel berendezett nappaliszobájában, ahonnan az ablakon át látni lehetett a széditö nagyvárosi forgalmat, abban a pillanatban, amikor az aranyozott kandalló-óra hetet ütött. — Nem, azt hiszem, ilyen ember nincs a világon.

És igy csak később történt, hogy Broomfield George, amikor visszagondolt erre a jelenetre, amint a két asszony (az ezüstfehérhaju nagymama, elefántcsontszinü régi csipkéiben és az aranyvörös-haju kis „helyettes", buzakék egyszerü ruhájában, több, mint fél évszázadnyi korkülönbséggel kettőjük között és mégis olyan nagyon közel egymáshoz, a fiatal lány ösztönös mozdulatában és az öreg hölgy megindult, gyöngéd válaszában), szóval, mondom, Georgenak csak jóval később, amikor visszagondolt erre a jelenetre, jutott eszébe: — Azt hiszem, bár akkor sejtelmem sem volt róla, hogy ebben a pillanatban szerettem bele menthetetlenül és örökre a kis Bettybe!

HUSZADIK FEJEZET.

Táncszám.

Ezen az estén, miután a nagymama gyors francia beszédével gondoskodott arról, hogy két kedves vendégének a két legszebb szobát nyissák ki az alattalevő emeleten, a nagymama nappaliszobájában vacsoráztak. Ne kérdezzék, mi volt vacsorára. Sajnos, akárcsak Betty, egyáltalán nem értek az idegen ételek elnevezéséhez. Általában, egyikünk sem számit inyencnek. A nagyszerü bor évszáma és elnevezése a legcsekélyebb hatást sem tette rá. De viszont pompásan izlett a nagy, francia eper a pompás krémmel . . . a krém éppen olyan tompa fehérszinü volt, mint Betty estélyi ruhája . . . Igaz is, ez a ruha. Tulajdonképpen, amikor a nagymama komornája, Jameson, kiteritette elébe, Bettynek fájdalmasan illett volna sóhajtozni. De bár csakugyan igy kivánta volna az illendőség, Betty egyáltalán nem sóhajtott. Betty teljes-tökéletesen megfeledkezett arról, hogy néhány nappal ezelőtt ezt a ruhát még Gaspard kedvéért akarta felvenni.

— Csinos ruha, pompásan illik hozád! — bólintott a nagymama. — De — hol az eljegyzési gyürüd? — (A nagymama minden legkisebb részletet észrevett.) Már látom, hogy még mindig nem igazittattátok meg az ékszerésszel. Nos, akkor viseld az én egyik gyürümet. Azt hiszem, a mi ujjunk körülbelül egyforma lehet. Próbáld csak meg!

Lehuzta az ujjáról egyik csillogó brilliánsgyürüjét. Csakugyan, olyan pontosan illett Betty ujjára, mintha csak neki készült volna.

— Viseld ezt, kislányom. Menyasszonynak nem illik gyürü nélkül járni — jelentette ki a nagymama száraz hangon. Látod, én még betartom a régimódi illemtant és aszerint rendezem be az életemet. Azért ne féljetek, nem akarlak ugy őrizni benneteket, mint ahogy az én időmben a szerelmes párokat szokták . . . Őszintén bevallva, ez kicsit fárasztó feladat lenne számomra. Természetesen, George, ahogy én téged ismerlek, szeretnéd valahová elvinni táncolni a kis menyasszonyodat.

— Mindenesetre — mondta George vidáman és az igazsághoz hiven. Stella nagyon szeretett táncolni és rászoktatta George-ot is. — Természetesen, alig hiszem, hogy Stella helyettese is éppen olyan jól tud táncolni — gondolta magában George. — Nagyon valószinü, hogy őt majd nekem kell tanitani.

Párizs felvette sok-sokmillió lámpafényével telehintett estélyiruháját. A Szajna lomhán hömpölygött a hidak alatt. A Notre Dame székesegyház tornyai a magasba nyultak, a ragyogóan kék égbe. Párizs gyönyörü volt ezen az első estén.

— Tulajdonképpen miért lakik a nagymama Párizsban, ahelyett, hogy hazamenne Angliába, a családjához? — kérdezte Betty.

— Tudod, Betty, ilyeneket azután igazán csak a nagymama tud kieszelni! Először is azt szokta mondani, hogy nem látja be, miért kellene neki angol konyhát ennie, ha egyszer annyira ki nem állhatja! Itt jobban tud vigyázni gondosan örzött egészségére. Másrészt pedig azt szokta mondani, hogy az ő korában emlékekből él az ember és igy gondoskodnia kell arról, hogy lehetőleg csak kellemes emlékeket idézzen fel az emlékezetében és Párizshoz kellemesebb emlékek füzik, mint a világnak bármelyik városához.

— Miért?

— Azt hittem, már elmondtam neked. A nagymama itt töltötte a nászutját. Ugylátszik, nagyon szerette az öregurat, a nagyapámat. Különös, de az ember hajlandó elfelejteni, hogy nagyapám sohasem volt öreg ember. Azt hiszem, pofaszakállat és galambszürke frakkot viselt. Közvetlenül második gyermekük (az én édesapám) születése után hirtelen meghalt torokgyikban vagy hogy hivják azt a betegséget és azóta nagyanyám mindig ugy gondol vissza rá, mint szép, fiatal Apollóra, a legtökéletesebb emberre. Kiváncsi vagyok, vajjon mit szólna hozzánk, ha élne, amint itt ülünk egymás mellett a taxiban és megyünk táncolni.

A Bois de Boulogne fiatal erdőjében robogtak, azután a kis tó mellett, melyben visszaverődött a csillagok fénye. Végre megérkeztek a népszerü nyári mulatóhelyre, ahol babérfák sürüjében láthatatlan zenekar játszott, ahol a fákat sokszinü lámpákkal diszitették, — a hatáskeltés legolcsóbb és legbiztosabb eszközével— ahol kitünő táncparkettet épitettek a gyep fölé.

Betty tágranyilt szemmel nézte a táncolókat, akik élénkebb, hevesebb mozdulatokkal járták a táncot, mint odahaza Angliában.

(Folytatjuk.)

8

Ember és világ.

Vörösmarty.

— Irói arckép. —

I.

A költőket néha egy-egy hangszerrel szokták jellemezni. Azt mondják, hogy ennek a költészete úgy szól, mint a hegedű, amannak a költészete pedig, mint a fuvola vagy a hárfa. Vörösmartyra ez nem igen alkalmazható. Költészete nem egy hangszer, hanem minden hangszer együttvéve, egész zenekar, mely hegedüivel, fuvoláival, hárfáival, kürtjeivel, harsonáival és üstdobjaival egyszerre sokszólamu dallamot játszik. Hangok nagy tanárja' — ahogy *Liszt Ferencet* nevezte ő —s hangszere a „vész zongorája", velőket rázó húrokkal. Képzelete elsősorban hallószervét ostromolta s hallószervekre akart hatni. Hangokat hallott. „Ha egyedül ment — irja róla *Gyulai* — vagy meghitt barátjaival, gyakran suttogott magában, mintha énekelne". A szavak — a kifejezés eszközei — kisértetek gyanánt rohanták meg s nem egyszer csak belőlük tudta meg, miről álmodott.

II.

Zenei, de rendkivül festői is. Nemcsak hangokat hallott, hanem szineket is hallott. Ha lehunyjuk szemünket, költészete a távolból úgy ragyog felénk, mint egy szines körmenet, a katolicizmus utólérhetetlen pompájában: bíbor és meggyszin, sárga és fehér, hab és sugár, aranykehely, rózsás gyertyaláng, kék tömjénfellegek, de sok fekete is, ravatal sötét posztója, gyászleplek, hideg-ezüst rojtokkal. Festéktálcája gazdag, buja. A nőnek „hókarjai" vannak és „tejszinvállai". Rudakon viszik a „sárga gerezdet". „A két szomszédvár" sötét képei a sötét háttérrel vértől cirmos árnyak, fáklyalángok füstjében. Árpád, a honfoglaló munkája végeztén egy operai diszlet hatásos keretében magasodik föl, mennyei görögtűztől megvilágitva az egész sikságot átpántoló szivárvány diadalivében. Viziók és hallucinációk váltogatják egymást. Nyelve mindenre képes. Mindazt, ami sokáig ősi kincsként hevert az utszélen, jórészt bitangul, mindazt, amit addig csak a nép használt öntudatlanul, mindazt, ami a nyelvújitás idején még cseppfolyós állapotban kerengett, egybefogta, kitisztitotta, összeolvasztotta egy lángelme kohójában s belőle teremtette meg, — mint *Dante* az olaszt, a vulgáris latinból — azt a nemes-ötvözetet, melyet magyar költői nyelvnek neveznek. Minden költőnk közül neki van a legnagyobb szókincse. A nyelv titokzatos valami, akár a vér. De a tudósok nemcsak a vérsejteket olvassák meg, hanem a szavakat is. Vörösmarty 12.000 szóval él.

III.

Szinte szinpadiasan-jelképesen születik meg 1800-ban, a század első évében, mint a XIX. század első gyermeke. Valóban az is marad véralkatánál, gondolkozásánál fogva, holta napjáig. Ez a század lázasan bizakodó, épitő, reménykedő, de egyben először döbben rá világosan az élet teljes céltalanságára, semmiségére is. A nagy élettagadók, *Leopardi, Byron, Schopenhauer* ekkor éltek. Vörösmarty is közéjük tartozik. Arcán az önkivület tűzrózsáival dobban elénk, lelkesen, szemében hittel. A pusztanyéki gazdatiszt fia a nagykoruság határán, huszonnégy éves korában, alig tizenegy hónap alatt papirra veti a „Zalán futásá"-nak tiz énekét s néhány történelmi adatból, források és alakok nélkül hőskölteményt és mitoszt teremt, a tulajdon lirai gazdagságából, aztán az egészet odadobja ajándékul ezeréves nemzetének. Harminckét éves korában már az ország ünnepelt költője s tagja a tudós társaságnak is. Ha hisz a részletekben, a férfimunkában, melyet mulatságul vállalt s egy megálmodott „végtelen" emberiségben, melyet szabadelvü világnézete gyakran szólogat, a végcélban már nem hisz. Ellentétek között hánykolódik, mint rogényes kora, ég és pokol között. Életvágya akkora, mint halálvágya. Semmiféle szilárd alapra nem támaszkodhat a zűrzavarban. Huszonhét éves korában irja meg a „Hábodor"-t s hőse igy szól:

„Ne mondja gyermek én nekem,
Hogy boldog, ki sokáig él.
Boldog, ki meghal, mint ezek
És mélyen alszik föld alatt.'

A „Csongor és Tündé"-ben, mely harmincegy éves korában jelenik meg, az Éj ezt jelenti ki:

„Sötét és semmi voltak: én valék
Kietlen, csendes, lény nem lakta Éj
És a világot szültem gyermekül."

Aztán pályája végén leirja azt a sort, melynél megrázóbbat egy élettagadó se hagyott hátra:

„Az ember fáj a földnek".

IV.

Csodagyermek volt. *Édes Gergely* egyszer fölolvasta neki a maga ügyefogyott *leoninus*-ait s ő elámult azon, milyen hajlékonyan törnek be a magyar szavak a görög mértékbe. Az ő hexaméterei azonban már ugy zúgnak, mint a szél, ugy lobognak, mint a láng. Fejlődése merőben ellenkezik azzal, amit a tapasztalat és irodalomtörténet szokott mutatni. Ifjukorában elbeszélő, férfikorában drámairó, öregkorában lirikus. De vajjon csakugyan elbeszél-e hősköltéményeiben? Mindig csak azt „beszéli el", ami ott benn lüktet, az ő forradalmas mélyében, arról számol be, ami a lelke előidejében és őskorában történt s drámái is csak ilyen lirai kitárulkozások. Aztán, amikor a szabadságharc leveretése után, fején a halálos itélettel, *Bajzával* bujdosik, hirtelen megöregszik és összeroppan s immár nem lát maga előtt semmiféle hivatást, vagy föladatot, az egykori csodagyermekből csodaaggastyán lesz, aki az elmúlás közelében egyszerre fék és gátlás nélkül dalolni kezd, mint a halál éneklő gyermeke.

V.

Ezekben az éveiben éri el a tökély legnagyobb fokát. Olyan magasságokba emelkedik, ahol előtte még nem járt magyar költő. Vidéken dinnyét és dohányt termel a homokban. Szobájában csak egy *Shakespeare*-szobor áll. Szelleme is csak Shakespearere néz, mint az a hajós, aki az embereket kerülve, csalódásaiba temetkezve, csak a tenger vizét és viharait bámulja, mindaddig, amig bele nem kábul s szeme zöld nem lesz, mint a tenger s homlokát fellegek nem lepik, mint fönn az égboltot. Shakespeare-i ború van ezen a korszakán, Lear-hez hasonlit, aki országát elvesztette s földönfutóvá lett. Megsürüsödött vérrel, kiapadó agyvelővel, vállairól lekivánkozó vén gúnyával gyakran méltatlan társaságban üldögél s adomázó urambátyámok között virrad rá a balatoni hajnal. Ekkor szakadnak ki belőle legnagyobb remekei: az „Előszó" és „A vén cigány". Hangja — az ima és az őrület között — egyenesen a kongó égbe kiált.

VI.

Mit csodálunk ebben a költészetben? Mély szellemiségét és lelkiségét. Belülről fakadó eredetiségét. A szenvedélyt mely fehérizzásig hevül. Magasztosságát, mely ha korszerü eseményekbe kapcsolódik is, mintegy időtlenül- és légiesennemes. Főképp pedig tág és szabad távlatát, azt, hogy mindent ösztönösen az „örökkévalóság jegyé"-be állit s ember és természet, föld és ég testvériesen összeborul. „Fürtidben tengervészes éj" — kiáltja az urihölgynek s a vén cigánynak ezt kiáltja: „Szemed égjen, mint az üstökösláng". Valami nagyobb, csillagközi törvény uralma alatt állunk. Csodáljuk egyszerüségét és bonyolultságát. Csodáljuk művésziességét is emelkedettségét mely a porból fölfelé ragad. Csodáljuk a „Kis gyermek halálára" áttetsző tisztaságát, az epigrammák zenei és festői tömörségét, az „Emberek" dúlt nagyszerüségét. Hangütése mindig biztos. Első sorai ellenállhatatlan lendülettel indulnak, ahogy a futó bajnokok ugranak ki a célvonalból, máris a célszalagot érintve és a sikert. „Hazádnak rendületlenül ..." „Szobor vagyok, de fáj minden tagom ..." „Hová merült el szép szemed világa?". A fönség, az emberi fönség költeményei ezek. Ugy hatnak ránk, mintha valamennyi piros betüvel volna szedve. Ő nekünk az ünnep.

Kosztolányi Dezső.

Párizsi husvét.

A friss tej népszerüsitése. — Dunikovsky-tojás. — Önvallomások.

Párizs, április. *(A Pesti Hirlap tudósitójától.)* A Husvétot idekint másképen ünneplik, mint nálunk. A locsolás teljesen elmaradt; már a gyerekeknél se, sőt a vidéken se divik. A Notre-Dame, Saint-Gervais és Saint-Sulpice rendszerint zsufolva vannak, de az áhitatos hivek közé sok bámészkodó idegen vegyül és még több zenebarát, aki főkép a világhirü énekkarok kedvéért jött el. Az utcákon sehol se lehet föllelni azt a pezsdülően tavaszi, zászlós, selyemkendős, fehérruhás hangulatot, mint nálunk. Jóformán kihalt a város. Nagycsütörtöktől kezdve százezernyi gépkocsi szállitja el a boldogokat, akik négy-öt napra valóságos „grandes vacances"-et engednek meg maguknak és sokszor lecsatangolnak egészen a Riviéráig. A Párizshoz láncoltak ellepik a kávéházak terraszait — az átlag-francia sosem marad otthon, ha „ünnepel' — egymás arcába bámulnak, vagy idegenkedve figyelik az elmaradhatatlan angol diákgyerekeket és lányokat, akik kékpiros kabátkáikban s ugyanilyn sipkáikkal, az uzsonnatáskával vagy fényképezőgéppel vállukon, ilyenkor rándulnak át a „Fény városának" megtekintésére.

Szegénykék. Nem irigylem őket. A husvéti Párizs már évek óta mogorva, üres és szürke; szinte számüzött falai közül minden derüs hitet és életkedvet.

Ä legu abb divat.

— Szervusz, a viszontlátásra — mondja barátom, beülve kétüléses sportkocsijába — én megyek friss tejet inni a Porte Maillothoz.

— Hogyan? Egyszerre tejbarát lettél?

Szánakozva mér végig:

— Ugy látszik, te még nem tudsz semmit . . . Gyere velem!

Concorde-Champs Elysées-Étoile . . . A felhők mögül olykor kikukucskál a nap. Pár perc mulva barátom lefékez nem egy városkapunál, hanem egy nyüzsgő téren, melyet a hajdani Porte Maillotról neveztek el.

— Na, látod? — kérdi nevetve s jobbra mutat.

Ejnye, be kedves ötlet! . . . A járda szélén az egyik élelmes Tejtermelő Vállalat kis fehér bódét épittetett. Négy faoszlop az egész, kék-fehér tetővel, stilizált faráccsal. Az igy elkeritett négyszögben hosszukás jászolt pillantok meg, fejőzsámlikat, rocskákat, asztalokat üvegekkel és poharakkal . . . Két szemrevaló, ugyancsak fehérbe öltözött főkötős leányzó sürög-forog a *két gyönyörü normann tehén* körül, melyek az illatos szénával töltött jászol két oldalán jámboran kérődznek, oda se hederitve a mellettük surranó gépkocsi meg kerékpáráradatra. Nagy tábla hirdeti buksi fejük felett: „Fejés minden délután kettőtől négyig. Egy pohár tej egy frank."

Félháromra éppoly türelmetlen, mint elegáns „fogyasztók' tolonganak a rács körül: nagyrészt társaságbeli hölgyek (páran hátasaikon, lovaglóruhában jöttek át a szomszédos Boisból), akik alig várják, hogy sorra kerüljenek. Bármennyire meglepő látvány itt, e benzigőzös város közepén, amint a két leányzó leül zsámlijára s elkezdi a rocskákba szivattyuzni a duzzadó tőgyekből a gőzölgő, pompás tejet, azért mégsem igen értem, miért e Garbo-, Marlène- és Jean Crowford-utánzatok lázas érdeklődése? Ennyire jólesnék nekik a falura emlékezni?

— Ugyan már . . . — mosolyog barátom. — *Teint-kurát* tartanak.

— Tejkurát?

— „Teint", vagyis *arcbőrkurát*. A szépségápolás „szakfolyóiratai" mostanában megint nyakra-főre hangoztatják, hogy csak annak lehet igazán hamvas bőre, aki naponta egyszer a „helyszinen" nyomban felhajt egy pohár frissen fejt tejet.

Szól és befurakodik a delnők közé. Tejet ugyan nem iszik, de megismerkedik egy párductermetü, bronzvörös haju (ez is a legujabb divat!) szépséggel, aki másnap délre ad neki találkát.

Csoda-e, ha a két jámbor normann tehén körül *egyre nő a forgalom?*

Dunikovsky és a husvéti tojás.

Ha már itt a Husvét (bár, mint föntebb mondtuk, idekint nincs sok köszönet benne), hát bemegyek az egyik cukorkaüzletbe, hogy meglepjem egy csekélységgel egy hölgyismerősömet

A sok pirosszalagos nyuszi, harang, hal és tojás közül az elárusitónő kihalássza a „legaktuálisabb modellt': egy rakás aranypapirba burkolt, kerek csokoládé csillan benne. A vevő igy elhitetheti magával, hogy csupa uj *arany százfrankossal* töltött ajándékkal kedveskedik.

Mégsem veszem meg, mert idegesit. Mintha gunyolódnék velem, akinek aligha lesz valódi arany százfrankosa.

A kisaszony, mélabusan.

— Szóval magának se kell?

— Nem. A többieknek se?

— Nekik se. Mindenki azt mondja, hogy *ezek csak olyan Dunikovszky-aranyak* . . .

Ha megiljedsz a saját árnyékodtól . . .

A francia hiuságon megint csorba esett. Nagyon fáj nekik, hogy Anglia ennyire kilábolt gázdaság bajaiból s Neville Chamberlain már az adókat is le csökkentette, éppen most, amikor Germain Martin nek legjobban fő a feje.

Egy társaságban végighallgattam egy párizsi nagykereskedő és egy bankár eszmecseréjét. Az előbbi kesergett, hogy mindennek vége, legjobb volna bezárni, a vásárlók száma folyton csökken, senki sem mer pénzt kiadni, egyébről se hall az ember, mint európai feszültségről, német készülődésekről, háborúról ... Mire felfortyan a bankár:

— Ép ez a baj! Ha rosszul állunk, *önmagunknak köszönhetjük!*

— Hogy-hogy? — ütközött meg a kereskedő.

— Hát azt hiszi, hogy odaát Londonban egyről se hallani, mint a közeli, biztosra várható és jó még soha nem tapasztalt égszakadás-földindulásról. *Pas du tout, mon cher!* ... Ott királyjubileumra készülnek, fényes ünnepségekre, birodalmi fellendülésre, nagy üzletekre, tele vannak vállalkozási kedvvel, most jövök tőlük, tanusithatom! ... Mig mi vagyunk itt nálunk? ... Undorodik tőle az ember! Siránkozás, begyulladás, reszketés, páni félelem, bizony! Saját magunknak keseritjük el az életünket szakadatlan sötét jóslatainkkal! Hát csoda-e, ha végül mindegyikünk elveszti a fejét? Maga is elvesztette, szerencsétlen!

A kereskedő hápogott, mire a másik, még dühösebben:

— Ne tagadja! Én is elvesztettem, de legalább tudom, hogy *ez volt a szamárság!*

Gál László.

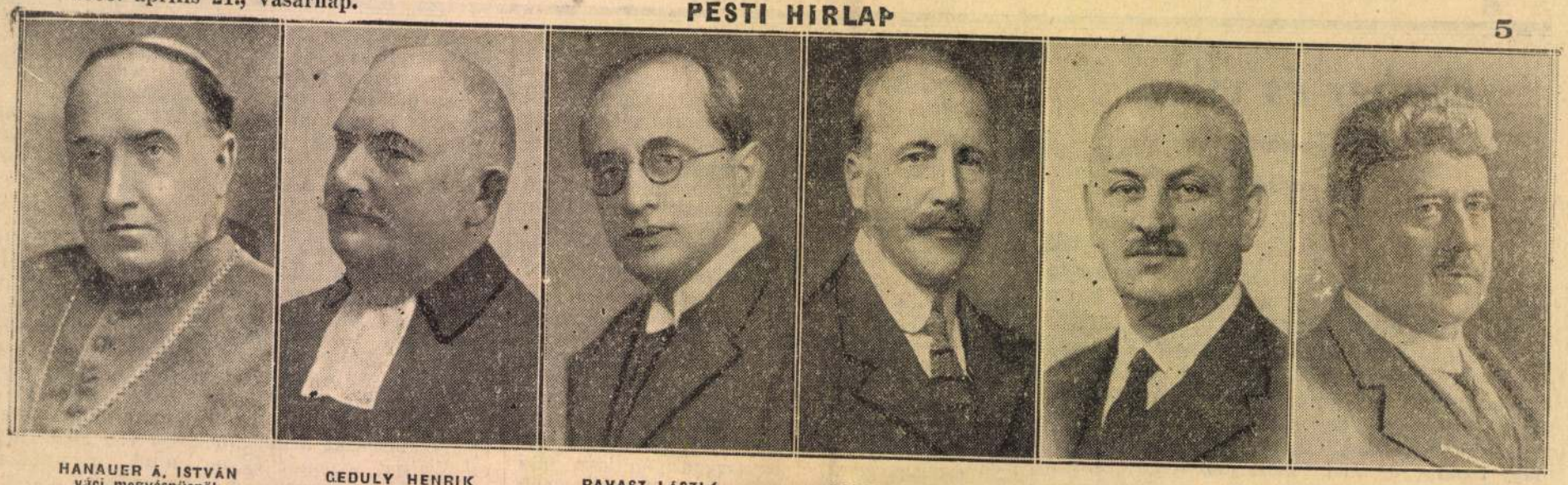

HANAUER Á. ISTVÁN váci megyéspüspök | GEDULY HENRIK evangélikus püspök | RAVASZ LÁSZLÓ református püspök | BALOCH ELEMÉR felsőházi tag | VIDA JENŐ felsőházi tag | BÁRÓ MADARASSY BECK MARCELL, a Leszámitoló Bank elnök-vezérigazgatója

akiket a kormányzó az I. osztályu magyar érdemkereszttel tüntetett ki.

Két kiállitás.

Nemzeti Szalón.

Nyolc festő és nyolc szobrász kiállitását látjuk a *Nemzeti Szalonban*. Az irányok szétágazók, a szinvonal egységes: nem a szélsőségeké, hanem a mások és önmaguk leszürődött eredményeit mutatja. És a magyar képzőművészet fiatal „római gárdájának" néha kissé akadémikus, néha kissé ingadozó, de mindig választékos kifejezésmódját. A legnagyobb meglepetést *Heintz Henrik* kiforrott, érett (csak nem mindig egyenlő értékü) munkái okozzák. „Római emlék" c. vászna az utóbbi évek egyik legnemesebb festői alkotása. A „régimódi öregur arcképe" is komoly, tiszta pikturával gyönyörködtet, néhány tája szép, levegős, hangulatos, csak a nagy Akt kedvetlenit el kissé. *Basilides Barna* az elvont szimbolizmustól az illusztrációs hatásu mondanvialók felé kanyarodik el, *Basilides Sándor* pedig, különösen *Hans Thomara* emlékeztető bensőségü Krisztus-kompozicióján fejezi ki magát értékesen. *Gallé Tibor* nagy vizfestmény-gyüjteményében is találunk néhány érdekes, erőteljes munkát. *Jeges Ernő* kissé tulozza az itáliai levegő szineit, de *Növénykert* cimü temperája szellemes szinhatásu. *Kaveczky Zoltán* szolid, tetszetős, Studió-modoru rézkarcokkal szerepel, *Say Géza* és *Udvary Pál* egy-egy friss munkája egészíti ki a kiállitás festői részét. A szobrászok ezuttal nemcsak kivételesen nagy számban, hanem kivételesen erős értékekkel is szerepelnek Különösen *Csucs Ferenc* két munkája (Apostolarc, Viharban), *Szomor László* önarcmása kiemelkedőek, mellettük *Szabados Béla* táncosnő figurája, boldogfai *Farkas Sándor* férfifeje, valamint v. *Szabados Béla* és *Hiesz Géza* egy-egy arcmása figyelemreméltó müvek.

Horthy Béla kiállitása.

Tizennégy esztendő után a Mária Valéria-utcai szalonban látjuk viszont önálló kiállitással *Horthy Bélát*. A visszavonultság évei alatt szinei magukba szivták a magyar föld zamatait, a magyar levegő fényeit. Horthy Béla ma ennek a magyar szinpompának valóságos szerelmese, szinte érezni festményein, mennyi öröm és szeretet vezeti ecsetjét, amint a falusi élet jeleneteit vászonra veti. Néhány nagyobbszabásu lovas kompoziciója mellett különösen tájai mutatják a festői átélés erejét. Elsősorban a *Pihenő* cimü képe, amelynek szin- és hangulatelke hamisitatlanul nagybányai nemességü. Igen jó hangulatu 43-ik számu tájképe, a szép őszesti felhőkkel, ugyanilyen a *Falurészlet* és a *Lovak a vizben* cimü képe is. Mint szobrász is bemutatkozik ezen a kiállitásán a müvész, akinek két lovasszobor-vázlata mellett feltünik egy kettős szoborarcképe. (—y.)

Kitüntetések az I. osztályu magyar érdemkereszttel.

A hivatalos lap vasárnapi számában közlemény elenik meg arról, hogy a kormányzó a miniszterelnök lőterjesztésére dr. *Hanauer Á. István* felsőházi tag, áci püspöknek, dr. *Geduly Henrik* felsőházi tagnak, tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület püspökének és r. *Ravasz László* felsőházi tagnak, a dunamelléki reormátus egyházkerület püspökének az egyházkorányzat és a hitélet terén szerzett érdemei, továbbá r. almási *Balogh Elemér* felsőházi tag, gazdasági főanácsos, a „Hangya" szövetkezet elnökének a közlet és a közgazdaság terén szerzett érdemei, *Vida enő* felsőházi tagnak, a Magyar Általános Kőszénnya r.-t. vezérigazgatójának, a közélet, valamint az ar és közgazdaság terén kifejtett kiválóan eredmées működése és végül báró *Madarassy-Beck Marnek*, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank elkvezérigazgatójának a közélet, valamint a pénzyek és a közgazdaság terén szerzett kiváló érdemei smeréséül az I. osztályu magyar érdemkeresztet dományozta. Ezzel a kitüntetéssel tudvalevően a *egyelmes* cimzés jár.

ranciaország olytatja a csapatáttolásokat keleti határ felé.

Bécs. ápr. 20. A Telegraph párizsi jelentése szent a keleti megerősitett határvidékre mind nagyobbszámu katonaságot szállitanak. Minden arra ll, hogy *a határvidék programszerü megerősitéséről van szó*. Sok ezred, amely eddig Franciaország lsejében, vagy a délkeleti határon volt, uj állohelyére érkezett.

Albrecht kir. herceg angol képviselővendégei megérkeztek Budapestre.

Péntek este a boulogne—bécsi expresszel Budapestre érkeztek az angol képviselőház konzervativ pártjának legkiválóbb ifju reprezentánsai. A képviselő társaság Albrecht királyi herceg meghivására jött el Magyarországba, ahol nyolc napig szándékoznak tartózkodni. *Hamilton Kerr*, aki az angol pénzügyi kancellária parlamenti titkára, az angol pénzügyminiszter hétfőn elmondott államháztartási beszéde után londoni otthonában szokásos évi fogadást rendezett. Erre hivatalos volt az egész angol kabinet, Mr. Baldwinnel az élén, aki leányával együtt jelent meg s több mint 150 képviselő. Ezt a fogadást egyuttal felhasználták Hamilton Kerr barátai arra is, hogy ugy neki, mint a fogadáson megjelent többi és a vele együtt Budapestre jövő képviselő társaságnak jó utat és kellemes tartózkodást kivánjanak. Hamilton Kerrnek az angol parlamenttel szemben lévő utcában, a Tufton Streeten van az otthona. Amikor belép az ember a ház előcsarnokába, kétoldalt két porcellánba öntött gránátos áll őrt, melyeknek táskáján (always on duty) „*mindig szolgálatban*" felirás látható. Ez jellemzi a Pestre érkező képviselők mindegyikét.

Mind a hatan a konzervativ pártnak lelkes hivei és a jövő reménységei. A már elért eredményeikkel nem elégszenek meg, nem pihennek babérjaikon, hanem állandóan szolgálatban vannak. A parlament közelében van valamennyinek a lakása, tisztán a politikának élnek és céljuk a nagy brit birodalom feltétel nélküli fenntartása. *Hamilton Kerr*-nek ez estéjén természetesen mindenki élénken érdeklődött a husvéti kirándulások iránt. Az illusztris vendéglátó személyről elegáns fénykép és számtalan cikk jelent meg már az angol sajtóban. Csütörtök reggel 9 óra kor indult a Continental express Londonból. Rengeteg képviselő, barát és ismerős jelent meg a Viktória állomáson a Pestre induló képviselő-csoport búcsuztatására, valamint az angol és külföldi sajtó képviselői és a képügynökségek képviselői.

Londonban erősen esett az eső az indulás órájában, ezért a képviselők némi nyugtalansággal néztek a csatornai átkelés elé, amely a legviharosabb és legborzasztóbb volt valamennyiünk tapasztalataiban. A képviselő-csoport tagjai élénken érdeklődtek jelen sorok irójánál, aki *Albrecht* királyi herceg felkérésére kisérte őket Magyarországba, hogy milyen az időjárás magyar földön. Elmondtam nekik, hogy két héttel ezelőtt, amikor itt jártam, gyönyörü tavaszi idő volt. Muirhead ezredes csóválta a fejét és azt mondta: „nem hiszek benne", mert szerinte hideg ez a föld mindenütt.

Az utazás Londontól Budapestig, kivéve a csatornai átkelést, ahol a hullámok a hajó fedélzetét nyaldosták, igen kellemes volt. A határállomásokon a brit képviselő-csoport mindenütt a legnagyobb előzékenységgel találkozott. Boulogneban, még mielőtt bárki is kiszállt volna a hajóból, bennünket vezettek le legelőször a második vágányon álló bécsi expresszhez. Az angol külügyminisztérium intézkedett a határállomásokon, hogy az angol csoport tagjai minden nehézség nélkül tehessék meg az utat. A képviselők az utazás alatt Magyarország régi történelmét és a jelenét tanulmányozták. Több példányban hozták magukkal Hutchinson „Nemzetek története" cimü munkáját és a *Pesti Hirlap* immár mindenhol közismert reviziós munkáit. Igy mind az öt képviselő szünet nélkül olvasott és dolgozott, csak étkezés alatt jutott idő beszélgetésre és humorra, amelyben mindegyik bőven kivette a részét.

Bécsben, ahová pénteken délután 3 órakor érkeztünk meg, 2½ órát töltöttünk és megiátogattuk mindazokat a helyeket, amelyekre a walesi herceg hivta fel az angol politikusok figyelmét. Megiátogattuk a Burgot, a Stefanskirchet, a spanyol lovagiskolát és a Sachernél volt az uzsonna.

A magyar határon *Frigyes* kir. herceg jószágigazgatója üdvözölte az angol vendégeket és meleg szavakkal érdeklődött az eddigi út iránt és további kellemes utat kivánt Budapestig. A Keleti pályaudvaron Albrecht kir. herceg vendégeit szárnysegédje, *Edvi Illés Lajos* tengerészkapitány fogadta, aki az előkelő ifju brit államférfiakkal a margitszigeti Palatinus-szállodába hajtatott. A képviselőket szobájukban nagy virágcsokor fogadta. Albrecht kir. herceg meleg üdvözletével és egy program, melyet a kir. herceg szárnysegédi hivatala bocsátott ki. A képviselők három tagja *Hamilton Kerr*, lord *Burghley* és *J. L. Thomas* Albrecht kir. herceggel, aki sajátmaga vezette az autót, a hét végére gróf *Károlyi Imre* nagymágócsi birtokára utaztak. Mig a Pesten tartózkodó képviselők *Horthy Miklós* kormányzónál, és *József* kir. herceg tábornagynál irták be nevüket, valamint névjegyeiket leadták a brit követnél, a miniszterelnöknél és dr. *Légrády Ottónál*, a *Pesti Hirlap* főszerkesztőjénél. Délben Edvi Illés kapitány szárnysegéd és dr. Lederer Lajos kiséretében a földmüvelésügyi muzeumot látogatták meg. Délután a budai hegyekbe tettek kirándulást.

Lederer Lajos.

Albrecht kir. herceg a vendégeiként Magyarországon tartózkodó angol képviselőkkel (balról jobbra): Lord Burghley, J. P. L. Thomas, Albrecht kir. herceg, Colonel Muirhead, Hamilton Kerr és Pattersin tanár; mögöttük állnak: dr. Lederer Lajos, Allen Lennox-Boyd és báró Schell Gyula.

Horthy Béla
Pesti Hirlap - 1942 május 7.

Pribékfalvai emlékek

Mintegy negyven esztendeje *Hollóssy, Thorma, Réti, Ferenczy, Csók, Iványi-Grünwald* és még egy-két fiatal festő, a Hollóssy Simon müncheni iskolájával, beköltözött Nagybányára a nyári idényre, amelynek gyönyörű, festői vidékén nekiláttak, hogy mint egy magyar Barbizon, uj plainair piktúrával megindítsák a magyar festőművészet ujjászületését.

Nagy buzgalommal, ritka lelkesedéssel kezdték a dolgot. Az ott dolgozó ifjabb festőnemzedék első eredményeit Budapesten egy nagybányai tiállítással be is mutatták, a müértő közönség igaz megbecsüléssel, lelkesedéssel fogadta őket. Ihletett hangulatból jöttek a képek, leginkább a nagybányai hegykoszoruzta táj ábrázolása. Hisz ez szinte biblikus táj volt. Szorgalmasak voltak és egy képtárra valót festettek össze azon a nyáron.

Réti István hivó szavára én is elindultam mezőkászonyi otthonomból az ekeszarva meg az agár mellől, otthagyva ősi udvarházam boltiveit, meg a nagy árnyékos kertem öregfáit, lemondva ázsiai lustaságomról, beállam én is a sorba és dolgoztam kösömszakadtáig. Vasárnap azután week-

nd lévén, *Ferenczy Károllyal* kimenünk a közeli Pribékfalvára, néhai *gróf Teleki Géza* vendéglátó kastélyába. Mindkettőnket régi, meghitt isztelő barátság füzött a grófhoz és z egész családhoz. Ünnep volt igaán, mikor a fiákkerünk megállott a ribékfalvai kastély kapujában, ahol gaz vendégszeretettel fogadott kedres, rózsásarcu Teleki Géza bátyám. Lankás, kedves dombvidékké szelilült ott már a táj, a bányai hegyek tán. Felmentünk aztán a kastély toryos tornácára, ahonnan gyönyörü átvány tárult elénk a szomszédos szigymegyei Gárdány irányában. Se zeri, se száma a kedves szavaknak, mivel Géza bácsi tartott bennünket. lig birtam betelni velük s igy elteelődött a figyelmem, tehát csak kés5bb vettem észre, hogy Bóli, a házizda fia, szemefénye még nincsen özöttünk. Mikor aztán ebédre csenettek, kérdezem: „Hát Bóli hol csaingol? Biztosan odalent lóháton kereti valahol a nyulat?" (Olyan 15—20 ves lehetett a fiu.) Erre megcsillanak az öreg Teleki szemei: „Hja, baátom, az nincsen itthon, valahol külöldön folytatja a studiumait, méri a öldet, csinálja a mappákat." „Ugyan – mondom —, igy őszi szántás meg garászat idején itthon illik lenni a ldesur fiának, nem valahol külföl-

Horthy.

lön járni, ez a teendője a magafajta embernek, hagyja csak a mappát a latainereknek s aki földesurnak született, az kergesse csak a nyulat lóhátón vagy puskával, aztán pedig otthon huzassa a cigánnyal." „Nem így van ez, barátom — mondja a kegyelmes ur —, neki a mulatságnál előbbre való a munka és majd meglátod annakidején, micsoda haszna lesz az országnak az ő szorgalmas kutatásaiból." És még jobban felragyogott a szeme.

Hát be is vált a prófécia, nem hiába dolgozott annyit *Teleki Pál*, meg is látta belőle hasznát az ország, amelynek minden lakója áldani fogja az ő határmentő, országépitő nagy munkáját.

Legutoljára Kolozsváron találkoztam vele a bevonuláson, nagyon jó kedvében volt, ragyogott az arca. Odamentem hozzá: „Bólikám, öröm látni téged, ilyen derüben, szinte megszépültél ezen a napon." Mire ő jó szatmári kiejtéssel: „Hát tudod, öregem, csalánba nem üt a ménkü." Én pedig azt feleltem: „Ha ilyen a csalán, a kertemben virág helyett csalánt fogok plántálni."

Sajnos, mégsem volt neki igaza. Csakhogy a mennykő ezuttal sem a „csalánba", hanem minden igaz magyar nagy fájdalmára, a *legerősebb tölgybe* csapott bele.

Horthy Béla.

Napi hirek

— **Napirend.** *Február 13. Szombat. Róm. kat.: R. Sz. Katalin. Protestáns: Ella. Gör. kat.: Zoe. — Budapesten a Nap kel 6.55-kor, nyugszik 17.04-kor; a Hold kel 11.32-kor, nyugszik 1.42-kor.*

—

A gyöngyház erszény

„Kedves Uram, bocsásson meg, hogy soraimmal zavarom, de már régóta készültem irni Magának. Csakhát, tudja, hogy van a magamfajta öregasszony, elhatároz valamit, aztán el is felejtkezik róla. De most már nem halasztom tovább a dolgot, mégis irok. Gyenge vagyok nagyon, a jó Isten akármelyik nap Maga elé szólithat számadásra, nem szeretnék elmenni, amig ezt is el nem intézem. Szóval, hogy ne irjak sok lényegtelen és Magát egészen biztosan egyáltalán nem érdeklő dolgot, rá is térek a tárgyra. Ismertem a Maga édesanyját, szegény Rózsikát, barátnője voltam. Mikor meghalt, — Maga akkor parányi kis gyerek volt még —, ott álltam az ágya mellett. Egy erszényt adott át nékem édesanyja, ezt a kis gyöngyházerszényt, amelyet most elküldök Magának. Gondolom, örülni fog néki. Mégis az édesanyjáé volt. Legyen tőle valami emléke, hiszen nem sok maradhatott utána. Talán egy-két kép, egy-két levél. Nos, legyen ez az erszény most már a Magáé . . . Egyébként, ha egyszer ráér és erre jár, látogasson meg, ha még életben talál, — elbeszélgetünk majd a régi-régi időkről . . ."

Eddig szólt a levél, amely kihullott a kis csomagból. Beljebb aztán — selyempapirba burkolva— ott volt az erszény. Reszketve bontottam ki a papirt — rongyos volt és fakósárga — és egyszerre ott feküdt tenyeremen a gyöngyházerszény. Néztem pár pillanatig. Szóval, ez anyámé volt. Szegény, fiatalon meghalt anyámé.

Egyszerre meleg öntötte el szivemet, valami eddig még soha nem érzett boldogság és nagy-nagy öröm. Örültem az emléknek. Bizony, — jól irta az ismeretlen öreg hölgy, anyám barátnője — nem sok emlék maradt rám anyámtól. Fakó, immár semmibemosódó fényképe, lassan egészen megsárguló gyászjelentése, és maréknyi föld a sirjáról. Emlékezni sem tudok rá, Istenem, hiszen meghalt, mikor én születtem. Nem ismertem. Nem él senkisem, akivel beszélni tudtam volna róla, csak ez a hölgy, egykori barátnője. Hogy felkeresem-e? Persze, elmegyek, amint tehetem. Talán mond majd valamit róla. Pár szót csak, hogy milyen volt szegény, milyen asszony, örült-e az életnek, várt-e engem, boldog volt-e? Hogy mit érzett, mit gondolt, mit mondott, mikor már tudta, hogy meg kell halnia? Megbocsátotta-e nékem, aki — bár akaratomon kivül —, a halálát okoztam? Mit mondott, amikor fölém hajolt, hogy először — és talán utóljára is — megcsókoljon? Igen, el fogok menni ehhez az idős hölgyhöz, aki az anyám barátnője volt.

Ezekre gondoltam, amig néztem a kis gyöngyházerszényt. Finomművű jószág volt, vörösbársony szegéllyel, kis ezüst csattal. Kinyitottam az erszényt. Bent, a legbelső rekeszben egy krajcár huzódott meg, csendesen. Már zöld volt az időtől, az irást sem lehetett elolvasni rajta, csak hátlapján látszott kicsit a régi osztrák sas.

Ime, gondoltam, örököltem egy krajcárt. És úgy éreztem, anyám a sirból nyujtja fel ezt a régi, rozsdás, öreg krajcárt. Hiszen a föld alatt sem lehetett volna régibb, rozsdásabb, zöldebb. És úgy hallottam, anyám szól hozzám, halkan — füllel nem is hallhatón — csak a szivvel éreztetőn. Azt mondja anyám, hogy nem haragszik rám, nem is haragudott sohasem, még akkor sem, mikor már tudta egész bizonyossággal, hogy el kell mennie. Hogy énmiattam kell elmennie. Akkor is áldóan emelte fölém fehér kezét, szeretettől lett fátyolos a szeme és szelid szót lehelt búcsúzónak.

Hallottam ujra ezeket a szavakat, ujra, mégegyszer:

— Az élet nehéz, kis fiam, sokat kell szenvednünk, sokat kell türnünk. Az emberek, bizony, nem mindig jók hozzánk. Sokszor az imádság sem segit. De azért élnünk kell, ha élhetünk. És türjél te is, kis fiam, ahogy én is türtem.

Ezt mondta halott anyám és én hallgattam, szivemmel.

És ahogy néztem a kis gyöngyházerszényt és a régi krajcárt, ezt susogtam:

— Köszönöm, anyám, a tanácsot. És köszönöm, hogy üzentél. Köszönöm a fillért is. Hiszen olyan szegény voltam eddig. És most olyan nagyon, nagyon gazdag vagyok. Köszönöm, anyám...

P.

— **Tizen megfagytak egy mentőcsónakban.** Ankarából jelentik: Egy török személyszállító-hajó a Feketetengeren megtalálta a nemrégen elsüllyedt „Adana" török szállitóhajó egyik mentőcsónakját. A mentőcsónakban tiz **embert megfagyva találtak.**

— **Nagybányai Horthy Béla festőművész meghalt.** Nagybányai *Horthy Béla* festőművész, volt országgyülési képviselő, a Johanita lovagrend tagja, és több bel-, valamint külföldi kitüntetés tulajdonosa, február 10-én 75 éves korában meghalt. Horthy Béla a beregmegyei Mezőkászonyban született. Előbb jogot végzett Budapesten, majd Münchenben és Párisban festeni tanult. A müncheni Glaspalastban 1891-ben állitotta ki először képeit és szép sikerei voltak. 1896-ban a nagybányai művésztelepre költözött, ahol több éven át dolgozott. Két cikluson át országgyülési képviselő volt. A Bucsu cimü hires képe a Szépművészeti Muzeumban van. Temetése szombaton délután lesz a farkasréti temető halottasházából.

— **Az uj kétfilléresek.** A horganyból vert kétfilléres érméket a Magyar Nemzeti Bank február 17-étől kezdve hozza forgalomba. Az erről szóló pénzügyminiszteri hirdetményt a hivatalos lap február 14-iki száma közli. Az uj kétfilléres horganyérme egyik lapján a „Magyar királyság" köriratal ellátott magyar korona és a verés évszáma látható. A másik lapján diszitménnyel körülvett „2 fillér" értékjelzés, valamint a budapesti magyar királyi állami pénzverő „B. P." jelzése van. A kétfilléres horganyérme átmérője 17 mm., sulya 2 gramm. A bronz- és acélkétfilléres érmék továbbra is változatlanul forgalomban maradnak.

— **Zernatto volt osztrák miniszter meghalt.** Newyorki jelentés szerint Zernatto Guido volt osztrák miniszter New Yorkban meghalt.

— **Nikkó majmai.** A Nantal-hegy lábánál, alig százötven kilométernyire Tokiótól fekszik a japánok szent városa, *Nikko*. Egyik földszintes házikójának bejárata fölött ütött-kopott faragvány látható. A faragvány három majmot ábrázol. Az egyik gondosan befogja a füleit, a másik a ket kezét a szájára szoritja, a harmadik pedig szinte ijedten takarja be szemét. Nikko város majmait minden japán ismeri és aki csak megfordul a községben, felkeresi a kis házat és megáll a faragvány előtt. Az ideigeneknek szivesen megadják a felvilágositást, hogy mit jelent a három majom és miért részesül ilyen nagy megbecsülésben. Minden japán kötelességének tartja jól emlékébe vésni, amire a három majom tanitja: „Senkiről rosszat ne mondj, semmiféle rosszat meg ne hallj és semmi rosszat meg ne lásss." Ez a bölcs tanitás az alapja a japánok ismeretes hallgatagságának, tartózkodásának. Aki nem mond másokról rosszat, annak nem is mondanak el másokról rosszat. Aki nem akar semmi rosszat, csunyát meglátni, annak nem is fognak ilyeneket mutatni. Aki nem akar rosszat hallani, az nem ad alkalmat arra, hogy örömet szerezzen olyanoknak, akik boldogan ujságolnának el ilyen hireket. Hogy miért választottak a bölcs tanitások megszemélyesitésére éppen majmokat, ennek oka bizonyára a nagy tisztelet, amelyben egész Ázsiában a majmok részesülnek. Sok helyen szent állatoknak tartják őket. Ez pedig visszavezethető az emberiség őskorára, amikor a majomnak nagy hasonlatossága az emberhez, különösen Indiában, a lélekvándorlás hitének hazájában, babonás félelmet, vallásos hódolatot ébresztett. Ez a nagy tisztelet azután eljutott Ázsia többi népeihez és igy a japánokhoz is. Sőt eljutott hozzánk Európába is. Számtalan porcellánból formált, fából faragott és más anyagból készült disztárgyat láthatunk mi felénk is, amely a három bölcs és erényes majmot ábrázolja.

— **Az uj kéménytisztitási dijak.** A Budapesti Közlöny szombati száma közli az iparügyi miniszternek a kéményseprő iparos által felszámitható egyes dijtételek ujabb módositásáról szóló rendeletét. A rendelet értelmében a kémény egyszeri tisztitása után az alapdij Budapesten 16 fillér, más törvényhatósági jogu és megyei városban 13 fillér, kis- és nagyközségben 23 fillér. Ezeket az alapdijakat január 1. napjától kell felszámitani.

— **Kétezer pengő jutalom egy betörő nyomravezetőjének!** Megirtuk, hogy az elmult napokban betörtek *Sprontz Sámuel* kereskedőnek a Vasvári Pál-utca 3. szám alatti házban lévő lakására és onnan *62 ezer pengőt, egy vaskazettában 50 ezer pengős betétkönyvet és 50 ezer pengő értékü ékszert elloptak.* Az ékszerek között van egy arany női Omega-óra, egy férfi arany Doxa-óra, egy simafedelü férfiaranyóra és egy arany melltü brilliánsokkal. A rendőrség közli, hogy *a károsult kétezer pengő jutalmat tüzött ki* annak a számára, aki a betörő nyomára vezet.

AZ ELSÖTÉTITÉS
este 8 órától hajnali 5 óráig tart

Kállay miniszterelnök a MÉP klubnapján

A Magyar Élet Pártja csütörtökön este élénk klubnapot tartott. Az Akadémia-utcai pártkörben nagyszámban jelentek meg a párt törvényhozó tagjai. Ott voltak *Radocsay László*, báró *Bánffy Dániel*, *Szinyei Merse Jenő*, *Antal István* és vitéz *Lukács Béla* miniszterek is. A koraesti órákban megérkezett a klubba *Kállay Miklós* miniszterelnök, aki fesztelen formában eszmecserét folytatott a képviselőkkel minden időszerü kérdésről és választ adott a párt tagjainak a hozzá intézett kérdésekre. Az est folyamán a miniszterelnök *Tasnádi Nagy András*sal, a képviselőház elnökével és vitéz *Lukács Béla* tárcanélküli miniszterrel, a MÉP országos elnökével tanácskozásra vonult vissza, azután még hosszabb ideig maradt a klubban.

— **„A katolikus körök időszerüsége."** A Központi Katolikus Kör igazgatóválasztmányának ülésén *Hindy Zoltán* ügyvezető alelnök emlékbeszédet mondott *Szmrecsányi Lajos* egri érsekről és méltatta az elhunyt nagy magyar főpap munkásságát. *Mihalovics Zsigmond* pápai prelátus, felsőházi tag „a katolikus körök időszerüsége" cimen előadást tartott. Beszélt azokról a magvetőkről, akiknek munkája fontos részletét tette annak a felpezsdülő életnek, amelyet a magyar katolicizmus éppen akkor mutatott, amikor a magyar társadalom az eltévedések útvesztőjébe jutott. A katolikus mozgalom emberei felismerték a veszedelmet, amely lelki nevelés és társadalmi szervezés elhanyagolásából származott és küzdöttek a zsidó szellem túltengése ellen. Álhatatosan hirdették, hogy az égető kérdéseket csak a keresztény vallás és erkölcs alapján lehet megnyugtatóan megoldani. Sürgette az előadó a katolikus társadalom egységbe kovácsolását. Elengedhetetlenül szükséges, hogy találkozzanak egymással az egyházi és világi elem, az értelmiségi, gazdasági, szellemi élet tekintélyei és munkásai.

— **Helyreállitják a mogorielói római erődöt.** Zágrábból jelentik: A századforduló idején Mogorielo hercegovinai falu közelében dr. Karl Patscht bécsi tanár egy megerősitett római tábort, ugynevezett castrumot ásott ki, amely egész Európában a legjobban épségben maradt római erődítmény volt. Összes bástyái, hatalmas falai és laktanyái megvoltak. Az erőd a régi római ut mellett van, amely Salonae és Narona ókori dalmáciai városokat kötötte össze. A várat a rómaiak a Krisztus utáni harmadik évszázadban emelték, amikor germán törzsek akartak betörni a Balkánra. A római uralomnak e legfontosabb balkáni maradványát hercegovinai Pompeinek nevezték el. A római erőd csaknem két évezreden át kitartott az idő viharaiban, de most a hercegovinai bandaharcok alatt sulyosan megrongálódott. A régi erődítménybe ugyanis csetnikek vették be magukat és a horvát csapatoknak csak nehéz harcok árán sikerült kifüstölni őket. E harcok során a várfalak is részben elpusztultak. A horvát kormány most elrendelte a régi római táborhely helyreállitását.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Vitéz dr. Gyulay Tibor urnak a rádióban a takarékosságról elhangzott, nagyon megszivlelendő előadásának hatása alatt, melynek folyamán arról értesültünk, hogy Németországban a mult évben az összegyüjtött konyhahulladékokból 350.000 sertést hizlaltak — bátor vagyok arra rámutatni, hogy minálunk a *konyhahulladékok a szemétkosárba* szoktak kerülni! Miért nem szerveztetik meg minálunk is a konyhahulladékoknak sertéshizlalási célra való gyüjtése? Tisztelettel *(Aláirás.)*

Vizállás

A *Duna:* Regensburgnál és Mohácstól lefelé árad, máshol apad: Paks és Mohács között közepes, máshol alacsony vizállásu. Bécs 189, holnap 174, Budapest 212, holnap 200. A magyar Dunán a jég Dunaegyháza és Dálja között nagyobb megszakitásokkal áll; Dunapentelénél és Palánkánál gyengén zajlik. — A *Tisza:* Tiszaujlak és Tiszafüred között apad, máshol árad, alacsony vizállásu. Szeged 378. A Tisza jege Tekeházánál és Vásárosnaménytól lefelé áll, máshol zajlik. — A *Balaton:* Siófok 72. — A *Velencei-tó:* Agárd 97.

Február 14. — Csendőrnap

A magyar csendőrség a Kormányzó Ur intézkedésére minden év február 14-én megünnepli a *Csendőrnapot*, a csendőrség felállitásáról szóló törvény szentesitésének évfordulóját. A magyar csendőr a jogrend őre, a társadalmi béke biztositéka és a szegények ügyének támogatója. A magyar csendőrt szivébe zárta a nemzeti közvélemény, mert megtestesitője azoknak a férfierényeknek, amelyek a magyar honvédet is jellemzik. A magyar csendőrség intézménye, amely az elmult évtizedek során Európa egyik legelső közbiztonsági szervezetévé fejlődött, felelősségteljes és fáradságos szolgálatában őrt áll a társadalom és az ország biztonságának fenntartásáért.

Az idén a rendkivüli viszonyok miatt a Csendőrnap ünnepélyeit a legszerényebb házi keretek között tartják meg. A tisztikar és a legénység istentiszteleteken vesz részt, majd a parancsnokok a laktanyákban megemlékeznek a Kormányzó Urról, mint Legfelsőbb Hadurról, a csendőrség hősi halottairól és méltatják a nap jelentőségét. Beszédeikben buzditják alárendeltjeiket, hogy szolgálatukat továbbra is éberséggel és önfeláldozással teljesitsék a haza és a magyar jövő érdekében. Ezután átadják a tiszteknek és legénységnek a kitüntetéseket, dicséreteket és jutalmakat.

A *budapesti* alakulatok vasárnap szintén istentiszteleteken vesznek részt, mégpedig a katolikusok 9 órakor a Kapisztrán Szent Jánosról elnevezett helyőrségi templomban, a protestáns vallásuak pedig ½9-kor a budahegyvidéki református imaházban. Ezután a Böszörményi-uti csendőrlaktanyában 11 óra 15 perckor megkezdődik az ünnepély, amelyen *a csendőrség felügyelője a kivonult alakulatok megszemlélése után megkoszoruzza a hősi emlékművet.* Az ünnepélyen a tisztikarhoz és a legénységhez rövid beszédet mond, majd személyesen adja át a dicséreteket és jutalmakat. Az ünnepélyen a nyugállományu bajtársakat is szivesen látják. Öltözet: „disz soron és renden kivül" vagy sötét polgári ruha. *A Csendőrnapon az udvarlaki őrséget a csendőrség vezényli.* A zenés őrségváltás február 14-én vasárnap déli 1 órakor lesz a királyi várpalota udvarán. A rádió a reggeli hirek adásakor megemlékezik a csendőrségről és délután 5 óra 40 perckor *„Képek a csendőrök világából"* cimmel műsorszámot közvetit.

A Csendőrnapon az egész ország minden törvénytisztelő és jó magyar érzésü polgára meleg szeretettel és megbecsüléssel gondol a csendőrtestületre. Gondolnunk kell arra is, hogy a csendőrök nem egyszer a haza határait is védő küzdelmes szolgálatuk közben *vérükkel adóznak*, amikor a hazának és a nemzetnek tett esküjük szerint kötelességüket teljesitik.

— **Szülei szemeláttára halálragázolta a vonat.** A bácskafeketehegyi vasuti állomáson a berobogó gyorsvonat halálragázolta Krist Antal 24 éves szeghalmi flatal embert, aki szabadságon volt szüleinél. Mikor vissza akart utazni, csomagjait elhelyezte a vonaton és leszállt, hogy szüleitől elbucsuzzék. Szülei szemeláttára gázolta halálra a berobogó ellenvonat.

— **Az osztálysorsjáték pénteki huzásán** az alábbi nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10.000 pengőt nyert 67175
5000 pengőt nyert 2778 18579
2000 pengőt nyert 36069 42765 51346 76168 98079
1000 pengőt nyert 17173 28071 31479 31904 42844 67386 71617 87695 97778
600 pengőt nyert 812 6775 10298 28117 29442 31809 32503 40581 50663 68409 80853
500 pengőt nyert 2312 2839 5868 11568 17124 19659 22112 36598 54216 87550
300 pengőt nyert 1957 4415 6824 7272 9276 10146 11073 12823 13363 14801 15377 16022 18555 22483 22585 22831 23067 28287 34141 36131 37233 40149 41775 44337 49537 50182 50608 50676 50687 51242 51623 54032 55351 56811 58877 59877 61569 62323 63072 63486 64282 64904 65123 67987 69619 71163 75681 77035 77270 81064 85875 88202 92988 94617 94789 97773 97859 98183 99020. — Az esetleges sajtóhibákért nem vállalunk felelősséget.

Tudomány és technika – ötlet és humor

E. RHEIN:

CSODÁLATOS HULLÁMOK

Csodálatos könyv a csodálatos hullámokról

Mindenki számára könnyen érthetővé teszi a rádió, televizió, hangosfilm, stb. titokzatos jelenségét.

120 szellemes illusztrációval.

Ára kötve 12.80 pengő.

RÓZSAVÖLGYI-KIADÁS

Kapható minden könyvkereskedésben. 894

— **„Aprópecsenye."** Erdélyi étel, tokányféle, de még a tokánynál is különb találmány, vagy ha ugy tetszik: tálolmány. Valamikor egy kis vendéglőt tett hiressé, a kolozsvári Ráczféle vendéglőt, amely ott húzódott meg szerényen, a Mátyás király-tér egyik régi házában. Tizóraira tódultak oda a vendégek egy pohár habzó sörre, no meg főleg azért, mert ott lehetett a legjobb, legizesebb aprópecsenyét kapni. Egy derék erdélyi vendéglős, aki egyben szakács is, átmentette ezt a pompás ízes ételt az utókor számára és néha feltálalja a vendégeinek. Csak néha, mert körülményes dolog, egyre ritkább dolog ez manapság. Ilyenkor már előtte való napon megsúgja törzsvendégeinek, hogy aprópecsenye lesz, tessék okvetlenül eljönni holnap. És a törzsvendégek okvetlenül megjelennek teljes számban. Történt pedig, hogy egyik törzsvendég megkésett és azzal a bús hirrel fogadták, hogy: „aprópecsenye nincs." Teljesen elfogyott. A törzsvendég egy pillanatra bánatosan merengve nézett maga elé, aztán odafordult egy másik törzsvendéghez ezzel a kéréssel: — „Milyen volt? Mesélj legalább egy kicsit róla...!"

— **Elloptak kétszáz tucat harisnyát és három értékes tangóharmonikát.** Csütörtökön éjjel betörők jártak a Fáth-harisnyaüzlet Ferenciek-tere 2 sz. alatti pinceraktárában és onnan 200 tucat férfiharisnyát elloptak. A kár 15.000 pengő. — Vakmerő kirakatfosztogatás történt a József-körut 37—39 sz. házban, ahol betörték Marnitz Frigyes hangszerüzletének kirakatát. A betörők három tangóharmonikát vittek el, még pedig egy Rauner, egy Matelli és egy Ludwig Kasonette gyártmányut. A kár 1500 pengő. Valószinüleg ez a betörés is éjszaka történt. A rendőrség keresi a betörőket.

— **Összeütközött két villamos.** Egy 76-os villamos az Erzsébet-körut és a Rákóczi-ut keresztezésénél összeütközött egy 18-as villamossal. Az összeütközés következtében Majerszki Regina háztartásbeli leány és Molnár István cipész megsérült. A mentők részesitették őket első segélyben.

— **Az emberi életkor kitolódása.** Tudományosan megállapitott tény, hogy az ember élettartama növekedik. *Todd* professzor többszáz éves régi temetőkből kihantolt csontokról megállapitotta, hogy azok legnagyobb része 40 éven alul elhalt emberekből származnak. A primitiv népek átlagos életkora ma is jóval alatta van a civilizált népek átlagos életkorának. *Oettinger* szerint Franciaországban 1810—1865-ig az átlagos életkor 31.1 évről 36.4 évre növekedett. Az amerikai *Dublin* és *Lotka* 1937-ben New Yorkban kiadott könyvükben (25 Years of Health-Progress) megállapitják, hogy az Amerikai Egyesült Államok lakóinak élettartama az utolsó negyed században átlagban 8 évvel hosszabbodott. Németországban 1870—1937-ig *Loeffler Lothar* megállapitása szerint az átlagos emberi életkor 36 évről 60 évre növekedett. Ez az életkor-kitolódás magától értetődő következménye az általános müveltség és igy a kulturigények fokozódásának, az orvostudomány fejlődésének s mindenekelőtt azoknak a közegészségügyi rendelkezéseknek, amelyek az egyes egyén egészségén ful embertömegek, nemzedékek egészségi állapotának megjavitását célozzák.

— **Halálozás.** *Schirilla Szólon Andor* tb. kanonok, miskolci görög katolikus espereslelkész, hosszu szenvedés után csütörtökön este, hatvankétéves korában elhunyt. Vasárnap délután 3 órakor temetik a miskolci görögkatolikus templomból.

Nemes *Mósch Ferenc* ny. MÁV főelőügyelő febr. 9-én elhunyt. Temetése 13-án 3 órakor lesz a Kerepesi-temetőben. (Minden külön értesités helyett.)

Nemes *Muzsik Lajos* földbirtokos 84 éves korában Irsán meghalt.

Özv. *Pfeiffer Istvánné* sz. *Kitzinger Anna*, budai vendéglősné, febr. 10-én elhunyt. Temetése 13-án d. u. fél 4-kor lesz a III. ker. táborhegyi temetőben.

Egyesületek és előadások

A Nyugalmazott Postások Orsz. Egyesülete február 24-én és március 3-án tartja évi rendes közgyülését az Erzsébet-telefonközpontban (Dob-u. 75.).

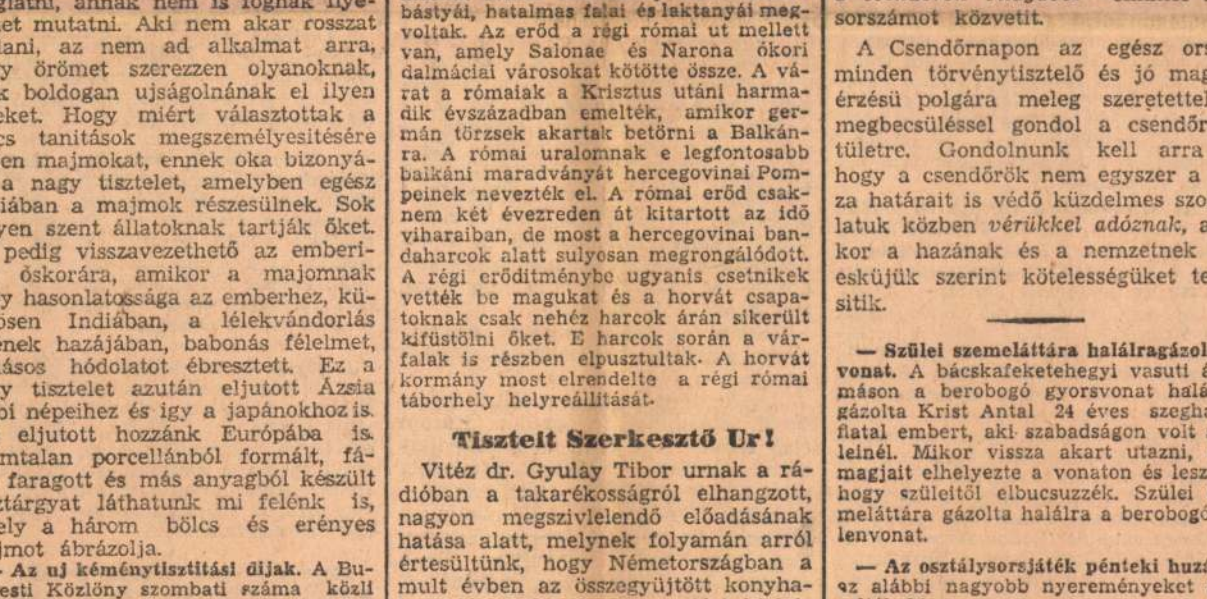

UJ KÖNYVEK

— **Petrovics Elek könyve Rippl-Rónai Józsefről.** Most mult tizenöt éve, hogy az impressionizmus legnagyobb magyar mestere, *Rippl-Rónai József* meghalt, de ez a másfél évtizedes forduló csak véletlen időszerüséget ad annak a remekbe készült könyvnek, amelyet *Petrovics Elek* irt és az Athenaeum adott ki a művészről. E mű igazi és örök időszerüsége inkább magának a művésznek és életművének mulhatatlan időszerüségében kereshető, hiszen Rippl-Rónai neve, ma, tizenöt évvel halála után, már egészen egyedülálló fejezetcíme a magyar festőművészet történetének. A kaposvári tanító fiáról, aki Münchenen át eljut Párisba, Munkácsy Párisába és ott a francia impresszionizmus halhatatlanjai, egy Bonnard, Vuillard, Maillol művészi és baráti körébe kerül, hogy miután a világ művészetének fővárosában már-már egyenrangunak ismerték el ezekkel a legnagyobbakkal, hazatérjen az ősi röghöz a lankás Somogyba és haláláig megmaradjon a magyar glóbus festőjének, erről a kivételes művészi és emberi egyéniségről rajzol könyvében finom és elmélyültségében is könnyedvonalu arcképet Petrovics Elek. Nála közelebb kevesen álltak Rippl-Rónaihoz, mint művészhez és emberhez, nála jobban kevesen ismerik ma már a magyar impresszionizmus hőskorát, amelynek éppen Rippl-Rónai volt legkimagaslóbb egyénisége — ezt a könyvet tehát, mint leghitelesebb és legérdekesebb művészeti monográfiáink egyikét kell megbecsülnünk. Az Athenaeum tavalyi Vaszary-kötetéhez hasonlóan, ez a könyv is remek technikai készültségü illusztrációkkal vezet be a művész szin- és formavilágába és mint az, ugy ez is büszkeségére szolgálhat művészeti könyvtermelésünknek. *(f. j.)*

— **G. Jókay Lenke: Az áldott nap alatt.** Uj iróno első nagy regénye ez a harsogó színekben tobzódó, harcos és mégis oly sajátságosan asszonyi történet. Előadásának áradó sodra, színkeverésének meglepő biztonsága, kompoziciójának kiegyensulyozott tökéletessége s az aprólékos gonddal kidolgozott részletek változatos szépsége mesteri kézre vall. A szittya föld gazdag bősége s a hét törzs kivételes képzelőerővel megjelenitett élete mint valami hatalmas freskó gyönyörködteti szemünket. *G. Jókay Lenke* első regényében egészen szokatlan művészi tudással oldotta meg a nagy feladatot, amelynél nehezebbet iró alig választhat magának: ugy ábrázolni a multat, hogy a hajdankor hősei — korhű jelmezeikben is — hus-vér emberekként hassanak. Az érdekes szereplőkkel, izgalmas eseményekkel és költői szépségekkel zsufolt regény örök emberi érzéseket és ősi indulatokat szólaltat meg. Leginkább azért, de nem utolsó sorban tisztán csendülő szép magyar nyelvéért is egy csapásra megszereti az olvasó. Az Otthon Irók Körének Rákosi Jenő országos regénypályázatán első dijjal kitüntetett regény dr. *Pintér Jenőné*, a nagy magyar irodalomtörténettudós, a feledhetetlen Pintér Jenő özvegye könyvkiadóvállalatának (Budapest, Kecskeméti-u. 1.) első kiadványa.

— **Dr. Bándy Vilmos: A „nobilis" primorok, grandok és lordok.** Primor dr. *Bándy Vilmos*, az Orsz. Széchenyi-könyvtár tehetséges fiatal történésze a „nemes" szóval foglalkozik ebben a könyvében különösen a szónak, régies, patinás, főnemest jelentő értelmében. Európa társadalmain vezet végig az ókortól az újkorig. Foglalkozik a könyv a vagyonnak irányitó és rendiséget megszerző szerepével is. Kifejti a szerző, hogy a rendiséget adó oklevelek előtt a vagyonszerzéssel magasabb rendbe, a vagyon elvesztésével pedig alacsonyabb rendbe lehetett süllyedni. A könyvet bizonnyal érdeklődéssel lapozzák majd azok, akik a székely kérdések iránt érdeklődnek. A könyv hozzájárul majd a vitás kérdések megvilágításához.

— **Pataki Krónika.** Az Alma Materhoz, a régi iskolához való hűséges ragaszkodás és szeretet hatja át ezt a szép és nem mindennapi munkát. A sárospataki kollégium hagyományos szelleme hivta életre a pataki diákok szövetségét és a szövetség örökös tb. elnöke, dr. Panka Károly ny. osztályfőnök, az Országgyülés Könyvtárának volt igazgatója ezekben a krónikás füzetekben szólaltatja meg a főiskola volt diákjait és állit maradandó emléket az elköltözötteknek. Eddig öt kiváló férfi életrajza és emléke elevenült meg a Pataki Krónikában: Makláry Pap Miklós, Rácz Gábor, Rácz Lajos, dr. Rácz Lajos és most legujabban Radácsy Györgyé. A hozzáértéssel és szeretettel szerkesztett Krónikák egy lassan letünő, boldogabb, szebb világot rajzolnak meg, kegyeletes emlékezésként.

— **Dienes Gyula: Háboruban jártam.** A szerző korábban kiadott oroszországi háborus könyvének mintegy szépirodalmi kiegészitője ez a novelláskötet. Elbeszéléseiben szines, néha tulontul élénk szinü képeket fest a szerző a tőlünk oly távoleső, idegen világról. A szövegközti rajzok kezdetleges technikájukkal bátran elmaradhattak volna. (Centrum-kiadás.)

— **Demeter György: Forgószél Erdélyben.** A Vármegyei Tisztviselők Irodalmi és Művészeti Gyöngyösi István Társaságának kiadásában jelent meg az Erdély legujabb történelmét nagyszabásu keretbe foglaló regény. Az érdekes történet hátterében az örökké magyar Erdély eszméje fénylik.

— **Vértes István: Az elfelejtett Deák Ferenc.** Vértes István ujságiró „Az elfelejtett Deák Ferenc" cimen nemrég megjelent könyvével pótolta a Deák-irodalom régi hiányát. Bemutatja az olvasónak Deák Ferencet politikai pályafutásának azokon az állomásain, ahol a sajtószabadság gondolatáért szállt sikra. A haza bölcse már az 1832—36-ik országgyülésen foglalkozott a sajtó ügyével s az ő érvei alapján mondották ki, hogy a sajtó szabadságának korlátozását megengedhetetlennek tartják, az esetleges visszaélések ellen pedig olyan törvényre van szükség, amely azokat megfelelően büntéti. Ez volt az első magyar sajtótörvényjavaslat, amely biztositani akarta az országgyülési tárgyalások nyilvánosságát és el akarta törülni a törvénytelenül gyakorolt előzetes cenzurát. Deák törekvései azonban nem jártak sikerrel. Az alsó tábla törvényjavaslatát a főrendek visszavetették. A sajtótörvényt az 1848-iki nagy átalakulás hozta meg, de megszövegezésében Deák nem vett részt. Deák müve viszont az esküdtbiráskodás behozatala. Mint az 48-iki kormány igazságügyminisztere 18 nappal a sajtótörvény szentesitése után kiadta a 108 szakaszból álló esküdtszéki rendeletet. A sajtópöröket is az esküdtbiráskodás körébe utalta. Vértes István kimutatja, hogy Deák Ferenc, mint köziró is igen nagy volt, bár sohasem tartott igényt arra, hogy irónak tekintsék. Hires Husvéti cikkét tollba diktálta Salamon Ferencnek. A sajtó függetlenségét és szabadságát nemzeti közérdeknek tekintette és a szubvenciós intézményt a politikai hirlap fogalmával összeférhetetlennek tartotta. Vértes István könyve Deák Ferenc és a sajtó kapcsolatainak szép és értékes ismertetése és hézagpótló mű.

— **Magyar Múzsa.** Ilyen cim alatt uj irodalmi és művészeti folyóirat indult meg dr. Kozocsa Sándor szerkesztésében. A könyvalaku szemle, mely évente tizenegyszer fog megjelenni, első, nyolc iv terjedelmü számában értékes tartalmat ad. Az irányát jelző cikkek mind a politikától tartózkodó, teljesen hivatásuknak élő iróemberek állásfoglalását fejezik ki. Ennek a tisztán irodalmi célkitüzésnek szolgálatában a jónevü munkatársak érdekes és élvezetes irásokkal gazdagitották a számot. Komjáthy Aladár verset és novellát irt, Kolozs Pál, Eszterhás István, Gedenyi Mihály, Ormay Imre, Füry Lajos novellát. Néhány esztétikai és kortörténeti elmefuttatáson kivül pár jeles képzőmüvészünk: Komjáti Gyula, Istókovits Kálmán és mások finom tollrajzait is közli a jól szerkesztett folyóirat.

— **Amnestia** cimmel hasznos kis füzet jelent meg dr. Kollmann Dezső budapesti ügyvéd tollából. A füzet a legujabb, legfelsőbb kormányzói elhatározás kegyelmi rendelkezéseit ismerteti. Ez a kormányzói kegyelem, mint ismeretes, az egész háboru tartamára érvényes és a katonai szolgálatban szerzett érdemek szerint ad kegyelmet az elkövetett bünc selekményekre. Természetesen ismerteti a családtagoknak járó kegyelem módozatait is.

— **Az arisztokrácia válsága és jövője.** Báró Wesselényi Miklós, a kitünő köziró és társai ankét formájában tárgyalják ebben a könyvben az arisztokrácia válságának és jövőjének kérdését. A kötet bevezető tanulmányát és végszavát báró Wesselényi Miklós irta. A hozzászólók irók, művészek és munkások. (Asztalos János munkás, gróf Bethlen Györgyné, Frey András ujságiró, báró Malcomes Albert közgazdász, Mátrai László tanár, Oltványi Imre esztétikus, gróf Pálffy Géza, Sibelka-Perleberg Artur hivatalnok, Szabó Lőrinc költő, Töller Józsa női szabósegéd). A hozzászólók nem értenek mindenben egyet, de majdnem minden hozzászólásból kiviláglik az a felfogás, hogy a jövő társadalma sem nélkülözheti az igazi arisztokráciát, a társadalmi elitet, amely ellátja a vezető pozíciókat. Megegyeznek a hozzászólók abban a kérdésben is, hogy a szellemi erők mai forradalmából egy kivezető ut lehetséges, az emberiesség utja. A könyvet az Aurora könyvkiadó adta ki.

— **Vitéz Somfai László: Fekete tarlókon.** Sulyos, zsufolt mondatokban lassan bontakozik ki a regény lapjain a falusi élet és sors nehéz tragédiája. A szerzőt annyira leköti a mondanivalója és stilusára forditott gond, hogy nem tud a szerkezet és elbeszélés könnyebb haladásával törődni. Realisztikus ábrázolásában sok erő és igéret van. (Palladis-kiadás.)

Szinház-Zene

Az Ember tragédiája Bernben

Csütörtökön este volt *Madách* „Az ember tragédiájának" ősbemutatója Bernben. Az ünnepi bemutató előadáson a berni városi szinház nézőtere az utolsó helyig megtelt. Résztvett a bemutatón többi között *Enrico Celio* köztársasági elnök, *Wetter* és *Steiger* szövetségi tanácsosok, valamint *Dollfus* főszárnysegéd. *Szinyei Merse Jenő* kultuszminisztert az előadáson dr. vitéz *Haász Aladár* kultuszminisztériumi osztályfőnök képviselte. A berni kanton kormányának képviseletében dr. *Gafner* elnök, a városi tanács képviseletében dr. *Bärtschi* polgármester jelent meg. A diplomáciai testület tagjai közül jelen voltak *Köcher* német követ, *Tamaro* olasz követ, *Sakomoto* japán követ, *Voionmas* finn követ, *Westrup* svéd követ, *Santos* portugál követ, *Calderony Martin* spanyol követ, *Kirschbaum* szlovák követ, *Crémius* ir ügyvivő és *Wichfeld* dán ügyvivő. Ott volt az előadáson a berni magyar követség valamennyi tagja, élén *Wettstein János* követtel. A genfi és zürichi főkonzulátusok képviseletében jelen volt vitéz *Rényey Viktor* főkonzul és *Hans Gwalter* tiszteletbeli főkonzul. Ott volt továbbá a Svájci-Magyar Társaság vezetősége is élén *Irlet* elnökkel.

A hatalmas műnek, amelyet *Mohácsi Jenő* ültetett át német nyelvre, szinpadi beállitását dr. *Németh Antal*, a budapesti Nemzeti Szinház igazgatója végezte, aki biztos kézzel oldotta meg feladatát. Rendező volt, mint vendég, *Karl Eidlitz*, aki már évekkel ezelőtt a bécsi Burgszinházban közreműködött Az ember tragédiája előadásán. A főszerepekben Ádámot *Adolf Spalinger*, Évát *Friedel Nowack*, Lucifert *Eckehard Kohlund* alakitotta.

A közönség viharos tetszéssel fogadta a hatalmas magyar művet.

Kortársak és kartársak

Az egyik előkelő francia lap birálója nagyon keményen fejezte ki véleményét a szinrekerült ujdonságról. A magát sértve érzett iró a szerzők egyesületéhez fordult, hogy az szerezzen neki elégtételt.

Kap-e az érzékeny szerző elégtételt és milyent, — azt nem tudhatjuk előre. Egy bizonyos, hogy a biráló véleményszabadsága nemcsak az elismerésre, a dicséretre vonatkozik. A szerzőnek tudnia kellene, hogy aki a nyilvánosság előtt szerepel, annak el kell készülnie minden illetékes és illetéktelen, hozzáértő, vagy teljesen laikus jó, vagy rosszindulatu véleménynyilvánitásra. Kartársai között is bőségesen akad a multban éppen ugy, mint a jelenben, akiket megcsipkedtek, — talán nem is teljesen indokoltan. Viszszaemlékezhetne, hogy *Molière*-t, vagy *Voltaire*-t akárhányszor milyen kemény támadások érték. De más nemzetek iróinak, művészeinek is akárhányszor el kellett szenvedniök a szigorú — és talán nem is mindig jogos, igazságos — birálatokat.

Például rá lehet mutatni *Beethovenre*, akiről egyik birálója *(L. Spohr)* igy ir:

. . . Az annyira megcsodált 9. szimfónia sem tudott elragadni. Három első tétele — a zseni meg-megvillanása ellenére — sokkal gyengébb, mint a megelőző nyolc szimfónia bármelyike. A negyedik tételt oly izléstelennek és szörnyüségesnek tartom, hogy nem tudom megérteni, ilyen lángész, mint Beethoven, miként irhatta le . . .

Grillparzer Weber *„Euryanthe"* operáinak bemutatója után felháborodva jelentette ki, hogy Weber — nem ért a zenéhez. A partiturában nincs ötlet, eredetiség, szin. A zene egyszerüen szörnyü.

Schiller meghallgatta *Haydn* egyik legnagyobb alkotását, a „Teremtés"-t és kijelentette, hogy az egész *„jellemtelen zavgyaság"* (Charakterloser Mischmasch).

A magyar irodalomban is találunk elég példát a kortársak és kartársak feszült viszonyára.

Katona József elkeseredésében, amiért *„Bánk bán"*-ja a pályázaton, amelyet néhány erdélyi főur egy drámára kiirt, figyelmet nem keltett és a dijat *Tokody János „A pártosság tüze"* cimü szomorujátéka nyerte el, — erősen kifakadt *Kisfaludy Károly* abban az időben nagyon népszerü hazafias drámái ellen.

A közönségnek oly darabok kellenek — irta egyik levelében —, *amelyeknél „nem a jó alkotás, hanem a dicsekedéssel tellyes" beszéd a fontos. „Még a szép tettek is elmaradhatnak, elegendő, ha a darab tele tömettetik azoknak dicsegető emlegetésével . . ."*

Avagy *Petőfi Sándornak* nem voltak szigoru birálói? Akkor nem irta volna kritikusairól:

Rágódjanak szegények,
Csak élösködjenek.
Hiszen, ha nem csalódom,
Tán ők is emberek.

És *Ady Endrét*, aki az utóbbi években a legdivatosabb lett, hiszen nincs hangverseny, előadás, hogy müvei közül ne szavaljanak néhányat, mennyit gúnyolták, csipkedték, dorongolták, mig élt és a régi formáknak hadat mert üzenni.

Szolgáljon tehát vigaszul minden közpályán szereplőnek, irónak, szerzőnek, művésznek, politikusnak, hogy ha bármily okból méltatlan támadások érik, ha a kartársak és kortársak elgáncsolják, ha lebecsülik jobb sorsra érdemes, talán éppen kiváló munkájukat, müködésüket, — előbb-utóbb elégtételt kapnak. Ha máskor nem, — haláluk után. (p.)

* **A tánc.** Operaházunk népszerü ifju magántáncosnője, *Ottrubay Melinda*, nemcsak a lábával, hanem a fejével is szolgálja választott szép hivatását. Foglalkozik a tánc elméletével, esztétikájával, történelmével. Ilyen irányu tanulmányai itt-ott, már nyomtatásban is megjelentek, most pedig élőszóval számolt be róluk a nyilvánosság előtt. Uj, érdekes szerepében is nagy vonzóerőnek bizonyult a szép Melinda. A Zeneakadémia terme zsufolásig megtelt az előadására, melyet a nagy dobogó hátterében kisebb emelvényre helyezett asztal mellett ülve, valóban „ex cathedra" tartott meg. Világos, szabatos fogalmazásu, szellemességgel is füszerezett mondatokban vázolta fel a táncmüvészet fejlődéstörténetét az egyiptomi kultikus táncoktól a legujabb irányu balletig. Nyugodtan, jól tagolva olvasott, minden szavát tisztán lehetett érteni. Az előadást élő példák illusztrálták. Előbb *Pintér Margit* és *Zsedényi Károly* mutatott be néhány finoman beállitott jelenetet. Végül a bájos előadó is jelmezt öltve jelent meg a reflektor fénykörében és gyönyörüen táncolta el a Kék Duna-keringőt. Tomboló sikere volt. *(i.)*

* **Cselényi** magyar nótadélutánja február 21-én (vas.) 3 órakor a Zeneakadémián. Jegyek 1.— P-től a portásnál, Cselényinél és Uray hangv. irodában, Andrássy-ut 62. Tel. 317—902.

*

A Forrai-kórus századik, jubiláris hangversenyét rendezi február 20-án, szombaton este fél 7 órakor a Magyar Müvelődés Házában. A hangverseny müsorán a XVI. és XVII. század madrigáljai és a XVIII. század toronyzenéje, többek között Jannequin „Csata" és a „Madarak éneke" cimmel hangfestő kórusmüvei szerepelnek.

*

A József Ferenc királyi herceg országos elnöklete mellett müködő Balatoni-Társaság hadiárva gyámszülői szakosztálya hétfőn d. u. fél 5-kor közismert művészek közreműködésével hangversenyt rendez a margitszigeti Palatinusszálló nagytermében a margitszigeti honvéd ortopéd sebészeti kórház ápoltjainak szórakoztatására.

*

Marnitz Frigyes február 28-iki nagy gramofon-parádéjára jegyet csak az kaphat, aki egy darab törött vagy használt gramofonlemezt elad. A lemez törvényes árát a jegy árából levonják. Az ötlet a lemezgyártás nyersanyaghiányán kiván segiteni.

*

A szegedi Városi Szinházban bemutatták *Pirandello* „Mi az igazság" cimü háromfelvonásos paraboláját. A mü Magyarországon először került szinre.

*

A pécsi Nemzeti Szinház vidéken először mutatta be uj átdolgozásban *Molière* „Képzelt beteg" cimü vigjátékát, *Daniss Jenőnek*, a Madách Szinház művészének vendégfelléptével.

HARMÓNIA

Ma, Csilléry-Anda Géza

4-kor Vigadó, Szőv. Zenekar, Beethoven: III. Leonora nyit., Es-dur zongoravers., Sibelius: III. szimf., Vaszy: Ünnepi nyit. (bemutató).

Damokos László zongoraest

febr. 15. Z. ½7. Müsoron: Bach—Busoni, Brahms, Mussorgszky, Liszt, Dohnányi müvek.

Országh Tivadar hegedüestje

febr. 16. ½7. Zeneakadémia, közreműködik: Dániel Ilonka (zongora).

ANDA GÉZA zongoraestje

febr. 19. V. ½7. Mesterbérlőknek kedvezmény.

Furtwängler vezényletével

a Bécsi Filharmónikusok hangversenye febr. 22-én V. 7.

Gieseking zongoraest

febr. 23. V. ½7.

MESEORSZÁG vidám gyermekdélután

vasárnap, febr. 21-én ½3-kor a Magyar Müvelődés Házában.

CSIPKERÓZSA

Káprázatos mesejáték három részben. Előadják: Dr. Dienes Valéria orkesztikai iskolájának müvésznövendékei. Fellépnek még:

Latabár Kálmán és Árpád, Feleky Camill, Gerard, Zoli,

Misoga, Felkay Csöppi, Práder Pisti, bohócok, zsonglőrök, bűvészek, akrobaták.

Jegyek 1 P-től Toborzónál, Kossuth L.-u. 12., félem. Tel. 189—554., Magy. Müv. Házában és jegyirodákban.

Koncert rendezésel: Bisztriczky hegedüest 17. közr.: Böszörményi Nagy Béla. Müsor: Beethoven A-dur szonáta, Tartini: d-moll koncert, Bach, Mozart, Paganini, Zsolt (Zeneak. 7.).

ENGEL zongoramatiné 21-én

vasárnap 11. (Koncert matinébérlet) Müsor: Scarlatti, Cimarosa szonáták, Mozart fantázia, Beethoven op. 49 és op. 10. Schumann: Kinderscenen, Kodály: Marosszéki táncok.

Szegedi Ernő zongoraest 23. V. 7. Hatalmas müsorán: Busoni: Variációk és fuga Chopin c-moll praeludium felett, Beethoven op. 111, Mozart, Chopin, Ravel, Debussy müvek. (Zongorabérlet.)

Gieseking zongoraest 25. (H.)

Böszörményi Nagy Béla márc. 1.

Breviario világhirü olasz énekes hangv. márc. 2. Vigadó 7.

Károlyi Gyula zongoraest márc. 5.

Sallay Zoltán táncest márc. 8. Z. ¾7. Közr.: Kálmán Etel, Patócs Kató, Pásztor Vera, Pintér Margit, Vashegyi Ernő, Tatár György.

Holnap II. Jazzparádé Chappy zenekar, Sárdy János, Anny Kelly, Greguss Zoltán, Rátkay Márta és zenekara, Don Alfonso, Ursula, Szép—Rátonyi 3 órás müsorral. Jegyek 111—111. Berlinitér 6. és vasárnap egész nap a Vigadóban (18—12—13).

Rózsavölgyi hangversenyei:

Ma: Beethoven IX. és I.

nyilv. főpróbája Z. ½4. Vez.: Komor. Előadás holnap, vasárnap Z. ½7.

Holnap: Tóth Árpád

emlékünnep Z. 11. Közr.: Basilides, Láncz Margit, Mezey Mária, Nagykovácsi, Szilágyi-Szabó, Váradi Gyöngyi, Hajmássy, Nagy István, Somlay, Sötér, Szabó Lőrinc, Várkonyi.

Liontas—Dömötör 18-án

4 ÉS 2 ZONGORÁS JAZZ

vasárnap, 21-én, V. ½7. Bródy, Eisemann, Komjáthy, Solymossy. Müsor: Mackeben: Keringő-egyveleg, Liszt: XIV. Rapszódia, E. Fischer: Alpoktól délre, Gershwin: Uj egyveleg, Saint-Saens: Bacchanale stb. Közr.:

Fellegi, Sárdy János.

Waldbauerék Dohnányival Faragóval

3 estre bérletek 15-ig válthatók. I. est Faragóval 22-én.

Borissza Pál ária- és dalest 23-án. Közr.: Varga R. György (hegedü).

Maria Fedorová dalestje 23-án.

Pázmán György zongoraestje 24-én.

Beatrice Monighetti ária- és dalest 25. Közr.: Országh Tivadar, Hajdu János.

Müvészi szines fénykép vetitő est 1-én d. u. 5 és este 7, V. Magyar Amatőrfényképező Orsz. Szöv. rendezése. Jegy 1.50—3.50 P.

Góth Sándor II. estje 7-én. Z.

A szegedi Városi Szinházban zsufolt nézőtér előtt Verdi „Traviata" cimü operáját adták elő, amelyben föllépett Tatja Menotti, a milánói Scala világhirü müvésznője. A többi főszerepet dr. Palló Imre és Halmos János énekelték. A közönség melegen ünnepelte a vendégeket. Szerepelt a budapesti Operaház kórusa is.

*

A kassai Nemzeti Szinházban ősbemutató volt. Körössy Zoltán szintársulata Szenecsics R. Genónak, a pozsonyi horvát követség sajtóattaséjának, a horvát állam Szent Demeter irodalmi nagydijával koszoruzott „Csudabogár" cimü tragikomédiáját adta elő nagy sikerrel. A bemutatón megjelent a szerző is és a közönség melegen ünnepelte.

*

Károlyi Gyula magyar zongoraművész Stockholmban Chopin-hangversennyel nagy sikert aratott. Utána a svéd rádióban Liszt, Beethoven és Debussy müveit játszotta és svédországi körutját upsalai hangversennyel fejezte be. A fiatal magyar müvész nevét svéd müvészkörökben Európa első zongoraművészei között emlitik.

*

A budapesti cserkészek február 21-én a Magyar Müvelődés Házában „Magyar honvéd — magyar cserkész" gondolat kifejezésére jótékonycélu előadást rendeznek a honvédek javára. A bemutatásra kerülő érdekes és időszerü jeleneteket cserkészek irták és adják elő.

Vasárnapi Szinház-Zene-Mozi utmutatónk egész héten nélkülözhetetlen a darabok kiválasztásánál

Február 13. Szombat

Szinházak

Operaház. 6: Lakmé (D. 12).

Nemzeti. ½7: A bolond Ásvayné (B. sz.).

Vig. ½7: Manderley-ház asszonya.

Uj Magyar. ½7: Udvarolni felesleges.

Kamara. ½7: Bolero.

Városi. ¼7: Sellő (E. 4).

Pesti. ½7: Méreg.

Madách. ½7: Képzelt beteg.

Főv. Operett. 6: Mária főhadnagy.

Andrássy. ½7: Egy nap a világ.

Vidám. ½7: Patyolat kisasszony.

Kamara Var. ¼4, ½7: Legyünk őszinték.

Komédia. ¼4, ½7: Csecse-becse.

Royal Var. ¼4, ½7: Utazás a holdba.

Bábszinjáték. ¼4: gyerm. el., ½7: Az ügyvéd és a férje.

Erzsébetvárosi. ¾5, ⅛8: Csókos regiment.

Kisfaludy. ¾5, ⅛8: Becskereki menyecske.

Józsefvárosi. ¾5, ⅛8: Marica grófnő.

Mozik

Atrium. 153-034. A néma tanu. ½4, ½6, ⅛8 (v. és ü. ½2).

Belvárosi Hiradó. 181-244. Igy kell sielni. (Sportf.) Betontörők (szines). Magyar, Ufa és Luce hiradók. 10—21 óráig.

Corvin. 138-968. A titkos parancs. Nap. ½3, ¾5, 7.

Deák (Décsi). 125-952. Katyi. Naponta ½2, ¼4, ½6, ½8.

Forum. 189-543. Az uszó város. 3, 5, ⅛8 (v., ü. 11).

Hiradó. (222-499.) Igy kell sielni. (Sportf.) Betontörők (szines). Magyar, Ufa és Luce hiradók. 9—21 óráig.

Kamara. 423-901. Eltévedt emberek. Prol. Nap. 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. Első 2 el. olcsó, 3. mérs.

Kaszinó. 383-102. Katyi. ¼4, ½6, ⅛8 (szo. ¼2, v. és ü. 11).

Korzó. 182-818. Bajtársak. ¼4, ½6, ½8 (v. és ü. 11).

Nemzeti (Royal) Apolló. 222-002. Emberek a havason. Prol. ½4, ½6, ½8 (szo. ½2, v. és ü. 11, ½2).

Omnia. 130-125. Néma tanu. Prol. ½4, ½6, ½8 (szo. ½2, v., ü. 11, ½2).

Pest (Palace). 221-222. Négylovas hintó. 11, ½2, ¼4, ½6, ½8.

Bérleti előadásaink kedvezményes áron:

Operaház: kedd ½6: Don Carlos.

Kamara Var.: összes előadásokra.

Komédia: szombat ½4.

Jegyelővétel

a Vig-, Főv. Operett-, Uj Magyar, Andrássy, Madách, Vidám Szinház, Komédia Orfeum

valamennyi előadására

a Pesti Hirlap jegypénztárainál:

Vilmos császár-ut 78. (Tel.: 112—295.) — Erzsébet-körut 1. (Tel.: 225—686.) — Krisztina-körut 133. (Tel.: 150—924.)

Heti rádióműsor pénteken

Első 2 el. olcsó, 3 mérs.

Rádius. 122-098. A nőnek mindig igaza van Prol. ¼4, ½6, ⅛8 (szo. ½2, v., ü. 11).

Scala. 114-411. Családunk szégyene. ½4, ½6, ½8 (szo., v., ü. ½2).

Szittya (City). 111-140. Emberek a havason. ½4, ½6, ½8 (szo., v. és ü. ½2)

Uránia. 146—046. Rombadőlt álmok. Nap. ½3, ¾5, 7.

—

Adria. Bécsi vér (¼4, ½6, ⅛8). Alkotás. Négy testőr (½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Anna.** Két leányt szeretek (½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Attila.** Gentryfészek. Prol. (10, ½12, ½2, ¼4, ½6, ½8). **Belvárosi.** Bécsi vér (¼4, ½5, ½6, ½7, ⅛8). **Budai Apolló.** Őrségváltás (½4, ½6, ½8). **Capitol.** Szép csillag. Prol. (½2, 3, 5, 7). **Duna.** Férfihűség (½4, ½6, ⅛8). **Homeros.** Őrségváltás (½4, ½6, ⅛8). — **Józsefvárosi.** Őrségváltás (½3, ¼4, ½6, ⅛8). **Mesevár.** Halálos csók (½4, ½6, ⅛8). **Nyugat.** Őrségváltás (½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Otthon.** Bécsi vér (¼4, ½6, ⅛8). **Pátria.** Hegyek leánya (10—1 folyt. mérs., ½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Petőfi.** Őrségváltás (½4, ½6, ⅛8). **Tinódi.** Bécsi vér (¼4, ½6, ⅛8). **Tiszti Kaszinó.** Február 14: Negyediziglen (½5, ¾7). **Toldi.** Őrségváltás (10, ¾12, ½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Turán.** Szüts Mara házassága (11, ½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Ugocsa.** Gentryfészek (½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Ujbuda.** Negyediziglen (½4, ½6, ⅛8).

Jehova tanui a bíróság előtt

Az ügyészség a törvény és a hatóságnak törvényes hatáskörben kiadott rendeletei ellen való engedetlenségre felhívás büntette, a keresztény hitfelekezetek és a papi osztály elleni izgatás büntette, továbbá valótlan hír terjesztésének vétsége címén emelt vádat *id. Rigó István* csanádpalotai, *Kis István* felsőszentiváni, *Gajda Sándor* csanádpalotai földmívesek, *Szondi Mária* nagykörösi, *Gangl Ferencné Lehoczky Katalin* soltvadkerti, *Kis Istvánné Szili Mária* felsőszentiváni lakosok ellen; katonaság elleni izgatás címén *Gubacsi Miklós* soltvadkerti földmíves és felesége *Lehoczky Éva*, továbbá *Vass Sándor* soltvadkerti hentesegéd ellen. Gubacsi Miklós és Vass Sándor kivételével valamennyi vádlott felekezetnélküli. Vádlottak a vád szerint tanyákon, lakásokon, vallási gyülekezeteken a „Jehova isten tanui" elnevezésű vallási szekta tanait hirdették, beszédeket tartottak és különböző nyomtatványokat olvastak fel, nemcsak a szekta betiltása előtt, hanem azt követőleg is.

A büntetőtörvényszék ötöstanácsa dr. *Héthelyi Ferenc* elnöklésével tárgyalta ezt az ügyet. Id. Rigó István tagadta bűnösségét, védekezése szerint haragosai tettek ellene feljelentést. Tagja volt ugyan a szektának, néhány összejövetelen részt vett, de kifogásolható beszédet nem tartott. A bűnjelek között szereplő röpiratot megkapta, de ezekből a gyülekezett előtt semmit sem olvasott fel.

— Adatok vannak arra, hogy maga még gyűjtést is inditott a szekta részére — jegyezte meg az elnök.

— A „jóreménységre" kaptam, ha adtak egy-két fillért összesen havi 20—30 fillért, semmi többet" —, felelte a vádlott.

A bíróság ezután sorjában kihallgatta a többi vádlottat, akik általában tagadták bűnösségüket. Közülük *Gajda Sándor* valóságos prédikációt tartott a szekta tanairól. A vádlottak azt hangoztatták, hogy sejtelmük sem volt arról, hogy a belügyminisztérium a szektát betiltotta.

A bíróság a bizonyitás kiegészitése végett a tárgyalást elnapolta.

Tojást, burgonyát, kölest és hust adnak a jegyekre

A főváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy Budapesten és a közellátásilag a fővároshoz csatolt városokban és községekben a közellátási szelvényiv F-betűs szelvényére a február 15-től február 21-ig terjedő hétre szelvényenkint 1 darab tojást lehet kiszolgáltatni.

A budapesti közellátási szelvényiv 7. sz. szelvényére a közellátásilag a fővároshoz csatolt városokban és községekben pedig a közellátási szelvényiv 6. sz. szelvényére a február 15-től február 21-ig terjedő hétre 1 kilogramm burgonyát kell kiszolgáltatni.

Budapesten és a közellátás szempontjából a fővároshoz csatolt városokban és községekben a közellátási szelvényivnek 20 dekagramm köles vásárlására kijelölt C-betűs szelvényének érvényességi idejét február 28-ig meghosszabbitották.

A Budapesten és a közellátásilag Budapesthez csatolt városok és községek területén rendszeresített húsjegyek február 12-től 18-ig érvényes A 31. jelzésű szelvényére sertéshust, a B 32 jelzésű és a B 33 jelzésű szelvényeire pedig borjú, illetve marhahust — az eddig megállapitott menynyiségben kell kiszolgáltatni.

Lóhúsfélék tekintetében a fenti rendelkezés azzal a kiegészítéssel érvényes, hogy az emlitett szelvényeken kivül még a B 34. sz. szelvény is beváltható.

Ötösikrek születtek

Madrid, febr. 13 A Badajoz közelében levő Arreyo de San Serven faluban egy földműves felesége ötös ikreket hozott világra. Három ujszülött fiu, kettő leány volt. Négy gyermeket az anya minden nehézség nélkül hozott világra, az ötödik azonban halva született.

Az utolsó gyermek születése után négy órával az anya meghalt. Néhány órával később meghaltak az élve született gyermekek is. Az ujszülöttek 15—20 centiméter hosszuak és mintegy félkilónyi sulyuak voltak. Testük és tagjaik teljesen ki voltak fejlődve. Az anyának, aki 31-ik évében volt, 12 évi házassága alatt az ötös ikrek előtt már hét gyermeke született.

A MAGYAR KAKAÓ ÉS CSOKOLÁDÉ GYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselőkara mély sajnálattal jelenti, hogy a vállalat nagybecsü igazgatósági tagja

nagybányai

Horthy Béla ur

elhunyt.

A Megboldogult vállalatunk ügyeivel mindenkor nagy érdeklődéssel és szeretettel foglalkozott és emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Napi hirek

— **Napirend.** *Február 14. Vasárnap. Róm. kat.: 06. Bálint vt. Protestáns: 06. Bálint. Gör. kat.: 06. Triodium. Budapesten a Nap kel 6.55-kor, nyugszik 17.04-kor; a Hold kel 11.33-kor, nyugszik 1.42-kor. — Február 15. Hétfő. Róm. kat.: Kolom Kol. Protestáns: Fausztin. Gör. kat.: Onezim. Budapesten a Nap kel 6.51-kor, nyugszik 17.07-kor; a Hold kel 12.55-kor, nyugszik 3.32-kor.*

—

— **A hadiárvákért.** A kormány a hadiárvák ügyét intézményesen kivánja rendezni. A hadiárvák eltartásával eddig csak a kincstár és az állami szervek foglalkoztak, most azonban ebbe a mozgalomba bekapcsolják az egész magyar társadalmat is. A mozgalom élén *Kállay Miklósné*, a miniszterelnök felesége áll. *Homonnay Tivadar* főpolgármester értesitette a miniszterelnök hitvesét, hogy a *Magyar Vasutasok Országos Szövetségének* elnöki bizottsága ülést tartott, amelyen egyuttal egyhangu lelkesedéssel fogadták el azt az elnöki inditványt, hogy *a szövetség elvállalja egy hazáért hősihalált halt honvéd árvájának a gondozását.* A főpolgármester egyuttal felkérte a miniszterelnök feleségét, mint a *Hadigondozottak Országos Szövetségének* elnökét, hogy jelölje ki azt, a néhai *Horthy István* kormányzóhelyettes, volt államvasuti elnök csapattestében szolgálatot teljesitett és hősihalált halt legénységi vagy altiszti állománybeli hőst, akinek fiu vagy leányárvája a jelzett támogatásra érdemes. *Homonnay Tivadar* főpolgármester egyuttal tárgyalásokat kezdett a háztulajdonosok érdekképviseletével is, hogy *minden egyes ház tulajdonosa és lakói együttesen vállalják egy-egy hadiárva felnevelését, egyben az apahelyettesi szerepet.*

— **A veszprémi püspök visszatért székhelyére.** Czapik Gyula veszprémi püspökön a mult hónapban Budapesten vesekőműtétet végeztek. A sikeres műtét után a püspök Budapesten tartózkodott, majd szombaton felgyógyultan visszatért székhelyére Veszprémbe.

— **Szüllő Géza előadása.** A Szent István Bajtársi Szövetség IV. Károly Király Törzse február 17-én, szerdán, d. u. fél 7 órakor a Szövetség helyiségében (Egyetem-u. 3.) disztábort rendez, amelyen Szüllő Géza felsőházi tag tart előadást. A disztáboron levetitik a IV. Károly király koronázásáról készült mozgóképet.

— **Husvétkor ujabb ajándékcsomagokat kapnak a hadbavonult fővárosi alkalmazottak.** Szendy Károly polgármester a mult év őszén mozgalmat szervezett abból a célból, hogy az ország határain kivül katonáskodó és a háboruban megsérült, vagy a harctéren megbetegedett fővárosi alkalmazottak önkéntes adakozás utján szeretetcsomagot kapjanak karácsonyra. A főváros alkalmazottai az ajándékcsomag mozgalomra összesen 34.720 pengőt adtak össze és a polgármester ebből az összegből 2422 csomagot küldött szét. Szendy Károly polgármester — látva azt az örömet, amelyet a katonai szolgálatot teljesitő fővárosi alkalmazottak körében a karácsonyi ajándékcsomagok keltettek — elhatározta, hogy a husvéti ünnepek alkalmával ismét mozgalmat szervez ujabb ajándékcsomag küldése céljából.

— **Főorvosi kinevezés.** A főpolgármester dr. *Guszich Aurél* egyetemi m. tanárt, a Bakay-klinika adjunktusát, a Szent Margit-kórház sebészfőorvosává nevezte ki.

— **Báró Radvánszky Albert koronaőr gyásza.** Sulyos csapás érte a magyar közélet egyik vezetőférfiát, *báró D. Radvánszky Albert* koronaőrt, a magyarországi evangélikus egyház egyetemes felügyelőjét, a Felsőház alelnökét. Édesanyja, özvegy *Radvánszky Jánosné* báróné, sz. *Radvánszky Sarolta*, Zólyom vármegye egykori főispánjának hitvese, több hónapig tartó szenvedés után pénteken, budapesti otthonában, 89 éves korában meghalt. Halálát kiterjedt előkelő rokonság gyászolja. Egyik fivére báró *Radvánszky Géza* v. b. t. t. földbirtokos volt, a másik báró *Radvánszky Béla* néhai koronaőr v. b. t. t., a nagynevü történetiró. A széles körben szeretetreméltóságáról és jóságáról ismert nagyasszonyt hétfőn 3 órakor temetik a farkasréti temetőben. A halotti prédikációt dr. *Ravasz László* református püspök mondja.

— **Éjszakai betörés.** Ismeretlen tettesek pénteken éjjel betörtek dr. Bugyi József nyug. postafőigazgatónak a József-körut 44 sz. házban levő lakására. A betörők 3000 pengő érték. holmit vittek el.

— **Minden szemüvegért irásos jótállás. Refractio. Ferenciek-tere 1.**

— **Házasság.** *Horváth Lajos*, a m. kir. külügyminisztérium tisztviselője, tart. huszárzászlós és *Libano Margherita*, Trevisóban (Olaszorsz.) házasságot kötöttek.

Tarján Zsuzsanna (Budapest) és dr. *Előd Imre* orvos (Rákospalota) házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Nagy Sándor m. kir. tüzérhadnagy eljegyezte *Hermann Mártát.*

Réczey Mária (Budapest) és dr. *Dobó Endre* (Debrecen) jegyesek.

Szőcs András leánya Barótról, *Szőcs Elvira* és *Csepel Emil* (Csillaghegy) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Palugyai Győző Viktor szűcs**, Budapest, IV. Váci-utca 15.

— **Öt százalék lisztpelyhet kevernek a kenyérhez.** A közellátásügyi miniszter a városokban elrendelte a kenyérszaporulatot ad. A keverést öt verését. Egyelőre csak egyes kisebb városokban lép életbe az uj rendszer, de amint a rendelkezésre álló készletek elegendők lesznek, a lisztpehely keverést a nagyobb városokban is kötelezővé teszik. Az Országos Lisztkisérleti Intézet eredményes kisérleteinek következtében határozták el az uj kenyérsütési rendszer bevezetését. A kisérletek során megállapitották, hogy 4.6 százalékos lisztpehelykeverés igen jelentékeny kenyérzaporulatot ad. A keverést öt százalék arányban eszközlik és ezentul a kijelölt városokban a sütőiparosok 100 kilogramm kenyérliszt mellé 5 kg. lisztpelyhet kapnak. A pékeket kioktatták az uj keverési és kenyérdagasztási eljárás helyes alkalmazására. A lisztpehellyel a pékek ugyanugy dolgoznak, mint a burgonyapéppel. Miután öt kg. lisztpehely annyit szaporit, mint 26 kg. zuzott burgonya, ennek arányában állapitották meg a lisztpehely árát is, még pedig mázsánként 85 pengőben.

— **Megnyilik a távgépiróforgalom Dániával és Svájccal.** Hétfőn megnyilik Magyarország és Dánia, illetve Svájc között az előfizetői távgépiróforgalom. Három percenként a következő dijakat számitják fel: a magyar-dán viszonylatban reggel 8-tól este hétig 4.60 aranyfrank, este héttől reggel nyolcig 2.76 aranyfrank. A magyar-svájci forgalomban az első háromperces távgépirási dij a nappali órákban 3.43, az éjszakai órákban 2.06 aranyfrank. Három percen tul, minden további percért az előbb emlitett dijak egyharmada jár.

— **A csillagos ég februárban.** A Napon és a Holdon kivül februárban a *Vénusz* a legerősebb fényü bolygó. A lenyugvó Nap mellett majd két órán át látható. Ez azzal magyarázható, hogy most került legközelebb a földünkhöz. A hónap vége felé a Vénusz eltávolodik tőlünk és jelenlegi hatszáznégyvennégy millió kilométeres távolsága hatszázmyolcvanhat millióra növekszik. A hónap végén a *Jupiter* lesz a legfényesebb csillag az égen. Az öreg Hold huszadikán részben elsötétedik, mégpedig hajnali öttől félhatig. Néhány szót az *üstökösökről* is, az égbolt eme vándorlegényeiről. Az az üstökös, amelyről *Nunos Ferdonos* csillei csillagász adott hirt, egyelőre sehol sem mutatkozik. Vagy nem is látta a derék csillagász, vagy az üstökös gondolta meg magát és megfordult, eltünt a csillagászok látköréből. Ellenben a finn *Otterma* és a német *Fedtke* üstökösei élnek és virulnak. Különösen az utóbbi, amely február huszadika és huszonegyedike között szolgál majd nagyszerü látványossággal. Akkor lesz ugyanis a Nagymedve gammájával egy vonalban. Hogy azután mi lesz a sorsa, azt még nem lehet tudni. Lehet — mondják a csillagászok —, hogy tovább robog a végtelenben, de az is lehet, hogy belekerül valamelyik bolygónk vonzási körébe és egyszerü periodikus üstökös lesz belőle.

— **Lelepleztek egy vakmerő szélhámosnőt.** Vakmerő szélhámos tolvajnőt leplezett le a főkapitányság *Szabó Sándor*-detektivcsoportja. Az utóbbi időben hirdetések jelentek meg, amelyekben olyan fehérneművarrónőt keresnek, aki lakásán vállal munkát. A hirdetésekre jelentkezett is egy középkoru nő, bejelentőlappal igazolta magát és átvette a feldolgozásra szánt fehérnemüt. Többé azonban nem jelentkezett és amikor kereste, kiderült, hogy szélhámosnő lopta el a munkára átvett anyagot. A károsultak a bünözők fényképalbumában *Kardos Paula* 47 éves, *hétszer* büntetett nő fényképén felismerték a szélhámos tolvajnőt. A detektivcsoport egyik tagja erre hirdetést tett közzé és közölte, hogy fehérneművarrónőt keres. Másnap délután jelentkezett is nála — Kardos Paula. A detektiv átadott neki három ingre való fehérnemüt és amikor a tolvajnő távozott a lakásáról, követte, Kardos Paula *Pesterzsébetre*, a Jósika-utca 11. sz. házba ment. A detektiv itt megtudta, hogy *„Grolmusz Anna" álnéven lakik a házban.* Ezután betoppant a lakásába és a tettenért szélhámos tolvajnőt bekisérte a főkapitányságra. Kardos Paula a rendőrségen beismerte, hogy az *utóbbi időben hat álnéven szerepelt és többezer pengő értékü fehérnemüt* lopott azzal az ürüggyel, hogy munkára veszi át az anyagot. A károsultak — akik még nem tettek feljelentést — *jelentkezzenek a főkapitányságon dr. Gántay rendőrkapitánynál* (II. em. 127).

Vizállás

A *Duna:* végig apad, Paks és Mohács között közepes, máshol alacsony vizállásu. Bécs 177, holnap 178, Budapest 200, holnap 190. A magyar Dunán a jég Solt és Dálja között nagyobb megszakitásokkal áll, Palánkánál gyengén zajlik. — A *Tisza:* Máramarosszigetnél, Csongrádnál és Zentánál árad, másutt apad; alacsony vizállásu. Szeged 339. A Tiszán a jég Tekeházánál és Vásárosnaményitól lefelé áll, máshol zajlik. — A *Balaton:* Siófok 73. — A *Velencei-tó:* Agárd 97.

Nagyvállalat keres

azonnali belépésre őskeresztény kezdő

magyar gyors- és gépirónőt

Ajánlatok „Osztatlan munkaidő" jeligére a **Központi Hirdető Irodába** (Erzsébet-körut 23.) intézendők. 897

AZ ELSÖTÉTITÉS
este 8 órától hajnali 5 óráig tart

— **Eltemették nagybányai Horthy Béla festőművészt.** Nagybányai Horthy Béla festőművészt szombaton temették el nagy részvét mellett a farkasréti temetőben a főváros által felajánlott diszsírhelyen. A koporsót a Munkácsy-lepellel borították be. A temetésen megjelent ifj. *Horthy Miklós* rk. követ, meghatalmazott miniszter is. A sírnál a magyar képzőművészek nevében *Szentgyörgyvári Gyenes Lajos*, a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége elnöke, a Szinnyei Társaság nevében pedig dr. *Jeszenszky Sándor* miniszteri tanácsos mondott búcsúbeszédet.

— **Országzászló-őrség.** Vasárnap a 199. sz. Madách-cserkészcsapat (Barcsay-utcai gimnázium) teljesit őrszolgálatot az Ereklyés Országzászlónál.

— **Jogellenesen nyugdijaztak egy egyetemi tanárt.** Hóman Bálint akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter 1934-ben nyugalomba helyezte Karch Kristóf egyetemi tanárt, aki az egyetemen a magángazdaságtant adta elő. A határozat megokolása szerint a magángazdaságtani tanszék feleslegessé vált. Karch Kristóf a határozat ellen panasszal fordult a közigazgatási bírósághoz és ebben a határozat hatályonkivüli helyezését és egyetemi tanári illetményeinek tovább folyósitását kérte. A közigazgatási bíróság a nyugdijfolyósitásra vonatkozó kérelmet áttette a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A minisztérium 1942-ben Karch Kristóf kérelmét elutasitotta. A közigazgatási bíróság Karch Kristóf ujabb panaszára most hozta meg itéletét, amely kimondotta, *hogy Karch Kristóf nyugalomba helyezése jogellenes volt, igy tehát neki egyetemi tanári illetményeit 1934-től kezdődően visszamenőleg folyósitani kell.* A szinte példa nélkül álló itélet széles körben keltett nagy feltünést.

— **Elloptak egy csomagot a postakocsiról.** Rejtélyes lopás történt fényes nappal a Kossuth Lajos-utca 2 sz. ház előtt. Egy postakocsi állott a kapu előtt és amig a postás a házban a csomagokat kézbesitette, rejtélyes módon elloptak a kocsiról egy csomagot, amelyben 1500 pengő értékü női ruha volt. A postás, amikor a tolvajlást észrevette, felelősségre vonta a kocsist, de az — állitása szerint — nem vette észre, hogy valaki kinyitotta volna a postakocsi ajtaját. A rendőrség nyomoz a titokzatos postalopás ügyében.

— **Leszurta a feleségét.** Szólrád Gyula zentai napszámos ebéd közben összeszólalkozott a feleségével és a veszekedés hevében disznóölő késsel hátbaszurta. Az asszony kitámolygott az utcára, ott összeesett és elvérzett. Szólrádot letartóztatták. Kiderült, hogy idült alkoholista és az volt a rögeszméje, hogy meg akarják mérgezni.

— **Utasok és járókelők emelték ki a villamos alól egy baleset áldozatát.** Kutasi Henrik 61 éves MÁV alkalmazott a Rákóczi-ut és a József-körut kereszteződésénél le akart szállni egy 6-os jelzésü villamos motoros kocsijának perronjáról. A villamos azonban elindult, Kutasi leesett és a pótkocsi kerekei alá került. Értesitették a mentőket és a tüzoltókat, de még mielőtt megérkeztek volna, az ott tartózkodó Solymosy Sándor rendőrségi gépkocsivezető felszólitására az összesereglett férfiak fölemelték a villamost és kiszabaditották alóla az életveszélyesen megsérült vasuti alkalmazottat. Agyrázkódást és koponyaalapi törést szenvedett. A mentők a MÁV-kórházba vitték.

— **A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai.** Marhahus: rostélyos, felsál 370, leveshusok 370. Borjuhus: comb szeletelve 380, borjuvesés 380. Juhhus: hátulja 220—270, eleje 120—210. Sertéshus: karaj, hosszu, rövid 430—470, tarja, comb, lapocka 350—370, oldalas 260, szalonna, zsirnak való 314, háj 360, zsir 380. Élő baromfi: tyuk 420, csirke 480, lud, sovány 500, ruca, sovány 480, pulyka 460, gyöngytyuk 460. Tisztitott baromfi: tyuk 470—503, csirke 550—589, lud, sovány 510, ruca, sovány 490, pulyka 470, gyöngytyuk 470. Tojás: osztályozatlan 470, hütőházi 470, meszes 450. Halak: ponty, élő, nagyság szerint 390—430, ponty, jegelt és nem élő 330—410. Tej és tejtermékek: teljes tej, kannatej 52, tejföl 230, teavaj édes tejszinből, tömb 730, teavaj pasztörözött tejszinből, tömb 770, tehéntúró, sovány 130, 15%-os 150. Kenyér: egységes 44, községi 44. Szárazföldi zöldségek: lencse 80—100, borsó, sárga, feles 72, borsó, zöld, feles 60, törmelék 74. Burgonya: Gülbaba 27, nyári rózsa 28, őszi rózsa 26, Ella 23. Gyümölcs: alma, nemes faj 200—480, közönséges, válogatott 150—276, narancs, vörösbélü 500—700, sárgabélü 400—540, mandarin 400—580, gesztenye, külföldi 600—700 fillér kg.-ként, citrom 25—40 fillér drb.-ként.

— **Dr. Szily József sakkmester** hétfőn este ½7 órakor a Rózsadomb-kávéházban szimultán előadást tart. A szimultánon vendégek is résztvehetnek, sakktábláikat hozzák magukkal.

Márai Sándor betegsége

A *Pesti Hirlap* hatalmas olvasótábora és a müvelt magyar közönség két hét óta bizonyára fájdalmasan nélkülözi lapunk hasábjairól nagynevü munkatársunk, *Márai Sándor*, a kiváló iró ragyogóan egyéni cikkeit és fogalommá vált Vasárnapi Krónikáját. Ennek oka, hogy Márai Sándor beteg. Ebben a lucskos télben erősen megfázott s makacs influenzája orvosainak megállapitása szerint ideggyulladásba ment át. Lakásán nem részesülhetett volna kellő ápolásban s igy az egyik fővárosi gyógyintézetbe szállitották. Márai állapota, hála szivós szervezetének és a gondos kezelésnek, napról-napra javul. Orvosai a legteljesebb pihenést irták elő, ugyhogy látogatókat nem fogadhat. Ezuton közöljük: *Márai Sándor* betegsége már lezajlóban van és reméljük, hamarosan ujra elfoglalhatja helyét szerkesztőségi iróasztala mellett.

— **Halálraégett egy öregember.** Komlóska község határában a hatvanötéves Bistyei Emánuel egy erdei kunyhóban éldegélt és a falu lakosai látták el élelemmel. A napokban a kunyhó közelében lévő fekvőhelye a tüzhelytől tüzet fogott és az öregember szénné égett.

— **Halálozás.** Dr. *Torday Árpád* egyetemi rk. tanár, az Ujságirók Szanatórium Egyesületének belgyógyász szakorvosa, febr. 12-én meghalt. Temetése hétfőn délután négy órakor lesz a Kerepesi-temető halottasházából.

Erényi Károly kormányfőtanácsos, őrkanonok, 77 éves korában Győrött meghalt.

Csikszentmihályi *Sándor Jenő*, Nagyenyed város volt polgármestere, 86 éves korában meghalt. Halálát kiterjedt és előkelő rokonság gyászolja, köztük veje, *Polyovich József* belügyminisztériumi min. osztályfőnök.

Lóverseny

A vasárnapi ügetőversenyek programmja

A vasárnapi programmnak a Ráday-emlékverseny a legérdekesebb futama — már csak azért is, mert huszonnégy órával a verseny előtt senki sem tudja, hogy a benevezett lovak közül melyek indulnak. Mit hajt az angol Wiltshire és az ugyancsak angol Raymer inditja-e Dávidot? Nem tudni, hogy a Marschall-istállóból Listracot vagy Csalókát fogják-e be, vagy mind a kettőt? Vagy mind a kettő távol marad a versenyév első ugynevezett rendszeresitett versenyéből. Nem tudni, hogy Szemerédi hajtja-e az előzetes favorit Füzért? Sőt, sajnos, arra a legfontosabb kérdésre sem adhatunk választ, hogy Füzér ezuttal menőkedvében lesz-e. Legutóbb ugyanis kedvetlenül futott. Az ügetőn most a fogadási manőverek idejét éljük. Ismeretlen emberek tömege hullámzik a ring körül, bár nemcsak a ringbe, de a ring totalizatőr pénztárai elé is csak ötpengős különjeggyel lehet belépni. A nagy versenypálya minden részében fogadnak. A fogadási szenvedély árnyékában mintha a sport érdekei is eltörpülnének. Ime, vasárnap az ügető első „klasszikus" futama kerül lebonyolitásra, de a nagy verseny előestéjén — a startereket illetően — csak találgatások hangzanak el. Ha valamennyi benevezett ló starthoz áll és Füzér megszokott hajtójának kezében menőkedvében lesz, akkor aligha vesztheti el a versenyt. Vasárnapi esélyek: I. Hernád—Ilesi, II. Tamara II.—Cserkész T., III. Füzér—Marschall-idomitás, IV. Fekete Barát—Apród of Pamuk, V Gyöngyös—(Galiba)—Ebadta, VI. Bengéz—Zala, VII. Jónás-idomitás—(Dömötör)—Zsuzsanna, VIII. Csatár II.—Harsona.

A szombati ügetőversenyek eredményei

I. 1. Duda (Jónás), 2. Dinom-Dánom, 3. Tusnád. Futott valamennyi benevezett ló Szerda és Cinkota kivételével. Tot. 10:38, 10, 10, 10, 217. — II. 1. Carlo-fogat (Gräber), 2. Celofá-fogat, 3. Csebogár-fogat. Futott valamennyi benevezett fogat. Tot. 10:71, 17, 13, 15, 222—178. — III. 1. Csoda (Raymer), 2. Mangan. Futott valamennyi benevezett ló, Ciano, Tily II. kivételével. Tot. 10:49, 24, 20, 153. — IV. 1. Magnézium (Kovács F.), 2. Csalóka. F. m. Bob, Tanoda, Little Tich, Ripacs. Tot. 10:28, 15, 18, 84. — V. 1. Várva-várt (Zwillinger), 2. Humor, 3. Zsuzsanna. Fm.: Nyénye, Tamara II., Uri-Muri, Igéret, Elharcos, Harcos N. Tot.: 10:146, 31, 42, 24, 1139—452. — VI. 1. Nebojsa (Székely S.), 2. Dalma, 3. Tibor. Futott még valamennyi benevezett ló, Őszirózsa, Bakancsos MIR kivételével. Tot.: 10:20, 15, 21, 16, 110—91. — VII. 1. Hamis Cs. (Nerhaft), 2. Ila, 3. Ellák. Futott valamennyi benevezett ló, S. Pista, Leande- kivételével.

GABLONZ-I ÉKSZERÁRU KOLLEKCIÓ

MEGTEKINTHETŐ

ALEXANDER HEDORFER,

Wien, I., Wehburggasse 4 Fernspr. Nr. R. 23.192

Tekintélyes Gablonz-i cég

keres modern ékszeráruk és üveggombok részére szakismerettel biró és szakmai ügyfeleknél jól bevezetett

képviselőt

Budapest és Magyarország területére. Ajánlatokat „Modeschmuck Nr. Nu. 1305" alatt továbbit a Gesellschaft für Auslandswerbung mbH., Berlin NW. 7., Friedrichstrasse 154. 889

NAPOS OLDAL

Vasgyáros

Tegnap este, egy kisebb társaságban gyerekekről beszélgettünk, meg állatokról. Pontosabban: a gyerekek és állatok egymáshoz való, sajátos viszonyáról és ezzel a témával kapcsolatban három kis történetet meséltünk el egymásnak. Az elsőt egy barátom mondta el, az unokaöccséről, meg egy békáról.

Ez az unokaöcs, névszerint Bubi, három és féléves volt és kisétált az apjával valahová a viz partjára. Itt nagyon lekötötte a figyelmét egy béka és azt kérdezte, hogy:

— Ezs a béka nem béka?

— Dehogynem. Béka.

— De nem olyan béka, minta többi béka?

— De. Épp olyan.

— Hát akkol ezs a béka mél nincs a vizsbe, mint a többi béka?

— Mert a többi béka sincs mindig a vizben.

— Hanem hol van?

— Néha kimászik a partra.

— És ottan mit csinál?

— Azt, amit ez a béka. Bebujik a hüvösre, egy nagy kő alá.

— És jó neki ott, a kő alatt?

— Biztosan jó, különben nem bujna oda.

Ezzel véget ért a békáról szóló beszélgetés Bubi és az apja közt, de merőben váratlan fordulattal folytatódott másnap, mikor Bubi valósággal lelkendezve rohant az apjához és örömtől csillogó szemmel ujságolta:

— De mostan n a g y o n jó ám a békának!

— Melyik békának?

— Amelyik kimásott a vizsből és jó neki a kő alatt. Mel én meglátam, ahogy kimásott és hogy n a g y o n jó legyen neki, egy e k k o l a nagy követ tettem lá.

És megmutatta, hogy m e k k o r a követ. A kő lehetett testvérek között is vagy öt kiló.

A második számú történetet a feleségem mesélte, az életből ellesve. A gyerekeim életéből. Ennek az életnek — úgy tiz-tizenkét évvel ezelőtt — egyik legnagyobb szenzációja egy ló volt. A füszeres lova, amely minden délben ott álldogált az ablakunk alatt és nagyon ideges volt. Mármint a ló. Onnan lehetett észrevenni, hogy ideges — mondták a gyerekeim —, hogy ha egy légy rászáll, akkor a ló egész bőre megremeg. És ez nagyon sajnálatos, mert igazán nem lenne szabad megengedni, hogy egy ekkora nagy állatot, mint a ló, ilyen idegessé tehessen egy olyan kis állat, mint a légy. Ennélfogva mi itt a teendő? A lovat edzeni kell.

És edzették.

Ugy edzették, hogy eleinte apró cseresznyemagokat, később már elég termetes vadgesztenyéket hullattak a lóra, felülről, a második emeleti ablakból. Hadd szokja meg, hogy nem olyan nagy eset, ha a bőrére valami apróság rá is nehezedik imitt-amott.

A lónak azonban csodálatosképpen nem használt valami sokat ez a gyógymód. Ellenkezőleg. Napról-napra idegesebb lett. Elannyira, hogy mihelyt fenn, a másodemeleti ablakban megjelentek a gyerekeim, a ló ott lenn az utcán azonnal rúgni kezdett.

A harmadik történet egész rövid. A háziasszony ujságolta, a három esztendős kislányáról, akit — legnagyobb megrőkönyödésére — azon kapott rajta, hogy a kertjükben, szép piros spárgára kötve maga után vonszolja a család féltve dédelgetett aranyhalát.

Kihozta — ugymond — a halat, kicsit sétálni, a levegőre.

Én végighallgattam ezt a három történetet és abban a szempillantásban a Vasgyáros jutott eszembe. A Vasgyáros, néhai való jó Ohnet György világhires drámája, melynek főhőse, Derblay Fülöp, azt mondja hitvesének, a szép, de kissé gőgös Claire-nek:

— Szeretlek, Claire, de megtörlek.

Hát valahogy ilyenformán vannak a gyerekek is az állatokkal. Szeretik őket, de megtörik. **Zágon István.**

Hollandia, a kerékpározók országa

Az idegent, aki először jár Hollandiában — irja a „Brüsseler Zeitung" tudósitója —, valamikor csak a csatornákkal átszelt városok, a szélmalmok, vitorlások, szines tulipánföldek lepték meg, mint Hollandia egyedülálló különlegességei, amelyek — mint a facipőt viselő, főkötős asszonyok és leányok is — az egész világon elterjesztették annak hirét, hogy Hollandia egyike a világ legfestőibb országainak.

Kétségtelen, hogy ez igy is van, de mindezek a festői különlegességek már annyira ismeretesek képekről, mozgóképekről, s szinházi diszletekről, hogy Hollandia mai látogatóját már meg sem lepik különösebben. Mindezeknél jóval nagyobb meglepetés és hamisitatlanul hollandi különlegességet jelent számára az, hogy Hollandiának, úgyszólván egész népe kerékpáron jár.

Kerékpárfolyamok az amszterdami utcán

Nemrégiben egy régi barátommal találkoztam Amsterdamban, aki csak néhány hete tartózkodik Hollandiában. Megkérdeztem hollandiai benyomásai felől és hogy az itteni élet hogyan tetszik neki. Csüggedten mutatott a kerékpározók ezreire, akik ebben a déli órában az üzletekből és hivatalokból haza karikáznak ebédelni. „Hollandia — mondotta barátom — nagyon tetszenék nekem, csak a kerékpározást kellene eltiltani." Megértő mosollyal válaszoltam neki, hogy ez csak az ujonnan érkezettek jellegzetes „kerékpár-komplexusa", idővel majd hozzá szokik.

Barátom azonban lemondóan legyintett és elmondotta, hogy épp az imént várakozott az uttest egyik oldalán jó negyed óráig, hogy a pillanatnyi szünet nélkül tovaáradó kerékpárfolyamon átkelhessen az uttest másik oldalára. Mikor azonban be kellett látnia, hogy a kerékpárfolyam még annyi időre sem hajlandó megtorpanni, hogy ő közben átkelthessen az uttesten, vagy nekifohászkodással megindult és a többi járókelő példájára nagykeservesen át is evickélt a szakadatlanul áradó kerékpárok között a tulsó oldalra. Közben többször is veszélyben forgott testi épsége, mig a többi járókelő, persze csupa hollandus, olyan ügyességgel siklott keresztül a kerékpárok között az uttesten, mint a csik.

Nagyon meg tudtam érteni barátom elkeseredését, mert hiszen magam is igy voltam ezzel jóideig, amikor Hollandiába érkeztem. Holland nyelven „fietsers"-nek nevezik a kerékpározókat, akik egytől egyig valósággal bajnokai és akrobatái ennek a népszerü közlekedési eszköznek. Gyakran megkisérelték már, hogy rákényszeritsék őket a libasorban való haladásra, de ez sohasem sikerült, ezzel szemben olyan bámulatos ügyességgel haladnak kettes, hármas, négyes sorokban, hogy ezt el sem képzeli, aki nem látta. Ha az egyik utcakeresztezésnél pirosra állitják a közlekedési lámpát, a kerékpározók sorban megállanak és várják a továbbhaladás zöld lámpa jelét. Közben nem veszik le lábukat a pedálról, hanem egymás vállára teszik kezüket, ugyhogy a kerékpárból ilyenformán négy-hat, esetleg nyolckerekü jármű válik. Amikor azután kigyullad a zöld lámpa, mintha gombnyomásra indulna meg a kerékpárfolyam.

Beszélgetve, nevetve, flörtölve, összekarolva gurulnak egymás mellett a szerelmes párocskák és itt-ott még csókot is váltanak. Hosszu szakállu öreg urak, szájukban pipával, kedélyesen karikáznak tova kerékpárjukon, de öreg asszonyságok is, akik más országban bizony elképzelhetetlenek volnának kerékpáron ülve. Minden korosztály, minden néposztály kerékpáron végzi utait a városban. Ezen járnak hivatalba, munkába, bevásárolni, piacra vagy kirándulásra. A felnőttek között a gyermekek, apró kerékpárjaikon, amelyeket éppoly bámulatos ügyességgel kezelnek, mint a felnőttek.

Estélyi ruhában a kerékpáron

Nem kell azonban azt hinni, hogy a derék hollandusok csak praktikus sportruhában ülnek kerékpárra. Természetes, hogy tulnyemó többségben sportruhásan kerékpároznak, de igen sokszor láthatunk elegáns hölgyeket, finom délutáni vagy estélyi ruhában, magassarku cipőben, fátyolos kalapkában gurulni tova, kis retiküljüket és a Hollandiában majdnem nélkülözhetetlen esernyőt ügyesen a hónuk alatt szoritva vagy a hátsó kerékre szerelt kis táskába rejtve. Épp igy természetes, hogy a férfiak gyakran szmokingba öltözve, kerékpáron mennek estélyre vagy szinházba. Mellettük pedig a munkások és munkásnők ezrei, munka vagy sportruhájukban. A kerékpár ugyszólván eltünteti az osztálykülönbséget Hollandiában, ahol gazdag és szegény ugyanazzal az ügyességgel és gyakorlattal tapossa a pedált. Közben alig-alig szólal meg a kerékpár csengője, szinte zajtalanul hömpölyög tova a kerékpárfolyam, baleset pedig, ugyszólván sohasem történik.

Guruló esernyők

Akár szép idő van, akár esik az eső, ami Hollandiában a leggyakoribb, a „fietsers"-nek mindegy. Esernyője ugyis nála van mindig, egyszerüen tehát az történik, hogy esőben az ezer meg ezer kerékpározó tömege átalakul guruló esernyők karavánjává. A hollandi városkép egyik hamisitatlan különlegessége ez a guruló esernyőkaraván.

A kerékpár a legáltalánosabb szállitó eszköz Hollandiában. A legutóbbi időkben még az autotaxik pótlására is szolgált, mert hiszen ott is erősen csökkent a háboru óta a gépkocsiforgalom. Sok munkanélküli fiatalember könnyü kis személyszállitókocsit épitett fából, ezeket kerékpárjuk mögé fogták és igy fuvarozták az olyanokat, akik villamos helyett taxin akartak eljutni valahova. Persze ezek többnyire idegenek voltak, mert hiszen a hollandusnak ugyis megvan a maga kerékpárja. Ezekből a „fiets-taxikból" most már „pony-taxik" váltak, kis lovakkal vontatott személyjárművek, de ez persze nem jelenti azt, mintha a kerékpár becsülete alább szállott volna. Hollandiában még a kisebbfajta hurcolkodást is kerékpáron végzik és az idegen meg sem tudja érteni azt a káprázatos ügyességet, amellyel a hollandusok az egyensuly törvényeinek valóságos megcsufolásával a legnagyobb és legkülönbözőbb terheket is elszállitják kerékpárjukon.

Itt még divatban van a tandem is, néha egész családok ülnek egyetlen kerékpáron, amely azonban négy-, sőt hatkerekü is lehet. Ilyeneken rándulnak ki a derék hollandus családapák vasárnap a szabadba feleségükkel és gyermekeikkel.

Kerékpárgarázsok mindenfelé

Mint az autótulajdonosnak, Hollandiában a kerékpártulajdonosnak is megvan a maga garázsa, ahol heti pár centért még rendben is tartják gépét. Minden nagyobb háztömbhöz tartozik egy-egy ilyen kerékpárgarázs. Általában az egész holland közlekedést erre a népszerü tömegjárműre állitották be. A szélrózsa minden irányában kitünő kerékpárutak vezetnek, minden személyvonaton olcsón szállitható a kerékpár, de vannak olyan hollandusok is, akik foglalkozásuknál fogva kénytelenek egyik városból a másikba utazni, ezeknek minden városban megvan a maguk kerékpárja. Ha az ilyen utas megérkezik az egyik városba, az állomásról egyenesen a legközelebbi kerékpárgarázsba siet, ahol már várja saját masinája. Az utcákon pedig mindenütt várakozóhelyeket találnak a kerékpározók, ahol, miközben bevásárlásaikat vagy egyéb elintézni valóikat lebonyolitják, biztonságba helyezhetik gépjüket.

Kerékpáron a templomba

Nem kell azonban azt hinni, mintha csak a városi népnek volna általánosan elterjedt közlekedési eszköze a kerékpár. A vidéki nép is szinte kivétel nélkül kerékpáron jár, a különbség mindössze az, hogy amig a város utcáin elegáns hölgyek és urak nyomják a pedált, addig a falun facipős, főkötős lányok, asszonyok és paraszti öltözetü férfiak. Ugyanolyan ügyesek ők a kerékpározásban, mint a városiak. Érdekes látvány, amikor vasárnap kerékpáron gurul a falusi nép a lakóhelyétől néha távol fekvő templom felé. Ha esik az eső, a diszes öltözetü parasztasszonyok egyszerüen a fejükre boritják drága nehéz selyemből készült legfelső szoknyájukat és igy bicikliznek tovább a templomba. A templom előtt azután valóságos kerékpártábor várja az ájtatoskodókat. akik azután szépen, vasárnapi diszben visszagurulnak falujukba.

Budapest belterületén keresek
5-6000 n.-öl
közművel el nem látott
területet
lehetőleg XI. kerületben, a Budaörsi-ut, vagy Érdi-ut környékén Ajánlatok „Belterületi 9506" jeligére Blockner J. hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10. 736

EZEKEN AZ ÁRAKON
ÉRDEMES ELADNI KÖNYVEIT!

21 Révai lex. 350.—	7 1001 éjszaka 70.—
110 Jókai 340.—	15 Szabó D. 70.—
60 Klassz. rtár 140.—	12 J. London 28.—
5 Malonyai: magy. művészet 180.—	2 Zenei lex. 40.—
18 Brehm 135.—	4 Kat. „ 45.—
10 Brehm 70.—	2 Művészeti „ 28.—
25 Prohászka 90.—	1 Irodalmi „ 13.—
23 Tóth Tih. 70.—	15 Zilahy L. 32.—
45 Gárdonyi 140.—	2 Spengler: Untergang 40.—
60 Magy. regényirók 90.—	2 Möller: Épit. 50.—
8 Hómann-Sz.: Magy. tört. 70.—	2 Pattantyus 50.—
5 Cholnoky: Föld felfedezése 40.—	13 Vas Gereb. 30.—
4 Magyarság néprajza 45.—	6 Orvos a családban 24.—
15 Móricz Zs. 36.—	6 Rachmanova (bőrkötés) 36.—
22 Móra Fer. 60.—	10 Gőre Gábor 25.—
12 Csathó 36.—	12 Somogyváry 30.—
23 Komáromy 50.—	10 Tagore 24.—
1 Wells: Világtört. 12.—	1 Van deVelde 15.—
12 Kodolányi 36.—	1 Révai kislex. 14.—
	12 Krudy Gy. 24.—
	2 Siklós: Hangszereléstan 18.—

Minden más sorozatot és teljes könyvtárt a legmagasabb napi áron veszek. Vidékről a szállitási költséget vállalom!
„MUZEUM" könyvkereskedés (tul.: Rozsnyai Róbertné)
BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 5.
Telefon: 18—93—81.

AJAX KALAPÁCSOKAT
1, 2, 3-as számuakat, orsósprést 120 mm átmérőtől veszünk, javitásra szorulókat is. — Ajánlatokat „Gépgyár 9610" jeligére Blockner J. hirdetőjébe, Városház-utca 10.

Nógrádverőcén
két háromszobás, egy kétszobás különálló ház szabadkézből eladó.
Ajánlatokat „Nógrádverőce 846" jeligére a főkiadóba kérünk.

Fiatal, őskeresztény, exact
gyógyszerészt (nőt)
felvesz gyógyszergyár nyugdijas állásba. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével Budapest 4. Postafiók 132. 823

Salak
INGYEN HORDHATÓ,
kocsiját, vasuti kocsiját dijtalanul megrakjuk.
ERŐTELEPEK RT. Budapest, IX., Gubacsi-ut 97. Telefon 14-54-69.

Budapesti elektrotechnikai gyár keres őskeresztény
rádióamatőröket, rádiótechnikusokat és rádióműszerészeket
Kezdőket tovább képezünk. Ajánlatokat „Rádió" jeligére Rudolf Mosse Rt. hirdetővállalathoz, VII., Erzsébet-körut 23. 914

Mellettem Gergő

Irta Bogdányi Sándor

Vetkezett az erdő. Az őszi alkonyat halálos csendjében csak a mi lábunk vert zajt az avarban. Mintha sekély, sebesjárású hegyi patakban jártunk volna. Mellettem vadőröm, az öreg Izsép Gergő verejtékezett. Puskám jobbvállán hintázott, szájában hideg pipa lógott, amelyet én vettem neki a szászvári bucsun. Zöld kalap volt a fején. Most a búbján hordta, hogy homlokát kék zsebkendőjével sűrűn száríthassa. Egészen furcsa volt ebben a fűszínűben, hiszen évekig láttam fekete zsíros kalapjában, amely úgy hozzánőtt kobakjához, hogy csak álmában esett le fejéről. A fekete kalap ott veszett a paperdei tisztáson, a nagy vaddisznóhajtás után. Vacsorázás közben. Azon az estén az öreg Izsépet nagyon megbántottuk. Hiába állt ki Jó Laji, meg Czukor Pandur a tisztás közepére, hogy puskájukat megtörjék és a csővégbe trombitáljanak. Izsép Gergő nem jött vissza. Czukor Pandur amikor visszaült a sárga tűz mellé, két tenyerére támaszkodott hasán s úgy kacagott.

Gergő bátyó nagyszerű puskás hírében állott, hogy milyen jól bánt a fegyverrel, azt azon az estén bizonyította be legjobban. A fiatal vadőrök sűrűn adogatták kézre a borosüveget és anélkül, hogy összebeszéltek volna, mindegyik beleszurta tövisét az öreg talpába. Mikor Gergő már alaposan paprikás volt, Jó Laji elkezdte csúfondárosan:

— No, vén Gergő, itt egy fényes karajcár, ellövi kend? Jó rávetünk a tűzre, hogy lásson azzal a vaksi szemével!

Gergő, aki a tűz mellett kucorgott, zsigerelő késivel sót vakart szalonnájáról, a tűzbe köpött:

— Ne vess a tűzre, te nyifa, dobjad a csillagok felé... nem gyün vissza!

Jó Laji a krajcárt hüvelykujja körmére tette:

— Gergő bátyó, oszt miben áll?

— Egy üveg karcos papramorgó.

Mi vadászok, voltunk vagy tizen a másik tűz körül, erősen figyeltünk. A hajtók tüze felől is biztatták az öreget: Úgy, mint a multkor Gergő!... Izsép Gergő már állt. Puskája úgy feküdt balkarján, mint az alvó csecsemő.

— Áll az üveg papramorgó!! — kiáltott Jó Laji. A krajcár hüvelykujjáról fellendült és eltünt a sötétben. Gergő bátyó csak akkor lőtt, amikor a pénzdarab megállhatott egy pillanatra a dobás hegyében. Ideg munka volt. Láttam, Gergő arcán csak ugy feszült a bőr. A lövés után nagy vijjogást hallottunk: az egyik sörét ugyancsak megszolgálta gazdáját. Gergő nyert.

— Szerencse, szerencse... — mondotta Laji és úgy tett, mintha boszszankodnék. Gergő szeme villant egyet.

— Szerencse!... Itt a kalapom!! Eltanálod?

Egy pillanatra megrekedt a falat a torkunkon. Jó Laji rákvörös lett.

— Arra nem lövök, Gergő bátyó! Sok lyuk lesz azon!

— Leszen rajta? Rossebet! De ahányszor ránézel erre a kalapra majd a világoson, sokszor szégyelni fogod Laji, hogy milyen vadászember vagy. Áll az üveg papramorgó? A kalap könnyebb. Nem?

Egy kicsit hencegett még az öreg. Mibelénk meg belebujt az ördög: úgy éreztük magunkat, mintha vad tartott volna felénk. A tüzek is éledeztek, úgy lobogtak az ég felé, mint viharban a zászlók.

— Még az ég is piros, odáig látsz — szólt Gergő nyújtottan —, két lyuk Laji fiam. Áll az üveg pálinka!

— Áll! — szólt Laji és gyengén megrugta Czukor Pandur bokáját.

A kalap felperdült, zsírosan fénylett a tűz pirosságában és egyszerre köpött rá tizennyolc puska! Mindenki a kalapra lőtt. Hiába — hencegni nem szabad!

Gergő nyitott szájjal állt helyben. A kalap eltünt, mint szamár a ködben. Volt nagy kacagás, majdhogy a tűzbe nem estünk. Gergő szája állandóan mozgott, nyakán az erek kidagadtak. Puskáját hirtelen vállára vette és lobbal a fekete erdőnek indult. Kiabáltak utána, hogy gyűjjék vissza, itt az én kalapom, magának adom, de nem jött.

Ezt az új kalapot Jó Laji, meg Czukor Pandur vették neki két héttel az eset után, de csak úgy fogadta el, papramorgóval. Ilyen rátarti az öreg.

Lassan felértünk a gerincre. A nap már ágyát vetette a lila hegyek mögött. A felhővánkosok rőt sugaraival megfestették Gergő fehér bajuszát. Az egyik bukkanóban megálltunk, hogy számba vegyük erőinket. Ő rágyujtott pipájára, én almába haraptam. Láttam az arcán, beszélni akar, mert a kapaszkodó kerek egy óra hosszú volt.

— Ifjur — mondotta — meséltem már a méltóságost Pestről? Mert megesett, hallgassa két füllel.

— No — mondottam —, jöhet a hazugság. — És elindultam. Gergő utánam, hátizsákját igazgatta.

— Nem hazugság ez, tiszta való — csak el kell hinnie.

— Hiszem, Gergő bátyó, ma igen jó ember vagyok!

— Akkor mondom. Csontos nagy keze gyufát szikráztatott a sárga dobozon és mesélni kezdett:

— Huszonötöt írtak, én még menyecskés voltam és borospincejáró, amikor lejött Pestről egy nadrágos, igen finom úr. Aszonta nékem: Gergő bácsi, fogjon nekem egy bakot. Mondtam, méltóságos úr, fogok, mert szegény vagyok. Jó pénz az Gergő, így a méltóságos. Két napon éjjelnappal kergettem őket, az ünneprontókat, de csak nem jöttek elibém. Igen szégyenlettem a dolgot, itt ez a fene nagy úr, aki dicsekedni akar Pesten, mégsem kapunk semmit puskavégre. Nyuszka is jó lesz, szólt az ur az utolsó napon. Nyuszka? — mondtam — minden fa alatt két fészekben!! De bizony ifjúr, igen árvák voltunk. Ahogy mentünk hazafelé az erdei úton, szembeütköztünk egy erdei füstössel. Zsákot szorított két kézzel a jobbvállán. — Cigány, mi van a zsákban? — kérdeztem. — Nyuszka. Erdei nyuszka. — Eleven? — Eleven. — A nadrágus úr alkudott véle, én meg szégyenkezve álldogáltam a fenyeres végiben. És megvette hatért. Már pengőért. Zsákkal együtt. — No, Gergő — aszondja a nadrágos úr — ma nyuszkát lövök. Azzal kivett a zsebiből egy erős zsineget, a hurkot rábiggyesztette a szegényke nyakára. Aztán erős fát kerestünk. A nyuszka sikongott, akár a vajudó asszony, futtózott körbe-körbe, de az úr csak kacagta. Tíz lépésre kiállt, megetette a háromcsövűt négyessel és a célt szemre vette. No — mondottam magamban — csak eddig éltél, nyuszka fiam. A puska nagyot kajátott és a tisztelt méltóságos, nadrágos úr ott, abban a helyben gyükeret vert ijedtiben, mert ellőtte a zsineget! De el ám! A nyuszka kétszer is visszaröhögött. Hát ez volt.

Gergő igen szomorú lett, amikor tudomására hoztam, hogy én ezt az esetet igen fiatalon hallottam már. A vadlibákkal az esetet se mesélje el, mert tudom, hogy ki lőtte ki az ékből a vezért és az csodálatosképpen magával rántotta a töbieket is. Erre igen hosszú ideig nem szólt semmit.

Mire célhoz értünk, a mennyország millió lyukon fénylett le reánk. A völgyekben tejfehér köd gomolygott. Őzbak vakkantott messziről és Isten tudja honnan, duhaj szarvasbikák párbaját hozta felénk a szellő. Az agancsok csattogása megdobogtatta szivünket. A lesgödörben én is meg Gergő is térdünkre ültettük a Halált.

Déri Ferenc,

Budapest uj alpolgármestere

Mikor a magyar főváros törvényhatósága óriási lelkesedéssel újra megválasztotta polgármesternek Bárczy Istvánt s aztán Bódy Tivadar dr. és Festetics Géza gróf régóta kipróbált alpolgármestereket is, megtörtént az a rendkívüli eset, hogy a harmadik, megürült alpolgármesteri székbe egy olyan férfiú került, akit nem ajánlott sem korteskedés, sem összeköttetés, sem a „törzsfőnökök" agitációja, hanem egyesegyedül a maga munkája, esze, szorgalma. Déri Ferenc, az új alpolgármester, valóban rászolgált a szeretetre és becsülésre, amellyel a városatyák ebbe a székbe emelték. Mint tanácsos éveken át továbbfejlesztette azokat az alapokat, amelyeket egykoron Bárczy geniális kézzel rakott le: a fővárosi modern tanügynek ő lett a kiépítőjévé. A resszort, amelyben munkája folyt, mindenekfölött kényes: ezernyi ezer gyermek, jövendő nemzedékek sorsáról, kulturájáról van szó és semmi sem jellemzi Dérit jobban, mint hogy a munkakörök e legnehezebbjében a legnagyobb sikert érte el. Budapest tanintézeteit valóban mintaszerűeknek ismerik el mindenfelé. Igaz, hogy Déri reggel nyolctól este nyolcig dolgozott és dolgoztatott, nevelte önmagát és nevelte munkatársait arra a szintre, amelyen a modern pedagógia áll. Igaz, hogy akaratereje egész megfeszítésével teremtette meg az új és újabb intézeteket, amelyekben azok tudását vitte előbbre, akik a főváros gyermekeinek majdan tanítómesterei lesznek. A pedagógiai tudomány azonban, amelyet magában fölépített, nem volt papiros-tudomány: Déri minden alkotása az élő valóság követelményeiben gyökerezik: az iskolából utat csinált az igazi élet felé.

Szinte azt lehetett volna hinni, hogy valaki, aki szerényen elvonúlva, pártok kegyét nem keresve, egyesegyedül e legnemesebb munkának szenteli minden erélyét és egész szívét: semmire se fogja vinni; hisz körülbelül ezt tekinti életigazságnak az átlagos budapesti ember. Déri Ferenc karriérje annál szebb, mentül csattanósabban cáfolja meg megválasztatása ezt a fölfogást.

Déri Ferencnek, a kitünő pedagógusnak jól eshetik annak a tudata, hogy pályájának emelkedése is erkölcsre nevelő példa.

A magára hagyott férj

Irta Eduard Pötzl

I.

Édes egérkém!

Mindjárt az első reggelt, amelyet Bécsben töltök, arra használom fel, hogy szeretettel köszöntselek. Gyönyörű lett az idő s jól tetted, hogy kis Edgárunkkal még künn maradtál a Wörthi-tó partján. Nagyon jót fog nektek tenni. A lakást rendben találtam, lesújtón naftalinos szagú s ez rendjén van. Megelégedéssel tapasztaltam ennek a kitűnő szernek hatását a hálószobában. Néhány moly teljesen kiadta a lelkét, mások, nyilván, hogy a halálos bűztől meneküljenek, görcsösen beleásták magukat a függönyökbe és szőnyegekbe s most már meg se moccannak. Ezeket nyugodtan átengedtem a halálnak, ellenben az ide-oda röpködő ifjúságra vadászatot rendeztem. Hármat már ma agyonvertem s eközben kitapasztaltam, mekkora károk keletkezhetnek ezen állatok révén. A másodiknak kivégzésénél ugyanis a cipőhúzó — egyéb eszköz nem akadt a kezembe — cserepekké törte a szekrényen álló szép Alt-Wien-csészét. Ne haragudjál ezért, legközelebb veszek neked egy hasonló darabot; a moly azonban, amely ki tudja hány szőnyeget falt volna föl, szintén elpusztult.

Épp az imént jelentkezett nálam az öreg Lizi, akit te levélben rendeltél hozzám takarítónőnek. Nagyon öregnek találom őt, édes kincsem, azt hiszem, könnyű szerrel lehetne belőle két vénasszonyt csinálni. Talán mégis helyesebb lett volna, hogyha megtartottad volna cselédeink egyikét, akár a csúnyábbikat. De hát ez alatt a pár hét alatt — tekintettel igénytelenségemre—majd csak boldogulok az öreggel is.

Csókol hűséges

Augusztod.

II.

Édes Olgám!

Az eltört csésze miatt nem kellett volna annyira haragudnod. Jól van hát, ám röpködjenek miattam a molyok, ahogy nekik tetszik. Röpködnek is vigan. Az öreg Lizi most madárléppel fogdossa őket, amelyet hosszú vesszőkre kent. E lécek egyike, sajnos, az éjjeli szekrényről az ágyamba esett és annyi madárlépet hagyott a lepedőn, hogy az undortól hajtva elhatároztam, hogy újjal váltom fel. Kerestünk mást, de nem találtunk. Csak asztalkendőt találtunk, tudod, a damaszból valót. Kettő ezek közül most már az ágyamban van, egészen kellemes hüvös rajtuk a fekvés. Szinte büszke vagyok rá, hogy igy tudtam magamon segíteni.

Hja, ha az ember egyedül van, sok mindent tanul, pl. tüzet rakni a reggelihez. Ha unom az öreg Lizire várni, egypár széndarabot dobok a tűzhelybe, spirituszt öntök rá (a gyorsforralót te vitted magaddal) és ez aztán nagyszerűen ég. Csak forrni nem akar a víz, mert a tűz nagyon hamar kialszik. De majd rájövök, hol rejlik a hiba. Tegnap tojást főztem magamnak ezen a módon. Kissé nyers volt, de sebaj.

Luzsénszky Félix hadiönkéntes, aki végigküzdötte a búr-háborut és most mint huszárőrmester szolgál hadseregünkben, ahol az összes vitézségi érmeket megszerezte hősiességével. Horthy Béla rajza az Uj Idők számára

A Lizi derék egy nő; gyakran félóráig áll a folyosón a szomszédék cselédeivel s tanácsokat ad nekik. Ezért aztán a hálás lányok segítenek neki számomra vizet hozni. Nincs nap, hogy ne találnám egyiküket a konyhánkban, ahova a vizet hozza s ahol tesz-vesz. Mindkét lány meglehetősen csinos s nagyon illedelmes. Nekünk soha sincs ilyen cselédünk.

Számos csók!

Auguszt.

III.

Édes Olga!

Most már félni kezdek, valahányszor tőled levél érkezik. Hát tehetek-e én róla, hogy a Lizi oly kedveltségnek örvend a cselédlányoknál? S hogy a damasztasztalkendő az ágyba való, azt egy pillanatig sem állítottam. De hát erre a célra csak nem használhattam zsebkendőt! Nem kellett volna ennek a szekrénynek a kulcsát magaddal vinned. Különben a kedvedért ezeket az asztalkendőket odaadtam a mosónőnek s egyelőre a zongoratakarót ágyaltam be, mig a mosónő elhozza a lepedőt.

Ami a port illeti, e részben teljesen megnyugtathatlak. A Lizivel mindig az előszobába söpörtettem azt, ott a dupla ajtó mögött már egész rakás gyült össze belőle. Ha egyszer reggel több időm lesz, felhivatom a szemetes-embert s igérek neki a rakás elhordásáért egy skatulya cigarettát (pénzt nem fogadhat el egy közügyekben szereplő férfiú). Egyelőre még nem intézkedhettem, mert mindig el kellett mennem s a lakást jól lezártam a műlakattal. Hiszen te meghagytad, hogy a takarítónő ne maradjon egyedül a lakásban s ugy látszik, neki is megfelel, hogy oly korán mehet.

Feltünően fürge ez a vén gyík. Tiz perc alatt minden össze van takarítva s a ruha kitisztítva. Persze, hogy egy ily élemedett egyén már nem lát jól, tegnap az én világos nyári kalapomat a cipőkefével dolgozta meg s csak akkor vette észre a tévedést, amikor a kalap már egy zebrához hasonlított. S képzeld csak: térdre esik előttem és bocsánatot kér!

— No, no, vén skatulya — szóltam meghatottan — hagyja csak. Mi emberek mind gyöngeségekben szenvedünk. Vigye a kalapot a kalaposhoz, az fesse a világos részeket is feketére és ezzel rendben van.

Másrészt felette takarékos. Mindjárt az első napon egy forintot adtam neki suvixra. S ez elég volt neki máig, bár sokat használt el belőle a kalapra. Ha mindig igy élnék, sok pénzt tudnék megtakarítani.

Szeretettel ölel

férjed.

IV.

Édesem!

Már látom, hogy semmit sem lehet a kedvedre csinálni. Mert ti asszonyok meg vagytok győződve, hogy minden felfordul, ha nem vagytok otthon. Csakhogy én azokhoz az emberekhez tartozom, akik tudnak a maguk lábán járni. Engem ugyan nem csapnak be. Ma jött egy szegény ember, aki azt mondta, hogy minden pénteken ennivalót szokott nálunk kapni. Természetesen exkuzálnom kellett magamat, hiszen nem viszek háztartást s kárpótlásul 50 krajcárt adtam neki ebédre. Ő udvariasan megköszönte, de figyelmeztetett arra, hogy távollétünk alatt, tehát négy héten át, szintén nem kapott semmit. Ennek az embernek igaza van s ezért még 2 forintot adtam neki, amivel azt hiszem irgalmas szíved szerint cselekedtem.

Utána azután még hét szegény jött, akik szintén ebédet szoktak nálunk kapni péntekenkint s akiket hasonló módon kellett kárpótolnom. Nem is tudtam, hogy te, áldott lélek, ennyi szegényt látsz el. Az ilyesmi persze olcsóbb, ha az ember háztartást visz, mert hisz

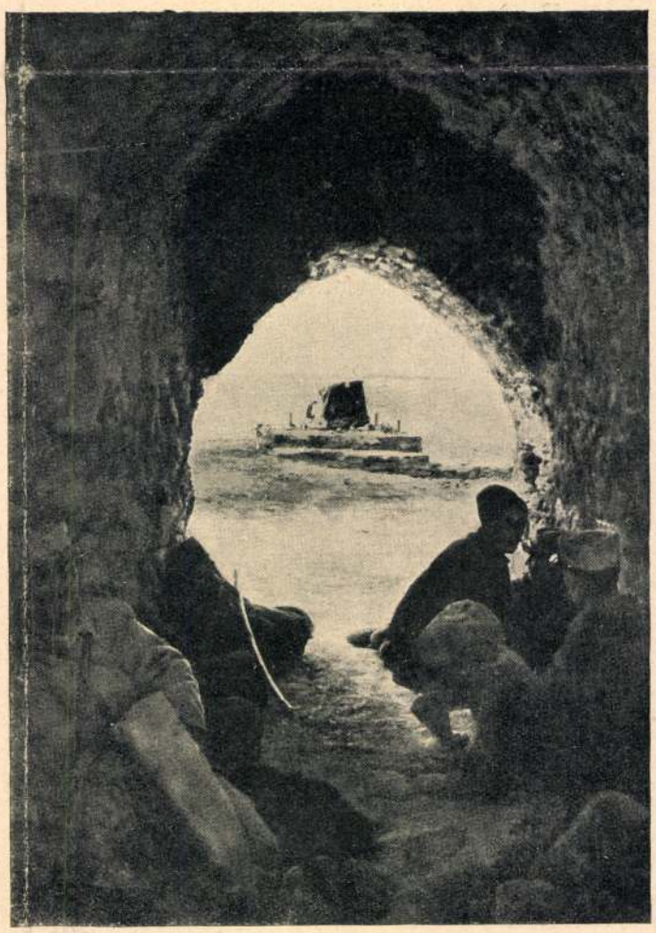

A Dardanellák ostroma. Tengerparti barlang Seddil-Bar mellett

Uj Idők 1915. XXI. 49. sz. 564. lap

HORTHY BÉLA: VIRÁGZÓ FÁK.

23. l.

Magyar Művészet 1926.

lehet más: lassú, tempós, széles érzés. Olyan, mely egységbe fűzi napjaink tarka hullámzását. Olyan, mely ott szunnyad állandóan lelkünk mélyén.

És az építész nem lehet individualista. Műve kinn áll a téren, sokakhoz beszél. Lehetetlen ily nagy nyilvánosság előtt a magunk dolgairól beszélni. Lehetetlen ily nagy nyilvánosság előtt halkan beszélni. Messzire vivő szózat — mindenkit érdeklő dolgokról: ez az építész szava.

Ha kitűnnék, hogy a magyar levegő kedvezett e specifikus érzésformáknak és kifejezésmódoknak: értenők építészetünk erejét.

*

Irodalmi példához fordulunk. Itt könnyebb analizálni, fogalmakra visszavezetni.

Olyan magyar költőt választunk, ki építészeink analogonja: epigon, mert az impulzust kívülről kapta, — de túlnőtt elődein.

Ady Endre ilyen. Elődei: Baudelaire, Verlaine. Érezzük, hogy különbözik tőlük. És érezzük, hogy nagyobb, mint ők.

Különbözik: mert Baudelaire, Verlaine modern dekadenciája — csak egyik fele Adynak. Az erotikába, italba vesző, a várost, pénzt imádó ember — az individualista: csak Ady egyik fele. Ady másik fele kétségbeesetten vágyik kiszabadulni individualista elszigeteltségéből. „Szeretném, ha szeretnének...!" És vágyától hajtva belekapcsolódik mindenbe, ami közösségérzés e világon még van. A proletár gondolatba. A hazafias érzésbe. A vallásba...

Ez a képessége, hogy széles körökkel érezzen, ez a vágya, hogy széles körökhöz beszéljen: hiányzik Baudelaireből, Verlaineből. Ezért más Ady, ezért több és ezért — magyar.

Mert úgy érezzük: ez a különbség több egyéni különbözőségnél. Itt — úgy érezzük — Adyban magyar erők működtek. Az individualizmuson túl mutató erők (úgy is mondhattuk volna: az individualizmusnál régebbi erők), — a föld, a nép, a mult, a hit — úgy látszik, elevenebbek nálunk, mint másutt. A vágy: sokakhoz beszélni — erősebb ná-

Horthy Béla

1869 – 1943

Nekrolog

l. ökv

Szépmüvészet

1943. 71. l.

Horthy Béla
festő

vod
Szok Nagy 6

IRODALOM

JEGYZET

Horthy Béla
gestő.

Halálozás

Nagybányai *Horthy* Béla volt országgyűlési képviselő életének 75-ik évében február 10-én Budapesten elhunyt. Temetése február 13-án délután ½4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Új Magyarság
1943. febr. 13.

Horthy Béla

festő

koll. kiáll. Képzőmvészeti kiállítások

irod

Ujság. 1935. ápr. 21.

(e.a.: Nagybányai H. B. festményei és szobrai.)

alrafordultan áll. Csipőjére
a melylyel vállon átvetett

inak alját szorítja magához,
ı pedig keresztes országalmát
az aranygyapjas-rend jelvé-
Haja, szemöldöke, bajusza és
gének kerek gallérja réteges
ja és oldalán egyenes kard
; fegyvertartó köti le figyel-
;ott lábú asztalra helyezett
nai császári korona és jogar
élrevont függöny lóg bojtos

) cm. — Lelt. sz. 1037. — Értéke
7-iki felterjesztés (306–906) és az
6 belügyministeri eln. sz. leirat
)elügyministerium letéte, átvété-
Bejelentetett 1908 január 31-én

r 1911 november 23-iki 7445 sz.
; közoktatásügyi minister 1911
leirata alapján (2102–911) 1912
;teriumnak ideiglenes állami letét-
12), mit az 1912 április 23-iki
omásul (948–912). — Az átvételt
)rilis 16-án ismerte el (985–912).

Horthy Béla †

Meghalt Horthy Béla festőművész

Hetvennégy éves korában meghalt fővárosi lakásán Nagybányai *Horthy* Béla, a magyar festőművészet egyik legdicsőbb korszakának, a nagybányai festőcsoport javakorának részese és egyik képviselője. A nagybányai tájak hűséges és költői érzésű ábrázolója volt. Utóbb a szobrászat is erősen foglalkoztatta, s Madách Imre budapesti szobrának nagy pályázatán figyelmet keltett pályamunkájával. Több gyűjteményes kiállításon mutatta be munkásságának ujabb eredményeit. A Szépművészeti Muzeum és a Fővárosi Képtár számos művét őrzi. — Szombaton délután volt a temetése a farkasréti temetőben előkelő gyászoló közönség és nagyszámu művészbajtársa jelenlétében. A nyilt sir előtt a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége nevében annak ügyvezető elnöke, Szentgyörgyvári Gyenes Lajos, a Szinyei Merse Pál Társaság nevében pedig Jeszenszky Sándor dr. miniszteri osztályfőnök vett bucsut tőle. Az elhunyt családját ifj. Horthy Miklós képviselte a temetésen.

Újság, 1943. febr. 14.

1

2

3

4

1. Függő híd a Bialán. — 2. Visszatérő lakosok Galicziában. — 3. Az ellenség sarkában. — 4. Automobilokon szállítják az előretörő hadsereg részére az élelmet.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCZAINKBÓL. — Balogh Rudolf, a harctérre kiküldött munkatársunk fölvételei.

költette Terézt és Piroskát, csak négy órai pihenőt engedett nekik.

— Vigyázzanak, édesapára, foglalkoztassák, beszélgessenek vele.

A két üde rózsabimbó közrefogta a kiaszott kórót, elárasztotta illatával, de friss életnedveket nem tudott benne fakasztani.

— Hagyjatok, hagyjatok... ne beszéljetek... azt se tudjátok mi történt, semmit sem tudtok.

— Miczinek nincs semmi baja! — vigasztalta Teréz.

— És Ottó is túl van már a veszélyen, — állította Piroska.

— Ne locsogjatok, békén hagyjatok.

De csak tovább locsogtak a fruskák.

— Mamácska már felkelt, mindjárt kijön.

— Miczi most öltözködik.

— Az orvosok még nem mondtak le Edusról...

Teréz sírvafakadt.

Piroska belekapott a karjába.

— Ne pityeregj apácska előtt — súgta. — Azt hiszik, hogy fel lehet támasztani, — mondta hangosan.

Aztán ő is sírvafakadt.

Tehát Edus élet és halál között lebegett. A tűzveszedelemnek ő volt az egyedüli komoly áldozata.

Csakhogy ezt nem hitte öreg Belényessy. Sötéten látott. A tűz szerinte kárt tehetett nemcsak a testekben, a lelkekben is. Lám, ő sem az az ember a ki tegnap volt. Majd meglátja, milyen lesz Miczi és Ottó és a felesége, nem sínylették-e meg a borzalmakat, azt a rettenetes haláltánczot, a mit Edus a tűztengerben lejtett, — meglátja.

A feleségét mindjárt megláthatta. Az épen akkor sietett hozzá. Meg lehetett vele elégedve, mert sápadt volt ugyan az arcza, de a szava, hangja melegített, biztatott.

— Istennek hála nem történt nagyobb baj. Miczi és Ottó együtt vannak, nagyon levertek Edus miatt, nem mernek bizni a felépülésében, egyébként tűrhető állapotban vannak.

Az apathia köde oszladozni kezdett az öreg úr agyáról.

— És Edus? — kérdezte.

— Én bizom — válaszolt a grófné, — az orvosok megállapították, hogy szó sincs belső sérülésről. Égési sebek, csonttörés, — ballába tört el szegénynek — és idegrázkódás.

— Mi a legveszedelmesebb? — faggatózott Belényessy.

— Az idegrázkódás. Az orvosok azért biznak benne, hogy kiheveri azt is, sokkal nagyobb csuda volt, mondják, hogy meg nem szakadt az emberfölötti erőfeszítésben.

Az öreg úrnak kezdett az ereje visszaszállingózni. Felállt.

— Igazat beszélsz, vagy csak úgy biztatsz.

— Mindig igazat beszélek, Gábor.

— Megnézhetem a fiút?

— Az orvosok még nem eresztenek be senkit. Perczig sem pihennek, az élesztési kisérletek nagy munkát adnak.

— Üzend be nekik valahogy, hogy tizezer koronát kapnak tőlem külön, ha sikerül a fiút feltámasztaniok.

— Azzal megsérteném őket most, — majd a veszély után, — mondta az asszony.

Guszti a ki keresztül-kasul járt-kelt kastélyon, istállón, udvaron, most a terrasznak tartott.

— Édes, jó, Guszti — hálálkodott a grófné, — mitevők lennénk, ha maga most nem volna mellettünk.

A tekintetes úr lerázta magáról a hálát.

— Nem úgy van — mondotta, — mert most magam sem tudom, mitévő legyek, megakadtam.

— Valami baj van? — förmedt rá Belényessy.

— Nincs, csak egy kocsi jött Monostorról.

— Mit hozott?

— Egy nőt.

— Nőt? Miféle nőt?

— Nem teczczik sejteni? — kerülte meg Guszti a közelebbi meghatározást.

Jól taktikázott. A grófpár kitalálta kiről van szó.

Belényessy a feleségére nézett.

— Nos?

Az asszonynak mindig helyén volt a szive.

— Azt hiszem embertelenség volna elküldeni: szerette őt.

Guszti elkvártélyozta Juanát. De csak öt perczig maradt a leány a szobájában. A mig össze nem szedte minden bátorságát. Mindre szüksége volt, testi erejét is ezzel kellett pótolnia. Összeszedvén magát Juana, kisietett az udvarra. Megállt, tovább ment, tétován keresgélt valamit, mint a hű eb, a mely elveszett gazdáját nyomozza. Végre megakadt a szeme a grófi páron. Egyszerre szárnyat kapott s fölrepült a terraszra. Tédre vetette magát a grófnő előtt:

— Madame, la comtesse, eresszenek hozzá, ápolni fogom, fel akarom támasztani! Chère dame alázatos leszek, ayez pitié! (Legyen könyörületes.)

Hát könyörület, az volt a nemes asszonyban. Lehajolt a leányhoz, fölkarolta s látván, hogy alig van jártányi ereje, betámogatta a kastélyba.

— Bátorság, kedves kisasszony, majd beüzenünk az orvosoknak, a kik eddig még senkit sem eresztettek a beteghez.

A grófné úgy beszélt, a hogy gondolkozott. Igen, bebocsátást akart a leánynak kieszközölni, ő volt a beteghez a legközelebb. Három szobán keresztül vezette védenczét, a negyedikben, a melyen túl Edus feküdt, leültette.

— Várjon, kedvesem, türelem.

Nem vette észre, hogy Miczi és Ottó is a szobában vannak. Egy spanyolfal eltakarta őket s oly csendesek voltak, mintha meg lettek volna bénulva. Ők sem látszottak tudomást venni a belépőkről. Rövid várakozás után előkerült egy ápolónő, a grófné halkan beszélt vele s beküldte a betegszobába. Kedvezőtlen választ hozott: az orvosok senkit sem bocsáthatnak a beteghez.

Juanának nem volt se szava, se könnye. Juana leborult a betegszoba ajtajában a szőnyegre, úgy összegörnyedt, hogy a földet érte a homloka. Összekulcsolt kezét egész hosszában kinyújtotta; haja megbomlott és eltemette a fejét. Különben nem mozdult.

A grófné meghatottan nézte a néma kín élőképét, a melyre végre rátévedt a Miczi tekintete is. (Folytatása következik.)

ÉJJELI PATROUILLE. — Horthy Béla rajza.

IX.század e. f. — KASSEROLLE, Porzellan, mit bunten
Jahrhundert.

rcellánok modorában. Herend, 1860. — SECHSTELLER,
bemalt, in der Art der Mingporzellane. Herend, 1860.

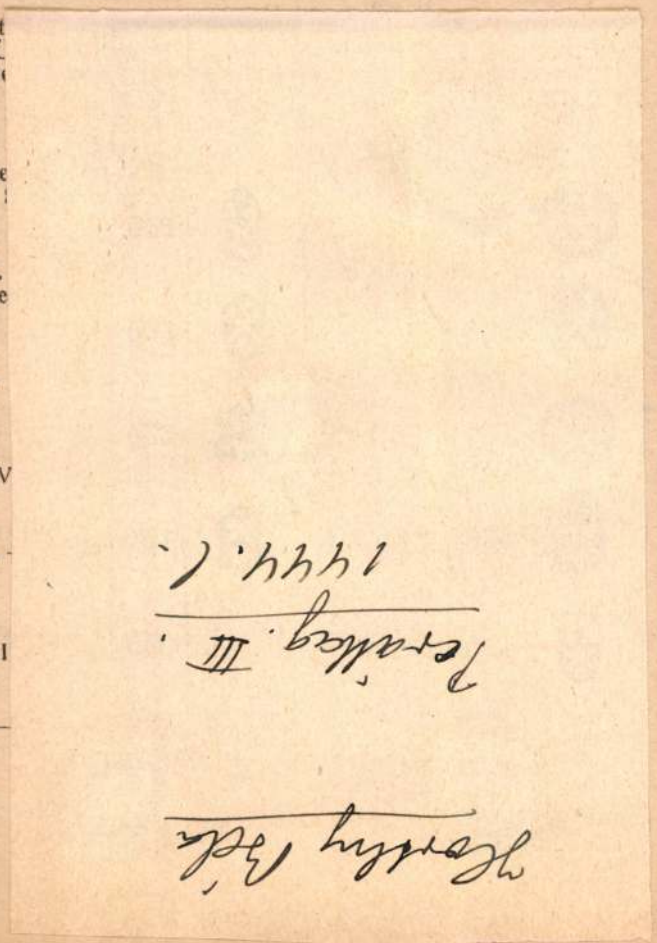

Korbflechtrand und bunten Blumensträussen. He

581. **Tál,**

porcellán, négyoldalas, kosárfonatos peremmel és s
Porzellan, vierkantig. Der Rand mit Korbflechtn

582. **Tányér,**

porcellán, grissaile-festésü kikötö-tájképpel. Bécs
Porzellan mit Hafenlandschaft in Grisaille. Wien

583. **Csésze aljjal,**

porcellán, kobaltkék alapon arany csipkeszegély és
SCHALE MIT UNTERTASSE, Porzellan, kobaltl
tuschenumrahmung. Meissen, Mitte XIX. Jahrhun

584. **Szivartartó,**

porcellánszobrocska : olasz bandita. Cseh, XIX. szá
nischer Bandit. Böhmen, XIX. Jahrhundert.

585. **Csengetyü,**

porcellán, felrakott színes virágokkal és gyümölc
bunten Blumen und Fruchtstücken. Herend.

586. **Csésze aljjal,**

porcellán. A csészén magas — arany díszü vörös
Hozzá herendi alj karcolt aranydiszitéssel. — SC
Ansicht der Burg Hohenschwangau auf rotem Gru

587. **Csésze aljjal,**

porcellán, zöld alapon fehér frizben levélszálak.
grüner Fond mit ausgespartem Blattwerkfries. Wi

588. **Két csésze aljjal,**

porcellán, pikkelyes felületén színes virágcsokrok.
MIT UNTERTASSEN, Porzellan, mit Schuppe
um 1770.

Horthy Béla festőművész
Magyar kiállitás Belgrádban
Művészet, 1940. 33.sz. 47.l.

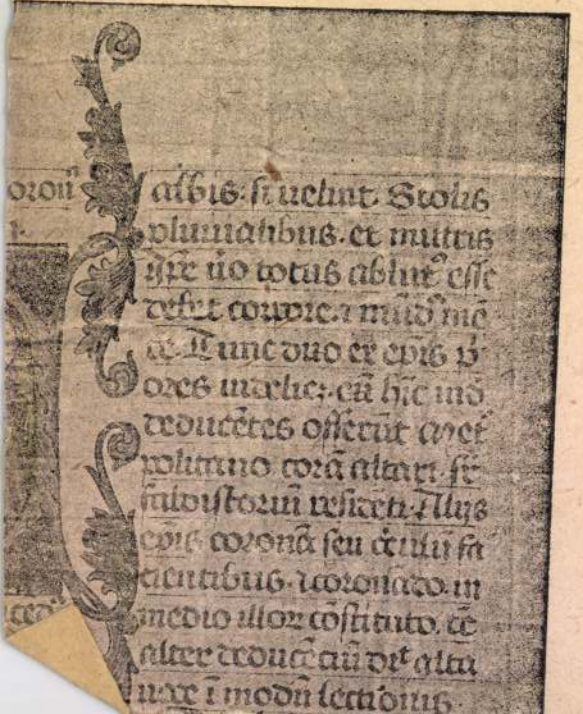

Megnemtámadási szerződés Prága és Bécs közt

Párizs, április 20.

(A Magyarország külön tudósítójától.) *Genfből* jelenti az *Oeuvre* tudósítója: *A megnemtámadási szerződés, amelyet Csehszlovákia készül kötni Ausztriával*, még a római konferencia előtt aláírásra fog kerülni. *(T.)*

8 festő és 8 szobrász a Nemzeti Szalónban

elfér úgy az öt teremben, hogy valamennyi kerek kis beszámolót adhat tudásáról, fejlődéséről. 16 fiatal művész. (Nem tartozik szorosan ide, csak úgy eszünkbejut, milyen szerencsés is ez a mi »fiatal« nemzedékünk, hogy korkérdés lett belőle s ezzel örökre összenőtt a jelszóvá lett »fiatal« jelzővel. Öszszakállas korában is fiatal lesz ez a generáció.) Dehát ezek itt még igazán fiatalok, jórészt a római iskola második garnitúrájából valók, akiket Gerevich professzor vett szárnyai alá, miután az első évfolyamokból már sztárok lettek. A római évek meg is látszanak majd mindenkin, hol egészen a témaválasztásig, hol a stíluson, hol pedig csak a remek fejlődésen. Ez persze a legjobb s ez főleg a szobrászokra áll. Öröm nézni ezt a felvonuló 8 szobrászt, milyen tehetségesek, frissek. Van, akinek most halljuk először a nevét s már jól megjegyezzük. B. *Farkas* Sándor talán legbátrabb és legkészebb köztük. *Csúcs* Ferenc fésülködőjét már láttuk tisztább megoldásban, fejei szépek, *Antal* Károly, *Ispánki* József, az üveg szobrokkal kísérletező *Hincz* Géza, *Szabados* Béla, *Szomor* László és a kiváló éremfaragók nyomába lépő *Madarassy* Walter — a nyolcak.

A festők pedig: a két *Basilides* testvér, Barna és Sándor, akiken mindig valami nagy szomorúság árnyékát érezzük. Aztán *Jeges* Ernő, aki velük szemben vidám, kissé talán túlszínesen római. *Heintz* Henrik vonul fel leggazdagabban, *Udvary* Pál négy jellemző szép képpel szerepel, *Say* Géza és *Gallé* Tibor festményei és *Kaveczky* Zoltán grafikai sorozata is harmonikusan illik az együttesbe. *(m)*

Horthy Béla kiállítása

A nagybányai művésziskola egyik megalapítója és azóta ritkán szereplő tagja rendez kiállítást új képeiből a *képzőművészeti kiállítások Mária Valéria ucca 8. sz.* alatti helyiségében. Tizennégy év óta nem állított ki Budapesten a kitünő művész, vidéken élt s most a falu, az erdő, a virágok, falusi emberek zavartalan ritmusú életét és vágyódást keltő tiszta hangulatát hozza elénk képein. Férfias líra mélyen zengő hangján beszél mindezekről. Ez az igazi vonzó varázsa a szép kiállításnak. *(m)*

Társasutazások a Dunán

A MFTR közli, hogy május havában a következő társashajóutazásokat rendezi: *1. A Felső-Dunára Passau-ig május 11-től 18-ig*, egynapos salzkammerguti autobuszkirándulással. Részvételi díj 68—148 pengőig. A salzkammerguti autobuszkirándulás külön költsége 22 silling (kb. 18 pengő). Útlevél nem szükséges, 2 fénykép elégséges. *2. Az Aldunára a Kazán-szoroson és Vaskapun át.* Május 22-től június 2-ig, lehetőséggel *Konstantinápoly* megtekintésére, vagy *Várna, feketetengerparti fürdőhelyen* üdülésre, vagy romániai *körutazásra Bukarest* bekapcsolásával. A hajóút részvételi díja 86—167 pengőig. Szabályszerű útlevél szükséges. Jegyek és felvilágosítás kapható utazási irodánkban és a MFTR igazgatóságánál (818—80).

A sétahajójáratokat a *Zsófia* sétahajóval husvétvasárnapján, április 21-én megindítják és pedig egyelőre a következő két járatot: 1. Uzsonnajárat naponta délután 5-től 7-ig. Menetdíj uzsonnával 2 P, uzsonna nélkül 1.20 P. 2. Vasár- és ünnepnapokon délelőtti járat 11-től 1-ig. Menetdíj 1 P. Gyermekek mindkét járatban fél menetdíjat fizetnek. Az összes sétahajók a vigadóteri és a Pálffy téri kikötőkből indulnak.

„Királyi kabinet" Bulgáriában polgárminiszterelnökkel

Szófia, április 20.

(A Magyarország külön tudósítójától.) *Boris* király pénteken délután 4 órakor kihallgatásra rendelte *Tocsev* András volt bécsi követet, aki jelenleg a balkánkonferencia bolgár osztályának vezetője s *őt bízta meg, hogy a pártokon kívülálló politikusokból alakítson kormányt.*

Tocsev kiszemelt miniszterelnök a hírlapíróknak kijelentette, hogy *elfogadta a megbízást a kormány megalakítására.* Politikai körökben azt mondják, hogy az új kormány úgynevezett *királyi kabinet lesz* és csak átmeneti jellegű.

Tocsevnek sikerült az új kormányt megalakítania. *Kusseivanov* volt belgrádi követ, az eddigi udvari miniszter, valószínűleg elvállalja a külügyi tárcát. Pénzügyminiszter *Kanazirsky*, a gabonaegyedáruság igazgatója lesz. *Dykov* igazságügyminiszter megtartja tárcáját. *Zlatev* tábornok hadügyminiszter lesz.

A Pesti Napló husvéti száma a magyar újságírás ünnepnapja

HUSVÉTKOR kezdi közölni a *Pesti Napló Szép Ernő Ádámcsutka* című új regényét.

HUSVÉTKOR tudja meg az olvasó, hogy ki kapja a *Miklós Andor-alap következő 10.000 pengőjét.*

HUSVÉTKOR jelennek meg a *Pesti Napló*-ban *a legszenzációsabb bel- és külpolitikai cikkek és riportok.*

HUSVÉTKOR közli a *Pesti Napló a modern magyar irodalom legértékesebb alkotásait.*

HUSVÉTKOR kezdi közölni a *Pesti Napló új 1000 pengős keresztrejtvénysorozatát.*

TŐZSDÉK ÉS PIACOK

Értéktőzsde

Az értéktőzsdén ma a vállalkozási kedv jelentősen fellendült. Különböző okok járultak hozzá ahhoz, hogy nemcsak a terem közönsége kapcsolódott bele a forgalomba, hanem tőzsdén kívül álló megbízások egész tömegét is le kellett bonyolítani. Ezek a vásárlások erős lendületet adtak a piacnak és az egyórás üzletidő alatt *több kötést bonyolítottak le, mint amennyi az előző hetek egész forgalma volt.* A teremjátékosok még a mai nap folyamán le akarták bonyolítani üzleteiket, ezért közvetlenül zárlat előtt *nyereségbiztosító eladások* révén az elért nagy árnyereség egy kis részét *lemorzsolták.*

A részvények közül csak az Izzó és a Polgári Sör veszített egy-egy pengőt csütörtöki árfolyamából, egyébként a részvények legnagyobb része árnyereséget tüntetett fel még zárlat idején is. Az *Első Magyar Biztosító* 25, a *Bauxit* 3, a *Kohó* 1, a *Drasche* 5, az *Aszfalt* 1.25, a *Kőszén* 6, a *Kerámia* 1, a *Salgó* 1.4, az *Urikányi* 1.8, a *Fegyver* 6.5, a *Ganz* 1.3, a *Győri Vagón* 1.5, a *Láng* 0.5, a *Rima* 2.4, az *OFA* 1.25, a *Nova* 1, a *Tröszt* 0.5, a *Magyar Cukor* 2.5, a *Gschwindt* 15, a *Goldberger* 2, a *Felten* 1.5, a *Juta* 1, a *Chinoin* 1, a *Vasútforgalmi* 0.6, a *Telefon* 0.5 pengő árnyereséget tüntetett fel. A fixpiacon az irányzat szilárd, itt is erőteljesebb az üzlet, mint az előző napokban volt. A fővárosi kötvények közül az 1914. évi 2 pengővel drágult, az 1927-esnél egy százalék az áremelkedés.

Tőzsdei megbízásokat, mindennemű értékpapírok, kötvények és záloglevelek vételére és eladására legelőnyösebben teljesít **BARNABANK,** Budapest, V. Nádor ucca 26. Tőzsdével szemben. Telefon: 21-3-16, 10-4-67.

A vásárcsarnok mai árai

Felhozatal: rakomány 14 vagón (ebből burgonya 11, narancs 2, tojás 1), darabáru 26, összesen 40 vagón. Őstermelő kocsi 12, autó 1, rendelt áru főkapun át 37 kocsi, 4 autó. Előbaromfi 3 kocsi, 20 autó (322 ketrec élőbaromfival és 434 láda tojással). Vágott baromfi 9 autó, ebben összesen 142 q és pedig 16 q csirke, 18 q tyúk, 10 q kacsa, 90 q liba, 8 q pujka. Kertészkocsi 35, tojás 3 autó futott be. Hajón (MFTR 67 q, DGT 72 q), összesen 139 q érkezett.

A forgalom élénk, főleg a baromfipiacon, a felhozatal kielégítő.

A mai budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és húskülönlegességek: Marhahús rostélyos és felsál 110—180, leveshús (fartő, tarja, szegye) 80—120, borjúhús, comb 180—280, vese 120—200, pörkölt 90—160, juhhús, hátulja 140—190, eleje 90—120, sertéshús, karaj 130—200, tarja, comb 108—132, oldalas 88—120, zsirszalonna 110—126, háj 128—132, zsir, budapesti 124—132, bárány, eleje 110—120, hátulja 160—180.

Vad és vadhús: Szarvas 1 kg 40—500, őz 1 kg 40—400, vaddisznó 1 kg 200—240, fácán 1 drb 200—250, fogoly 1 kg 200—250, gyöngytyúk 1 kg 160, vadlúd 1 kg 120, vadkacsa 1 kg 120.

Baromfi: Tyúk, élő 1 drb 200—280 (200—240), 1 kg (120—130), csirke, élő rántani való 1 drb (110—220), 1 kg (200—280), sütni való 1 drb 300—300 (190—240), 1 kg (210—220), ruca, idei 1 drb (260—280), ruca, élő, hizott 1 kg 180—200 (125—130), élő 1 drb 200—800, lúd, élő 1 drb 200—800, élő, hizott 1 kg 130—180 (115—120), lúd, fiatal, ujdonság 1 kg (260—300), pujka, élő 1 drb (220—420), élő 1 kg (80—120), tyúk, vágott, I-a 1 kg 110—180 (130—150), II-a 1 kg (90—120), csirke, vágott, rántani való I-a 1 kg 260—360 (260—280), II-a 1 kg 160—260 (160—220), sütni való I-a 1 kg 160—350 (260—280), II-a 1 kg 160—260 (160—220), ruca, vágott, hizott I-a 1 kg 90—170 (110—130), II-a 1 kg (80—100), lúd, vágott, hizott I-a 1 kg 90—170 (110—130), II-a 1 kg (90—100), lúd, vágott, ujdonság 1 kg (210—220), pujka, vágott, hizott I-a 150—170 (110—120), II-a 110—140 (80—100), idei csirke (240—330).

Tojás: Teatojás, dunaútúli 5—6.5 (4.6—4.65), tiszavidéki 5—6.5 (4.4—4.5), kósáráru (4.6—4.7), főző- és aprótojás 4.5—5.5 (4.4).

Halak: Ponty, élő 120—150 (90—110), jegelt 80—120 (50—85), harcsa, élő 240—400, jegelt 200—360, szeletelt 500—800, süllő 200—300, csuka 160—280 (120—240), kecsege 240—700 (220—300), fogas 550—800 (300—500), keszeg 55—60 (35—40), keverthal 40—70.

Tejtermék: Tejföl 120—150 (120), teavaj, tömbben 300—320 (250—280), márkázott 320—340 (300—310), pasztőrözött 320—340 (290—300), főzővaj 240—280, tchéntúró 48—80 (34), sovány (20—24), juhtúró 200—280 (160—180), kevert túró 120—180 (120), juhsajt 180—240 (160—200), emmentáli, hazai 240—360 (220—260), trappista, hazai 160—240 (110—180), óvári, hazai 220—280 (140—200).

Szárazfőzelék: Bab, fehér, aprószemű 20—40 (17.5—20), fehér, nagyszemű 70—76 (26—38), színes 30—40 (22—27), borsó, hántolt, feles 40—72 (36—52), lencse, hazai 48—92 (34—66).

Zöldségfélék: Gyökér, I-a 34—36 (26—28), II-a 30—34 (22—26), vegyes zöldség, makói 26—40 (20—24), győri 26—40 (20—24), környéki 26—40 (20—24), sárgarépa, karotta 30—50 (20—40), sárgarépa, I-a 16—22 (12—20), sárgarépa, II-a 10—16 (8—10), zeller, I-a 22—80 (20—26), II-a 16—22 (14—16), cékla, I-a 14—20 (8—10), II-a (4—6), torma, vékony, erős 20—40 (10—20), nemesített, hazai, édes 40—60 (25—45), kalarábé, régi 14—24 (8—10), új 30—50 (18—20), kapor (16), karfiol, külföldi, levéllel, rekeszben (1200—1500), külföldi, tisztított kg 100—140 (96—100), karfiol, levéllel (80—85), hazai, új (80), metélő hagyma cserépben (18—20), vöröshagyma, érett, makói 32—40 (30), közönséges I-a 24—36 (22—24), II-a (16—20), zöldjével (1—2), fokhagyma, I-a 120—160 (110—120), II-a 100—120 (90—110), fekete gyökér (pozdor) (30), dughagyma 35—60 (14—45).

Káposztafélék: Fejeskáposzta, I-a 40—60 (45—55), II-a 30—40 (22—30), kelkáposzta, I-a 70—90, kelkáposzta, II-a 58—60, új prokelli 35—30, vöröskáposzta, I-a 40—50 (22—24), II-a 38—40 (10—20), savanyúkáposzta 20—32, fejessaláta, melegágyi 6—32 (4—16), szabadföldi (2—5), galambbegysaláta (60—70), podlupka csomója 30—40 (20—25), podlupka kg (80).

Burgonya: Gülbaba 14—16 (9—12), nyári rózsa 10—16 (8.5—10), őszi rózsa 8—12 (7—8), kifli 24—30 (18—24), Ella 8—10 (6—6.5), fojtott burgonya (10—18).

Fűszerfélék: Paraj, tisztított 12—28 (6—12), paraj, gyökeres (3—6), sóska, melegágyi (14—20), közönséges 26—50 (6—12), fekete retek 8—12 (4—8), bónaposretek csomója 10—36 (12—32), zöldpaprika, apró, idei 40—50 (18—20), champignongomba 260—300 (190—220), vargányagomba, szárított 280—400 (240—260), spárga, hazai, vastag 60—340 (200—250), közép (110—200), vékony (40—400), ugorka, új (250—400).

Gyümölcs: Alma, külföldi 80—220 (40—126), amerikai mogyoró (94—96), aszaltszilva, I-a (76—96), II-a (64—70), aszaltszilva, boszniai 108—150 (100—140), szilvaíz 88—106 (72—98), földieper, 1 doboz, idei (150—250), gyümölcsíz (84—100), dió, papírhéjú 140—160 (90—120), dióbél, csemege 340—400 (280—360), mogyoró, olasz (150—200), mogyoróbél 320—380 (300—340), mandulabél 380—600 (300—400).

Déligyümölcs: Narancs, vörösbelü, olasz (62—75), sárgabelü, olasz 64—140 (50—64), citrom, I-a 100 darab 7—9 (5—6), II-a 100 darab 5—7 (3—5), kosáráru (40—44), füge, koszorús 96—180 (85—90), kosáráru 120—160 (74—80), datolya, herber, 5 kg-os láda (1200—1500), kalifát (160—180), mazsola (170—260), kókuszdió drb (80—100).

Fűszer: Paprika, édes, nemes 280—360 (130—180), félédes, gulyás 220—320 (100—120), I-a rózsa 150—200 (80—100), cukor, kocka (130—132), kristály (124—125), borecet (46—48), közönséges ecet (44—48), babérlevél (86—96), só (36—37), tea (11.5—16.5), mák, kék 64—80 (50—56), méz, pergetett 100—140 (94—104), bors 700—800 (500—540), szegfűbors 700—800 (420—540), fahéj 1000—1600 (920—1000), köménymag 280—400 (160—190), japán rizs (62—66), burma rizs (60—62), fényezett rizs (58—70), patna rizs (68—72), Karolin rizs (86—96).

A mai hivatalos valuta- és devizaárfolyamok:

PÉNZNEMEK: Angol font 16.55—16.85, belga 56.90—57.50, cseh korona 14.02—14.20, dán korona 73.90—74.70, dinár 7.80—8.30, USA dollár 341.10—345.10, kanadai dollár 334.——344.—, francia frank 22.30—22.50, hollandi forint 230.85—232.85, lengyel zloty 64.55—65.15, leu 3.35—3.45, leva 4.——4.15, líra 29.90—30.25, német márka 136.——137.60, norvég korona 83.20—84.10, osztrák silling 80.——80.70, svájci frank 110.70—111.65, svéd korona 85.40—86.30.

KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK: Amsterdam 231.05—232.85, Athén —.—, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.80—136.80, Brüsszel 57.02—57.46, Bukarest 3.41—3.44, Kopenhága 74.10—74.70, London 16.595—16.745, Madrid —.—, Milánó 29.98—30.2052 NewYork 342.50—345.10, Oslo 83.40—84.10, Párizs 22.32—22.48, Prága 14.075—14.185, Szófia —.—, Stockholm 85.60—86.30, Varsó 64.65—65.15, Bécs —.—, Zürich 110.80—111.65, Bécsi klíringárfolyam 80.454, Szófiai klíringárfolyam 4.13.

Szerelmi dráma Nagyváradon — politikai magyarázat Bukarestben

Nagyvárad, április 20.

Nagyváradon *Mierluta* György városi adóliszt *féltékenységből rálőtt magyar származású feleségére*, akit *életveszélyesen megsebesített.*

A bukaresti Universul az esettel kapcsolatban megjegyzi, hogy a kisebbséglakta vidékeken az ilyen nemzetiségi vegyesházasságok sok esetben családi drámával fejeződnek be, ami azt bizonyítja, hogy az ilyen házasságok valóságos szerencsétlenségszámba mennek.

Hollandia a nemzeti szocialista mozgalom karjaiban

Párizs, április 20.

A francia sajtó aggodalommal teli hangon számol be *a hollandi tartománygyűlési választások* eredményéről, amelyből a *nemzeti szocialista mozgalom erős előretörése tünik ki.*

A nemzeti szocialista irányzatnak a forint országában való hirtelen előretörése — írja az Ordre. — feltétlenül aggasztó jelenség. Ha a hollandi nemzeti szocialista mozgalom tovább ilyen tempóban halad előre, csakhamar *el fogja seperni az összes többi politikai pártokat.*

Anarchista-sztrájk, négy bomba és hatvan letartóztatás Saragossában

Madrid, április 20.

Saragossában az anarchista szervezetek kimondották *az általános munkamegtagadást*, mert a polgári kormányzó *megtiltotta* egy gyülésüket. Az építőiparban és több társasgépkocsivonalon már beszüntették a munkát. *Csütörtökön este a város négy különböző helyén bombák robbantak.* Egy ember meghalt, többen súlyosan megsebesültek; az anyagi kár jelentékeny. Eddig összesen *hatvan gyanusitottat vettek őrizetbe*, köztük a szakszervezeti szövetség vezetőjét. Most egy *titkos rádióadó* után nyomoznak, amelyen az általános munkabeszüntetésre való felhívást leadták.

film

A Liszt Ferenc-filmről és a készülő magyar filmekről

Bingerth Jánossal, a *Hunnia filmgyár* igazgatójával beszélgettünk a husvét utáni munkatervről. A következőt mondotta:

— Most »A csunya lány« van munkában és május első napjaiban megkezdődik az Attila-film produkciójában a *Liszt Ferenc-film* készítése. Ez a film két változatban: német és magyar nyelven készül. Berlini rendező, Heinz *Hille* rendezi. A magyar verzióban *Muráti* Lili játssza a női főszerepet, a németben Erika *Danhoff*. A magyar Liszt Ferenc *Táray* Ferenc, a német pedig Franz *Herterich*, a Burgszínház volt igazgatója lesz.

— A Liszt Ferenc-film után csak német verzióban *egy Bolváry-film következik* és azután egymásután *öt magyar film gyártása kezdődik*. Ebből az öt filmből egyet *Marton* Endre, hármat *Gál* Béla rendez. Az elmult évben január 26-ától december 31-éig állandóan üzemben volt a budapesti filmgyár; minden reményünk megvan, hogy az idén is így lesz. A szezont január elsején kezdtük és a már összeállított program szerint december 31-éig *még csak egynapos szünet sem lesz.*

() **»Epizód.«** *Wessely* Paula első németországi filmjének »Epizód« a címe. Partnerei Karl Ludwig *Diehl* és Otto *Tressler*.

Uj magyar filmgyártó-társaság van alakulóban

Nagy titokban folynak a tárgyalások *egy új magyar filmgyártó-társaság* megalakításáról. A társaság a *Pedagógiai Filmgyárban akar dolgozni*. Az a terv, hogy egymásután *négy magyar filmet* készít. Az eddigi terv szerint e filmgyár főrendezője *Székely* István lesz.

() **Film a Byrd-expedicióról.** *Byrd* legutolsó délsarki expedíciójáról filmfelvételeket készített Carl *Peterson* és John *Herman*. A két operatőr, aki a legnagyobb életveszedelemben dolgozott, a Paramount embere. Az eredeti filmfelvételek hossza körülbelül *33.000 méter volt*. Ebből mindössze *2500 méter* anyagot választanak ki és ebből készül a film.

() **Shaw-film Németországban.** Egy német filmgyárnak sikerült G. B. *Shaw*-t rávenni, hogy egyik darabját engedje át filmre. Shaw a »Pygmalion«-t adta el a német gyárnak és ő maga írja a film szcenáriumát. Elisa szerepét Jenny *Jugo* fogja játszani, a film rendezője Erich *Engel* lesz. A felvételek május végén kezdődnek.

() **Filmsztárból kávéházi énekesnő.** A *Variety* írja: Agnes *Ayres*, az egykor híres filmszínésznő most a NewYork állambeli *Schenectady*-ban egy *kávéházi zenekarral lép fel mint énekesnő*. Nemsokára Hollywoodba megy, ahol mint filmszínésznőt jól ismerik és az ottani mulatók egyikében fog szerepelni.

Mozik műsora

ADMIRÁL FILMSZINHÁZ (Margit körút 5. T.: 537—07): Ahol tilos a szerelem (Norma Shearer). Londoni rejtély (Charlie Chan, a cirga detektív). Híradó (¾7, ¾10). — **ALKOTÁS MOZGÓ** (Alkotás ucca 11. szám. Telefon: 553—74): Ősensége inkognitóban (Magda Schneider). Asszony a vonaton (Claudette Colbert) (½7, ½10). — **BELVÁROSI MOZGÓ** (Irányi ucca 21. szám. Telefon: 553—74): A víg özvegy (Maurice Chevalier). Magas iskola (Rudolf Forster) (Jobbterem: 7, ½10; balterem: ½9). — **BUDAI APOLLÓ** (Csalogány ucca 46. Tel.: 51—5—00): Meseautó (Perczel Zita, Törzs Jenő, Kabos Gyula). Regine (Olga Csehova). Híradó (½4, ½7). — **CAPITOL FILMPALOTA** (Baross tér. Keleti pályaudvar mellett. T.: 343—37): Köszönöm, hogy elgázolt (Kabos, Turay Ida, Jávor Pál). Híradók (½8, ½10). — **CASINO FILMSZINHÁZ** (Eskü tér 5. szám. Telefon: 881—02): Hindu láncszás (Garry Cooper). Hiradók ½8, ½10). — **CITY FILMSZINHÁZ** (Vilmos császár út 86. Telefon: 111—40): Köszönöm, hogy elgázolt (Turay Ida, Jávor Pál, Kabos Gyula). Híradók (8, 10). — **CORSÓ MOZGÓ** (Váci ucca 9. szám. Telefon: 874—02): A színes fátyol (Greta Garbó). Nincs otthon a macska (színes rajzfilm). Repülő vadászok (riport). Híradók (8, 10). — **CORVIN FILMSZINHÁZ** (József körút és Üllői út sarok. Tel.: 395—84): Köszönöm, hogy elgázolt (Kabos Gyula, Turay Ida, Jávor Pál). Híradók (½8, ¾10). — **DÉCSI MOZGÓ** (Teréz körút 28. szám. Tel.: 213—43): Ez a villa eladó (Kabos Gyula, Csikós Rózsi, Turay Ida). Híradók (8, 10). — **ELIT HANGOS MOZGÓ** (Lipót körút 16. Tel.: 161—51): Meseautó (Perczel Zita, Gombaszögi Ella, Törzs). Montblanc királya (Sepp Rist) (7, 10). — **FÓRUM FILMSZINHÁZ** (Kossuth Lajos ucca 18. Tel.: 897—07): Tűzmadár (Zilahy Lajos színműve: Lionel Atwill). Híradók (½8, ½10). — **JÓZSEFVÁROSI FILMPALOTA** (VIII., Kálvária tér 7. szám. Telefon: 346—44): Meseautó (Perczel Zita, Kabos Gyula, Törzs Jenő). A víg özvegy (Jeanette MacDonald) (¾7, ¾10-től folytatólag). Vasárnap délelőtt 10 órakor szépségverseny, sport burleszk matiné. — **KAMARA MOZGÓ** (Dohány ucca és Nyár ucca sarok. Telefon: 440—27): Ez a villa eladó (Csikós Rózsi, Turay Ida, Kabos Gyula). Trükkfilm). Híradó (8, 10). — **METRO-SCALA FILMPALOTA** (Teréz körút 62. szám. Telefon: 26—0—00): Egyszer volt, hol nem volt (Stan és Pan). Szinpompás Svájc (színes útifilm). Viva Villy! (rajzos trükkfilm). Híradó (8, 10). — **NYUGAT MOZGÓ** (Teréz körút 41. szám. Tel.: 271—62): Asszony a vonaton (Claudette Colbert). A halálvölgy lovasa (Tom Mix). Hüvelyk Matyi és a Vargamester (színes csodafilm) (7, ¾10). — **OLYMPIA** (Erzsébet körút 26. T.: 429—47): Turandot (Nagy Kató). Jönnek a tengerészek (James Cagney). Híradók (½8, 10). — **OMNIA FILMSZINHÁZ** (József körút és Kölcsey ucca sarok. Tel.: 301—25): A színes fátyol (Greta Garbó). Nincs otthon a macska (színes rajzfilm). A repülő vadászok (kultúrfilm) (4, 6, 8, 10). — **OTTHON FILMSZINHÁZ** (VIII., Baross u. 87. Tel.: 367—96): Meseautó (Kabos Gyula, Perczel Zita, Törzs Jenő). Turandot (Nagy Kató) (½8-tól folytatólag). — **PALACE MOZGÓ** (Erzsébet körút 8. szám. Telefon: 365—23): Kémkedem (Ben Lyon). Kísérő műsor. Híradók (8, 10). — **PÁTRIA MOZGÓ** (Népszínház ucca 13. szám. Telefon: 456—73): Meseautó (Perczel Zita, Törzs, Kabos). A víg özvegy (Chevalier) (7, 10). — **PHÖNIX MOZGÓ** (Rákóczi út 68. szám. Telefon: 379—10): Meseautó (Perczel Zita, Törzs Jenő, Kabos Gyula). Pál uccai fiúk (Molnár Ferenc regénye). Híradó (½8, ¾10). — **RÁDIUS FILMPALOTA** (Nagymező ucca 22—24. Tel.: 220—98 és 292—50): Tengerészkisasszony (Ruby Keeler). Magyar és Paramount Híradó. Szalon idill (rajzos trükkfilm). A dsungel munkásai (zenés kultúrfilm) (½8, ½10). — **ROYAL APOLLÓ** (Erzsébet körút 45. T.: 419—02 és 429—46): Prolongálva! Hindu láncszás (Gary Cooper). Híradók (8, 10). — **TIVOLI MOZGÓ** (Nagymező ucca 8. Telefon: 230—49): Meseautó (Perczel Zita, Kabos Gyula, Gombaszögi Ella). A víg özvegy (Jeanette MacDonald). Híradók (7, 10). — **TURÁN MOZGÓ** (Nagymező ucca és Mozsár ucca sarok. Tel.: 264—20) Meseautó (Perczel Zita, Törzs Jenő, Kabos Gyula). Víg özvegy (Chevalier). Híradó (¾7, ¾10). — **URÁNIA FILMSZINHÁZ** (Rákóczi út 21. Tel.: 460—45): Kitzbüheli kaland (Cigányvér); fősz.: Simó Margit). Spanyol rapszódia. Híradók (½8, ½10). — **VESTA MOZGÓ** (Erzsébet körút 39. Tel.: 32—6—39): Meseautó (Törzs Jenő, Perczel Zita). A víg özvegy (Chevalier) (7, ¾10).

PALACE
Hermes-film
HÉTFŐN premier!
TAVASZI ORKÁN
Két yankmerő ifjú hajmeresztő kalandjai. Az izgalom és a humor pazar párosítása
Főszereplők: ROBBY és BOBBY.

Rádió

A milánói Scala a Telefonhirmondóban

A szerdai érdekes kisérlet

A Telefonhírmondó előfizetői hosszabb idő óta kapnak időnkint *külföldi műsort*. Sohasem hirdetik előre, hiszen kétséges, hogy *a kisérlet* sikerül. Az első külföldi műsorátvétel, amelyet hivatalosan is meghirdet a Rádió, *szerdán*, 24-én lesz. Ez is kisérlet, mert a Telefonhírmondó *nem kábelen* veszi a külföldi műsorokat, hanem *rádiókészülékkel* és hangszóróból fut tovább a hang a budapesti vezetékekbe.

Szerdán a milánói Scalaban az *Aidát* fogják játszani. Verdi dalművében nem kisebb énekesek szerepeltek, mint *Lauri-Volpi*, Gina *Cigna* és Ettore *Nava*. Vezényel: Gino *Marinuzzi*. A nagyszerűnek igérkező előadást az olasz rádióállomásokon kívül Berlin, Varsó, Stockholm és Monte Ceneri is közvetíti. Természetesen mindezek az állomások telefonkábelen veszik a műsort, egyedül a magyar Telefonhírmondó veszi *légen keresztül*. 20 óra 45 perckor kezdődik a közvetítés, az első negyedóra a különféle nyelvü konferanszokkal fog eltelni.

A Zeneakadémia igazgatóinak művei a főiskola hatvanéves jubileumán

Idén lesz hatvan éve, hogy a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola* öse, a *Zeneakadémia* megkezdte nagyszerű működését. Ebből az alkalomból május 20-án este a főiskola *díszelőadást* rendez az Operaházban. A jubileumi előadást közvetíti a *rádió*. A főiskola jelenlegi *operanövendékei* fognak szerepelni a Zeneakadémia *eddigi igazgatóinak műveiben*. A műsor ez lesz: *Liszt* Ferenc »Erzsébet legendájá«-ból Szent Erzsébet haldoklási jelenete. *Erkel* »Bánk bán«-jának, *Mihalovics* »Toldi szerelmé«-nek, *Hubay* »Cremonai hegedüs«-énck és *Dohnányi* »Vajda tornyá«-nak egy-egy jelenete.

A vatikáni állomás soknyelvü husvéti közvetítése

Husvétvasárnapján *a vatikáni rádió* a római Szent Péter-bazilikából helyszini közvetítést ad *latin, olasz, francia, angol, német, holland, lengyel, spanyol és portugál nyelven*. A pápa misézének közvetítését átveszi egy *angol*, egy *ausztráliai*, egy *északamerikai* és egy *délamerikai* társaság, továbbá *az olasz EIAR* és a svájci *Monte Ceneri* állomás is. A *magyar rádió* a pápai szentmisét és áldásosztást közvetíti.

A HANGSZÓRÓ MELLŐL

Máté-passió

A Nagypéntek áhitatos és Istentkereső hangulatához nem is választhattak volna szebb, stílusosabb és mélyebb (a bemondó szavai szerint: *»magasztosabb«*) műsorszámot *Bach* monumentális »Máté passió«-jánál, ennél a zenei székesegyháznál, melynek fenséges oszlopai között az Isten után vágyó földi ember esdő szavának visszhangja jár. A *Budapesti Ének- és Zenekar-Egyesület*, *Báthy* Anna, *Basilides* Mária, *Rösler* Endre, *Tibor* Zoltán, *Kálmán* Oszkár, a *Budapesti Hangverseny Zenekar* és nem utolsósorban *Lichtenberg* Emil lelkes és minden tekintetben kifogástalan, nagyvonalú munkája avatta ünnepi élménnyé a »Máté passió« előadását.

Rékai Miklós

Rékai Miklós, a hárfa tehetséges, fiatal művésze, egyre kiforrottabb technikai tudással jelentkezik. Nagycsütörtöki műsorának áhitatosan zengő akkordjai intim közelségbe hozták a muzsikust, a műveket s a hallgatókat. *Rékai* Miklós szerepléso mindenkor rokonszenves mozzanata a rádió zenei műsorának.

Biró Sári

Az esőáztatta, szeles, koratavaszi délután pasztellszíneiből bujan és titokzatos melegséggel ragyogtak elő a melódiák *Biró* Sári ujjai alól. A tavaszi délutánból nyári este lett, csendes, derül, de belül izzó, életadó, megtermékenyített nyári éjszaka, *Beethoven* szivének vérével megtelt, holdsugáros áhitat. Meleg, fájó és asszonyi volt *ez* a »Mondscheinszonáta«, ez a titokzatos vallomás ciszmollban, az *Adagio sostenuto* mélységétől a *Presto agitato* elragadó, sőt magávalragadó bűvöletéig. Aki hallotta, átszellemülhetett és felmagasztosulhatott tőle. *Beethoven* lelkének érintésétől s attól a szédítő közelségtől, amellyel a muzsika titánjának szinte a szemébe nézhetett. S hogy az utóbbi időben rendkívül sokat fejlődött *Biró* Sári ezek között az égi zengésü hangok között még a páratlanul ügyes *Respighi*, a különcködő *Casella*, vagy a zseniális és szívből-magyar *Kodály* műveiből is ráért és tudott ajándékot adni — kinek jutott rá ideje konstatálni ebben a tüneményes és felejthetetlen Beethoven narkózisában? (C.)

SIMÓ MARGIT az új magyar filmsztár első filmje:
Kitzbüheli kaland
(Cigányvér)
Kacagtató zenés vígjáték.
Ragyogó szereposztás:
Adele Sandrock, Georg Alexander, Ralph Arthur Roberts, Grit Haid
Nagyszabású sí-jelenetek a kitzbüheli gyönyörű havasokon
Modern, magyaros, pompás zene!
Premier szombaton! URÁNIA

Horthy Béla, festőművész I. 130./31

1906. IX. 5.

A délmagyarországi term. tud. társulat elnökségének. Temesvár.

A társ. munz. m. é. állapotáról szóló jelentés s a társ. XXXII. é. r. közgyűlésének jkönyve, valamint az állams. feltusznalási tervezete jóváhagyó tudomásul szolgál. 500 kor. állams. jovaslatba hozatott. Általános jellegű ásvány és kőzetgyűjtemény létesítéséhez a Ffség nem járulhat hozzá.

(225/1906.)

Horthy Béla

Művészet 1907

66–69

ó épület).

—

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM BESZÁMOLÓJA. Az Iparművészeti Múzeum beterjesztette a kultuszminisztériumba tavalyi működéséről szóló jelentését. A múzeum örvendetesen gyarapodott, állandóan nagy közönség látogatta s egyes kiállításai mind nagy sikerrel jártak. A gyűjtemények ezerötszázötven tárggyal szaporodtak, nagyrészt hagyaték és ajándékozás útján. Az ajándékozók névsora után felsorolja a jelentés a kiállításokat s az év egyéb eseményeit: az angol iskolák anyagából való rajzoktatási kiállítást, a magyar bélyegkiállítást, a velencei kiállítást az újonnan épült magyar csarnokban, melynek létrehozásában derekas része volt a magyar műiparnak, végül az őszszel rendezett svéd népművészeti kiállítást. Az év folyamán a múzeum tíz ismeretterjesztő és még külön tizenhat népies előadást rendezett. Az intézet könyvtárát 1909-ben 7263-an látogatták, a könyvtár állománya 8163 kötet és 101,955 műlapra emelkedett. A múzeum gyűjteményét ez évben 179,269-en látogatták, ami a tavalyihoz képest 31,792 növekedést jelent. Az év folyamán a múzeumot 110 iskola növendékei látogatták.

MŰVÉSZHÁZ. Új művészegyesület alakult Budapesten, december 8-ikán, Művészház címmel s az egész sajtó osztatlan örömmel fogadta ezt a vállalkozást. Ez természetes, mert művészek s műbarátok egyként súlyt helyeznek arra, hogy a művészetet mentül több szervezet népszerűsítse, ismertesse. A Művészház sűrű egymásutánban kiállításokat fog rendezni, amelyekben, „a rokonirányú művészegyéniségek egyazon társaságban, maguk között, függetlenül minden más tényezőtől, szabadon érvényesülhessenek". Rózsa Miklós, aki a sajtóban állandóan ébren tartotta ezt a kérdést, végre elérkezettnek látta az időt a terv megvalósítására. E célból a modern művészet több vezető emberét értekezletre hívta össze 1909 december 1-ére és közölte velük, hogy egy Magyar Művészeti r.-t. cím alatt működő intézet tudomása szerint kibérelte a Váci-utca 9. szám alatt lévő felsővilágítású helyiséget, hogy ott műkiállítást létesítsen. Előadta továbbá, hogy a r. t. igazgatója, Mihályi Deák Jenő hajlandó ezt a helyiséget a modern művészek e célra alakulandó társaságának rendelkezésére bocsájtani, illetve albérletre kiadni és hajlandó a fiatal egyesületet a kezdet nehézségein átsegíteni oly módon, hogy a vállalkozást finanszirozza. A megjelentek örömmel vették ezt tudomásul és nyomban elhatározták az új egyesület megalakulását: „Művészház művészeti egyesület" cím alatt.

A megjelentek, élükön Rózsa Miklóssal, végrehajtó-bizottsággá alakultak, amely bizottság megkötötte az ideiglenes szerződést a Magyar Művészeti r. t.-gal 10 esztendőre és ennek alapján alakuló-közgyűlésre hívta egybe a művészeket és műbarátokat december 8-ára.

Az alakuló-közgyűlésen a szervező- és végrehajtó-bizottság nevében Rózsa Miklós elnökölt, aki bemutatta a kidolgozott alapszabálytervezetet, amelyből az egyesület művészi szervezetére legfontosabb pontokat itt adjuk:

A tagság négyféle: alapító és pártoló művésztag; alapító műpártolótag és rendes tag. Pártoló művésztagok és rendes tagok évi 20 koronát fizetnek. Alapító művésztagok egy vagy több műtermékkel is megválthatják az alapítványi összeget. Joguk van műveiket kollektive kiállítani vagy az egyesület alapító művésztagjai közül alakuló alkalmi vagy véglegesen megalakuló csoportba, saját kebelükből választott zsüri vezetése mellett. A tagok nyereménytárgyakat fognak kapni.

A Művészház tisztikara következőképpen alakult meg: Teleki Géza gróf országgyűlési képviselő, elnök, Iványi-Grünvald Béla művész-alelnök, Domony Móritz dr. műpártoló-alelnök, Bródy Sándor, Mihályi Deák Jenő ügyvezető igazgató, Rózsa Miklós dr. művészeti igazgató, Horthy Béla országgyűlési képviselő, festőművész, Zichy István gróf festőművész, igazgatósági tagok, Könyay Elemér titkár, Borszéki Frigyes műtáros, Lányi Móritz dr. ügyész, Pál Dezső irodavezető.

Az új egyesület januárban és februárban három csoportos kiállítást rendezett s ezzel megkezdte munkálkodását.

A KÖNYVES KÁLMÁN jogositásával közöljük ebben a füzetben Hegedüs László „Rabiga",

Az Iparművészeti Társulat munkáslakás-berendezésre hirdetett pályázatán az első csoportban az 500 kor. első díjat Vigand Ede, a 300 kor. második díjat Veszely Vilmos és Nádor Lajos, a második csoportban az 500 kor. első díjat Menyhért Miklós, a 300 kor. második díjat Mayer Antal kapta.

A pestvidéki törvénykezési épület és fogház tervpályázatán az I. díjat (4500 K) Aigner Sándor, a II. díjat (3000 K) Jablonszky Ferenc, a III. díjat (2000 K) Lechner Jenő és Warga László nyerték el.

Borsódy Frigyes

Így lesz-e ezzel a könyvével: nem tudom. De tegyük fel, hogy új műve újból nagy sikert arat, mi, magyarok mindenesetre zokon vehetjük azt az ellenséges indulatot, mellyel művészetünket tárgyalja. Illetve mellőzi.

Hogy Munkácsyt annak idején támadta: még értjük. A XIX. század művészetéről írt műve tulajdonkép a modern fényfestők mellett írt védőirat s az ellenpártot, Munkácsyt túlzottan kicsinyítette. Akkor legalább tárgyalta a magyar művészeket is, főleg a müncheni irányokhoz szítókat — s volt némileg igaza is. Pedig a féligazságot hirdetők veszedelmesebbek a valótlanságot terjesztőknél. Nem igaz, hogy nincs magyar művészet. Még az sem igaz, hogy Munkácsy az a művész volt, aminőnek hirdeti. Munkácsyról írt nekrologjában maga elösmeri, hogy als ein Grosser aus einer armen Zeit — fogják Munkácsyt utódaink elösmerni s beösmeri, hogy minden előbbi ferdítése hazugság volt.

Sajátságos, hogy mint fogtak össze a német Mutherek Munkácsynk legyalázásában. Néhány évvel ezelőtt egy másik „szépíró", Meier-Graefe nevű így kezdi el egy Liebermann-ról szóló írását: „Liebermann-nal Munkácsy köti össze a Leibl iskolát . . . a magyar zsidó és a német zsidó közel állottak egymáshoz". Ez már egyenesen az antisemitizmusra spekulál, csakhogy nagy művészünket lekicsinyítse. Arról nem is beszélek, hogy Munkácsyt Leibl-tanítványnak nevezik, aki „mesterétől" ellopta színeinek erejét, sőt azt is hazudják, hogy Munkácsy egyenesen Leibl tanítvány

szetnél) a dán művészetet, nem támadnák-e éppen tudományos szempontból és éppen honfitársai?

Nem mintha valami nagy horderejű dolog volna, hogy Muther mellőzött minket. De ezt a mellőzést rendszeresen űzik, sőt ha foglalkoznak velünk, akkor azt egyenesen gonosz indulattal teszik, mint most a magyar művészet egy új gyalázója, egy bécsi író, valami William Ritter, aki francia folyóiratokban számol be benyomásairól, nem mint műkritikus, hanem mint nemzetiségbarát. Ellát jó tanácsokkal. Ott van Nagybánya — amit persze tótosan ír — mért nem megy oda a magyar művész tótviseletet tanulmányozni és a szép, szines tót világot festeni? Hiszen ha ez az úr — a drága jó barát! — olvasni tudna, elküldenők neki Réti István három cikkét, melyet a nagybányai lapban a nagybányai festőkolónia életéről írt s láthatná, hogy hányan és minő erők voltak már Nagybányán és festették le élményeiket a csodaszép tájról, a leggyönyörűbb festői hangulatokról. De a „L'Art et l'artiste" és a „Gazette des Beaux-Arts" olvasói (s igazán a legelőkelőbbjei a műértőknek) nem fognak tudomást venni arról az igaz leírásról, melyet egy magyar vidéki lapban Réti István közölt, de arról a hazugságról igen, melyet Ritter úr jónak látott rólunk terjeszteni anélkül, hogy tartania kell megcáfoltatástól.

A magyar kulturemberektől kérdezem: jól van-e ez így? Bizonyára mások is mélyen sajnálják, hogy tehetetlenek vagyunk, hogy ilyesmivel nálunk nem törődnek, pedig végső eredményében ezeknek messze kiható jelentőségük van. Van-e nálunk művelt ember, aki ne hallott volna a worpswedei festőkolóniáról? Hiszen agyonharangozták véle a világot. Már nálunk is volt külön termük a Műcsarnokban. De a nagybányaiaknak a külföldön való bemutatkozásról nem is álmodott közülök senki. Így aztán nem tud rólunk a világ semmit. De a múltban is így volt. Paál László Párisban pusztult el, Szinyei Merse Pált kortársainak kicsinylése magányba kergette, noha felfedezése jelentőségét — 26 évvel azután Európaszerte kezdték elösmerni — s mások, Mészöly, Székely Bertalan stb. művészetét ösmerik-e a külföldön? Tettünk valamit Brocky Károly művészete ismertetésének érdekében valaha? Teszünk-e valamit a magyar művészet jeleseinek bemutatására?

Nem is szabad tehát csodálkoznunk, hogyha előáll Muther és három nagy, vaskos kötetet ír az európai festészetről, de rólunk nem tud egy szót sem. A kínos feltünés szerzője tehát nem ő, de mi magunk. Itt régi mulasztásokat kellene pótolni, — elsősorban itthon, magunk között, itthon kellene annak a tudatára jutnunk, hogy volt jelentős művészetünk — s művészeink ezért s ezért küzdöttek, ilyen s ilyen problémákkal viaskodtak, ezt és ezt a művészi feladatot oldották meg. Aztán mehetünk ki a külföldre és folytathatnók a felvilágosítás munkáját. Ez volna aztán az igazi kulturmunka.

Addig pedig nyugtázzuk, hogy pl. az európai festészetben senkik és semmik vagyunk. Ilyen viszonyok közt még az is jobb, ha nem vesznek tudomást rólunk, semhogy olyanokat írjanak, mint a Meier-Graefék, és a Ritterek. Mindenesetre pedig kívánatos, hogy a viszonyok javításáról gondolkozzanak azok, akiket illet.

DR. LÁZÁR BÉLA

Horthy, Béla, Maler, geb. 4. Feb. 1869 in Mezőkászony, wandte sich, nach Zurücklegung der jurid. Studien, der Malerei zu und war ein Schüler Simon Hollósy's in München, Bouguereau's und Doucet's in Paris. Seit 1891 beschickt H. die ungar. Kunstausstellungen. Seine Genrebilder wurden von der Kritik hoch geschätzt und mehrere derselben wurden vom Staate angekauft. Sein Gemälde *Der Abschied* wurde vom Budapester Museum der schönen Künste erworben. H. geniesst als Portraitmaler ebenfalls einen guten Namen. Er war zweimal Reichstagsabgeordneter.

Knick I. 515. l.

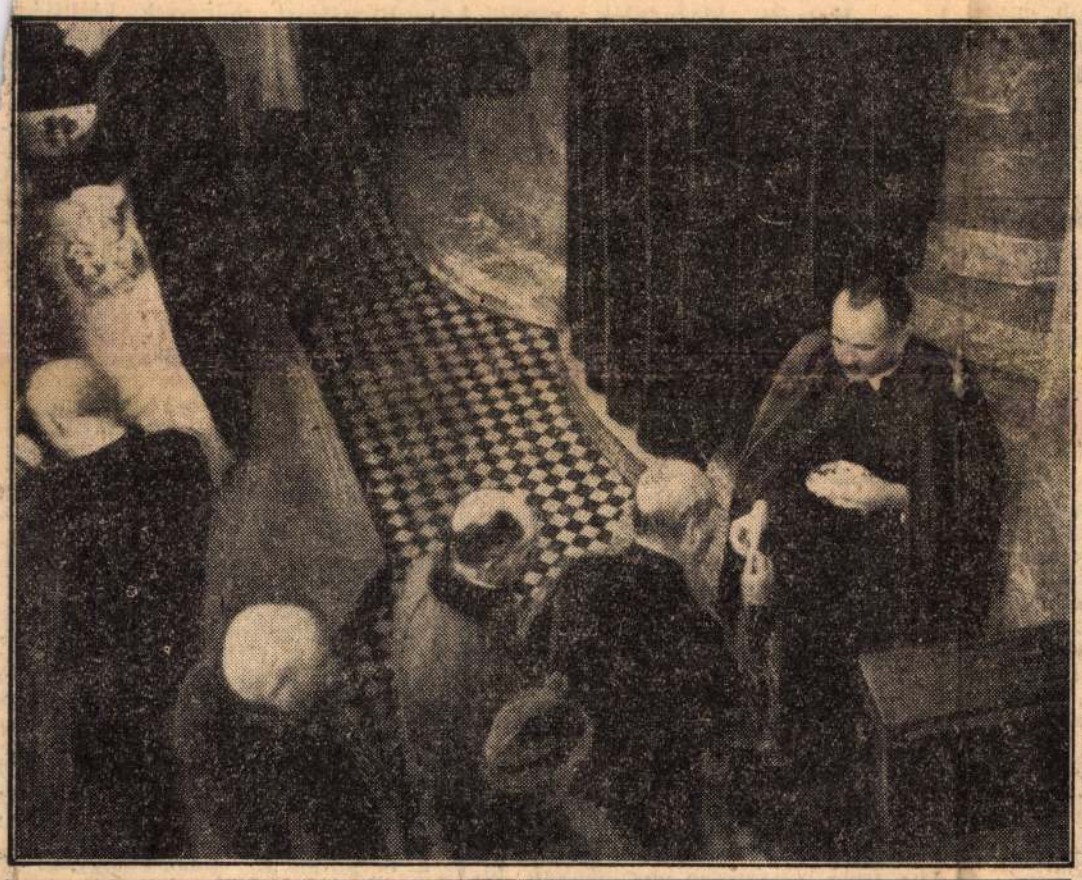

NÉGY ÉS FÉL NAP ALATT A FÖLD KÖRÜL. Clyde Pangborn és Bennett Griffin (jobbról) amerikai pilóták elhatározták, hogy San Diegóból elindulva, négy és fél nap alatt *leszállás nélkül* körülrepülik a Földet. A 24.000 kilométeres út alatt üzemanyagukat *repülés közben* fogják pótolni

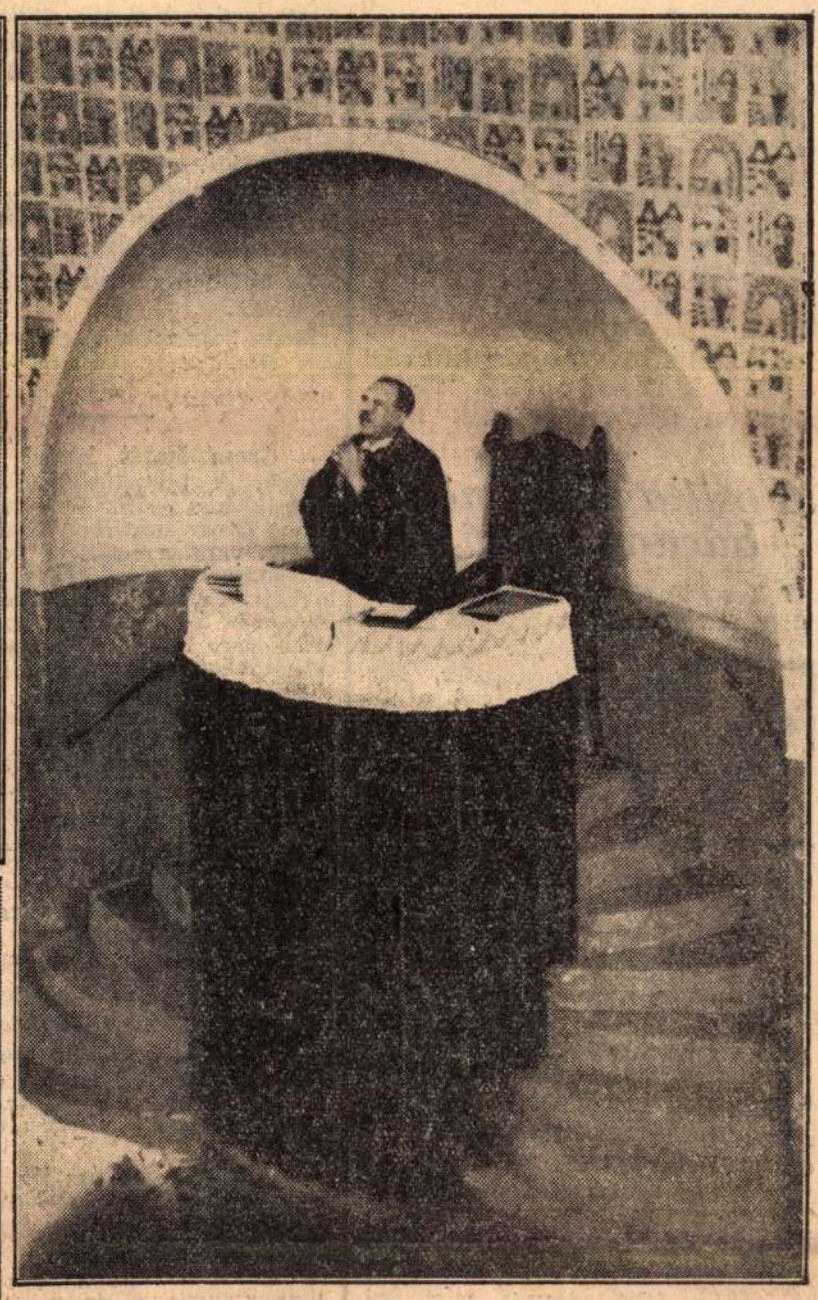

NAGYPÉNTEKI ÚRVACSORA. *Baloldalt:* Szabó Imre esperes úrvacsorát oszt a fasori református templomban. *Jobbról:* az esperes imát mond a szószéken

ÍGY TANÁCSKOZIK A NÉPSZÖVETSÉG GENFBEN. Az óriási tanácskozóasztalnál ülnek a nézővel szemben: *Aloisi* báró olasz megbízott, mellette *Laval, Rüsdi Aras* török megbízott, *Avenol, Simon* és *Litvinov*

HÍREK

Előfizetési árak:

1 hóra . . . . . 3 P
3 hóra . . . . . 7 P

AZ EST
legközelebbi száma a husvéti ünnepek után, április 23-án, kedden délben jelenik meg

A csillagos homlokú bárány csodája

A harmadik éjszakát virrasztotta át Jetániel fekete bánatával. Elveszett legkedvesebbik báránya, az a selyemszőrű, amelyiknek a homlokán olyan kék csillag csillagoskodott, mint az esthajnali csillag. A bárány azon a délutánon bégetett bele először a világba, amelynek éjszakáján Jetániel a betlehemi istállónál legeltetett és elsőnek sietett az istállóban született apróság udvarlására. Nem ment üres kézzel, a nyakába kapta legkisebb kis bárányát és az istálló jászolában azzal melengette a rongyokba bugyolált kisdedet.

A betlehemi éjszakában csoda történt a báránnyal az istálló jászolában. Kéken ragyogó csillag formálódott homlokán. Az esti pásztortüzeknél úgy ragyogott a csillag, mint az igaziak odafönn a nagy égi mezőn.

Hát elveszett a csillagos bárány, mintha a föld nyelte volna el. Jetániel szívén olyan fekete felhő borongott, mint amilyen harmadnapja ült már Jeruzsálem fölött. Tegnap a városban járt a kis bojtár és ijedten hozta hírül, hogy a Názáretit keresztre feszítették. A kis bojtár szomorú híradása után veszett el a csillagos bárány, amikor a déli gyepekre fordultak volna.

Hajnalodott. Az ég alja keleten bíborba gyulladt. A bíboros tűzből széles medrekben csorgott az arany. Zengett az ég, mint citerák muzsikáltak a fűszálak és Jetániel úgy érezte, hogy valaki melléje lépett. Senkit nem látott. Jetániel úgy érezte, hogy puha kéz fogja meg az ő öreg görcsös kezét. Nem látta a kezet. Jetániel úgy érezte, hogy a szíve dobogása a háromnapos szomorúság után most boldogság. Jetániel úgy érezte, hogy édes szédülés borzongtatja meg tagjait és durva nehéz szüre könnyű selyemköpeny a vállán.

És elindult a valaki után, aki a kezét fogta. Jetániel nem is ment, de mintha szállott volna. Aranybocskorban, aranygyepen.

És a barlang mellett, ahol az ördög tanyázik, a barlang mellett, amelynek közelébe igaz ember soha nem merészkedik, Jetániel megtorpant. A barlang fekete szájából fehér folt villogott feléje. A fehér folton egy nagy kék csillag. Csillagos báránya hevert ott a barlang szájánál egy glédicsbokorba akadva, ragadva, feszülve. Jetániel érezte, hogy aki kísérte, elhagyta. Szaladt volna, de lépni nem tudott. Csak állt és nézett. Megint csodát látott. A glédicsbokorra rádobta aranyköpönyegét a felkelő nap és a glédicsbokor eltünt fekete leveleivel, el ezer gyilkos tüskéjével. És mintha valaki a karjába vette volna a csillagos bárányt. Hozta feléje. Egyszerre csak megmozdult a kék csillag a bárány homlokán, a bárány nagyot nyujtózott és már szaladt is gazdája felé.

Jetániel magát térdre vetette, két karját kitárta és kincsét úgy várta, hogy az mellére siessen. Amikor odaért, első csókját a bárány homloka ragyogó kék csillagára adta.

Érezte, hogy valaki megint mellette volt, nem látta, de érezte, amint a fülébe súgja:

— A Názáreti is feltámadt!... (b. á.)

Makacs székrekedés, vastagbélkatarrus, puffadás, vértorlódás, anyagcserezavarok, sárgaság, aranyeres csomók, csípőfájás eseteiben a természetes **Ferenc József** keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszer. Klinikai megfigyelések tanusága szerint a **Ferenc József** víz még az ingerlékeny belű betegeknél is gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat, úgy, hogy spasticus obstipationál is alkalmazható.

— **Grosz Imrét kétévi fegyházra ítélték.** A büntetőtörvényszék Horváth-tanácsa csütörtökön ítéletet hirdetett *Grosz* Imre bankárnak és társainak valutavisszaélési ügyében. A törvényszék *kétévi fegyházra,* ötévi hivatalvesztésre, 2000 pengő pénzbüntetésre és 5000 pengő vagyoni elégtételadásra ítélte Grosz Imrét fizetési eszközökkel elkövetett folytatólagos visszaélés bűntette miatt. *Blahó* Józsefet 14 napi fogházra, *Halmos* Miksát kéthónapi fogházra, a többi vádlottat kisebb pénzbüntetésekre ítélte a törvényszék. *Az ítélet nem jogerős.*

= **Gazdátlan főnyeremény.** A Magyar Művészeti Sorsjáték nyereményhúzásán a főnyereményt a 19167. számú sorsjegy tulajdonosa nyerte. *Ezt a sorsjegyet Az Est könyvesboltjában vásárolták.* A sorsjáték főnyereményeként *Sidló* Ferenc szobrászművész elkészíti a szerencsés nyerő szoborarcmását. *A főnyeremény tulajdonosa jelentkezzék* a Lady Chilston alapot gondozó tanács irodájában, Budapest, IX., Kinizsi utca 31. I. 125., az Iparművészeti Iskola épületében (telefon 871—41).

— **A Liftes szájrúzs** jól tapad, nem szárítja az ajkat és gazdaságos. Dr. med. László-féle különleges kozmetikum. Kapható: Múzeum-gyógyszertár, IV., Kossuth Lajos utca 22. szám. Romániában: Nagyvárad, Farkas, Apolló-drogéria.

— **Gyászrovat.** Özvegy *Deutsch* Mórné hetvennyolcéves korában 18-án meghalt. Temetése vasárnap délután Esztergomban lesz.

Özv. *Littauer* Józsefné 18-án, életének 88-ik évében Pécsett elhúnyt. Temetése 21-én délelőtt lesz Mohácson. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Dr. Varga József,** aki a badeni Gutenbrunn szanatóriumban tíz évig működött, május hó elsejével a budapesti Svábhegyi Szanatórium kötelékébe lép.

x **Ma megnyílik a Busch cirkusz.** A világhírű Busch cirkusz a városligeti ragyogóan átalakított fővárosi cirkusz épületében ma este ½9-kor megkezdi régen várt előadásait. A Busch cirkusz minden száma *szenzáció.* Az idomított állatok tömege, az erőművészek csodálatos előadásai, a nagyszerű bohócok biztosítják a modern cirkuszstílus érvényesülését. *A világsikerek után most Budapest a nagyszerű eredmények új állomása.* Ajánlatos a jegyekről előre gondoskodni, hogy az esti pénztáraknál a hosszadalmas várakozást elkerüljék. *Az előadások után villamosok és autobuszok várják a közönséget.*

x **A vér felfrissítése** céljából — kiváltkép középkorú férfiaknak és nőknek — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes »*Ferenc József*« keserűvizet inni.

x **A beszéd érthetősége** a fogak épségétől függ. Az egészséges fogakat csak úgy tarthatjuk meg, ha egy kipróbált szájápolószert használunk. Az Odol 40 év óta ki van próbálva. Az Odol fertőtlenít. Az Odol koncentrált, néhány csepp belőle elég.

x **Balatoni propaganda bemutatót** rendez a *Balatonvidék Vendégforgalmi Központja* a Corvin Áruház részéről rendelkezésére bocsátott kiállítási termekben, abból az alkalomból, hogy irodája az Áruház földszintjén megkezdte működését. A Propaganda Bemutató, mely a balatoni élet hű tükörképét nyujtja április 27-től június 1-ig díjmentesen tekinthető meg és nagy érdeklődésre számíthat.

Evangélikus internátus
A budapesti evangélikus gimnázium nevelőintézete.
(VII., Damjanich utca 28/b)
Elsőrendű ellátás, átlagnál különb nevelés. Prospektus

— **Husvéti kirándulók repülőkatasztrófája.** *Oslóból* jelentik: *Hallingdal* felett kigyulladt és lezuhant egy repülőgép, amelyen *husvéti kirándulók foglaltak helyet.* Négy utas elégett. A szerencsétlenség oka még nem ismeretes.

— **1000 pengő** (készpénzben) lesz a díjak összege a *Pesti Napló* husvéti számában kezdődő érdekes *képes keresztrejtvényversenyen.* Résztvehet mindenki, példányvásárló és előfizető egyaránt. Minden rejtvényből csak egyetlenegy szó megfejtése küldendő be *egyszerre* az utolsó rejtvény (június 29) megjelenése után.

— **Házasság.** *Frankl* Zsigmond dunapentelei földbirtokos leánya, Alice és dr. *Egedy* Mihály ügyvéd. Abony, jegyesek.

Kiss Biri (Mátyásföld) és *Ivanich* Ferenc m. kir. gazd ellenőr (Kisbér) jegyesek.

Szüsz Ernát eljegyezte *Weinberger* Béla, a Bor-, Sör- és Italmérők Országos Ipartársulatának elnöke. (Minden külön értesítés helyett.)

Solt Miklós és *Beczkói Biró* Edith házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Löwinger Frici és *Bárdos* Dezső házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Horthy Béla kiállítása.** Hétfőn nyílik meg a Mária Valéria utca 8. számú házban lévő galériában nagybányai *Horthy* Béla kiállítása. A jeles festő kétszeresen nagybányai, hiszen ő egyik alapítója a nagyszerű nagybányai festőiskolának. Hatalmas lendülettel ontja vászonra a színeket, képein szinte harsonázik a természet, a növények, az állatok és a jóllovagló emberek szeretete. Különösen megragadóak a huszáros témájú festményei. (Faluba érkező katonák, Huszársír.) A kisebb művei a legkedvesebbek. (Virágok, lányok, Daphnis és Cloe.) Régen láttunk olajban ennyi férfias zenét, fanfáros szín-örömet, zengő erőt. Nagybányai *Horthy* Béla kiállításának bizonyára nagy sikere lesz.

— **Nemzetközi champion ebkiállítás Budapesten.** A *Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete* az idén nem pünkösdkor, hanem *a nemzetközi vásárral egyidejüleg* május 12-én rendezi az évenkint megtartani szokott és a nemzetközi champion bizonylat kiadásával egybekötött és csupán egy napig tartó ebkiállítását. Az ebeket május 4-ig kell bejelenteni *Ilosvai* Lajos Károly m. kir. gazd. főtanácsosnál, Budapest, VIII., Rákóczi út 29.

— **A villanyszikra felgyujtotta a gólyát.** *Püspökladányból* írják: Püspökladányban egy gólya fészke felé igyekezve a szürkületben nem vette észre a villanyvezetéket és *nekirepült.* A két vezeték összeért és a kipattanó szikra *meggyujtotta a gólya tollazatát.* Ugyanakkor rövidzárlat következtében a villany kialudt. A gólyának sikerült kiszabadulni a drótok közül, *égő, füstölgő szárnyakkal tovább repült* és rémült hangon kelepelt. Repülés közben kialudt a tüz és a gólya leszállt fészkébe.

x **A fürdő csak rövid időre üdít fel,** ellenben egy bedörzsölés »Lady« Chat Noir kölnivízzel tartós hatású. A »Lady« kölnivíz utánozhatatlan illata a bőr természetes illatával egyéni vonássá egyesül, amely ellenállhatatlanná teszi önt. Tehát nyáron is »Lady« kölnivíz legyen állandó társa.

x **Husvét Baden bei Wienben.** Régi hagyomány szerint Badenben husvétkor kezdődik a tavaszi idény. Az idén már most szokatlanul sokan élvezik a tavaszi pompában díszelgő természetet. A thermál strandfürdő is megnyílt. A Herzoghof és Johannesbad városi fürdőszállodák teljes üzemben vannak. A hangversenyeket husvét vasárnaptól kezdve a Kurparkban vagy ivócsarnokban tartják meg. Az összes szanatóriumok és gyógyházak mérsékelt árak mellett megnyíltak. *Baden bei Wien igazi attrakciója a játékkaszinó.* Ez a két fogalom: *Baden és játékkaszinó már teljesen összeolvadt.* Olyan újításra gondol a *Casino A.-G.,* amelynek már előre tapsol mindenki. *Bevezetik a játékot a szabad ég alatt.* A kaszinó előtti teraszt is hozzáveszik a kaszinóüzemhez és ezen a nagy térségen kilenc rulett- és három bakkaratasztalt állítanak fel. Ezzel még nincs vége a reformoknak. *Májusban trente et quarante asztalokat* is felállítanak. A badeni kaszinó újszerű berendezése egész Európa figyelmét magáravonja. Baden szemlélhatóan fellendült, amióta a kaszinó megkezdte működését.

Kellemes husvéti lesz, ha 7—10 napot töl a
Svábhegyi Szanatóriumban
Polgári árak (Gyógyszálloda) *Strandfürdő*

— **Rómátjárt művészek kiállítása.** Nyolc festő és nyolc szobrász művei nek kiállítása nyílik meg ma délben a Nemzeti Szalónban. Valamennyien fiatal, Rómátjárt művészek. Különösen a szobrok szépek. Finom és végtelenbe mosolygó *Antal* Károly »Kalapos lányv-«a, lélekhez simuló szoborakt boldogfalvai *Farkas* Sándor »Ébredés«-e, szép darab *Csucs* Ferenc homokkőbe faragott »Szomorúság«-a és sokat ad a csábitóan ügyes *Hiesz* Géza. *Ispánki* József tölgyfa »Férfifeje« és »Dávid«-ja tűnik fel, valamint *Madarassy* Walter érméi, Madonnája és őszinte Évája. V. *Szabados* Béla »Táncosnő« című kisszobra csupa dallam, jók a portréi, de az igazi meglepetés a »Domestica«. Hangos, de őszinte és eleven alkotás. Jóleső és szinte hallható *Szomor* László »Lovas«-ának magányos csörtetése. — A festők közül érdekes a két *Basilides*-testvér. Barna és Sándor között körülbelül annyi a különbség, mint a mese és a novella között. *Gallé* Tibor legőszintébb képe a »Szobám«. *Heintz* Henrik szentendrei színekben duskál. Gyönyörű a Kánikula és a Művészkert. *Jeges* Ernő kissé túlolaszosan zajos és ibolyaszínű. *Kaveczky* Zoltán negyven rézmaratást, linoleummetszetet állított ki. *Say* Géza a legszínesebb a nyolc festő közül. *Udvary* Pál négy hálás festménnyel szerepel.

P. J.

— **Orvosi hír.** Dr. *Arany* György, az Ujságírók Szanatórium Egyesülete orvosi tanácsadója ezévi működését *Karlsbadban* (Mühlbrunnstrasse 6. Haus Malteserritter) újból megkezdte.

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, vasárnap 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

Étvágytalanságnál, gyomorhurutnál, gasztrikus láznál, bélrekedésnél, emésztési renyheségnél, anyagcserezavaroknál, csalánkiütésnél és bőrviszketésnél a természetes **Ferenc József** keserűvíz rendbehozza a gyomor és a belek működését s megszabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól. Az orvostudomány számos úttörője megállapította, hogy a **Ferenc József** víz abszolút megbízható hashajtó, s ezért az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél állandóan alkalmazható.

A Svájci Iskolaegyüttes kötelékébe tartozó **francia és német** Svájcban levő fiú- és leánynevelőintézetek tanácsadóhelye: Budapest, IV., Bécsi utca 5, I. 1/a. Tel. 82-4-68. Ideális nyaralás, Magaslati helyek. Nyelvkurzusok Sport. Utikíséret oda-vissza. Mérsékelt vasúti jegyek. Korlátolt számú növendék felvétele csereakció révén, a Magyar Nemzeti Bank engedélyével, kedvező fizetési feltételekkel. Ugyanitt felvilágosítás **Angliában** való nyaralásra vonatkozólag.

Belvárosi **sofőriskola**
a
Fodor sportintézetben
megnyílt!
Modern, gyors, szórakoztató, olcsó kiképzés, gazdag, szemléltető felszerelés.
Oktatás: amerikai luxuskocsikon.
Felvilágosítás: IV., Petőfi Sándor u. 3. Telefon: 897-01. Prospektus díjtalan!!

Tisztelettel felkérem mindazokat, akik szombaton, e hó 13-án délután 4—5 óra tájban a Visegrádi utca és Lipót körút sarkán, Weisz Mariska előtt lejátszódott
villamosszerencsétlenség
szemtanui voltak, hogy címüket velem közölni szíveskedjenek.
Rády Lajos
V., Nádor utca 26. Tel. 27-4-06

Elsőrendű **EBÉDMENÜ**
Családi adag: ..... P **1.80**
Kétszemélyes adag: ..... P **1.50**
Garszón adag: ..... P **1.—**
BRIEF-KONYHA
e hó 17-től: VI., Szív ucca **55.** Telefon: **21-0-28**

HORTHY *Béla*, festő, * Mezőkászony 1869 febr. 4. Münchenben, Nagybányán, Párizsban tanult s 1891-től állított ki Budapesten arcképeket és a plain-air-festés értelmében alakított alakos tájképeket (Búcsú, Lópatkolás, Őszi napsugárban). Szobrászattal is foglalkozik. Számos képe van a Szépművészeti Múzeumban. 1916. a Nemzeti Szalónban, 1921. az Ernst-múzeumban volt kollektív kiállítása.

Ea. g. I. 476 l

Zempléni vármegye VIII. 234.

Horthy Béla

festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Győri Nemzeti Hirlap

Megjelent: 1943 FEB. 13

NAGYBÁNYAI HORTHY BÉLA festőművész, országgyűlési képviselő, több bel- és külföldi kitüntetés tulajdonosa február 10-én életének 75-ik évében elhunyt. Február 13-án szombaton délután temetik a Farkasréti temető halottasházából.

Bernáth Aurél, f., Klotild-u. 10/a. 433, 442, 454.
Beron Gyula, f., Klotild-u. 10/b. 523, 527.
Beteg László, f., Szigetszentmiklós. 599, 620.
Biai Föglein István, f., Rothermere-u. 12. 379.
Biczó András, f., IX., Ráday-u. 34. 59.
Biró György, f., VII., Hársfa-u. 59/b. 593.
Blander Margit, f., Tárogató-út 55. 520.
Biró Antal, f., Felsőerdősor 5. 145.
Boldizsár István, f., Aréna-út 84. 450, 452, 456.
Boldogfay Farkas Sándor, sz., Kristóf-tér 2. 296, 271/b.
Bor Pál, f., Eskü-út 6. 331.
Borbereky Kovács Zoltán, f., Thököly-út 71. 242.
Boreczky Béla, f., Nagybocskor. 197.
Bortnyik Sándor, f., VI., Nagymező-u. 3. 400.
S. Bors Károly, f., Margit-körut 64/b. 334.
Bolmányi Ferenc, f., VII., István-út 32. 122.
Borzay Szudi Ferenc, sz., Kinizsi-u. 31. 239, 269.
Bory Jenő, sz., VI., Andrássy-út 71. 15, 303, 317.
Boksay József, f., Ungvár. 262.
Burján László, f., Városház-u. 3—5. 371.
Burghardt József, f., Rákosszentmihály. 332, 324.
Burghardt Rezső, f., VI., Andrássy-út 71. 28, 34.
Bukovinszky Gyula, f., Kassa. 204.
Csapó Jenő, f., V., Pannonia-u. 21. 605.

HIREK

Költő a huszadik században

Az önimádat büszke heverőjén
fekszem nyugodtan s paplanomra [sárgán
hull éji villany, nappali verőfény.
Füst és kávé között henyélek,
mivel a dolgom, végzetem csak annyi,
hogy élek.
Csak annyit érünk, amennyit [magunkba,
mit nékem a hazugság glóriája,
a munka.
Mit a csaló próféták csácsogása,
nem alkuszom én semmiféle rúttal,
se a labdákért ordító tömeggel,
se számarányokkal, se Hollywood-dal.
Tőlem locsoghat megváltó igéket
s unalmas őrültségeket az ép ész,
nem az enyém a század rongy bohóca,
se a felhőkbe zörgő bamba gépész.
Nem kell hatalmasoknak úri konca,
s a millióktól olcsó-ócska kegy.
Azt hirdetem barátim, sok a kettő,
de több az egy.
Recsegjen a mult s a bárgyú jövő is,
nekem magasabb kincset kell meg- [lónom.
Uralkodom tűzhányó kráterén is,
még áll a trónom.
Én önmagamat önmagammal
mérem.
Szavam ha hull, tömör aranyból
érem.
Mindegyiken képmásom, mint királyé
s a peremén
a gőgös írás:
én.

Kosztolányi Dezső

László Fülöp 65 éves

London, április 28.

(A Reggel tudósítójától.) László Fülöp, a nagy magyar arcképfestő, vasárnap ülte meg családi körben 65. születésnapját és ezzel egyidejűleg most fejezte be kétezredik arcképét.

— **Zongorát** csakis legszolidabbnak elismert cégnél vásároljon. Mint ilyet, leginkább ajánlhatjuk: Keresztély hírneves zongoratermét, Vilmos császár út 66.

— **Szeles, esős idő...** A Meteorológiai Intézethez érkezett jelentések szerint Közép-Európában hűvös északnyugati légáramlás uralkodik. Sokfelé van *záporeső* vagy *zivataros* eső. Hazánkban az éjjel folyamán főként a Dunántúl nyugati felében és az északkeleti megyékben voltak *esők. Szentgotthárdról jégesőt jelentettek* 12 milliméter csapadékkal. A hőmérséklet éjjel sok helyen az 5 Celsius fok közelébe süllyedt. Budapesten vasárnap délben a hőmérséklet 16 fok, a légnyomás 759 milliméter, alig változik. Várható időjárás a következő 24 órára: *Élénk nyugati északnyugati szél, helyenként zápores vagy zivatar. A hőmérséklet nem változik lényegesen.*

Arz báró, az egykori vezérkari főnök nagybeteg, a gyáliúti helyőrségi kórházban ápolják

(A Reggel tudósítójától.) Báró *Arz* Artúr nyugalmazott vezérezredest, az

egykori monarchia volt vezérkari főnökét

szombaton délelőtt Imperial-szállóbeli lakásáról beszállították a gyáliúti helyőrségi kórházba.

Ugyanekkor *távirati úton értesítették a vezérezredes Bécsben lakó feleségét és leányát arról, hogy báró Arz Artúr megbetegedett.* A vezérezredes felesége és leánya még *szombaton este Budapestre érkeztek.* Arz báró állapotában vasárnap *javulás* következett be.

• **Nyilatkozat.** Forró hálával köszönjük a Közönség és Sajtó megértő szeretetét, mellyel egyéniségünk színházi eseménnyé, kimagasló sikerré avatták legújabb munkákat, a Royal Revü-Színházban műsoron levő »Csak egyszer élünk« című revüoperettet! Viszontlátásra a 150-ik előadáson! Zerkovitz Béla s. k., Harmath Imre s. k.

— **Legolcsóbb hall- és kerti bútor,** Stadlergyár, Teréz körút 43.

Hotel Auguszt Abbazia **Első kategória — Szobákban hideg-meleg folyóvíz. Lift, központi fűtés.**
Felvilágosítást nyújt: A REGGEL utazási irodája, fenti szálloda és Auguszt-cukrászda, Budapest, I., Krisztina tér 3

— **Vén fiúk!** *(Levél a szerkesztőhöz.)* Öreg-legények ülünk itt együtt, szerkesztő úr, szemben a régi Népszínház épületével, ahol most a Nemzeti Színház játssza Shakespeareet, kicsit könnyes lesz a szemünk, amint az ódon házat nézzük és oda képzeljük magunkat a flaszterre, a kiskapu elé, fiatalon, húszéves inakkal, amint *Küry Klárát várjuk, előadás után...* Mi voltunk a fiatal urak, szerkesztő úr, akik harminc évvel ezelőtt — sőt, mi tagadás benne: már negyven évvel ezelőtt is — *kifogtuk a lovakat az isteni művésznő fiakkeréből és húztuk a kocsit, nemcsak az Emke-kávéházig, de egészen a ligetbe, a Wampeticshez, ahol tavaszi estéken, a »Lili« vagy a »Nebántsvirág« után annyira izlett az »isteni Klárikának« a szamóca poreukorral.* Fáj a szívünk, nagyon fáj, hogy ilyen csunyán viselték magukat, mi régi aranyifjak, — akkor még *arany* volt az ifjúság és nem reform — hogy ennyire megfeledkeztünk szegény öreg *Küry* Kláráról és vele együtt csúfosan megfeledkeztünk a magunk ifjúságáról. De ha már hagytuk őt nyomorban elpusztulni, hagytuk lesütött szemmel, öregen, betegen és elhagyatva botorkálni a felejtés szürke mellékuccáiban, *legalább menjünk el a temetésére!* Hiszen egykor azt mondták rólunk, hogy mi magyarok, *temetni* aztán tudunk... Mostanában már ezt a régi jó szokásunkat se tartjuk és a magyar temetések sem olyan szépek, mint egykor. Írja meg, szerkesztő úr, hogy *a régi gárda, a harminc-negyven év előtti fiatalság, jöjjön el legalább és sirassa meg Küry Klárát, vele a harminc-negyven év előtti szép magyar világot. És önmagát!*

— **A fogházablak üvegszilánkjaival halálosan megsebezte magát egy toloncnő.** *Miskolcról* jelenti *A Reggel* tudósítója. Vasárnapra virradó hajnalban *Lukács* Julia 30 éves toloncnő *öngyilkosságot kísérelt meg* a miskolci főszolgabíróság hivatalában. *Betörte a fogdaablakát és az üvegszilánkokkal tizenhárom helyen vágta át az ereket. Haldokolva* talált rá az őr vasárnap hajnalban.

— **Autóbaleset érte Katona Zsigmond** malomigazgató feleségét. Vasárnap délután a Krisztina körút és Alkotás ucca sarkán egymásba rohant *Katona* Zsigmond malomigazgató BC. 953. rendszámú autója, amelyet *Molnár* János sofőr vezetett és a C. 063. rendszámú motorkerékpár, amelyen *Mandel* Jenő magánhivatalnok ült. Az autóban lévő *Katona Zsigmondné homlokán könnyebben megsérült.* Az Új Szent János-kórházban kimosták sebeit, bekötözték, azután lakására szállították.

— **Május 2-án és 3-án lesz a gyermeknap.** Az Országos Gyermekvédő Líga vasárnap közgyűlést tartott *Albrecht* királyi herceg elnökiésével. A főherceg beszédében az igazgatói állásából távozó *Bogyay* Artúr érdemeit méltatta, majd felolvasták az új igazgató, *Petri* Pál ny. államtitkár levelét, aki betegsége miatt nem jelenhetett meg személyesen a közgyűlésen. Ezután *Szendy* polgármester ünnepi beszéde következett. — Akit a gyermek nem érdekel, — mondotta többek között — az nemcsak a társadalom számára, de sajátmaga és az élet számára is meghalt. *Albrecht* királyi herceg beszámolt *a május 2-án és 3-án megtartandó gyermeknap* előkészületeiről és közölte, hogy az idén a főváros előkelő hölgytársadalma *kilencvenöt urnánál fog gyüjteni.*

— **Beteg kutyáját akarta agyonlőni — önmagát sebezte meg súlyosan egy diák.** *Miskolcról* jelenti *A Reggel* tudósítója: Vasárnap délután a diósgyőri vasgyár udvarára vezette ki beteg kutyáját *Justh* Alfonz főtisztviselő 16 éves diákfia, mert a beteg állatot *agyon akarta lőni.* A revolver *véletlenül eldörrent* a fiú kezében, a golyó behatolt a mellébe, *átfúrta a hátgerincét* és a dereka táján jött ki a testből. A mentők *haldokolva szállították* a szerencsétlen diákot *a miskolci kórházba.*

— **Horthy Béla — a boldog művész!** Tizenöt év óta nem szerepelt nyilvános kiállításon nagybányai *Horthy* Béla festőművész, aki egyik alapítója volt *Hollósyval, Ferenczyvel, Csókkal* és *Iványi-Grünwalddal* a nagybányai művésztelepnek. Most, hogy tizenöt év után a »Szépművészeti Kiállítások« helyiségében viszontláttuk, mintha régi világ elmult ködéből lépne ki a művész. Mit mondjunk erről a boldog világról, melyet békének hívtak, mit mondjunk erről a boldog pikturáról? A virágos kert, a négyesfogat, a huszár, a lovak, a kúria levegője... 1910-et írunk. Csipkerózsika felébredt és a magyar piktura utolsó romantikusa, Horthy Béla hajt térdet előtte. Kompozíciós képein túl, színdús és fölényes tájképei igazolják, hogy az örök témáknál is ott áll a helyén (Fasor éjjel). És végül Rakovszky Istvánról festett portréje a művész nagy felkészültségéről és technikai tudásáról beszél. *A kiállítás mintegy ötven képe egy álmodó, elvonult, igaz ember és tiszta művész álmait vetíti elénk.* Ha jellemezni akarnánk egy mondattal, azt írhatnám róla: *boldog művész.* **Hadik Mihály gróf.**

— **A vasárnap rendőri krónikája.** *Szirmai* Klára varrónő Vécsei ucca 4. lakásán ismeretlen méreggel *megmérgezte magát.* Hátrahagyott levelében azt írja, hogy boldogtalan szerelme miatt megy a halálba. Az életunt varrónőt súlyos állapotban a Rókus-kórházba vitték. — A Tisza Kálmán tér 17. házban *megmérgezte magát Deme* Mihályné háztartásbeli. — *K. Tibor* 15 éves kifutófiú a Lánchídról *a Dunába ugrott.* A rendőri motoros kimentette. — Szombaton este a Baross-kávéházban *Kovács* Imre magántisztviselő aszpirinnal *megmérgezte magát.* — A Tavaszmező ucca 3. házban felakasztotta magát *Heverdle* Jenő *kocsifényezősegéd.* Mire rátaláltak, *halott volt.*

— **Félárú utazás Szegedre.** 50% kedvezménnyel utazhatunk a május 25-én kezdődő és június 3-ig tartó Szegedi Ipari Vásárra!

— **Ha szemtől szembe áll valakivel,** a tekintet elsősorban az ingére és gallérjára esik. A törvényesen védett »Galofix Collár« kizárja a puhagallér ráncosodását és tökéletesen keményített jelleget ad a gallérnak. Gál ingkészítő (Károly körút 3., Váci ucca 23.) remek színes ingei már ezzel a rendszerű gallérral készülnek.

A REGGEL UTAZÁSI IRODÁJÁNAK TAVASZI EGYÉNI UTAZÁSAI itteni befizetéssel

A Magyar Nemzeti Bank 99. sz. engedélye alapján szállodáink által kibocsátott szálloda-bónjainkat PENGŐFIZETÉS ellenében bocsátjuk utasaink rendelkezésére

(Megérkezéstől elutazásig számított teljes panzió-napok, háromszori étkezés, összes mellékköltségek, III. o. gyorsvonatjegy oda-vissza)

15 teljes panzió-nap

Szicíliai tavasz, a színek és virágok káprázatos pompája!
2 nap Velencében
2 nap Firenzében
3 nap Rómában
4 nap Capriban
4 nap Taorminában
(580 líra + P 133.—) összesen P 344.—

A Dolomitok és a Garda-tó tündéri panorámája!
2 nap Velencében
4 nap Cortina D'Ampezzo
9 nap Garda-tó
(460 líra + 125.— P) összesen P 292.—

12 teljes panzió-nap

Az olasz Riviéra virágoskertje!
2 nap Velencében
1 nap Milánó
2 nap Genovában
7 nap San Remóban
(425 líra + P 111.—) összesen P 266.—
(Nervi, Alassio v. St. Margherita, Bordighera, Ospedaletti v. Rapallo)

Nászút Olaszország legszebb városaiba!
3 nap Velencében
5 nap Firenzében
5 nap Rómában
(395 líra + P 93.—) összesen P 237.—

10 teljes panzió-nap

Napfény, tenger, pihenés!
Abbaziában (250 líra + 68.50 P) összesen 161.— pengő
Lidó-Velencében (250 líra + 82.— P) összesen 175.— pengő
Meranóban (230 líra + 99.80 P) összesen 178.— pengő
Alassióban (Földközi tenger) (250 líra + 108.— P) összesen 199.— pengő

Utazzunk Várnára!
7 napi hajóút, vasúttal kombinálva teljes panzióval, oda-visszautazással ..... P 115.—

Tetszésszerinti, kombinált utazások!

50—70% vasúti kedvezmény

Vidéki olvasóinknak kívánatra postán intézünk el mindent a leglelkiismeretesebben.

10-napos pausálutazások az itt felsorolt helyek bármelyikére!

Állandó nagyon kedvező alkalom Wien, Graz, Semmering látogatására

Gazdag utazási programunkból a legszebb nászutakat állítjuk össze!

Jelentkezés kizárólag A REGGEL Utazási Irodájánál
BUDAPEST, TERÉZ KÖRÚT 52. Telefon 27-8-82 és 27-8-83. Hivatalos órák délelőtt 9—1-ig és délután 4—6 óráig

Kombinált bútorújdonságok

Nagy Zsigmond, Lázár u. 3 egész házban). Stil- és antik lakberendezések is nagy választékban

Jövő héten megindul a fővárosi pártok ostroma a bolettákért

(A Reggel tudósítójától.) A június 2-ra kitűzött városatyaválasztás előkészületei *egyelőre csak a pártklubok zárt ajtai mögött tartják izgalomban a közvetlenül érdekelteket.* Valósággal közelharcok folynak régi városatyák és új jelöltek között egy-egy »posszibilis« helyért és külön matematikai tudomány fejlődött ki a különböző esélyek kiszámítására pártonként és kerületenként. Bizonyos eddig az, hogy *négy nagy párt fog indulni:* a Nep, a Wolff-párt, a szocialisták és az egyesült polgári ellenzék, amelyben Rassayék, a demokraták, Fábián, Rupert és Payr egyesültek, míg Friedrich keresztény ellenzéki pártja külön listákon indul. A közös ellenzéki listáról forgalomba került névsorok még nem véglegesek. *Rassayt május 3-ra várják Budapestre és csak vele együtt fogják a jelöltek listáját megállapítani.* Mint jelentősebb új név a szabadelvűek részéről egyelőre csak gróf *Apponyi* György szerepel. Ruperték *Rupert Bajcsy-Zsilinszky, Hantos* Elemér és *Dénes* Lajos megfelelő jelölését tartják fontosnak. *Payr* Hugó Kőbányán kap első helyet, míg *Scheuer* Róbert a Lipótvárosban jutna jelöléshez. Egész biztosan indul a VI. és VII. kerületben, továbbá Angyalföldön *Klár* Zoltán s tárgyalások folynak fellépéséről a Ferenc- és Józsefvárosban is.

Nehezen vajudik a Nep-lista.

A régiek közül *Becsey* Antal, *Orova* Zsigmond, *Petracsek* Lajos és *Usetty* Béla neve szerepel a biztosak között. A Lipótvárosban *Krompaszky* Miksa gimnáziumi főigazgató van eddig első helyen. Mozgalom indult, hogy *Dési* Gézát a második helyen jelöljék. A VII. kerületben dr. *Deményi* Aladár ügyvéd lesz a listavezető. *Buday-Goldberger Leó és Kaszab Elemér nem vállaltak Nep-jelöltséget.* A Nep és a Wolff-párt listái a hét végére készülnek el, a rákövetkező héten pedig megindulhat az ostrom a boletták megszerzésére.

Az I. kerületben Ripka Ferenc volt főpolgármester külön listát állít,

és ugyanerre készül *Kozma* Jenő a II. kerületben. Végeredményben a főváros új közgyűlésének képe *csak részben fog megváltozni,* mert a Nep kivételével a többi párt listáján kevés kivételével a régi nevek szerepelnek és a Nep is legfeljebb csak 25—30 új embert hozhat be. Az új közgyűlés megválasztása után még *júniusban megejtik a tisztújítást,* úgyhogy *Szendy* Károly mint újonnan megválasztott polgármester, *Liber* Endre és *Lamotte* Károly pedig mint újonnan megválasztott alpolgármesterek folytathatják működésüket. *Szendy* polgármester máris nagy gonddal készíti elő a beruházási program végrehajtásának munkálatait és javában dolgozik a költségvetés végleges rendbehozatalán, nemkülönben az üzemek kérdésének rendezésén és bizonyosra vehető, hogy az új közgyűlést is pártkülönbség nélkül fogja közérdekű munkájában pártolni.

Petőfi Sándor naplója

Pest, április 29, 1848

Borzasztó vasárnapi nép vagyunk! nekünk mindig ünnep kell, és ha egyszer nem lesz emberünk, a kit megünnepeljünk, majd a holdvilágnak viszünk fáklyás zenét s csinálunk kivilágitást. Talán azért vagyunk ollyan rongyosak, mert mindig ragyogni akarunk!

Pest, április 30. 1848.

Politikai életünket távolról néztem vagy rá sem néztem, amiért részint egyoldalúsággal, részint bűnös egykedvűséggel vádoltak. A rövidlátók! Én tudtam azt, amit ők nem tudtak, és ezért szánakoztam a napi politika kurjongató hősein, s mosolyogtam a fontosságot, mellyet magoknak tulajdonitottak; tudtam, hogy az ő fényes tetteik és fényes beszédeik nem egyéb, mint homokra rajzolt kép, melyet a bekövetkezendő viharnak első lehellete elsöpör; tudtam, hogy ők nem azon nagy színészek, kik a világ színpadán az újjászületés óriási drámáját eljátsszák, hanem csak a dekorátorok és statiszták, kik a függönyöket aggatják és a színpadra székeket és asztalokat hordanak.

A veszprémiek öreg doktora agyvérzést kapott egy agyvérzéses betegénél,

csaknem egyszerre haltak meg mind a ketten

Veszprém, április 28.

(A Reggel tudósítójának telefonjelentése.) Vasárnap kora délelőtt sürgősen *Oblath* József mészárosmesterhez hívták a veszprémiek népszerű »öreg doktorát«: *Rosenberg* Jenő egészségügyi főtanácsost és királyi tanácsost, a püspöki város nyugalmazott tiszti főorvosát. A 73 éves orvos *futólépésben rohant* az ódon uccákon egykori pácienséhez, a mészárosmesterhez. Amint a szobába lépett, első pillanatban látta, hogy a 68 éves

Oblathot agyvérzés érte.

Izgatottan vette elő táskájából az injekciós tűt, de a következő pillanatban *ő maga is elsápadt, egész testében remegni kezdett, feje félrebillent, majd*

élettelenül zuhant rá a betegre.

A mészáros családtagjai és alkalmazottai rohantak be, felemelték az ájult öreg orvost, kocsiba tették és haza akarták vinni, de

útközben meghalt.

Agyvérzés ölte meg. Ugyanabban az órában halt meg betege, Oblath mészáros is, akit

ugyancsak agyvérzés

vitt a sírba. Rosenberg doktor 38 évig szolgálta a várost és nemcsak Veszprém apraja-nagyját gyógyította, de tevékeny részt vett a város közéletében is. *Halála általános részvétet kelt.*

MEGÉRKEZTEK
Meisterklasse 35. modell az
AUTO UNION
világhírű gyártmánya

Elsőkerékmeghajtás, tökéletes lengőtengely-szerkezet, központi szekrény-alváz 2·60 mtr tengelytáv, automatikus szabadonfutó-szerkezet, olaj lökésgátlók.

Üzemköltségben a legolcsóbb, teljesítményben legnagyobb
az összes kisautók között.

95 kilométer sebesség, 7 liter üzemanyagfogyasztás
évi adó 40 pengő.

50.000 kilométer üzemi motor-garancia!
Limussin (teljesen csukott) négyüléses
ára 3980.– pengő

Vezérképviselet:
MAJLÁTH GRÓF ZICHY JENŐ UCCA **17**
Nézze meg a Nemzetközi Vásáron

„A magyar nép új stádiumba került és majd meglátja, mit csinált...“

— mondja a Rómából hazaérkezett Ernszt Sándor

(A Reggel tudósítójától.) Ernszt Sándor most érkezett haza Olaszországból, ahol húsvéti szabadságát töltötte. Híre járt, hogy *Ernszt, mint a kereszténypárt vezére, fontos tanácskozásokat folytatott húsvétkor Rómában. A Reggel* beszélt vasárnap *Ernszttel,* aki e hírrel kapcsolatban csak ennyit mondott:

— *Rómában csak mint magánember tartózkodtam.*

Ernszt a vele folytatott beszélgetés során sejteni engedte, hogy

eredeti elhatározásán nem hajlandó változtatni,

vagyis a pestkörnyéki mandátumot — pártjának megismételt kérése ellenére is — *átengedi Tobler Jánosnak,* ami azt jelenti, hogy

Ernszt nem lesz tagja az új képviselőháznak.

Annyi bizonyos, hogy a képviselőválasztás eredménye, valamint az ennek nyomán kialakuló jövő szempontjából. *Ernszt Sándort komoly aggodalmak töltik el.* Aggodalmairól azonban egyelőre csak ennyit mond:

— *A magyar nép új stádiumba került és majd meg fogja látni, hogy mit csinált...*

Mindenki zokogott a boldogtalan Pethes Alfréd vasárnapi temetésén...

Az özvegy kora reggeltől délután öt óráig állott térje koporsója mellett

(A Reggel tudósítójától.) Vasárnap kora reggel sűrűn lefátyolozott, reszkető nő állott a farkasréti temető egyik szertartási termében, a szerencsétlen sorsú *Pethes* Alfréd orvos ravatala mellett. Az özvegy volt, aki viaszsárga arccal, könnytelen szemmel

kora reggeltől állott délután öt óráig férje ravatalánál.

A halotthoz koszorúk érkeztek egymás után, körülbelül *ötven darab.* Egész sereg koszorú érkezett *névtelen tisztelőktől, hálás barátoktól,* akik magukat megnevezni nem akarták. Mindössze három szalagon volt fölírás: az egyiket az özvegy küldte, a másikat a két kis árva, Iván és Gyuri, a harmadikat pedig *Pethes egykori társa a hipnotikus kísérletekben: Völgyesi* Ferenc doktor. A temetési szertartásra zsúfolásig megtelt a kis terem és a gyászoló tömeg ellepte a szertartásház előtti nagy térséget is. A gyászoló családon kívül ott volt *Krausz* Simon, *Palló* Imre és *Kálmán* Oszkár, az Operaház művészei, *Völgyesi* Ferencék és egész sereg fiatal író, muzsikus.

— Fáradságos életed küzdelmei és munkája után — kezdte búcsúztatóját *Haypál* Béla lelkész — végre célhoz értél. *Akaratod,* mely annyi más ember akaraterejét villanyozta fel és acélozta újjá,

a célban roppant össze.

Milyen rettenetes lelki harcokat vívhatott magában e koporsó lakója, mielőtt átlépte a halál küszöbét... Nem zavarhatunk téged most vádoló szóval! Ugy érezzük, hogy a mi ítéletünk nem sujthat téged, mert *a te ítéleted sujtott minket.*

Sűrűn szakította meg a lelkész beszédét *a zokogás.* A szónoklat végeztével *Haypál* Béla arcán is néhány könnycsepp gördült végig... A sírnál gyászoló barátai nevében *Hajdu* Miklós ügyvéd mondott búcsúbeszédet:

— Egész életedet végigkísértem. Veled mentem *az egyszerű kis muzsikus kopott hónaposszobájától az elegáns orvosi rendelőig* és tudom, hogy életed a pihenést nem ismerte.

Mint a legenda fáklyavivője,

akkor estél össze, mikor végre elérted a célt...

Hullani kezdtek a göröngyök a koporsóra, néhány perc mulva sírhant domborodott a titokzatos balsorsú hipnotizőr-orvos koporsója fölé és egyszerű kis fakereszt hirdette az élőknek: »*Itt nyugszik dr. Pethes Alfréd, Élt 45 évet...*«

Jobb megelőzni a bajt, mint kúrálni!
Ezért ciánoztasson költözködéskor is!
VII., Kertész ucca 27
Telefon: 416-55, 54, 53
DITRICHSTEIN

Fürdőkád gyermekkád, mosdók, klozetok, klozettartányok, vízkagylók, fürdőkálvhák, pohár- és szappantartók, etagerok, **locsolótömlők** Bálint Andor cégnél jutányosan beszerezhetők. Magyar ucca 1, Kossuth Lajos u. sarok. Tel. 85-3-19. Kérjen prospektust!

ALFA-ROMEO MILANO
Alfa Romeo
automobilok
Magyarországi vezérképviselete:
Budapest, VI., Liszt Ferenc tér 11. szám. Telefon: 10-3-90

Horthy Béla

Képzőművészet

1935. 85. 7. 118. l.

NAGYBÁNYAI HORTHY BÉLA gyüjteményes kiállítása a Szépművészeti kiállítások helyiségeiben. — Nem volt soha az a festő, akit forradalmi lázak gyötörnek, nem akart csak-azért-is ujságot lopni be művészetével, ő az a mindvégig becsületes festő, aki derekas tehetségét komoly és behatható tanulmánynak veti alá, aki megjárja München és Páris iskoláit, hogy hazatérve egyik lelkes és odaadó tagja legyen Hollósy és Ferenczy mellett a nagybányai művésztelepnek. Azóta sem szűnt meg tovább tanulni, újabb és újabb színproblémái voltak, amelyeket, — mint ez az értékes kiállítás mutatja, — mind szépen igyekezett megoldani. E művein most már valami bölcsesség, az érettségnek bizonyosfokú magaslatára való jutás húzódik végig. A képek tematikájukban a nagybányai iskolára vallanak, genre-beállítottságú tájak, színes vidékek, állatok, de hiszen nem is a téma a lényeg, hanem a sajátlagos festői probléma — a szín, a levegő érzékeltetése. A sok sikert megért művész másfél évtized után, hogy utoljára kiállított, csak haladt a beteljesedés felé. Örültünk kiállításának!

E. P.

szám.

s a román uralom alól felszabadult keleti és
zacsatolásáról és az országgal egyesítéséről

nyereménykölcsön

kölcsön.)

LATKOZAT

its Tódor

rsjegy főárusító

Budapest,
VIII., Rákóczi-út 51.

tt jegyz$\frac{ek}{ünk}$ az 1941. évi november 1-i kelet-

Horthy Béla

1887/88 és 1896/97 a Benczúr-
féle festőiskola növendéke.

Ferképzomfoiskèvk

92. 0.

Horthy Béla festő

Pesti Hirlap. 1924. febr. 24. 6-7

k. k. h. Hámm. kiállítás

Horthy Béla festő

Pesti Hirlap. 1926. jan. 24. 6

közli: a Szinyei Társaság az Ernst-muzeumban

Horthy Béla

lesbő

8 órai Nyitej

1924 vent. 4. H.

Horthy Béla festő"

Magyar Művészet, 1926

365-384.o.

Réti István: A harminc éves Magyar. II. közlemény.

Horthy Béla festő

Pesti Hirlap. 1920. dec. 22. 3

Horthy Béla és Szentgyörgy István

kiállítása

Horthy Béla

festő

Művészet, 1940. V. évf. 32. n.

45. l. – Erdélyi Árpád: Magyar kiállítás Belgrádban.

Horthy Béla festő

Magyar Müvészet 1926.1-2.o.
Lyka Károly: A Szinyei-Merse Pál Társaság kiállitása.

Kiállitás

Ernst Muz. Horthy B. müvei

Pesti Napló, 1920 IX. 17

Horthy Béla festő

Népszava 1921. jan. 5. 3. o.
Az Ernst-Múzeum kiállítása

Horthy (Béla ?) festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. k. 782-784. l.

Impresionista iskola.

Horthy Béla festő.

Katol.Szemle.1918.133-34.l.

Lázár Béla, Az Ernst Múzeum modern művészetünkért

Műgyűjtő 1928. XI. 310-311.

I. Ferdinánd, bolgár cár, a mozgósított bolgár hadsereg legfőbb ura

romok egyetlen ép szobácskájához jutottunk. Kis cella volt e „remeteség". A pulpituson koponya állt, fölötte a falon egy Szent Erzsébet, vele szemben egy Szent Flórián.

— Lássa, ez a Szent Erzsébet voltaképp a királyné, a szépséges pármai Erzsébet, vonásait őrzi, az a szenvedélyes szemű rokokó Flórián pedig maga az ősapám: Don Diego Duque de Villalba, Marquis de San Salvador, Conde de Almeria, „hatszor elsőosztályú" spanyol grand... van még vagy huszonöt címünk, elengedi, ugy-e? Nézze, a vedréből vízsugár helyett lángok omlanak elő s a latin fölirat szerint e furcsa szent „víz helyett tűzzel oltja a tüzet". Hát ő ennek a tüzes idyllnek a hőse, melynek révén mi még ma is némi eszményi rokonságot tartunk a spanyol Bourbonokkal. Az égés után e remeteségbe vonúlt vissza s nem mozdúlt ki innen többet. Hja, spanyol volt és — szerelmes a világ első asszonyába, a szent és érinthetetlen spanyol királynéba. Hallatlan merény, — spanyol fogalmak szerint szinte szentségtörés! Ilyet csak az ország első grandja, egy Villalba merészelhetett...

A herceg letette cigarettáját a koponyára s egy ósdi pergament családfát vont elő a pulpitus fiókjából:

— Nézze... Itt a büszke jelmondatunk: „Villalba, segíts!" és tudja-e, mikor hangzott föl e kiáltás először? Heraldikus ősapánk, Herkules szólt így a fiához, a család első hercegéhez, midőn a földgolyót Atlasztól vállaira vevé s kissé fáradni kezdett. S az első Villalba megsegítette apját, Herkulest, látja-e? Tenyerét a földgolyón épp Andalúzia ama vidékére támasztja, mely máig is ősi birtokunk. De tovább.... „Villalba, segits!", szólt másodszor Noé, mikor (itt a rajz!) a fenevadakat a bárkájába terelte, s Villalba megsegítette őt, de az oroszlánt mindjárt a maga címere számára tartotta meg. „Villalba, segíts!", szólt harmadszor a pápa (látja-e?), mikor a kereszteseket kellett vezetni, s Villalba megsegítette őt is, oly annyira, hogy a család még ma is fizeti amaz adósságokat, melyeket a keresztes háborúra akkor fölvett a toledói zsidóktól (itt vannak!)... „Villalba, segíts!", hangzott végül az összes spanyol királyok ajkairól, ha a mórokat kellett verni, vagy az eretnekeket égetni. Mind e keresztényi érdemek jutalmául külön egyházi privilégiumunk van arra, hogy majdan az utolsó ítélet napján külön angyal külön trombitával fogja jelentkezésre hívni a Villalbákat. Addig is a familia folyton „segít", őrzi a földgolyót, hazát, s várja a királya hívó szavát...

*

Ezt várta Don Diego is a XVIII. század elején, a dicső V. Fülöp királytól. Ott ült ősi birtokán Andalúziában, a direkte Herkulestől örökölt Geryon-bikákat tenyésztette a viadalokra s különben azzal volt elfoglalva, hogy egy kegyetlen hölgy parancsából már három év óta nem szólt egy szót se senkihez. A király odatrombitált heroldjaival a Sierra Morena-ba: „Villalba, segíts!" s erre a hölgy végre föloldotta; szólhatott és felelt is az ősi formula szerint: „Villalba megy!" Vészt sejtve, lóhalálában rohant az udvarhoz, az Escorialba, örült, hogy a királynak ismét szüksége lesz egy Villalbára. A felség a hivatalos hét kamarás segélyével épp öltözött, de azonnal fogadta őt. „Villalba, segíts!", ismételte ünnepélyesen nyújtva lábát a jövevény elé, — „segíts... a cipőmet fölhúzni, ezek oly szamarak..." Don Diego elértette: e szellemes fordulat „hálószobai első granddá" való kinevezését jelentette s ő könyezve borúlt le a felség papucsai elé. A nemes hivatás hamar fölrázta szerelmi lethargiájából, bár a hivatalával járó fáradalmak eléggé kimerítették. Hja, nehéz az, valakit öltöztetni, úgy, hogy az ember szent személyéhez valamiképp hozzá ne nyúljon! pláne ha az az illető, mint V. Fülöp, folyton idegesen vakaródzni méltóztatik... no, de ez még hagyján, nehezebb volt vont karddal a kemény küszöbön hálni a felséges ajtó aranykilincse alatt. Hozzá még a király éjente folyton fölugrált, járkált, célbalőtt és szavalt, sőt énekelt is, többnyire komolyabb dalokat, p. o. a „Circumdederunt"-ot. Ez volt a kedvenc melódiája. Denikve Don Diego (királyával együtt) csak nappal alhatott, t. i. az államtanács ülésein. Ez szerencsés intézmény volt. Alberoni, a biboros miniszter, ez üléseken halkan, de annál gyorsabban dolgozott... A király nem volt víg kedély, de sok művészi vonást tudott belevinni bölcselkedő komorságába. Ő felségét főként a halál és annak pompája érdekelte. Folyton próbatemetéseket rendezett a maga és más élő nagy személyiségek: infánsok, miniszterek, sőt barátnői számára is, — és különös, gyöngéd figyelemmel volt arra, hogy az ekként kitüntetett személyiségek jelen is legyenek a maguk végtisztességén. Ilyenkor, kivált ha p. o. utált minisz-

Képek Bródy Sándor „Lyon Lea“ című darabjából. Balra: Körmendy, a kozák szerepében; jobbra: Odry, Lyon rabbi szerepében

Alkony a tengeren

Dús aranyportól
Villódzva csillog óriás tükörlap.
S játszin föl-fölcsap
Száz kis hullám, mit szellő borzol.

Mi enyhe kék volt,
Egyszerre vérző, égő csatatér lesz.
És alvadt vérhez
Hasonlatos az esti égbolt.

A nap remegve
Lenéz az égről, mit tűzzé olvaszt át.
Elnézi arcát,
Haldoklón dől le a tengerbe

S a víz azúrja
Mélyén vergődve, fakó arannyá hal,
Hogy tűzlándzsával
Saját vérző szívét átszúrja.

Balla Ignác

Az aranjuezi tűzvész

Elbeszélés

Irta Pákár Gyula

Pálmás parkokba fúló pompázatos, néma palotasor... bizony csöndes és elhagyatott a mai Aranjuez, legföljebb a vakító spanyol verőfény emlékeztet a Fülöpök egykori szép napjaira. Maga Villalba vezetett, — a bohém herceg, kit még a párisi műtermekből ismertem, egymásután nevezve meg a büszke kastélyokat. A sor végén az utolsó parkkapu kopott aranyrácsa előtt megállt. Mosolyogva szólt:

— Ez a mienk. Ez az a híres Villalba-palota.

Benéztem a kert vadon burjánzó tropikus sűrűjébe:

— Palota? Hol van? Én nem látok itt semmi épületet. Ahá... azok a zöldelő romok ott a magnóliák alatt, ugy-e?

— Igen, ennyi maradt meg a tűzvészből. A palota a XVIII. század elején egy ünnepély alkalmával leégett s a család nem építette fel többet.

— Miért?

— Hm... hát a király, illetve a királyné iránti hódoló figyelemből.

— Ah?

A herceg kulcsot vont elő. Egy szűk ösvényen a

Horthy Béla

l. Kelp. 104-1

Mammuth-count VIII. 190.

Horthy Béla
festő.

Főrázon Lapok 1895. ápr. 6.; 1091. old.
(Műrészet.)

Kalmán

Horthy Béla

elismerő okl.

Közlezrkiáll

1268. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 486418

Horthy Béla

cvd

Erdélyi Árpád:

A Madách-nekorpályázat.

Művészet. 1938. 59. l. 62. l.

képpel.

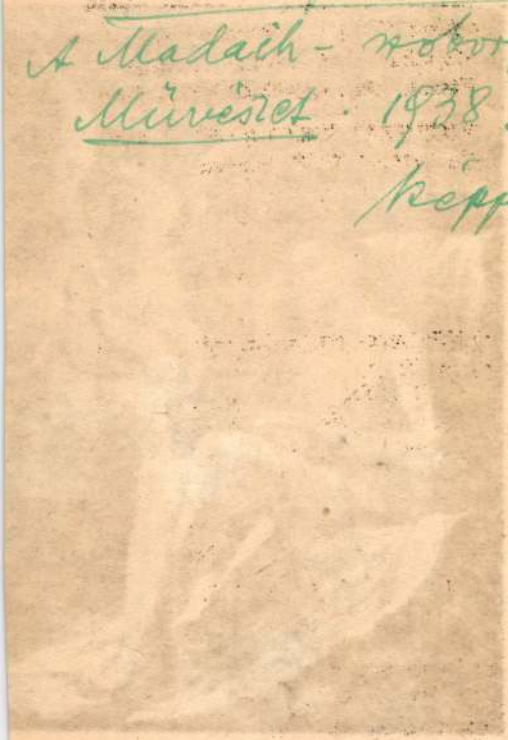

123. kép. *Turchi, Alessandro : Pietá.*

Horthy Béla

Börtsök-Réti

76.77 1.24.l.

Lásdekvetl.

Az 1912. jub. kiáll.
katalogusa.

Horthy Béla (nagybányai)

életrajz

irod.

Csókássy 90. l.

Komárom.

E látképen, a melyhez az
ben DIE INSEL SCHÜDT-ten, KOMO
előtérből kettős hajóhid vezet
elvonul. Felirata fölül:

EIGENDTLICHE ABRIS DER VES
ANNO 1594.

mig a kép alatti tizenhat soro
Vestung belegert hart, és
zu, vnd auff Raab.

Rm., mér. a vk. 22.9: 29.

Zlorsky Béla

Alkony c. képe, mely a
Szépművészeti Múzeum
lesége, a Déri Múzeum
raktárában.

Erik Déri 1934.31.C.

Horthy Béla

Falusi ház c. olajf.
vétel 1937.

Erk Deri 1937. 95. l.

Horthy Béla

l.

Dery 1927

12, 30, 78, 109 cl.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Horthy Béla

rród

Az Ujság

1921. jan. 1.

(e. a.: Az Ernst-
museum uj coo-
portkiállitása.)

gy a munkák mind vidéken, rendé

edési eszközzel meg nem közelit-

sz. személygépkocsijának a hon-

felmentését kulturális szem-

ember 4

testparancsnokságnak

Budapest

Horthy Béla

Aesto n. 1869.

Irod

Krück I. 515. l.

Roman Kasztellum II. 18.

113.

1904 III. 12. Miniszterhez: Felterjesztés az Alsó és Felső Peresény községekben beküldött összírások ügyében. (631/1903)

Horthy Béla

Piheno's

Kopp

MAGYAR MUVÉSZET

1937. 27. l.

1680

64

Származás?

Horthy Béla

cred

Kováts Béla:

A 70 éves Réti István, a nagybányai művészi-kola egyik megalapítója beszél emlékeiről –

Esti Kurír

1943. jan. 8.

Hanem az, mely mint a villám,
Úgy gyujt, rombol, meg se áll,
Míg dühétől el nem pusztul
Város, erdő, száz határ.

Nem az a szív a magyar szív,
Mely nagylelkü, ingatag,
Melyet nem gyurt szirtkeménynyé
Két évezres sorsharag:
Hanem az, mely mint a tüzhegy
Lávalángban tör elő,
Elpusztit egy félvilágot,
Nincs előtte gát, erő.

Horthy Béla

Június 1911.

139

Sepsiszentgyörgyi csatás VI.175.

Horthy Béla

Kertben
(IV. nemzeti kiáll.)

Repr.

Művészet
1937. 103. l.

fejességért azonban felelősséget nem vállalunk.

A megvett tárgyat úgy és olyan állapotban adju át, amilyenben az az árverésen volt. Ezért a vétel meg története után felszólalást csak akkor vehetünk figyelembe ha a vásárló hiteltérdemlően igazolja, hogy a megvásárolt

a) ékszer és műbecsű tárgy hamis, bár az árverése valódinak kiáltották ki és azt a katalógus is valódinak tüntette fel, vagy ha az ékszernek, műtárgynak olyan *lényeges* rejtett hibája van, amit az árverésvezető a árverésen nem közölt;

b) ha a megvásárolt egyéb ingótárgyak meghatározá sánál az Árverési Csarnok szakértője lényegesen tévedett

A felszólamlást azonnal, de legkésőbb az aznap árverés befejezése előtt kell megtenni.

Fegyverek árverése.

Fegyvereket csakis fegyvervásárlási engedéllyel bíró egyének vásárolhatnak.

Büntető rendelkezések.

Aki összebeszélés vagy nyereségben való osztozás vagy más jutalom vagy előny igérete által a nyilvános árverés eredményének meghiusítására, vagy csökkentésére működik, úgyszintén, aki ily célból nyereségrészt, jutalmat vagy előnyt elfogad: két hónapig terjedhető elzárással és 400 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (1879. évi XL. t.-c. 128. §-a.)

ossváry Miklós h. vezérigazgató

ója: Felelős vezető: Dr. Kövesdy Elek titkár

Horthy Béla

cród
z

B. K. M. A művész-
telepek jelentőségé-
ről. A Kavé könyve
1928. 60. l.

INA

LLA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA

ORVINO

ST, XI., Horthy Miklós-út 49

. L. ZAMBRA.)

Horthy Béla

úrnak.

Ki-Kinda?

339. l.

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Horthy Béla

1.

Lex Magyarország

234. b. l.

32. t

Stanley Gale

Mrs. Mary Tarr

237 S. C.

Horthy Miklós

testo

przekazuje -

Magyar Szalon

1892 XVII. 381 l

Horthy Béla

festő

l

Lyka fest 1896 - 1914

106. l.

Horty Béla

Festő

IROD.

arcdzie rep.

M. Gamkoz

1897. 30 l.

Viktória-nyomda

Horthy Béla

MAGYAR MÜVESZE

1926. 2, 23, 166
1927. 8.
1931. 535
1929. 356.

Feladó:

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Horthy Béla

festőről Fenyves

Károly karikatúrájával

Magyar Művészet

1935. 172, 174. l.

képpel.

Horthy Béla

Lyka München

70. l.

KÉPMELLÉKLETEK

Horthy Béla

Universzális lexikon

342 l.

Mellét a Mária Terézia rend selvénye díszíti.

Gyarapodás.

áll és

fordulan ~~de~~ visna

néz. Jobb kezében kalpagját tart-
tát fogja. Szürke parókája egyszer fodri-
, arcza és bajusza leberetvált.
látszik; mellfodra csipke; mentéje, piros
agon zsinórzott. ~~Mellét a Mária-Terézia~~
lgálati öv szoritja. Jelzése alól jobbra:

.

.

től 1888: IV. 10-én 500 koronán (30/88 No 4)
30-án. (146/88).

(11)

57

Horthy Béla

Jékey László négyes fogata i. rajza repr. Vas. Ujs. 1920.

130 l.

1572

Horthy Béla

Nehéz ut c. Lépe
repr.

Vas. Ujs. 1918. 375. l.
(A sajtóhadiszállás
műkiállítása.)

Olasz Liszka:

A dombos előté
lök ~~[illegible]~~ egyik le
egyik fa lombja
Jobbról a Tisza

Olajfestés (
A n. Mur.
Sz. Napló 4/

Mi van 21

Horthy Béla
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 14. sz.
(Vajda Ernő: Téli tárlat.)

Kalmár

Horthy Béla

wód
z

Thieme-Becker
XVII. 539. l.

(Lyka)

EUROPA RT.

Tájék

Folyó év február hóban a következő kia

Magyar Nemzet II. 1.-től II.
„ „ II. 1.-től II.
Film, Szinház, Irodalom 5, 6,
Képes Sport 5, 6,
Magyar Rejtvényujság 5, 6,
Sztár 2. szá

Magyar Nők L
Mit tesz egy k
Metropolis
Fekete gyertyá
Az arisztokrác

FONTOS T

1.) Az elszámolási iv **postán** küldendő
2.) Csak igazolt hiányt ismerünk el. Min
azonnal közölje.
3.) A példányszámot úgy szabályozza, ho
4.) Remittendáját jól csomagolva küldje.
feladó nevét és helyét irja rá.
5.) Az elszámolási iv adatait ne javitsa. E
6.) Elszámolásaira, annak pontos számfejté
7.) Az elszámolási ívvel egyidőben adja f

Horthy Béla

wed

Tabéry Géza = Nagybaiya-
Erdélyi Helikon 1929.
682. l.

Horthy Béla

festő

l.

Szépm. Muz. Évk.

IX. 275. l.

Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa

I. 42.

Érkezett 1905 okt. 4.

868/1905 sz. (Szabadka, 1905. szept. 30.)

A szabadkai közkönyvtár egy. elnöksége Böliskey Lajos főgimn. tanár részére a könyvtár rendezésért tisztelet díjért folyamodik. (Válasz XI. 18.)

Horthy Béla

l.

Képm. Mur. Évk

VIII. 174. l.

M. KIR. FÖLDMIVELESÜGYI MINISZTER

Szám: 187271/2.

Műemlékek Országos Bizottságának

Vármegye Főispánjának

Hivatalból
díjátalányozva

Budapest.

Horthy Béla

Ns. 1870 febr. 4. Mező
Kaszonyban

1905–10. a tenkei
kerületet képviselte
a parlamentben

Sturm 1905

287. l

Római bronzkanálka

VI. 275.

Horthy Béla

Az 1905. ki és
1906-i álta-
lános válasz-
tások alkalmá-
val a tenkei
kerület független-
tegi és 48-as párti
programmal kepvi-
selőjévé választoka.

Sturm 1906

123. 1.

Fejérvári Kapu Budán A 75.

179

1904. május 8.

A pécsi városi tanácsnak: az 1903. évi állami segély felhasználásáról pénztárkönyvi kivonat helyett részletes jelentés kéretik, kiterjeszkedve az 1901-1903. évi segélyekre, a szakgyűjteményre és a beszerzett tárgyak jegyzékére és a leltári kimutatásra (206/1904.)

Horthy Béla

irod
2

Szana Szażev

364. l.

A tridenti zsinat 1545-1563

Horthy Béla

Révai XXI: 44/2

Horthy Béla

l.

Sör Vczetö 301. l.

Horthy Béla

Réti István: A harmine

éves Magyarország

MAGYAR MŰVÉSZET
1926. 366. l.

MAGYAR MŰVÉSZET

Horthy Béla

A Munkácsy-Céh megbízta a művésztagok sorába.

Pesti Hírlap 1931 jún. 2.

(A Munkácsy-Céh közgyűlése.)

U. 3107

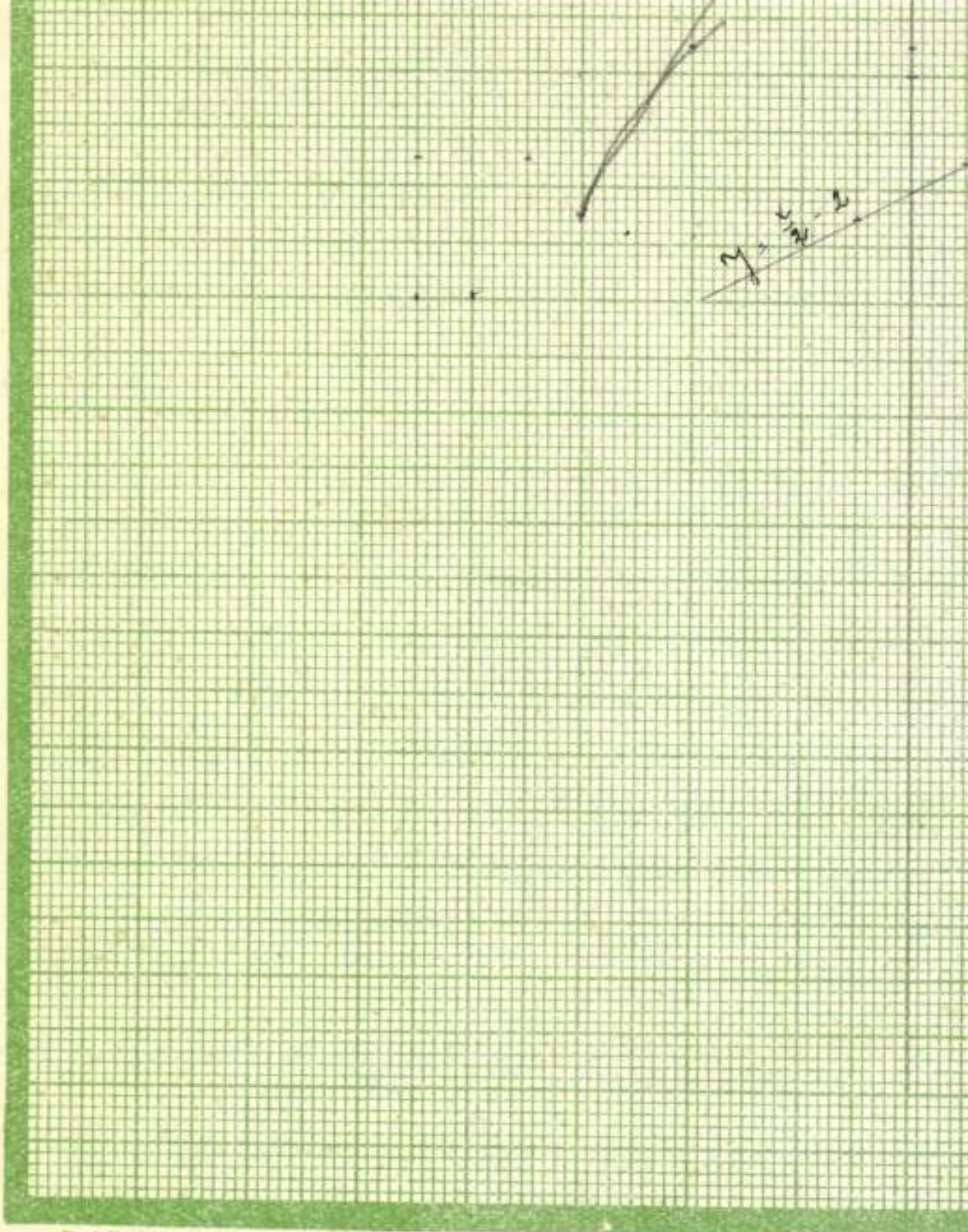

R.J.E. 0408

Horthy Béla

nagybányai Horthy Miklós
(Bronz.)

Tm. Bpe 1932.

23. — 1895: VII. 23. — 1896: VII. 23. — 1897: VII. 23. — 1898: VII. 23.

~~Erny Mihály hagyománya 1871 — Magy. Képt. 224. — Ltsz. 160.~~

— 1900: VII. 23. — 1901: VII. 23. — 1903: VII. 23. — 1904: VII. 23. — 1905: VII. 23.

— Magy. Képtár 224. — Uj lelt. sz. 160. — 1905. átv. jegyz. 436. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2075. és a leltárban 3030. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

M. K. 224
Ujl. 160

Erny Mih. haz. 1871

Horthy Béla festő, szül.
~~1869~~ ~~1871~~ 1869. II. 4. Mezőkászonyban.
Jogi tanulmyokba fogott, s közben
Münchenben, Wagbüngen és Párisban
festőre képezte magát. 1896 óta Athon
alakos tájképeket, arcképeket stb fest.

179.

...urával fején s fekete lepellel letakarva
...ssé nyitotta s arcza leberetvált. A fehér
...szti. Felirata foliil kétszer négy sorban:
CAESARIS MORTVI EFFIGIE CONSIDERATO QVAM MORS AEQVET
...ERET DIVVM MORTALES IVDICABANT MOR
VIDES OSTENDIT QVARE SPERNE COELESTIA QAERE
...LORIA TOTA REDIT."
... XXII. MENSIS MARTII

...6 cm.
...t
...132.

Rossi Ftvé 1898. VIII 5-én (321/98)

Horthy Béla

z archépe, elég gyen-
gék Nyirbogdány-
ban (Szabolcs m.)
öfv. Székely Elekné
kastélyában

Láttam 1938
jun. 23

Horthy Béla

festő

négy rosz terwvel

(Köztük Madách

paripán)

Részt vett a bpesti

Madách-szobor első

pályázatán 1938 febr.

33 –

233. Német festő, XVI. sz. közepe: Kálvária. Fa, olaj, 22×29 cm.

trépen

Téli falurészlet
Havas Tág
Görmalom
Alkony
Bucsú
Falu vége

of
H.M.
br.

Debr. Déri Mur: Alkony
Falusi ház

Horthy Béla
Ernst Múzeum Szállítási
72
CXXXI 1932.

KRAMER JENŐ
papírkereskedő
VILLÁN

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

[redacted] 12. III. 2.

Horthy Béla

Gróf Ráday Gedeon belügyminiszterek ábrázoló képe a Belügyminisztérium tulajdona.

Ezt úgy kiúják a Belügyben, hogy „Ráday mennybemenetelé". Mert hogy najd elrepül a Eszetből.

Dr LUX KÁLMÁN ÉPÍTÉSZ
MŰEGYETEMI MAGÁNTANÁR
BUDAPEST, X., SZABÓKY-UTCA 40. SZ.
TELEFON: 37-8-83

A Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

VI. Andrássy út 41

Hortry Béla (1871?) festő és tabz

~~Sz 1869 febr 4 Mezőkáshony~~ (Berg m)

Jogot végzett + 1943 febr 10 Bpest

Képzen Fürsk. 1887-88 és 1896-97

(1891 Glaspalast) München, Nbérge, Páris 1897-8, 1901

Koll:

1916 N. Szal

1921 Ernst

1935 Fränkel

1905-10 ~~[illegible]~~ orszag. képo Tanácsi kerület. 48-as

Nbérgi mező telep alap tagja

Szinyei Társ

Cebbelich Ág

1938 Madách-kob pály résztvett

Ilenele Vinci

Münchenbl. 1913. Tav. Vinck. 576

2255 - 2335 Heinrich Ede (bibl. Ede
Hende V. mürch sagt mustrak

Ammer Ferencz, Aeremör X. 128.

Nagybányai Festők első kiáll. r.Műcs

1897 dec.-1898 jan.

Hollósy S.: Illusztr.Kiss J. költeményeihez I-VI.

Horthy Béla: Of.I-II., Arckép.

Iványi-Grünwald: Est a tanyán, Holdfölkelte, Esti hangulat, Fürdő legény, Naplemente

Kubonyi Sándor: Tájkép I-IV, Arcképtanulmány, Iparm. rajzok I-VI.

II.kiáll.1898 dec.1899 jan.

Horthy B.: Női arck.I-II., Interieur, Bucsu, Lótanulmány, Reggel, of. Arckép, szénr.

Iványi Gr.: Illusztr. Bródy S. "Ezüst kecské"-jéhez; Hazafelé, Forrásnál, Erdő szélén, Műteremben, Utolsó napsugár, Tájkép, Esti hangulat, Fürdés után.

Horthy Béla

1896. mill. Erdt

Milcsarnok

1936 máj.-jun.-jul.: Férfi arak I-II
Lovak a kastély előtt

1937 ápr.-jun. (N. Kepe)
Kilátás a kertbe

Jakab Elek: A naptárakról V. 297

Horthy Béla

Horthy Miklós Kormányzó arcmása

bronz!

1932 fův új szorzem.kiáll Mücsarnok

1932 Von D. erworben

Horthy Béla

vrd

Benczur Eiatt. 23. l.

1921. Benczur Eiatt –

Bollatiny Braun
Házados arcképe, olaff.

Huszár járőr a hóban,
olaff

1923 Iao: Férfi arckép

1927 Iao. (a tág-) Elák Lovakkal –

1927 Iao Arcképtanulmány
Falu télen

Római vassisak X. 224

Horthy Béla

Mnemonik

1917-18. tél. kiáll. - 54

~~1923. tav. kiáll.~~ 452.

~~1927. tav. kiáll.~~ 113, 123

~~Szabolcsi, Ukrajnyhelbe~~ I. 183.

1904. deczember 9. 640

Mihalik Józsefnek: a márkusfalvi harang átvétele tárgyában tett intézkedések felöl értesíttetik (905/1904)

Horthy Béla

Mucsarnok
1918. sajtóhadiszállás kiák
Tüzérmenet, olajf.
Horthy vezérőrnagy arcképe, olajf.
Fogat, olajf.
~~A sandomierzi hudihid a Visztulán, olajf~~
Málhásállatok, olajf.

Steinmassl, Joseph l. Steinmaxler Jó-
zsef.

Horthy Béla

1893-94. téli Erath

Mücsarnok

Graf I.

Mūcs 124

1893/94 ~~Fogat, of~~

Lóvasalás, sf

1896 Kunkatán
Nőrarak,
Lóvasalás
Ló
Vizvasztók Fogat

1901-2 Ebi hántás

1908 tav (283) Hó, of

1909-tav 292, 321 (qu!)
Ferbiarak, Esti nap,

1909-10 (5, 338/39
Harafelé, Búrakerestek, Napra forgók

1910-11 (418, 424)
Ebi hántás, Hordáskor

1917-18 (54) Lakodalmas nép

Horthy Béla Budapest

1892-93 ; ~~Fogal, of~~ Műcsarnok

1893/94 téli k.

1895 Tav : Lady Maud Vivian, Munka után, Vendéci polgárai Mezőkászony.

1896. mill. kiáll.

1900-1. téli kiáll. Monokulés Tajtból, Téli Táj, Gömalom, Kertrészlet, Daphnis és Cloe

1901-2. téli kiáll.

1904-5. téli kiáll. 588

Téli Táj, of

Könyvkiadó

Alfieri e Lacroix, milanói cég

III. 155.

Horthy Béla

1921. jan. koll. kiáll.

Ernst Lajos és Lóránt Béla:
Horthy Béla és Szentgyörgyi
Istvan gyüjt. kiállitása.
Budapest 1921.

Valentinian I., bronpeire

VIII. 125.

Horthy Béla

1916. jan. sajtóhadiszállás
kiak. N-halon.
22 műve, többnyire vízf.
és cerzszarajz.

1861. Trattmáni kiáll

Teiki Tanulmány
Tájkép
lovak a vízben
Pói Tanulmány
Pipáró parasztok
litrakéreu
Tájkép

6 f

Veszprém X. 160.

Horthy Béla

Ernst Muz. kiáll. 47. sz

Magyar vezérkiüvek

1921. máj.

Arckép. dr. Doktor

Guidó tulajd

vidkat (dicsőítő sorokat) készítettek s ezek többszörös ismétléséből előálló sorokat használták fel a felület dekoratív élénkítésére. Az írásjegyek a M. egyes korszakaiban és stílusegységeiben sűrűn keverednek a másik iszlamita díszítőmotívummal, a

b) növénydekorral, amelyet a velenceiek általánosító megnevezésével, akik főként arábiai eredetű műtárgyakon találkoztak ezzel a díszítőtípussal, *arabeszk* néven szoktak emlegetni. Az arabeszknek, őseredete szerint, valószínűleg nem Arábia, hanem a középázsiai nomád török törzsek milieuje a hazája. Az arabeszklevél t. i. eredetében a borsónövényre vezetendő vissza, amelyet a nomádéletet folytató törökök, akik évről-évre új sátorszállást vertek, magukkal hordoztak s tavasszal elültetvén, felfutatták a sátorponyva oldalán s ezzel megkapták a borsónövény felületdíszítő motívumát. Az Eurázsiában közismert növények közül t. i. a borsó az egyetlen, amely az arabeszk két alapvető tulajdonságát feltünteti: az egyik a furcsa, ú. n. *csákós levél* (amely tehát az ökör csákós szarvának, vagy a régi magyar, XVII. századbeli kalpag csákós lebbentyűjének a formáját követi), a másik pedig az arabeszk konstrukciójának az a sajátossága, hogy egy befejezett levél felső csúcsából kocsány indul ki, amely újabb virágegységek képzésére vezet. Ez a természetadta minta tette lehetővé a M. amaz alapvető díszítő elvének a kialakulását, amelyet örök rapport vagy *végtelen mustra* néven könyvel el a művészettudomány, t. i. az iszlamita felszíndíszítésnek azt a tulajdonságát, hogy azt bárhol le lehet vágni, félbe lehet hagyni anélkül, hogy ezáltal a minta kerekdedsége, egyensúlyozottsága, keretes volta szenvedne.

Horthy Béla

1921. gyüjt. kiáll.
az Ernst Mizamba

(Horthy B. és Szentgyörgyi
J. gyüjt. kiáll. Bp. 1921.
Ernst)

csesl. láid

sót okv. láid

~~Mūv~~ M. Mūv ért (~~Mūv~~)

1940 febr (r Mūv)
tranzás, of

1940-41 (Mūv)
Táj kép vadrózsákkal
of

1942 jún
Cigányok az erdőben, of

Macnadok és satyrok

386 Daniel Verthangen

~~Ernst~~ Árv. Csaru (1)

1931 dec: Huszárok, of

1936 2. rl. külön

1936. 4. rk. Daphnis és Cloe, Tanfej

1939. 5. rk. H. M. Lovastrobe, bc

Férfi képm

Ufjusig

Virágzó bokor

trabadban

Paripa

Virágok közt

tántás

Tájkép alakokkal

Falnvége

Tűzérek a kárpátokban

~~Aratás után~~

Velence 1922

Téli hangulat

of.

Ivad.

Horthy Béle

1942

Külföld

1922 Valence
1923 Christiania
1924 Bécs

1927 Krakó

Horthy Béla

arck. repr.

Lex. Nagy Tár

32. tábl.

A MAGYAR SZEMLE KÖNYVEI»

SZEKFŰ GYULA

BETHLEN GÁBOR

Második—harmadik ezer. Ára 12 P 80 f (I)

*

WEIS ISTVÁN

A MAI MAGYAR TÁRSADALOM

Második ezer. Ára 10 P (II)

*

HÓMAN BALINT

szerkesztésében tizenegy szerzőtől

A MAGYAR TÖRTÉNETIRÁS ÚJ ÚTJAI

Második kiadás. Ára 15 P (III)

*

HORVÁTH JÁNOS

A MAGYAR IRODALMI MŰVELTSÉG KEZDETEI

Ára 11 P (IV)

*

FARKAS GYULA

A «FIATAL MAGYARORSZÁG» KORA

Ára 11 P (V)

*

BABITS MIHÁLY

«AMOR SANCTUS»

SZENT SZERETET KÖNYVE

Ára 9 P 20 f (VI)

*

JULIER FERENC

«1914—1918»

A VILÁGHÁBORÚ MAGYAR SZEMMEL

Ára 10 P (VII)

*

GRATZ GUSZTÁV

A DUALIZMUS KORA

Aukciók. Ernst

1920. XII. A boldog család (1895)

1921 dec XVIII.

Pihenés munka közben (Párna)

1924. XXVIII.

Hara felé

1927. XXXIV.

Tájkép

Horthy Béla

l.

Ernst-Mus. 131. kiáll

72.

Horthy Béla

~~München 1907. 66–69~~

Magyar München
1926. 2, 23, 366
1927 8,

Kelet			Mértékegység
év	hó	nap	

2.

	Ár	P	f
ász Károlynak, hb. @	1.55	1240	:-
2% forg. adó		24	80
lázs Károlynak hb. @	1.55	310	:-
2% forg. adó		6	20
énlet @	1.31	1310	:-
		2891	:-

Horthy Béla

mint szobrász

l.

A Pe Madách

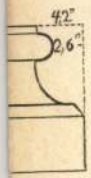

17.

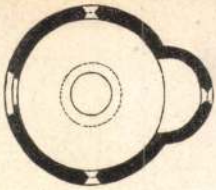

18.

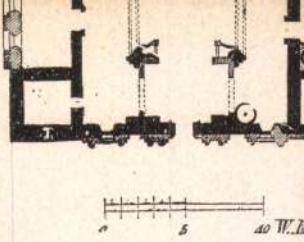

20.

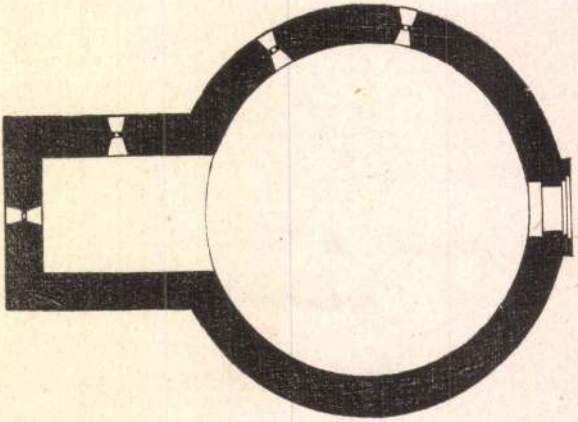

21.

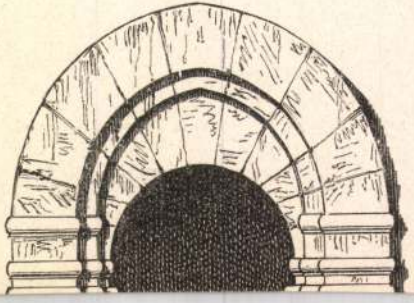

Horthy Béla

l.

Csökkent

82. l – 104. l.

Kölcsönkér 286

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Horthy Béla

Kód

Hel utolsó 50 l.

Corton
csét.
sin ~~rajz~~

3577.

3571– Lotz Károly.

Sz. Hessen-Homburgban 1833 d
† Buda Pesten 1904 október 13-d

3571 A Tüz.

Jelképe egyta

A ~~Te~~lapzaton álló ~~allegorik~~
nehezedik és bal lábával ~~egy~~ köre l
lobogtatja, ruhája ~~[illegible]~~ vállárol lec
botot, felemelt baljában pedig csés
A háttér fölül kagyló alakú. 23

Szines ~~szén~~ csét rajz, méretei ~~23~~
Vétetett 1905: III. 7-iki 2
(213-905)

1905

HORTHY BÉLA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 218, *232/6*,
Kronológia : 1897, 1898, 1899, 1901,

Horthy Béla

Az első kiállitók között emliti meg a müvész nevét M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 51. sz. 812. lap

Horthy Béla.

A "Céhbeliek" társaságának tagja.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek tröténet
kézirat.

Horthy Béla

MDK

Krakói magyar kiállitás 1927.

MDK

Horthy Béla
Művei:

Férfiarckép.Mgt.
Lovak a kastély előtt.Mgt.
Férfiarckép.Mgt.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 14.1.

Horthy Béla, festöm. NDK

208.	Dombos táj.	Olf.	50x70.	Jelzett,
209.	Téli erdö.	"	48x70.	"
210.	Falurészlet.	"	49x69.	"
211.	Tanya.	"	49x70.	"
212.	Falurészlet.	"	50x70.	"

Festmények, rajzok, metszetek.- 97.aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz.- Kat. 25.l.

Horthy Béla, festöm.

213. Tavasz. Olf. 48x36.
214. Tavsz. " 50x70. Jelzett.
215. Öszi táj. " 60x85. "
216. Lovas járör. 52x85. Olf. "
217. Géppuskások a Kárpátokban. Olf. 42x62. Jelzett.
218. A három királyok. Olf. 120x160. Jelzett.
219. Tanulmányfej. Olf. 53x40.

Festménywk, rajzok,metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz. - Kat. 25.l.

HORTHY BÉLA

439. Tájkép vadrózsákkal. o.f.

KMTárs. Magyar Művészetért kiáll.1940-41.
18.oldal

Horthy Béla MDK

Munka után, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Horthy Béla

A 70 éves Réti István... Esti Kurir 1943. jan. 8.

MDK

Horthy Béla

Réti I.: Nagybánya. A Mübarát 1922. II. 11-12. sz. 222.l.

Horthy Béla

Ló, olf.

Milleniumok 1896. ezredéves kiáll.

Horthy Béla MDK

Lóvasalás, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Horthy Béla

MDK

Munka után, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Horthy Béla MDK

Vendéei polgárnő, pasztell

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Horthy Béla MDK

Lady Maude Vivian arcképe, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Horthy Béla MDK

Falu télen, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Horthy Béla

Espada sign.: "Az Iparmüvészeti Iskola igazgatói állása" cimmel azt tárgyalja, ki volna alkalmas az állás betöltésére. Három müvészt emlit meg, akiknek munkáját, tehetségét, élete körülményeit vizsgálva megállapitja, hogy egyikük sem alkalmas erre posztra. Mindegyik müvészre tesz valami megjegyzést. Lechner Ödön "öreg", Rippl-Rónai az Andrássy gróf ebédlőjét tervezé, Horthy Béla piktor képeit birálja..

ÉLET, Bp. 1910. juli. 17. II. évf. 29. sz. 89. lap.

Horthy Béla

"A Mücsarnok kiállitása" cimmel Margitay Ernő ir a Képszőművészeti Társulat által rendezett "Téli tárlat"-ról, s ismerteti az itt felsorolt müvészek munkáját: Glatter Gyula, Nyilassy Sándor, Horthy Béla, Mednyánszky László, Pentelei Molnár János, Hegedüs László, Herrer Cézár, Kacziány Ödön, Boemm Ritta, Tull Ödön, Skuteczky Döme, Góth Móric, Boruth Andor, Pörge Gergely.

Horthy Béla: "Hazafelé" c. festményét igen megdicséri a kritika, -mint irja a nyári alkonyatnak minden bája benne van. A müvész nevét együtt emliti meg Nyilassy Sándor és Mednyánszky László müvészekkel, mint az első terem legerősebb tehetségeit.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 21. I. évf. 48. sz. 670-672. lap.

Horthy Béla

Müveivel "méltóan sorakozik a nagybányai csoporthoz" -irja Ignotus, -us sign.-val a Művészet c. rovatban, "Nagybánya" cimmel. Munkáira külön nem tér ki.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 25. VIII. évf.
52. sz. 836-837. lap.

Horthy Béla

Csók István, Kacziány Ödön, Feszty Árpád, Márk Lajos, Kriesch Aladár, Róna József, Zala György, Szikszay Ferenc, Fadrusz János, Peske Géza, Faragó József, Thorma János, Tölgyessy Arthur, Szinyei Merse Pál, Pállik Béla, Nádler Róbert, Ignotus, Lázár Béla, s "a magyar irodalom és müvészet szine java" vett részt Kiss József köszöntésén, összegyüjtött, összes versei , első illusztrált diszkiadásának 1897.-évi megjelenése alkalmából. A mü jeles illusztrátorairól szól a cikk, de nevüket külön nem sorolja fel.

A HÉT, Bp. 1898. jan. 2. IX. évf.
1. sz. 15. lap.

Horthy Béla

A művészt is a fiatal festő nemzedék azon tagjai közé sorolja Lyka Károly, akik minden tekintetben méltánylást érdemelnek. Kritikáját a "Művészet" c. rovat közli, mely a müncheni Salon nemzetközi kiállitásáról szól.

A HÉT, Bp. 1892. juli. 3.
III. évf. 27. sz. 433-435. lap.

Horthy Béla

"Vörös embere és vörös lovai tanusitják, hogy az "egyéni látás" /ez az idézőjel a kritikustól/ most is erőszakoskodik"-irja szószerint a művész munkáiról L. "A téli tárlat" c. beszámolójában.

A HÉT. Bp. 19ol. nov. 24. XII. évf.
47. sz. 782-783. lap.

Horthy Béla

"Fényes Annuska" az "Évike" cimszerepében
cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

A HÉT. Bp. 1915. nov. 14.
XXVI. évf. 46. sz. 654. lap.

Horthy Béla

Márk Lajos, Olgyay Ferenc, Szlányi Lajos, Szinyei Merse Pál, Rippl Rónai József, Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Hollósy Simon, Csók István, Thorma János, Réty István, Iványi Grünwald Béla, Katona Nándor, Kosztolányi Kann Gyula, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Mednyánszky László, Kernstock Károly, Stróbentz Frigyes, Vaszary János művészek, -"élő nagyjaink"- részt vettek a Művészházban rendezett, nemzetközi, impresszionista kiállitáson. Gulácsy Lajos részletesen számol be a tárlatról: "Im - presszionisták a Művészházban" cimmel, s a magyar művészek mellett felsorolja az itt résztvevő külföldi, világhirü művészeket is. Befejezésül azt reméli, hogy Páris hasonlóval viszonozza majd ezt a kiállitást, amely tüntetés a modern művészet mellett. A HÉT, Bp. 1910. május 1. XXI. év. 18. sz. 294-295. lap.

HORTHY BÉLA, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:
24.-HORTHY BÉLA: Eső után.-vászon,olaj.-32+47,5 cm.
Jelezve nincs.-Katona József Múzeum,
Ltsz:56.119.-14.sz.kép.-Fekete repr.
298.old Erősen megrongálódott.

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a magyar műgyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

HORTHY BÉLA, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:

24.-HORTHY BÉLA: Eső után.-Vászon,olaj.-32+47.5 cm. Jelezve nincs.-Katona József Múzeum-Ltsz: 56.119.- 14.sz.kép. Erősen megrongálódott. 298. oldal

SUMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a magyar műgyüjtés századeleji történetéhez 275.old

ROMANIA.XII.HISZORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Horthy Béla

"Virrasztók" c. képe biztató, többi művét kisérletként emliti meg Masque: "Az ezredik év Szalonja" c. kritikájában, mely a kiállitásra beküldött művekről szól.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 384-385. lap.

Horthy Béla

"Komoly és puritán dolgait" méltatja a kritika, de ugyanakkor sajnálattal jegyzi meg, hogy a közönség "valószinüleg észrevétlenül fog elhaladni előttük."
"A téli kiállitás" cimmel Tövis, a Müvészet c. rovatban ismerteti a Mücsarnokban rendezett tárlatot, melyet az egyformaság, a megszokottság és az unalom jellemez, mivel a jelenlegi müvészeti politika utját szegi mindennek, ami uj, fejlődésképes, haladó és modern.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Horthy Béla

A tárlat uj embert adott a magyar müvészetnek: Horthy Bélát, irja Tövis: "A tavaszi kiállitás" c. beszámolójában. A politika elvitte a nagybányai telep egykori tehetséges tagját, de azért nem lehet elfelejteni a "Menekülés Egyiptomból" c. müvét. A magány évei alatt, hatalmasan fejlődött a müvész. Három figurális képe nemcsak pompásan mintázott komoly munka, de "roppant könnyüséggel készült." Csupa erő, semmi utánérzés; modern, modorosság nélkül. "Esti nap"-ja rendkivül finom, levegős tájkép, az alkonyatnak olyan átérzésével, "aminő csak igazi festő-poétától telik."

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf.
15. sz. 255-256. lap.

Horthy Béla

"A tenkei követ visszatérése a pikturához meglepetésként hat" jegyzi meg a Művészet c. rovatban közölt, sign. nélküli beszámoló "A Mücsarnok tavaszi tárlata" cimmel, de a kiállitáson szereplő müveit külön nem emliti meg. /A fenti idézet valószinüleg arra céloz, hogy mint orsz. gyül.képviselő, szünetet tartott a festészetben./

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 4. XX. évf.
14. sz. 234. lap.

Horthy Béla

A Sajtóhadiszállás művészcsoportjának a kiállitásáról számol be a Művészet c. rovat kritikája "Képek a harctérről" cimmel. A hadszintérről készitett festményeket és rajzokat igen magasra értékeli a beszámoló és kiemeli az itt felsorolt művészeket: Kubinyi Sándor, Horthy Béla, Zádor István, Halász H. Elemér, Márton Ferenc, Makoldy József, Lénárd Róbert, Basch Andor, Vesztróczy Manó.

A HÉT, Bp. 1918. junius 2.
XXIX. évf. 22. sz. 346. lap.

Horthy Béla

"A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel Margitay Ernő a résztvevők közül felsorol tizenhat művészt, s ismerteti egy-egy művüket: Mednyánszky László, Horthy Béla, Kacziány Ödön, Boem Ritta, Magyar Mannheimer Gusztáv, Márk Lajos, Pentelei Molnár János, Góth, Marko Wellmann Róbert, Garay Akos, Hadl Rikárd, Szinyei-Merse Pál, Rippl-Rónai József, Fényes Adolf.

Horthy Béla "Alkony" c. képét slágernek tsrt-ja a kritika. Egyszerüségét kiemeli: "két földcsik, egy keskeny vizsáv, alkonyodó mennybolt. átlátszó levegő, ennyi az egész és mégis milyen sok".

ÉLET, Bp. 1909. juni. 6. I. évf. 23. sz. 751-752. lap.

Horthy Béla

"Alkony" c. képe szerepel a Nemzeti Szalon kiállitásán, melyről Margitay Ernő számolt be, leirva a kép tartalmát.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. juni. 27. I. évf. 26. sz. 843. lap.

Béla

Szokolay Béla: "A Nagybányai Művésztelep története" című megemlékezésében ismerteti Hollósy Simon életét, művészi karakterét, példátlan nevelői hatását, szuggesztiv egyéniségét.
Nagyapja Korbuly Karácson, szamosujvári örmény kereskedő volt. A Hollósy nevet apja vette fel, aki a negyvenes években költözött Mármarosszigetre.
A Szokolay-cikk tiz festőt említ meg, akiknek művészutja kapcsolatos Nagybányával. Ez az inditéka annak, hogy nevünknél a Hollósy életpálya ismertetése szerepel.
A művész édesapja az ifjabb Simont két testvérével együtt gondosan neveli.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Horthy

Horthy Béla

Az elemi után négy gimnáziumot végez Hollósy, majd Budapestre kerül a Kereskedelmi Akadémiára. Közben Klimkovitstól tanul rajzolni, s vendéglátogatója a Mintarajz Iskolának. Itt Székely Bertalan művészete hat a fiatal Hollósyra. Utána édesapja hazaviszi és rövid időre kereskedelmi tanulónak adja. Ebben az időben kezd érdeklődni az erdészet iránt. Vonzalma a hegyek közé viszi, heteken át barangol az uttalan utakon, s a természettel olyan bensőséges barátságot köt, mely egész életére döntően hat. Végleg elhatározza, hogy festő lesz. Kerti fürdőházából műtermet alakitva ott rajzolgat, másol és cigányokat fest.

ELET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Horthy Béla

Másfélévet tölt Mármarosszigeten Hollósy, amikor édesapja Münchenbe küldi. Itt 1878-tól 1882-ig Gabl és Seitz tanitványa. Hihetetlen gyorsan előrehalad, müveivel ezüst érmet nyer és kitüntetéseket kap. Mesterei megbizásából korrigál társainak.
A Mücsarnokban 1880-ban rendezi első kiállitását. Utána, szinte minden évben bemutatja müveit.
Egyszerre válik közismertté "Tengerihántás" c. festményével. "Ez a közvetlen, naturalisztikus, de tulnyomóan rajzi szemléleten alakuló művészet volt az, amelyből a magyar impresszionista festés kicsirázott"-mondja szé szerint Szokolay.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Horthy Béla

Teljessé és -Hollósy egyéniségéhez képest- befejezetté akkor vált a magyar impresszionista festészet, amikor hajdani tanitványa Thorma János Párisból visszatértében megismerteti mesterével azokat a legujabban elismert szinproblémákat, melyek "a Nyugat másik művészeti fókuszát foglalkoztatták."
Itt -a maga iskolájával- Hollósy lett "a magyar naturalista festészet kertésze."
Majdnem az egész magyar naturalista festő-generáció tanitványa volt.
A Szoklay-cikk ezek után "Nagybánya első mozdulatait" a várossal folytatott tárgyalásokat, a sajtóvisszhangot és a megalakulást ismerteti, s név szerint felsorolja az elsőként odaérkező művészeket.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII.évf. 9. sz. 178-181. lap.

Horthy Béla

Az első művészek között, május 8.-án Hollósy Simon, Réti István, Grünwald Béla, Rudnay Gyula, Kiszely, majd kicsit később Ferenczy Károly és Horthy Béla érkezik a Művésztelepre.
A kezdeti évben harminchárom tagja volt Nagybányának. Mindaddig, amig Hollósy volt az iskola vezetője, évről-évre szaporodott a festőművészek száma. 1897-ben ötven, 1900-ban hetvenkét művésztagja volt a kolóniának. A sorozatos kiállitások egyre nagyobb sikere arra buzditotta a városi tanácsot, hogy az 1898 március 26.-i közgyülésen határozatot hozzon, -még azon év tavaszán- nyolc müteremház megépitésére.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Horthy Béla

Tiz-tiz esztendőre nyolc művész, évenként nyolcvan forintért bérbevette a nyolc műteremházat:
Hollósy Simon, Csók István, Ferenczy Károly, Horthy Béla, Réti István, Thorma János, Iványi Grünwald Béla és Glatz Oszkár.
Szokolay cikkében ezután még beszámol az egyre erőteljesebben fejlődő művésztelep munkájáról, a művésztanitványok számára megállapitott juttatásokról, ujabb műteremházak létesitéséről és Hollósy további életéről. 1901-ben utolsó nyarát tölti Nagybányán. 1902-ben Fonyódon, utóbb Vajdahunyadon, majd Técsőn és Máramarossigeten telepszik le iskolájával,

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Horthy Béla

Hollósy 1917-ben megszünteti müncheni iskoláját és Técsőre költözik.
A cikkiró ezután megemlékezik a művészkoléni későbbi életéről és az ország egyéb helyein létesülő művésztelepekről.
Mindezek után elmondja még az 1902-ben létrehozott "Nagybányai Szabadiskola" viszontagságait, harcait és eredményeit, a fiatalok és az "öregek" időnkénti szembenállását, összeütközését, valamint a régi nagybányaiak érdemeinek elismerését, munkájuk megbecsülését./idézőjel Szokolaytól/- aki a művésztelep történetét a festiek -mindenre kiterjedő, részletes- leirásával fejezi be.
ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

MDK

Horthy Béla, festöm.

Férfitanulmányfej. Olf.

Árv. Csarn. 1937. okt. 83. sz. /Árv. Közl. rk. sz./ 24. 1.

Horthy Béla

Uri fogat, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Horthy Béla MDK

Női arckép, pasztell

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Horthy Béla MDK

Virrasztók, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Horthy Béla , festőm.

212. Férfitanulmányfej. Olf. 28x26

Árv. Közl. 1937. okt. rk.sz. 24.l.

Horthy Béla

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Horthy Béla von

MDK

Frauenakt
Weiblicher Akt
Juni

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

M.D.K.

Horthy Béla festőművész

"Virágzó fák" c. olajfestmény.Repr.

Ernst Múzeum kiállitásai LXXXI (1926)
Szinyei Társ. II.-ik kiáll.

M.D.K.

Horthy Béla festőművész

1922 jun. 18.-án megnyilt pécsi művésztelepre költözik.

Cikk: A pécsi művésztelep lakói.

Dunántúl 1922. jun. 10. 2.o.

MDK

Horthy Béla

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

Horthy Béla

Oláh lovakkal

Miscarnok 1927. Táj- és életképkiállitás

Horthy Béla.

A Müvészház tagja. 1909.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Horthy Béla.

Müveiből kiállitást rendez az Ernst muzeom 1921-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Horthy Béla

Virágzó fehérfa

Daphnis és Cloe

Tájkép

Debreceni represent.kiáll. 1937. 6 l.

Horthy Béla festőművész
Lovasok
Ernst Endre: A Szinyei Társaság és művész-
tagjai, 1926
Lópatkolás,
Őszi napsugárban
Bucsu

Mese Pál

27 - 28. l
arcképpel

kor.

fill.

SÜRGÖNY CIM:
PEJTSIK STANDARD-PALOTA.

Pejtsik Káro

SAJÁT MÜTEREM ÉS LABORATÓRIUM A FÉNYKÉPÉSZETI SZEMLE SZERKESZTŐJE ÉS KIADÓJA

TÖBB KIÁLLITÁSON KITÜNTETVE.
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CHEQUE SZÁMLA 19092 CHEQUE SZAMLA BELVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁRNÁL.

TELEFON: 4-93

Koss

Szá

Lapsz. .....

Műemlékek

Fizetési hely Budapest, készpénzbe

5 tczt. Perutz ezüst

Horthy Béla
festő

M.D.K.

141) Női akt.

142.) Tanulmányfej

(Somogym. Muz.) ?

nincs cz ?
kiállítás ?
vagy könyv ?
vagy hiv. irat ?

Egyéb körtulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

? ha elveszett,
hogan van itt ?

9l

MDK

Horthy Béla

Téli táj, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 54.l.

MDK

Horthy Béla - Szentgyörgyi István

kiáll. Ernst Muz.

A kormányzó az Ernst Muz.-ban. Pesti Hirlap
1921. jan. 9. 3.

MDK

Horthy Béla - Szentgyörgyi István

kollekciója, Ernst Muz.

Pesti Hirlap 192o. dec. 22. 3.

MDK

Horthy Béla

Önarckép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
1o6 1.

MNK

Horthy Béla

Őszi napsugárban, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

1o2 l.

MDK

Horthy Béla

Férfi arckép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
1o8.l.

MDK

Horthy Béla

Férfi képmás, of.

Ádám és Éva, "

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 7. 1.

MDK

Horthy Béla

Női ak, of.

Erdőrészlet,"

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 7. 1.

MDK

Horthy Béla

Erdőrészlet, of.

Virágcsendélet, of.

Árv. Csarnok 1c4. aukc. 1942. máj. 7. 1.

MDK

Horthy Béla

Virágzó fák, of.

Ülő nő, of.

Árv. Csarnok 1c4. aukc. 1942. máj. 7. 1.

Horthy Béla festő.

Lady Maude Vivian arcképe. Olajf.
Munka után. Olajf.
Vendéei polgárnő. Pasztell.

OMKT.1895.tav.

MDK

Horthy Béla

Napraforgók, of.

Négyesfogat, "

Pásztorok imádása, of.

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj.

8.1.

Horthy Béla festő.

OMKT.1895.tav.

M. D. K.

HORTHY Béla

1869 –

Horthy Miklós kormányzó lovas képmása

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a. r.

Bp. 1959. 165. l.

MDK

Horthy Béla

sz. 1871.

festő. és szobrász

Münchenben, Nagybányán és Párizsban tanult.

Mednyánszki említi naplójában/ 1911 nov. 5./
101. o. vö. 167.o.

Mednyánszky László naplója. B. . 1960.
/Szerk.: Ir. Erestyánszky Ilona/

MDK

Horthy Béla,

1897-ben az iskolához tartozott,
ugyancsak 1898 és 1901-ben is.
/1899 és 1900-ból nincs névsor. /

A Rollóey-iskola ideje. /1896-1901./ 76,77.1.

MDK

Horthy Béla, festö

Kilátás a kertbe.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
BP.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 2ol. 2o.1.

MDK.

Horthy Béla festő

"Huszárok" /olaj/

Árverési Közlöny 1939. dec. 4.sz.
33.1.

MDK

Horthy Béla, festö

Férfiarckép. Olf.

Tavaszi tárlat.1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 33.1

Horthy Béla, festö

Ló tanulmány., Olf.
A gentri. "

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. 5.l.
Szépm.Mus.

MNK

Horthy Béla

Részt vett a Műcsarnokban rendezett első nagybányai kiállításon / 1897. dec.15-1898 jan 15./

Bür-Róti Nagyb. kiáll. kat. 1912. 2o.l.

MDK

H orthy Béla

Részt vett a második nagybányai kiállitáson.
/ 1898. dec.15- 1899.jan.15./

Bür-Béti Nagyb.kiáll. kat. 1912. 2o.l.

Horthy Béla festő

Nagybányán dolgoztak.

Bör-Réti Nagy.kiáll.kat.1912

15.1.

Horthy Béla festő

B eadvány a többi nagybányai festővel, hogy az idei társulati kiállitáson, külön teremben szerepelhessenek.

Műcsarnok 1898 13.108 l. O.M.Képzm.Társ

MDK

C
Horthy Béla

Nagybányán is működik

Gent. Magy. festőműv. tört.
A Szépmüv. Könyve 1940. 952.l.

MDK

Horthy Béba

Horthy Miklós lovasszobra, br.

Árv. Közl. 1939. 5.rk.sz. 92.aukc.

4o. 1.

MDK

Horthy Béla

Fehér ló, of.

Virágzó bokor, of.

Férfi képmás, of.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 24. l.

MDK

Horthy Béla

Téli harc a Kárpátokban, of.

Őszi táj, of.

Lovas járőr, of.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 24. l.

MDK

Horthy Béla

Havas táj, of.

Börtösök-Róti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
106 l.

MDK

Horthy Béla

Bucsu, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai kiáll. kat. 1912.

117 l.

Horthy Béla
festő

M.D.K.

Méltatás.

Thury Zsuzsa: Kilencven esztendő. – Flap
Élet és Irodalom, 1960. szeptember 16.

MDK

Horthy Béla, 1869-

Pihenés munka közben

Ernst Muz. 18. aukc. 1921. dec. 16 l.

MDK

Horthy Béla

Falusi ház

Virágzó fa

Vadrózsa

Debreceni reprezent.kiáll. 1937. 6 l.

Horthy Béla (irodalom)

A Nap. 1920 ápr. 16. sz. —

Horthy Béla

MDK

Horthy Béla

Reggel, of.

Nagybányai festőisk. kiáll.n 1898. 8 l.

MDK

Horthy Béla

Lótanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll.n 1898. 8 l.

MDK

Horthy Béla

Vizben, of.

Tájkép, "

Női arckép, "

Nagybányai festőiek. Kiáll. 1898. 6.l.

MDK

Horthy Béla

Női arckép, of.

Interieur, of.

Bucsu, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

6-7 l.

MDK

Horthy Béla

Oláh, lovakkal, of.

Táj- és

Életkép kiáll. KMTárs. 1927. 21 l.

MDK

Ferenczy V: A régi Nagybányáról. Nyugat, 1931. márc. 1.

MDK

Horthy Béla

Havas falusi utca, of.

Őszi táj, of.

Virágzó fák, of.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.aukc.
22 l.

MDK

Horthy Béla

Szántás, of.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mics. 1940. febr.

lo. l.

Horthy Béla festő.

Illusztráció Kiss József költeményeihez.

Férfi tanulmány.
Tájkép.
Lovak a vizben.
Női tanulmány.
Pipázó Paraszt.
Utrakészen.
Tájkép.

Katalógus a nagybányai festőkolónia szatmári kiállitásáról 19o1. 2-3.l.

HORTHY BÉLA festő.

1869.febr.4. Mezőkászony.

Müncheni iskola, Páris.

Havas Táj. Olaj.

Szépmüvészeti Muzeum Uj Magyar Képtárának Kat.
Bp.1928. 12 l.

Horthy Béla festő.

A Műbarát 1922. II. 193-198 l.

Horthy Béla festő.

A nagybányai iskola: Szépmüvel 1944.1.sz.

MDK

Horthy Béla

Tanulmányfej, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz.

19 l.

Horthy Béla, 1871---

Tájkép

Ernst Mus. 34. aute. 1927.

19. 1.

MDK

Horthy Béla, festö

Tanulmányfej.	Olf.
Dafnis és Cloe.	"

Árverési Közlöny.	Festm.,rajzok.	1936 okt.4. 32.l.		rk.sz.

MDK

Horthy Béla

A Nemzeti Szalon államositása esetén megala kulandó intéző szerv művésztagjaként ajánlják.
1919 jun 27.

128.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Horthy Béla

Réti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922. II.

222.1.

MDK

Horthy Béla

Gentmagyfestört.

968.1.

Horthy Béla festő.

Mücsarnok 1898.21.sz.195-198 l.

MDK

Horthy Béla

Magy.Képzőművészek Egyesülete gyülése. Mücs. 1900,
19.cz. 265 l.

M. D. K.

HORTHY Béla festő

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réti Bn. 1954. 324. l.

M. D. K.

HORTHY Béla festő

1887-ben Nagybaconyán tartóz-
kodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

Horthy Béla MDK

Neve felsorolva azok között a művészek között, akik 1897-ben a nagybányai festőtelepen dolgoztak.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 16. l.

MDK

Horthy Béla

Bellatiny Braun százados arcképe, olaj

Felvinczi Takács Zs Benczur és iskolája. OMKT.
B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.
64 l.

MDK

Horthy Béla festőmüv.

Benczur-isk. tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

23 l.

MDK

Horthy Béla Testőrök.

Bencsur-tek. tagja

Pelvinczi Takács J.: Bencsur és iskolája. OMKE.
B.Gy. és tanítványai kiáll. Képes katal. 1921.

25 l.

MDK

Horthy Béla

Huszár járőr a hóban, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 64 l.

M.D.K.

Horthy

"Bibliai tárgyu vászna elsősorban tájképi elemeivel s nem gondolat-festői célzataival hat."-irja Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 19ol. január
797-806. lap

MDK

Horthy

Dec. 17.-én a Műcsarnokban megnyiló nagybányaiak kiállitásan műveivel szerepelt.

Cikk: A nagybányai festő-iskola kiállitása.

Vas.Ú.s. 1898. 50.sz. 877.lap

MDK

Horthy

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

Horthy festő.

Hollósy Simon iskolája. /Emlékezések és levelek/:
A Műbarát 1922.II.évf.169-179 l.

E-1- M.D.K.

HORTHY Béla festő

Szül. Mezőkászony 1869 – megh. 1943.

1887-ben a hintarajzisholóba írat-
kozott be.

A nyolcvonas-kilencvenes évek
fordulója idején Holeósy-tanítvány
1897-ben csatlakozott a nagybányai-
akkor, 1901-ig a nyarat ott tölti ./.

É-2- M.D.K.

HORTHY Bila festő

Equipage (1892, saját fogata)

1894. párisi Julian

1896-97-ben Benczur iskola

Búcsú 1898.,

Tájképek és képmások.

Menekülés Egyiptomba

Daphnis és Chloe 233-234.l.

Réti István: Nagybányai művésztelep Bp. 1954.

-1- M. D-K.

HORTHY Béla festő

Hollósy tanítványa.

Párisban is tanult

„Menelszülés egyiptomba"

Olajtestmérés } Az első nagybányai
Arckép } csoportkiáll. kat. szer.

Vízben

Tájkép

Női arckép

./.

R.D.K.

HORTHY Béla festő

Interieur
Búcsú
Lótanulmány
Reggel
Menekülés Egyiptomba
Esti táj
Kerti részlet
Daphnis és Chloe

./.

M. D. K.

HORTHY Béla festő

Parasztember lovakkal (Repr. 65. t.)

Réti István: A magyarországi művészetek
Bp. 1954. 44., 46., 48., 53., 55., 81., 129.,
227., 297., 302., 304., 305., 306., 310., 320. l.
65. t.

Horthy (Béla)

Rippl-Rónai megjegyzése szerint komoly művész akar lenni.

Genthon István: Rippl-Rónai kiadatlan levelei; Képzőművi. Almanach 1, Corvina 1969, 145. l.

Horthy Béla
Horthy Miklós lovasszpbra, bronz

Árverési csarnok, 1939. 28 l.

erelt régi templomot említ. A mai
zad második felében.

főutcája közepén helyezkedik el.
2-2-1 falsávokkal három részre
kapuzata egyeneszáródású, kőkeretes,
árkány van. A kapuzat felett nagy
itett, kőkeretes s könyöklőpárká-
Két oldalsó rész tükörrel diszit-
ülő párkány zárja le. A kétszaka-
enes ívű oromfal fogja közre. A
szegmentives, zárókővel diszitett,
, óraives párkánya, felette hegyes,

homlokzata 1-2-1-2-1 falsávokkal
degyikben egy-egy ablak a föld-

Horthy Béla
Előörs, olaj
Havas táj, olaj

1906

A Nemzeti Szalon első bajai kiállításon, 1906. 4 l.

tésében találunk elsősorban egészen meglepő egyezéseket. Az Antiphonarium díszítésére oly jellemző csomósan elhelyezett, majdnem fillérnagyságú arany tallérokkal díszített, egyenes, zöld indaszár kevesebb s kisebb aranytallérral éppúgy előfordul a budapesti Pálóczy Missaleban, miként a nyugodtlevelű indák s indakörök, valamint a rózsaszín, zöld és kék tallérok is. A színes kis tallérok azonban nem zöld szakállal övezettek, mint az Antiphonariumban, hanem rózsaszín hullámvonalkás díszítés veszi körül azokat. De az Antiphonariumban a lapszéldíszítések dúsabbak, díszesebbek, virágokkal, állatokkal (mókus, bagoly, majom) gazdagabbak, ami a kódex későbbi keletkezési idejére enged kötvetkeztetni.

Eltérés mutatkozik továbbá az Antiphonarium egyetlen figurális iniciáléja és a Missale számos kisebb méretű (átlag 48×45 mm) iniciáléja között. A Missale sok alakos, gazdag kompozíciójú iniciáléival szemben az Antiphonarium miniátora csupán a nyugodt, méltóságteljes, előkelő tartású Máriát ábrázolja gyermek Jézussal. És bár Mária ruhájának egyszerű, harmonikus redővetése, és arctípusa is megegyező sajátosságokat mutat a Missale díszítésével, halvány, szürkéssárga arca még sápadtabbá válik a Missale figuráinak friss, pirospozsgás arcszínéhez viszonyítva. Lényegesebb különbség általában a két kódex díszítéseinek eltérő színezésében mutatkozik. Az Antiphonarium miniátora a tompa színeket kedveli. Fakó sárgásrózsaszín, szürkéskék, halványzöld színeket használ. Ezzel szemben a Missale díszítéseiben az élénk szinek — erős zöld, kék, élénk rózsaszín, vörös — dominálnak.

Horthy Béla

Havas táj, olaj
Előőrs

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki
kiáll. 1907. 8 1.

524

kunó vitka

an már szerepel, mint a Nézsai-család ~~xxx~~
első felében Bosnyák Tamásné, Zádory
635 évi osztályegyezség alkalmával fia,
i kanonok örökölte. 1715-ben 12 magyar
ik össze. 172o-ban nemes község. 174o-
177o-ben gr. Klobusitzky István, 1826-
ra özvegye a birtokosa.
yutcás település, az utca tengelyében

apostol/
yen álló régi templom XVIII. századi
gott kőből épült és freskóval volt
litálag 1575-ben épült. Az 1725-1746
szerint a torony nélküli, boltozott
tependiummal, mellette haranglábbal.
799-ben restaurálták.

Horthy Béla

$L_o$vak

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 11 l.

Horthy Béla
Pihenő, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történeti Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. lo 1.

Horthy Béla , sz. 1869

Holdvilágos éj az alföldön, olaj

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társ. IV. aukciója. Bp.
1923. 4 l.

Horthy Béla

Tanulmányfej, olaj
Sárkányt eregető gyerekek, olaj
Dafnis és Kloe, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.
37 l.

Horthy Béla /sz.1869/

A boldog család

Ernst Museum gyűjteményei. XII. 17 l.

2)

Ár Csarn

1940. 1. rk
Bőri táj
Legelő gulye
Férfi ló
Vorágot tudó nő
Tavas

1940. okt tréna együjtés
Vorág csudelet
Tájkép alakokkal
Tennis pályán

1941 márc Dombos táj
Téli erdő
Tanya
Tavas I-II
3 királyok

1942 nyár 104. Ádám és Éva
Női akt
Erdőrészlet I-II
Ülő nő
Napraforgó
Nyáros fogat
Pásztorok vinddása

M.D.K.

Horthy

"Szabadban delelő munkáscsaládot festett" - irja elismeréssel Rippl Rónai János: "Tavaszi Kiállitás" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 26.
17. évf. 22. sz. 351. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Honthy Béla

Falurége 1901
Olaj 67,5 x 90

Képek a Herman Ottó Múzeum
gyűjteményéből Miskolci Képtár
1970

Horthy Béla, festőművész

I. 131.

1904 V. 11. Az eperjesi ág. ev. kollégium igazgató-választmányához:

A kollégium könyvtárának az állami felügyelet alá való helyezése iránt javaslat terjesztetik fel. Az állami felügyeletnek a Szirmay könyvtárra való kiterjesztése azonban ez idő szerint nem teljesíthető. - (234/904)

Horthy Béla

Magyar és külföldi művészek együtt vettek részt a "Nemzetközi impresszionista kiállitás"-on. Spectator sign.-val közölt beszámoló a külföldi művészek mellett felsorolja a mi művészeink nevét is:
Munkácsy, Paál László, Szinyei-Merse, Mészöly, Hollósy, Ferenczy, Iványi Grünwald, Réti, Thorma, Fényes, Horthy, Katona, Kernstock, Strobentz, Vaszary, Csók, Mednyánszky, Szlányi, Rippl-Rónai.
"A magyarok most is fényesen állják a versenyt. Olyannyira jók, -mondja a cikkiró- hogy önkéntelenül adódik a kérdés: mi volna ezeknek a magyar festményeknek az értéke, ha véletlenül francia névjelzés állana alattuk?
ÉLET, Bp. 1910. május 1. II. évf. 18. sz. 596. lap

Horthy Béla

Fogat, olf.

Műcsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Horthy Béla MDK

Málhásállatok, olf.

Mácsarnok 1918. Sajtóhadiszállás kiállitása

MDK

Horthy Béla

Buzakeresztek, of.

Napraforgók, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 47/41
48.l.

MDK

Horthy Béla

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

MDK

Horthy Béla

A Szinyei-Társaság jub. kiáll. a N. Szalonban.
Tél a művészetben. /Bpest,1940/. 87.l.

MDK

Horthy Béla

Bellatiny Braun százados arcképe, of.

Huszár járőr a hóban, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Műcsarnok 1921. 8.l.

Horthy Béla MDK

Lakodalmas nép, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyíregyházi kiáll.

Horthy Béla

MDK

Arcképtanulmány, olf.

Hicsarnok 1927. tavaszi kiállitás

r. D. K.

HORTHY Béla testő

1901-ben Nagybányán tartózkodott

Réti Bp. 1954. 325. l.

MDK

Horthy Béla festő

„Alkony" – Vánon

Debrecen város nyilv. kiállításának Sárgymutatója

D. 1919. 8. l.

8

Horthy Béla

"Háborus kiállitás" cimmel Margitay Ernő felsorol négy művészt:
Mednyánszky László, akiről csak annyit ir: "művészetéről megemlékezni kötelesség"
Horthy Béla: "Bukovinából" c. müve
Juszkó Béla: "Kozákfogás" " "
Vaszary János: "Szurmai trénje az Uzsoki Táborhegy előtt", "Orosz foglyok" c. alkotásai bemutatja a lap.
Repr.-ók.
A kiállitást a Nemzeti Szalonban rendezték.

Élet, Bp. 1916. jan. 24. VIII. évf. 4. sz. 78, 8o, 84, 91. lapokon.

MDK

Horthy Béla, festöm.

a természet derüjét közvetlen erövel ragadja meg.

Ernst Muzeum. - A Szinyei M.P.Társ. müvésztagjainak II.kiállíáts az E.M.-ban. /Az I.1923-ban volt./
1926.jan.24.-febr. 28. Kat. 4.l.

MDK

Horthy Béla, festöm.

Férfi-arckép. Olf.

KMT.1909. Tav.kiáll. 39.1.

MDK

Horthy Béla, festöm.

Esti nap. Olf.

KMT.1909.Tav.kiáll. Kat. 40.l.

Horthy Béla

MDK

Tüzérmenet, olf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

M.D.K.

Horty Béla

Javasolva a Nemzeti Szalon ügyeinek vezetésére alakitandó szerv tagjául

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a két forradalom időszakában 1918-1919. Bp. 1967. 224.l.

MDK

Horthy Béla

A nagybányaiakhoz tartozott a külön kiállitások ideje alatt Horthy Béla.

Réti: Nagybányai művészek.

Nyugat, 1924. Márc.16. 401.lap

Horthy Béla

MDK

Őszi szántás, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

MDK

Horthy Béla, festöm.

Öszi szántás. Olf.

Képzöm.Társ. 1901-2 .téli kiáll. Kat. 25.l.

MDK

Horthy Béla

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Horthy Béla, festöm.

Tanulmányfej.	Olf.	-
Sárkányt eregetö gyerekek.	"	Jelz.
Dafnis és Klóé	"	-

Árv. Közl 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 37.l.

MDK

Horthy Béla, festöm.

Férfitanulmányfej. Olf.

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 23.1.

Horthy Béla MDK

Menekülés Egyptomból, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Horthy Béla MDK

Daphnis és Chloe, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Horthy Béla MDK

Esti táj, olf.

Gőzmalom, olf.

Kerti részlet, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Horthy Béla MDK

Menekülés Egyptomból, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Horthy Béla, festöm.

	Olf.	Jelz.
Tavasz.	"	"
Tüzérek a Kárpátokban.	"	"
Géppuskások a Kárpátokban.	"	-
Férfi képmás.	"	-
Ifjuság.		

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 23.1.

MDK

Horthy Béla, festöm.

Öszi táj.	Olf.		
Legelö gulya.		Olf.	Jelz.
Fehér ló.		"	"
Virágzó bokor.		"	-
Virágot szedö nö.		"	Jelz.
Aratás után.		"	"
Falu télen.		"	"

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 23.1.

Horthy Béla MDK

Lóvasalás, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Horthy Béla, festöm.

szül.1869.

Hazafelé. Vászon. 35x48

Ernst Muz. aukciója. XXVIII. Kat. 23.1.

1924.

Horthy Béla MDK

Fogat, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Horthy Béla

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Művészet 1926.7.sz. 366.l.

MDK

Horthy Béla

Komp a Tiszán

Örményi M.: Rajongó levél - képekről és szobrokról.
Magyar Nők Lapja 1942. márc. 1. 13.l.

MDK

Horthy Béla

Lyka K.: A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Magyar Művészet 1926. 1. sz. 2.l.

Horthy Béla festő * 1869 Mezőkaszonyban (Bereg m.) Budapesten jogot hallgatott, azután három évig tanult Hollósy Simonnál Münchenben. Később Párisban a Julian akadémián L. Doucet, Bouguereau és Benjamin Constant volt tanárai. 1896. Budapesten telepedett le, de a nyarat részben Mezőkaszonyban, részben Nagybányán ~~töltötte~~ töltötte.

~~Kossuth Lajos - utera Versprechen~~

IX. 129.

1905-1906 Gründe

MDK

Horthy Béla

Virágzó fák, repr.

Magyar Müvészet 1926. 23.1.

MDK

Horthy Béla

A Szinyei-Társaság kiáll. Pest 1942. febr. 5.

MDK

Horthy Béla

Kitünő művekkel szerepelt a Nemzeti Szalon tav.kiállitásán.

Zeno: A Nemzeti Szalon tav.kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 485.l.

Horthy Miklós

Kitüntető műveikkel szerepelt a nemzeti szalon
tav.Kiállításon.

Zeno: A Nemzeti Szalon tav.Kiállításon.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 469.l.

MDK

Horthy Béla

A második évben csatlakozott a nagybanyaiakhoz.

Réti István: A harminc éves Nagybanya.

Magyar Művészet, 1926. 366.lap

MDK

Horthy Béla, festőm.

két férfiarcképpel szerepel.

K-n Ö-n: Tavaszi tárlat a Műcsarnokban.
Vas.Ujs. 1969. 56.évf. 15.sz. ápr.11. 285-6.l.

MDK

Horthy Béla

Búzakeresztek. Olajf.
Napraforgók. "

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 48. l.

Morthy Béla

Bécsakeresztek.Cikk.

Nagyatádról. "

Képzőm.Term.1905/10.füzet.Kézirat.Kut.48.f.

Horthy Béla

MDK

Lakodalmas nép, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Horthy Béla

Esti táj, olajf.
Gőzmalom, "
Kertirészlet,"
Daphnis és Cloe, olajf.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll.kat. 54.l.

MDK

Horthy Béla

Őszi szántás. Olajf.
Hordáskor. "

Képzőm.Társ. 1910/11. téli kiáll.kat. 51.l.

Horthy Béla MDK

Esti nap, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Horthy Béla

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Horthy Béla MDK

Hü, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Horthy Béla festő

Műveivel résztvett a Szinyei Merse Pal Tarsaság II. kiallitasan.

Lyka Károly: A Szinyei Merse Pal Tarsasag Kiallitasa.

Magyar Művészet, 1926. 1,2.lap

MDK

Herthy Béla

Őszi szántás, of.

MNT 1910-11. téli kiáll. 51 l.

IDK

Horthy Béla, festö

Téli falurészlet.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O
M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Ke
13.1.

Horthy Béla MDK

Horthy vezérőrnagy arcképe, olf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

MDK

MDK

Horthy Béla

Tájkép vadrózsakkal, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 18.1.

MDK

Horthy Béla

Parasztlakodalom
o.,v. 149x202 cm. Rákóczi Múzeum Sarospatak. Ltsz.: 54.42

Szénaboglya
o.,k. 70x50 cm. MNG Ltsz.: F.K. 42.08

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybanyai Festők. Budapest 1962. Kat. 32.1.

MDK

Horthy Béla

Falusi ház.
o.,k. 35x50 cm. Déry Múzeum Debrecen.Ltsz.:
II./27.1937.

Parasztember lovaival.
o.,v. 64x99 cm. MNG Ltsz.: 6871

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybanyai Festők.
Budapest 1962. Kat. 32.1.

MNG

Horthy Béla

Búcsú
o.,v. 119x160 cm. MNG Ltsz.: 1650

Eső után
o.,v. 62x48 cm. Katona József Múzeum Kecskemét. Ltsz.: 56.120

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők. Budapest 1962.Kat. 32.1.

MNK

Horthy Béla

Résztvett a magyar művészek belgrádi kiállitásán, melyet a Cvijeta Zuzorics kiállitási csarnokban rendeztek.

Cikk: Magyar kiállitás Belgrádban.

Művészet, 1940. 33.sz. 47.l.

Horthy Béla, festőm. MDK

nem emelte a Társaság presztizsét lendületlen pikturája.

III. Szinnyei-Társaság. Tavaszi Tárlat.
Képzőművészet. ? I.évf. 1.sz. 9.l.

MDK

Horthy Béla

Hét más társával 1898-ban kérelmet adott be Nagybánya városához, s ennek alapján határozta el a közgyülés 8 műterem épitését.

Réti I.: A nagybányai festőkolonia története.

Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat.1912. 23.l.

MDK

Horthy Béla

Pihenő, olajf.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

Horthy Béla MDK

Téli táj, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Horthy Béla

Férfiarckép, olf.

Nyolcasok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Horthy Béla

Műteremben, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Horthy Béla MDK

Hordáskor, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Horthy Béla festő

az 1880-as évek vége felé München-ben, Hollósy Simon tanítványa volt.

Lyka Károly: Vándorlásaima mű-vészet körül, Budapest, 1970. 363 l

32 l.

Horthy Béla

(1869-1943) festő, de jogot is végzett Münchenben Hollósynál, majd Párizsban folytatott tanulmányokat. 1896-tól ő is a nagybányai művészkolónia tagja lett.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l.

333 l.

2

Horthy Béla

Arcképeket is tájképeket is festett.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet

Körül, Budapest, 1970. 363 l

333 l

Horthy Béla

neve említve

Vigilia 1969 augustus
562. old.

Képrőművészet

Horthy Béla festő M.D.K.

Nagybányán dolgozott.

Ferenczy Károly két rajzot is készitett róla

Genthon István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 62.l.

MDK

Horthy Béla

A Művészház művésztanácsa. Kővary Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház,1912. febr. 5.l.

Horthy Béla

MDK

Tájkép vadrózsákkal, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

Horthy Béla

A Nőcsarnok 1927-es
tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

NDK

Horthy Béla, festőm.

szintén a népélet köréből vette tárgyát, amint kiállított képén látható.

A téli kiállítás. - Szépm.Muzeum. 1917-13. Művészet.1917. 5o.1.

Horthy Béla MDK

Cigányok az erdőben, olf.

Mücsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Horthy Béla

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Horthy Béla

Horthy Béla

Alkotása, az Ernst-Múzeum jub.kiállításán.

P.R.932.V.29.

Herthy Data

Horthy Béla.

Műre szerepelni fog az ápr. 2.-án megnyíló varsói magyar kiállításon.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Kostky Béla.

Jáne rozepsání gesz. ze dne 2. – ún. nepřijde vrátit nazpět ke – ádlitám.

Budapest, 1927. máj. 19.

Horthy Béla.

Műve szerepelni fog Bécsben, a nemzetközi kiállítás keretében. A kiállítás ápr. 9-én nyílik meg.

Magyarság, 1927. márc. 31.

MDK

Horthy Béla

Virágzó gesztenyefa

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.
1o.l.

MDK

Horthy Béla

Önarckép. 1912

Lámpafénynél. 1911

Férfiarckép

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.

11.1.

MDK

Horthy Béla

Havas táj

Naplemente. 1913.

A Gyimesi szorosban

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.

MDK

Horthy Béla

Napraforgók

Orgonabokrok

Napraforgók

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.

lo.l.

MDK

Horthy Béla

Buzakeresztek

Havas táj

Lótanulmány. 1906.

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.
1o.l.

MDK

Horthy Béla

Avar alatt. 1899.

Női arckép

Este

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.

lo.l.

MDK

Horthy Béla

Három királyok. 1902.

Vadrózsabokor

Kazlak a hóban

Ernst-Museum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.

9.1.

MDK

Horthy Béla

Kertben. 1902.

Junius. 1914.

Napraforgós táj

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.

9.1.

MDK

Horthy Béla

Gyerekek a tarlón. 1905.

Négyesfogat. 1904.

Lovak a vizben

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.

9.1.

MDK

Horthy Béla

Tél

Tájképvázlat

Kert tavasszal

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.
9.1.

MDK

Horthy Béla

Téli táj. 1918.

Málhás lovak

Ákácosban

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Epest, 1921. jan.

9.1.

Horthy Béla

MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Horthy Béla MDK

Férfiarckép
Lovak a kastély előtt

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

MDK

Horthy Béla

Hordásker, of.

KMT 1910-11. téli kiáll. 51 l.

Horthy Béla (1869-1943)

Pihenő.
Olj.f.96.5x86 vászon.Ltsz:2090.Sign.

Virágzó fák.
Olj.f.60x50 vászon.Ltsz:4209.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Horthy Béla

Havas táj, o.

Tájkép, o.

Havas falusi utca, o.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

MDK

Horthy Béla

Katonaarckép

Lovas őrszem

Angyal megjelenése. 1902

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan. 12.1.

MDK

Horthy Béla

Öreg csángó

Virágcsendélet

Őszi szántás

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Epest, 1921. jan.

12.1.

MDK

Horthy Béla

Virágzó szilvafa

Rohamsisakos katona

Napraforgós táj

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.

12.1.

MDK

Horthy Béla

Férfiarckép. 1901

Lótanulmány

Férfiarckép

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan. 11.1.

MDK

Horthy Béla

Szántás

Női arckép

Virágzó körtefa

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest, 1921. jan.

12.1.

MDK

Horthy Béla

Téli est falun. 1913

Arckép

Cigányleány

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Pest, 1921. jan.

11.1.

MDK

Horthy Béla

Arcképtanulmány

Arckép

A szent család. 1902

Ernst-Múzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.
11.1.

MDK

Horthy Béla

Édes anyám

Virrasztók. 1897

Est. 1897

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan.

11.1.

Horthy Béla.

Békéscsabán a Paál László Társaság kiállításán művei szerepeltek.

Ujság, 1927. Nov. 9.

Horthy Béla

Kerepes a „magyar táj és életkép"
kiállításon a műcsarnokban

Magyarság 1927 I. 15

MDK

Horthy Béla

Havas táj, of.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

A Pest és a Magyarország gyüjtése a honvédcsaládoknak

Közvetlenül lapunkhoz érkezett újabb adományok: gróf Csáky Adorján és Társai Kft. 50, Görög Teda Leányotthon Bpest, II. em. lakóinak »néma báljára« összegyűlt adomány 60, Deutsch Hermin Rákoscsaba 5 P. Lapunkhoz eddig érkezett adományok összege: 19.389.20 P. Lapunkhoz mellékelt csekklapokon eddig befolyt adományok összege: 195.191.99 P. Eddigi gyüjtésünk összesen: 214.581.19 P.

A *Pest*-hez és a *Magyarország*-hoz mellékelt csekklapokon még a következő adományok érkeztek: Demeter Istvánné Rákoskeresztúr 2, Horváth Kálmán Szentes 5, Kovács Miklós Bpest 2, Timár Benedek Bpest 10, Hadnagy Imre Győr 5, dr. Semsey Zoltán főorvos Ujpest 20, Vargovits Ödön Örkény 3, Horgos János Bpest 40, Novák Sándor Gencs 25, Pálfy Károly bíró Ács 5.50, Zsadány község 460.21, Kolhát Róza Bpest 10, Sulyok Imre Bpest 10, Varga Sándor Bölcske 7.20, Lukács János Bpest 10, Németh József Bpest 5, Reisz Jakab Egeres 11, Gyürki László Ipolykér 2, Babcsán Istvánné Ipolykér 1, Molnár László Ipolykér 2, özv. Thammel Ignácné (Széchenyi-mozgó) Pestszenterzsébet 50, Óhegyi Károly Bpest 5, Beszkárt burtelepi alkalmazottak műsoros estjének tiszta jövedelme 258.20, Kiss József Bpest 10, Vágjobbparti Ármentesítő Társulat Vágsellye 200, Palace-szálloda Bpest 62, Britz-testvérek Bpest 10, Fejes József Érsekújvár 3, Simonka János Kispest 20, Androvits István Kispest 2, Eördögh András Bpest 2, Madách Nyomda Bpest 200, dr. Reischl Béla Bpest 40, Hadfaludy Viktor szk. őrnagy Bpest 10, özv. Guttián Ádámné kocsmáros Mócsény 2, Lancz Ferenc Rezsőtelep 2, Kaláris cukorgyár, tulajdonos Nagy Dezső Bpest 20, id. Magyary István Bpest 100, Katanics János Nagybaracska 5, özv. Nithaus Dezsőné Bpest 1, Stolmár Márton Isztimér 7.20, Somodori István levente Látrány 5, özv. Kurucz Györgyné Szigetvár 1, Farkas Ferenc kereskedő Székesfehérvár 20, özv. Ledáczky Mihályné Várgede 3, Kucserka József Bpest 10, Csiszár Antal Tornalja 3, Herczeg János kereskedő Bpest 1, Dulay István Jolsva 2, Farkas István cipőüzem Bpest 5, Greiner Antal Bpest 100, dr. Konrády Lászlóné Bpest 5, Zalatnay Károly tanító Csomaköz 5, Nagy Vilmos ny. csendőrezredes Bpest 5, Pintér Gergely asztalosmester Várfölde 7.20, Illés László Nagybocskó 7.20, József Dezsőné Gyula 10, Kovács Sándor Gyula 5, özv. Kacsó Ferencné Deményháza 11 pengő. *(Folytatjuk.)*

Tegnapi számunkban egy téves közlés volt. Helyesbítjük: Osztafin Lőrinc Parád 2 P helyett 2.50 P-t küldött.

— **Egy házaspárt eltemetett a föld.** *Sopronból* jelentik: Sopron közelében *a fertőrákosi kőfejtőnél* dolgozott Filipp György és felesége. Munka közben mélyen aláásták a földet s ettől *a felettük levő réteg egy része beomlott és maga alá temette mindkettőjüket.* Az ott dolgozó munkások azonnal megkezdték a mentést, *mire azonban kiszabadították őket a föld és kőhalmaz alól, meghaltak.*

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, szombat 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Többezer magyar család leszármazási és nemesi adatait közölte eddig a »Magyar Családtörténeti Szemle« **Heraldika** rovatában eredeti címeres-levelek fényképei! Kiadóhivatal: *Őskutató Intézet,* Bp., Baross-u. 10

Bélyeget tömegbélyeget is, **magas áron veszek** Csepreghy, Eskü-tér 8. Telefon: 189-309

Egy hentessegédet gyanusítanak a feldarabolt táncosnő meggyilkolásával

A pécsi rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy az egy hónappal ezelőtt meggyilkolt *Schwartz Fábián* Ilona volt táncosnő gyilkosát keresve,

elfogtak egy a gyilkossággal alaposan gyanusítható hentessegédet.

Országosan körözték a regényes életű táncosnő kegyetlen gyilkosát. Első pillanattól kezdve az volt a nyomozást irányító kriminalisták és detektívek gyanuja, hogy *Schwartz Fábián* Ilonán a borzalmas szabdalásokat, amelyek csaknem darabokra vágták a szerencsétlen testét, vagy henteskéssel, vagy dikiccsel ejtette áldozatán a gyilkos.

Az elzüllött hentessegédek egész sorát kutatták fel,

de őrizetbe vettek a detektívek a négyhetes állandó kutatás alatt két munkanélküli csavargó susztert is. A nyomok mindig megdőltek, alibit bizonyítottak a gyanusítottak. Utolsó nyomnak egy visszatérő személyleírás maradt, egy kucsmás, bőrbekecset viselő »bilgeris« férfiről, — ezt keresték most már országosan.

Két nappal ezelőtt a pécsi rendőrség *névtelen levelet* kapott. Egy Kaposváron járó pécsi iparos egy vendéglőben együtt ivott egy pesti származású hentessegéddel, aki furcsa célzásokat ejtett neki ivás közben arról, hogy nem tanácsos visszatérnie Pestre. Négy hét óta nincs se éjjele, se nappala. A pécsi iparos megírta mindezt a levélben. A személyleírás szinte pontosan egyezett a pécsi rendőrségen is aktázott budapesti gyilkosság gyanusítottjáéval, a kucsmás, bekecses férfiéval. A névtelen levélíró már azt is tudta, hogy a hentessegéd Kaposvárról Pécsre utazott.

A pécsi detektívek tegnap

egésznapos razziát tartottak a mecseki székvárosban

és egy külvárosi kiskocsmában sikerült is rátalálni a Kaposvárról érkezett hentessegédre. A körözés alapján ráillik a *Schwartz-Fábián* Ilona-féle gyilkosság gyanusítottjának személyleírása, bár

a hentessegéd állhatatosan tagadta, hogy gyilkos lenne.

Más apróbb bűneselekményekről beszélt.

A Pécsről érkezett és a *Schwartz Fábián* Ilona gyilkosság szempontjából döntőnek ígérkező jelentésre dr. *Szrubián* Dezső detektívfőnök már a ma kora reggeli dombóvár—pécsi gyorsvonattal két detektívet küldött Pécsre. A gyanusított hentessegédet

Budapestre hozzák

és itt majd a *gyömrőiúti* sportpályán halgatják ki helyszíni szemlén ott, ahol a meggyilkolt *Fábián* Ilonát találták, majd elvezetik a *Teleki*-téri kiskocsmákba, ahol január 14-én utóljára fordult meg gyilkosával élete utolsó óráiban a romantikus multú, Oroszországot járt vengerka. Egy hónap alatt — mint a pécsi rendőrségen történt kihallgatásakor tisztázták — nem kevesebb, mint húsz vidéki hentesnél dolgozott a gyilkossággal gyanusított segéd *s mindenünnen megszökött három-négynapi szolgálat után.*

A becsületes megtaláló

Sok mindent elvesztettem már életemben. Kalapot, sálat, keztyűt, kulcsot, *pénztárcát, — melyiket pénzzel, amelyiket pénz nélkül, — a zsebkendőt, töltőtollat, billiárdpartit, éveket az egyetemen, ceruzát,* cigarettatárcát, logarlécet, papucsot és más egyebeket. Veszítettem huszonegyen, — ászra, tizesre, mindig bejött a cvikli — veszítettem lóversenyen, kuglipartin, bridzsen és römin. Átlagban minden héten elvesztettem valamit. Hütlenül elhagyott tárgyaim közül soha nem tért vissza hozzám egy sem. A »becsületes« megtaláló sem jelentkezett az »illő« jutalomért.

Legutóbb a villamosbérletem hagyott cserben. Ugy gondolom, véletlenül a kabátom zsebe mellé dugtam, midőn leszálltam a villamosról. Nagyon bántott a dolog. Ujságírónak a villamosbérlet manapság annyit jelent, mint az atlétának a futócipő. Taxi hiányában, ha nem ül sebtiben villamosra az ember, mérföldekre lemarad a száguldó események mögött. Érthető érzékenységgel sirattam meg tehát elvesztett bérletem és egy délelőtt kiszá*mitottam, hogy könnyelmüségem ha*vonta 70—80 pengőbe kerül majd. Legnagyobb bámulatomra azonban tegnap megkerült a bérlet. Ismeretlen megtalálója visszaküldte, de nem írta meg a nevét, a címét és nem is tart igényt a jutalomra. Pedig ha tudná, hogy a villamosbérlettel együtt régi hitem is viszatér. Hitem az emberi jóságban, az emberi becsületességben. Köszönöm. Engedje meg, hogy legalább jelképesen hálásan megszorítsam a kezét. Ugylátszik vagyunk még néhá*nyan becsületes emberek . . ., ez pe*dig kovásznak elég.

Glattfelder érsek utókúrára utazott

Glattfelder Gyula csanádi püspök, kinevezett kalocsai érsek most adta ki csanádmegyei papjaihoz első körlevelét. Ebben a gyöngélkedő főpásztor megköszöni papjainak, hogy betegségében érte imádkoztak, majd közli, hogy *a hivatalos ügyek intézéséről orvosi tanácsra egyelőre le kell mondania. Néhányhetes utókúrára székhelyéről elutazik* és az egyházmegye kormányzásának gondját *Rasić* Sándor apostoli protonotárius, püspöki helynök veszi át.

Ullein-Reviczky Antal beszél a bolgár-magyar matinén

A Magyar-Bolgár Társaság tavaly márciusban történt megalakulása óta minden eszközzel arra törekszik, hogy a két barátnép közötti kapcsolatokat minél jobban kimélyítse. Felvetődött a Társaság körében az az ötlet is, hogy *magyar-bolgár játékfilm készítésével lehetne legeredményesebben egymással megismertetni a két turáni népet.* Ezidőszerint a filmmese kiválasztásának munkája folyik, de remélhető, hogy tavasszal megkezdődhetnek a felvételi munkálatok.

A bolgár ifjúsággal való kapcsolatok ápolására ifjúsági, a tudományos kapcsolatok megteremtésére tudományos szakosztály megszervezése van folyamatban. A bolgársággal való együttérzés bizonyítására a Magyar-Bolgár Társaság március 3-án nagyszabású ünnepi estet rendez a Zeneművészeti Főiskola nagytermében, amelynek keretében ismertnevű magyar és bolgár művészek szerepelnek. Az ünnepi beszédet *Ullein-Reviczky* Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a Társaság díszelnöke mondja.

— **A német repülőorvosok előadásai.** A Budapesten tartózkodó német repülőorvosok vezetője, dr. *Hippke* orvos-vezérezredes a tudományegyetem közegészségtani intézetében előadást tartott *A repülő orvostan háborús feladatai* és *A légi beteg- és sebesültszállítás orvosi kérdései* címmel. Előzőleg *Merényi-Scholtz* Gusztáv orvos-alezredes üdvözölte dr. *Hippkét,* valamint a másik előadót, dr. *Gohrbandt* orvos-ezredest, aki *Háborús fagyások a hadisebészet keretében* címmel tartott előadást.

Meggyilkolta és kirabolta háziasszonyát

Rablógyilkosság áldozata lett a *Kender*-utca 12 számú házban lévő lakásán özvegy *Szőke* Istvánné, született *Bugaczi* Mária 73 éves mosó- és vasalónő. *Este fél 7 óra tájban bekopogott a szoba-konyhás földszinti lakásba Kiss Lajos péksegéd, aki régebben az idős asszony albérlője volt,* de aki elköltözése óta is eljárogatott volt szállásadónőjéhez, tejet és zsemlyét s más élelmiszereket szokott neki vinni. Most is zsemlyével érkezett szokásos látogatására s meglepte, hogy *kopogtatására nem kap választ,* de az ajtókilincs enged nyomásának. A szobában hamvadó parazsú vasalót talált, két székre rátéve a vasalódeszka, azon egy férfiing, maga

Szőke Istvánné pedig az asztal melletti kerevetre borulva, fekete nagykendőjével letakarva feküdt.

Azt hitte, rosszul lett az öregasszony, ezért hívta a szomszéd lakás bérlőjét, *Bucsi* Máriát s mikor együtt nézték meg özvegy Szőkénét,

ijedten tapasztalták, hogy gyilkosság áldozata lett.

Mellette kőműveskalapács hevert, a fején a kalapácsütéstől támadt hatalmas véres lyuk és két-három másik véres zúzódás nyoma.

A kerevet is tele volt friss, alvadt vérrel.

Kiss Lajos és Bucsi Mária rendőrért szaladtak, a rendőr jelentésére a főkapitányság központi ügyeletéről bizottság érkezett.

A helyszínen tapasztalt körülményekből kétségtelenül megállapították, hogy rablógyilkosság történt.

Közben hazatért az öregasszony két albérlője, *Tóth* János és *Takács* Jenő. Ők jobban tudták már, mi volt a lakásban és mi tünhetett el.

Megállapították a két fiatalember vallomása alapján, hogy *az öreg vasalónő fekete hosszú télikabátját, egy pár sárga bőrkesztyűjét, barna bőr kézitáskáját és néhány fehérnemű darabját vitte el a gyilkos,*

valószínűleg megtakarított pénzével együtt.

De elvitte *Tóth János sötétkék ruháját s több ingét,* apró ruhaneműivel együtt és *Takács Jenő albérlő böröndjét is,* amelybe a rablott holmikat becsomagolta.

Miközben a rendőrségi vizsgálat folyt, haza kellett volna térnie *Kerekes* Györgynek, *özvegy Szőkéné harmadik albérlőjének,* egy fiatal hentessegédnek is.

Kerekes azonban nem jelentkezett.

Még este ½9 óra tájban sem tért haza. Ekkorra már természetesen a kis kenderutcai ház szomszédai, lakásszomszédok és házszomszédok is értesültek özvegy Szőke Istvánné meggyilkolásáról. Többen emlékeztek rá, hogy *¾6 óra tájban, amikor már sűrű alkonyat volt, látták elmenni a fiatal hentest egy idegen barátjával.* A belső Józsefváros felé mentek.

Kerekes György böröndöt cipelt. A gyilkosság valószínüleg felfedezése előtt háromnegyed órával történt.

Legalábbis a rendőrorvos így állapította meg a halál beálltát. Nem tudni mi vezette a fiatal hentessegédet elvetemült tettére? *A szorgalmas életű öregasszony jóviszonyban volt albérlőivel,* akik tudhatták róla, hogy szegény asszony. *A hentessegéd munkában volt,* rendes keresete volt, lehetséges, hogy ismeretlen és vele együtt keresett barátja beszélte rá a bűnselekményre.

— **Már két tűzhányó okádja a tüzet Mexikóban.** *Buenos Airesből* jelentik: Mexikóból érkezett jelentések szerint *a Corima tűzhányóval együtt újból működni kezdett a Morulu tűzhányó is.* A környező vidéken egy nap alatt 150 földlökést észleltek. San Juan do Parangaricutiro helység 3000 lakosát kilakoltatták. A halálos áldozatok száma csekély.

— **Internáltak egy árdrágító marhakereskedőt.** *Marosvásárhelyről* jelentik: Az erdőszentgyörgyi főszolgabíró *internálta Kovács György biharmegyei marhakereskedőt. Kovács* György a Maros-Torda megyében vásárolt sovány sertéseket Bihar megyébe szállította és *ott a maximális áron felül adta el.* Egyidejűleg *árdrágítás miatt is megindult ellene az eljárás.*

A „sztyep-lélek"

Furcsa divat ez: egyre-másra jelentkeznek a »*tájkutatók*«, akik elhivatottságot éreznek magukban arra, hogy magyar fajtánk jellemvonásait boncolgassák. Ezeknek vajmi kevés közük van azokhoz a derék és szorgalmas fiatal tudósokhoz, akik évekkel ezelőtt — még boldogult gróf Teleki Pál irányítása mellett — kezdték meg *szigorúan tudományos* munkásságukat a magyar nép szociális viszonyainak tájszempontok szerint való tanulmányozására, rengeteg pontos és szemléltető adatot gyüjtve össze kutatásaik során. A mai »tájkutatók« már azt a fáradságot sem veszik maguknak, mint a volt Teleki-tanítványok fölé kerekedett egykori »*falukutatók*«, akik legalább csakugyan nyakukba vették az országot, sorrajárták a falvakat és ha nem is mindig sikerült nekik tárgyilagos és hű képet rajzolni a falusi nép életviszonyairól, de legalább — a cipőjüket koptatták és ez is valami. A mai »tájkutatók« az íróasztalon »kutatnak«, összeolvasnak mindenfélét a magyar faj származásáról és típusairól, szabadjára engedik fantáziájukat és aztán kiállnak a dobogóra, ahol a legnagyobb zagyvaságokat mondják el a magyar faj »tájtípusairól«, amint ez legutóbb is történt.

Nagyon helyes és hasznos, ha a tájkutatásnak ezt a módját a legszigorúbban megbélyegzik éppen olyanok, akik a multban maguk is *táj-*, illetve *falukutatással* foglalkoztak. Teljesen egyetértünk a kitűnő kritikussal abban, hogy a különféle magyar tipusok együtt, egy *szintézis* keretében alkotnak nemzetet és rossz szolgálatot tesznek az *egész* ügyének azok, akik az alkotó elemek egyensúlya helyett a magyarság belső egyensúlyának megbontására gondolnak. Valóban: semmi szükség sincs arra, hogy »tipusok« és »tájak« szerint szembeállítsák egymással a magyarság egyes csoportjait. Ez az elmejáték amellett, hogy teljesen tudománytalan, még *veszélyes* is. De vigyázni kell *a kritikával is*, mert ha valaki »szintézisre« törekszik, akkor kritikájában ne essen abba a hibába, hogy az alföldi magyarságban »*a sztyeplélek szívósságát, belső nagyságát és hivatottságát*« dicsőíti. Egyáltalában: hagyjanak már békén bennünket a sztyeplélekkel és ne emlegessék azt, mint magyarságunk jellemvonását. Ép a mai idők nem alkalmasak erre, amikor arról van szó, hogy a »*sztyep*«, — de ne írjuk oroszosan — a *szteppe* lázadt fel Európa ellen és bennünket is pusztulással fenyeget. Ez a szteppe kétszázmillió embert állított az Európa ellen támadó háború szolgálatába. A nyugati emberiség kétezeréves építő munkáját veszélyeztetik a fellázadt szteppe gépesített robothadosztályai és le akarnak gázolni mindent, amit az európai civilizáció és kultúra teremtett.

A »sztyep-lélek« ma a legszörnyűbb veszély hazánk számára is, s nekünk minden erőnkkel küzdenünk kell ellene, ha élni akarunk. A »sztyep-lélek szívóssága, belső nagysága és hivatottsága« egyet jelent Magyarország és Európa pusztulásával és mi nem kérünk ebből a »hivatottságból«. Ne emlegessék hát — még a legnagyobb jóhiszeműséggel sem — a szteppét együtt a magyarsággal, még kevésbé a »sztyep«-et. Beszéljünk csak továbbra is *európai magyarságunkról*, amely tíz évszázadon át mindenkor bebizonyította, hogy vitézül szembeszáll minden veszéllyel, amely a — »*sztyep*« *felől fenyeget*.

A kormányzó hétköznapja

Italo *Zingarelli*, a világhírű olasz ujságíró a *Stampa* és a *Popolo di Roma* legutóbbi számában rendkívül érdekes cikket írt Magyarország kormányzójának napi életéről. Elöljáróban *Zingarelli* hangsúlyozottan méltatja, hogy Horthy Miklós kormányzói munkája mily felbecsülhetetlen jelentőségű, majd pedig rátér a kormányzó mindennapi életének ismertetésére. Nagyértékű és érdekes cikkéből közöljük a következőket:

A budai királyi palotában, ahol annakidején a Habsburg-királyok is székeltek, él *Horthy* Miklós tengernagyi egyenruhájában, amelyhez mindörökre hű maradt. Ezt az öltözetet csak vadászaton vagy lovaglásnál cseréli fel sportruhával. Ha Budapesten tartózkodik, hat szobából és egy ebédlőteremből áll a lakosztálya.

Napját kötelességei és családja között osztja meg,

amely — mily szomorú ez — az elmult időkben szívszorongatóan megkisebbedett. Legidősebb lánya, *Magdolna* 1918-ban húnyt el, *Paulette*, a kisebbik öt évvel ezelőtt húnyta le a szemét, míg *Horthy* István, Magyarország kormányzóhelyettese néhány hónappal azután, hogy a parlamentben magas tisztségére megválasztották, *az orosz fronton halt repülő hősi halált*. Ifjabbik fia, Miklós éveken át *Magyarország követe volt Braziliában*, ahonnan csak a közelmultban tért haza. Ha a kormányzóhelyettes özvegye a kormányzói pár kétesztendős kicsiny unokájával nem tartózkodik a budai Várban, akkor a kormányzói pár egészen magára hagyatott.

Szakadatlan munka egész délelőtt

A kormányzói család szeptember végétől május végéig álandóan Budapesten tartózkodik.

A kormányzó minden reggel 7 órakor kel fel

és reggelijét, amely kávéból áll, hitvese társaságában költi el, majd átfutja a napilapokat, utána pedig *Istvánkával, az unokájával foglalkozik*, amikor a kisgyermek nagyapja elé viszi ólomkatonáit, amelyek között *ott található a kormányzó ólomba öntött kicsinyített mása is*. A kormányzó ezután *meghallgatja a rádió 10 órai híradását*, majd dolgozószobájába megy.

Egyízben alkalmam volt a kormányzó előtt tisztelegni és nem győzöm még ma sem meglepetésemet leküzdeni afölött, hogy

mily nemesen egyszerű az a környezet, amelyben Magyarország kormányzója dolgozik.

Olyan, mint ő maga.

Horthy Miklós, Magyarország kormányzója — aki elsőnek lépett fel ellenforradalmárként a bolsevizmussal szemben — istenadta egészséggel és fiatalos frissességgel végzi napi munkáját. Reggelente *60—100 levelet olvas át*, melyeket szárnysegédje helyez eléje. *A honvédektől érkező tábori lapokra nyomban válaszol* és feljegyzi, hogy mit kell felelni a sürgősnek mutatkozó levelekre. A posta végezetével, háromnegyed tizenegy körül kihallgatásra jelentkezik előtte a kabinetiroda vagy a katonai iroda vezetője, majd egy órával később *megkezdődnek a mindennapi kihallgatások, melyek félkettőig tartanak*. Miniszterek, diplomáciai küldöttek, követek, magasrangú tisztek és polgáremberek adják elő mondanivalójukat minden nap a kormányzó színe előtt. A pénzvilág vezető emberei, a különböző vallások papjai, katonák özvegyei és politikusok követik egymást sűrű sorban.

Egy tányér leves, vad vagy hal, egy alma...

A multban a kihallgatások után rendszerint néhány meghívott társaságában ebédelt, azonban

fia hősi halála óta csak családi körben költi el szerény ebédjét.

A kormányzó déli étkezése *a legszerényebb, amit el lehet képzelni* — írja Italo *Zingarelli*. — *Egy tányér leves, húsétel — többnyire hal vagy vad — és valami gyümölcs, legtöbbször egy alma*. Étkezés után Horthy Miklós egy pohárka bort iszik kenderesi terméséből és *ugyancsak birtokáról kerül a kormányzói asztalra a gyümölcs is*.

Ebédután passziánsszal szórakozik.

Ez a rövid negyedóra az egyetlen pihenő, amit napközben megenged magának.

A délutáni kihallgatások 4 óra tájban kezdődnek és este 8 óráig tartanak. *Ezt a hosszú időt csak 5 óra tájban szakítja meg rövidke pihenés*. Este 8 órakor következik a vacsora, amelyet ismét egy pohárka kenderesi borral és *egy csésze koffeinmentes feketekávéval fűszerez*.

Asztalbontás után rendszerint szűk családi körben és szárnysegéde társaságában tölti el az estét, majd *a rádió esti híreinek meghallgatása után 10 óra tájban nyugovóra tér*. Néha esti szórakozásként meglátogatja a királyi Várban felállított házi mozit. A kormányzóhelyettes hősi halála előtti időben *a kormányzó igen szorgalmas operalátogató volt*. Különösen a Puccini- és Lehár-darabokat kedvelte. Igen behatóan foglalkozik a képzőművészetekkel,

fiatalabb korában maga is festett: a kenderesi kuriában őrzi egy olajfestményét I. Ferenc Józsefről,

amelyet akkor készített az uralkodóról, mikor szárnysegédként szolgált mellette.

A kenderesi földesúr

Kenderes, a Horthy-familia 300 éves ősi kuriája a Nagy Magyar Alföld szívében, Szolnok és Karcag között fekszik — ismerteti a továbbiakban a cikk Magyarország kormányzójának nyári lakóhelyét. — Itt él Horthy Miklós június 1-től július végéig, *anélkül azonban, hogy egyetlen pillanatra is kikapcsolódnék az államügyekből* vagy megszakítaná érintkezését a hadsereggel, melynek legfőbb hadura.

Kenderesen tíz perccel 7 óra előtt kel fel és nyomban sétalovaglásra indul. Reggeli lovaglásán szárnysegéde és testőrségének valamelyik altisztje kíséri. Visszatérve hitvese társaságában tölti el reggelijét, majd ismét sporttal foglalkozik. Fürdőruhában úszni siet a halastóhoz.

Remek úszó és úgy crawl-ozik, mint csak nagyon kevés 75 éves ember.

Féltizenegy körül *Horthy* Miklós ismét sportruhába vagy egyenruhába öltözik és *negyedórával később jelentkezik előtte szárnysegéde a napi postával*. Most már megszakítás nélkül foglalkozik a jelentésekkel, papírra veti feljegyzéseit vagy telefonon felhívja Budapestet.

Ezután kezdődik *Horthy Miklós, a földesúr élete*. Autóval, vagy fogattal kisiet szabolcsszállási tanyájára, ahol híres ménese van, a másik nap Hosszúhátra, ahol *már négy esztendeje több mint 300 hektárnyi területen rizst termel*.

Kenderesen az 5 órai teát *kétórai tenisz követi*, majd utána elbeszélget vendégeivel vagy a falubeliekkel, pontosan nyolc órakor pedig egyenruhába öltözve a vacsoraasztalhoz ül.

Esti szórakozását a rádióból kiáradó zene szolgáltatja, amely Kenderesen kora reggeltől késő estig szól.

Este 10 óra tájban azután, úgy mint Budapesten, pihenőre tér.

A célt nem tévesztő vadász

Június és július a két egyedüli hónap, amikor Magyarország kormányzója nem tart kihallgatásokat. Augusztusban a gödöllői kastélyban már ismét megkezdődik a kihallgatásokkal zsúfolt napok hosszú sora. A gödöllői királyi kastélyban — amely Erzsébet királyné kedvenc tartózkodási helye volt — a kormányzói család rendszerint szeptember közepéig tartózkodik.

Szemtanuk mondották — írja Italo *Zingarelli* —, hogy *Horthy Miklós nagy vadra vadászva még soha célt nem tévesztett*. Gödöllőn kiséret nélkül jár ki vadászni. Sokszor utazik el azonban a nagy fáradtságot követelő hegyi vadászatokra. Amikor dámvadra cserkészik a Kárpátokban vagy a Székelyföldön, akkor már hajnali 2 órakor felkel, hogy elfoglalja vadászállását. Télen is hű marad ehhez a férfias sporthoz. Mult decemberben

Kassa környékén egy 340 kilós medvét lőtt és ugyancsak itt ejtett el egy 212 kilós vadkant és egy ritka nagyságú dámvadat is.

Június 18-án tölti be Magyarország kormányzója 75-ik életévét — fejezi be ragyogó cikkét az olasz ujságíró. — Hetvenöt éves korában *Horthy Miklós oly friss és oly tettrekész, amilyen csak egy tökéletes lelkiegyensúlyú férfi lehet*.

A takarékosság nemzetvédelem, a pazarlás hazaárulás!

Minisztertanács

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A kormány tagjai *Kállay* Miklós miniszterelnök elnöklésével kedden délután öt órakor minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács, amely este tizenegy órakor ért véget, *folyó kormányzati ügyeket tárgyalt*.

Küldjük el beteg hozzátartozóinkat a legközelebbi tüdőbeteggondozóba, a vizsgálat mindenki számára ingyenes.

Most induló újszerű akciónkhoz

keresztény v. tanusítványos **hölgyeket** és **urakat** fix és igen magas jutalékkal **felveszünk.**

Jelentkezés 10-től 2-ig.

Magyar Lap- és Könyvterjesztő, Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 16, II. lépcső, I. 1.

Bizalmat érdemel,

amiben nem csalódunk. A Chlorodont minősége mindig ugyanaz.

Chlorodont fogpaszta

KÉPES PESTI HIRLAP

LX. ÉVFOLYAM, 80. SZÁM

1938 MÁJUS 3. KEDD

A Magyar Iskolaszanatórium Egyesület vasárnap tartotta jubiláris közgyülését, amelyen Horthy Miklósnét az Egyesület védnökévé választották. Fent: az elnökség, Kornis Gyula beszél, mellette balra F. Szabó Géza, jobbra gróf Zichy János, Gönczy Elemér és Ravasz László püspök.

Darányi Kálmánné, az Iskolaszanatórium hölgyválasztmányának elnöke beszédet mond. Jobboldalon: Horthy Miklósné a jubiláris közgyülésen. A második sorban báró Radványszky Albert és Vikár Béla, mögöttük Nemes Antal püspök és Szablya János.

Baloldalon: dr. Hetényi Imre főkapitányhelyettes, a rendőrség politikai osztályának főnöke, nyugalomba vonul.

Albrecht kir. herceg elnök beszél a Gyermekvédő Liga vasárnapi közgyülésén. Mellette balra Tormay Gézáné, Ugron Gábor, vitéz Simon Elemér és Eöry Kató, jobbra Petri Pál.

Vasárnap ismét megnyilt a Ferenc József-hid a járműforgalom számára.

Az elpusztult tirana-római utasszállító repülőgép indulás előtt az albán főváros repülőterén. Baloldalon: Djefer Vila római albán követ a repülőkatasztrófa egyik áldozata

Az Oltáregyesület kiállításáról: miseruha, amelyet Horthy Miklósné sajátkezüleg varrt és himzett; sárközi himzésü kazula, amelyet a pápának ajánlanak fel.

*

Jobboldali kép: harmincötezer résztvevője volt Kecskeméten a vasárnapi eucharisztikus napon tartott körmenetnek.

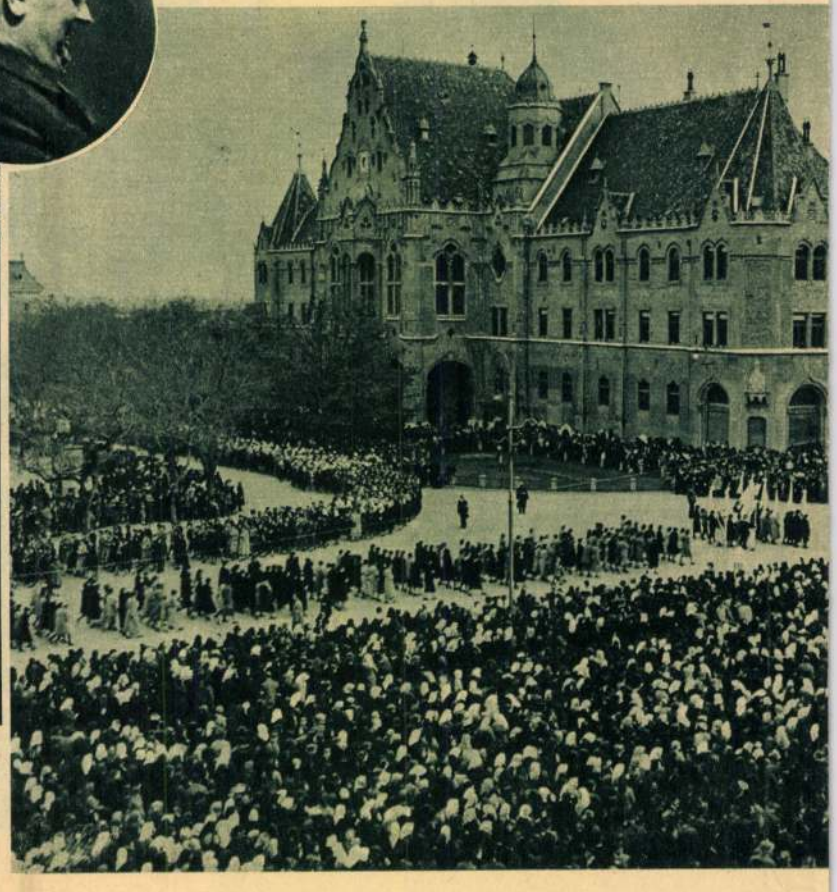

Üzen a Kongresszusi Iroda Budapest, IV. ker., Ferenciek-tere 7.

1. Figyelmeztetés a Kongresszusra jövő ft. papsághoz. A Hitbuzgalmi Bizottság kéri a főtisztelendő papságot, hogy mindazok, akik a Kongresszus napjaira vidékről Budapestre feljönnek, sziveskedjenek az itteni szállásuk cimét, valamint ittartózkodásuk napjait irásban a Bizottsággal közölni. Tekintet nélkül arra, hogy lakásukat a Kongresszus lakáshivatala utján, vagy magánuton szerezték. A Bizottságnak erre a misebeosztás, valamint a gyóntatás beosztása miatt föltétlenül szüksége van, mert csakis a központi beosztás szerint juthatnak a Kongresszus napjaiban miseoltárhoz.

2. A körmeneteknél sorfalat álló iskolás ifjuság részére szükséges pápai és nemzeti szinü papirzászlócskák — iskolánkint egy tételben — darabonkint 2 fillérért átvehetők a Cserkészbolt Szövetkezetnél (Budapest, V., Nagy Sándor-utca 6. sz. a.)

3. Az eucharisztikus emlékbélyegblokkok kiszolgáltatását május 16-án kezdik meg a postahivatalok. A belföldiek részéről előjegyzett bélyegblokkokat május 21-éig lehet átvenni. Ugyancsak május 16-án veszik használatba a budapesti postahivatalok a különleges kongresszusi keletbélyegzőket és azokat május 29-ig használják.

4. A MÁV. igazgatósága május 26-ra, az ifjuság közös szentáldozására, május 27—28-ra, a férfiak éjféli szentmiséjére, május 29-re, a Kongresszus záróünnepségére, továbbá május 30-ára, a Szent István ünnepségek megkezdésére — nagyobbára Budapest környékéről — 65 különvonatot indit. Ezeken a különvonatokon 57 százalékos kulturvonati (a diákvonatokon 66 százalékos) kedvezmény vehető igénybe. Ezt a kedvezményt 50 km-en felüli távolság esetén a kongresszusi Utazási igazolvány alapján, 50 km-en aluli távolság esetén kivételesen a Tagsági jegy alapján lehet megszerezni. Bővebb felvilágositást az IBUSz kongresszusi kirendeltsége nyujt (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7., III. lépcső, I. emelet, távbeszélő 180—977).

5. Nyomatékosan figyelmeztetjük a közönséget, hogy a kongresszusi főünnepségek szinhelyére — a kordonon át — csak Tagsági jeggyel lehet belépni azoknak, akiknek nincsen Utazási igazolványuk, tehát a budapestieknek is. A Tagsági jegy ára 1 pengő.

A budapesti egyházközségek, csoportbizottságok és egyesületek kongresszusra előkészitő gyülése. Május 4-én, szerdán délután fél 6 órakor az Ujvárosháza közgyülési termében (IV., Városház-utca 62—64) a budapesti egyházközségek elnökségei, eucharisztikus kongresszusi végrehajtóbizottságai, karitász-vezetői, valamint az egyes hivatásrendi csoportok zelátorai és a katolikus egyesületek kiküldöttei értekezletet tartanak. Az értekezlet tárgya Budapest katolikus társadalma minden rétegének az Eucharisztikus Világkongresszuson való részvételének megbeszélése. Ennek a gyülésnek tárgysorozatán különösképen a május 27-én, pénteken éjjel ¾11-kor a férfiak számára a Hősök-terén tartandó szentségimádásán és éjféli szentmisén, valamint a nők számára Budapest 11 templomában ugyanezen a napon este 9—10-ig rendezendő női szentórán való részvételének módozata szerepel. Az értekezlet elnöke dr. *Mészáros* János érseki ált. helytartó. Felszólalnak P. *Böle* Kornél O. P., *Barkóczy* Sándor esperes-plebános, valamint a Központi Csoportbizottság részéről *Strecke* Ernő hittanár, a Kongresszus Főbizottsága részéről *Huszár* Károly v. miniszterelnök.

Kórházi betegek előkészitése az Eucharisztikus Világkongresszusra. Az Eucharisztikus Világkongresszus Hitbuzgalmi Bizottsága kérésére a Nagyméltóságu *Püspöki Kar* elrendelte, hogy lehetőleg a husvét utáni 2-ik Jó Pásztor vasárnapot megelőző vagy követő napjaiban az összes kórházakban ápolt katolikus vallásu betegek számára triduumot tartsanak. Erre a célra *Gabriella* főhercegasszony védnöksége alatt külön albizottság alakult, amely megkereste a kórházak fenntartó hatóságait és testületeit ennek engedélyezése céljából, amit ezek készségesen meg is adtak. A legtöbb kórházban e héten tartották a betegek triduumát, amelyet vasárnap közös szentáldozás és sok helyen eucharisztikus körmenet fejezett be, hogy ilyenképen azok a betegek, akik a kongresszuson betegségük miatt nem vehetnek részt, mégis belekapcsolódjanak a lelki előkészületbe. A betegek triduumának előkészitését Budapestre vonatkozólag *Korének* József, az Uj Szt. János-kórház lelkésze, vidékre vonatkozólag P. *Köhler* Ferenc lazarista házfőnök irányitotta. Amely kórházban Jó Pásztor vasárnap előtt nem volt meg, a *Püspöki Kar* engedélye alapján a következő héten rendezik meg a betegek triduumát.

Minden szülő figyelmét felhivjuk
Budapest egyik legrégibb leányintézetére, a
SZENT MARGIT INTÉZETRE
IX., Knézits-u. 7. — Telefon: 186—423.
A Patrona Hungariae leánygimnázium I—VIII. osztályába, kétéves kereskedelmi szaktanfolyamába, polgári leányiskolájába és elemi iskolájába felvesz bennlakó, félbennlakó és bejáró növendékeket. Jelentkezések már most elfogadtatnak. Bővebb felvilágositást ad az intézet vezetősége.

KÜLÖNLEGES INTÉZKEDÉSEK AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS KÖRMENETEIRE FELVONULÓ TÖMEGEK SZÁMÁRA

Az eucharisztikus kongresszus hetében három impozáns és a magyar fővárosban eddig még nem látott körmenet szinhelye lesz Budapest és e körmenetekre olyan óriási tömeg fog felvonulni, hogy a rend biztositása érdekében különleges intézkedéseket kell életbeléptetni. Az első a május 26-iki *hajókörmenet lesz a Dunán.* Ennél egész stratégiai tervet dolgozott ki az ünneprendező bizottság, hogy biztositsa annak az egymillió embernek az elhelyezését, akik a Duna két partján sorakoznak fel, hogy szemtanui lehessenek Krisztus Király diadalutjának. A Dunához torkoló uteákban és a közeli tereken gyülekező helyeket állitanak fel és innen vezetik a hiveket a Dunapartra, az előre megállapitott helyekre. A dunai körmenetre csak kevés résztvevő számára jutott bérletben ülőhely. Akik ilyen jeggyel rendelkeznek, azok számára külön gyülekezőhelyet fognak kijelölni és az elhelyezkedés időpontjáról is külön értesitést fognak kapni. Ez az Oltáriszentséget vivő körmenet a Szent István Bazilikából indul és a rendezőség most állitja össze a menetben résztvevő csoportokat. A dunai hajóállomáshoz érkező menet a kijelölt diszhajókon helyezkedik el és végigvonul a Dunán felfelé, megkerüli a Margitszigetet, völgymenetben a Horthy Miklós-hid tájékán fordul vissza és a hajók kikötése után ismét a Bazilikába tér vissza. — Rendkivül nagyszabásu manifesztációnak igérkezik a május 29-iki *eucharisztikus körmenet* is, amelynek kiindulási helye ismét a Szent István Bazilika, ahonnan a menet az Andrássy-uton keresztül vonul a Hősök-terére. Az ebben résztvevő tömegeket két csoportra osztják. Az első egyenesen a Hősök-terére vonul, ott foglalja el a számára kijelölt ülő- és állóhelyeket. Ezt követi az Oltáriszentséget kisérő és a templomból induló menet, amelyben résztvesznek a külföldi nemzetek képviselőin kivüli a mindkét nembeli ifjuság formaruhás csapatai, az egyházközségek és egyesületek legfeljebb 80—100 tagu sötétruhás küldöttségei, a testületek, a hatóságok kiküldöttei, a szines népviseleti csoportok, külön a férfiak, a nők, legények és leányok, azután a női szerzetesrendek tagjai, a szerzetes és a világi papság, a polgári és katonai hatóságok vezetői, majd a püspökök, érsekek és biborosok. Minthogy tulajdonképpen két menet vonul fel, a rendezőség külön fogja megállapitani a százezres tömegek gyülekezőhelyeit és időpontját és külön a Szent István Bazilikából induló diszmenet gyülekezőhelyeit és időpontját. Az ünnepségrendező bizottság a liturgikus bizottsággal együtt arról is gondoskodik, hogy a körmenet alkalmával ne csak a Bazilikában legyen szentmise, hanem az utvonal mentén több helyen tábori oltárokat állitsanak fel, ahol a szabad ég alatt gyülekezők is hallgathassanak vasárnap szentmisét. — Végre a harmadik a *Szent Jobb-körmenet* lesz május 30-án, amely egyben bevezetője a Szent István jubileumi év ünnepségeinek. Ez a körmenet az Országház előtti térről indul el és az Alkotmány-uteán, Vilmos császár-uton és Andrássy-uton vonul végig a Hősök-terére és impozáns keretek és külső pompa között kisérj el Szent István király diesőséges Jobbját az ünnepi oltárhoz. — E három körmenet rendjének zavartalan biztositására nagyban folyik az ünneprendező bizottságban az előkészités munkája, hogy minden zavaró incidens nélkül, a legtelejesebb rendben folyjon le e három ünnepi manifesztáció.

AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESZSZUS AZ EGÉSZ MAGYARSÁG LEGFÉLTETTEBB GONDJA

A HERCEGPRIMÁS A HŐSÖK TERÉN ÉS AZ ELNÖKI TANÁCS ÜLÉSÉN

A biboros-hercegprimás, aki szombaton a fővárosban tartózkodott, délután, még az Oltáregyesület kiállitásának megnyitása előtt dr. *Bartmann* Miklós pápai kamarás, hercegprimási titkár és *Esty* Miklós világi pápai kamarás kiséretében megjelent a Hősök-terén és dr. *Zsembery* István, a kongresszus ünnepségrendező bizottsága elnökének kalauzolásával megtekintette a kongresszusi oltár és a tribünök épitésének nagy iramban folyó munkálatait. Délután 5 órakor az Eucharisztikus Világkongresszust előkészitő főbizottság ülésén elnökölt a hercegprimás. Az elnöki tanács részletesen megtárgyalta a világkongresszus megnyilatkozásait, különösen a Hősök-terén lefolyó mozzanatokat, igy a 60.000 gyermek közös szentáldozását, a 100.000 férfi éjjeli szentségimádásának részleteit, a dunai eucharisztikus körmenet egyedülállóan impozáns kereteit, a pápai legátus főpapi miséjét, amelyen az összes résztvevők közös szentáldozáshoz járulnak, a kongresszust bezáró hatalmas körmenetet és a Szent Jobb körmenetet.

Ezután meghallgatta az elnöki tanács a pénzügyi bizottság jelentését, amelyet *Jakabffy* Károly pénzügyminiszteri osztályfőnök, a bizottság előadója ismertetett, majd a külügyi osztály jelentését, amelyet dr. *Berczik* Sándor HÉV vezértitkár, a külföldi propagandabizottság előadója terjesztett elő. Az elnöki tanács nagy megelégedéssel állapitotta meg, hogy az Eucharisztikus Világkongresszus következtében az egész világ figyelme Magyarországra irányult. Ezt a nagyjelentőségü eredményt a Szentszék szeretetének és figyelmének köszönheti az ország. A kongresszus az egész magyarság legnagyobb és legféltettebb gondja lett. Minthogy a hatóságok, a székesfőváros és a magyar társadalom a kongresszus minden ügyét magáénak tekinti, a Magyarországba lépő külföldi zarándok azt fogja érezni, hogy vendége nemcsak a magyar katolicizmusnak, ha nem az egész magyar nemzetnek.

Örömmel állapitja meg az elnöki tanács, hogy az eucharisztikus triduumok sikere következtében az egész nemzetet átjárta az eucharisztikus áhitat és igy a külföldi zarándokokat ettől a bensőséges áhitattól átitatott lelkület és szeretet vár. Azt is megállapitja az elnöki tanács, hogy mindvégig sikerült a kongresszust tulajdonképpeni feladatkörén a lelki sikon megtartani és nem jutott soha olyan helyzetbe, hogy a politikával kerüljön kapcsolatba. Az elnöki tanács meg van arról győződve, hogy az európai katolikus közvélemény ugy tekinti a kongresszust, mint a keresztény békeség demonstrációját és hogy a várt számban zarándokol el Budapestre.

Az elnöki tanács ülése közben érkezett meg az a római hiradás, hogy az Osservatore Romano szombat esti számában hivatalosan is megjelent *Pacelli* Jenő bibornok-államtitkárnak a budapesti Eucharisztikus Kongresszus pápai legátusává történt kinevezése. Az elnöki tanács nagy örömmel és hálával vette ezt a hirt s meg van győződve arról, hogy a magyarság legszélesebb rétegeibe kelt óriási örömet az a körülmény, hogy a Szentatya magát a biboros-államtitkárt küldi a kongresszusra.

Olvassa a Képes Krónikát!

A MI CÉGEINK

BEDNAY MŰBÚTOR TERMEI, Budapest, VII., István-ut 20.

Szövetek női és férfi, selyem, sifon és vászonáruk megbizható bevásárlási helye Ürmössy és Eördögh IV., PETŐFI SÁNDOR-UTCA 3. UDVARBAN

IV. Szervita tér 10. Müller női kalap

ING 2 gallérral, szintartó puplinból P 6.50
Bazsó JÁNOS, Pesten, VIII Baross-utca 66 JÓZSEF, Budán, XI., Horthy Miklós-út 70

ÓRÁK Müller-nél (V. Városház utca 6) Alapitva 1879

Eucharisztikus jelvénnyel ellátott levélpapirt és levelező kártyát használjon. Tábor papirüzlet, IV., Veres Pálné- és Irányi-u. sarok. Tel 18—42—18

KALAPOKAT, INGEKET

Nagy Ferencnél vegyünk MUZEUM-KÖRUT 2 ERZSÉBET-KÖRUT 27

Paplan-, matrac-, ágynemükészitő Perjámosi István VIII. Vas-utca 5. és IV., Veres Pálné-utca 9. szám

Cipő olcsó és jó, nagy választék DOMONKOS VI, Teréz-krt 27. 50 éves cég

VÁSZON. FEHÉRNEMŰ. KELENGYE MÖSSMER Alapitva 1852 IV., VÁCI-UTCA 1 Telefon 38-81-32

HARISNYA, FÉRFI-, NŐI DIVAT, rövidáru Konta és Kaloszek IV., APPONYI-TÉR

TÖLTŐTOLL, IMAKÖNYV ECKER -től VIII., Vas-u. 12. Névaláirásokat dijtalanul bevésünk

A **Máriaremetei kegyhelyen** ez évi *május 15-én* leplezik le és áldják meg az eucharisztikus Szent Év és Szent István királyunk 900 éves jubileuma emlékére, a hivek adakozásából létesitett Szent István kutat. Délelőtt 6, 7, 8, 9 és 12 órakor csendes misék. 10 órakor az ünnepélyes főpapi szentmisét, szentbeszédet s utána a kut ünnepélyes megáldását dr. Czapik Gyula prelátuskanonok végzi. Délután ½3 órakor litánia, este 6 órakor májusi ájtatosság szentbeszéddel. A főistentisztelet alatt a rákospalotai plebániatemplom vegyes énekkara fog közre működni. A Szüz Anya és szent királyunk tisztelőit szeretettel várják a *máriaremetei Szerviták.*

Aranykoszorus PAPI SZABÓ Szovik József reverenda, cimáda készitő BUDAPEST, IV., Veres Pálné-utca 15. I. e. Telefon 1-841-63

Az „Isteni Szeretet Leányai" társulatának vezetése alatt álló Szent Margit-intézet, Budapest, IX. kerület (Knézits-utca 7.) több iskolatipuson kivül *egy- és kétévfolyamu női kereskedelmi szaktanfolyamot* is tart fenn. Az I. évfolyam önmagában befejezett egészet ad. Itt a tanulók főképpen a gyors-, gép-, szép- és magyar helyesirásban, a kereskedelmi számtanban és könyvelésben kapnak alapos és az irodákban is felhasználható kiképzést. A II. évfolyam az ügyességek további gyakorlása, a kereskedelmi szakismertek kellő elmélyitésére nyujt módot. Ez az évfolyam tehát el is hagyható azok számára, akiknél ez szükséges. Beiratási dij: 15 P, a tanitási dij havonta 12 P.

MISKOLC, MINORITA rend-ház, SERAFIKUM
nevelőintézetébe a fölvételek megkezdődtek. Prospektus ingyen.

Hász püspök mondja a lengyel nemzeti ünnep alkalmából a szentmisét. A *Magyarok Lengyelbarát Szövetsége* a lengyel nemzeti ünnep alkalmából május 3-án, kedden reggel 10 órakor a Szent Ferencrend budapesti belvárosi templomában ünnepi istentiszteleten jelenik meg, melyen a szentmisét dr. *Hász* István tábori püspök pontifikálja. A szentmise alatt az Egyetemi énekkarok énekelnek.

Felvétel a ferencrendiek Szüz Máriáról nevezett tartományába. *Felvételt* nyerhetnek a papnövendékek közé azok az érettségizett, illetve VII., VI., V. osztályt végzett gimnazista ifjak, akiket Szent Ferenc örökifju, derüs szelleme hivogat a szerzetesi életre. A folyamodványok (érettségi, illetve évvégi bizonyitvánnyal, keresztlevéllel, szülők egyházi házasságlevelével, illetékes lelkészük vagy hittanáruk által kiállitott erkölcsi bizonyitvánnyal s a szülői beleegyezést tanusitó nyilatkozattal, mely szerint fiuktól, mint szerzetestől soha anyagi támogatást nem várnak, felszerelten folyó évi junius 30-ig a tartományfőnöki hivatal cimére (Budapest, IV., Ferenciek-tere 8.) esedékesek. A Ferencrend megnyitja kapuit még az olyan 17. életévüket betöltött, egészséges, lehetőleg ipari képesitéssel biró ifjak előtt is, akik *a segitő rendtársak* sorában kivánnak Istennek szolgálni.

A kongresszusi könyvpiac eseménye!:
Dr KLINDA PÁL
ÖRÖK MISEKÖNYV
Imákkal és énekekkel. Magyar Kórus kiadás á P 5.80, előjegyzésben P 5.—. Megjelenik: május 1. Megrendelhető: IX., Thaly Kálmán utca 36. Postacsekk: 20.788

Az Ujságirók Egyesülete elnökválasztása az Osservatore Romanoban. Az *Osservatore Romano* szombaton Budapestre érkezett száma első oldalon külön cikk keretében meleg hangon emlékezik meg arról, hogy a Magyar Ujságiró Egyesület dr. *Tóth* László főszerkesztőt választotta elnökévé. A Vatikán félhivatalosa kiemeli a választás fontosságát, tekintettel arra az átalakulásra, amely a magyar ujságiró rendben a kamara megalkotásával kapcsolatban végbemegy. Ezután szóról-szóra idézi az Osservatore Romano dr. *Tóth* László székfoglaló beszédének azokat a részeit, ahol a szentistváni gondolatról, a keresztény nemzeti politikáról, a keresztény humanitásról, a magyar alkotmányosságról és a sajtószabadságról szólott.

A városmajori plébánia májusi szónokai 1—15-ig: Május 1-én *Zimányi* Mihály premontrei kanonok, május 2-án *Hohmann* Antal káplán, május 3-án vitéz dr. P. *Szabó* Pius főesperes, május 4-én *Pribelszky* Pál hittanár, május 5-én dr. *Ajtai* Kálmán hittanár, május 6-án *Puszta* Sándor plebános, május 7-én *Ebner* Jenő lazarista atya, május 8-án dr. *Krywald* Ottó prelátus, május 9-én dr. *Szabó* Imre érsekhelynökségi titkár, május 10-én dr. *Kosztersitz* József igazgató, május 11-én dr. *Brisits* Frigyes ciszterci ta r. igazgató, május 12-én *Radb* Kornél hitoktató, május 13-án *Kriegs-Au* Emil plebános, május 14-én dr. *Mészáros* János ált. érseki helytartó, május 15-én *Szilágyi* Oszkár l. igazgató. Vasár- és ünnepnap szentbeszéd 6 órakor, hétköznap fél 7 órakor, utána litánia.

Az Emericana hirei

Vasárnap:

A Pannonia bucsuja és avató kiskáptalanja. (VI., Hegedüs Sándor-u. 9.). Vezérkari értekezlet délelőtt fél 12 órakor (XI., Szent Imre herceg-uti gimnázium). Hunnia családi estje délután 6 órakor (Emericana-ház).

Hétfő:

Rhetor iskola délután fél 6 órakor. Előad: Bognár Elek szinművész. (Emericana-ház). Vezetőképző kurzus este fél 7 órakor. Előad: dr. Telkes István, dr. Kalmár János. A Matra aoródvizsgája este 7 órakor. (Emericana-ház). Seniori Conferencia este fél 9 órakor. (Emericana-ház).

Szerda:

Hölgytisztviselő összejövetel délután 6 órakor. (Emericana-ház). Transsylvánia apródvizsga este 8 órakor. (Emericana-ház).

Péntek:

Vezetőképző kurzus este fél 7 órakor. Beszédet tart: dr. Schwartz Elemér egyetemi tanár, Anonymus. (Emericana-ház). Trans Danubia Curális ülése este fél 8 órakor. (Emericana-ház). Transsylvánia Curális ülése. Este 8 órakor. (Emericana-ház).

Szombat:

Bölcsész Blokk Irodalmi estje fél 8 órakor. (Emericana-ház).

Vasárnap:

Este 7 órakor Transsylvánia kisasszonyavatása. (Emericana-ház).

A HERCEGPRIMÁS A KORMÁNYZÓ FELESÉGÉNEK JELENLÉTÉBEN NYITOTTA MEG AZ OLTÁREGYESÜLET KIÁLLITASÁT

A Központi Oltáregyesület minden esztendőben kiállitást rendez azokból a templomfelszerelési tárgyakból, amelyeket tagjai a vidéki szegény templomok részére részben készitenek, részben adományoznak. Ez évben a közelgő Eucharisztikus Kongresszusra való tekintettel a szokottnal is nagyobb szabásu volt az előkészület, mert jelentős részben itt készültek a kongresszus tömeges áldoztatásaihoz szükséges egyházi felszerelések. Ezeknek kiállitását, amely több mint 3000 egyházi felszerelési tárgyat ölel fel, szombaton délután 4 órakor nyitotta meg ünnepélyesen dr. *Serédi* Jusztinián biboros-hercegprimás. A megnyitási ünnepélyen megjelent vitéz nagybányai *Horthy* Miklósné, Erzsébet főhercegasszony, dr. *Rott* Nándor veszprémi megyéspüspök, *Esterházy* Mary grófnő elnöknő vezetésével az Oltáregyesület tagjai, közöttük az arisztokrata hölgyek nagyszáma, igen sokan a fővárosi lelkészkedő és szerzetespapság tagjai közül és az apácarendek képviselői. Többek között megjelentek: gróf *Esterházy* Móricné, gróf *Zichy* Rafaelné, gróf *Apponyi* Albertné, herceg *Metternich* Sándorné, gróf *Wenckheim* Frigyesné, gróf *Zichy* Gabriella, báró *Skerlecz* Károlyné, *Szegedy-Maszák* Aladárné, báró *Orosdy* Fülöpné, *Bornemisza* Gézáné, *Tabody* Ida, báró *Jeszenák* Istvánné, *Zsembery* István, *Mihalovics* Zsigmond, *Bednárz* Róbert, *Töttössy* Miklós, *Tiefenthaler* József.

A kiállitás az *Örökimádás-zárda három nagy termében* és folyosóin van elhelyezve. Változatos és szinpompás képet mutat az ötvösművészet remekeivel, az egyházi ruhák változatos színeinek különféle himzéseivel és a liturgia igen sok művészi felszerelésével. A kiállitás megnyitása a diszteremben volt, ahol a biboros-hercegprimást, aki *Bartmann* Miklós pápai kamarás, hercegprimási titkár és *Esty* Miklós világi pápai kamarás kiséretében érkezett, dr. *Mészáros* János érseki helytartó üdvözölte és az Oltáregyesület történetének rövid összefoglalása után kiemelte a mostani kiállitás jelentőségét, amely másfél év munkájával *elsősorban az Eucharisztikus Kongresszust*, azután pedig a magyarországi szegény templomok célját szolgálja. Külön rámutatott azokra a nagyobb értékü adományokra, amelyek a kiállitás diszét alkotják. Ezek között van az a diszes sárközi himzésü kazula, amelyet az Eucharisztikus Kongresszus alkalmával a Szentatyának ajánlanak fel, *a kormányzó felesége által saját kezüleg himzett remekmüvü miseruha* és az a hatalmas szentségtartó, amelyet majd a kongresszus ünnepségein használnak és amelynek értéke 40.000 pengő. Az érseki helytartó részletesen felsorolta azokat az intézményeket és egyéneket, akik adományaikkal lehetővé tették, hogy több mint 400 templom kapjon egyházi felszereléseket és a kongresszusra 114 helyre 740 oltáruak juttassanak felszereléseket, amelyeket a kongresszus után ugyancsak szegény templomok között fognak kiosztani. Kiemelte a kiállitás egyik kedves mozzanatát, az erénygyakorlatok buzaszemes zacskóit, amelyek a lelki előkészülést szolgálják a kis gyermekek részéről és több mint 22 millió erénygyakorlatról számolnak be.

Serédi Jusztinián biboros-hercegprimás válaszában kiemelte, hogy országszerte általános a megmozdulás az Eucharisztikus Kongresszus jegyében. Természetes, hogy ebben elöljárnak azok, akik életük jórészét az Eucharisztia szolgálatának szentelik. A legnagyobb örömmel tölti el a jelentésnek az a része, amely az előkészületi jócselekedetekről és erénygyakorlatokról szól és hogy az Oltáregyesület hölgyei ebben a szentévben kettős erővel dolgoztak. Külön köszönetet mond vitéz nagybányai Horthy Miklósnénak példaadó munkásságáért, Erzsébet főhercegasszonynak, Rott Nándor veszprémi püspöknek és mindazoknak, akik lehetővé tették ennek a kiállitásnak sikerét. A biboros-hercegprimás ezután felöltötte az egyházi ruhákat és a papság segédkezésével megáldotta a különféle egyházi felszereléseket, amelyek a kiállitás anyagát alkotják.

Az egyházi szertartás után a biboros-hercegprimás Mátrai Gyula pápai káplán kiséretében elhagyta a kiállitás helyiségét, amelynek termeit a kormányzó felesége és a megjelent előkelőségek ezután részletesen megtekintették.

A 20 ÉVES MAGYAR KATOLIKUS NŐEGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

A Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetsége szombaton délután 5 órakor a Szentkirályi-utca 7. sz. alatt tartotta 20-ik évi rendes közgyülését gróf *Zichy* Rafaelné elnöklésével. Az ünnepi közgyülésen megjelent előkelőségek sorában ott voltak: dr. Angelo *Rotta* c. érsek, apostoli nuncius, dr. *Hász* István tábori püspök, a szövetség szakosztályainak vezetői: gróf *Hunyady* Józsefné, *Schandl* Károlyné, *Szegedy-Maszák* Aladárné, *Stumpf* Károlyné és sokan mások. Az elnöklő gróf *Zichy* Rafaelné a 20-ik közgyülés alkalmából megnyitójában utalt a szövetség keletkezésére és figyelmeztette a szövetség tagegyesületeinek megjelent vezetőit, hogy ma éppen olyan komoly időket élünk, mint husz év előtt és a vallásos és hazafias érzések fejlesztésére ma is éppen olyan szükség van, mint volt annakidején. Inditványára a közgyülés üdvözlő táviratot küldött dr. *Serédi* Jusztinián biboros-hercegprimásnak, akit — bár a fővárosban tartózkodott — fontos egyéb elfoglaltságai akadályoztak meg abban, hogy megjelenésével a közgyülést megtisztelje. Dr. *Sprenger* Mária Mercedes főtitkári jelentéséből kitünt, hogy a szövetség az idén 857 katolikus (köztük 535 vidéki) nőegyletnek volt az összefogó szerve. Beszámolt a jelentés a szövetség által rendezett „Nagykarácsony éjszakája" előadás nagy sikeréről, valamint arról, hogy az elmult évben a tagegyesületek 27.216 előadást rendeztek és csupán a fővárosi tagegyesületek több mint 189.000 pengőt juttattak karitativ célokra. *Svachulay* Ilona titkárnő a vidéki tagegyesületek működéséről adott tájékoztatót. A szövetség financiális ügyeinek megbeszélése után az inditványokat tárgyalta a közgyülés. A faluszervező iroda vezetősége nevében *Luczenbacher* Rita magyar motivumu babát ajándékozott az elnöknőnek. Végül dr. *Hász* István tábori püspök mondott záróbeszédet és abban méltatta a szövetség munkáját, amely mindenkit csodálattal tölt el. A gyönyörü mult azonban arra kötelezi a szövetség tagjait, hogy az uj 20 esztendő küszöbén lelkesedéssel haladjanak előre a megkezdett uton. Ezt kivánja tőlük a Haza és az Anyaszentegyház. Örömét fejezte ki a tábori püspök azon, hogy a májusi ájtatosságok első napján a szövetség tagjai teszik le a Szüzanya lábaihoz a legszebb virágot, mert ők husz év áldásos munkáját ajánlhatják fel. Befejezésül a pápai nuncius főpásztori áldását adta a megjelentekre.

Uj püspök. XI. Pius pápa dr. *Buzalka* Mihályt, a nagyszombati szeminárium rektorát az ujonnan szervezett nagyszombati egyházmegye segédpüspökévé nevezte ki. Az uj püspök hosszabb ideig működött Budapesten is.

ORSZÁGOS ÜVEGFESTÉSZET
JOHAN HUGÓ
BUDAPEST, VI., Lehel-utca 14. (V. em. 10.
MÜVÉSZI TEMPLOMABLAKOK KÉSZITÖJE

A XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus világraszóló ünnepségeinek bevezetője a budapesti róm. kat. egyházközségek Eucharisztikus Diszhangversenye május 23-án, hétfőn délután félhat órakor a Szent István Bazilikában, vitéz nagybányai *Horthy* Miklósné és *Anna* főhercegnő fővédnöksége alatt. Előadásra kerül Budapesten először *Mozart:* Litaniae de venerabili Altaris Sacramento No. 243, ezenkivül Beethoven, Liszt egyházi művei és gregorián korálisok. A közreműködő művészek sorában *Basilides* Mária, *Eyssen* Irén, *Laurisin* Lajos, *Lengyel* Gabriella, *Rácz* Matild, továbbá *Vaszy* Viktor vezényletével a Budapesti Palesztrina Kórus, az *Emericana Liszt* Ferenc zenekara és *Béres* István teológiai tanár vezetésével az esztergomi papnövendékek gregorián kórusa szerepel. Jegyek elővételben kaphatók 60 fillértől 3 pengőig az Eucharisztikus Kongresszus Női Bizottságánál, Ferenciek-tere 7., Rózsavölgyi és Társulat könyvkereskedésében, Kecskeméti-utca 2., az *Érseki Helytartói Hivatalban*, I., Lant-utca 2, az Emericana jegyirodájában, Bástya-utca 11. és a Bazilika sekrestyéjében.

Az Eucharisztikus Kongresszus ünnepségeire részvételi jegyek
kaphatók:
Christophoros
a Nemzeti Ujság és Uj Nemzedék utazási és menetjegyirodája Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 5. sz.
Telefon: 18—78—52 és 18—95—33.

Budapesti lóversenyek

Cabala nyerte
a Batthyány—Hunyady dijat

A kormányzó jelenlétében nagy látogatottság mellett folyt le a *Magyar Lovaregylet Király-dij* meetingjének szombati első napja. Óriási érdeklődés előzte meg a *Batthyány—Hunyady-dijat*, mert a hagyományos verseny startjához a *Milleniumi-dijnak* csaknem valamennyi komoly pályázója felsorakozott. A versenyt szép stilusban nyerte meg *Cabala*, de a finisben nagyon jó momentumá volt a második helyezett *Darfur*-nak is, amely az utolsó métereken szépen felnyomult és háromnegyed hossznyira közelitette meg a győztest. *Bársony* is kitünően tartotta magát, de amint előrelátható volt, a mérföldes távot nem állta végig. Szép győzelmével *Cabala* alighanem a *Milleniumi-dij* első favoritjává lép elő, annak ellenére, hogy tavaly is, a szezon elején, nagy formát mutatott, de éppen a *Milleniumi-dijban* csődöt mondott. A *Milleniumi-dij* posszibilis pályázójának *Darfur*-t tartjuk szombati futása után itélve, mert a legjobb benyomást keltette. A többi versenyek közül különösen *Albusz*, *Buvár* és *Quarnero* győzelme volt népszerü, az egyetlen meglepetést *Aszfaltbetyár* keltette a *Váci-dijban* aratott győzelmével.

Részletes eredmény a következő:

I. **Váci dij.** 1. Tápiósági m. **Aszfaltbetyár** (8) Balog. 2. Sirató (4) Teltschik. 2. Bric-a-brac (10) Klimscha A. Fm.: Figaro, Riaués. Ábránd, 1 és félh., holtv. Tot.: 10:201, 57, 15, 17. Befutó: 421 és 951.

II. **Gátverseny.** 1. Erdőmajori m. **Quarnero** (5) Stecák. 2. Hali-Gani (6) Stankovics. 3. Resista (5) Balázs J. II. Fm.: Wait-a-bit. Művész. Háromnegyedh., 15 h. Tot.: 10:17, 13, 16. Befutó: 59.

III. **III. oszt. korteherverseny.** 1. Isseikutz Gy. **Dobos** (5) Kajári. 2. Huascar (1 és fél) Gutai. 3. Censor (2) Balog. Fm.: Árnád, Virulj, Fejh., 4 h. Tot.: 10:67, 26, 18. Befutó: 252.

IV. **Batthyány—Hunyady-dij.** 1. Schiffer M. **Cabala** (6) Szentgyörgyi. 2. Darfur (2) Teltschik. 3. Bársony (1 és fél) Keszthelyi. Fm.: Fürstenbrauch, Cimbora, Csáklyás, Derüs, Háromnegyedhossz, ötnegyedh. Tot.: 10:46, 14, 13, 16. Bef.: 143.

V. **Welter-handicap.** 1. Boglár-ist. **Albusz** (2) Dósai. 2. Agrippina (10) Klimscha A. 3. Rojtos (3 és fél) Balog. Fm.: Hédie, Mécs, Victória, Argument, Dráma, Gyöngyvér, Viszta, Nincs több, Herta, Lubló, Fejh., nyakh. Tot.: 10:34, 17, 26, 17. Befutó: 1—2. 174, 1—3. 58.

VI. **Handicap.** 1. Rubin S. **Buvár** (4) Nagy G. 2. Cipó (12) Csaplár. 3. Gyöngy (10) Weissbach. Fm.: Maréchal Soult, Nanking, Gellért, Clarion, Gaffe, Fütykös. Nyakh., félh. Tot.: 10:71, 44, 54, 55. Befutó: 1—2. 1404, 1—3. 802.

VII. **Eladók handicapja.** 1. Horvát E. **Pir.** (4) Szentgyörgyi. 2. Borzas (5) Klimscha A. 3. Bokréta (1 és fél) Gutai. Fm.: Minek?, Progressiva, Dénes, Adisababa, Limanova, Labore, Mateosz, Kegyetlen. Tot.: 10:65, 22, 16, 14. Befutó: 1—2. 206, 1—3. 110.

Vasárnap:

Egyesitett Nemzeti- és Hazafi-dij

A nagyhagyományu klasszikus versenyek sorában igen előkelő helyet foglal el a vasárnap lefutásra kerülő *Egyesitett Nemzeti- és Hazafi-dij*, amelynek idei mezőnye is elsőrangu képviselőiből áll a derby-évjáratnak. A verseny győztese minden bizonnyal az idei klasszikus versenyek nagy szerepet játszó képviselője lesz. Az értékes mezőnyben a már futott lovak közül *Pilatus* mutatott igen meggyőző formát, de a legtöbb bizalom mégis *Vinko H.* klasszisában összpontosul, ugyhogy ennek a két telivérnek párharca döntheti el a dij sorsát.

A vasárnapi versenynap másik érdekes eseménye az első *Kétéves verseny*, amelyben a fiatal évjárat korai formában lévő tagjai mutatkoznak be. Különösen a jószármazásu *Parma*, *Dear me!* és *Canio* kedvező szereplését várjuk. A többi futam is, nagy mezőnyeivel és érdekesnek igérkező lefolyásával, méltónak mutatkozik az első májusi galoppverseny-naphoz.

Jelöltjeink a következők:

I. *Titok—Cavaliero*
II. *Parma—Dear me!*
III. *Saturn—Pénz*
IV. *Vinko H.—Pilatus*
V. *Babona—Széltoló*
VI. *Muki—Riadó*
VII. *Cirada—Irun*

Cifka József cég beltagjai és személyzete mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett és nagyrabecsült munkatársuk és Főnökük,

Cifka József ur

f. é. április 30-án váratlanul elhunyt.

Szeretett munkatársunk és főnökünk távozása pótolhatatlan veszteséget jelent számunkra és emlékét mindenkor hálával és kegyelettel fogjuk megőrizni. Temetése május 2 án délután fél 5 órakor a Kerepesi-ut melletti róm. kat. temetőben lesz.

Horthy Miklósné

— **Pompás miseruhát hímzett a kormányzóné.** Az *Üllői* úti Örökimádás zárdában szombaton délután négy órakor nyitja meg *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprímás a Központi Oltáregyesület *eucharisztikus szentévi nagy kiállítását.* A kiállítás megnyitásán megjelenik a kormányzó felesége, az eucharisztikus kongresszus fővédnöke is, aki *sajátkezűleg hímzett pompás miseruhát ajánlott fel az Oltáregyesületnek* a kettős szentév alkalmával. Ezen a kiállításon mutatják be azt a sárközi népművészettel hímzett fehér selyem kazulát, amelyet *XI. Pius* pápának adományoztak.

Horthy Miklósné

Az Est
1938 ápr. 29.

MOK

Horthy Pál

grafikus iparmuvészet, iskola Fonára

utttörője a magyar motivumos díszítmények "alkalmazásának". Bombaybon sárga lázban halt meg.

Stella M: A magyar iparmüvészet vesztesége

Grafikai Szemle 1907 évf 7 z 146 l.

MDK

Horthy Pál

A m. kiáll. Saint-Louisban. Uj Idők, 1904-5. XI. 2.sz. 47 l.

MDK

Horty Pál festőművész

Horty Pál festőművész, a bpesti főv.iparrajziskola tanára, a Magyar Iparművészet c.folyóiratban megjelent dolgozatában a saint-louisi világtárlat ismertetésével foglalkozik.
A kormány kiküldöttje volt a magyar képzőművészeti kiállitás rendezésére.

Vas.Ujs.1905. 52.évf. 43.lap

MDK

Horthy Pál

Uj Idők 1904. X. 41. sz. 355.l.

MDK

Horthy pál, festö

Favágók. Olf.

MK.Seg.Bis.Müv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 3.l.
n XXXXXXXXXXXXX. Szépm.Muz.

Horti Ede

1885 okt. 11. szül. Pozsony-
ban. Iparművészeti Iskolá-
ban tanult és arután a
zinházi festészettel foglalkozott
a m. kir. operaházt és Berlin
ben és Bécsben. 10 évig
Hikisch Rezső épitész irodá-
jában is dolgozott. 1913 óta
allandóan Budapesten működik. 4 év-
vel ezelőtt állitott ki. előszor
a Mincsarnokban.

1922. VI/4 Saját
Rozlere

HORTI I. *Ede*, festő, * Pozsony 1885. A bpesti iparműv. iskolában tanult, azután a bpesti Operánál, továbbá Berlinben és Bécsben színházi festő volt. Hazatérve tíz évig Hikisch Rezső építész irodájában dolgozott. A Nemzeti Szalónban 1910., a Műcsarnokban 1918. állitott ki először.

Ke-g-I. 476 l

Zichy János gróf VIII. 10.

Horti Ede
Zugliget, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 16 l.

Horti Ede
Zugligeti részlet, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 15 1.

Horti Ede, festő; szül. 1885 okt. 11-én Pozsony-
ban. A budapesti iparművészeti iskolában végez-
te tanulmányait, aztán a m. kir. Operánál, to-
vábbá Berlinben és Bécsben a színházi festészettel
foglalkozott. Visszatérve Budapestre tíz évig Hikisch
Rezső műépítész irodájában dolgozott. A Nemzeti
Szalonban 1910-ben, a Műcsarnokban 1918-ban állí-
tott ki először.

MDK

Horti

György K: A iparm. a párisi kiáll.on. MI 1900, 233-237. l.

Horti M.D.K.

zománcos ékszertervek

kivitelező: Hibján

György Kálmán: az iparművészet a párisi kiállításon
A világ iparművészete Párisban. 1900. Szerk. Fittler Kamill és György Kálmán
Kiny. a Magyar Iparművészet 1900. évi folyamából 27.1.

M.D.K.

Horti

zománclemezes munkák
ékszerkaszetta, a polgármesteri szobában levő kandalló
/ különlegessége a Horti-féle zománcnak, hogy nagy lemezeket egy darabban, elhnzomás alkalmazása nélkül állítja elő., a zománcsejteket határoló konturokat nem applikálja, hanem maratás által hozza létre.

György Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban. 1900. Szerk. Fittler Kamill és György Kálmán
Klny. a Magyar Iparmüvészet 1900, évi folyamából

27.1.

MDK

Horti,ip.müv.

iparművészeti tárgyakal szerepel a Mübarátok Körének kiállitásán.

Ö tervezte Kabay Dánielné ip.müv.egyik selyemszönyegét. /Magy.müvésznök kiállitása/.

Női szoba illusztrációja a Mübarátok Körének kiállitásáról. -Uj Idök.1901 VII. 436.old.

MDK

Horti

Sz.G: Iparművészetünk a wieni vedaszeti kiáll.
Magyar Iparmüv. 1910, 7.sz. 222-29 l.

MDK

Horti és Hibján

aranyozott ezüst zománcos nyakék

Olcsó karácsonyi emléktárgyak pályázata. Magyar Iparművészet 1902. 113 l.

MDK

Horti

Kerácsányi ipm. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906. 3-4.lap

MDK

Horti ipm.

Külf. lapszemle. Magy.Iparmüvészet, 1902. 173.l.

MDK

Horti bútortervező

A torinói kiállitáson teljesen berendezett interieurje, fogja képviselni a tervezőt.

Magyar Iparművészet, 1902. 42.l.

MDK

Horti

A Műbarátok Körének téli kiáll.-án bemutatták Hibjánnal együtt készitett művét, a Fejérváry-diszkardot.

A műbarátok körének...

Magy. Ipmüvészet, 1901, 266 l.

MDK

Horti-Hibján

Czakó E.: Iparmüvészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparmüvészet 1905. 212.l.

MDK

Horti professzor

karosszékek

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. karácsonyi kiáll. Magy. Iparmüv. 1899.

136.

Horti

MDK

Sovánka-féle szindus maratott üvegedények,
a Horti-Hibján-Tarján ékszerek és ötvösmunkák

az 1906-os Világkiállitáson.

18.o.

Czakó: Milánoi. 1907.

Horti festő.

Iványi-Grünwald: Vas Ujs. 1897. 87o.l.

MDK

Horti Ede, festöm.
2o.sz.

Téli táj. Jel.l.j.:Horti Ede 192o. Vászon.
55x 68

Ernst Múz. cukm. XXXI XVI. Kat. 29.1.
1921.

Horti Ede MDK

Zugligeti részlet, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Horti Ede MDK

Zugliget, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Horti Ede MDK

Zugligetben, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Horti Ede

MNK

Zugligeti részlet, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Horti Ede MDK

Zugliget, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Horti Ede MDK

Hüvösvölgy felé a Svábhegyről, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Horti Ede, festöm. MDK

Hüvösvölgy felé a Svábhegyről. Olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 15.1.

Horti Ede MDK

Zugligetben, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Horti Ede

A Mücsarnok nagy tavaszi tárlatán kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

Az ezt követő 27. számban /juli. 3-9/ a 27. oldalon 7-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. ~~juli~~ junius 26.- juli.2
X. évf. 26. sz. 22. l.

Horti József

A Lakás. 1914. 4. sz.

HORTI JÓZSEF

műipari tervező, műasztalos

Budapest, VI, Váci-körut 37. sz.

Telefonszám 150-36.

Saját készitményü butorokból
izlésesen berendezett
butorterem.

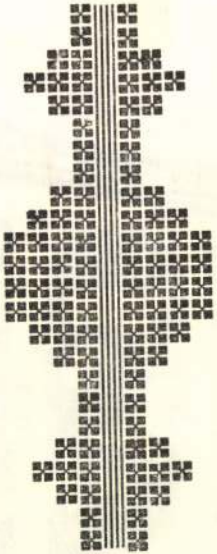

H. T. B.

Hatvan ——, 1935

Kelet után 20 nap

—— váltónál fogva Nagy

—— Egyez

értéke árúban t

— Fekete Ernő árú

—— Budapest ——

fizetendő — Pecsett ——

Horti József

Bptavb. 1940. sept.

Horti József műbutor asztalos és kárpitos m. törvényszéki hites butorszakértő V Szent István-krt 4. 114-099

Horti Gizella

Iparrajzvész

esti aktrajz

4 hónap. jeles

Tanár Vesztróczy Manó

Iparrajziskola 1911

RANSCHBURG GUSZTÁV
könyvkereskedése és antiquariuma
Budapest, IV. Ferenciek-tere 2.

Ár
Nyomtatv

S.

Műemlékek

Horti Gizella

női vajztanf.

9 hónap, jeles

tanár Csizik Gyula

Iparrajziskola 1910

Gúnylap az 1848-iki esemé

Czime Nuovi Stati C
Anno 1848 és olyképen van
nás léghajója megrepedt, a
valamint PARMA és MODENA a
gasra emelkedik.

Rézmetszet, méretei

Horti Gizella

Vrod

Bende 1916

166 l

Mihály vajda:

Mellig, hétnyolczad balra
bajusza hegyesre pödrött, s körsz
s vállra vetett prémes mentéjén
ta a kép alatt két sorban:

„Michael Vaiv
Valachiae Tra

s legalól jobbra: „84."

Rézkarcz, méretei a ke
Metszette: M. v. Somme
Türckische und Unga
berg. Bey Paulus Fürsten K

3162

M.D.K.

Horti /Hornischek/ Henrik tanár

Dr. Erődy Béla: "A Szentföldön" c. művéhez készitett iniciálékat.

Magyar Salon, Bp. 1899. jan. hó. 30. kötet
892. lap

Horthi László

iparmüvész
amsterdami kiáll
1937 jan

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937.38.1

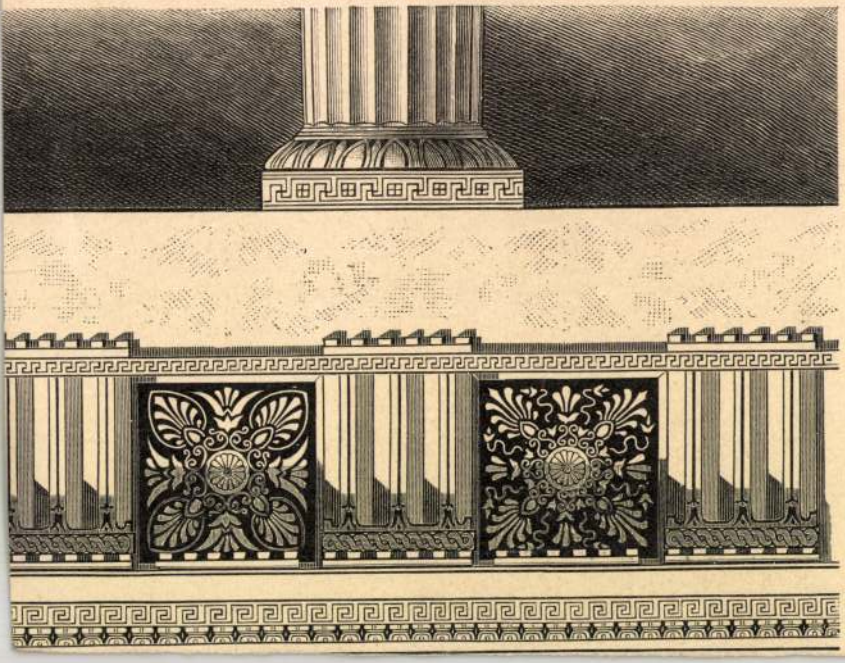

Horthi László

Horthi László iparművész és házi-
iparos, IX. Bakáts-u. 2/c. 180-565

Budavár - 1940. szept

DUNÁNTULI SZEMLE
I—VI. ÉVF. VASI SZEMLE
SZOMBATHELY
SZENT IMRE-U. 5.

NYOMTATVÁNY — IMPRIMÉ

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
An die Redaktion

Horti Márkus

ötvös

1715 Kassa

Kapmagyarorszötvösök 19l.

melyen egy palaczk áll, három czi-
k. Az egyik a clarinetot fuja, a másik
bögöt ~~játszi~~ kezeli. Jobbra egy fiatal
fiatal ember tánczol. A nullatókat
ötérben három gyermek kéjez a hordó előtt
linkás üveget nyujt a feléje közeledőnek,
ár tünik szemünkbe. A háttérben a
fedéllel. Az egyikben kukoricza füzér lóg
Feliratai a kép alatt:
Slovakische Bauern"
et pinx"
J. Hicke"
ller"
nthum v. L. T. Neumann in Wien"
gegen Nachdruck"
en, méretei 32.1 : 40.3 c/m.

Horti Pál

A „Mintalapok"-ból.

Horti Pál.

A Magyar Iparművészet
1898. 167. l.

fogással és kicsiny terjedelemben megfestve remekmű lett volna, monumentális arányaiban azonban a vászon, melyet a festő reá pazarolt, szinte ásításra gerjesztően üres.

A festőinkben lakozó s túlságig fejlesztett önérzet, vagy hogy őszintébben fejezzük ki magunkat: a hiúságnak tulajdonítjuk azt, hogy minálunk a müvészek, (akár joggal, akár jogtalanul viselik e nevet,) mind önálló célokat követnek. Úgynevezett művészi egyéniségük kidomborítására törekszenek első sorban, a melylyel ma, mikor boldog, boldogtalan a művészi pályára tódul, a legtöbben nem is birnak, a melynek kidomborítása helyett legtöbbször csak modoros- is lehet sikerekre szert tenni; művészeti közvéleményünk nincsen, ezt egyedül a sajtó emberei képviselik, a kik közül nem egy mindennek fölül a mi szokatlan, a mi új.

E körülmény idézte elő a „művészháborút", melyet jelen műtárlatainkat megelőzőleg a napi sajtó egyes organumai szítottak s a melynek nálunk általában kelleténél nagyobb fontosságot tulajdonítottak. Nem foglalkoznánk vele e helyütt, de ha Magyarországon a képzőművészet és az iparművészet között való viszony nem is kölcsönös, az utóbbi minálunk is arra törekszik, hogy figyelemmel kisérje az előbbinek a mozgalmait, motivumait a képzőművészet alko-

102

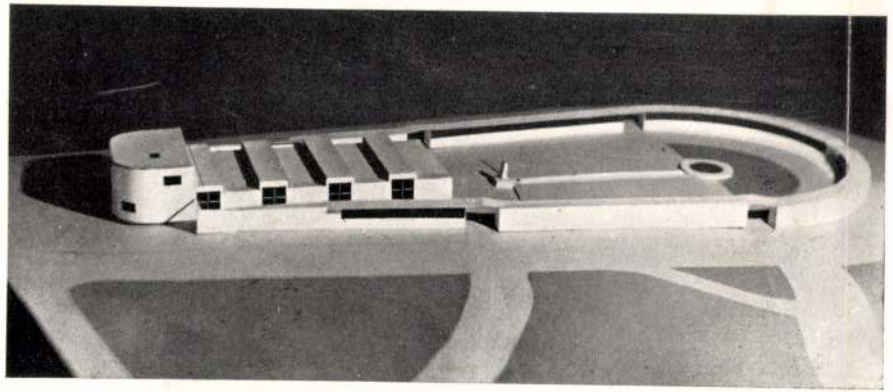

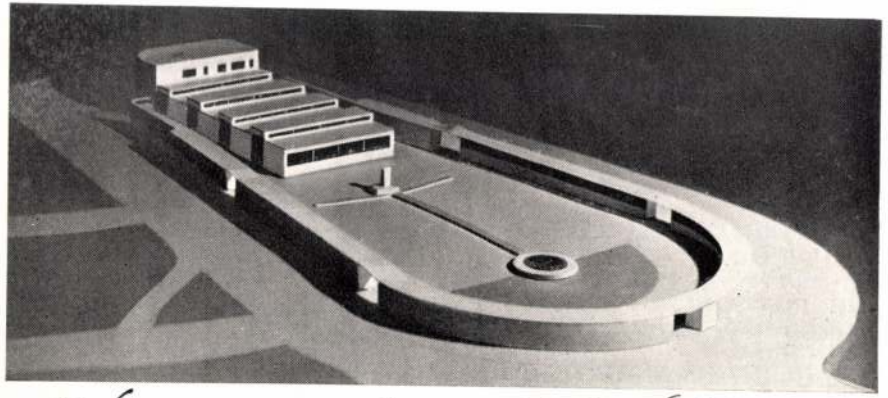

Vásárcsarnok a Vérhalomtéren, Lestes Eörnyczetben.
Horti Pál terve
Tér és Forma 1935. 4. sz.

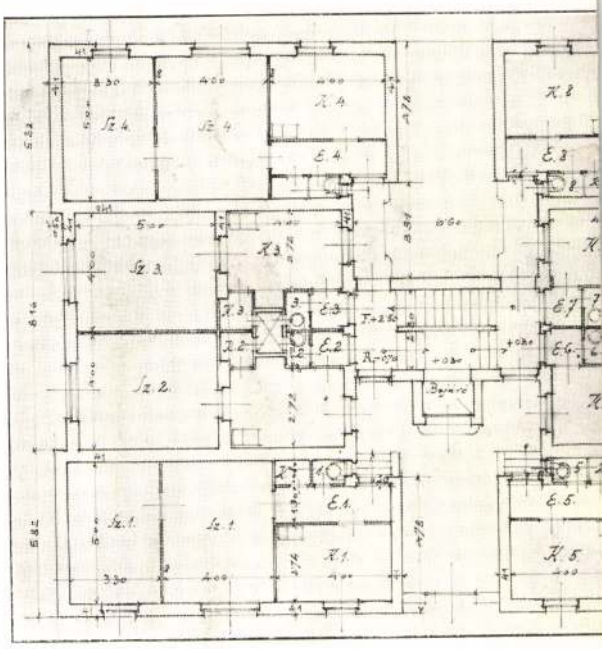

NYOLCLAKÁSOS BÉRHÁZ ALA

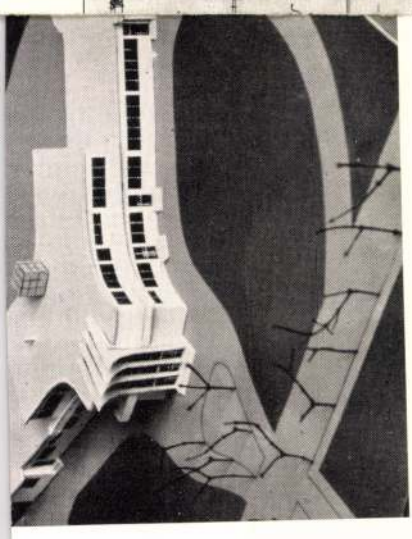

Station aeronautique.
An aviation station.
Stazione aeronautica.

Horti Pál II.

Kotsis Iván dihallgatója a műegyetemen 1934-35.

Vásárcsarnok és piacter a rózsadombi Vérhalom-téren.

Modell.

Repr.

Technika

1938. 46-l.

folyóir.

h. 20
1 Röt. 8°

Dureau,

Alexis

Notes bibliographiques pour servir
à l'étude de l'histoire et de l'archéologie

I. 1863. 1.-275. ll ——— Paris
Joubert
1866

Horti Pál

építész

Ujság 1940 jan. 14

Horti József és neje fájdalomtól porig sujtva, megtört szivvel tudatják, forrón szeretett fiuknak

Horti Pál

okl. épitészmérnöknek

29. évében, szeretteitől és otthonától távol, az Ur kifürkészhetetlen akaratából bekövetkezett hirtelen elhunytát.

Egyetlen gyermekünk haló porait hazahoztuk Zürichből és a hazai földben helyezzük örök nyugalomra január 14-én, vasárnap, d. u. ¾3 órakor a rákoskereszturi temetőben.

Gyászolják még nagybátyjai, **Rechtnitz Viktor** e. c. százados, **Rechtnitz Béla**, rokonai és barátai.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

source de délectation pour quiconque a les yeux formés... »

ORION (*Action Française,* 1er nov. 1938).

« ... Mais combien il est plus agréable de pouvoir isoler et prendre en main telle ou telle de ces planches pour l'étudier à loisir et la transporter, au besoin, dans un dossier d'étude. Les éditeurs de cette belle collection en ont prévu tous les usages. Il faut les en louer nettement. »

(*L'Illustration,* 19 mars 1938).

CATALOGUE DES PLUS BEAUX DESSINS FRANÇAIS DU MUSEE DU LOUVRE

« Un luxueux catalogue rédigé par M. Jacques Dupont, et comportant soixante planches d'un parfait tirage, a paru à Bruxelles, aux Editions de la Connaissance, avec une préface de M. Paul Jamot.

Paul FIERENS (*La Revue Générale,* 15 janvier 1937).

A kenyér

Irta: Edelsheim Gyulai Ella

Mostanában egymásután több rendelet jelent meg a kenyérfogyasztás szabályozásáról. Egyesek talán csodálkozni fognak, hogy olyasvalaki ir a kenyérkérdésről, akinek sem képletesen, sem fizikai értelemben nem voltak kenyérgondjai. Nálam és valószinüleg még sokaknál is, a kenyérnek nincs olyan döntő jelentősége a háztartásban és a napi táplálkozásban, mint a kétkézi munkával foglalkozó embereknél, akik szivből és őszintén elmondhatják mindennap a Miatyánk idevonatkozó passzusát. Valóban bizonyos osztályoknál a kenyér nem főtáplálék, csak kiegészitője az étkezésnek. De sok embernél más a helyzet. A mi földmiveseink és munkásaink az Alföldön azt mondják a reggelire, hogy „bekenyereztünk". Értsd ezalatt, hogy egy jókora karéj kenyérhez elfogyasztottak 10—15 deka szalonnát, ezzel aztán el is intézték a táplálkozás gondjait délebédig vagy esetleg estig.

A kenyérnek nincs valami nagy tápértéke. Ez az egyoldalu táplálkozás persze a szervezetnek nem tul jó, de az egyszerü ember hagyománytisztelő: igy éltek az ősei és ez elég ahhoz, hogy ő is életének fenntartóját tisztelje a kenyérben. A magyar beszéd tele van utalásokkal, amelyek a kenyérnek a nép életében való jelentőségét példázzák. Az öreg azt mondja: „megettem már kenyerem javát". A katonának, vándorlegénynek „kenyeres pajtása" van; a jövőbe vetett hitet a közmondás igy fejezi ki: „lesz még szőlő lágykenyér"; vitáknál „kenyértörésre" kerül a sor; mindez azt mutatja, hogy nem lehet szó nélkül elmenni a kérdés mellett, még akkor sem, ha — mint most — csupán arról van szó, hogy „uj"-ig mindenképpen kitartunk. A kenyeret, amely most adagolva kerül az asztalra, pótoljuk más, könnyebben megszerezhető táplálékkal. A magam részéről a gyakorlati életben már régen próbálkozom megoldani a kérdést azokban a falusi körökben, ahol otthonos vagy ismerős vagyok, de valahányszor azt ajánlottam nekik, hogy egyenek több főzeléket, valósággal kinevettek. „Nem vagyunk tehenek, hogy legeljünk". mondták, amikor a spenót vagy a sóska ízletességéről és tápértékéről igyekeztem őket meggyőzni. Ami vetemény a burgonyán kivül megterem kertjükben, azt behordják a városba eladni és kinevetik azokat, akik tökön és répán élnek, mint a marha. Ugyanakkor hány ember méregdrága külföldi gyógyfürdőkben, orvosi előirásra földkoszton él és heteken át nem lát hust. A frissensült kenyér is egyenesen halálos bűnnek számit. Mi szentirásnak tekintettük azt az angol közmondást, hogy „an apple a day, keeps the Doctor away" (ha naponta megeszel egy almát, nincs szükséged orvosra).

Talán most ennek a háborus szükséghelyzetnek meglesz az a jó hatása a jövő békés időkre, hogy mindenki ráfanyalódik a helyes táplálkozásra. Azt hiszem előadásokat kellene tartani erről a kérdésről. Kenyér ugyan kevesebb van, de a jóságos föld azért bőven gondoskodott gyermekeiről. Még az utszélen és erdőben gazdátlanul termő sóska és csalán is jó, egészséges táplálék, ha kellő szakértelemmel főzik meg. Fogyasszuk itthon a föld terményeit és térjünk át erőteljesebben a kertművelésre. Valamelyik német lapban azt olvasom, hogy Norvégiában a városi lakosság szabad idejében kijár a müveletlen földekre és minden élelmes ember kihasitott magának egy veteményeskertre valót. Beültették a lakatlan városi telkeket is. Nálunk a föld nem olyan mostoha, mint a fjordok hazájában. Ha mi egyszer hozzálátnánk az intenziv kertgazdálkodáshoz, nem volna szükség többé semmiféle kenyérkorlátozásra. Ad ez az áldott föld annyit, hogy mindennap jóllakhat belőle mindenki.

Berlin Sztalin beszédéről

Berlin, jul. 3. (NST) Sztalin rádióbeszédével kapcsolatban, amely különben első megnyilatkozása volt a háboru kitörése óta, a Wilhelmstrassen csütörtökön kijelentették, hogy a beszéd sok tekintetben tanulságos volt. Különösen tanulságos volt Sztalin beszédének az a része, amelyben a Németországgal való egyezményt igyekezett mentegetni bolseviki elvtársai előtt, mert itt őszintén beismerte, hogy az egyezményt a Szovjet-Unió csupán időnyerés céljából kötötte meg, hogy megvalósithassa a bolsevisták végcélját.

A szovjet hadsereg és hadvezetés

Irta Zsukovszky-Volinszky Miklós v. orosz cári ezredes

A történelmi jelentőségü és hatalmas arányu német-szovjet háboru kitörésével nagyon sokan azt a kérdést vetik fel: vajjon milyen lehet a szovjet hadsereg igazi ereje és ellenálló képessége?

A német haderő elsőrendű felszereléséről és nagyszerü harciképességéről meggyőződött már az egész világ. A szovjet hadsereg viszont, a nagyszámban forgalomban lévő ellentétes hirek miatt, bizonyos mértékig, rejtély maradt a nagyközönség előtt. Azok, akik figyelemmel kisérték annak életét és fejlődését, eléggé könnyen megadhatják a választ erre a kérdésre is.

Most nem célunk, hogy ismertessük a szovjet hadsereg egész szervezetét vagy többé-kevésbé megbizható számokat közöljünk a szovjet haderő létszámáról, a gépesitett, illetve páncélos csapatok erejéről, valamint a légierő nagyságáról. A hadviselésben, végeredményben mégsem a számoknak van döntő fontossága, hanem az embereknek, illetve azok rátermettségének és kiképzésének. Mert a korszerű, páncélba burkolt szörnyetegeket, repülőgépeket vagy csatahajó óriásokat mégis csak emberek tervezik, gyártják, szervezik és viszik harcba. Ezért figyelmünket inkább ennek a legfontosabb kérdésnek: az emberanyag kérdésnek, mégpedig leginkább a legértékesebb részének — a vezetőknek — kell szentelnünk.

A hadseregnél ezt a szerepet a tisztikar tölti be.

A szovjet haderőnek viszont ez a leggyengébb pontja.

A közel husz év leforgása alatt nehezen megszervezett szovjet hadsereg 1937-ben, a kiváló képességü Tuchacsevszkij marsall, szovjet haderő főparancsnok és 7 legmagasabb és több ezer vezető és kisebb rangu törzstiszt kivégzésével, valamint a még nagyobb arányu lefokozásokkal ismét kiképzett vezetők nélkül maradt. Az eltávolitottak helyébe olyan emberek kerültek, kiknek legfőbb erényük a politikai megbizhatóságuk volt. Minden tiszt mellé (századostól felfelé) ugynevezett „hadbiztost" osztottak be, kinek tudta, illetve beleegyezése nélkül nem volt szabad kiadnia semmiféle fontosabb parancsot. Ezeket a hadbiztosokat Sztalin a „párt szemének" nevezte el. A finn-szovjet háboru megmutatta ennek a rendszernek a hadvezetés szempontjából való teljes képtelenségét, mert a parancsnokot erősen korlátozta határozatai végrehajtásában a hadbiztos ellenőrző szerepe vagy pedig egyik a másikra igyekezett áthárítani a felelősséget.

A háboru befejezése után, tavaly, nagy reformokat hajtottak végre a szovjet hadseregben. Bár a hadbiztosok intézményét nem szüntették meg teljesen, mégis a mindenkori parancsnokot nagyobb hatalommal ruházták fel és a hadbiztost alá rendelték. Bevezették a más hadseregekben szokásos feltétlen fegyelmet stb. Azonkivül teljesen átdolgozták a harcászati szabályzatot is, figyelembe véve a németek által 1939—40-ben elért mozgóháboru sikereit.

Egy év alatt azonban lehetetlen kipótolni azt az óriási hiányt, amely Tuchacsevszkij kivégzése után mutatkozott. A mai szovjet haderő tisztikara igen hiányosan van kiképezve és nélkülözi a szükséges bizalom talaját.

Ilyen körülmények között megoldani a reáháruló legnehezebb feladatot — ellentállni a diadalmas és a hadvezetésben egyedülálló német hadseregnek — erején felül álló feladat.

A szovjet másik gyenge pontja a hadifelszerelés rossz minősége. Ennek a gazdasági fejetlenség az oka, amely csakugyan az embereken, illetve az általuk alkotott rendszeren mulik. Például gyakori eset az, hogy a munkatervben előirányozott és szigoruan ellenőrzött termelési daradszámot elérhesse a gyárvezető, kénytelen a gyártmány minőségét elhanyagolni. Más esetben a javitásra szoruló gépet ugyanezen okból nem állitják le és igy tovább. Végeredményben a nagy számban előállitott hadifelszerelés minősége sokszor rendkivül gyenge. Ezt maguk a szovjet vezetők is jól tudják, de segiteni nem tudnak rajta, mert akkor le kellene mondaniok az általuk alkotott rendszerről, ami a hatalomról való lemondást is jelentené.

A harmadik gyenge pont, amit a szovjet hadvezetőség is elismert, a vasuti hálózat rossz állapota és fejletlensége. Biztosra vehető, hogy a német légi erő néhány nap alatt ezt a nehéz helyzetet katasztrofális mértékben fokozni fogja. Pedig a Szovjet-Unió óriási kiterjedésére való tekintettel a vasutaknak igen nagy jelentőségük van és a közuti szállitás nem pótolhatja a vasutat.

Összegezve az elmondottakat, válaszképpen a cikkünk elején felvetett kérdésre, arra a megállapitásra jutunk, hogy a német-szovjet háboru sorsa meg van pecsételve.

Minden házban és házcsoportban meg kell szervezni a riasztóügyeletesi szolgálatot

Az ügyeletesnek olyan helyen kell tartózkodnia, ahonnan fél perc alatt fel tudja riasztani a lakókat

Illetékes hely irányelvei alapján hangzott el a rádióban az alábbi előadás a lakóházakban teljesitendő riasztóügyeletesi szolgálattal kapcsolatos teendőkről.

A légoltalom egész területének nincsen talán még egy olyan pontja, ami annyi vitára és félreértésre adott volna alkalmat, mint éppen a lakóházak és házcsoportok riasztóügyeletesi szolgálata. Az előadásnak az a célja, hogy a felsorolt néhány példa alapján végre mindenki számára megvilágositsuk ezt a bonyolultnak látszó, de végeredményben igen egyszerü kérdést. Az itt elhangzottak alapján azután az őrségparancsnokok minden házban és házcsoportban megfelelően meg tudják és meg kell tudják szervezni ezt a riasztóügyeletesi szolgálatot.

A riasztó ügyeletesi szolgálat célja

Legelsőnek nézzük *a szolgálat célját* és ebből megtudjuk azt is magyarázni, hogyan és hol kell teljesiteni ezt a szolgálatot. A cél az, hogy a hatósági riasztást, tehát a sziréna hangját minden egyes lakásban *mindenki tudomásul vegye.* Ez azonban csakis ugy van biztositva, ha ezt a hatósági riasztást egy ember és ez a *riasztóügyeletes,* állandóan figyeli, mert hiszen zárt ajtók és ablakoknál a napi elfoglaltság mellett, vagy akár nyitott ajtók és ablakoknál, de alva, nincs biztositva, hogy mindenki tudomást fog szerezni az ellenséges légitámadás közeledtét jelző hatósági riasztásról.

Ezért kell tehát megszervezni kivétel nélkül minden egyes házban és házcsoportban a riasztóügyeleti szolgálatot.

Az a körülmény nem mentesit egy házat sem a szolgálat alól, hogy a sziréna éppen arra a házra vagy annak közvetlen közelében van felszerelve, mert hiszen nem egy esetben, de különösen légitámadás esetén előfordulhat, hogy üzemzavar miatt éppen az a sziréna nem fog megszólalni, amelyiknek hangjára mi olyan biztosan építettük a riasztásunkat. Ismételjük tehát, *kivétel nélkül minden házban és házcsoportban kell riasztóügyeletesi szolgálatot teljesiteni.*

Hol tartózkodjék a riasztóügyeletes

A másik sokat vitatott kérdés: *hol tartózkodjék a riasztóügyeletes?* A felelet egyszerü és kitünik a szolgálat céljából. *Olyan helyen kell a szolgálatát teljesitenie, ahonnan még a legtávolabb fekvő sziréna hangját is meghallja és ahonnan a lakókat a legrövidebb időn belül, tehát legfeljebb fél perc alatt riasztani tudja.*

Ha a ház udvaráról ugyanolyan, sőt talán jobban lehet hallani a szirénát, akkor természetesen nem kell kiülni a kapu elé. Most nyáron nyitva lehet tartani az ablakokat, tehát esetleg, hangsulyozzuk *esetleg,*

lehet a lakásban is tartózkodni,

de csakis abban az esetben, ha onnan legfeljebb félpercen belül riasztani tudja a házat, vagyis eléri a ház riasztóeszközét, a sint vagy vasdarabot. Megoldhatja ezt ugy is, hogy felviszi magával, ha az hordozható és könnyü a házi riasztóeszközt és a hatósági riasztás elhangzása után *kimegy a folyosóra és ott lesietve az udvarra, közben állandóan kongatja azt.* Természetesen, *ha a lakása a harmadik emeleten vagy annál magasabban van és ha a házi riasztóeszközt nem tudja felvinni magával, akkor nem maradhat a lakásában.* De ez a lakásban tartózkodás nem jelenti azt, hogy ott nyugodtan aludhat, hanem állandóan figyelnie kell a nyitott ajtónál vagy ablaknál. Ha teljesen zárt a lépcsőház, semmi értelme nincsen annak, hogy a lakás helyett ott teljesitsen riasztóügyeletes szolgálatot, mert hiszen a lépcsőházban sem hallja meg jobban, sőt talán kevésbé, mint a lakásában a hatósági riasztást, vagyis a sziréna hangját. Ilyenkor tehát,

ha zárt a lépcsőház, akkor vagy az udvaron, vagy a lakásban kell a szolgálatot tartani.

Összefoglalva az elmondottakat: *a riasztóügyeletes szolgálati helyét ugy jelölje ki az őrség parancsnoka, hogy onnan egyrészt félreérthetetlenül és minden körülmények között meghallja a hatósági riasztást, tehát a szirénának hangját és a ház vagy házcsoport lakóit legfeljebb félperc alatt, vagyis a legrövidebb időn belül riasztani tudja.*

Hogyan kell beosztani a szolgálatot?

Ki kell még térnünk arra, hogy *ki és hogyan osztja be a riasztó-ügyeletesi szolgálatot?* Ez az őrségparancsnok hatáskörébe tartozik, ugyanugy, mint a szolgálati helynek a meghatározása is. Szolgálatra be lehet osztani minden személyes légvédelmi szolgálatra kötelezett egyént, tehát, aki 14 és 70 év között van és nem esik valamelyik mentesség alá, ugyszintén nincsen beosztva a hatósági légoltalom vagy valamelyik I. légoltalmi csoportba sorolt ipartelep légoltalmi szervezetébe. A parancsnok a beosztást ne az utolsó pillanatban készitse el, mert hiszen ebben az esetben a lakók erről nem tudnak idejében tudomást szerezni és nem tudnak ahhoz alkalmazkodni. Ezért nemcsak célszerü, de egyenesen előirt dolog, hogy *a parancsnok a beosztást a lakók napi kenyérkereső vagy hivatalos elfoglaltságának a figyelembe vétele mellett készitse el.*

Csak példaképpen hozzuk fel, hogy mit tapasztaltunk sok házban. Nappalra, vagyis reggeltől kapuzárásig a házfelügyelőt és családját osztotta be az őrségparancsnok. Ők a legtöbb házban ugyis egész nap otthon vannak. Igy aztán a lakókra csak éjszaka kerül a sor.

Helytelen azonban az, ha a parancsnok máskülönben egy éjszakára egy-egy lakás lakóit, vagy egy-egy családot oszt be, mert hiszen azokhoz nem egyenlőszámu személyek tartoznak és igy nem lesz a beosztás igazságos.

Mindig csak egy embert osszunk be, természetesen megfelelő felváltással.

Végül a *riasztóeszközről* kell még szólnunk. Erről csak annyit, hogy a célnak csakis olyan hangterjesztő eszköz felel meg, *amelynek hangját a ház, vagy házcsoport minden részében a napi forgalom zaja mellett, még zárt ajtóknál és ablakoknál is meg lehet hallani. Ezenkivül mindig ugyanazt az eszközt kell riasztásra felhasználni,* tehát nem lehet, hogy egyik lakó csak azért, hogy a lakásában maradhasson, a saját rézmozsarával riaszt, holott a ház, vagy házcsoport riasztóeszköze egy sindarab.

Dolgozó ember

számára pótolhatatlan veszteség, ha — különösen a nagy nyári melegben — munkakedve ellankad, izmai elernyednek és kimerültsége meggátolja napi munkájának elvégzésében.

Ha karizmainkat, fejünket, nyakunkat, homlokunkat a hüsitő, frissitő

Diana sósborszesszel

kenegetjük, verejtékező testünk lehül, petyhüdt izmaink megfeszülnek, vérkeringésünk felélénkül, munkabirásunk megduplázódik.

Egészségét féltő ember sohasem megy munkába Diana-sósborszesz nélkül.

Jelenlegi árak:

próba	eredeti	közép	nagy
palack			
70 f.	1.20 P	3.50 P	6.40 P

KOPROL csokoládés hashajtó

Jóizü, megbizható, enyhe.
Egy pasztilla ára 12 fillér.
Kilenc pasztilla ára dobozban P 1.—

NAPI HIREK

— **A magánvilágitás (lakóházak és egyéb épületek), valamint a járóművek elsötétitését pénteken, julius 4-én, este 8 óra 50 perckor kell végrehajtani. Az elsötétités julius 5-én hajnali 3 óra 50 percig tart.**

— **A Kormányzó ünneplése.** Komárom vármegye törvényhatósági bizottsága vitéz *Nagy Nándor* főispán elnöklésével tartott közgyüléséről hódoló táviratot küldött a Kormányzó Urnak, akit a törvényhatóság tagjai lelkesen ünnepeltek. A közgyülés elhatározta, hogy feliratban kéri a kormányt az általános árvizvédelmi pótadó bevezetésére.

— **Kinevezés.** A miniszterelnök dr. vitéz Berzsenyi László min. titkár, közigazgatási bírósági tanácsjegyzőt e bírósághoz elnöki titkárrá osztotta be, illetve nevezte ki.

— **Báró Prónay György lemondott egyházmegyei felügyelőségéről.** A felsőpestmegyei evangélikus egyházmegye Gödöllőn dr. Dor[illegible]lenrik ny. főkapitányhelyettes elnöklésével közgyülést tartott, amelyen tudomásul vették, hogy dr. báró Prónay György egyházmegyei felügyelőségéről lemondott.

— **Bertók Béla munkácsi református lelkipásztor,** a kárpátaljai egyházkerület püspöke, negyven évi szolgálat után nyugalomba vonult. Utódjává Kovács Józsefet hivták meg.

— **A helsinki rádió megkezdte rendszeres magyarnyelvü adásait.** A finn rádió naponta négyszer ad magyarul a 19, 16, 31 és 25 méteres hullámhosszon, még pedig délelőtt 10 óra 35 perctől 10 óra 50 percig, délután 2 órától 1/43-ig, este negyed tiztől fél tizig és éjfél után negyed egytől fél egyig. Első magyar adását szerdán délután két órakor a magyar hallgatókhoz intézett meleg szavakkal vezette be: „Kedves magyar hallgatóink! A Sors a két távoli rokon népet nemcsak lélekben hozta közelebb egymáshoz, hanem a közös ellenség elleni harcban is egymás mellé állította a finneket és magyarokat s az európai müveltség védelmében együtt harcolnak a közös ellenség barbár támadása ellen. Éppen ezért szükségesnek tartja a finn rádió, hogy naponta többször magyar nyelven tájékoztassa a magyar testvérnépet."

— **Kiviteli illeték az aranyfogakra.** Japánban elrendelték, hogy az országot elhagyó japániaknak és idegeneknek pontos kimutatást kell készíteniök a szájukban levő aranyfogakról és koronákról. Az adatokat és az utazók szájában levő arany sulyát hivatalosan ellenőrzik és megállapitják az értékét. Abban az esetben, ha a fogak Japánban készültek, az országból távozóknak „értékes fémek külföldre vitele" cimén kiviteli illetéket kell fizetniök.

— **Összeütközött egy gépkocsi a helyiérdekü villamossal.** A helyiérdekü villamos csütörtökön a Soroksári-uton összeütközött egy MATEOSz gépkocsival. Az összeütközés következtében a helyiérdekü vonat vezetője, *Köbl Gáspár* életveszélyesen megsérült. *Biacsi Józsefné* és *Kecseti János* napszámos könnyebben megsérült.

— **Egy cisztercita tanár halálos motorkerékpárbalesete.** Egy kábelgyári személygépkocsi, amelyet *Légvári László* gépkocsivezető hajtott, a Müegyetem előtt a Budafoki-uton szerdán délután összeütközött *Milinkovics Frigyes* cisztercita szerzetes motorkerékpárjával. A szerzetes az összeütközés következtében koponyaalapi törést szenvedett és a Rókus-kórházban meghalt. Milinkovics Frigyes a cisztercita budapesti Szent Imre-gimnáziumának tanára volt.

— **A Középeurópai Gazdasági Bizottság magyar csoportja** megalakult Budapesten. Az uj szerv célja az, hogy a Közép- és Délkelet-Európa többi országaival fennálló gazdasági kapcsolataink fejlesztése folyamán Magyarország mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és hitelügyi érdekeit szolgálja. A csoport, mint egyesület négy tagu elnökséget választott, melynek tagjai: Fabinyi Tihamér, Kunder Antal, vitéz Surányi Unger Tivadar és vitéz Zsilinszky Gábor. Közép- és Délkelet-Európa többi országaiban is történnek előkészületek a Középeurópai Gazdasági Bizottság hasonló csoportjainak megalakitására.

— **Komárom vármegye közgyülése** kitiltotta a zsidókat a megyei vásárokról és piacokról, a fürdőügyi szabályrendeletet pedig ugy módositotta, hogy a nyilvános fürdőhelyeken ezután zsidók nem jelenhetnek meg.

— **A szegedi tudományegyetemen** az 1941/42 tanév első felére a beiratkozások szeptember 1-től szeptember 16-ig tartanak.

— **Hétvégi vonatok a Balatonra.** A MÁV közli, hogy a hétvégi várható erősebb forgalomra való tekintettel a balatoni viszonylatokban a jelenleg közlekedő vonatokon kivül a következő vonatok közlekednek: *szombaton* Bp. déli pu-ról 13.40-es indulással Siófokon át Keszthelyig szv., 14.10-es indulással Nagykanizsáig szv., végül 13.20-as indulással Székesfehérvár—Balatonfüreden át Keszthelyig szv. *Vasárnap* Bp. Déli pu-ról 7.21-es indulással Balatonszentgyörgyön át Keszthelyig gyv., 8.10-es indulással Keszthely csatlakozással Nagykanizsáig gyv. Ellenirányban ugyancsak vasárnap Keszthelyről Siófokon át Déli pu-ra 22.25-es érkezéssel szv. és 22.47-es érkezéssel ugyancsak Keszthelyről gyv., valamint Nagykanizsáról 23.30 érkezéssel gyv., végül Keszthelyről Balatonfüreden át 23.15-ces érkezéssel sebesv.

Péter Pál után

(A Duna áradása több helyen szépen hajtott a kalászos.)

Gáspár Antal rajza.

V. BONCZOS KORMÁNY BIZTOS UR: Alássan jelentem a tekintetes kapitány uraknak, a vén pernahajder most, hogy kiszabadul a kezeim közül, váltig azt hajtogatja, hogy ami kárt elvetett a télen, aranyba aratja Péter-Pál után. Hát majd meglássuk, mennyi terem a zsákban.

— **A bácskai magyarság vezetői a Magyar Élet Pártjában.** A Magyar Élet Pártja Eszterházy-utcai párthelyiségeiben csütörtökön este klubnap volt, amelyen megjelent *Bárdossy László* miniszterelnök, valamint a kormány több tagjai is. Megjelentek a bácskai magyarság vezetői is, akiket a párt tagjai nagy szeretettel vettek körül. A vacsora után vitéz *Lukács Béla* országos elnök a párt nevében a legőszintébb testvéri szeretettel köszöntötte őket. Rámutatott arra, milyen férfiasan állták a harcot a 22 éves elnyomatás alatt. A pártelnök szavaira a bácskai magyarság vezetői nevében dr. *Nagy Iván* ujvidéki ügyvéd válaszolt. Röviden utalt arra a küzdelemre, amelyet a délvidéki magyarság több mint két évtizeden át folytatott, majd kijelentette, hogy a délvidékiek egységesen támogatják azt a kormányzati politikát, amely eredményes volt a multban, lehetővé tette visszatérésüket, s lehetővé tette számtalan szociális gazdasági és más probléma megoldását.

— **Anita Best kávéházi énekesnőt internálótáborba vitték.** A rendőrség szerdán a nagykanizsai internáló táborba kisértette *Anita Best* 23 éves londoni születésü kávéházi énekesnőt. Anita Best négy évvel ezelőtt tünt fel Budapesten. Kávéházakban, mulatókban énekelt. A Külföldieket Ellenőrző Országos Hatóság legutóbb beidézte és állampolgárságának igazolását kivánta. Az énekesnő nem tudott okmányokat felmutatni. A rendőrség erre visszavonta működési engedélyét és felszólitotta, hogy távozzék az országból. Mivel Anita Best ezt nem tette meg, az illetékes hatóságok intézkedésére a rendőrség a nagykanizsai internáló táborba kisértette.

— **Megkezdik a szerbek által felrobbantott dunai hidak helyreállitását.** Ujvidékről jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium hidépitési osztálya a Mávag-munkások és a hidászok közreműködésével megkezte a szerbek által felrobbantott két dunai hid szerkezetének több hónapra tervezett munkálatait. A szerkezetet először *a viz alatt kisebb darabokra vágják, majd kiemelik.*

— **A használt gumiabroncs javitásához és uj** futófelülettel való ellátásához a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek engedélye kell.

— **Megölt férfi holttestét fogták ki a Dunából.** Szekszárdról jelentik: A bátai holt Dunaágból a halászok egy oszlásban lévő férfiholttestet fogtak ki. A vizsgálat megállapitotta, hogy az ismeretlen férfit előbb megölték, azután a vizbe dobták. A nyomozás megindult.

— **Rendőri hirek.** Csütörtökön délután a Kerepesi-ut és a Fehér-ut sarkán egy fővárosi tehertraktor halálra gázolta a kerékpáron haladó ifj. *Lukács István* 14 éves tanulót. A szemtanuk szerint a jármü vezetőjét nem terheli felelősség. Kihallgatása után el is bocsájtották a főkapitányságról. — *Ferenczi Jánosné* takaritónő a Kresz Géza-utca 29. számu házban megmérgezte magát és meghalt. — Barta Nándor 52 éves kereskedő a Gellérthegyen felakasztotta magát egy fára. Mire rátaláltak, meghalt.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Svéd bizottság tanulmányozza Magyarországon a jobbrahajtás rendszerét

Szombaton háromtagu svéd bizottság érkezik Budapestre, hogy a helyszinen tanulmányozza a *jobbrahajtásra való áttéréssel* kapcsolatos hatósági intézkedéseket és a *Királyi Magyar Automobil Clubnak* a *közlekedésrendészeti oktatásra* vonatkozó tervét.

A svéd kormányküldöttséget *Almquist Nils Johann* titkos tanácsos, volt kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter vezeti. *Almquist Nils Johann*, aki az elsőosztályu magyar polgári érdemrend tulajdonosa, a svéd közoktatásügyi minisztérium jelenlegi osztályfőnöke és egyben a Svéd Országos Közlekedési Biztonsági Tanács elnöke. Ismert magyarbarát és ő az elnöke a stockholmi Svéd-Magyar Egyesületnek is. A bizottság másik két tagja: *Ostermann Hans* főkonzul, aki a svéd automobil-érdekeltségeket képviseli és *Walnberg Gusztáv Ottó*, a stockholmi városi közlekedési rendőrség vezetője.

A svéd bizottságot a távollévő budapesti svéd követ megbizásából *Montan Nils* ügyvivő, *Karafiáth Jenő* főpolgármester, a budapesti *Magyar-Svéd Társaság* elnöke és a *Királyi Magyar Automobil Club* elnöksége fogadják. A svéd bizottság több napot tölt Magyarországon.

Mint ismeretes, az európai kontinensen julius 6-tól kezdve, a budapesti körzettől eltekintve, csak Svédországban lesz még érvényben a balrahajtási rendszer, de már a svéd parlament is elfogadta, *Gusztáv* svéd kirláy pedig szentesitette azt a törvényt, *amely Svédországban is előirja a jobbrahajtás rendszerére való áttérést.*

— **Hubay Kálmán megkezdte hathónapi fogházbüntetése kitöltését.** Megirtuk, hogy *Hubay Kálmán* volt országgyülési képviselőt a királyi Kuria egy vezércikke és egy röpirata miatt *államfelforgatásra irányuló izgatásért* három-háromhónapi, összesen hathónapi fogházra itélte el. Ezt a két itéletet junius 30-án hirdette ki a büntetőtörvényszék ötöstanácsa. Hubay Kálmán megkezdte büntetése kitöltését.

— **Baltával agyonverte ittas férjét.** Varga Nándorné téglagyári munkásasszony Magyarkeszi községben összeveszett részegen hazatért férjével, majd amikor az elaludt, baltával szétverte a fejét. A gyilkos asszony önként jelentkezett a csendőrségen, ahol letartóztatták.

Vizállás

Duna: Budapest és Bezdán között árad, máshol apad, Pozsonyig alacsony, Oroszvártól lefelé közepes vizállásu. Schärding 342, Passau 517, Aschach 268, Struden 414, Stein 351, Bécs 353, holnap 346, Pozsony 228, Komárom 360, Budapest 316, holnap 310, Paks 210, Baja 312, Mohács 436, Gombos 436, Ujvidék 392. *Rába:* Szentgotthard —41. *Dráva:* Barcs 38, Drávaszabolcs 164. *Tisza:* Tekeháza—Tiszaujlak és Tiszafüred—Szolnok között árad, máshol apad; Csongrádig alacsony, lejebb közepes vizállásu. Máramarossziget 78, Tekeháza 0, Tiszaujlak —36, Vásárosnamény 1, Tokaj 132, Tiszafüred 182, Szolnok 214, Csongrád 182, Szeged 262, holnap 258, Titel 374. *Szamos:* Dés —33, Szatmárnémeti —34. *Sajó:* Bánréve 97. *Hernád:* Hidasnémeti 61. *Berettyó:* Margitta 8. *Körösök:* Csucsa 30, Nagyvárad 108, Békés 24, Gyoma 98. *Maros:* Marosvásárhely —34, Makó 112. *Balaton:* Siófok 85. *Velencei-tó:* Agárd 126.

*

A nap kel 4.52-kor, nyugszik 20.44-kor; a hold kel 15.43-kor, nyugszik 1.27-kor.

Filler

Valljuk be, fővárosunknak, ezekben a nehéz időkben, filléres gondjai vannak... No nem csak abban a tágabb, átvitt értelemben, amely drágasággal, szegénységgel együtt jár, hanem a szó szoros értelmében véve is. Gondot okoz a fillér annál az egyszerü oknál fogva, hogy nincs! Vagy, mondjuk inkább igy, a kelleténél kevesebb van belőle. Igy keletkeznek a filléres gondok az élet mindennapos kis ügyleteinél, ahol éppen szükség lenne a fillérre, amely nincs. „Kérek egy fillért!" — mondja meghitt mosollyal a kereskedő, az árus, a kofa, amikor a vételár páratlan számu fillérre kerekedik ki. Erre megkezdődik a kétoldali kotorászás, egyfelől a pénztárcában, tarsolyban, vagy szatyorban, másfelől a kasszában, a pénzes dobozban, vagy a kötő mélyén. Az eredmény negativ és most már nyilt kérdés, hogy a fillért ki fizeti rá. A vevő ad-e egy fillérrel többet az áruért, vagy az eladó enged egy fillért az árból? Tapasztalatunk szerint a nemes vetélkedésben rendszerint a vevő marad alul. De szolgáltassunk mingyárt elégtételt az eladói oldalnak is, amely az idők folyamán bámulatos sokoldalusággal vezette be, a kérdés megoldására, a különböző szükség-valutákat. A legelterjedtebb ezek közt az egyfilléres levélbélyeg. Az egyfilléres levélbélyeg, amelynek a legfőbb tulajdonsága az, hogy a hétköznapi életben semmire sem lehet használni. Az embertől, mint eladótól senki el nem fogadja, viszont mire arra kerülne a sor, hogy valahová felragassza, már használhatatlanná maszatosodott és rongyolódott. De vannak még más szükség-valuták is. A napokban egy kis cukrosboltban, a fillérre vonatkozó üde párbeszéd után, fillér fejében egy karamel cukorkát adott vissza a boltos. Bevallom nem sokáig tusakodtam. Váltópénzhiány ide, váltópénzhiány oda, én ezt a fillér-valutát még a bolt ajtóban, amint kaptam, bekaptam. „Aki a fillért nem becsüli, a pengőt nem érdemli" gondoltam és ilykép megbecsülten. Igaz, hogy arra is gondoltam: „Fillérből lesz a pengő". De aztán megvigasztalódtam. Istenem, legfeljebb ez az a szabályt erősitő kivétel-fillér, amelyből soha az életben nem lesz többé pengő... (mja)

— **Lesz-e vasárnapi munkaszünet a fodrásziparban?** Illetékes helyről közlik, hogy nem felel meg a valóságnak az az elterjedt hir, mintha a fodrásziparban a készülő törvénytervezet vasárnap és ünnepnapon teljes munkaszünetet rendelne el. Ennek a kérdésnek a szabályozása az uj törvény hatálybalépése után rendelet utján fog megtörténni.

— **Térkép — változtatható országhatárokkal.** John Crefordnak, az egyik washingtoni középiskola negyedik osztályu tanulójának — amint az amerikai lapokban olvassuk — földrajztanárának felhivására házi dolgozatként Európa térképét kellett megrajzolnia. A két hét mulva elkészült dolgozat beadásának időpontjáig azonban számos ország határa megváltozott és a kis diáknak, tanulótársaival együtt, ujra el kellett munkáját végeznie. A fiatal Creford ekkor, kitünő ötlettől sarkalva, — egy mágneses táblát készitett és azon helyezte el Európa térképét. Az egyes országhatárokat hajlitható fémszalagocskákkal jelezte, amelyek tetszésszerinti irányban eltolhatók és alakjuk változtatható. A mágneses lap a határt jelző szalagokat a térképhez rögziti. A fiatal tanuló tanárainak ösztönzésére találmányát szabadalmaztatta és az uj rendszerü térképet egy gyár 30.000 dollárért megvásárolta. Amint az amerikai lapokban olvassuk, a térképet már tizezres sorozatban gyártják, de még mindig több a megrendelő, mint a kész térkép.

— **Halálozás.** Özv. *Göde Sándorné* szül. *Csekey Ilona*, néhai *Göde Sándor*, volt pécsváradi ref. pap özvegye, életének 83. évében jun. 30-án meghalt. Jul. 2-án temették el övéi mellé a zengővárkonyi sirkertbe. *Csekey István* kolozsvári egyetemi tanár nagynénjét gyászolja a megboldogultban.

Szent-Imrey Tamás junius 30-án, életének 63-ik évében, rövid szenvedés után meghalt. Julius 3-án temették el nagy részvét mellett a X. ker. uj köztemető halottasházából a ref. egyház szertartása szerint. Felesége, két fia és kiterjedt rokonság gyászolják.

Valentin Bibescu herceg, a román Nemzeti Légi Szövetség elnöke 58 éves korában *Bukarestben* meghalt.

Pereszlényi Antal m. kir. állampénztári főtanácsos 59 éves korában *Budapesten* meghalt. Pénteken 5 órakor temetik az uj köztemetőben.

Konkolyi Lajos székesfővárosi I. o. mérnök 44 éves korában *Budapesten* meghalt. Csütörtökön temették el a Kerepesi-temetőben.

SIRKŐAVATÁS.
Felejthetetlen drága jó fiunk
HORTI PÁL
okl. épitészmérnök
siremlékét vasárnap, julius 6-án déli 12 órakor avatjuk fel a rákoskereszturi temetőben.
XVII/a. szakasz, X. sor, 3. sir.

Horti Pál építész

Pesti Hirlap 1939. dec. 30

Egy pesti müépitész hirtelen halála Zürichben

Horti Pál 29 éves budapesti okleveles müépitész a mult hét csütörtökjén Zürichben hirtelen meghalt. A fiatal müépitész Horti József Szent István-körúti mübutorasztalos, törvényszéki szakértőnek fia. Szolid életü, szorgalmas és kitünő képzettségü szakember volt. Résztvett a felvidéki előnyomulásban is és nemrégen kapta meg a felvidéki emlékérmet, mint karpaszományos tizedes. Egy hónappal ezelőtt utazott Zürichbe tanulmányutra.

Horti Pál néhány heti ott tartózkodás után elhelyezkedést is talált és a svájci hatóságok hat hónapi ott tartózkodásra adtak számára engedélyt. A fiatal müépitész boldogan értesitette erről hozzátartozóit és türelmetlenül várta a hazai postát. Csütörtökön reggel a ház előtt, amelyben lakott, sétált, várva a postát. Vidáman dudolt és fütyörészett. Lakásadói közben kiáltoztak utána, reggelihez hivták. Választ azonban nem kaptak s mikor kimentek a ház elé, ott találták az életerős, egészséges fiatalembert holtan.

A hatóságok intézkedésére felboncolták és megállapitották, hogy szivszélhüdés okozta halálát. Értesitették a hirtelen halálesetről Budapesten lakó szüleit. Hozzátartozói intézkedtek, hogy holttestét hazaszállitsák. A koporsó valószinüen szombaton érkezik Budapestre.

P3

Lloyd Wr

18

(5)

SZINHÁZ ÉS FILM

A Mednyánszky-lányok útja a pesti Operaháztól a Sisters Medy's-ig

Mednyánszky Ágnes

Mednyánszky Henriette

A szobában hol sötét volt, hol meg lángolóvörösben égett a fal, a székek, párnák, képek, ahogy a szemközti uccasarkon elaludt, meg kigyulladt a mozi transzparense.

— 39.5 — mondta a doktor és finom, puha mozdulattal a tokjába csusztatta a hőmérőt, aztán megsimogatta a fehér párnákba mélyedt leánufejet. A kislány egy ideig maga elé meredt, aztán kicsit sírós hangon megkérdezte:

— De azért táncolhatok még ezen a héten?

— Táncolhatsz, ha nem lesz lázad, — nyugtatták meg és az édesanyja óvatosan megigazította rajta a puha paplanokat.

Ezt a kislányt, aki most a 39.5 bódulatában fekszik betegszobájában, ekkor láttam másodszor. És azért kerestem fel másodszor, mert először már láttam.

Valamelyik délben benéztem a Kamara Variété próbáira. A kislány a színpadon állt tizenkét esztendejének szőkeségével, a kezében tollseprő és éppen a karmesternek magyarázott valamit. Aztán folytatta a táncot. Leültem ámulatomban. Az ember megszokta, hogy artistától általában sablón produkciókat lát. Régi mintára beállított számokat, pláne ha a szereplő ennyire fiatal. A kislány ezzel szemben minden mozdulatával meglepőt adott. Már a mozgása más volt, mint amit az ember általában megszokott. Olyan könnyedséggel, lazasággal mozgott, hogy akaratlan azokra az amerikai táncos filmekre kellett gondolnom, amelyekben a modern »klasszikus« táncnak az a két csodálatos tehetsége szokta ámulatba ejteni a nézőt: Ginger Rogers és Fred Astaire. Nem a tánc tartalma lepett meg, elvégre kitűnő mester kitűnő kareográfiát ír a tanítványának. Az öntudat volt csodálatos, az a táncos fegyelem, amit az ember csupán a legelső balettekben tapasztalhat. »Rendkívüli tehetség« — mondtam magamnak.

Aztán a testvérével táncolt, megint csak tökéletesen és remekül.

Tegnap aztán felkeresten őket odahaza, hogy a végére járjak ennek a »titoknak«, mert a végeredményben lehetetlenség, hogy ilyen nagyszerűen képzett táncosok egyszerre tűnjenek elő az ismeretlenségből.

A következőket állapítottam meg:

A két lány: Mednyánszky Henriette és Mednyánszky Ágnes. Az idősebbik tíz évig táncolt az operai balletben, a kisebbik hat esztendeig. Tavaly kiléptek az Operából, elhatározták, hogy »önállósítják« magukat. Egy sereg táncot tanultak, aztán kimentek Hollandiába. Onnét Párisba, majd Londonba. Kerek egy esztendeig járták a külföldet kitűnő sikerrel, amiről a lakás falait elborító plakátok, fényképek, hódoló levelek és sokszor hónapokra meghosszabbított szerződések tanuskodnak.

A kisebbik lány, ez a tizenkétesztendős Ginger Rogers, közben tavasszal átruccant tíz napra Brüsszelbe, a tánc-olimpiászra, ahol a maga csoportjában az első lett a világ legkitűnőbb táncosai előtt. (Bizonyíték: a brüsszeli táncverseny diplomája és a bronzplakett.) Ez az a pont, ahol nemzetközileg is elismerték egészen kiváló tehetségét, hiszen a világ első balettmesterei bizonyítják a diplomán aláírásukkal, hogy Mlle. Agnes Mednyanszky megállta a helyét.

Az egy esztendő alatt teljesen egyedül voltak. A nagyobbik lány, Henriette vállalta az impresszárió szerepét, a kisebbik meg nyilván a primadonna volt, akit dédelgetni kellett, hiszen még alig nőtt ki az otthoni házból és a művészet bizony a legtöbbször gyámolításra szorul.

A háború elől jöttek haza az ősszel. Itthon tovább tanultak, miután a szerződésük megint külföldre hívta őket. Nem mehettek a háború miatt. Itthon lépnek fel t hát, a Kamara Varietében december 1-étől. Persze művésznéven, mint Sisters Medy's.

— Sajnos — mondja Henriette — Ági egyelőre beteg. Biztosan a színházban hült meg. De remélem, majd csak rendbejön vasárnapig.

Ilyen gond az önállóság. Henriette ruhát próbál hajnaltól estig, zenét állít össze, veszekszik, tárgyal és magyaráz. Közben a »kicsi«, az Ágnes otthon fekszik a 39.5 rózsaszínű bódulatában és nyilván arról álmodik, hogy táncol és ez a láz az álom.

Hertelendy István

Békebeli vidám Szilveszter a Royal Színházban, Toldi futballművész fellépése nélkül

Megírtuk, hogy Szilveszter éjszakáján a Royal Színház nagyszabású műsoros estélyt rendez, amelynek keretében fel akarják léptetni Toldi Géza futball-sztárt feleségével, Perényi Lilyvel együtt. A népszerű sportembert a rendezőség már leszerződtette, de közben az igazgatónál, Kertész Dezsőnél kifogásolták felléptetését — mert Toldi nem színész — és ezért az igazgatóság lemondott Toldi szerepeltetéséről. A műsort már összeállították — természetesen Toldi futballművész nélkül. Ezek szerint éjfél előtt Endre Emil jazzenekara, Endrődi Miklós, Maróth Annie szavalóművésznő, Szendi Lajos zongorahumorista, Rátz Valy dizőz, Boross Géza, Raffay Erzsi, a magyar királyi Operaház tagja szórakoztatja a publikumot. Tizenkét órakor Kabók Győző kíván boldog új évet a nagyérdemű közönségnek.

Éjfél után Bársony István és Daybukát Ilona, Nagykovácsy Ilona, Gombaszögi Ella, Fenyvessi Éva, Türk Berta, Rátkai Márton és Barry and Baker szerepel a műsoron.

Sam Goldwyn producer lesz

Hollywoodi jelentés szerint *Sam Goldwyn*, a világhírű producer rövidesen megszünteti érdekeltségét a *United Artists* nevű filmvállalattal. Állítólag *Goldwyn* feladja önállóságát és a *Paramounttal* folytat tárgyalásokat irányító produceri minőségben. *Goldwyn* szándéka, amennyiben a *Paramounttal* való tárgyalás létrejön, hogy a filmgyár számára kizárólag szines filmeket fog készíteni.

Megfilmesítik Lehár Ferenc „Luxemburg grófjá"-t

A Paramount filmgyár áprilisban megkezdi Lehár Ferenc világhírű operettjének, a »Luxemburg grófjá«-nak felvételeit. A filmgyár már három esztendeje foglalkozik az operett megfilmesítésének tervével, azonban mindezideig megfelelő szereplők hiányában el kellett halasztani a felvételeket. Most végre megtalálták a főszereplőket, Allan Jones, a »Tarantella« című film férfifőszereplője és egy új amerikai énekesnő, Mary Martin személyében. Hír szerint a felvételekre meghívják Lehár Ferencet is.

A hősi halált halt Prejean utolsó filmjét, a „Kedélyes szállodá"-t januárban mutatják be Budapesten

November elején hősi halált halt a nyugati harctéren Albert *Prejean*

ALBERT PREJEAN

pilótatiszt, a világhírű francia színész, akinek filmjei Magyarországon is nagy sikert arattak. Mint repülőkapitány vonult be a francia hadseregbe és egy légicsata alkalmával esett el. Legutolsó szerepe volt a *»Kedélyes szálloda«* című film, amelyet nemsokára Budapesten is játszani fog a *Scala* mozi.

A film meséje arról szól, hogy *Rozi*, a fiatal magyar hegyeshalmi lány egy kis svájci vasútállomáson él nevelő szüleivel. Az expresszvonat, amelyen ujságjait árulja, elindul és magával viszi a kislányt Párisba. Igy kerül *Farkas Rozi* a Place de la Concorde világforgatagába, ahol egy autókarambol főszereplője lesz. *Rozit* az egyik karambolozó kocsi tulajdonosnője szállodájába viszi, ahol állásnélküli zenészek élik víg életüket. A szállodában *»tombol«* Páris kedélyes, életvidám hangulata, öröme és boldogsága. A karambol okozója, *Guy* herceg, a nagy sokadalomban beleszeretett a magyar lányba és követi őt a szállodába, ahol letartóztatják az összeütközés előidézése miatt. Nemsokára kiszabadul a börtönből a herceg és elveszi feleségül a kis magyar Rozit. A herceg szerepét Albert *Prejean*, Rozit *Dolly Mollinger* játssza. A filmet januárban mutatják be Budapesten.

Hollywood tervei szerint Shirley Temple öt év mulva Romeo és Julia női főszerepét fogja játszani filmen

Shirley Temple

Hét esztendeje, hogy Hollywood új csodát fedezett fel. A három és féléves csöppség, akiért két évig versekedtek a nagy filmgyárak, *Shirley Temple* volt. Táncát és énekét — *nyugodtan mondhatjuk* — nem súlyos arannyal, hanem egyenesen csillagászati számokra rugó dollárgázsival fizették meg. Semmi sem volt sok azért, hogy a kis *Shirleyt* megnyerjék egy filmszerepre, mert az a mozi, amelynek bejáratai csillogó betűkkel hirdették a pöttön sztárt, hosszú időre bebiztosította magának a táblás házakat.

Hét esztendeje annak, hogy *Shirley* elindult a siker útján és ma, amikor már majdnem a bakfiskorban él, még mindig változatlanul ő az a kedvenc, akinek minden mozdulata, minden mosolya az amerikai gyerekek és talán még inkább az amerikai mamák ideálja.

Miért? Mi a varázsa ennek a kislánynak, aki éppen úgy él, ugyanazt a nevelést kapja, mint a többi yenki kislány? Most végre mi is megadhatjuk erre a pontos választ. Azt hisszük, a pesti mamákat is érdekelni fogja.

Mindenekelőtt azt kell tudni, hogy *Shirley* sohasem volt csodagyerek. Mint ahogy filmjeiben sem játszott soha olyan szerepet, amelyben össze-vissza rángatják és produkáltatják. A kis kisasszony élete is úgy folyik, mint többi kortársáé, akikkel a *Public Schoolban* közös padban ül ma is. *Shirley* éppen úgy jár iskolába, pontosan úgy öltözik és éppen olyan fegyelemben él, mint akármelyik losangelesi 11 éves kislány.

Most — *mint hollywoodi levelezőnk írja* — újra *Shirley Templeről* beszélnek a legtöbbet a film fővárosában. *Temple*-papa most írta alá a *Fox*-filmgyárral kötött hosszúlejáratú szerződést, amelyben *Shirleyt* további öt évre szerződtetik fix gázsival és elsőbbségi jogot gyakorolhat a gyár az azután következő időre is.

Ez a szerződés azt jelenti, hogy *Shirley Templet* nagyon komolyan veszik Hollywoodban. A filmproducerek már előre tudják, milyen szerepeket fog játszani jövőre, két, három, sőt öt év mulva, *amikor az egyik filmvezér tervei szerint Shakespeare Romeo és Juliájának női főszerepét fogja eljátszani Shirley Temple.*

SPORT HIREK

A Magyar Labdarugó Szövetség nem fogadta el a németek február 11-re szóló meghivását és későbbi terminust kér

„A játékosok és a csapatok nincsenek tréningben"

Xandry, a Német Birodalmi Labdarúgó Szövetség főtitkára levelet küldött dr. Gidófalvy Pál miniszteri biztoshoz, amelyben ajánlatot tett, hogy a magyar válogatott labdarúgó csapat február 11-én Berlinben barátságos mérkőzést játsszon a német birodalom válogatott együttesével. Dr. Gidófalvy azonnal értesítette a német szövetséget, hogy a legnagyobb sajnálatára nem fogadhatja el a felajánlott időpontot, mert sportbelileg a magyar csapat lehetetlen feladat elé lenne állítva. A játékosok és a csapatok nincsenek tréningben, így a labdarúgó szövetség nem tudna február 11-én egy minden tekintetben kifogástalan együttest — amely a nemzeti színeket méltóan képviselné — összeállítani. A miniszteri biztos közölte a német szövetséggel, hogy egy későbbi időpontban az MLSz készséggel Berlinbe küldi válogatott csapatát.

A Magyar Atlétikai Szövetség küldöttsége lovag Werth Henrik gyalogsági tábornoknál

Gróf Takách-Tolvay és Vangel Gyula a sportzászlóalj felállítását kérte a vezérkar főnökétől

A Magyar Atlétikai Szövetség elnöke, dr. *Vangel* Gyula és társelnöke, gróf *Takách-Tolvay* József nyugalmazott altábornagy átnyujtotta a szövetség memorandumát lovag *Werth* Henrik gyalogsági tábornoknak, a vezérkar főnökének. Az Atlétikai Szövetség vezetői egy óráig voltak a vezérkar főnökénél és ott élőszóval is előterjesztették kéréseket a katonai sport kiépítésére vonatkozólag.

Dr. *Vangel* Gyula és gróf *Takách-Tolvay* József azt a kérést terjesztette elő, hogy engedélyezzék a honvédség keretén belül mindenkinek az atlétikai tréninget és a versenyzést. Továbbá azt, hogy *engedélyezze a vezérkar főnöke a honvédtiszteknek, az akadémikusoknak és a főreáliskolásoknak a nyilvános versenyzést, esetleg polgári egyesületek színeiben.* A küldöttség tagjai ezután azt kérték lovag *Werth* Henriktől, hogy engedélyezze a »*sportzászlóalj*« felállítását, amelyben a katonai szolgálatuknak eleget tevő, nemzetközi eredményekkel rendelkező magyar sportemberek katonai kötelezettségüket úgy teljesíthessék, hogy amellett sportjukkal is foglalkozhassanak és ne kelljen versenyzői pályafutásuk két esztendőt elveszíteniök.

Lovag *Werth* Henrik legnagyobb szeretettel és megértéssel fogadta az előterjesztett kéréseket és kilátásba helyezte, hogy azokat támogatni fogja.

Az Újpest öt góllal győzött Szabadkán

Újpest—Bácska 5:2 (3:1)

Ujpest labdarúgó csapata csütörtökön játszotta harmadik téli túramérkőzését Szabadkán a *Bácska* együttese ellen. *A meccs a lila-fehérek 5:2 (3:1) arányú győzelmével végződött.* Szabadkán több mint tíz éve nem játszott magyar futballcsapat és így a mérkőzés iránt nagy volt az érdeklődés. Hatezer ember előtt lépett pályára a magyar csapat, amelyet nagy tapsvihar köszöntött.

A csapatok ebben az összeállításban játszottak:

Ujpest: *Sziklai — Fekete, Mester — Kármán, Temes, Balogh — Ádám, Vince, Pálya, Kállai, Tóth III.*

Bácska: *Barna — Hampelics, Evetovics — Mihaljevics, Sárcsevics, Vujkovics — Demeter, Sabanov, Kopunovics II, Vidakovics, Bukvics.*

Kujundzsics bíró sípjelére kezdődött a mérkőzés a Bácska támadásaival. Az ujpesti csapat a várakozásnak megfelelően játszott és megérdemelten győzött.

Góllövők: Pálya, Tóth, Kállai, Sárcsevics, Sárcsevics, Pálya, Pálya.

Az ötödik gól után az Ujpest iskolajátékot mutatott be. A lila-fehérek együttesében Vincze, Balogh, Temes, Fekete, Mester és Pálya játszott jól. A bácskai csapatban Kopunovics II., Barna és Sárcsevics játéka említésreméltó. Kujundzsics játékvezető jól bíráskodott.

Az *Ujpest* együttese ma reggel elutazott Borovóba, ahol a *Bata* csapatával játszik. A *Szeged FC* pedig Bácstopolyán mérkőzik az ottani kerület vegyes csapatával.

Meazza beteg, Monti visszavonult

Torino december 2

Nagy feltűnést keltett az a hír, hogy *Meazza* hosszabb ideig nem léphet pályára, mert beteg. Kiderült, hogy a sokszoros olasz válogatott csatár azért nem játszhat, *mivel mindkét lábán fagyási sebek vannak* és ezeknek gyógyulása hosszabb ideig, lehet hogy hónapokig tart. A délamerikai *Monti*, az olasz válogatott középfedezete is visszavonult az aktív sportolástól, mert a *Triestina* szerződtette tréneréül.

December 29

1914. *Nagy elszántságról és hősies kitartásról tett ezen a napon tanuságot Farkas Tivadar, volt esztergomi 26. közös gyalogezredbeli tartalékos zászlós. A Kattowitztől délre fekvő Czarkównál az orosz betörés megingatta a szomszédos ezred sorait, aminek következtében az az álhír keletkezett, hogy visszavonulást rendeltek el. Farkas zászlós, nehogy a megtántorodás saját szakaszára is átterjedjen, a legelszántabb kitartásra bátorította embereit még akkor is, amikor az oroszoktól oldaltüzet kaptak. A hőslelkű zászlós bevárta az oroszok támadását, míg kézitusára nem került a sor, miközben az ádáz küzdelemben több puskatusütéstől súlyosan megsebesült. Bátor magatartásáért az arany vitézségi érmet kapta.*

—19 FOK

Hajnali hét órakor, amikor még nem figyelünk, a rádió tárgyilagosan közli, hogy hazánk határain belül most »észlelték« a legnagyobb hideget, —19 fokot. Az ember, hátamögött az ágy meleg fészkével, borzongva és kelletlenül készülődik, morcos lesz és elégedetlen, kötekedő hangulatban készül az útra, amelynek e pillanatban egy kissé expedició jellege van ármányokkal és kalandokkal. Az ablakon e pillanatban csak a köd látszik vastagon és keményen, mintha ólomból öntötték volna a házak közé. Mogorván reggelizünk, a tea nem elég forró, a fürdőszobában alig 24 fokos hőmérséklet uralkodik, a beretvakrém mar, hiába, nem sikerül semmi. A jeges éterből érkezett információ átalakít mindent, dühösen állapítjuk meg, hogy a télikabát gombja még mindig hiányzik, a vastagabb talpú cipőt nem pucolták ki, mert tegnap még a vékonytalpúban legénykedtünk.

Igy érkezik el az indulás pillanata, kissé sápadtak vagyunk, mint aki sejthető, de kötelező veszélyek elé indul férfiasan. A lépcsőházban savanykás füstszag van és látni lehet, hogy az udvaron jégpályává fagyott a tegnapi kövezetmosás. Leszorított állal lépünk a szabadba, ezzel az ősi mozdulattal védve torkunkat a hideg támadása ellen, amely torkunkra fenekedik, mint a veszett eb. A kapuban a vici söpör kiskabátban és vörös tenyerével tiszteleg.

— Mit tetszik szólni, nyolc fok volt az éjjel, de már enyhül.

— Nyolc fok?

— Pontosan. De felet már esett.

— Csak nyolc, — gondoljuk vígan — a fene ette volna meg, csak nyolc. Elvégre mi az? Semmi. Ennél többet is megértünk már — és itt kis belső hencegés következik, kihúzzuk magunkat és amikor a hidegtől görnyedő ember jön szembe, pimaszul a szemébe nézünk és magunkban ilyeneket mondunk:

— Mit fázol te nyavalyás? Hiszen csak nyolc fok van!

Mert ilyenek vagyunk...

B. G.

— **Az egri főkáptalan új kanonokja.** Dr. *Szmrecsányi* Lajos egri érsek *Viezer* József tiszapüspöki apátplébánost, a hevesi kerület főesperesét az egri főkáptalan kanonokjává nevezte ki a *Novák* Sándor apátplébános halálával megüresedett stallumra. Egyidejűen Miskolc város plébánosává nevezte ki az új egri kanonokot, Miskolc eddigi plébánosát, *Kronberger* József apát-kanonok, székesegyházi főesperest felmentette plébánosi állása alól és Egerbe hívta vissza.

— **Házasság.** *Pálos* Frigyes m. kir. utászfőhadnagy újév első napján déli egy órakor a Deák-téri evangélikus templomban vezeti oltárhoz *Bertha* Juliannát.

— **A nagymaros—visegrádi és a Budapest Hungária-út—óbudai átkelési hajójáratok megszüntetése.** A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Rt. igazgatósága közli, hogy az átkelési hajójáratokat Nagymaros és Visegrád, valamint Budapest Hungária-út és Óbuda között a jégzajlás tartamára december hó 28-ától további intézkedésig megszüntette.

— **Farsang nyitás: január 6-án a jogászbálon.** A joghallgató ifjúság január 6-án rendezi meg a Pesti Vigadóban a 126. jogászbált. Az idén is élénk érdeklődés előzi meg a hagyományosan farsangnyitó báli estet. Az előjelek szerint az idei magyar farsang első bálja pompásan fog sikerülni. Mintegy 500 első bálozó kislány vonul be táncosa karján a farsangi aranykapun. A bál igen komoly célt szolgál: a szegénysorsú joghallgató ifjúságot támogatja tiszta bevételével.

— **Gyászrovat.** *Horti* Pál okleveles műépítész, az utászezred rohamcsónakosztag kitüntetett karpaszományos tizedese *Zürichben*, ahol tanulmányúton tartózkodott, tragikus körülmények között elhúnyt.

Özv. *Gerster* Gyuláné, szelefarmosi és bodóházi *Bodó* Ida 76 éves korában elhúnyt. Temetése 30-án, szombaton délután ½4 órakor lesz az új köztemetőben.

— **Százmillió frankos csalás.** *Párisból* jelentik: *(NST)* Henri *Plyt*, a Banque Industrielle Francaise ügyvezető igazgatóját letartóztatták. A bank ellen ez év októberének elején elrendelték a csődeljárást. Ennek során kisült, hogy Ply, a francia pénzvilág ismert és költekezéséről hirhedt tagja, *százmillió frank összegű csalásokat követett el.* Ezért rendelték el letartóztatását.

— **Szepesi Bál.** *Jaross* Andor miniszter díszelnöksége, *Jaross* Andorné vezető háziasszonysága alatt tartja meg a »Szepesi Egyesület Budapesten« az idei farsangban a hagyományos Szepesi Bált 1940 január 13-án a Hungária Szálló összes termeiben. A bál ismét a cipszerek és barátaik nagy seregszemléje lesz. A fővédnöki tisztet *Hoepfner* Guidó, *Krisch* Jenő, dr. *Pazár* Zoltán, *Prihradny* Kálmán, báró *Schell* Péter, *Toszt* László és *Weisz* István töltik be, míg a védnökök és a pártfogók között a budapesti szepesi társadalom és a Szepesség előkelő barátai foglalnak helyet. A rendezőség élén dr. *Fáykiss* István, dr. *Kisgyörgy* István, *Fehérváry* János és *Kerékgyártó* László állanak. Báliroda: XI., *Budafoki*-út 20., I. em. 4. Telefon: 456-610.

— **Volosin birtokát felosztják zemplén kisemberek között.** *Sátoraljaujhelyről* jelenti tudósítónk: A csehszlovák földreform tárgyalása során *Volosin kétezerholdas birtokra* alkudott. Gróf *Andrássy* Mihály családi birtoka és a szöllőskei Andrássy-kastély volt az alku tárgya. Volosinnak nem volt elegendő pénze és így a birtok egy részét zemplénmegyei gazdák szerezhették meg. Másfélezer hold föld került az utóbbi évek során a zemplénmegyei kisgazdák kezére. A megmaradt 500 holdas területet, mely Volosin kezére került, most kisgazdák igényelték. Az igénylések eldöntése során kerül megvitatásra az is, kié lesz az Andrássy-család szöllőskei kastélya? A Volosin-birtok felszámolásával eltüntetik Zemplénből az utolsó Volosin-»emléket« is.

— **Elmarad a Kispesti FC bécsi mérkőzése?** A Kispesti FC vasárnapra tervezte revánsmérkőzését a Wiener SC együttese ellen. A Kispesti FC csapatának tagjai holnap reggel akartak Bécsbe indulni, de eddig még semmiféle értesítést nem kaptak arról, hogy a beutazási engedélyt rendelkezésükre bocsátották-e. Igy még mindig nem tudják, hogy a csapat megy-e Bécsbe, vagy sem.

— **Helyreigazító nyilatkozat.** *Zeöld* Imre Péter országgyülési képviselő a következő helyreigazító nyilatkozatot küldte be hozzánk: Valótlan a Pest december 28-i számában megjelent ama hír, hogy a Nyilaskeresztes Pártból kiléptem, vagy kilépési szándékomat a párt vezetőségének szóban vagy írásban bejelentettem volna. Való ellenben az, hogy kilépési szándékom nem volt és nincs. Dr. mezőpaniti *Zeöld* Imre Péter ügyvéd, országgyülési képviselő.

Minden hangszer
Sternberg Budapest, Rákóczi-út 60.
Kölcsönzés. Csere. Javítás

Hosti Pál

1888. Budapest.
1. Részlet az Enns part-járól. Olajf. 600 frt

Őszi Kiállítás II. 1888.

1889. Brest.
1. Zell am See. Vízf.
2. Szénagyűjtés. Olajf.

Téli Kiállítás 1889/90.

1890. Budapest.
(170) Mocsaras táj Olajf. 100 frt
(393) Az Enns partjai. Vízf. 50 frt
(Kvár) l. külön

Téli Kiállítás 1890.

1891. Budapest.
(258) Erdőrészlet. Olaf 500 fr.

Téli Kiállítás 1891/92

1892. Budapest.

(235) A ledölt bükk. Olajf. 350 fr.
(277) Favágók az erdőben. Olajf. 500 frt

Téli Kiállítás 1892/93

Jankovics

festō.

festō.

XV. 27

Horti Pál

rajza repr.

Rath György 1896

145. l.

Horti Pál

nód

The Studio, 1901. Oct

nód

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lvezem:

Horthy Pál

"Tükörkeret facetalt üveggel"

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

91 1.

Horti Pál festő és

iparmúvész, szül. 1865

Budapesten, megh. 1907. V. 25

Bombayban. ~~Budapest~~ Tanul-

mányait Budapesten és Munchen-

ben végezte, ~~s tájképekkel fesett~~

1888-tól tájképekkel szerepelt.

Tanára volt a föv. iparrajzisko-

lának. ~~Iparmúvészi tevékenysége~~

Iparmúvészeti tevékenységekkel köre,

~~[illegible]~~ a modern lakásberendezésre

~~[illegible]~~. ~~[illegible]~~ volt-

I. Miksa halotti képe.

Mellig pitos came
van ábrázolva. Bal szeme
bélésü lepelt aranykeresztt éke
„SPECTATOR EX HAC MAXIMILIANI
OMNIA NAM QVEM OB INSIGNIA DVM VIV
FATI INCLAEMENTIA HOMINEM VT
NAM NOSTRA HAEC IN CINERES

NATVS ANNO M. CCCC. LIX DI
MORITVR ANNO M. D. XIX. DIE.
XII. MENSIS JANVARII
VIXIT. ANN. LIX. MENSIS X."

Fa, méretei 47·5 : 3
Nemz. Mus. Át. ~~prot~~ Kép

Tolgyfa keretet kapott

1892-93 Horti Pál

a [illegible] [illegible]
Favajok or [illegible]

Mincsarnok

235, 1277

1893/94 téli kiáll. utrakelet a campagnai chioggiai halászbuhik

1895/96. téli kiáll

1896. mill. kiáll.

Favajok or [illegible]

Pierre Tartini a fatorban [illegible] of

~~Alexics dr. V. 295.~~

.....

.....

.....

Irnok /díjnok/: .....

.....

Szolga: .....

Teremőr: .....

.....

.....

Horti Pál

Arad

Milano 1906

79. l.

Horti Pál

Ékszerkaretta

Fittler-György

A világ iparművészete Párizsban
Bp 1900. 111 l.

Képpel

.....értesitem.

i .....hó .....n.

A polgármester helyett:

Rajháty

~~Márher~~

~~tanácsnok~~ főjegyző.

A kiadmány hiteléül.

Kmft.

k.főtiszt.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERE

Székesfővárosi házinyomda 1917.

Művészeti Tanács.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
265 1932 szám.
Érk.: 1932 év július hó 7. n.

A Magyar Országos Képzőmű
szám alatt kelt s a M. Kir
zett leiratának másolata:

Szerencsé
tel értesiteni, hogy a m. k
emlékére a Hadimuzeum folyo
emléktábla birálóbizottságá
S z ő n n y i O t t ó, a Műem
/VII. Aréna-ut 41./Tel: 193-
művész, m. kir. kormányfőta
tanácstagok küldettek ki. E
K. Róbert s.k. h. államtitk

A hiva

Horti Pál

Gyparisikiult

221. C.

MEGALAPITASAIG.

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R. TÁ

ELSŐ KÖTET

APEST

M R. TÁRSULAT

DÁSA

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT

1895

Ára diszkötésben 8 frt — 16 korona.

Horti (Hirt) Pál

Jertő

l.

Erődi – Bodnár

212. l.

25. kép. *Jakabfalvi festő 1480 körül: Szent Jakab bizonyítja, hogy tanítványa él, a tanítványt levágják a kötélről.*

5. *Szent Jakab bebizonyítja, hogy tanítványa él* (25. kép)

(Külső bal felső.)

6. *A tanítványt levágják a kötélről* (25. kép)

(Külső bal alsó.)

7. *Lupa királyné és Szent Jakab holtteste*

(Külső jobb felső.)

Cutor, kiállítás
tapéta
tropy
apagedés
csupe
ébrek
könyvtedél
kiutárja
rapz
mintalapor

NY-ban
nagyszerű
és mozaik bero
grafire

Hortipál

Gnoll

JOMJT. VIII. l.

Ex lebensiel / Ypsae Mees
nagzole

Horti Pál festőművész
Eldőlt bükk. Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

142. Kép. Ma

Aukciók

tit. Mory Lék 1912. X.

Grey amber (dan fej) 1885

[Rust 1927. 34.

Tájkép, of

Elefántcsont – legyezők a szimegi mú-

Jeumban VI. 157.

Horti Ede

Mücsarnok

1918 – 19. téli kiáll.

1921. sav. kiáll. 295

Horty Ede

Horthy Pál
Favágók, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Müvészeti kiállitás. 1914. 3 1.

erény /Szabó/ 3

zva. Tetején Jézus és Ker.Szt.János
ális szoborcsportja .
Feljárás a sekrestyéből. Márványozott.
szel választott három mellvédlapján fél-
vek aranyozva: 1. A Magvető, 2. Krisztus
kulcsokat a sziklán térdelő Péternek,
tus meggyógyit egy vakot. A szószék alsó
üzérkoszoru szalaggal és rozettadisz.
je tetején sugaras kereszt, előtte Mózes
aloldali mellékoltárán a régi taberná-
olutás, rocaille-diszes, két oldalán egy-
elő fa angyal szoborral. Felette szép
aculata kép.
t faszobrok: 1. Szt.Márton püspök, 2.
ef a hajóban, 3. A baloldali mellékoltá-
á. Valamennyi XIX. század közepe. Kegy-
Historia Domus szerint /1770/ az 1713-
ett, majd lerombolt kápolnából.
lés: Kehely. aranyozott ezüst. teljesen

Kepvis

~~Lotz Károly:~~ ⊥ ülő Genius, E

3632. ⊥ törvényalkotás

Szemközt ⊥ talapzatra helye
~~nsza~~ legfontosabb törvényeit
NET-től hall Kö~~zelben~~ rulöne (a párkány
tet, ~~balról pedig~~ az Igazság, a
pez csoportot. Fölül balról a diad
a melynek tagjai pálmát tartanak,
tó a ~~ki~~ igiai sapkával. A talapzat
ábrázolva, a mely~~nek~~ melyet (Kronosz ül, k
palást képez garmadát. 598: 415

Eset ~~Szén~~rajz, méretei ~~600: 408~~

Vétetett az 1905: III. 7-i

(213-905)

1905

620 X

~~Hány Gyula~~

43. l.

tovább

Horti Pál

tovább cédulázandó

A Magyar Iparművészeti Társulat lakbrendezési kiállítása.
Bp. 1903

F-I. Lobozban

Ombi

1890 ápr (Kovár)

Traunkirchen (Vift

Részlet Tell am Seebül, Admonti részlet)

1890 máj (Brassó)

U. az

nem teljes

Budapest
Franklin-Társulat
1880.

Holló Barnabás

tovább

~~Abt Vencsor~~

~~Frefőre Agoston c. szobra~~

~~Bezerédi Gyula~~

Mátyás király és Bolhaszó kutya c. szobra

Damkó József

Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor

Vörösmarty Mihály

II. Rákóczy Ferenc, Kossuth Lajos 1/2 élet-magyág c. szobrai

Holló Barnabás

Furulyázó juhász kutyával, Betyár lovon. Juhász szamáron c. szobrai

A Szegedi Képzőművészeti Szpruhet tavaszi kiáll. tárgymutatója

Szeged, 1900

tengeren is becsületet, művészetünknek dicsőséget szerezve már visszatérőben volt. [...] *Szívünkben mélységes örömmel vártuk, hogy ismét köztünk legyen, s ismét a mi művészetünk fényét gyarapítsa kiapadhatatlan teremtő erejével, hatalmas tudásával, ernyedetlen munkakedvével, idegenben még inkább kifinomult ízlésével, de világot bejáró útján is mindenkor magyarnak maradt lelkével.* [...] *Tüneményes pályájához képest mélységes gyászunkban csak vajmi szürke emléket állíthatunk szellemének e pár sorral ebben a folyóiratban, mely oly sokszor és mindig örömmel teljes büszkeséggel számolt be diadaláról*" – írta a Magyar Iparművészet 1907. évi száma.

Legyen ez az írás is – majd száz év után – méltó emlékezés a magyar iparművészet nagy alakjára.

KOÓS JUDITH
művészettörténész

A fotókat az Iparművészeti Múzeum adattára bocsátotta rendelkezésünkre.

Üveg Kelet és Nyugat között – kortárs magyar üveg

Alap – folyamat – eredmény I.

Hont: Pál

A 19. század vége, 20. század eleje a szinte létrejötte óta jelentéshordozó – metaforikus-allegorikus, ideológiai, egyes kiemelkedő esetekben szimbolikus – anyagot, az üveget nyilvánvalóan szimbólumhordozóvá avatta, megteremtve ugyanakkor a további változáshoz, új minőségek hordozásához szükséges technikai alapot is.

A 20–21. század üvege, üvegművészete(!) az egyéni szimbólumok, szimbólumrendszerek, mitológiák világa, melyek – ellentétben az eddigi stíluskorszakok viszonylag egységesen kodifikálható jelképeivel – nehezebben értelmezhetők a művész útmutatása nélkül, mely a legnyilvánvalóbban a beszélő címekben manifesztálódik.

Az üveg alapvető életszituációkat, történeteket mesél el, őstoposzokhoz kapcsolódik, jelentést hordoz; e jelentéstartalom minősége-mélysége szerint lehet „egyszerűen" jelölő-ábrázoló, illusztratív-irodalmi-történelmi, allegorikus-metaforikus, panteista-pánszimbolikus, mélypszichológiailag motivált, érzéki-szenzuális-expresszív, illetve csak jelzésszerűen ábrázoló, térben-színben-fényben élő szimbolikus. A jelentés kifejezéséhez használt eszközök: a technikákkal szoros kölcsönhatásban alakuló forma és ornamentika minősége szerint ezek az üvegtörténetek a realizmus, az absztrakció, a természeti formák és a „színpadtechnika" kategóriáin belül fejtik ki hatásukat.

A 20–21. század üvege – mint arra már utaltunk – alapjában a gondolatra; a különböző kultúrkörök hatásának asszimilálására, a történeti hagyományok újraértelmezésére épül, s minthogy az anyag maga a konkrét anyagiságon túllépő absztrakció, ez nem is esik különösképpen nehezére. Az eleddig megszokott anyag-használati funkció kettős kiindulás helyett a koncepció-tartalom-kifejezés hármas iránya dominál. Ennek eredménye egy újabb paradoxon: az üvegművészek egy része a kézművességtől (craft) mint domináns tényezőtől eltávolodik, más részük az új koncepciókhoz új technikai lehetőségeket, míves megmunkálási módokat fejleszt ki.

Mindez azt is eredményezi, hogy az üveg egyesíti, de legalábbis közelíti a művészi és a tudományos törekvéseket, s minthogy a craftot ugyan általában nem helyettesítő, egyszerűen fontosabbá váló gondolat a lényeg, adott esetben a használatiüveg-design, az ún. művészi üveg és az üvegszobor, illetve -plasztika „elvi" műfaji határaikat átlépve főként, de esetenként kizárólag művészi kvalitásukkal hatnak. A használati funkcióval szemben előtérbe kerülő – a tárgyalkotás során amúgy a kezdetektől jelen lévő – jelentéshordozó funkció a tárgy „elméleti funkciója"; koncepciója. E gondolat, jelentés többrétegű; főként a művészi üveg: edényplasztika és szobor esetében szimbólumhordozóvá válik. Kifejezőeszköze a tárgytörténet során főként használati funkciót hordozó forma és a kezdetektől, hagyományosan jelentéshordozó ornamentika egyaránt. Ez utóbbi sok évtizedes pusztán dísztő funkció után kezdi visszanyerni jelentéshordozó szerepét, a jelentéstartalmak egységes dekódolhatóságának lehetősége nélkül.

Ezt kifejezendő új műfajok alakulnak ki, illetve kapnak az eddigiekhez képest összehasonlíthatatlanul nagyobb hangsúlyt (a plasztika, a szobor, az „edényplasztika", a képhordozó edény), a használati üvegen, a „designon" belül élesen különválik a nagy-, közép-, illetve a kisszériás, továbbá a luxustermelés, megmarad a kulturált polgári igényeket kielégítő „művészi" díszüveg, és eddig elképzelhetetlen volumenűvé fejlődik a tudományos célokat szolgáló üveg előállítása. A „síküveget" tekintve: a hagyományos üvegfestészet – általában ablak-, vagy kabinetüvegfestmény-funkciót betöltő ólmozott üvegkompozíciók – mellett fontos szerepet kap a relief-kép, megjelenik a térbeli kép és a mobil üvegfestmény.

A kifejezetten – jobb kifejezés híján – funkcionális designtól (használati funkciójú üvegtől) eltekintve szinte az összes műfaj alkotásai, tudatosan vagy ösztönösen, de szinte egységesen az üvegtér(-idő) kapcsolatot elemzik, az üveg-anyag különleges lehetőségeinek felhasználásával. Az üveg a szétválaszthatatlan „téridő" hordozójává válik; relatív, látszólagos, cyber tereket teremt, melyeket gyakran a fény kelt életre, kioltja önmagát, de

Horti Pál: Magyar Iparművészet, címlap (1898. január) / Pál Horti: Hungarian Applied Arts, January, 1898. Cover
[1898]

kívánja változtatni. A szakirodalomban ekkortól kezdve találkozunk Horti Pál nevével: *„Az év folyamán felsőbb hatósági engedéllyel nevét: Müller Pál – Molnárra, Fühlbier Lajos Ágotaira és Hirth Pál Hortira változtatta"* – közli *A Székesfővárosi Községi Iparrajziskola tudósítványa az 1898–99. tanév végén* (szerk. Vidéky János, Bp. 1899).

Az Iparművészeti Társulat 1898-as kiállításán jelentkezik Horti Pál néven először iparművészeti munkáival: engobe-edényeivel és bőrmunkákkal. Az 1899-es *Karácsonyi Kiállítás* lényegében a következő évben megrendezésre kerülő *párizsi világkiállítás* előzetes magyar seregszemléje volt. Ezen a bemutatón jelentkeznek először olyan iparművészek, akik sem a historizmust, sem pedig az új nyugati törekvéseket nem utánozzák: *„Ezekhez a talentumokhoz számítják elsősorban Hortit, aki sokáig keresett, küzdött, míg megtalálta önmagát. A külföldi hatásokat, ha találunk is munkájában, ezeket egyénisége szerint önállóan dolgozza fel"* – írja a Magyar Iparművészet 1900-as évfolyamában *Diener-Dénes József*.

A kritika részletesen bírálja a tárlatot és megállapítja, hogy *Wiegand Ede* mellett Horti Pál a kiállítás kétségkívül legjobb művésze. Alkotásaiért magas elismerést kap: szőnyegeiért és bútoraiért aranyérmet, alkalmazott díszítéseiért és ötvösmunkáiért bronzérmet.

Eddigi munkásságának elismeréseként az 1902-es *torinói világkiállítás* magyar részének szervezésével és rendezésével bízzák meg, miközben több hazai kiállításon is részt vesz, többek között az Iparművészeti Társulat megbízása alapján.

Az Iparrajziskola tanári testületében a mester ekkor így szerepel: *„Horti Pál rendes tanár, a Ferenc József-rend lovagja, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által adományozott állami nagy aranyérem nyertese, az Országos Képzőművészeti Tanács tagja, az Állami Agyagipari Központi Műhely vezetője, a Magyar Iparművészeti Társulat választmányának tagja, a Tervezési Osztály vezetője…"* stb.

Eközben érkezett meg a torinói világkiállítás díszoklevele, melyben Horti Pál munkásságát, úttörő szerepét igen nagyra értékelték.

Mindezek alapján Horti Pál kapott megbízást a St. Louis-i világkiállítás tervezési és rendezési munkálataira *Bálint Zoltán* és *Jámbor Lajos* építészek, *Faragó Ödön*, *Maróti Géza* és Wiegand Ede mellett, a nemzetközi bemutatón személyesen vett részt, a legmagasabb kitüntetésekkel: Diploma of Honour-rel és aranyéremmel díjazták.

A hazai tudósítások Horti Pál „fényes szerződési ajánlatairól" írtak, és arról, hogy „a legelőkelőbb amerikai műipari vállalatoknak lett iparművész tervezője", az akkor készült terveiből a Magyar Iparművészet folyóirat is többet közölt.

Horti Pál ezután San Franciscóba utazott, majd Mexikón, Japánon és Indián keresztül akart hazatérni *Schmidt Gyula* építész társaságában.

Ezekben az országokban gyűjtő- és kutatómunkát végzett azzal a céllal, hogy a hatalmas, eredeti anyagot és vázlatait, rajzait egy átfogó kiállítás keretében mutassa be az Iparművészeti Múzeumban.

Horti Pál Mexikóban maláriát kapott, de ennek ellenére folytatták útjukat. Japán után, hazatérőben, amikor már amerikai munkásságával szerzett vagyona is elfogyott, Bombayban erőt vett rajta a sárgaláz, és 1907. május 25-én meghalt.

A tragikus esemény alkalmával ismét a Magyar Iparművészet méltatta elsőként önfeláldozó életét és kiemelkedő művészetét, úttörő egyéniségét, az a folyóirat, mely az 1897/98-as számától kezdve az 1909-es évfolyamig szinte minden évben számos alkotását közölte. Az 1910-es évben már csak egyetlen hírt találunk róla: síremlékét – melyet Maróti Géza tervezett *Telcs Ede* szobrával – a Kerepesi úti temetőben.

„Horti Pál művészetünk világának hulló csillaga, szemünk előtt tűnt fel. Évekig gyönyörködhettünk sokoldalú tehetsége ragyogásában, mely egész pompájában itt bontakozott ki. Idegenbe vezető útjára is úgy távozott el tőlünk, mint a bolygó. […] Nevének túl a

→
Horti Pál: Karosszék. Kivitelező: Mahunka Imre / Pál Horti: Armchair. Design carried out by Imre Mahunka
[1901] *szilfa, plüsshuzat / elm, plush cover*

lők gyermekeként. Apja *Hirth Pál* szabómester (Pest, Waitzner Gasse 14.). Feltehetőleg családjába tartozott az 1838-ban budai polgárjogot nyert *Hirth Alajos* „kefe tsináló mester", valamint *Hirth Pál* cipész, aki az 1888-as budapesti Kereskedelmi Múzeum kiállításán „topán"-jaival szerepelt.

A reáliskola hat osztályának elvégzése után 1881-ben a Mintarajziskola növendéke lesz és itt az 1885/86-os tanév után felsőfokú rajztanári képesítést nyer. Kezdetben festészeti tanulmányokat folytat, majd az Iparrajziskolában szakrajzolást tanít. Növendékei között a művészi ipar szinte minden ága képviselve van: például asztalos, műlakatos, kárpitos, vésnök, tipográfus, üvegfestő, műüveges, aranyműves, címerfestő, szobrász stb. Tanít szabadkézi rajzot, szemléltető látszattant heti 26 órában. Pedagógiai munkássága egyre inkább az iparművészet felé fordítja érdeklődését, és ennek minden területét nagy figyelemmel tanulmányozza. 1895-ben Münchent keresi fel, majd Londonban, Párizsban is megfordul, hogy a grafikai technikákban és más iparművészeti műfajokban tovább képezze magát.

Tanulmányozza az agyagot, elsajátítja a korongolási technikát, az égetést, a különböző mázak készítését. Az ötvösséggel kapcsolatban is új kutatásokba kezd, új patinázó és zománcozó eljárásokat vezet be, melyeket külföldi cégekkel együtt (pl. Beschohrner) valósít meg. Ebben az időben bejelenti, hogy német hangzású nevét magyarra

Horti Pál: Hallszekrény. Kivitelező: Tálos Pál / Pál Horti: Sideboard. Design carried out by Pál Tálos
[1900] *tölgyfa, rézveretek / oak, copper furnishing*

A szecesszió magyar úttörője

Horti Pál (1865–1907)

„Aki megírja majd a magyar iparművészet »előidejét«, mindenütt találkozni fog Horti Pál nevével, aki fanatikusan haladt egy kis csapat élén, s művészete, tehetsége szinte az egész iparművészetet átfogta" – írta a nagy kortárs krónikás *Lyka Károly* a művész halálakor. Tündöklő üstökösként látták a művészet egén, mely fellobbant, hatalmas fényt árasztott maga körül, aztán eltűnt, hosszú évtizedekre szinte elfeledve.

Rövid élet, még rövidebb alkotói periódus, tragikus és korai halál jutott neki osztályrészül. Kutatásaink azonban feltárták a róla szóló egyetlen monográfiában (Koós Judith: *Horti Pál élete és művészete 1865–1907*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982), hogy nem megkezdett utat folytatott, hanem maga volt a hazai kezdet, abban az új szemléletben és törekvésben, mely a 19–20. század fordulója táján bontakozott ki teljességében és sokrétűségében.

Horti (Hirth) Pál ezeknek az új iparművészeti törekvéseknek egyik első, nemzetközi hírű, eredeti tehetségű magyar képviselője. Munkássága az iparművészet szinte összes műfajára kiterjedt, melyekben nemcsak tervezett, de több ágában maga kivitelezte alkotásait. Munkásságával magas szinten valósította meg az art nouveau, a szecesszió új tendenciáit a magyar iparművészetben. Nem sorolható azonban az ún. „magyaros stílustörekvések" e korszakban megnyilvánuló képviselői közé. Terveit kitűnő műiparosgárda kivitelezte, lehetőséget adva az egyre erőteljesebben jelentkező műipar és gyáripar területein működő mestereknek. Így a magyar műipari, kézművességi hagyományok ápolásában és továbbfejlesztésében is jelentősek érdemei.

Külön figyelmet érdemelnek bútortervei, melyek egyes konstrukciókban, a faanyag természetes felhasználásában, ácsolt szerkezetükben visszautalnak a hazai hagyományokra. Üvegablak-, valamint tapétatervei finom színharmóniával az art nouveau „veldiánus" (a belga *Henry van de Velde)* arabeszkjeinek sajátosan egyéni és könnyed vonalvezetésével tűnnek ki. Különleges értéket képviselnek egyedi ékszerei, melyek a szecesszió formavilágában a magyar zománcművészet értékes örökségét elevenítik fel, jobbára *Hibján Samu* kivitelezésében.

Horti Pál jelentős tevékenységet fejtett ki a textilművészet területén is. Elsőként tervezett a Torontáli Szőnyeggyár Nagybecskereki Gyára számára csomózott és szövött faliszőnyegeket, valamint egyedi selyemszőnyegeket, a kerámia- és porcelánipar számára tárgyakat, dekorokat és formákat.

Ki kell emelnünk még sokrétű, úttörő munkásságát az alkalmazott grafika területén, könyvillusztrációit, könyvművészeti terveit, különösen is a *Magyar Iparművészet* című folyóirat címlapjait, belső és keretdíszeit.

Őt tekinthetjük az egyik első ipari formatervezőnknek, aki nemcsak egyedi tervezésű darabokban jeleskedett, de sikerrel fordult az ipar és művészet aktív kapcsolata felé. Mindezt életének egyetlen évtizedében alkotta meg, melyben szinte az egész iparművészeti korszak keresztmetszetét felmutatja.

Installációkat tervezett és kiállításokat rendezett nemcsak hazánkban, de világszerte; és Magyarország – első – részvétele az észak-amerikai *Saint Louis-i világkiállítás*on az ő szervezésében és rendezésében valósult meg, személyes ottlétével.

Egyik úttörő érdeme, hogy felismerte a tervezés fontosságát és jelentőségét a gyáriparban. Ez a felismerése már a kezdeti években konkrét eredményeket hozott, még akkor is, ha egyik-másik területen gazdasági kudarcok érték (zománckísérletek) vagy technikai bizonytalanságokkal találkozott (mázkísérletek).

Az iparművész, tanár, pedagógus, kiállításrendező, szervező egy személyben művelte és összefogta azokat az iparművészeti műfajokat, amelyekben kora „Gesamtkunst"-ot (összművészetet) teremtett, vállalva minden kockázatot gyakorlati, anyagi, szellemi, művészeti és erkölcsi vonatkozásban egyaránt.

Horti Pál ugyanakkor művészeti író és műkritikus is volt, aki írásaival is részt vett a kor időszerű kérdéseinek megválaszolásában, mint például a St. Louis-i világkiállítást értékelő átfogó tanulmányában.

Mindennek ismeretében tettük fel a kérdést születésének immár 140. évfordulója alkalmával: honnan jött nagyszerű tehetsége, melyek voltak a gyökerek akkor, amikor még előképek sem lehettek. Két korszak határán ő vált kezdetté, példaképpé sokak számára itthon és a nagyvilágban.

Pesten született 1865. június 18-án iparosszü-

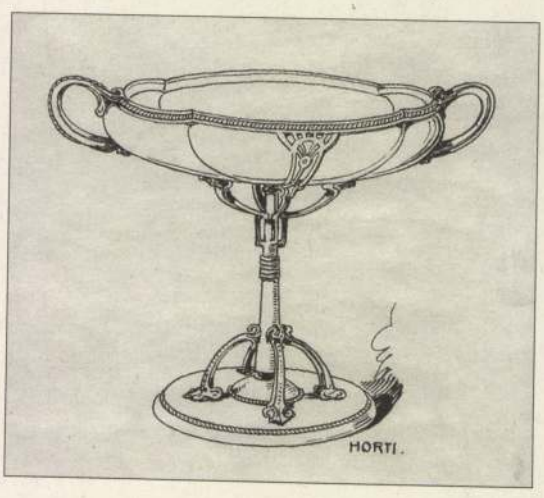

→ **Horti Pál: Csemegésállvány, terv / Pál Horti: Dessert stand (design)** [1898] *tusrajz / tint-drawing*

HORTI PÁL MEXIKÓI RAJZAI

Koós Judith 1982-ben megjelent Horti Pál élete és művészete 1865—1907 című könyve megkísérelte a századelő neves magyar iparművészének életét és munkásságát bemutatni. A kötetben külön fejezet, bőséges adattár ismerteti Horti Pál rajzait, iparművészeti terveit az Iparművészeti Múzeum gyűjteménye alapján, sajnos azonban hiányosan.

Horti (Hirth) Pál a 19—20. század fordulóján a modern művészeti és iparművészeti törekvések úttörő szellemű képviselője volt Magyarországon. Sokoldalú művészetével, univerzális érdeklődésével, polihisztor tevékenységével — korai halála ellenére — a kor markáns, meghatározó erejű magyar iparművésze. A sors szeszélye folytán œuvreje csak apró mozaikokból, kis töredékekből építhető fel; művészi fejlődése, az az út, amit megtett a vérbeli szecesszziós formanyelvig, szinte alig rekonstruálható, inkább csak sejthető, vázlatosan megrajzolható, de részleteiben nehezen követhető, kitapintható. Munkásságának kutatása még sok-sok apró munkát igényel, esetleg szerencsés véletlenek deríthetnek fényt egy-egy, az ismeretlenség és a feledés homályába merült műalkotásra. Jelen esetben csupán kis adalékokkal szolgálunk jeles, korán elhunyt, ám nagy reményekkel kecsegtető iparművészünk pályaképéhez, az Iparművészeti Múzeum Adattárában őrzött mexikói rajzok, vázlatok bemutatásával.

Horti Pál feleségével együtt 1904. március 26-án indult el St. Louisba, a világkiállításra, melynek magyar anyagát rendezte, installációját tervezte — majd azt követően St. Louisban maradt, és Észak-Amerika más városaiban is megfordult, különböző cégek, amerikai műipari vállalatok megbízásainak eleget téve 1906. márciusának végéig. Nagy bútorcégeknek készített bútor- és berendezési terveket, továbbá iparművészeti tanulmányokkal foglalkozott[1].

Úgy tervezte, hogy 1906. áprilisában San Franciscón át Japánba utazik, és onnan 1907-ben, tanulmányútja befejeztével Mandzsúria, Kína, India, Kelet-India, Perzsia, Oroszország érintésével érkezik haza Budapestre.[2] Horti utazását a m. k. vallás- és közoktatásügyi és kereskedelmi miniszter 6000-6000 koronával támogatta.[3] Elkísérte őt föld körüli útjára Schmidt Gyula építész, és noha Horti 1906-ban Mexikóban maláriát kapott, mégis együtt folytatták útjukat Japánba. Visszatérőben Indiában kiújult a művész betegsége — újból megtámadta őt a sárgaláz —, aminek következtében 1907. május 25-én Bombayban elhunyt.

A hosszú és végzetes világ körüli utazás 1906 közepén kezdődött; 1906 májusában Horti felesége visszatért Magyarországra, a művész pedig 1906. június 27-én indult el New Yorkból tanulmányútja következő állomására, Mexikóba, ahol többek között az Orizabad környékén lévő barlang frissen feltárt azték kerámialeleteit szemlélte meg. Tanulmányozta az ősi indián kultúrák, birodalmak emlékanyagát, a Museo Nacional kincseit, régiségeit, ékszereit és Guillermo de Hered mexikói építész, gyűjtő kollekcióját, amely azték, tolték, zapoték stb. alkotásokat, főleg kerámia-tárgyakat tartalmazott. Járt Oaxacában és Mitlában is.[4]

A spanyol hódítás előtt Amerikában különböző vallási, kulturális, civilizációs központok alakultak ki, és egymástól eltérő kultúrák léteztek. Az Oaxaca-völgyben — ahol az egész mexikói terület legnagyobb méretű rommezeje látható —, a zapoték, később a miszték nép élt. Mitla, amely a régebbi időkben zapoték erőd volt, sohasem került föld alá, az előbbivel ellentétben mindvégig lakott volt; élő példája a kultúrák, a különféle hatások egymásraépülésének és egymásbaolvadásának. A mitlai palota architektonikus díszítménye monumentális hatású, hiányoznak a figurális (az antropomorf, illetve az állati, növényi eredetű) motívumok, s helyettük a jelképes mondanivalót sugalló geometrikus, mértani díszek változatos kompozíciói uralkodnak. Horti Amerikából hozott fotói — legalábbis amelyek megmaradtak — függetlenül attól, hogy mitlai, vagy chichén itzái épülettöredékeket, romokat ábrázolnak, minden esetben plasztikusan, szemléletesen örökítették meg az épületdíszítmények, a kőfaragványok geometrikus ritmusát, fény-árnyék játékát.[5]

1. Horti Pál: Edény, Casas Grandes, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 259)

2. Horti Pál: Háromlábú edény, misztek, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 262/1)

3. Horti Pál: Edény, tolték, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 262/2)

Az építőművészet csodái mellett Horti figyelmét a Mexikóban töltött hónapok alatt — 1906. júniusától szeptember végéig — elsősorban az agyagtárgyak ragadták meg, magától értetődő módon, hiszen az agyagművesség volt talán a prekolumbiánus kultúra legsikerültebb művészeti ága, és ez volt Horti alkotói kísérleteinek is egyik színtere. Jelentős tény, hogy a művész helyszínen tanulmányozhatta az indus háziipart, a finom, egyszerű és mégis változatos ornamentikát és a különféle technikai megoldásokat. A reveláció erejével, újdonságával hathatott rá a különféle technikai eljárások megismerése, melyeknek — mint korábban ez irányú kísérletezéseinek — bizonyára nagy figyelmet szentelt. (Japánba is azért készült, hogy tanulmányozza a bronzöntést, a patinázást és a zománcozást.[6] Egész utazását, föld körüli bolyongását tanulmányútnak tekintette Horti, és — jóllehet Amerikában számos tervet készített, szerződéseket kötött — végül Amerikába is azért ment és mexikói, japán útjának célja is az volt, hogy tudását tökéletesítse, technikai kísérletezéseihez új mesterfogásokat sajátítson el, illetve gyarapítsa iparművészeti ismereteit. A prekolumbiánus kultúrák fazekaskorong nélkül, agyagcsíkokból, hurkákból kézzel formázva, illetve negatív formába öntve, nyomkodva alakították ki a kerámiatárgyak formáját, alakját. Az edények felületét sokféleképpen díszítették: karcolással, préseléssel, fényezéssel, festéssel tették változatossá. Sajátos eljárás volt a negatív festés, amikor a minta helyét hagyták ki, körülötte pedig befestették az edény testét.

Hortit nagy vállalkozása során a technikai ismeretszerzésen túl még egy igen fontos cél vezérelte, az hogy megkeresse és megtalálja az ősi magyar kultúra bölcsőjét. Rokonságot sejtett Mexikó őslakói és a magyarok között.[7] A budapesti barátoknak Mexikóból küldött leveleiben Horti állítólag elragadtatással írt a látottakról, és a mexikói népi művészet vonalritmusa, formanyelve és a magyar népművészet elemi struktúrája között hasonlóságokat fedezett fel.[8] Kelet-Ázsiában minden bizonnyal az ősi mexikói, a magyar, illetve keleti motívumok közös forrását kutatta volna, hiszen úgy vélte, hogy mindhárom kultúrkörnek azonos lehet valahol a gyökere.[9] Szoros kapcsolatot tételezett fel a távol-keleti és az archaikus magyar díszítőművészet között is.[10] Ahogy Rózsa Miklós írta, Horti „délibábos etnografálása" volt, hogy „... mindenáron még élete árán is, meg akarta keresni Ázsiában az őseredeti magyar formákat."[11] Megdöbbentő meglepetésekkel szolgált számára a mexikói út: az ősi mexikói formanyelv, az egyszerű, változatos, geometrikus díszítőkincs a népi, ősi, magyar művészetre emlékeztette.

Horti világ körüli tanulmányútja motívumgyűjtés is volt egyben. Népművészeti és iparművészeti emlékeket, fényképeket gyűjtött, mexikói gyűjtemények tárgyairól készített rajzokat, vízfestményeket, melyeket 1908-ban a m. k. vallás- és közoktatásügyi és kereskedelemügyi minisztérium együttesen megvásárolt. Újabbkori kerámiagyűjteményét a kereskedelmi miniszter főhatósága alá tartozó ipari szakiskolák közt osztották szét. Gyűjteményéből több tárgy — ajándékképpen — az Országos Magyar Iparművészeti Társulathoz került. A Magyar Iparművészet c. folyóirat híradása szerint a mexikói gyűjtemény és a felvételek egy része az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumnak jutott.[12]

Az Iparművészeti Múzeum Adattára őriz egy 1907. december 24. keltezésű iratot, melyben tételesen felsorolták néhai Horti Pál mexikói gyűjteményét, amely négy szobára való tárgyi anyagot és dokumentációt tartalmazott: cserépedényeket, különféle tárgyak gipszmásolatait, fény-

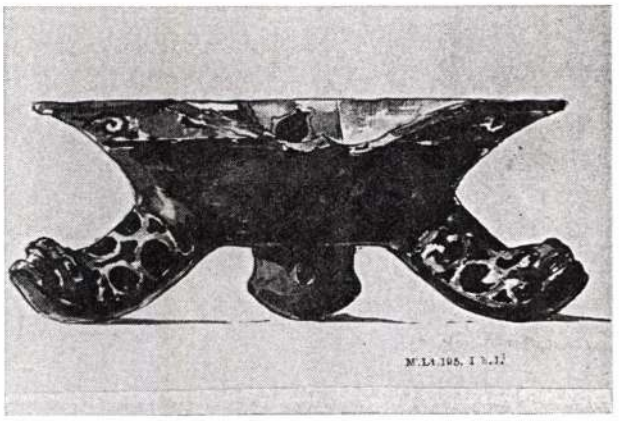

4. Horti Pál: Kígyófejes háromlábú edény, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 265/1)

képeket, a tárgyakról készített színes felvételeket, vízfestményeket, újkori cserépedényeket és egy darab fabútort, összesen 450 db tárgyat.[13] A műtárgyak közül az O. M. Iparművészeti Múzeum részére özv. Horti Pálnétól megvásároltak mintegy két és félszáz darabot, vörös és fekete cserépedényeket, cserépdarabokat, cserépgombokat, bálványokat, bálványfejeket és gipszmásolatokat. A dokumentumok közül számos fényképfelvételt is megvettek, és Horti 30 darab eredeti akvarell festményét, melyek mexikói cserépedényekről, illetve egy szerpentin maszkról készültek.[14]

A Horti által gyűjtött mexikói tárgyakat, rajzokat, fotókat — amelyek közül néhányat közölt a Magyar Iparművészet[15] — a Magyar Iparművészeti Társulat elképzelésének megfelelően[16] kiállították az Iparművészeti Múzeumban, a magyar magángyűjtemények javát felvonultató, nagysikerű, számos látogatót vonzó „amatőr" kiállítással egy időben, melyről a sajtó is terjedelmes cikket közölt.[17] Horti gyűjteményéről az 1926-os kiállítási vezető is megemlékezett. A mexikói cseréptárgyak a múzeum első emeleti csarnokában ekkor is szerepeltek a kiállításon.[18]

Horti vízfestményei különféle kerámiaedényeket ábrázolnak, közép-amerikai indián kultúrák emlékeit örökítik

5. Horti Pál: Háromlábú edény, fülekkel, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 265/2)

meg. A különféle célokat szolgáló, változatos edénytípusok közül Horti sokféle tárgyat (tál, korsó, kancsó, tányér stb.) lerajzolt. A miszték agyagművesség kedvelt formája volt a festett, háromlábú edény.[19] Gazdag fantáziával alakították ki az edények fogóit, karimáját. Jellegzetes típust képviselt a háromlábú, kígyófejben végződő edény.[20] A taraszk, azték, tolték, zapoték stb. civilizáció használati tárgyait, edényeket és tálakat Horti lendületes festményeken ábrázolta, és láthatóan különös gondot fordított arra, hogy a vörös, barna, sárga, barnás alaptónusú agyagedényeket eredeti nagyságban, illetve méretarányosan (a méreteket feltüntetve) vesse papírra. Arra törekedett, hogy ne hűvös aprólékossággal rajzolja körül, hanem lendülettel, erővel idézze meg a díszítéseket, s a változatos mexikói formakultúra mellett bemutassa a polichróm motívumvilágot is. Amellett, hogy a tárgyakon figurális ábrázolások, egzotikus, képzeletbeli lények is szerepeltek (figurális kerámiatárgyak is szép számmal akadtak ugyanis a mexikói indián kultúrákban), Horti elsősorban a geometrikus jellegű ornamentikát örökítette meg. Az edények felületét körbefutó színes sávokban, illetve széles mezőkben stilizált díszítmények, bonyolult vonalszövedékek, spirálok, szaggatott vonalak, körök, félkörívek, hullámvonalak, többnyire geometrikus síkidomok tagolják. A színes fríz kiemelkedik az agyagedény alapszínének tónusából, ugyanakkor harmonizál vele. Meghatározó a polichrómia, azon belül a színek meleg összhangja. A festéssel részben a kosárfonást utánozták, részben páratlan festői lendülettel és leleménnyel megalkotott mítikus lényekkel, illetve — a Horti által előszeretettel megörökített — geometrikus szövedékekkel, motívumokkal díszítették az edények felületét.

Merő fantáziajátéknak látszik, ahogyan a vonalakból és az egyszerű kétdimenziós elemekből együvé komponálódik az általában egyszerű, olykor azonban mégis bonyolultnak tetsző, ám mindig áttekinthető díszítményháló, s figyelemre méltó az a találékonyság is, amellyel a gömbfelületen elhelyezték a bonyolult geometrikus mintát és a tobzódóan gazdag ornamentikát. A kerámiatárgyakat ábrázoló vízfestményeken kívül van egy kőfaragványról készített akvarell is: a prekolumbiánus Mexikóban — főképpen az olmékok — kemény kőzetekből készítettek faragásokat. A zöldes színű kövek (jadeit, nefrit, szerpentin stb.) számukra a burjánzó életet szimbolizálták. Különösen a fejábrázolások jellegzetesek — Horti festményén egy szakállas férfifej látható, amelyet alul a szakáll, fenn pedig a haj ölel körül. Mintája leginkább egy maszk lehetett, a szem és a száj kialakítása alapján ítélve.[21] Horti megjegyzi, hogy e szerpentinből faragott fej a taraszk kultúrából származik. Figyelemre méltó, ahogyan Horti felfedezi az anyag, e kemény kőzet szépségét, és talán megsejti azt a korabeli európai művészeti törekvést is, amely a leegyszerűsített formavilágot értékes anyagokkal nemesíti meg.

Hortit bizonyára a természetes anyagok, a változatos formavilág és mindenekelőtt az elvont, geometrikus ornamentika segíthették volna abban, hogy stílusa megújuljon, felfrissüljön. A művész új iránti fogékonyságáról árulkodik a St. Louis-i világkiállításról írott tanulmánya is, amelyben Japán fontos szerepét emelte ki; a japán művészet — mint már a világkiállításokon több alkalommal — megint meglepetést okozott.[22] Az itt látottak ismét felcsigázhatták Horti érdeklődését Nippon iránt. Ám nem csupán e távoli példa, hanem a mexikói élmények, az ott gyűjtött motívumok is ösztönző erővel hathattak volna Horti stílusára, különösen azok, amelyek őt a magyar népi díszítőművészetre emlékeztették. E feltételezés történetietlennek látszik, ám talán mégis megkockáztathajtuk. Egyik, fennma-

radt műve ugyanis egyértelműen bizonyítja, hogy Horti elindult azon az úton, amely az egyszerű formavilág felé vezetett. Az Iparművészeti Múzeumban őrzött égetett, máz nélküli agyagedény teste erőteljesen kiöblösödik, felső pereme kihajlik, és száját vastag fül íveli át. Az edény lényegében a magyar népművészetben jól ismert szilke egyik típusát, formai változatát követi (a száját átívelő füles forma elnevezése rötyke), ugyanakkor hasonló alakú edény előfordul az indián kultúrában is. Az edény felületén bekarcolt, kisebb-nagyobb méretű, tagolt, körívekből komponált, festett geometrikus díszítmények láthatók, viszonylag szabályos ritmusban.[23] A jellegzetes színösszeállítás (a rézvörös felületen a díszítmény sötétbarna), a sajátos forma és a bekarcolt geometrikus ékítmény éppúgy megtalálható a magyar népművészetben, mint az indián kultúrákban. Közismert, hogy Horti meg akarta újítani és művészi szintre szándékozott emelni a magyar háziipart. Gróh Istvánnal együtt falusi fazekasokat kerestek fel, és mintapéldányokat készíttettek számukra a magyar forma- és díszítménykincs felhasználásával. Horti alkotásai elsősorban egyszerű formájukkal és szép színezésükkel hatottak.[24]

Horti Pál merész vállalkozásának, egzotikus útjának több tanulsága is volt, a szakmai fejlődésen, a mesterségbeli tudás tökéletesítésén, a kísérletező tevékenységen túl, amely távoli földrészek technikai eljárásainak megismerésére ösztökélte. Kapcsolatot keresett a nyugati és a keleti, az európai és az Európán kívüli földrészek kultúrája között; kutatta a magyarság gyökereit, archaikus hagyományainak és művészetének bölcsőjét. Mindez nem volt idegen abban a korban, amikor Malonyay, a gödöllőiek, Kós Károly és köre a magyar ornamentika elemeit gyűjtötték, illetve Lechner merész fantáziája elegyítette a keleti díszítményeket a magyaros virágos ornamentikával. Néhányan az eredetkutatás szándékával szívós kitartással gyűjtötték az egzotikus világ elemeit, díszítőmotívumait. Horti díszítőművészetünk forrását vélte felfedezni a mexikói prekolumbiánus kultúrák formavilágában és motívumkincsében. Ez az út, amely a magyaros formakeresésben, a magyar ornamen-

7. Horti Pál: Szerpentin fej, taraszk, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 266/1)

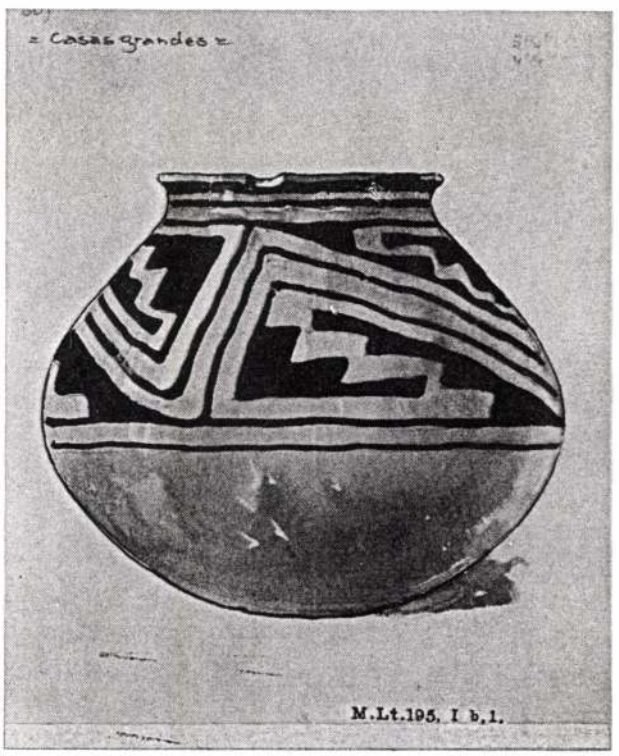

6. Horti Pál: Edény, Casas Grandes, 1906. Iparművészeti Múzeum, Adattár (MLT 266/1)

8. Horti Pál: Terrakotta edény Iparművészeti Múzeum, ltsz. 60.571

tikában gyökerezett, végül is elvezethetett volna — amint Horti érdeklődése sejteti — egy elvont, kifinomult stílushoz, amelyben a forma, a vonal és a motívum lett volna a meghatározó.

Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg Horti tudománytörténeti szerepéről sem. Látszólag túlságosan is messzire indult el, a ködös múltban tapogatózott, ám gondoljunk arra is, hogy az az elképzelés, amely egy-egy keleti expedíciótól a magyarok nyomának felkutatását reménylette, a 19. század történetfelfogásában gyökerezett; s e ponton Horti útja szorosan kapcsolódik ahhoz a múlt század végén, s e század elején fellángoló vitához, amely a magyar őseredet, őstörténet kutatását kísérte. Horti feltételezése is beleilleszkedik a kor ahistorikus, romantikus szemléletébe. Ez az az időszak, amikor a hun—magyar rokonság bizonyítására törekvő Zichy Jenő gróf három nagy expedíciót szervezett a honfoglaló magyarok eredetének felderítésére Ázsiába, a Kaukázusba és Szibériába. Régészeti, néprajzi újtárról tekintélyes gyűjteménnyel tért haza, mint ahogy Horti is jelentős számú tárgyi anyagot gyűjtött. Amerikáról, az amerikai földrészről az első magyar leírásokat a Kossuth-emigráció tagjai készítették. Rosty Pál — br. Eötvös József sógora — a szabadságharc bukása után vágott neki Amerikának, és az 1861-ben Pesten napvilágot látott Úti emlékek Amerikából c. élvezetes útleírásában Mexikót is bemutatta, elsősorban a tájat és az indusok életmódját, szokásait írva le. Főként életmód- és geográfiai kutatásokkal foglalkozott a kalandos életű, sokoldalú magyar utazó, Xantus János is, aki szintén a szabadságharc után került Amerikába. St. Louis környékén is élt, majd Mexikóba is eljutott, egy ideig amerikai konzul volt Mexikóban, éppen az amerikai polgárháború idején (1862—64) s a nehéz gazdasági és politikai viszonyok gátolták meg abban, hogy magángyűjtőként igazán aktívan és eredményesen működhessen. Lehetséges, hogy az ő személyisége, példája is sarkallta Hortit a nagy út megtételére, a mexikói ősvilág felfedezésére; Horti azonban elődeitől eltérően más szempontok szerint közelített az indián világhoz: egyértelmű, hogy számára, mint alkotó számára a motívumgyűjtés volt a legfontosabb. Személyéről, gyűjteményéről azonban mindenképpen meg kell emlékeznünk az amerikai földrész magyar kutatói, Mexikó művészetének, tárgyi emlékeinek „felfedezői" között.

Horváth Hilda

JEGYZETEK

1 *N. n.:* Az Iparművészeti Múzeum kiállításai. Az Újság V. (1907) november 27.

2 Horti Pál Amerikában. Magyar Iparművészet VIII. (1905) 67; Horti Pál. Magyar Iparművészet VIII. (1905) 222; Horti Pál. Magyar Iparművészet IX. (1906) 31; Horti Pál Mexikóban. Magyar Iparművészet IX. (1906) 246.

3 Horti Pál. Magyar Iparművészet VIII. (1905) 222.

4 *Schmidt Gyula:* Horti utolsó útjáról. Magyar Iparművészet X. (1907) 173—176; Horti Pál. Magyar Iparművészet X. (1907) 172.

5 Iparművészeti Múzeum Adattára, lelt. sz. FLT 5008-5011.

6 Horti Pál Mexikóban. Magyar Iparművészet IX. (1906) 246.

7 *N. n.:* Az Iparművészeti Múzeum kiállításai. Az Újság V. (1907) november 27; *Sztrakoniczky Károly:* Az Iparművészeti Társulat karácsonyi vásárja. Alkotmány XIII. (1907) 281. sz.

8 Horti Pál. Magyar Iparművészet X. (1907) 172.

9 *N. n.:* Az Iparművészeti Múzeum kiállításai. Az Újság V. (1907) november 27.

10 *Schmidt* i. m. 176.

11 *Rózsa Miklós (Tövis):* A Gödöllőiek. A Hét XX. (1909) 635—636.

12 Horti Pál hagyatéka. Magyar Iparművészet XI. (1908) 298.

13 Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. 1907/650.

14 Vétel-ajándék leltárkönyv, Iparművészeti Múzeum Adattára, 1908. április 13-i bejegyzés; Kimutatás azon műtárgyakról, melyek a Múzeum gyűjteménye részére özv. Horty Pálnétól megvétettek. Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. 1909/191. A tárgyak — a múzeumok között kialakult, illetve megállapított gyűjtési profilnak megfelelően — idővel átkerültek a Néprajzi Múzeumba, ám átadásuk története homályos. 1948-ból származik az a levél, amelyben dr. Voit Pál a néprajzi vonatkozású tárgyak átadásáról ír. Az értékes, több száz darabot felölelő anyagot három csoportra osztotta: a népi textíliák, illetve kerámia mellett kiemelte Horti Pál igen jelentősnek tartott mexikói gyűjteményét (Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. 1948/14). Egy utalásból az derül ki, hogy 1950-ben szállíthatták át az anyagot; Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. 10-8/1960. Kimutatás megküldése átadott kerámia tárgyakról. 1960. június 11-én kelt kimutatás a Néprajzi Múzeum gyűjtőkörébe tartozó kerámia tárgyak átadásáról; „edénytöredék vöröscserép praecolumbián Tlt 9829 A 14.818 a többi már átadott (1950) gyűjteményrészleghez csatolva." Ez az irat, és egy másik is (Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. 10-33/1959) azt bizonyítja, hogy nem egyszerre került át a gyűjtemény új őrzési helyére, ahol nyoma veszett, sorsa nem követhető. A Horti Pál vázlatkönyvéből, 1906-ból származó vízfestmények az Iparművészeti Múzeumban maradtak (régi leltári szám: MLT 195, új beleltározás: MLT 250-266) néhány fotóval együtt.

15 Magyar Iparművészet X. (1907) 130, 177, 180—181.

16 Magyar Iparművészet X. (1907) 223.

17 Sajtónapló 1907. Iparművészeti Múzeum Adattára.

18 Az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjteményei. Szerk.: *Csányi Károly*. Budapest 1926. 7.

19 Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. MLT 262.

20 Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. MLT 265.

21 Iparművészeti Múzeum Adattára, ltsz. MLT 266.

22 *Hort Pál:* A St. Louisi világkiállítás. Magyar Iparművészet VII. (1904) 249—313. A japán művészet szerepéről: 250.

23 Iparművészeti Múzeum, ltsz. 60.571.

24 Sajtónapló 1901, 21-25. Iparművészeti Múzeum Adattára. A fotókat Kolozs Ágnes készítette.

HORTI Pdl

Muutait Eit. 1991

A magyar iparművészet mindenese

A fővárosban Horti Pál kezdeményezte a színvonalas műiparosképzést

Kilencvenöt éve hunyt el Horti Pál, modern iparművészetünk egyik úttörője és kimagasló jelentőségű alkotója. Azok közé tartozik, akiknek neve összeforrt a sokáig alul-, ma pedig néha túlértékelt szecesszióval. Jelentősége azonban nem vitatható: a kor magyar iparművészetének nemzetközi rangja nem kis részben neki köszönhető. Munkássága átfogta az iparművészet egészét, számos ágában világszínvonalat és nemzetközi ismertséget ért el. Tragikus véget ért, rövid pályafutása ellenére ő volt egyik legsikeresebb művészünk. Európai és tengerentúli sikereihez hozzájárulhatott, hogy Horti a szecesszió nemzetközi vonulatát képviselte, elszakadva az itthon amúgy domináns magyaros-népies irányzattól. Számos forrásból merített ihletet, de életműve egyéni.

Univerzális tehetségű művész volt. Foglalkozott belsőépítészettel, komplex terek kialakításával, ezen belül pedig ötvösséggel, zománccal, textillel, bőrrel, üveggel és a kerámia különféle válfajaival. Tervezett kaput, bútort, kárpitot, kandallót, csillárt és lámpát, virágtartót, tükör- és képkeretet, tapétát és függönyt, szőnyeget, s konkrét tárgyaktól független ornamentikát is, például szalagdíszítményeket. Jelentős volt plakáttervezőként és könyvművészként (borítótervezőként, illusztrátorként egyaránt). Ékszerei ma felbecsülhetetlen értéket képviselnek. Mindemellett kiállításokat rendezett, és fontos művészeti írásokat, kritikákat tett közzé. Tervei a legkiválóbb mesterek műhelyében valósultak meg, de nem egy művét maga kivitelezte, elsajátítva az egyes technikákat, és új módszerekkel kísérletezve. Kiemelendő, hogy – a hazai ipari formatervezés úttörőjeként – gyárak részére is tervezett, tehát nemcsak egyedi, hanem sorozatgyártásra szánt típusdarabokkal is foglalkozott. Utóbbival célja az volt, hogy a sokszorosított munkák is igényes tervek alapján készüljenek.

Horti Pál Pesten született 1865 júniusában. Tanulmányait 1890-ig a Mintarajziskolában, majd Münchenben, Párizsban és Londonban folytatta. 1890-ben a Székesfővárosi Iparrajziskola rajztanára, később a kezdeményezésére létesült tervezői osztály vezetője lett. Itt valósította meg pedagógiai reformjait, melyekkel a színvonalas fővárosi műiparosképzés kezdeményezőinek egyikévé vált.

Első bútorteveivel és kerámiáival az Iparművészeti Társulat kiállításain mutatkozott be. Az 1899-es karácsonyi kiállításon, mely – mint a párizsi világkiállításra való felkészülés fóruma – fontos állomásnak tekintendő a magyar iparművészet történetében, két szobatervvel jelentkezett: egy előszobával és egy „úri dolgozószobával". A bútorokat Kőnig Izidor, a szintén Horti által tervezett színes üvegablakokat pedig Forgó István műhelye kivitelezte.

Az 1900-as párizsi világkiállításon szőnyegeivel és bútoraival aranyérmet, ötvösmunkáival pedig bronzérmet nyert.

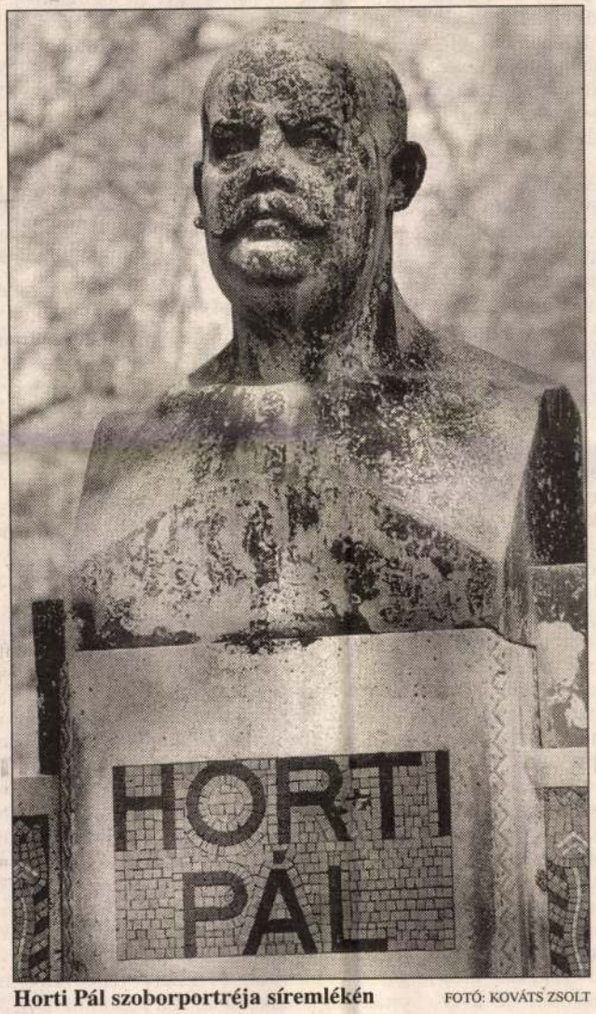

Horti Pál szoborportréja síremlékén FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

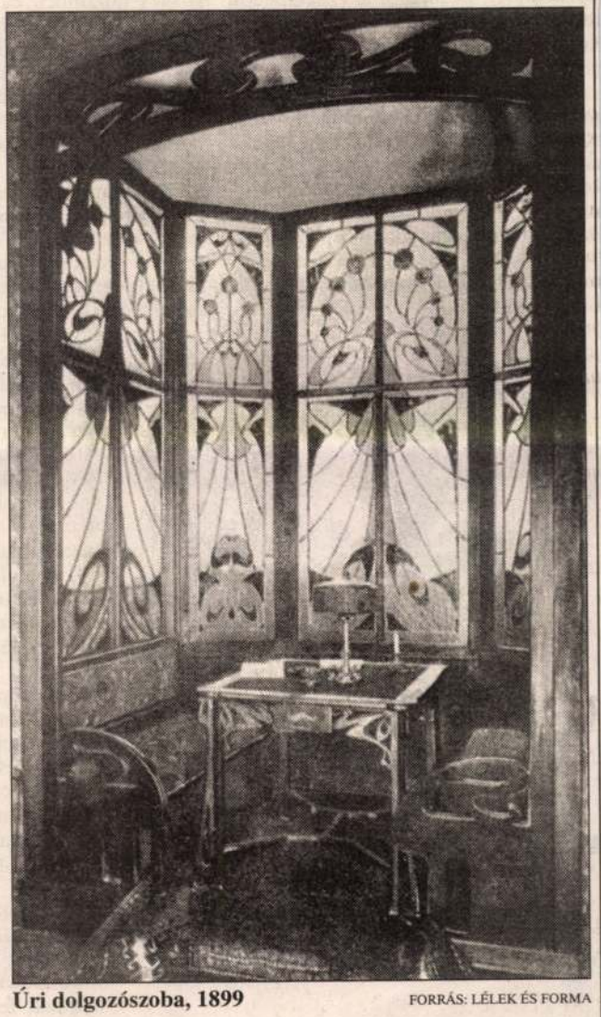

Úri dolgozószoba, 1899 FORRÁS: LÉLEK ÉS FORMA

E munkái közül kiemelkedik a több művész – köztük Faragó Ödön és Körösfői Kriesch Aladár – együttes munkájával, a főváros megrendelésére készült polgármesteri szoba terve, amely sikeresen vegyítette a modern formatervezést a nemzeti szimbolikával. Horti többek között egy zománcozott, bronzzal burkolt kandallót és egy díszdobozt tervezett a szobába, s e két művét zománctechnikai bravúrként értékelték.

A Ráth György Múzeum fasori épületében, melyet 1901-ben alakítottak át a Ráth-gyűjtemény számára, Horti tervezte az eredeti belső berendezés nagy részét. Ugyanebben az évben a The Studio című angol művészeti folyóirat kiállításán ékszereivel és szőnyegeivel tűnt fel, többek között Spiegel Frigyes és Toroczkai Wigand Ede társaságában.

Az 1902-es torinói világkiállításra már Horti tervezte a teljes magyar iparművészeti részleget. Úttörő jelentőségű, sokat méltatott installációja mellett nagy sikert aratott ebédlőtervével, valamint a Gróh Istvánnal közösen kiállított fazekasmunkákkal, de a legnagyobb visszhangot az általa, valamint Hibján Samu és Tarján Oszkár által készített zománcozott ékszerek váltották ki. A zománc mellett Zsolnay-féle eozinmázzal és gyöngyházzal díszített, az archaikus technikához radikálisan új formavilágot társító ötvösmunkákkal a három művész valósággal megújította az iparművészet egyik legősibb ágát.

Az 1904-es St. Louis-i világkiállításon, melyen ismét aranyérmet nyert, szintén Horti volt a magyar iparművészeti részleg egyik tervezője, s magát a népies udvarházat imitáló magyar pavilont is ő tervezte, később pedig ő foglalta össze a kiállítás tanulságait a Magyar Iparművészetben. Az 1906-os milánói kiállításon a kultuszminisztérium részére tervezett fogadóterme volt látható, melynek bútorzatát Thék Endre műhelye kivitelezte.

Maga Horti ekkor már két éve New Yorkban élt, több cég számára is tervezett. Anyagi sikerét felhasználva az Egyesült Államokból 1906-ban Mexikóba ment, ahol a prekolumbián művészetet tanulmányozta, és kerámiákat gyűjtött, lóháton olyan helyekre is eljutva, ahol előtte iparművészeti szakember aligha járt. Mexikóból Schmidt D. Gyula építész társaságában kelt át Japánba, majd Ázsián keresztül akart hazajutni, ám Indiában maláriás roham terítette le, s 1907. május 25-én meghalt.

Egy évig Bombayben nyugodott, majd özvegye hazahozatta, s másodszorra 1908 júniusában temették el a Kerepesi úti temetőben. 1910-ben felavatott síremléke méltó alkotás, századfordulós funerális művészetünk egyik remeke: Horti Pál portréját Telcs Ede mintázta, az architektúrát Maróti Géza tervezte, a mozaik – amely Horti jellegzetes tulipánmotívumait idézi fel – Róth Miksa műterméből került ki.

Nagy utazásának célja egyesek szerint az ősmagyar művészet felkutatása lett volna, mások szerint Horti ihletet keresett az Európán kívüli kultúrák művészetében. „Aki megírja majd a magyar iparművészet előidejét, jó darabon át mindenütt találkozni fog Horti Pál talentumának nyomaival" – írta halálakor Dömötör István a Művészet lapjain. Kortársai osztatlan elismerése ellenére mégis évtizedekig mellőzték vagy lekicsinylően értékelték. Újrafelfedezése és méltó elismerése az 1980-as évekig váratott magára.

Tóth Vilmos

neknapi bulik városszerte

nekét, és ezen a napon avatják fel az új ajátszóteret. Délután a nagyszínpadon ezdődnek zenés előadások, az estét az Animal Canibals és Nyers koncertje zárja.

Szombaton a Duna Háztól Diósdig artó húsz kilométeres kerékpártúrával, családi szabadidős kerékpáros sport-appal ünnepli a gyermeknapot Hauer Rezső cukrász és Diósd község önkor-nányzata. Jelentkezni lehet a Duna Házban lévő Hauer Cukrászdában (IX., Boráros tér 7.) vagy a 215-1252 telefo-non. (Az első száz jelentkező fagylalt-örzskártyát kap.)

GYÖNGY KÁLMÁN RAJZA

Az Albertfalvi Közösségi Házban XI., Gyékényes utca 45–47.) szombat délután kettőtől hétig rendezik meg a gyermeknapi programokat, amelyek kö-zött görkorcsolya- és kerékpárverseny, kézműves-foglalkozások, aszfaltrajz-verseny és szabadtéri ügyességi játékok szerepelnek. A gyerekek megtekinthetik a Dumbo, a repülő elefánt című Walt Disney-rajzfilmet, és Jancsi és Juliska történetét a Fogi Színház előadásában. A Gazdagréti Közösségi Házban (XI., Törökugrató utca 9.) szombaton tíz órától többek között vetélkedők, játszóház, rajzverseny, kézműves- és drámafoglalkozás, arcfestés, családi filmvetítés várja az érdeklődőket.

(Mű)kincskereső labirintust építenek holnap a Szépművészeti Múzeum reneszánsz csarnokában (XIV., Hősök tere). A gyereknapi útvesztőjáték állomáshelyein a múzeumi műtárgyakhoz kapcsolódó feladatok várnak a kisiskolásokra és nagycsoportosokra délelőtt tíz órától.

Szombaton tartja egész napos népünnepélyét a XVII. kerületi Csekovszky Árpád Művelődési Ház a XV. utcában lévő ligeti sportpályán. A gyerekek nemcsak kézügyességüket bizonyíthatják reggel kilenctől, a helyi óvodások és általános iskolások produkcióval is készültek a majálisra. A művelődési ház karate-, rock and roll és dzsesszballett csoportjai szintén bemutatkoznak. Délelőtt az Aranyszamár Bábszínház Vándormesék című játékával szórakoztat, délután pedig a Tihanyi Vándorszínpad előadásának (A brémai muzsikusok) tapsolhatnak a kicsik, akik tánera is perdülhetnek a Kolompos táncházon. A Mono zenekar este hét órától játszik, ezután a Moonflower zenekar utcabáljával fejeződik be a vigasság.

A Margitszigeten a Bringóhintó Kft. és a Dagály Kulturális Bt. szervez gyermeknapot május utolsó hétvégéjén, amelyhez családi véradónap is kapcsolódik. A Bringóvár és környéke kilenc órától a véradás és az egészségügyi szolgáltatások helyszíne lesz. A véradáshoz ingyenes egészségügyi programok kapcsolódnak: koleszterinszint- és vércukorszintmérés, egészségügyi és mentálhigiénés szaktanácsadás. A Petőfi Sándor napközis tábor területén családi és egyéni ügyességi versenyekkel, játszóházzal, gyerekeknek szóló táncházzal, környezetvédő kézműves műhelyekkel és bábszínházzal várják az érdeklődőket. A Nagyréten felállított nagyszínpadon pedig népek táncházai, koncertek és gyermekcsoportok szórakoztatják a családokat. Fellép többek között a Téka együttes, a Vadvirág Néptánccsoport, Huzella Péter, Levente Péter és Gryllus Vilmos, a Bon bon, a Crystal, a United, a 100 Folk Celsius, Judit és a Zenemanók, valamint Halász Judit. Ahogy hét éve mindig, idén is ott lesz a Nagyrét melletti napközis tábor területén a Dentibusz csapata is.

A XVI. kerületi Erzsébet-ligetben vasárnap délelőtt tíztől este hatig várják a gyerekeket és szüleiket kirakodóvásárral, vidámparkkal, légvárral, pónilovaglással, játszóházas kézműves-foglalkozásokkal. A szabadtéri színpadon (rossz idő esetén az Erzsébet-ligeti Színházban) gyermekműsorok váltják egymást. Lesz bábelőadás, sportbemutató, játékos népdalműsor, bohócelőadás és mesejáték is.

Csepelen szombaton tartják a gyermek- és közbiztonsági napot a Csepel SC Sporttelepén. Fellép – többek között: Bábovi Színház, Halász Judit, Fogi Színház, Gryllus Vilmos és még sokan mások. A színes gyermekműsorok mellett itt is sportbemutatók, vidámpark, kirakodóvásár, kézműves-foglalkozások közül lehet választani. Bemutatkoznak a kerület közbiztonságáért tevékenykedő szervezetek, a polgárőrök, tűzoltók, és a helyi rendőrkapitányság munkatársai is a legkülönbözőbb ügyességi versenyekkel.

A XXII. kerületben is együtt ünneplik a rendőrnapot az önkormányzati gyermeknappal. A Promontor utca 89/A alatt lévő BMTE-sportpályán tíz óra előtt térzenével indul a nap, aztán sport- és rendőrségi bemutatók követik egymást, délután pedig könnyűzenei koncertsorozat szórakoztatja a kerületieket.

egyre több látogató

...ját ünnepelte a Kolibri Színház

Tehát nemcsak mulatságra, hanem át-ekintésre is kínál alkalmat a tizedik év-orduló. Az eltelt időszakban a színház árom játszóhelyén – Jókai téri nagy-zínházukban, a Fészekben és a Pincé-en – több mint háromezerrel, vagyis arminckilenc százalékkal növekedett a itogatók száma. Ami nemcsak abból a nyből adódott, hogy tavaly már négy-volt a hazai vendégszereplés. És túlzás nélkül, se szeri, se száma a külföldi turnénak, amelynek célállomása a magyarlakta területeken kívül is volt: Románia, Szlovákia, Bulgária, Szerbia és Fehéroroszország, valamint Ausztria, Olaszország, Anglia, Skócia Németország vagy éppenséggel az Amerikai Egyesült Államok. Nem lehet felsorolni, mely produk-

PALETTA

PROGRAMVÁLTOZÁS. A Zöld Pardonban ma este nyolc órára meghirdetett Bahia provokáció című koncertsorozat korábban, este hat órakor kezdődik. Az este fellépői a V.I.Ny.O., a MagUra Napotvet, a Vidámpark és a Tudósok.

MEGYIK JÁNOS szobrászművész Egy című kiállítása június 9-ig látható az N & N galériában (VI., Hajós utca 39.).

GONDOLJ RÁM SZÍVESEN! című előadását utoljára játssza ebben az évadban a Ferencvárosi Művelődési Házban (IX., Haller utca 29.) a Baltazár Színház. Az értelmi fogyatékos színészek Rómeó és Júlia-feldolgozása kedd este hat órakor kezdődik.

TISZTA LAP – feLugossy László és Szirtes János új filmjének a bemutatója holnap délelőtt tizenegy órakor lesz az Ernst Múzeumban (VI., Nagymező utca 8.). A vetítésen ott lesz Szirtes János is.

SZÍNHÁZMŰSOR

SZ: Szombat, V: Vasárnap

Bárka Színház: SZ: Hat szereplő szerzőt keres (7). **Bárka Stúdió a Millenáris Parkban:** V: Fogadó a Nagy Kátyúhoz (fél 8 - bem. ea.). **Budapest Bábszínház:** SZ: Marcipán cica (fél 11 - zártkörű ea.). Rajkó együttes műsora (8). V: Ali Baba és a negyven rabló (fél 11). **Budapest Bábszínház Játszó-tér:** SZ: Akár hiszed, akár nem... (fél 3). **Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban:** SZ: Az öreg hölgy látogatása (7). V: Holle anyó (11). A vágy villamosa (7). **Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió:** V: Lefelé a hegyről (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** V: Vasárnapi asszony (3). **Buda Stage:** SZ: Isteni show (fél 8). V: Évadzáró gálaelőadás (fél 8 - A Földessy Margit Stúdió növendékei ea.). **Budapesti Operettszínház:** SZ: Te rongyos élet (3, 7 - Kálmán-gála). V: Funny Girl (3-kor Németh Marika-bérl., 7-kor Kálmán bérl.). **Fővárosi Nagycirkusz:** SZ–V: Cirkusz és varázslat (SZ: fél 11, 3, 7, V: fél 11, 3). **Holdvilág Kamaraszínház:** V: Árgyélus királyfi (11). Találkozásaim... (3). **Játékszín:** SZ: Édes bosszú (7). V: Hotel Plaza (7). **József Attila Színház:** SZ: A bolond lány (7). V: Léni néni (7 - Békeffi István-bérl. 4. ea.). **Komédium Színház:** SZ: Stílusgyakorlat a 401-től (7). V: Galéria koncert (5). **Kolibri Színház:** SZ: Bors néni (10). V: Hektor, a hőscincér (3). **Kolibri Fészek:** SZ: A fülemile (3). **Lézerszínház:** SZ: Carmina Burana (fél 8). **Madách Színház:** SZ: Hegedűs a háztetőn (7). V: Hegedűs a háztetőn (3). **Madách Kamara Színház:** SZ: Jelenetek egy kivégzésből (7). **Magyar Állami Operaház:** SZ: Madama Butterfly (7). V: Seherezádé balett-est (11 - Failoni/5. bérl.). Lammermoori Lucia (7). **Erkel Színház:** SZ: Aida (6 - Komor/7. bérl.). **Merlin Színház:** SZ: A balek (7). V: Népirtás (7). **Merlin Színház Kamaraterem:** V: Ispilánti lányok (fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** SZ: Közös bűn (fél 8). V: Szeplős Pötyi (fél 4). KeLet ez nekünk? (fél 8). **Nemzeti Színház:** SZ–V: Az ember tragédiája (fél 8). **Nemzeti Táncszínház:** SZ: Nagyapáék tánca / A helység kalapácsa (7 - a Honvéd Együttes ea.). **Refektórium:** V: Fekete zaj (7 - Miskolci Nemzeti Színház ea.). **Ódry Színpad:** SZ–V: Chioggiai csetepaté (SZ: 7, V: 3). **Pesti Magyar Színház:** SZ: Ifjúság édes madara (7). V: My Fair Lady (7). **Pesti Magyar Színház Sinkovits Imre Színpad:** V: Csütörtöki hölgyek (7). **Piccolo Színház:** SZ: Rent-musical (7). **Radnóti Színház:** SZ: Mirandolina (7). **R. S. 9. Színház:** SZ: Ez a ház bon-

A Kecskeméti Képtár
tisztelettel meghívja
1993. márc. 6-án 11 órára

Horti Pál (1865-1907)
iparművész
kiállításának megnyitójára

Megnyitja:
Dr. Csilléry Klára
néprajzkutató

A kiállítás megtekinthető
1993. máj. 30-ig.

Uj Művészet
Leszentősége

BUDAPEST

Bóthori u. 10

1054

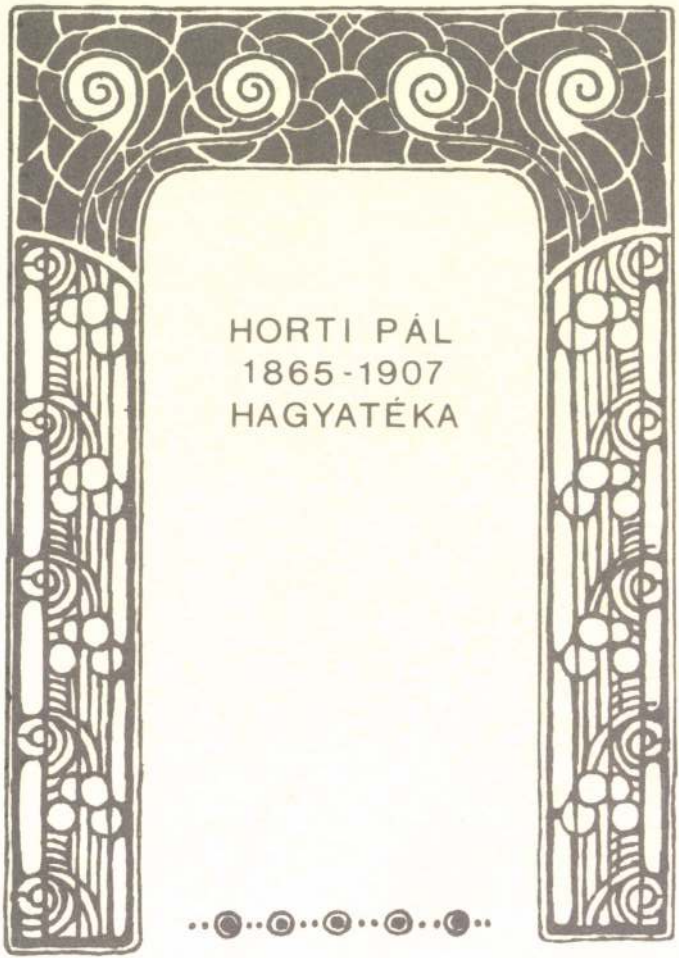
HORTI PÁL
1865-1907
HAGYATÉKA

A Kecskeméti Képtár
tisztelettel meghívja
1993. márc. 6-án 11 órára

Horti Pál (1865-1907)
iparművész
kiállításának megnyitójára
Megnyitja:
Dr. Csilléry Klára
néprajzkutató

A kiállítás megtekinthető
1993. máj. 30-ig.

Új Művészet

Budapest
Báthory u. 10

1054 III

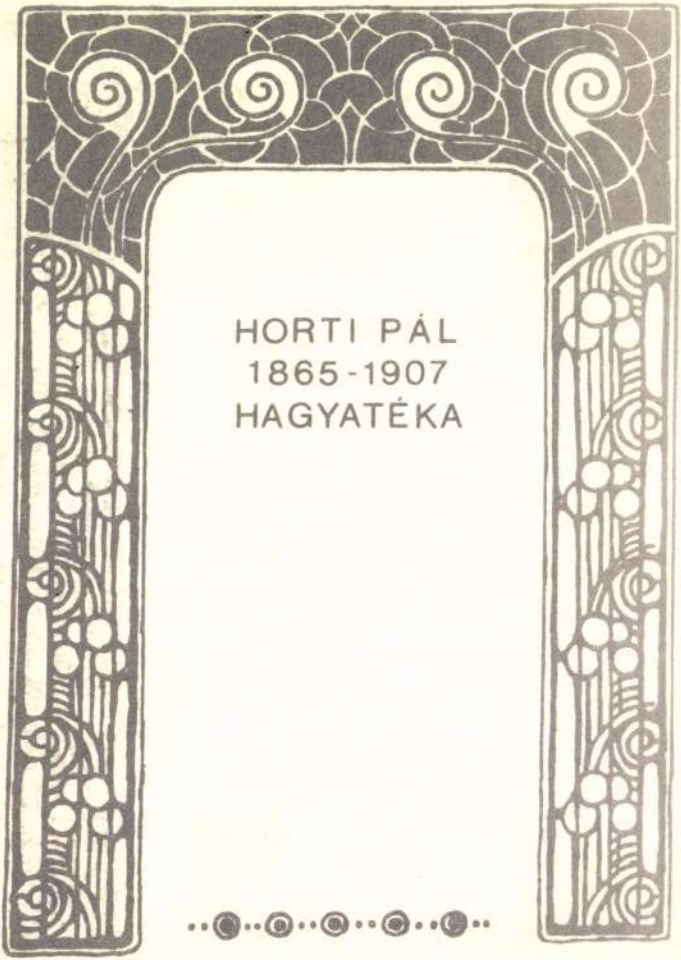

HORTI PÁL
1865-1907
HAGYATÉKA

Horti Pál, festő- és iparművész, (1865–1907).

Gerle János: A magyar századfordulós építészet emlékei, V. rész.

3. Magyar kézműipari pavilon, St. Louis, 1904-es világkiállítás. (Horti Pál.) (repr.)

3. Magyar kézműipari pavilon, St Lou
1904-es világkiállítás (Horti Pál)

Magyar Építőművészet, 1987. 2., 56–

Horti Pál
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1970 SEP 18

1021

Művészet és ipar

A Csaba Szőnyegszövő Szövetkezet kiállítása a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban

A szőnyegkészítés az iparművészet egyik legrégebbi ágához tartozik. Messzire vezetne végigkövetni a fennmaradt festményeken, kőfaragásokon olyan ábrázolásokat, melyek — az írott források mellett — bizonyítják az ókorban is fontos szerepét. Ezek az emlékek azonban nemcsak a kész szőnyeget, hanem a szövőszékeken dolgozó munkásokat is megörökítették. A szőnyegeket már a régi időkben padlók, falak mellett a belső tér szebbé, kényelmesebbé tételére is használták.

Az iparművészet történetében külön csoportot képviselnek az ún. keleti, meghatározott vidékeken készült csomózott és szövött technikájú szőnyegek. A középkor óta a lakásokban is egyre inkább elterjedt használata, és vannak olyan ábrázolások, melyen a szőnyegeket a kép festőjéről nevezték el, mint például a német Hans Holbein festőről a „Holbein" szőnyegeket.

A szőnyeg hangsúlyozott szerepe az ember környezetében nem véletlen. Anyaga, mintája, technikája együttesen olyan sajátos művészi formák, kifejezések, motívumok létrehozására képes, mely különleges helyet biztosított számára az iparművészet történetében évszázadokon át.

A XX. század elején Európaszerte a szőnyegkészítés új irányát új tényező határozta meg. Ez abban állott, hogy vezető iparművészek terveket kezdtek készíteni az ipar számára, abból a célból, hogy több példányban is művészi minőségű, technikában, tervezésben magas kvalitású darabok kerüljenek az emberek mindennapi környezetébe. Ezen munkálkodott az iparművészetet megújító, kiemelkedő személyiség, az angol William Morris után a finn festő és iparművész Akseli Gallen-Kallela (1865—1931), éppúgy, mint a német Otto Eckmann (1865—1902), vagy a magyar Horti Pál (1865—1907), a gödöllői szőnyegszövő-műhelyt megalapító Körösfői Kriesch Aladár (1863—1920) és Nagy Sándor (1868—1950).

Ezek a törekvések akkor — több szempontból — csak elszigeteltek, de bátor, úttörő kezdeményezések voltak, jelezve az utat, melyen később a korszerű iparművészet haladni fog.

Ezzel — nagy vonásokban — el is érkeztünk a Csaba Szőnyegszövő Szövetkezet munkájának és kiállításának jelentőségéhez. Békéscsaba várost — melynek ipari, mezőgazdasági termelése, eredményei nemcsak országosan, de határainkon messze túl is ismertek és megbecsültek — méltó hely illeti meg művészetünkben is. Több vidéki városhoz hasonlóan, Békéscsaba kulturális-művészeti élete is kezdeményező szerepet vállalt, bizonyítva, hogy ma már messze nemcsak a főváros feladata az, hogy tudatos és rangos művészeti programmal gazdagítsa, formálja a közízlést, közművelődésünk ügyét. A kiállítás példamutatóan bizonyította, hogy a Csaba Szőnyegszövő Szövetkezet felismerte a tervezőművész jelentőségét az iparban, s kettőjük harmonikus együttmunkálkodásának fontosságát, és ezáltal a termelés művészi színvonalát igen magas fokra tudta emelni. Tervezőművészét nem kell bemutatni a közönségnek. *Németh Éva* szőnyegtervező iparművész számos szőnyegpályázaton nyert díjakat, és alkotásai minden nagyobb hazai kiállításon szerepelnek. Számos alkalommal mutatták be munkáit külföldön is. Az a négy év, mióta a Csaba Szövetkezet művészeti tervezője, fordulópontot jelent pályáján. Megtartva a szövéstechnika hagyományait, szőnyegein új képi és színvilágot teremtett. Olyan alkotások ezek, melyeknek ornamentum-világa, színharmóniája, árnyalatai, geometrikus jellegű növényi, ember- és állatalakjai, e szép vidéknek a művész személyiségén átszűrt hangulatát árasztják tisztán, emberségesen, őszintén. Ez a dolognak az egyik, mondhatjuk, az alkotói szubjektum oldala. A másik az, hogy szőnyegei a ma emberéhez szólnak s nem követnek, nem másolnak hamis bálványokat. Falon, padlón egyaránt betöltik hivatásukat és a régi bútorokkal kialakított, vagy modern interieurben, s a kettő együttesében egyaránt méltó helyük van. Elismertek, népszerűek külföldön és ott talán — valljuk be — ismertebbek is, mint idehaza. Németh Éva művészete új hang a szőnyegkészítés területén. Új, de nem a kezdő hangja. Bátor és biztos, mint aki ismeri és tudja a maga útját, még akkor is, ha esetleg belső kétségek, kísérletek között vezet ez az út. Figyelemre méltó kitűnő eredményei, úgy tűnik, csak itt ezen a tájon, csak itt, ebben a szőnyegszövő szövetkezetben, ebben az emberi, művészi kollektívában, ebben a művészetet értő, érző, támogató emberi közösségben alakulhatott ki, fejlődhetett így és nem másképp.

Hasonlóképpen szép és figyelemre méltó hagyományos szőttesmunkákkal jelentkezett a kiállításon *Hollóssy János* népi iparművész.

A hangsúly tehát ezen a kiállításon a szőnyegtervezés és készítés együttesén, a művészi ihlet és tervezés, valamint a szakértelemmel, szeretettel és művészi érzékkel nagyszerűen kivitelezett szövés együttes folyamatán van és e kettő egymástól el nem választható.

Művészet és ipar alkotó kapcsolatának kiemelkedő példája e kiállítás, mely — őszintén reméljük — hasznos, gondolatébresztő és igaz örömet adó lesz minden látogató számára.

Ezért csak a legnagyobb elismerés és dicséret hangján szólhatunk Békéscsaba város vezetőiről, valamint a Csaba Szőnyegszövő Szövetkezet elnökéről és vezetőségéről, hogy példamutatóan segítik, támogatják tervezőművészüket. Ugyancsak messzemenő dicséret illeti azokat a nagyszerű munkásnőket, akik a tervező művészeti elképzeléseit, álmait két kezükkel tökéletes kivitelben valóra váltották. A kiállítás szép és körültekintő megrendezése pedig a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum munkatársainak érdeme.

Dr. Koós Judith

Mérlegen a nagy ...

A békési horgászverseny legszebb pontyát Kovács Mátyás horgász emelte ki a Kettős-Körös vizéből, a verseny befejezése előtt fél órával. A szép ponty három kiló 38 dekát nyomott.
Fotó: Márton László

...rás termelőszövetkezeteiben
...tják a megyei kommunista ...ezeti aktíva tapasztalatait

összefüggésben említették az újkígyósi Aranykalász Termelőszövetkezetet a felszólalók. De arról is szóltak, hogy helyenként a főiskolai diplomával rendelkező szakemberek munkája még kifogásolható, s ezért a magasszintű szakmai vezetés nem mindig eredményes.

A felszólalók azt is megemlítették, hogy egyes tsz-elnökök saját személyi tekintélyüket túlzottan érvényesítik, s ezért az ilyen szövetkezetekben nagy a szakemberek vándorlása, s ennek következtében a termelés sem kielégítő.

A háztáji bizottságok helyes működése jelentősen segíti az árutermelési lehetőségek fejlesztését. Ezért a területi szövetségek kezdeményezését folytatva a járásban elterjesztik a jól bevált újkígyósi módszereket.

Sok szó esett a tanácskozáson a belső ellenőrzésről. Több felszólaló idézte hozzászólásában Fehér Lajos miniszterelnökhelyettesnek a megyei kommunista szövetkezeti aktívaülésen tett azon megállapításait, amelyek a gyulai járás sok termelőszövetkezetére is ráillenek. Ezért a belső ellenőrzés megjavítására és az évenkénti revizori vizsgálat lefolytatására még ebben az évben értekezleten vitatják meg a termelőszövetkezetek vezetőivel a megyei kommunista szövetkezeti aktíva tapasztalatait. Ezen a tervezett tanácskozáson a megye két tsz területi szövetségének és a járási igazságügyi szervek képviselői is elmondják majd javaslataikat.

A legutóbbi értekezleten a részvevők határozatot fogadtak el a termelőszövetkezetek jogi képviseletének megjavításáról és a jogtanácsosok működésének fokozottabb ellenőrzéséről.

Dr. Márai György

...et hírei
...rmatról

lag Tsz az elmúlt négy évben 13-ról 19-re növelte kombájnjai számát. A négy évvel ezelőtti 85 traktoregység helyett most 108 traktoregységgel rendelkezik a Vörös Csillag Tsz. Közös vagyona az 1966. évi 74,7 millióról 123,8 millióra növekedett az elmúlt év végéig. Az Aranykalász Tsz a négy év előtti 17 ezer 700 forint helyett tavaly átlagosan 22 ezer 300 forint jövedelmet, a Vörös Csillag Tsz pedig 21 ezer 609 forint helyett tavaly 26 ezer 408 forint jövedelmet osztott átlagosan tagjainak.

Szeptember 11-én, pénteken tartotta meg vezetőségválasztó taggyűlését a füzesgyarmati területi pártalapszervezet. Az elnökségben többek között helyet foglalt Török László, 1919-es veterán, aki 1931 óta tagja a kommunista pártnak és id. Homoki Jánosné, az alapszervezet legidősebb tagja. A vezetőség beszámolója és sok értékes felszólalás után a taggyűlés felfrissített vezetőséget választott az alapszervezet élére. Az eddigi titkár, Schal Sándor mellett, helyet kapott a vezetőségben, Csák János, Borbíró Lajos, Szarka Gábor és Vitaris Endréné elvtársnő.

B. É.

A csillagvilág titkai

Előadói konferenciát tart szeptember 21-én este 6 órakor a gyulai természettudományi előadóteremben a TIT Csillagászati Szakosztálya. A csillagos ég rejtelmei iránt érdeklődőkkel dr. Detre László, a Magyar Tudományos Akadémia Csillagvizsgáló Intézetének igazgatója ismerteti a pulzárokkal, változó csillagokkal kapcsolatos legújabb kutatási eredményeket.

Jó előzetese lesz ez az előadás az október 7-én kezdődő csillagászati hétnek.

Horti Pál

Magyar művész Japánországban. *Horti* Pál festőművész és ipariskolai tanár, a ki a kormány megbizásából a st.-louisi kiállítás magyar osztályát rendezte, Amerikából Japánországba utazott s most Tokióban tartózkodik. Horti a japán művészetet tanulmányozza. Erre a czélra ujból egy évi szabadságot kapott.

Vas. Ujs
1905. 32. l.

[illegible] 14.– 10 [illegible]

Horti Pál

Vas. Ujs 521.

26. SZÁM. 1907. 54. ÉVFOLYAM.

A HÉTRŐL.

Horti Pál. Bret Hartenak van egy novellája egy aranyásóról, a ki elmegy Kaliforniába, irtózatos nélkülözéseket áll ki, emberfölötti munkát végez, míg végre a fáradozásainak gyümölcse lesz. Összeszed egy zsák aranyat és becses terhével boldogan indul hazafelé. Mikor aztán csónakba ül, hogy a nagy hajóra szálljon, jön egy hatalmas hullám, a csónak fölborul, az aranynyal tele zsák a tenger martaléka lesz. A szegény Horti Pál tragédiája juttatja eszünkbe ezt a novellát. Ez a fiatal művész-tudós, vagy tudós-művész is elment keresni a művészet kincseit, formákat, a melyekben távoli világok embereinek izlése nyilatkozik meg, elmondván, milyennek képzelik ők a szépet. Ő maga is a szépnek hivatott apostola levén, volt hozzá érzéke, fogékonysága, talentuma, hogy ezt mindenütt megérezze, meglássa, megértse. És szerencséje is volt egészen az [illegible] Elmehetett mindenhová, a

utolsó pillanatig. Elmenetett mindenhová, a hová kutató vágya vonzotta, megnézhetett mindent olyan gyönyörűséggel, a milyennel csak a művész tud nézni; tanulhatott olyan gyönyörűséggel, a milyennel csak a tudós tud tanulni, tele volt új megismeréssel, friss közölni valóval és ime, mikor siet haza, hogy mindent megmutasson és mindent elmondjon nekünk: egyszerre összeroskad és elnémul örökre. Az ő sorsának a tragikuma sokkal magasabb és sokkal szélesebb, mint volt ama bizonyos aranyásóé, mert a mi kincset Horti Pál gyűjtött, azt mindnyájunknak gyűjtötte és a mi vele elveszett, az mindnyájunknak vesztesége. Igazán kegyetlen malicziája a végzetnek, a mely hirtelen leterít egy tömeg munkát, abban a pillanatban, mikor eredménynyé készül átváltozni. Ez a nemes törekvésnek legmeghatóbb mártiromsága, a mely elragadja egy kiváló és munkás élet hasznát. De ha elragadhatja is eredményét, nem veheti el a dicsőségét. Horti Pálnak nem adatott meg, hogy élete eredményeivel érdemelje ki a hálánkat, de megadatott neki annyi, hogy kiérdemelje élete törekvésével. Az elismerés koszorúja kijár neki, de fájdalom, ezt már csak a koporsójára tehetjük.

Nietzsche filozófiája. Nietzschevel mind többen foglalkoznak nálunk is, a mint hogy számos jelét vehetjük észre a filozófia iránti érdeklődés ébredezésének a művelt magyar közönség körében. Az összes ma aktuális filozófiai világnézletek között ma bizonyára a Nietzscheé az, a mely leginkább vonzza a laikus érdeklődőt s a mely ép azért a legalkalmasabb arra, hogy filozófiával való foglalkozásba átvezetőül szolgáljon. Viszont azonban megvannak a veszedelmei is a kritika nélkül olvasó laikusra nézve, a ki nem tudja elég pontosan kiválogatni, mi a sajátszerű egyéniségű költő-filozófus munkáiban az irodalmi s mi a tudományos tartalom s a kit ép ezért könnyen tévútra vezetnek a nietzschei tanítások. Az ilyen laikus olvasóknak jószolgálatokat tehet *Burján* Károly «Nietzsche filozófiája» czimű kis füzete, a mely rövid életrajzi vázlat után kritikai ismertetését adja Nietzsche filozófiájának, rámutatva a hatásokra, melyek egyben-másban irányították s kifejtve e filozófiai felfogás lényegét.

Béni bátyám. Claude Tillier nálunk teljesen ismeretlen franczia iró; mi legalább eddig legtöbbet olvasó iróinknál sem igen találtuk említését. Most az hívja fel rá figyelmünket, hogy egy magyar bámulója, dr. *Karafiáth* Márius lefordította magyarra fő művét, a «Béni bátyám» czimű regényt s kiadta egy vaskos kötetben. Tillier sohasem jutott a franczia irodalom Parnasszusára, vidéki ember volt, iskolamester és élestollú hirlapiró, kinek életét időnek előtte fölemésztette a kora politikai és társadalmi ferdeségei ellen folytatott meddő harcz. S mivel vidéken dolgozott, a párisi irodalmi körök jóformán tudomást sem vettek róla, még halála után sem. Egy Pfau nevü német hivta rá először nyomatékosabban a figyelmet a mult század ötvenes éveiben, azóta emlegetik itt-ott, a nélkül hogy igazán általános érvényre tudnák juttatni. Vannak lelkes bámulói, kivált Francziaországon kívül, de sem a franczia közönség, sem a franczia irodalmi forumok nem részesítik akkora figyelemben, mint a mennyit hívei szerint megérdemelne. Ha elolvassuk a «Béni bátyám at», irigységgel kell gondolnunk a franczia irodalomra, mely annyira gazdag, hogy egy ily munkát mellőzhet a nélkül, hogy teljessége csorbát szenvedne. Mert a regény egy igen pregnánsan kifejezett, erős és nemes egyéniség munkája, tele magas kulturájú életbölcseséggel, harczias, mély emberszeretettel és jelentékeny irói erővel. Harcza kora társadalma ellen ma már nem oly érdekes, mint egykor lehetett volna, de ma is vonz, mert általános emberi érdekekért folyt e harcz és örök emberi eszmények mozgatták. Karafiáth dr. érdemes munkát végzett lefordításával, az ő közvetítésével módunk nyilt egy becses, tiszteletreméltó emberrel és vérbeli iróval megismerkedni.

A «**Népmívelés**» czimű folyóirat, a melyet dr. *Bárczy* István polgármester szerkeszt, legújabb kettős füzetében a pécsi szabadtanítási kongresszuson tartott előadások egy részét közli: *Beöthy* elnöki megnyitóját, *Márki* Hugó értekezését a szabadtanítás történeti fejlődéséről, *Hegedüs* István felolvasását a szabadtanítás jelentőségéről, *Gaál* Jenő előadását a szabadtanítás tárgyairól eszközeiről, módjairól, *Ferenczy* Zoltán, *Moczár* József, *Szabó* Ervin és *Tóth* Dezső tanulmányait a népkönyvtárakat illető tárgyakról. A füzet rendes rovataiban egész sereg tartalmas és modern szellemű czikket találunk a népmívelés és pedagogia különböző kérdéseiről. A becses és mindenki számára tanulságos folyóirat előfizetési ára félévre 10 korona.

A Szent István-társulat kiadványai. A Szent István-társulat kétségkivül nagy buzgalommal szaporítja a katholikus irányú népies irodalmat s a természettudományoknak a katholikus egyházi felfogással való kiegyeztetésére szolgáló irodalmi termékeket. Most is négy kötetet adott ki e két irány szolgálatában s tagilletményül osztja szét tagjai között. Legjelentékenyebb, bár legkisebb terjedelmű köztük *Prohászka* Ottokár püspök kis munkája a modern katholiczizmusról, a mely nagyon világosan és pontosan határozza meg a katholiczizmusban érvényesülésre törő modern áramlat mibenlétét és czéljait. *Zubriczky* Aladár egyetemi tanár a kereszténység lényegét fejti ki, dr. *Rott* Nándor a csodákban való hitnek a természettudománynyal való megegyeztetésére tesz kisérletet, *Giesswein* Sándor pedig a ma felszinen levő társadalmi problemáknak a keresztény világnézethez való viszonyát fejtegeti. — Ugyancsak a Szent István-társulat kiadásában jelent meg egy *Pannon* álnevü szerzőnek ifjusági előadásokra szánt szinműve Szent Erzsébetről, a szent asszony születésének hétszázadik évfordulójára. A kis füzet ára 60 fillér.

Megváltás. Ez a czíme *Szalay* Mihály három felvonásos drámájának, melyet a Nemzeti Szinház a minap adott először élénk figyelem közben s a mely iránt a közönség a további előadásokon is élénk figyelmet tanusít. A darab most könyvalakban is megjelent s így a kik közelebbről érdeklődnek iránta, olvasás útján is ellenőrizhetik azokat a benyomásokat, melyeket a szinpadi előadáson nyertek.

Magyar irók élete és munkái. *Szinnyei* József nagy munkájából most jelent meg a 106. füzet (a XII. kötet 6. füzete), mely a Scultéty—Sevics czímszók közé eső irók életrajzi adatait közli munkáik jegyzékével. A tárgyalt irók közt régi és ujabb irodalmunknak egész sereg jelese akadt. Most már 22,604 iróról ad tájékozást ez irodalmunkban páratlan munka, melyet az Akadémia adott ki. Egy-egy füzetének ára 1 korona.

Almanach 1908-ra. *Mikszáth* Kálmán almanachja, mint évek óta minden novemberben, most is megjelent. Van benne előszó *Mikszáth* Kálmántól, a mely a magyar irók aránytalan elszaporodásáról panaszkodik, — van egy sereg elbeszélés *Mikszáth* Kálmántól, *Herczeg* Ferencztől, *Ambrus* Zoltántól, *Bársony* Istvántól, *Gárdonyi* Gézától és számos más irótól és irónőtől.

Eszmék és aforizmák. Úgy látszik megint divatba jön — talán Wilde hatása alatt — az aforizma-irás. Legújabban dr. *Horváth* Kornél adott ki egy füzet effele elme-sziporkát. Okos ember agyából származnak, józan gondolkodás és egészséges érzület jellemzi őket, de az a bajuk, hogy csak sisteregnek, nem pattannak: a formájuk nem eléggé kiélezett, néha nagyon szétterjednek, egész kis chriákká, néha meg a kifejezés élezettsége hiján el is lapulnak.

Uj könyvek.

Kaukázus. Irta *Déchy* Mór. Budapest, Athenaeum.

Pest és pestiek. Irta *Ego*. Budapest.

Kazinczy Ferencz levelezése. Közzéteszi dr. *Váczy* János. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 10 korona.

Linczigh János, kolozsvári királybiró. Irta *Felszeghy* Oszkár. Kolozsvár, Lepage Lajos bizománya; ára 2 korona.

Nietzsche filozófiája. Irta *Burján* Károly. Budapest, Franklin-Társulat; ára 1 korona.

Hangképek és énekes játékok. Irta *Kapronczay* Mihály. Budapest, Lampel-Wodianer részvénytársaság; ára 40 fillér.

Béni bátyám. Regény, francziából fordította dr. *Karafiáth* Márius. Budapest, Benkő Gyula kiadása.

Megváltás. Dráma 3 felvonásban, irta *Szalay* Mihály. Budapest, Singer és Wolfner; ára 2.50 korona.

Almanach 1908-ra. Szerkeszti *Mikszáth* Kálmán. Budapest, Singer és Wolfner; ára 2 korona.

Eszmék és aforizmák. Irta dr. *Horváth* Kornél. Budapest, Lampel-Wodianer könyvkereskedése; ára 1·60 korona.

Horti Pál. A művészetek eredetét, kezdetleges kialakulását s mindenekfelett a magyar művészet, helyesebben a magyarok eredetét kereste, ezért tette meg a rettenetes utat Mexikóba s e kutató útján gyilkolta meg a sárgaláz. A vértanú, a ki hitvallásáért szörnyű halált halt, egy perczre most hazajött, — gyüjtemény-e, amexikói exotikumok, melyekből a vonalak, a formák rokonsága révén a magyar ősműveltséget s egyben az ujonnan megtalálni vélt magyar őshazát akarta nekünk megmutatni, mint síri emlék marad reánk az *Iparművészeti Társulat* kiállításán, mig ő maga jeltelenül pihen a tenger fenekén. Fájdalom, nem értjük nyelvét ezeknek az exotikumoknak: a kőbálványoknak, a keramikai, népművészeti elemeknek, a síremlékekről készült gipszöntvényeknek és vázlatoknak, melyeket *Horti* összehordott, hiszen mindez csak anyag- és adatgyűjtése volt a geniális embernek, a ki hatalmas munkában óhajtotta feldolgozni tanulmányútjának eredményeit s bebizonyitani fanatizmussal hirdetett meggyőződését, hogy a magyarok őshazája nem Azsia, de Mexikó. Voltak és vannak bizonyára még ma is sokan, kik délibábos ethnografálásnak itélik *Horti* művészettörténeti kutatásait, a kik előtt rég eldöntöttnek látszik az ázsiai és amerikai népművészetek egymáshoz való viszonya, — de a tudomány vértanújának ily tragikus, befejezetlen munkája előtt a kritikának el kell némulnia. Csak a hőst láthatjuk benne, a ki életét tette eszményére. Különben is, a *modern* iparművészt, a kinek széles és konstruktiv művészetét annyi tervezésben csodáltuk, általános elragadtatás koszorúzta Hortiban idehaza is, amerikai tanulmányútján is. A kutató tudós emlékén kivül ennek a modern alkotó művésznek, a magyar iparművészetre oly megtermékenyítően hatott teremtő géniusznak is áldoz a kiállitás s mi hiszszük, hogy a becses gyűjtemény együtt is marad, a miénk marad, mint beszédes síri emléke a tudomány egy magyar martyrjának, a kinek tragikus sorsa a Kőrösi Csoma Sándorére emlékeztet.

EGYVELEG.

* **A japán munkás süvegére** és ruhája hátsó részére foglalkozásának neme, valamint munkaadójának neve is fel van irva.

* **Az angol vasutaknál** 352 ezer ember van alkalmazva. A világ valamennyi vasutainál pedig mintegy hat millió ember foglalkozik.

Hazafias cselekedetet müvel s egyuttal a maga jól felfogott érdekét is szolgálja az, a ki a jó magyar gyártmányt a külföldinek fölébe helyezi. Hazánkban mindenféle importált fogkrém van elterjedve, de diadalmasan szoritja most e téren vissza a külfödet egy minden tekintetben bevált magyar készitmény: a Brázay-féle *Kalogén* sósborszesz fogkrém, a mely a fogakat széppé és éppé, a szájat tisztává és illatossá teszi. A *Kalogén* t gyönyörü tubusokban árulják s a ki egyszer próbát tett vele, urak, hölgyek, egyaránt hivek maradnak hozzá.

Hangok a gyermekkorból. A mohó hajhásza és a nyugtalan sürgés-forgás, melyek az embert oly gyorsan megöregitik, csak kevés időt engednek a gyermekkori napokra való visszaemlékezésre. Annál kellemesebben, de egyszersmind fájdalmasan is érinti az embert, ha a kevés pihenőórában és ünnepi szünetben valami a régmult gyermekkori időre emlékezteti. Mint orgonaszó és harangzugás, ugy hatja meg valami a visszaemlékezésbe merültnek füleit. A karácsonyi idő az ő örömteljes ünnepélyességével fölelevenül az emlékezetben — persze csak rövid időre — és a mult időnek szép képe aztán ismét eltünik. Ezt az emléket eltünni nem engedni, hanem megtartani, czélja annak az ismeretes ujdonságnak, melynek «**Karácsonyfa-angyal-csöngés**» elnevezés alatt való forgalomba hozatala **Konrad János,** cs. és kir. udvari czégnek Brüxen 2004. sz. (Csehország) az érdeme. Utaljuk tisztelt olvasóinkat a lapunkban megjelenő hirdetésre, melyből minden közelebbi dolgot, ezt a bájos ujdonságot illetőleg megtudhat. Gazdagon illusztrált árujegyzéket ez udvari czég kivánatra bárkinek ingyen és portomentesen küld.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Id. Pálffy-Daun Vilmos gróf, theanói herczeg 72 éves korában olaszországi, montebellói nyaralójában. Az elhunytat a stájerországi Stübingbe vitték s ott tették örök nyugalomra. — Kautz Gusztáv dr. királyi tanácsos, a vaskorona-rend lovagja, a győri jogakadémia nyug. igazgatója, 72 éves korában Győrött. Az elhunyt testvéröcscse volt Kautz Gyula főrendiházi tagnak, a Magyar-Osztrák Bank volt főkormányzójának. — Hengel Imre dr., az Erdélyi Kereskedelmi Hitelbank igazgatója, nyug. városi főorvos Marosvásárhelyen. — Csíkszentsimoni Veress Gyula törvényszéki biró 41 éves korában Kézdivásárhelyen. — Incseli Szőts Albert miniszteri tanácsos 68 éves korában Budapesten. — Schlick István apostoli főjegyző, pápai prelátus, szőreghi apát, esztergomi kanonok életének 68-ik, áldozópapságának 44-ik évében Esztergomban. — Sárkány János Ferencz, a Magyar Lovar-egyesületnek hosszú éveken át volt titkára, a «Vadász és Versenylap» volt szerkesztője Budapesten. — Szotyori Nagy Gusztáv dr., a magyar királyi államvasutak főorvosa és orvosi tanácsadója. Hunyad és Háromszék vármegye tiszteletbeli főorvosa, Piskitelepen. Körülbelül 30 éven át volt Piskitelep társadalmi életének vezetője, hosszabb ideig a református egyházközség főgondnoka és számos közintézmény megteremtője. Hazafias buzgalmának eredménye volt a piski honvédemlék. — Kisjenői Jankovich Dénes, nyug. törvényszéki irodatiszt 63 éves korában Veszprémben. — Juhász Lajos dr. orvos, 55 éves korában Budapesten. — Id. Széll László 71 éves korában Iglón. — Hirling Ádám dr., Szekszárd város polgármestere. — Engel Imre dr., az Erdővidéki Bányaegyesület részvénytársaság igazgatósági tagja 66 éves korában Marosvásárhelyen. — Mertz Ferencz városi könyvelő 30 éves korában Szolnokon. — Petreczky László, munkácsi telekkönyvi irodatiszt 54 éves korában Abbáziában.

Özv. Dörgő Sándorné, sz. Nagy Sára, élete 78. esztendejében Mezőtúron. Nagy és előkelő rokonság gyászolja. — Kelecsényi Kerekes Gézáné, szül. udvarhelyi Papp Anna 52 éves korában Debreczenben. — Özv. Teper Lajosné, szül. keőkeszi és nagymezei Csernyus Mária 56 éves korában Debreczenben. — Özv. Kohányi Sománé, szül. Seszták Borbála 74 éves korában Mándokon. — Nógrády Ferenczné, szül. felső-eőri és bodorfalvai Baranyay Gizella, 32 éves korában Budapesten. — Borhegyi Istvánné, szül. Oláh Anna, 41 éves korában Selmeczbányán. — Özv. Érkövy Tivadarné, szül. Dezseőffy Eugénia, 52 éves korában Budapesten. — Wiener Irénke 22 éves korában Szabadkán. — Demeter Kornélia, szül. Vlád Veturia 29 éves korában Szászvárosban.

Szerkesztői üzenetek.

A csataló. Testamentom. Köszönettel vettük szives sorait s a két vers, a mint lehet, hamarosan sorra fog kerülni. Sziveskedjék megirni a czimét, a melyen a posta megtalálja.

Katona Géza Éttermei „Kiotild“ kávéháza ujonnan átalakítva

Külön termek és páholyok családok és nagyobb társaságok részére.
Uj billiárdok, tiszta fajborok, izletes ételek.

IV., Váczi-utcza 38. sz. — A kávéházban minden vasárnap és ünnepnapon katona zene. — Szinház után friss vacsora.

MAGYAR MIKULÁSOK.

A mint az utczákra leszállonganak a novemberi ködök, a játékszeres, a czukrász-boltok, divatárusok kirakatai sorra egymás után fekete-piros színt öltenek. A gyerekek jól tudják már ezt: közeledik a Mikulás, az ő jó öreg barátjuk. Nézik is a fekete-piros kirakatokban a töménytelen furcsa figurát: seprős, puttonyos ördögöt, a ki szurokfekete, de piros a ruhája és még pirosabb a nyelve s piros szalagokkal van átkötve a seprője. Tudják azt is, hogy ez az ördög csak úgy teszi a borzalmasságot, igazában jó bácsi, nem hogy pokolba vinné a gyerekeket, hanem még hoz is nekik czukrot.

De mi, felnőttek, tudunk egyebet is: hogy ez a sok ördög és Mikulás, melyekre apák-anyák sok-sok pénzt költenek, mind az országból kifolyó pénzt jelent, mert mind külföldön készül. S ép azért nagy örömmel jegyezzük fel egy budapesti jótékony egyletnek, a friss és mozgékony *Vízcsöpp*-társaságnak azt a helyes ötletét, hogy magyar Mikulásokat csináltat s hoz forgalomba, a melyeket a magyar izlésnek megfelelően magyar nők csináltak magyar gyerekek örömére. Ezzel nemcsak új teret nyitnak a magyar munkának, hanem egyúttal nem egy szegény magyar családnak szereznek kenyeret. A szép magyar Mikulásokat, — melyeket képben is bemutatunk — nyilvánosan is árulni fogják a Mikulás napját megelőző napokon a Pannonia-szállóban. A haszna pedig a vásárnak a szegény gyermekek szünidei gyermektelepét gazdagítja.

MAGYAR MIKULÁSOK. KÉSZÍTETTÉK A VÍZCSÖPP-TÁRSASÁGBAN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kaukázus. *Déchy* Mór, az Európaszerte ismert nevű magyar utazó és geografus, nagy terjedelmű könyvet adott ki a Kaukázusról. Ennek a területnek a már régóta Oroszországban élő magyar tudós egyik legkiválóbb speczialistája s tudományos munkássága legjelentékenyebb eredményeit ott érte el. Már fiatal korában is nagy szenvedélye volt a hegymászás, az Alpok havas csúcsainak megismerése s az alpinizmus történetében emlékezetes marad egy-két bravúros útja. Később ugyanez a szenvedély vitte a Himalájába, a Kaukázusba és a föld más hatalmas hegységeibe. Legnevezetesebb tudományos eredményekkel kaukázusi útjai jártak, melyek czéljául tűzte ki a fizikai földrajzi viszonyokra vonatkozó ismeretek bővítését s a kaukázusi hegyrendszer részletes megismerését. Ezeknek a kutatásoknak a művelt nagyközönség számára való hasznosítása Déchy most megjelent könyve, a mely teljesen saját tapasztalatain és benyomásain alapul. Rendre rámutat a Kaukázusban kínálkozó tudományos eredményekre s előadása közben jelzi a tárgyalt havasi hegyvidékről való tudásunk kialakulását. S felvilágositásai annál becsesebbek, mert ma is nagyon sok téves felfogás él nemcsak a nagyközönség, hanem a földrajzzal foglalkozók körében is a Kaukázus havasi világára vonatkozólag, melynek nagy területein nem fordult még meg halandó. A könyv tulajdonképen nem szokásos értelemben vett leirása a Kaukázusnak, a városokkal s egyéb már ismert helyekkel csak a szükséges dolgok megértetése szempontjából foglalkozik s akkor is csak nagy vonásokban. A geográfiai adatokon kívül sok becses néprajzi, anthropológiai és régészeti ismeret is tárul elénk e becses könyvből, a szerző megemlékszik azokról a néptörzsekről, a melyek lakóhelyeit a völgyeken keresztül tett útjaiban érintette s ezek annyival is inkább érdekelték, mert arra is figyelt, hogy a Kaukázus alján végighullámzó népvándorlás idején nem verődtek-e a hegyek közé a magyarokkal rokon törzsek vagy néptöredékek s nem mutathatók-e ki ott valamiféle őseinknek nyomán, a kik hosszabb tartózkodás után Magyarország felé vették útjukat. Ily irányú megfigyelései és nézetei is bele vannak foglalva könyvébe. A csaknem 500 lapra terjedő nagy munka, melyhez függelékül van csatolva a természetrajzi gyűjtemények és tudományos megfigyelések kivonatos ismertetése a Nemzeti Múzeum és a Földtani intézet tudós szakembereitől, a magyar földrajzi irodalmunknak jelentékeny gazdagodására válik s a nagy közönség számára is élvezetes és tanulságos olvasmány. Kiállítása is szokatlanul díszes; a szerző saját fényképei alapján készült tizenhat réznyomatú tábla, hat panoráma-kép, kétszázharminczöt szövegkép s a kaukázusi magashegység részletes térképe teszi a szöveget változatossá.

Pest és pestiek. *Ego* egy jószemű, elmés és malicziózus fiatal hölgy, a ki azokat az irónikus megfigyeléseket, melyeket a társaságban, az utczán, általában mindenütt, a hol a pesti úri közönség forgolódik, elgondol, tárczaczikkekben irja meg. Ezek a tárczaczikkek, ha nagyon pontos mérlegen mérjük őket, kissé könnyűeknek találtatnak; az életnek csak a felületéig járnak, a mélyebb rétegekig, a hol a jelenségek kapcsolatai, vagy épen okai is láthatókká válnak, nem hatolnak le. És a szatira, a mely az ily megfigyelésekből keletkezik, néha kissé oktató hangú, folyton eszünkben tartja a nők kiirthatatlan paedagogiai hajlamait. Ezeken a határokon belül azonban tagadhatatlan, hogy a tárczaczikkekben sok elmés, kedves vonás van, az irónő nem egyszer rátapint a mi zagyva, kiforratlan társadalmi és erkölcsi rendű, mutatósan szegényes életünk elevenére. Uj könyvében előbb sorra veszi Pestnek azokat a helyeit, a hol ennek az életnek tipikus formái jelentkeznek: a Dob-utczát, a Váczi-utczát, az Andrássy-utat, a Nagy-körútat stb. Aztán egy léha, felületes vidéki asszony látogatását rajzolja meg a komoly, kissé rideg erkölcsű rokonóknál (meglepő, de nem igazság nélküli megfordítása egy ős témának) — ennek a látogatásnak hatásait: hogy szeret bele a komoly leány egy léha jour-uraesba s hogy ábrándul ki belőle. Végül egy sorozatban a pesti cselédek pártjára kél, — a «nagyságák» nem igen fogják megköszönni azt a kritikát, melyet róluk mond; annál kevésbbé, mert igazság is van benne. Egyebekben azonban megvan a könyvben mindaz a tulajdonság, a mi népszerűséget szerezhet neki: mulattató, könnyű olvasmány, még a mit mi hiánynak érzünk, a szinvonal közepessége is javára válik népszerűségének.

Kazinczy Ferencz levelezéséből most már a tizenhetedik kötetet bocsátja közre az Akadémia kiadásában dr. *Váczy* János. A hatalmas kötet a nagy magyar reformátornak 1820 január 1. és 1821 deczember 31. közt — tehát két év alatt — irt leveleit adja tartalmas bevezetéssel, igen nagy gonddal készült jegyzetekkel s pontos betüsoros név és tárgymutatóval. Kazinczy leveleinek ez a roppant tömege a mult század elei társadalmi, irodalmi és politikai élet leggazdagabb forrásműve, — a maga nemében az egész világon páratlan példája annak, hogy tudta egy fáradhatatlan és bénithatatlan rugalmasságú nagy szellem levelezéssel pótolni falusi magányában a személyes érintkezést, legyőzve a kor, tér és idő nehézségeit. A levelek majd mind közdolgokról, a közélet és irodalom embereihez szólnak s a bennük foglalt tanulságok tömege szinte beláthatatlan. Váczy János Kazinczyhoz méltó buzgalommal végzi a szerkesztés és sajtó alá rendezés munkáját, a kiadás valóban egyike a legbecsesebb ily irányú tudományos kiadványainknak.

Linczigh János. Szivesen veszszük a nagyobb vidéki városok szellemi önállósodása jelének, hogy itt-ott kezd valami külön, helyi irodalom fejlődni, a melynek megvan a maga lokális szinezete, külön tárgyköre, ha mindjárt igazi nagy tehetségei, a kik lokális érdekéből kiemelnék, nincsenek is még. De talán majd lesznek. Örömmel jegyezzük ezt fel, mert nem vagyunk ugyan barátai semmiféle partikulárizmusnak, de sokszor elkedvetlenit kulturális életünk egyszinüsége, a fővárosban való teljes koncentrálódásból folyó egyoldalusága és az a szellemi improduktivitás, melybe a vidék esett, miután minden kiválóbb tehetséget Budapest szív el tőle. Kolozsvár egyike azoknak a városoknak, a melyben leghamarabb fejlődhetik egy ily külön, nem helyi érdekü, de a fővárositól bizonyos mértékben mégis differenciálódott kultur-élet. A büszke erdélyi lokálpatriotizmus, az erdélyi ember ismert talentuma és életrevalósága, a város nagy kulturális multja, művelt lakossága, sok művelődési intézménye mind alkalmas tényezők erre. S hogy ez a fejlődési folyamat megkezdődött, annak látjuk egy s más jelét. Ilyen az a regény is, a mely most *Felszeghy* Dezső tollából megjelent s melynek hőse Linczigh János, Kolozsvárnak a XVII. század második felében nagy hirü és nemes emlékezetü királybirója. A regény alapjában véve dilettánsmunka, irodalmi szinvonala nem valami magas, inkább is regényes korrajz, mint regény s a korrajznak inkább a történeti adatok és események adnak érdeket, mert a történelmi levegőt — a mi különben a legnehezebb irói feladatok egyike — nem tudja a szerző megéreztetni velünk. Van azonban benne sok szeretet a tárgy iránt, az irói mesterségnek jóhiszemü megbecsülése, jóhiszemüség s az erdélyi történetnek egy általában kevéssé ismert, de megismerésre méltó alakjának gyüjtja meg a kegyeletes emlékezet szövétnekét. A munka különben pályadíjat nyert egy kolozsvári hirlap pályázatán s erdélyi, kivált kolozsvári embereknek bizonyára kedvükre való olvasmány.

Horti Pál

Vas. Ujs. 1901. 489. l.

nincs cód

A honvédelmi miniszter katonai jubileuma. Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter augusztus közepén üli meg ötvenéves szolgálati jubileumát Budapesten. A jubileum megünneplésére már most nagyban készűlnek. A miniszternek átnyujtandó emléktárgyakon három művész is dolgozik. Az albumot, a melybe nem kevesebb, mint háromezer fénykép jön, *Horti* Pál festőművész, az iparművészeti iskola tanára, a díszkardot pedig *Háry* Gyula festőművész tervezte. A damaszkusi aczélpenge remek tokba jár, a mely arany-, ezüst- és drágakő-diszítéssel van ellátva. A művészi zománczmunkát *Hibján* Samu, az iparművészeti iskola tanára készíti. Emelni fogja a jubileumi ünnepélyt, hogy a király is képviselteti magát a jubileumon *József* főherczeggel, ki üdvözlő beszédet fog intézni Fejérváry báróhoz. Augusztus 15-én tartják meg a jubiláris ünnepet, a mikor a polgári és katonai méltóságok nagy része ugyis Budapesten lesz, hogy résztvegyen a király születése napján és Szent István napjá szokásos ünnepélyeken.

de son mari ont été tracés avec une vigueur entraînante par notre [illegible]. L'auteur de La Tragédie de l'Homme fut conduit par une psychologie qui ne manque pas de fond philosophique ni de beauté poétique. Il s'agit de la dernière scène de l'immortel poème dramatique. A la vue de l'avenir du genre humain, Adam — le héros du poème — est saisi d'épouvante. Dieu l'encourage dans les termes que voici: Adam saura toujours trouver le bon chemin à condition d'écouter sa conscience; et quand la vie bruyante viendra à étouffer cette voix intérieure, c'est Eve qui continuera toujours de l'entendre, parce que, être plus pur, elle sera à l'abri des revers de la vie. Bien davantage encore: légataire de la voix divine réglant nos actes, c'est elle qui prêtera secours à Adam en cas de désastre. Principe purificateur: voilà le rôle que Madách attribue à la femme.

Chacune de ces trois définitions contient un trait particulier de la nature féminine, et je les trouve réalisés admirablement dans la figure peu connue de l'aimable femme poète de notre pays transdanubien: Judith Takács de Duka.

Le village de Duka où Judith Takács naquit le 9 août 1795, est remarquable sous différents point de vue à l'époque dont nous allons parler. Plusieurs familles nobles se partageaient entre elles les vastes terres fertiles qui font partie de la belle région du Kemenesalja. La vie aisée abritée par les gentilhommières comportait de tout temps une grande culture littéraire et musicale à laquelle les femmes du Kemenesalja associaient toutes les vertus ménagères.

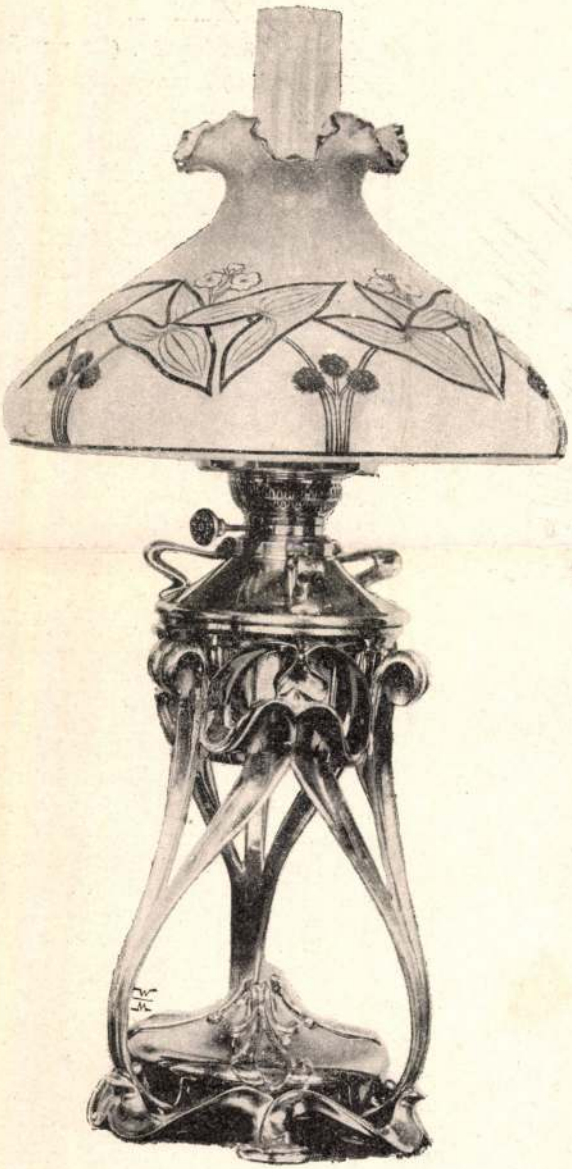

Petroleum-lámpa. Tervezte Horti Pál.

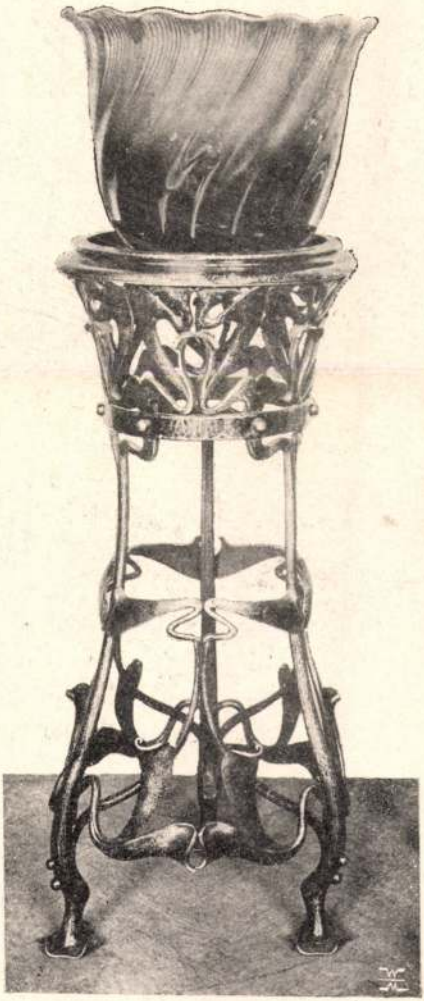

Pálmaállvány kovácsolt vasból.
Tervezte Horti Pál.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK. — A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁR

HENRIK POROSZ HERCZEG.

ölteményekből. Eleven, mozgékony képzelet já-
ka s az érzések folytonos rezgése, hullámzása
rúl föl előttünk; de érzései nem forrtak ki
éggé s nem is mindig találnak megfelelő formát.
em egyszer azzal az elkoptatott fogással él, hogy
gy-egy ismert költeménynek folytatólagos sorai-
ul végzi minden versszakát. Így kapjuk húsz stró-
ában felhigítva Petőfinek «A virágnak megtiltani
em lehet» kezdetű híres dalát. De az ilyen mes-
erkedés egyszerű rím-játék, nem költészet. Van-
ak azonban a kötetnek olyan darabjai is, melyek-

iparművészeti tárgy rajzát is bemutatjuk mai számunkban.

Magyar Törvénytár. (Corpus Juris Hungarici.) A magyar törvényeknek eme becses gyűjteményéből, a melyet a Franklin-Társulat kiadásában *Márkus Dezső* dr. kir. törvényszéki bíró szerkeszt, megjelent *az 1899. évi törvényczikkeket* tartalmazó kötet is, a már megszokott díszes kiállításban.

A szerkesztő ezt a kötetet is nagy gonddal, tömör stilusban írt jegyzetekkel és magyarázatokkal látta el, a mi a törvénytár e kiadásának jellemző sajátossága; a mellett ebből a kötetből sem hiányoznak az utalások a korábbi évek törvényhozására, hogy a törvény alkalmazója rögtön tisztában legyen annak összes vonatkozásaival s nem maradtak el a megfelelő rendeletekre való utalások sem. Ehhez a kötethez is mellékelvék az évenkint megjelenő pótlások az 1836 óta alkotott törvényekhez (ezúttal 1836—98.) A közönség jól ismeri e törvénykiadásnak előnyeit, a melyekhez az is tartozik, hogy ára olcsó, noha a legdíszesebb külsőben jelenik meg. Az 1899-es kötet ára fűzve 7 korona, díszes félbőrkötésben 9 korona.

A bűnvádi itéletek szerkesztése czím alatt dolgozta föl dr. *Balás* Elemér budapesti kir. alügyész az új bűnvádi perrendtartásnak idevonatkozó szakaszait. A munka, a mely a Franklin-Társulat kiadásában hagyta el a sajtót, példák kíséretében részletesen ismerteti mindazokat a törvényes szabályokat és gyakorlati elveket, a melyek a kir. törvényszéki, kir. járásbírósági és az esküdtbírósági eljárás során hozott bűnvádi ítéletek írásbafoglalásánál szem előtt tartandók. A munka, mely a maga nemében elsőűl jelent meg, hasznos szolgálatokat tehet az ítélet-szerkesztésre hivatottak kezében. Ára 1 korona 60 fillér.

A rendőrség az új bűnvádi perrendtartásban. Szerkesztette dr. *Rosenberg* Károly aradi ügyvéd. Ez időszerű kis munka 275 lapon tárgyalja azt, a mit az új bűnvádi perrendtartásra nézve a rendőri

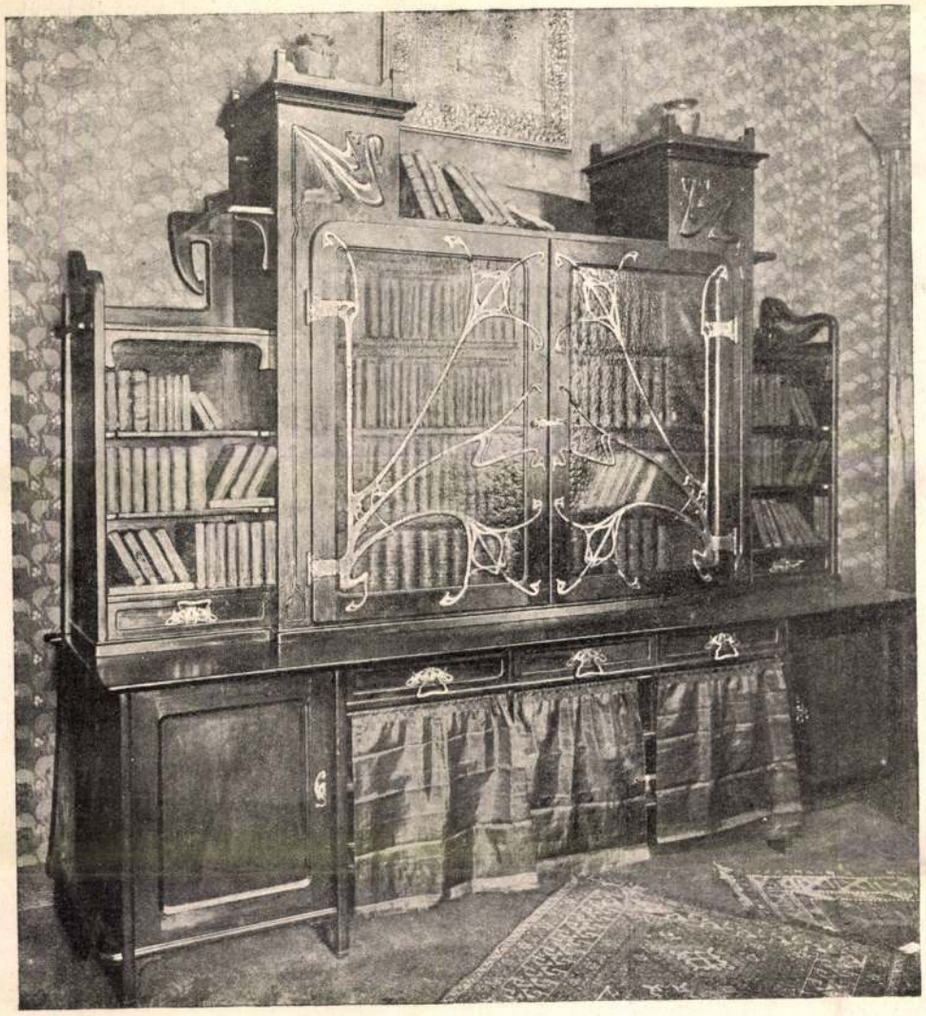

Könyvszekrény. Tervezte Horti Pál.

Kárpit. Tervezte Horti Pál.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK. — A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT LEGUTÓBBI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

⋆ **A homokot** tűzoltó szerűl használja Indianopoliszban a telefon-társaság s folyvást nagy készletet tart a padláson. Állítólag a víz, vagy más tűzoltó anyag a villamos készüléket jobban megrongálja, mint a homok.

⋆ **Leánykérés a sírból.** Amerikában egy excentrikus fiatal ember fogadást tett, hogy nyolcz napot sírban a föld alatt tölt éhen és csak egy kis üveg cognacot visz oda magával. Fogadását meg is nyerte. Látogatói között, kik a levegőt vezető csövön beszéltek vele, volt egy ismerős leány is, kit a csövön át megkért s igenlő választ nyervén, a nyolcz nap leteltével ünnepélyesen eljegyzett.

⋆ **A legmagasabb ember** jelenleg Sang-Jan-Minn Khina Yunnansen városában. Mezitláb 214½ centiméter magas; sulya 173 kilo. Foglalkozása: őrálló egy előkelő mandarinnál s megtiszteltetésűl háromszor annyi bért kap, mint más katonák.

⋆ **Óriási napernyő** is lesz a párisi kiállításon. Egy napernyő-kereskedő czég állítja ki. 100 méter magas lesz s 36 méter átmérőjű érczoszlop tartja fenn 140 méter átmérőjű tetejét, melyen tarka üvegképek lesznek. Az egész napernyő alatt 30,000 ember talál helyet s az emeleten három kávéházat helyeznek el természetesen személyliftekkel.

⋆ **A földalatti táviró-vezetékek** száma jelenleg 1700, összesen 262,000 kilométer hosszúságban. Évenként mintegy 6 millió sürgönyt szállítanak ily módon.

⋆ **Az angol korona kincsei.** Az angol korona kincseihez tartozó arany- és ezüst asztali készletek a windsori királyi palota földalatti helyiségeiben levő tűzmentes termekben őriztetnek. Értéküket 24 millió forintra becsülik. Van köztük sok Benvenuto Cellini által készített serleg, tál és kupa is. Az egész gyűjtemény legértékesebb része azonban az arany asztali készlet, melyet csak koronázáskor használnak. E készletnek sulya nyolczszáz kilogramm.

⋆ **Kőszéntermelés.** A múlt évben az egész világon mintegy 662 millió tonna kőszenet termeltek. A termelő országok közt 202 millió tonnával Anglia áll első helyen, harmadik helyen pedig 35 millióval az Osztrák-Magyar Monarkhia. (Egy tonna = 10 métermázsa.)

⋆ **Marokko** jelenleg az egyedüli nagyobb ország, melyben egyetlen hirlap sem jelenik meg.

Vas. Ujs 1900. 104. l. kepes

ban; körülbelől 30,000 tartalékosa és 65,000 rendes katonasága Indiában, nem számítva az indiai benszülött csapatokat, melyek igen jól vannak kiképezve. Ámde ezek Indiából ki nem vonhatók, valamint Irlandban is nagyobb helyőrséget kell tartani.

Ennek a czélnak azonban megfelel a miliczia, melynek teljes létszáma mintegy 143 ezer ember, tényleges ereje pedig körülbelől 120 ezer. Igaz, hogy a miliczia legénysége nem minden tekintetben kielégítő, de nagyjában mégis beválik. Azonkívül 120 ezer emberből áll a *yeomonry* lovasság, a kik nagyobbára kitünő lovasok. Aztán következnek az önkéntes (volunteer) csapatok, melyeknek száma 1873 óta, mikor még csak 153 ezerre rúgott, 200 ezren felül emelkedett. Ezeknek azonban sem lovasságuk, sem tűzérségük nincs, és egészségügyi szolgálatuk is igen kezdetleges. Fegyverök azonban új, Martini-Henri-féle puska.

Angliában a hadsereg és a hajóhad legénysége szabad toborzás útján kerül a zászlók alá. És mivel az igy gyűjtött sereg eddig kielégítőnek mutatkozott, alig is gondolt valaki rá Angliában, hogy a hadsereg szervezésében valami gyökeresebb változtatást kellene behozni. Most azonban a dél-afrikai harcztéren kitünt, hogy különösen a lovasság, valamint a lovas tüzérség, melyre ott nagy feladatok vártak volna, a czélnak nem feleltek meg, hogy továbbá a gyalogság minden bátorsága és szivóssága mellett is, hiányos képzettsége miatt tisztjeit meg nem értette, kik a csapatok élén hiába mentek százával a halálba.

E szomorú tapasztalatok után alig szenved kétséget, hogy Anglia a többi európai hatalmasságok példáját követve, az általános védkötelezettséget be fogja hozni.

A toborzott angol újonczok nagy többségét a szükség viszi a laktanyába, hol kevés munka mellett úri ellátásban részesülnek. Az angol katona lakása, ruházata és felszerelése a lehető legjobb. A riadót a laktanyában reggel hat órakor fújják; ekkor a katona a közös mosdó teremben felöltözködve, egy csésze meleg kakaót kap. Ez után iskolázás következik 8 óráig. A reggelit 8 órakor költik el. Aztán fegyvergyakorlatokat végeznek fél 1-ig. Ebédre egy órai idő van engedve. Minden katona naponta $^3/_4$ font marha- vagy ürühúst és egy font frissen sült kenyeret kap. Az ételt külön e czélra fogadott ahhoz értő emberek főzik. Az étkezés közösen, a napos őrmester felügyelete alatt történik. A húshoz való főzeléket, tésztát, vajat, fűszert stb. a katona a zsoldjából szerzi, még pedig a közönséges piaczi ár harmadrészén. A vacsorát, vagyis az esteli teát ötödfél órakor költik el. Ha valamelyik legény ezen kívül még tek számára berendezett olvasótermek vannak, hol a katona leveleket irhat, mihez a papirost ingyen adják. A londoni nagy napilapok az ily olvasó-termeknek ingyen példányokat küldenek. Az ezred zenekarát az állam fizeti.

Az angol katona napi zsoldja 50 fillér, melyből egyéb aprólékos szükségleteit u. m. dohányt s a tisztító szereket könnyen fedezheti.

Ezelőtt negyven évvel az angol katonáknak, kik akkor még az emberiség salakjából kerültek ki, legszokottabb időtöltésük volt zsoldfizetés napján a sárga földig leinni magokat. Akkor még csak kevesen tudtak közülök irni-olvasni s mivel általában csak a fegyverforgatás mesterségére nevelték őket, senki sem gondolt szellemi kiképzésökkel. A katona akkor mindenkitől lenézett s megvetett lény volt. De különösen az Angliában s mihelyt valaki önként felöltötte a tarka kabátot, önmaga fölött mondta ki az erkölcsi halálitéletet.

Nem igy van ez ma már, a mikor az angol katonáknak is megvannak a magok «home»-jeik (otthon) és «institute»-jeik, melyekben minden képzelhető kérdésről vitatkoznak s alkalmilag felolvasásokat is rendeznek. A legtöbb kaszárnyában van egy kis könyvtár- és játékterem, a melyben zenélnek vagy színielőadásokat tartanak. Ez előadásokon, ép úgy mint Shakespeare idejében, a női szerepeket is férfiak töltik be, a mi természetesen csak fokozza a derültséget, különösen ha a tánczban is produkálják magokat. Az ilyen mulatságokat, milyeneket igen sokszor úgynevezett «temperance», vagyis mértékletességi egyletek tagjai is rendeznek, hogy a katonákat a korcsmák látogatásától visszatartsák, katonai kifejezéssel «gaff»-oknak hívják a skót «gaff» (koczogni) szóból.

De bármily szoros felügyelet alatt állnak is általában az angol katonák, azért mégsem tartózkodik egy-egy vállalkozóbb legény, hogy éj idején úgynevezett «sky larking»-ot rendezzen, azaz olyan spektákulumot, hogy senki sem alhatik tőle a szomszédságban. Mindenütt, a hol angol katonák állomásoznak, Angliában úgy, mint Indiában vagy Kanadában, a kaszárnya közelében hely van hagyva labdázók vagy tekézők («skiklers») számára. Minden évben egy meghatározott nap van athletikai játékokra szánva, s ezekhez az előkészületeket már jó előre megteszik. Még a tisztek is örülnek ennek az ünnepnek, barátaik számára ilyenkor mindig otthon vannak, azaz mindenkit, a ki ellátogat hozzájok, vidám eszem-iszommal fogadnak.

A nap nagy részét azonban a népmulatságok töltik be. Fakanálban tojást visznek valamely kitűzött czélpontig s a ki eljut odáig a nélkül, hogy a tojást a földre ejtené, az lesz a győzze szuszszal s a mellett mégis czélhoz érjen. Néha a versenyben részt vevő katonák útközben pipára gyújtanak, s a diadal azé, a ki égő pipával leghamarabb czélhoz jut.

Mulatságos a háromlábú verseny is, melyben két játszó vesz részt, a kik lábaikkal össze vannak kötözve. A talicskaversenynél az, a ki a talicskát ábrázolja, kezeivel megy előre a földön, míg társa a lábait magasra emelve tolja. A jockey-versenynél a katonák vörösruhás kis dobosnövendékeket czipelnek hátukon, míg a csengő-játéknál a katonák szemeit bekötik, egyikre közülök csengőt akasztanak s a ki a csengőt meg tudja fogni, azé a pályadij.

Magok az angol tisztek sem húzódnak vissza ilyenkor a bohóskodásoktól; leginkább űzik a szamáron lovaglást. Indiánoknak, kéményseprőknek, asszonyoknak öltözve ülnek a szamár hátára s igy versenyeznek a kitűzött jutalomért. Az állatversenynél tyukoknak, libáknak, macskáknak vagy mókusoknak öltöznek s a pályadijakat este a tisztek feleségei osztják ki.

Mint ebből a vázlatos jellemzésből is látható, az angol hadseregben sem hiányzik a katonai szellem, melynek mesterséges fejlesztésében a kontinens hadseregei elől járnak. A katonai erkölcsök megitéléséhez sok helyes szempontot tartalmaz a testületi, tábori és kaszárnyai élet tanúlmányozása, s erről az oldalról nem egy vonzó vonásra akadhatunk az angol hadsereg életében. Talán kevésbbé merevek a fegyelmi függés szabványai, talán polgáriasabbak az életformák; az angol hadsereg inkább kedélyes athletákat fejleszt tagjaiból, de ez bizonyára nem a harczkészség rovására történnék, föltéve, hogy egyéb reformok is karöltve járnának a katonai szellem hagyományos irányával.

EGYVELEG.

* **Inségesek Indiában.** Kelet-Indiában az angol kormány jelenleg három millió inséges embert táplál. Ezeknek nemcsak adójukat engedték el, hanem a vetőmagot is ingyen kapják. Az inséget a rendkivüli szárazság okozta, mely a buza- és rizstermés kilencz tizedrészét tönkretette.

* **Szavazatszedő gép.** Éjszak-Amerikában nehány év óta választások alkalmával szavazatszedő gépeket használnak. Ezen gépek szerkezete a visszaélést lehetetlenné teszi s az egyes jelöltek neveivel megjegyett hasadékokba dobott bárczák a szavazatok számát pontosan jelezik.

* **Az emberi agy** az első életévben növekszik leggyorsabban. Az újszülött agya 400—800 köbcentiméter, az első év végén már 1000; de a felnőtteké sem több 1500-nál; a mi azt mutatja, hogy a többi életévekben való gyarapodás igen lassú. A majom agyveleje ritkán nagyobb 500 köbcentiméternél.

Uj Idők

SZERKESZTI

HERCZEG FERENC

XV. évfolyam, 19. szám
Budapest, 1909 május 9.

Előfizetési ára negyedévre . . . 4 kor.
Előfizetési díj külföldre negyedévre 6 kor.
Egyes szám ára . . . . . 40 fill.
Szerkesztőség és kiadóhiv. Andrássy-út 10.

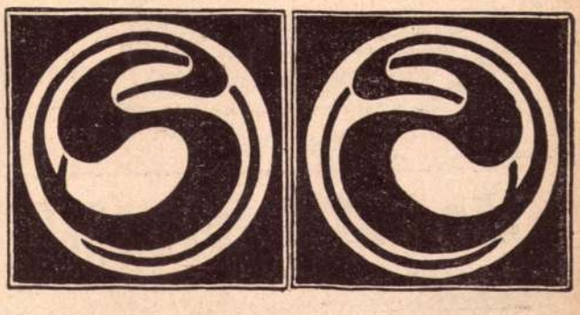

1909 tavaszi szezon ujdonságai:

Direktoire-Kosztümök, princessruhák, selyem ottomán Köpenyegek legizlésesebb kivitelben kaphatók

UNGÁR

női divatáruházában, Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 2. szám. :: :: Kérje legujabb árjegyzékemet.

Csecsemő-kelengyék igen szep kivitelben és nagy választékban jutányos árak mellett kaphatók

ENGLÄNDER cégnél női és férfi-fehérnemüek áruháza

Budapest. IV., Kecskeméti-utca 19. sz,
Árjegyzékkel készséggel szolgálok Telefon 67–89.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem
Budapest, IV., Károly-körut 26., I. emelet.

FOGAK és teljes fogsorok szájpadlás :: nélkül ::

Aranyfogkoronak, aranyhidak és mindennemü kauesuk fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. **A gyökerek eltávolitása fölösleges. Tartós porcellán- és arany-tömések Foghuzás** teljes érzéstelenitéssel, 10 évi jótállással. Vidékiek 1 nap alatt kielégittetnek, **megvárhatják.** Mérsékelt árak.

Dr. Edelmann József és MÁRFAI néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt tech. asszisztense, (Lift).

GLEICHENBERG GYÓGYHELY Stájerország.
Klimatikus gyógyhely. Nyári üdülőhely.

Javalva van a légzőszervek idült hurutjai, izzadmányok elkérgesedes tuberkulozis (csakis kezdő, vagy idült elhatárolt stadiumban), tüdőtagulat, asthma, érelmeszesedés, szivbillentyűbaj, skrofulosis, hólyaghurut, köszveny- és csúzbantalmak, női bajok, idegbantalmak esetén és lábbadozasnal.
Tökéletes gyógyeljaras minden indikáció esetén.

Világhirü gyógyforrások.

:: Idény: május hó 15-től, szeptember hó 30-ig. ::

Prospektusokat küld és minden felvilágositással szolgál a fürdőigazgatoság.

Bőröndök, kocsizó- és lovaglószerszámok, utazó- és kézi- bőröndök, női kézitáskak (ridikül) és övek, pénz-, szivar- és cigaretta-tárcák. :: :: Árjegyzék ingyen.

Schmidt M. szijgyártó, nyergés és bőröndös
BUDAPEST, VIII., Rákóczi-út 25.

Legtökéletesebb arctisztitó- és szépitőszerek minden arcot tiszt, frissit és szépit a KRIEGNER-féle

AKÁCIA -kréme . 2 kor.
-puder . 1 kor.
-szappan 1 kor.

Törvényesen védve. Hatásuk csodás.
Szeplőt, májfoltot, ráncot, pattanást biztosan eltávolit.
Nemcsak hazánkban, hanem az egész világon közkedveltségnek örvendenek. — Főraktár:
Korona-gyógyszertár Budapest, Kálvin-tér
Postai szétküldés naponta.

9700 női nadrág

egy csődtömeg kiárusitásából. A legfinomabb **naturel siffonból** készitve finom himzéssel, utánvéttel darabonként **1 kor. 75 fill.** küldök. :: :: Továbbá

7800 lepedő

az elgondolható **legjobb vászonból**, 155 cm. széles, 230 cm. hosszu varrás nélkül, darabja **2 korona 35 fillér.**

EMÁNUEL ROTHOLZ
alkalmi áruháza
Wien, VII., Neustiftgasse 77.

Levelezés minden nyelven. Megbizasoknak legkésőbb szerdaig :: Bécsben kell lenniök. ::

Soványság.

Szeptelt formák gyönyörü kebel 6—8 het alatt érhető el törv. véd. **„Büsteria"** nevü aranyéremmel (Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903) kitüntetett oriental is erőporunk használata által, 30 fontnyi hizás biztositva. Ártalmatlan. Feltétlen reális. Nem szedelgés Számos köszönőirat. Doboz használati utasitással 2 marka. Postautalványon vagy utanvéttel (porto külön).
Hygienikus Institut D. Franz Steiner & Co, Berlin 42, Königgrätzerstrasse 66. — Budapesten kapható: Török József-nél, VI. ker., Király-utca 12. sz.

REKORD-HANGLEMEZEK

még nem létezett árban, **kitünő, jó 25 cm., 2 oldalu,** csak **3.20** K darabja 12 darab egyszeri vételnél csak **3** korona **Fonográf-hengerek 1.20 K.** Gramofonok és fonografok gyári áraiból 30% engedmény. Árjegyzek ingyen es bérmentve csak utanvét mellett. Javitások olcson eszközöltetnek. **SCHMUTZER TESTVÉREK** gramofon és hanglemez nagyraktár, Budapest, VIII. ker., József-körut 26/g. szám.

MADAME
S. A. ALLEN
világhirü
Haj-Helyreállitója

az ősz vagy elhalványult hajnak. az ifjuság fényét, szépségét és eredeti szinét visszaadja. A hajnak táplálékot ad, uj növést eredményez és a hiasadást igen gyorsan megszünteti. Ne mulasszuk el kipróbálását, csalhatatlan.

Főraktár és szétküldési hely:
114 Southampton Row, London, W.C.

Főraktár nagybani es kicsinybeni eladasra Török Jozsef gyógyszertára Budapesten, Király-utca 12. es Andrassy-ut 26., azonkivül kicsinyben: Dr. Egger L. es J., VI., Váci-körut 17.; Lueff Sándornál, IV., Váci-u. 9.; Thallmayer es Seitznél, nagyb. drogueria Molnár es Mosernel, IV., Koronaherceg-utca 11. sz.

BUTOR

készpénzért és részletre.

3 szoba teljes berendezés 360 frt, mely all: 1 haló. ebedlő és szalonbol. 100 szoba állandóan készen raktaron a legegyszerübb kiviteltől a legfinomabbig. Képes árjegyzek ingyen. Album 50 filler belyegekben.

NAGY IMRE lakberendezési vállalata,
Budapest, VI. ker., Váci-körut 9. sz. (Szerecsen-utca sarok.)

SZOBRÁNC-gyógyfürdő Ungmegyében,

Glaubersós, hideg, kénes, sós viz. Gyomor- és máibetegek magyar Karlsbadja.

Fürdőideny: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től junius 1-ig. Utóideny: szeptember 1-től szeptember 15-ig. 30% arengedménynyel a lakásoknál.

Ezen a maga nemében paratlan gyógyviz, mint ivogyógymód biztos segelyt nyujt gyomor- es bélbajoknal s a hasi-pangasoknal, makacs szorakedeseknel enyhen, oldólag hat, majbajoknal, epehomok es epekövekre oldólag hat Vertódulásoknal, szedüleseknel, hüdések, gutaütesi rohamoknal verlevonólag, fölszivólag hat, csuzos es köszvenyes bántalmaknal e kór okozta erjedesi termekekre, lerakodasokra az izületekben azok oldassra és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szivelhajasodas ellen, cukorbetegsegeknel, vesebajosoknal ugy a cukor mint a feherjekivalast gyorsan és kedvezően befolyasolja.

Mint fürdő, különfele izzadmanyokat, daganatokat, izületi és csontbántalmakat, csont-szút kedvezően oszlatja. Görvelykóros daganatok, fekélyek ellen, méh és mehközötti izzadmányok, hashártya-izzadmányok fölszivodasát elősegiti, a legkülönfelebb makacs idült bőrbetegsegek ellen bamulatos gyorsan hat.

Vasuti állomás: Az Alföldről es Pest felől jövőknek **Ungvár,** a felvidék és illetve Kassa felől jövőknek **Nagy-Mihály** honnan kényelmes berkocsin 1 es ½ óra alatt elérhető.

A viz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 üveggel 20 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor A viz a vasuton szallitási kedvezmenyben részesül.

Megrendelések és tudakozódasok **„Szobránc gyógyfürdo igazgatóságának Szobránc gyógyfürdő"** cimzendők. Posta- és távirda-állomas helyben. A fürdő igazgato-orvosa **Russay Gábor Lajos dr.**

A fürdő igazgatósága.

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **BERETVÁS-PASZTILLÁT**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — **Ára 1.20** — Kapható mindenütt. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten.** Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállitás

Nincs-e valami jó ötlete? Önök ujságíró urak annyira leleményesek, hogy talán kieszelhetne valamelyes megoldást.

— És mi lesz a tokajival?

— Csak tréfáltam, — szólt mosolyogva Dezseőffy, — a bor ötlet nélkül is rendelkezésére áll.

— A megoldás véleményem szerint elég könnyű. A magyarok épp úgy, mint a zsidók szét vannak szórva az egész világon. Bizonyára lesznek magyarok *Baltimoreban* is. Méltóztassék a kiutalt összeget eljuttatni baltimorei alkonzulunkhoz, azzal az utasítással, hogy a pénzt a tűzkárosult magyarok közt, vagy azok hiányában az ottani szegény magyaroknak ossza szét. Eképpen jó helyre jutnak a magyar garasok és gr. Tisza István is örülni fog annak, hogy ily módon őt megkímélte egy kis blamázstól.

Dezseőffy főkonzul nem egy, hanem két üveg tokajival jutalmazta a magyar ujságiró jelentéktelen ötletét.

De ha Tisza István gróf 1904-ben ennyire tájékozatlan volt az amerikai viszonyok tekintetében, hogyan ismerhette volna tiz évvel utóbb a yankee közvéleménynek háborúra hajlamos hangulatát? És hogy tudhatta volna, hogy *az amerikai nemzet* kezdettől fogva, vagy legalább is a belga semlegesség megsértése napjától kezdve *ellenállhatatlan erővel szorította Wilsont és a kormányát a háborúba* való beavatkozásra ?

Az Egyesült Államok volt londoni követének, *Walter Pagenak* a *Manchester Guardian*ban nemrég közzétett leleplezései, melyek a nagykövet és *Grey* volt külügyminiszter közt folytatott bizalmas tárgyalásokról számolnak be, semmi kétséget nem hagynak fen Amerikának eleve eltökélt háborús közbelépésére nézve.

A Manchester Guardian leleplezései alapján önkéntelenül fölmerül az a kérdés, vajjon a kontinentális külpolitikában annyira jártas *Tisza* István gróf, ha kellően tájékozva lett volna a tengerentúli nagyhatalom harcias hangulatáról, nem tartott-e volna ki háborúellenes álláspontja mellett mindvégig?

A saintlouisi világkiállitás.

Newyorki lakásomra pontosan megcímzett levél érkezett az 1894-ik évi saintlouisi világkiállítás igazgatóságától, melyben a kiállítás sajtóbizottsága arról értesít, hogy okvetetlenül elvárnak Saintlouisba a kiállítás megnyitása napjára. A levélhez

Székely Károly = Egy ujságíró emlékei. Budapest 1926. 215. l

vasuti szabadjegy és egy csomó egyéb nyomtatvány volt mellékelve, melyek mindegyike csábító kedvezményt helyezett kilátásba. Mivel én előzőleg a jegyet és meghivást illetőleg semmiféle lépést nem tettem Saintlouisban, kérdést intéztem a sajtóbizottsághoz hivatalos invitálásom oka és alapja iránt. Egyúttal a Budapesti Hirlap szerkesztőségének is bejelentettem az esetet.

Érdeklődésemre megtudtam, hogy a kiállitási sajtóbizottság kiküldöttje néhány hónappal előbb beutazta volt Európát, amely alkalommal Budapesten is megfordult, ahol Rákosi Jenőt, mint az Otthon elnökét fölkérte a kiállítással kapcsolatos nemzetközi sajtókongresszuson való megjelenésre.

Rákosi Jenő erre vonatkozóan igéretet is tett az amerikai kiküldöttnek, de mert később közbejött akadályok miatt nem vállalkozhatott hosszabb időt igénylő amerikai kirándulásra, még idején értesítette a saintlouisi sajtóbizottságot kényszerült elmaradásáról, egyúttal pedig tudatta az illetékes fórummal, hogy engem bízott meg a helyettesítésével.

Miután ily módon tisztázódott a kiállítási sajtóbizottság váratlan figyelmességének indító oka, egy csomó szabadjeggyel a zsebemben, elutaztam Saintlouisba, mely Newyorktól körülbelül olyan messzire esik, mint Páris Budapesttől. Az amerikaiak szemében ez a távolság legfeljebb azt az impressziót kelti, mint amilyent a magyar ember érez, ha innen Miskolcig kell utaznia.

Megérkezésem napján fölkerestem a sajtóbizottság elnökét, aki nagyon megörült jövetelemnek. Én ellenben kevésbbé tudtam örülni a találkozásnak, amelynek folyamán az amerikai kollega tudatta velem, hogy legközelebb megtartandó *international dayn*-en nekem is kell beszédet mondani. Természetesen angol nyelven. Szabadkoztam e kitüntetés ellen s joggal hivatkoztam arra, hogy nyilvánosság előtt még soha se szónokoltam s a jövőben sem szándékozom eltérni az eddigi szokástól. A kiállítási sajtófőnök megmagyarázta, hogy az *international dayn*, a kongresszuson képviselt valamennyi nemzet egy-egy képviselője fog felszólalni oly módon, hogy minden egyes szónok a saját országának különleges sajtóviszonyairól számol majd be. Megigértem neki, hogy eleget fogok tenni a rám rótt kötelezettségnek.

Néhány nap mulva már egészen otthonosan éreztem magam a francia eredetü városban, melyet Lousitania állammal együtt az Egyesült Államok ajándékul kaptak a franciáktól.

A párisi világkiállítás után nem lepett meg a saintlouisi világtárlat, mindazonáltal még a *Niagara vízesés* megtekintéséhez fűződő benyomásom mellett is életem jelentős emlékének tekintem több hónapos saintlouisi tartózkodásomat.

Az amerikai kiállítás is akárcsak valamennyi európai világkiállítás abban a hibában leledzett, hogy nem készült el teljesen a megnyitás napjára. Hogy az angolok és az európai kontinentális államok nagyon el voltak maradva, azt még meg lehetett érteni egyrészt a földrajzi távolságból eredő akadályok miatt, másrészt pedig azért, mert az amerikai munkásszakszervezetek túlzott mértékben akarván kihasználni a helyzetet, folyton újabb zsaroló követelésekkel léptek fel a külföldi kiállítási vezetőségekkel szemben és örökös sztrájkjaikkal megakadályozták a munkálatok kellő időben való befejezését. Az Egyesült Államoknak nem igen kellett számot vetni ezekkel a nehézségekkel, de azért az Unió épp úgy, mint a délamerikai országok is csak elkésve nyithatták meg tárlataikat.

Nem volt teljesen kész a megnyitás napjára a *magyar kiállítás* sem, jóllehet *Szőgyényi* György a m. kir. földmívelésügyi miniszterium gazdasági tudósítója már hetekkel a megnyitás előtt New-Yorkból Saint Louisba tette át székhelyét s minden lehetőt elkövetett a kiállítási munkálatoknak gyorsított tempóban való befejezésére. Följegyezni való, hogy a magyar stilusban épült gyönyörű kiállításunk munkálatait hónapokon át a legnagyobb érdeklődéssel kísérték az amerikai munkások. Egyenkint s csoportosan keresték föl a magyar pavillont, ahol nem győzték eléggé csodálni a magyar szobafestők sajátos módszerét. A magyar iparművészet pótolhatatlan nagysága, az oly fiatalon elhunyt *Horti* Pál, az Iparművészeti Főiskola tragikus véget ért nagytehetségü tanára ugyanis néhány szobafestőt hozott magával Budapestről, akik a pavillónunkat nem egyszerű, sima mázolással, vagy »spricceléssel«, hanem hazai szokás szerint a falra fektetett patronokkal festették ki. Ezt a mázolási módszert nem ismerték az amerikaiak és azért csodálták meg annyira.

Valamennyi nemzet közül éppen csak a japánok készültek el a meghatározott időre.

Ők nemcsak festőket hoztak magukkal, hanem egész kiállításukat az utolsó szegig maguk készitették és hozták rendbe.

A saintlouisi világkiállítás időpontja egybeesett az orosz—

japán háborúval s azok a műszaki emberek és munkások, akik a *mukdeni* és *csuzimai* csaták idején Saintlouisban a japán munka, a japán ipari és művészeti termelés bemutatására készültek, ugyanazzal a fanatikus erőfeszítéssel ejtették ámulatba a világot, mint a harctereken és a hadihajókon csatázó testvéreik. Csodálatos munkaképességükkel és utolérhetetlen teljesítményekkel a munkabirás terén előljáró amerikaiakat is felülmúlták a japánok, akik abban az időben még kedvencei voltak az Egyesült Államoknak. Az orosz-japán háborúban az amerikaiak rokonszenve határozottan oroszellenes volt és a newyorki lapok *Revange for Kissenev* feliratú cikkekkel és feliratokkal ünnepelték a japánok sorozatos győzelmeit.

A helyzet azóta annyiban megváltozott, hogy most már az amerikaiak nemcsak az oroszokat nem szeretik, de alaposan lelohadt a japánok iránti rokonszenvük is.

A japánok iránti rokonszenv a világkiállítással kapcsolatos nemzetközi *sajtókongresszuson* is megnyilvánult. Lépten-nyomon ünnepelték, dédelgették a japánokat, mindenki csak velük foglalatoskodott.

A kongresszusra, melyen a délamerikai államok sajtója is legismertebb neveivel volt képviselve, Európának majdnem valamennyi nemzete elküldötte a maga delegátusait.

A magyar sajtót, mint emlitettem, *Rákosi* Jenő távolmaradása következtében az *Otthon* részéről én képviseltem. A *Budapesti Ujságirók Egyesülete Ignotust* bízta meg képviseletével, de a *Boros* Samu kiséretében utazó Ignotus közbejött forgalmi akadályok miatt már csak a kongresszus befejezése után érkezett meg Saint-Louisba. Jövetelükről nem értesültem előre és így csak véletlenségből találkozhattam velük *Rombauer*-nál, aki őket és engem is meghívott családi vacsorára. Ez a kitünő Rombauer a negyvennyolcas emigránsok egyik legtiszteletreméltóbb alakja volt. Testvérével együtt *Kossuth* Lajos társaságában lépett amerikai földre, ahol megnősült és később a saintlouisi legfőbb törvényszék elnöke lett. Élete végéig megőrizte szívében a Magyarországhoz való ragaszkodást és öregsége egyik legszebb napjának mondotta, hogy családi hajlékában megvendégelhetett három magyar újságirót.

A sajtókongresszusnak legérdekesebb mozzanata volt az

international day, melyen nekem is föl kellett szólalnom már csak azért is, mert *Ignotus* elkésve érkezett Saint-Louisba.

Felszólalásomban, melyben jellemeznem kellett a magyar sajtó jellegzetességét, kifejtettem, hogy a magyar sajtó különb hivatást teljesít, mint bármely más nemzet zsurnalisztikája, mert amíg a legnagyobb német, francia, angol és amerikai lapok is csak kettős feladatot oldanak meg, amennyiben a közönség informálásán kívül még a kulturának a legszélesebb néprétegekbe való plántálásáról is gondoskodnak, addig a magyar sajtó — tekintettel arra, hogy dinasztiánk, diplomáciánk és a közös hadsereg nem kizárólagosan magyar nemzeti jellegű, a parlamenten kívül: egyetlen intézményünk, mely a magyar *nemzeti* gondolat képviselőjének tekinthető.

A magyar nemzeti állam és a magyar sajtó közti kapcsolat bizonyítékául tekinthető, hogy az új kor legnagyobb magyar államférfiai: *Széchenyi István* és *Kossuth Lajos is mint újságírók és publicisták kezdték meg gondolat- és országfelszabadító munkájukat.*

Kossuth nevének hallatára hatalmas éljen-orkán zúgott végig a nagy termen és én azzal a hittel és meggyőződéssel távoztam el Amerikából, hogy Kossuth nevének varázsa belátható időre biztosítja számunkra az amerikai nép barátságát.

Sajnos, Magyarországon, főleg a kormányunk részéről semmi sem történt az amerikai rokonszenv fokozása és állandósítása érdekében és aztán jött a világháború, akcióba lépett a nagyeszű *Massaryk* és a Kossuth-kultusz elhomályosításával együtt az amerikai közvélemény teljesen elfordult Magyarországtól.

Magyarország.

A »Politikai Hetiszemle« 30 évfolyama.

Két évi londoni tartózkodásom, mint azt egy előző fejezetben jeleztem, megérlelte bennem a lapalapítás gondolatát. Szűkös anyagi viszonyaim miatt eleve le kellett mondanom oly napilap megindításáról, mely színvonal tekintetében s főleg, a külpolitikai kérdések beható tárgyalását illetően megállotta volna helyét a külföld vezető organumai mellett is. Az etikailag is

elsőrendű angol lapok hatása alatt oly *weekly paper* alapítását határoztam el, melyben legalább szűkített keretben megvalósíthatom a tisztességes és színvonalas sajtóról alkotott ideálomat.

1894 május havában indult meg a *Saturday Review* mintájára szerkesztett *Politikai Hetiszemle*, melynek komoly jelleget és szívós voltát mindenki elismerte s amelynek külpolitikai cikkeit előkelő politikusok is szívesen olvasták. Belpolitikai, társadalmi és közgazdasági közleményeit pedig a vidéki nagyobb lapok hetenkint rendszeresen megdézsmálták.

Sohase volt annyi pénzem, hogy a lap publicitásának emelése céljából nagyobbmérvű terjesztési akcióra gondolhattam volna, de akik egyszer előfizettek a *Politikai Hetiszemlére*, azok évtizedeken át hűséges olvasói maradtak a lapnak. A folyóiratomhoz való ragaszkodás jellemző példáját mondta el nekem *Kerekes* Béla főmérnök, *Kisküküllő vármegye* műszaki tanácsosa Kerekes, kinek a *Sándor* Jánossal való szoros barátság révén jelentékeny szerep jutott a szabadelvű párt, illetőleg a munkapárt erdélyi és tiszántúli megszervezésében, egy alkalommal fölkeresett Csathó alispán társaságában s elmondotta a következőket : Szerkesztő úr, soha se hittem volna, hogy Nagyváradon is annyi sok a tisztelője. Pártunk ügyében a mult héten Nagyváradon jártam. A pártszervezés dolgában tanácskoztam *dr. Miskolczy* főispánnal és *Hlatky* Endre polgármesterrel. Beszélgetés folyamán szó esett a sajtóról is. Dicsértük és szidtuk az egyes lapokat, amikor Hlatky Endre kijelentette, hogy ő annyira torkig van a sajtóval, hogy már nem is olvas más lapot, mint a *Politikai Hetiszemlét*. No hát, Endre, szólt a főispán, ez nagyon érdekes, mert én is beérem ezzel az egy lappal. Mire én, mesélte Kerekes, kijelentettem, hogy évek óta előfizetek a Szemlére már csak azért is, mert jól ismerem a szerkesztőjét.«

— Ha ismered, — vágott közbe *Hlatky*, — mondd meg legalább, kicsoda ez a szerkesztő. A cikkeiből megállapítottam, hogy nem lehet nagyon fiatal ember, mert írásai hosszabb időt igénylő tapasztalatokról tanuskodnak, de hogy van az, hogy ennek az újságírónak a nevével másutt, mint a saját lapjában, nem találkozom s hogyan lehetséges, hogy ez a világtapasztalattal biró zsurnaliszta soha és sehol nem szerepel?

E közvetett dícséretnél is nagyobb örömet szerzett nekem *báró Podmaniczky* Frigyes levele, amelyet a *Politikai Hetiszemle*

IX. év, 47. szám

Budapest, 1903 november 15

Címlap

UJ IDÖK

SZERKESZTI

HERCZEG FERENC

SZÉPIRODALMI
MŰVÉSZETI
TÁRSADALMI
KÉPES HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
FÉLÉVRE 8 KORONA
NEGYEDÉVRE 4 KORONA

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL
BUDAPEST
ANDRÁSSY ÚT 10

SINGER és WOLFNER
KIADÁSA
BUDAPEST

HORTI

NEUMAN LÁSZLO

karácsonyi occasio

értesitése!

T. c.

A t. vevőközönségnek ritka előnyöket nyujtó

karácsonyi vásárom

már november hó 15-én kezdetét veszi és miután az **Uj Idők** mélyen tisztelt hölgyközönségét óhajtanám az **occasio** előnyeiben lehetőleg elsősorban részesiteni, nagyon kérem az érdeklődő urhölgyeket, hogy **mielőbb** jegyeztessék elő a minták megküldését, mert később — tapasztalatból tudom — nem állhatnék oly kimeritő választékkal az urhölgyek szolgálatára, mint szeretnék.

A **karácsonyi vásár** tartamára páratlan olcsó árak mellett kerülnek eladásra a raktáromon visszamaradt **(tehát nem ezen célra összevásárolt)** kitünő minőségü, ajándékcélokra és saját használatára is igen megfelelő

szövetek, barchetok, flanellek, bársonyok, mosók stb. cikkek

és egy levelezőlapon nyilvánitott óhajra nemcsak eme jutányosságok mintagyüjteményét, **hanem a leszállitott áru fehérnemüek ábrás árjegyzékét** is ingyen és bérmentesen küldöm meg az érdeklődőknek.

Kitünő tisztelettel

Neuman László

Budapest, IV., Kálvin-tér 2.

XV. évfolyam, 13. szám

Budapest, 1909 március 28

Címlap

UJ IDÖK

SZERKESZTI

HERCZEG FERENC

SZÉPIRODALMI
MŰVÉSZETI
TÁRSADALMI
KÉPES HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
FÉLÉVRE 8 KORONA
NEGYEDÉVRE 4 KORONA

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL
BUDAPEST
ANDRÁSSY ÚT 10

HORTI

SINGER és WOLFNER
KIADÁSA
BUDAPEST

1909 tavaszi szezon ujdonságai:

Direktoire-Kosztümök, princessruhák, selyem ottomán köpenyegek legizlésesebb kivitelben kaphatók

UNGÁR

női divatáruházában, Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 2. szám. :: :: Kérje legujabb árjegyzékemet.

Csecsemő-kelengyék igen szep kivitelben és nagy választékban jutányos árak mellett kaphatók

ENGLÄNDER cégnél női és férfi-fehérneműek áruháza

Budapest. IV., Kecskeméti-utca 19. sz.

Árjegyzékkel készséggel szolgálok Telefon 67—89

Legolcsóbb bevásárlási forrás

sajat készitményü

nap- és esernyökben;

legnagyobb választék eredeti francia

Reform-füzőkben

melyeket mérték szerint is keszitek.

Brand Sámuel nap- és esernyőgyár **Budapest. IV., Király-u. 16.,** es **Deák Ferenc-u. 18.**

MELROSE

a legkedveltebb

Haj-Helyreállitó

Melrose az ősz vagy elhalványult hajnak lassankint az ifjukori szinét és szépségét visszaadja. A hajat erősili és annak erőteljes növését előmozditja, hasadását meggátolja és oly lágyságot eredményez, mely a haj törését vagy hullását megakadályozza.

Főraktár és szétküldési hely: 114 Southampton Row, London, W.C.

Főraktár nagybani és kicsinybeni eladásra Török József gyógyszertára Budapesten, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26., azonkivül kicsinyben: Dr. Egger L. és J., VI., Vaci-körut 17.; Lneff Sándornál, IV., Váci-u. 9.; Thallmayer és Seitznél, nagyb. drogueria és Molnár és Mosernél, IV., Koronaherceg-utca 11. :: :: ::

Canfield

izzasztó.

Varrás nélkül, szagtalan és vizáthatlan. Legjobb óvszer minden ruha részére.

Canfield Rubber Co.,

Hamburg,

Grosse Bleichen 16.

Csak akkor valódi, ha védjegyünkkel el van látva „Canfield" Minden izzasztóhoz egy jótallási szelvény van mellékelve.

Szabadalmazott **Princess-Bando**

:: **legjobb segitség az** ::

ÖNFÉSÜLÉSNÉL.

Kivül és belül hordható. Egy hajminta beküldése ellenében, utanvéttel **30 kor.-ért** küldi

Pürcher és Fritsch

legnagyobb műterem művészi hajmunkálat részére :: :: ::

Budapest, V., Dorottya-u. 7.

:: **Arjegyzék ingyen.** ::

+ Soványság. +

Szeptelt formák gyönyörü kebel 6—8 het alatt érhető el törv. véd. **„Büsteria"** nevü aranyéremmel (Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903) kitüntetett orientalis erőporunk hasznalata által, 30 fontnyi hizás biztositva. Ártalmatlan. Feltétlen reális. Nem szedelgés Szamos köszönőirat. Doboz használati utasitással 2 marka. Postautalványon vagy utanvéttel (porto külön).

Hyglenikus Institut D. Franz Steiner & Co. Berlin 42. Königgrätzerstrasse 66. — Budapesten kapható: Török Józsefnél, VI. ker., Király-utca 12. sz.

Gilette

amerika

ÖNBOROTVALÓ

készülék bőrtokban 12 pengével **22 koronáert** kaphatók

MACHER REZSŐ sport- :: üzletében.

Bpest. IV., Koronaherceg-u. 3.

az udvarban

TÉLISPORTCIKKEK

a legolcsóbban kaphatók,

Árjegyzék ingyen.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem

Budapest, IV., Károly-körut 26., I. emelet.

FOGAK és teljes fogsorok szájpadlás :: nélkül ::

Aranyfogkoronak, aranyhidak és mindennemü kauesuk fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. **A gyökerek eltávolitása fölösleges. Tartós porcellán- és arany-tömések. Foghuzás** teljes érzéstelenitéssel, 10 évi jótállással. Vidékiek 1 nap alatt kielégittetnek, **megvárhatják.** Mérsékelt árak.

Dr. Edelmann József és **MÁRFAI** néhai dr. **Neufeld D.** fogorvos volt tech. asszisztense, (Lift).

A jelenkor legkiválóbb bőrfinomitó találmánya a **növényekből készült** kristályszerü massza, a

KRISTALIN

A bőr felületet nem oxidálja és nem sárgitja mint a zsiros kenőcsök. Ellenben fehériti és bársonysimává és üdévé változtatja. **Kapható minden drogériában.** Próbatégely **50** f., nagy üvegdoboz **3** K. Szappan 1 K. Puder 1 K. Magyarorsz. főrakt. **Bpest, Baros-u. 91.**

Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert

„Iró angyal" gramofon

gépek és lemezek

SCHMID NŐVÉREK-nél

Budapest, IV., Kigyó-tér 1. sz. (Királyi bérpalota.

Választékküldemények, kedvező lemezcsere föltételek: :: **Ár- és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Lussingrandéban kellemes otthont nyujt a magyar közönségnek a

HUNGÁRIA-PENZIÓ

a modern igényeknek megfelelő szép kényelmes szobák, nagy társalgó- és dohányzó-helyiségek, fekvő kúrára alkalmas terrász. **Kitünő konyha. Penzió napi ára 6 korona. Szobák 3—8 koronáig. Magyar kiszolgálás. Fiatal leányok gondos felügyeletben részesülnek.**

Tulajdonosnő: **GESZTESSY ANASZTÁZIA.**

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **BERETVÁS-PASZTILLÁT** mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — **Ára 1.20** — Kapható mindenütt. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten.** Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállitás

Fogadószoba. Tervezte Horti Pál, a Bombayban elhunyt magyar tervezőművész. Készült a közoktatásügyi miniszter számára. Kiállították mult évben, a milánói nemzetközi kiállításon

Tanárverés

A hódmezővásárhelyi gimnázium növendékei szakítottak az érettségi bankettek elavult hagyományaival és modernebb formában ünnepelték meg a középiskola elhagyását. Megvertek egy tanárt. Ezt az utcai látványosságot alkalmi fényképezéssel kötötték össze, hihetőleg azon célból, hogy későbbi nemzedékek is gyönyörködhessenek az elődök hősi tetteiben.

A tanárverés hírére az úgynevezett közvélemény mégis csak meghökkent egy kevéssé. Ejha, ennek már fele sem tréfa. A szociálpedagógusok rosszaló ráncokba vonták össze homlokukat és azt mormogták, hogy az ilyennek mégsem szabadna előfordulni. Kétségtelen ugyan, hogy a tanterv rossz és elavult, valószínü az is, hogy a megvert tanár ideges, szeszélyes és rosszindulatu volt, de verés azért mégis verés marad és nem helyeselhető. Sőt akadtak egyes merész emberek, akik majdnem azt mondották, hogy a boxoló ifjaknak nincsen igazuk.

Nem akarom a boxoló ifjakat védni, de azt merném mondani, hogy ők szegények csak igen kis mértékben felelősek azért a durva és mindenképpen csunya tettért, amelyet elkövettek. Ők csak modernek akartak lenni, modernek és progresszivek. Le akarták vonni azoknak az igazságoknak a konzekvenciáit, amelyeket szóban és irásban annyiszor hallottak és olvastak. Megvertek egy tanárt, mert úgy vélték, hogy egy tanár meg-

Uj Idők 1907. XIII. 41. f. 360 kép

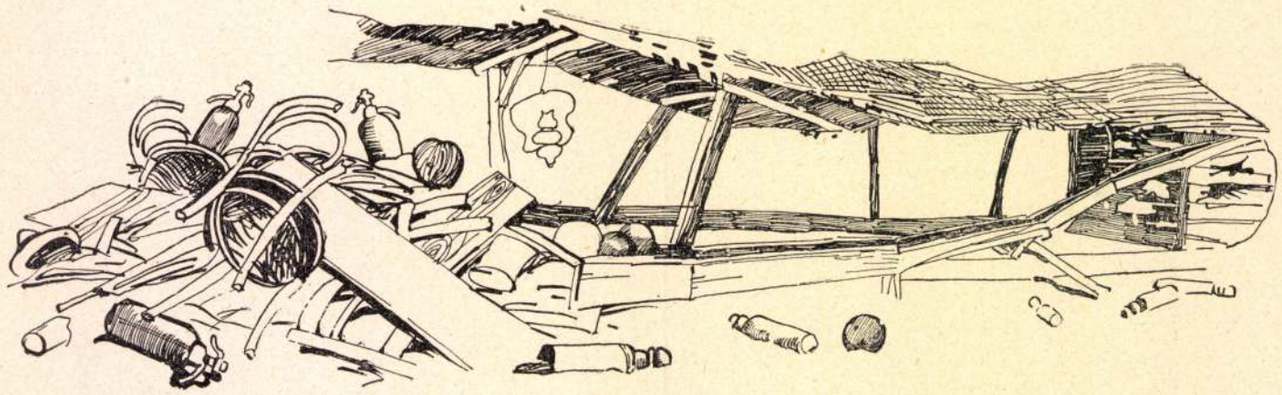

Egy kedélyes „kriegspartie“ után

Mühlbeck Károly rajza

És az ő művészete, mely lelket önt ebbe az üres gitárba, az ő lelke, az ő gyönyörü lelke, nem kell már senkinek! Ingyen se kell!

Az ő megjelenése, kedvessége, hangja, tudása, tehetsége már csak: volt! Emezt pedig a lelkesedés rivalgásával üdvözlik, virággal árasztják el, aranyhalmokkal csalogatják, marasztalják!

Mert ez fiatal!

Azelőtt is féltéssel gondolt a sikerre, amelyet férje lassankint elhódított tőle. Most úgy rémlett neki, mintha megrabolták volna. Irigyelte férje ifjúságát. Gyülölte ezt az embert.

Oda pillantott az ágyra. Della Riva olyan nyugodtan, olyan mélyen aludt, ahogy csak a gyermekek és a nagy korhelyek tudnak aludni.

Az asszonynak felforrt a vére.

Neki a szíve szakad meg, és az ott — hortyog!

Egy pillanatig azt hitte, hogy nem bír magával, hogy ennek a felbőszítő nyugalomnak és gondatlanságnak a láttára valami nagy, igen nagy bolondot kell művelnie. Otthon, Olaszországban, néha kevesebb is elég, hogy valami szörnyűt cselekedjék az ember, az indulat egy-egy pillanatában, mikor a felzaklatott vér, egy szökeléssel, felrohan az agyba. Igen, ebben a pillanatban meg tudta volna ölni.

Meg is érdemelné. Ez az ember sohase szerette őt, egy napig, egy percig se. Csak kiaknázta. Csak kiforgatta mindenéből; csak elharácsolta előle, ami neki mindennél kedvesebb volt. És mert ő olyan oktalan volt, hogy a szerelmet ennél a léha fickónál kereste, ez, cserében az ő odaadásáért, szerencsétlenné, izgalmakkal teljessé, pokolivá tette az egész életét. Végezetül most, minthogy sorsa immár elválaszthatatlanul hozzá van kötve ennek a diadalszekeréhez, megfosztja attól is, ami eddig a vígasztalása volt. Igen, megérdemelné, hogy megölje.

De mindez őrület. Hiszen az a kevés, amit ő még az élettől várhat, az a kevés is, mind ennek az embernek az életétől, ennek a jövőjétől, ennek a szeszélyétől, a kegyelmétől függ.

És ha az őrület elvenné az eszét, ha az indulat, a felháborodás, a bosszúszomj, egy végzetes pillanatban arra birná, hogy megölje élete megrontóját... ugyan!... hát akkor megbosszulná magát?!... akkor megtorolná azt, amit ez itt ellene vétett?!

Nem, megölni valakit, az nem bosszúállás.

Csakis úgy állhat rajta bosszút, ha átadja a jövőnek.

Csak éljen, éljen minél tovább! Érje meg az öregkort, legyen az öregsége hosszu! Mikor majd neki is tünedezni kezd az ifjúsága: a bűnhődése is megkezdődik, a nemezis műve megindul magától. S mikor átlép a válságos korba: jönnek fiatalok — legények, lányok — akik majd megfizetnek neki, mindenért!

A halál kegyelmes. Csak egy nem ismer kegyelmet: az öregkor iránt az ifjúság!

Della Riva horkolt.

Nyári éjjel

Csodás pompáju nyári éjjel;
Bolyongok szerte álmodozva.
Rejtelmes hangok kelnek olykor-olykor,
S repülnek, fel a csillagokba.
Miként ha sóhaj szállna bús epedve,
Az álmodó nagy föld felett . . .

Szent vágy lopózik nyugtalan szivemre, —
Susogva mondom el neved . . .
A te neved . . .

Felkél az álmok hordozója,
A lassu röptü hűvös éjji szél.
Halkan mesélni kezd a rét bozótja,
A parti fűzek lombja is regél.
A víztükörben égő csillagképek
Sikamló táncba kezdenek,
És száll tovább az álmok hordozója,
Virággal, galylyal incseleg.

Amint megérint halk, beszédes ajka,
Szívem gyönyörtől ég, remeg:
Úgy érzem, mintha símogatna
Szorgalmas, dolgos kis kezed . . .
Áldott kezed . . .

A rét meséje, lomb regéje,
Vajjon miről szól csendesen?
Virágsziromnak szűzi álmát,
Halk sóhajtását meglesem.
S a rét meséje, lomb regéje,
Virágsziromnak szűzi álma,
Mind-mind rajongó, néma vágy:
A fényre és a napsugárra!
Az ő szerelmük a sugár,
Mely fényt áraszt, s meleg hevével
— Ölelve mindent szenvedélylyel —
Csókját rezegve hinti széjjel.
Erről susognak, álmodoznak . . .

Megittasulva hallgatom, —
És eltűnődöm szívdobogva,
Egy eljövendő hajnalon!

S amint tűnődöm, — fenn az ágon
Alig gügyögve szólal egy madár.
Riadt kis párját csendesíti —
Majd csend — tán' elalszik újra már...
Regél tovább csodás regét a szellő
Fűvön, virágon, lombokon . . .
S én könnyes szemmel, áhítattal,
Kicsiny fészekről álmodom . . .

Benke Tibor Imre

Csernátony

„Röpdéje“ csicsergő népének közepette behunyta örökre szemét a legélesebb tollu magyar ujságíró. Csöndben, elhagyatottságban, szinte azt lehetne mondani, az öregség árvaságában. De ez csak külszín volt. A valóság az, hogy a csöndet, mely Csernátony Lajos élete utolsó éveit borította, ő maga kereste; nem barátai távoztak el mellőle, hanem ő hagyta el barátait és remetesége rejtett tanyáját a filozóf elmélkedés és száz madártorok kedves nótázása és füttye vidította föl.

Ama szerencsés öregek közé tartozott, kiknek az Isten megadta legdrágább adományát: a lemondás erejét. Ez az erő valamennyi közt a legnagyobb. Hogy a mikor jó az öregség, a tehetetlenség, legyen erőnk ezt fölismerni és legyen erőnk zugolódás, panasz nélkül, mosolyogva és megbékélve kiválni eddigi környezetünkből, elszakítni minden szálat, mely a világgal összekötött és elvonulni valamely zugba, várva a hervadást és halált. Ezt tette Csernátony Lajos, minekutána évtizedeken át kivette részét a harc mindenféle fajtájából és átélte a viharok százféle tombolását. Volt forradalmár, neve tündökölt revolucionárius lapok alján és az akasztófa magasában, volt bujdosó, emigráns, aztán kérlelhetetlen örökké dulakodó ellenzéki ujságíró, majd épp oly maró és epés kormánypárti publicista, végül pedig, mikor elérkezett az öregség, éppen oly kérlelhetetlenül ítélkezett maga, mint mások fölött: elitélte magát a természet ama törvénye alapján, hogy a fonnyadt levé fakadó ifju rügyeknek adjon helyet.

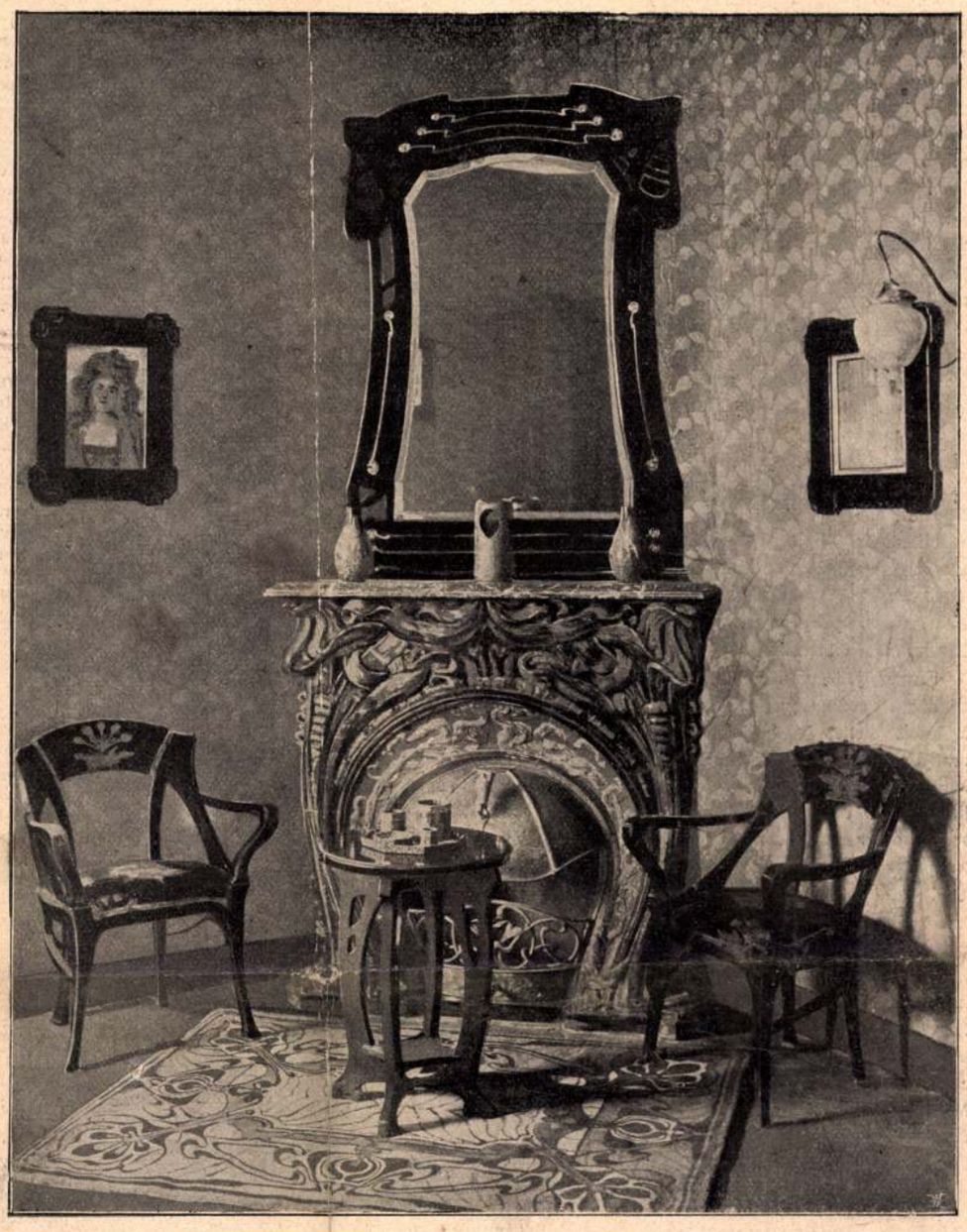

Magyar Iparművészet — Részlet egy úri dolgozószobából — Tervezte Horti Pál

Neve huszonötéves korában vált ismeretessé a Kolozsvártt született ifjúnak, mikor,

Csernátony Lajos

1848-ban, Kossuth titkára, majd Pálffy Alberttel együtt a Március 15-ike szerkesztője volt. A világosi katasztrófa után külföldre menekült, mig idehaza Haynau vérszomjas dühvel áhitozott vérére. A szegény Csernyus Emánuel miniszteri tanácsos azért került bitóra, mert neve Csernátonyéhoz hasonlított és Haynau összetévesztette őket. Később, miután a tévedés kiderült, nevét függesztették az akasztófára. Azután a koronázásig a külföldi emigrációval hánykódott, amint az élet és az események viharai a művelt világ egyik széléről a másikra vetették. Párisból elúzte az államcsiny Londonba, innen Amerikába viszi sorsa, majd hosszas hányattatás után lenn találjuk Nápolyban, mint a magyar légió hadbíráját, azután ismét ide-oda veti a hullámzás . . . Eközben ír külföldi lapoknak Magyarországról és magyar lapoknak a külföldről és szerzi kenyerét iróskodással, tanítással.

A kibékülés őt is hazahozza — engesztelhetetlenül. Első föllépése az volt, hogy az ifjuságot tüzelte a koronázás ellen. Ismét ujságíró. Előbb a Hon főmunkatársa, azután az Ellenőr szerkesztője. Mint ilyen, a balközép élestollu, kegyetlen zsurnalisztikai harcosa. Pályája itt összeszövődik Tisza Kálmánéval és a vezért követi a Deák-párt ellen való kiméletlen harcában, majd a fuzióba és a mig Tisza Kálmán a kormányon volt, Csernátony is híven mellette járt, mindig harcolva, sebet osztva és véve. A Rovás cimü karcolatai híresek voltak. Ezekben gúnyolta, csipkedte, nem egyszer gyilkolta maró szatirájával politikai ellenfeleit. Kiméletet nem ismert, de nem várt maga sem. Rettegtek tőle és féltek tollától. Súlyt adott publicistai egyéniségének az a beavatottság, mely szinte páratlan a zsurnalisztikában. Tisza Kálmánnak nem volt terve, nem volt egy gondolata, mely rejtve maradt volna Csernátony előtt, de nem is volt több olyan, aki annyira átértette volna Tisza egész gondolatvilágát, nála. Úgyszólván összeszövődött az államférfi és a zsurnaliszta lelke. Tiszának Csernátony volt legmeghittebb tanácsadója, Csernátonynak pedig Tisza egyetlen befolyásolója. Ez a bizo-

Uj Idők 1901. VII. 237. l. kép

dalmas viszony kifejezésre jutott a külsőségekben is. A Ház folyosóján Csernátony mindig Tisza oldalán ült, a tanácsteremben valósággal a tárca nélküli miniszter szerepét játszotta. Soha semmi el nem homályosította azt a viszonyt. Csernátony lénye egészen Tisza Kálmán inyére való volt. Külsőleg hideg, zárkózott, megfontolt, a föltünést és csillogást kerülő, amellett éleseszü, mélyen gondolkozó és föltétlenül megbízható. Szürke külső — mely nagy kincseket takar.

Valóban, Csernátony rideg külseje és epés harcmodora mellett mélyen érző lélek volt. Elmés, szellemes és magánkörben fölötte szeretetreméltó. Gyöngédségét jellemzi, hogy örömét apró szárnyasai énekében és társaságában lelte. Azonkivül melegszivü barát és pályatárs volt. Abban a magas pozicióban, melybe följutott, sohasem különözte el magát ujságíró-társaitól. Körükben fölmelegedett és nem egy elmés mondását őrzik e szükebb kollégái. Ilyen ez: „Fiúk, szeressük egymást, mert ha mi nem szeretjük egymást, ugyan ki az ördög szeressen bennünket?“

Fényes jellemvonása önzetlensége. Noha mindig a gazdagság forrásánál volt és csak a kezét kellett volna kinyujtania, hogy aranyáramlat öntse el, élete végéig szegény maradt. Az Angol királynő egyetlen szobájában lakik évtizedeken át szerényen, egyszerü polgár módjára töltvén napjait. Egyetlen passziója a madarak ápolása volt és e kis barátai előszobájában számos nagy kalitkát töltöttek meg.

A Rovás azonban hovatovább elmaradt és a szelídebb Röpdém előtt című cikksorozat-került helyébe. Majd elnémult a Csernátony remeteségéből kihallatszó ez utolsó hang is és azóta a híres publicista hallgatott, csöndesen vesztegelve hanyatlott a sír felé. Most pedig örökre elnémult, átadva nevét őrizetre a mult század történetének és emlékét a kegyeletnek. *Keve.*

—⊕—

Az öröm vallása

Timár Szaniszló regénye

Mi az öröm vallása? Timár Szaniszló az ő imént megjelent új regényében igy határozza meg: Annyi vallás után, amely az évezredek során kifejlődött, lassan, észrevétlenül támadt egy új, sokkal félelmesebb, sokkal rettenetesebb vallásfelekezet, mint valamennyi összevéve. Most kezd nagyon terjedni, sőt valósággal el is terjedt már. A kereszt fénye elhomályosodik, az isteneszme elhanyatlik előtte, mert hivői kiáramlanak a régi templomokból és hozzá csatlakoznak. Félj és rettegj az öröm vallásától! Tételei kizárják az isteneszmét, ezért van még benne a vérengzésnek elve, amely egyre növekedik és most éppen erősen növekedőben van. Nincs benne az irgalom vagy szánakozás magva, a fény, amely megvilágitja, nem felülről, hanem a poklok mélységeiből jön. Szabad tért nyitott az emberi szív bestiáinak és ama bősz elemeknek, amelyek a test és szív falánkságát képviselik. Tagadja a lélek halhatatlanságát, tagadja az ember isteni eredetét, tagadja mindazt, ami a földön, a föld felett, a föld alatt van. Nem Jézus Krisztus, nem Jehova, nem Allah, nem Buddha, nem a hit a megtisztulásban, nem ez a lényege: hanem tisztán és egyedül az öröm ezen a földön. Egyet mond igaznak, valóságnak, egy törvénynek hódol: az öröm törvényének. Egy isten, egy megváltó uralkodik a földön: az öröm, az öröm!

Ez Timár Szaniszló új regényének tétele. S minden, ami a regényben történik, ebből a tételből nő ki, körülötte jegecesedik ki másmás színben. Timár romlott örömhajhászónak mutatja be a mi mai világunkat, amelyben becsvágy, szerelem, kitartós, küzdelem és munka — mind, mind az öröm szomjában gyökerezik, érte van. Érdekesen megrajzolt figurái kézzelfoghatón bizonyitják, minő romlásba tör a társadalom, mihelyt az öröm vallása válik szentirásává. A becstelenség legmegdöbbentőbb formái burjánzanak ki ebből az új konvencióból, amelynek fertőjéből Balajthy Géza tiszta, nemes alakja válik ki. Balajthy Géza alakja győzelmet jelent Timár fordulatokban gazdag regényében s enyhülést hoz ama szörnyü Szodoma láttára, amelyet Timár a költő fantáziájával, de kiméletlen reálizmussal megfestett. A szép könyv Singer és Wolfneréknél jelent meg.

—⊕—

Új költemények

Irta *Palágyi Lajos*

Tizenegy éve, hogy megjelent az első kötete, Küzdelmes Évek volt a címe. Akkor is egészen szubjektiv volt a dala, nem befolyásolták a divatos áramlatok, hanem a saját lelke volt a forrás, melyből meritett. Mélyebb és tartalmasabb lett azóta és a forma teknikája is megjavult költeményeiben. Csillogás, effektus ma sincs neki megadva, de aki inkább szereti a mély érzést, a gondolatok gyöngyeit, az ugyanolyan jószívvel fogadja majd az Új Költeményeket, mint fogadta annak idején az olvasó közönség a Küzdelmes Éveket.

Ha verőfényesebb volna az életfölfogása, nagyobb lenne lantjának könnyedsége, ő is nagyobb népszerüségre tett volna már szert, mint néhányan a modern poéták közül. De nem tud föláldozni a mélységéből az átlátszóság kedveért. Akikkel keményen bánt az élet és az iskolájában megtanulták a problémák komoly fölfogását, azok rendszerint ilyenek. Versei férfiasak, sokszor van azokban keserüség is, de mindig őszinték, becsületesek és megvan a saját eredeti filozófiájuk. Becsüljük hát meg olyannak, aminővé lett az élet harcában és ismerjük el igazi poéta voltát.

Mutatóba közlünk két költeményt legujabb verskötetéből, mely most jelent meg Singer és Wolfner kiadásában.

Óh törd darabokra . . .

Óh törd darabokra telt serlegedet,
A hegy nedüjétől habzót,
Kergesd ki a léha vendég-sereget,
És tárd fel az ablakot, ajtót.

A tél levegője, a téli vihar
Süvöltve söpörje szobádat,
S te vesd le magadról, óh tépd le hamar
Igézetes csipke-ruhádat.

Oldozd le, hasítsd fel selyem-viganód',
Törd össze a gyöngyöt, az éket,
Arany-szinü fürtöd', az illatozót,
Rózsás ujjaiddal tépjed.

És menj kamarádba, keress csak amott,
Lelsz rongyot a puszta sarokban.
Ah azt viseléd, te szegény, te bukott,
Szeplőtlen szüzi korodban.

Csak öltsd fel a rongyot, csak fuss ki, ne félj,
Nem künn van a kárhozat: itt benn.
Sötét a világ künn, kietlen az éj
De túl azon ott van az Isten.

Van út a magasba, lel tiszta hazát,
Jóért ki lemondani képes!
Keresztül az éjen, vad viharon át
Jut színe elébe a vétkes!

Ünnep az erdőn

Ne mondd az őszt fakó kopárnak,
Mert búval tölt el hervadása, —
Bár nincs zöld lombja, mint a nyárnak,
De díszesebb az ősz palástja.

Nézd, hogy a nyár elröppent innét,
Mily ragyogó az erdő lombja,
E hervadásban óh mily színkép,
Ez elmulásban óh mily pompa.

Sárgálik egy galy halóványan,
Piroslik a másik sötéten,
Így díszlenek most mindahányan,
Utolszor itt e földi létben.

Emez fehéres köntöst öltve,
Az lilaszinü gyászköpenyben,
De mind még egyszer tündökölve
Hullatja díszét halkan, csendben.

Miért e fény, miért e pompa
A végső nyugovóra térve? —
Ünnepre készül a fa lombja,
A viszontlátás ünnepére.

Örömre gyúlva oda készül,
Ahol a hervadhatlant sejti
S az éltet, mit nyert osztályrészül,
Az alkotó ölébe ejti.

—⊕—

Új könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő új könyveket küldték be:

Magyar Könyvtár. Öt új füzet, melynek tartalma a következő: Ghitta és Az otthon világából, irta Endrődi Sándor. Három elbeszélés, irta Faludi Ferenc. Petőfi Sándor élete és költészete a saját verseiben. Dr. Moreau szigete, irta Wells H. G. A Kalevalából, fordította és bevezetéssel ellátta Vikár Béla. A Magyar Könyvtár Wodiáner W. és fiai kiadásában jelenik meg és az egyes füzet ára harminc fillér.

Pfeffer György: Költemények. Szerző kiadása.

Vidor Marci: Forró éjszakák, költemények.

Halmay Márius: Az örökség, regény. Megjelent a szerző kiadásában Pancsován.

Nemo: A telepités kérdéséhez. Singer és Wolfner kiadása.

Bánóczy József: Az Izr. Magyar Irodalmi Társulat évkönyve.

Büchler Sándor dr.: A zsidók története Budapesten.

Szántó Vitus: A szent-mihályhegyi kisértet. Elbeszélés. Szerző kiadása.

Király Péter: A rabság világából, költemények. Megjelent Szegeden, a szerző saját kiadásában.

Kelemen Béla: Német-magyar kéziszótár, tekintettel a két nyelv szólásaira. Megjelent az Athenaeum kiadásában. Ára bőrkötésben 7 korona 50 fillér

Tengerparton. A hullámok zúgnak, morognak. Játékos habok csillámlanak mindenfelé a tengeren, mint holmi bukdácsoló nagy ezüst halak. A szemhatár szélén, a hol az ég és víz érintkezik, néhány vörös, sárga és fehér vitorla lebeg, mint egy csapat nagy tarka madár, melyet valami igézet a vízhez köt s hasztalan igyekszik fölszállani a levegőbe . . . A parton egy férfi és egy nő térdel és mereven néz a végtelen távolságba. Ott, hol most a vitorlák lebegnek, a minap, éppen ilyen mosolygó, derült napon, még egy vitorlás uszott. Halászbárka volt, mint a többi. Hirtelen vihar lepte meg és azóta eltünt . . . Ezt a hiányzó vitorlát keresi a két térdelő szeme. Hova lett, merre tünt? A tenger halkan zúg, a habok locsognak, de a fájdalmas kérdésre nem felelnek. Szikrázva, csillogva játszanak a fényes fodrok a vizen és kegyetlen közömbösséggel kacérkodnak tovább a nappal, az éggel, a felhőkkel, melyek sötét árnyéka mintha e két ember sóhajával repülne végig a tengeren . . .

K.

—

Hintán. Piroslik a kecskerágó és a madár a torony körül rajzik, költözni készül . . . Piros és sárga lomb hirdeti az ősz közeledtét. Eltünt a tavasz, utána távozik a hervadás első lehelletét érző asszony szelíd borongásával a nyár. De az a kép, mely előttem van, meghazudtolja a természetet. Ez maga a tavasz. Leng a hinta, arany felhőként repül a gyermek haja a levegőben, mosolya, kacaja, csicsergő madár. Ez a tavasz, fölpattanó rózsabimbaival, friss lombjaival, illatos mezeivel. Ez a tavasz, mely megrezdül minden szívben, mikor mint egy vidám kis tündér elrepül mellette egy ilyen hintázó gyermek pajzán, édes alakja. K.

—

Magyar iparművészet a párisi világkiállításon. Húszezer forintot szavazott meg a székes-főváros, hogy a párisi világkiállításon képviselve legyen. Oly tárgyak készülnek ezen a pénzen, melyeket majd később a polgármesteri fogadó szobának bebútorozásánál és földíszítésénél föl lehet használni. A szükséges rajzoknak és mintáknak beszerzése után több szakértőt kért föl az iparművészeti társulat elnöke, hogy azokat a munkákat megbírálják. S e bírálat alapján történtek a következő megrendelések:

Könyvesszekrény mahagoni fából, tervezte Faragó Ö., készíti Lukácsovics J. Iratszekrény mahagoni fából, tervezte Nádler Róbert, készíti Thurnherr J. Szalon garnitura (pamlag, 4 karosszék, asztal), tervezte Faragó Ödön. Két bőrrel bevont karosszék, tervezte Faragó Ö, készíti Kozilek J. Egy kisebb asztalka mahagoni fából, a dohányzó készlet számára, tervezte Faragó Ödön, készíti Lukácsovics J. Egy nagy, csomózott szőnyeg. Tervezte Kriesch Aladár, készíti a pozsonyi állami segélyzett szövőiskola. Egy nagy kandalló bronzból, zománcos díszítéssel. Tervezte s a zománcmunkát készíti Horti Pál. A kandalló fölé helyezendő faragott keretes nagy tükör, tervezte Horti Pál, készíti Balogh János. Kandalló-óra bronzból, részben zománcos díszítéssel. Tervezte Teltcs Ede. Két villamos girandole, tervezte Führer Rikárd. Dohányzó készlet (szivar- és szivarka-tartó, gyufatartó, hamutálca,) ezüstből, tervezte Beck Ö. Fülöp. »Csikós«, ifj. Vastagh György lovasszoborműve. A bronzöntvényt készíti a Beschorner féle ércöntőde.

Mindezek a tárgyak, a tervező művészek díját is beleértve, mintegy 17.000 forintba kerülnek. A fönnmaradó 3000 torintnyi összeget a párisi kiállításon fölállítandó interieur falainak és menyezetének díszítésére, nemkülönben a benne elhelyezendő s Budapest madártávlati képét ábrázoló Rauscher Lajos-féle nagy aquarell-kép keretének költségeire fordítják.

—

MINDENFÉLE

Erzsébet. Egy éve most, hogy eltünt a föld színéről. Most egy esztendeje, hogy fehér alakjára reácsapott a Sors, képében egy őrült fickónak, aki azt hitte, hogy egy földi királynét öl meg, holott a maga rozsdás szerszámával — egy szent asszonyt végzett ki. Még csak ez a mártiromság hiányzott ama gyönyörü életből, azzal volt teljes, hogy őt ölték meg, éppen őt! Azt, akinél a szerencsétlenekhez és megalázottakhoz senki még jobb szívvel nem volt azok között, akik trónra és trónon születtek. Az isteni nagylelkűségéért ez volt a jutalom! Egy éve volt már és mi még mind vívódunk, mind keressük a sors kegyetlen útjában az igazságot. Csak a fatalizmusban van megnyugvás és békességet csak az talál, aki hinni tud. Mi is hiszünk — Benne és úgy érezzük, hogy a végzet csak testével számolt be az elmulásnak, alakja, lelke, jelentősége, szelleme és szíve: velünk van, jobban mint valaha.

—

Y-sugarak

Egy fiatal, még csak huszonnyolc éves svéd elektrotek nikus, Axel *Orling*, ujfajta láthatatlan sugarak alkalmazásával oly készülékeket állított össze, amelyek a haditengerészet, különösen a partvédelem eddigi rendszereit bizonyára alaposan át fogja alakítani. A láthatatlan sugarak, amelyeket Orling Y-sugaraknak nevezett el, az uj készülék fölhasználásával hordozóivá lesznek erős villámáramoknak s miután a sugarak irányíthatók, a villámáram is engedelmesen oda hullámzik rajtuk, ahova a készülék a sugarakat lövelte. Miután Orling ily módon megszerkesztette készülékét, annak praktikus hasznát vette oly kisérleteknél, amelyek a haditengerészet körébe tartoznak. Nevezetesen oly tengeralatti, elsülyeszthető torpedóka szerkesztett, amelyeket a szárazföld egy biztos helyéről az Y-sugarak segítségével szemmel tarthat s ha szükséges, egy gombnyomással fölrobbanthat. A robbanást a villámáram okozza, annak a torpedóra irányított Y-sugarakon hullámzik a torpedó felé.

A fiatal svéd tudós Oszkár király és a svéd trónörökös szemeláttára végezte ilyfajta első kisérleteit. A szakemberek csakhamar belátták e találmány nagy jelentőségét, amely különben az elektroteknika számos más terén is hivatva van nagyobb reformok alapvetésére.

Armstrong az Orling-féle készülékkel működésbe hozza a torpedókat

—

Hulló szirmok

Délután még permetezett, finoman kopogva, halkan — és most este tiz óra után már a hold nagy világos arca bújt elé a kertszéli sötétes bokrok és susogó hosszu topolyok mögül. Egyszeribe világos lett és valami kimondhatatlanúl édes illat szállt. Az eső szaga öszevegyült a szénáéval, meg a rózsaszínü ákácvirág lehelletével . . . A szél hűsen ült el a holdfényben. A virágok aludtak immár és én elindultam sétálni halkan a kerten keresztül . . .

Amint a holdfény pettyesen esett a hosszu, egyenes fasor sima útjára, valamit libbenni látok. Valami fehéret és könnyüt. Azt hittem szinte: maga a holdsugár az nászruhában.

Mintha a mozdulatlan fák és az útra behajló bokrok is csöndesen megbillentették volna fejüket.

Itt van. És úgy érzem, mintha meg kellene hajolnom. Aztán ő is bólintott kissé, bájosan és gyöngéden. És kezet nyujtott, úgy, hogy alig éreztem. . . . Tán nem is.

Fehér empire-ruha volt rajta, amelyik minden lépésnél meg-meglibbent. És fehér szalagok. Meg fehér cipő . . . És az éjszaka is fehér volt.

Finoman mosolygott, kedvesen . . . Az esti levegőt meg valami nagyon-nagyon halk, de édes illat járta be . . .

Uj Idők 1899. V. 507. 1102. l
M. kp. a párisi világkiall.-ra

Aztán, nemsokára, Rubensné ült modelt egész aktnak is. Meghallottam, maga mondta:

— Nem bánom, úgy fessenek, ahogy akarnak!

En pedig kora hajnalban, egy hallgatag hordár kíséretében hagytam el a mozsár-utcai Zafir-lakot. Az ajkaim hangtalanul mozogtak, ami föltünt a hordárnak is.

— Imádkozni tetszik?

— Nem, átkozódom! gyalázatos, erkölcstelen fészek volt ez, örülök, hogy megszabadultam tőle.

Szitkokat — és csókokat — szórtam vissza a régi rongyos sárga ház felé, amelynek most szeretnék leborulni a helyére, de nincs meg többé a helye sem és mindhiába keresem, a Rubensné fehér lábainak nyomát befujta egy elementum, sem nem homok, sem nem por, nem hó és nem füst, hanem mind, ami benne van ebben ez egy szóban — Pest.

BRÓDY SÁNDOR

KIÁLLÍTÁS

A szegedi kiállítás

Szeged felé fordult az ország figyelme. Az alföldi metropolis gazdasági kiállítást rendezett, még pedig olyat, mely becsületére válnék még egy fővárosnak is. A vonatok ezrével szállítják az érdeklődő közönséget Szegedre s a megnyitás napján megesett, hogy szállás hiányában sokan kénytelen voltak az éjjeli vonattal elutazni. Hatvankét holdnyi területet foglal el a kiállítás, a Tisza tulsó partján, a szép Erzsébet-ligetben. Eleven élet uralkodik mindenütt, sűrün rajzik a közönség egyik faépületből a másikba.

Aki a hídon átmegy s belép a kiállítás területére, legelőbb is az *iparcsarnokot* keresi föl. Ez az épület nem oly nagy terjedelmü, mint a volt budapesti kiállítás iparcsarnoka. Kicsinek is bizonyult a kiállított tárgyak sokasága részére. De ami benne van, az csinnal, ízlésesen van elrendezve, szemnek kedves és szinte hivogatja a vevőket. Ott látjuk a pompás szegedi úri kocsikat, hatalmas, házilag font köteleket, kitünő edényeket s ott látjuk a híres szegedi paprikától kezdve a legfinomabb selyem produkciókig, az oláh asszonyok gyönyörü hímzéséig mindazt, ami csak asszonyainkat érdekli.

S hogy mindez annál kellemetesebb hatást keltsen a közönségben, piros arcu menyecskék, katrincás aranyhímzett ingvállas oláhfáták kinálgatják a portékáit.

A gazdák érdeklődését azonban első sorban az *állatkiállítás* köti le. Ez már igazán elsőrendü. Egész utcasort foglal el a szebbnél-szebb példányu szarvasmarha. Van vagy 1600 darab kiállítva, nagy része magyar fajta. S ha még hozzáveszszük a sikerült lókiállítást, a sertés-, baromfi-, méhészeti- és az ebkiállítást, elmondhatjuk, hogy a szegedi állatkiállítás határozottan meszsze felülmulja az 1885-diki budapesti kiállítást.

Három pavillonban vannak közszemlére téve a *földmivelési* és *növényi* termékek. Amit csak a magyar gazda ügyessége, szorgalma elő tudott állítani, az itt mind be van mutatva.

Bizonyára meglepve fog mindenki megállni a *mintaszőlőtelep* előtt. Áprilisban ültették az egyes szállítótelepekből a tőkéket. Az átültetés kitünően sikerült, a tőkéken ott csüngnek a gusztusos tömött szőlőfürtök. E telep mellett vannak a *viharágyúk*, melyek arra valók, hogy a közelgő jegethordó felhőket földrengető ágyúzással űzzék el a határból. *József* kir. herceg gyönyörűséggel ágyúztatott magának velük. — Igen csinos, a *gyümölcskiállítás* és szép produkciókat mutat a *diszkertészet*, valamint a *gépkiállítás*.

Szóval a kiállítás minden tekintetben sikerült. Sikerült a kiállítás anyaga szempontjából és jól ütött ki erkölcsi szempontból is. Nagy sikerét bizonyítja az, hogy mezőgazdáink úgyszólván teljes számmal fölkeresték, kongresszusokat tartanak és nevezetes határozatokat hoznak. Fontosságát bizonyítja, hogy *Zsiradinovics* szerb kereskedelmi miniszter is meglátogatta és nagy elismeréssel nyilatkozott annak sikerülte fölött. De a legnagyobb elismerést *József* kir. herceg mondta, aki maga is gazda lévén, a legnagyobb elragadtatással dicsérte a kiállítást s elutazásakor kijelentette, hogy a kiállításon való részvétel neki megtiszteltetés és mindenkor kész rendelkezésükre állni a gazdáknak.

A kiállítást vasárnap, szeptember harmadikán nyitotta meg *Darányi* Ignác földmivelési miniszter és az ország minden részéből összesereglett gazdák jelenlétében *József* kir. herceg. A kir. herceg két napig tartózkodott Szegeden s ez idő alatt folytonos ováció tárgya volt. A megnyitó ünnepnap estéjén elment a színházba is, hol művészest volt. Láthatólag nagy hatást tett rá különösen *Pósa* Lajos prológja. *Pósa* a magyar népről olvasott föl egy gyönyörü költeményt, melynek refrénje ez volt:

Süvegeljétek meg a jó magyar népet!

A kir. herceg a közönséggel együtt feszült figyelemmel hallgatta a fekete magyar ruhában szavaló költőt s végül maga is együtt tapsolt a lelkesült közönséggel.

Magyar Iparművészet *Horti P.* terve után készítette *Gelb M.*

Párnázott karosszék

királylyal. Sapt a király háta mögött állott s a gróf jól láthatta az ezredes zsebéből kikandikálni a revolvert, amelynek csöve éppen ő felsége jobb füle fölött csillogott. Bernenstein katonás feszességgel foglalta el helyét az ajtónál. Amikor Rischenheim ránézett, jelentőséggel nézett rá.

— Hisz nem eszik semmit sem, — mondotta a király — remélem nincs valami baja.

— Nem érzem egészen jól magamat, — hebegett Rischenheim s ezzel igazat mondott.

— Nos beszéljen a kutyákról, amíg reggelizünk, mert már éhes vagyok.

Rischenheim hozzáfogott, hogy kutyatenyésztésének titkait föltárja. Magyarázata azonban nem lehetett eléggé világos, mert a király türelmét veszítve mondotta:

— Nem értem a dolgot — és olyan gyorsan lökte hátra a székét, hogy Sapt visszalépve, háta mögé rejtette revolverét.

— Felség! — kiáltott Rischenheim félig fölkelve.

Bernenstein köhögése félbeszakította beszédét.

— Beszélje el még egyszer, amit mondott a kutyákról — szólt most ujra a király.

Rischenheim szót fogadott.

— Ah, most már egy kicsit jobban értem. Ön is megértette Sapt? — kérdezte a király hátrafordítva fejét. Sapt ujra gyorsan eldugta revolverét. A gróf közelebb hajolt a királyhoz, de visszahanyatlott, mert Bernenstein megint köhögött.

— Nagyon jól értem, hogy mit akar a gróf felségednek mondani — felelte Sapt.

— No, én csak félig — mondotta a király nevetve — de talán ez is elég.

— Nagyon elégnek tartom én is — szólott Sapt mosolyogva.

Mikor a fontos kutyatárgyalásnak vége lett, a királynak eszébe jutott, hogy Rischenheim más ügyben is kérte a kihallgatást.

— Mit akart velem közölni? — kérdezte a király kelletlenül.

A kutyák jobban érdekelték.

Rischenheim Saptra nézett. A revolver a helyén volt. Bernenstein ujra köhögött. De mégis alkalmas volt a pillanat.

— Bocsánatot kérek felség, — mondotta— nem vagyunk egyedül.

— Magánügy? — kérdezte a király összeráncolva homlokát.

— Felségednek négyszemközt kivánnám elmondani.

Sapt elhatározta, hogy nem hagyja Rischenheimot egyedül a királylyal. Megfosztották a grófot a levéltől, azzal tehát nem okozhat bajt, de bizonyos, hogy elárulja a királynak, hogy Rassendyll a kastélyban tartózkodik. A király fölé hajolva gunyosan mondotta:

— Persze, Hentzau Rudolf üzenete nem való az én szegény fülemnek.

A király arcába szököttt a vér.

— Ez az az ügy, amelyről szólni kiván? — kérdezte szigoruan.

— Felség nem tudja, hogy rokonom...

— Tehát a régi kérelme? — szólt közbe a király. — Vissza akar jönni? Ez az egész, vagy még mást is akar mondani?

Pillanatnyi csend állott be. Sapt erősen ránézett Rischenheimra s mosolyogva mutatta revolverét. Bernenstein kétszer köhintett. Rischenheim idegesen pattogtatta ujjait.

Belátta, hogy ez a két ember mindenre kész s meg fogja akadályozni, hogy elmondja az üzenetet, vagy elárulja Rassendyll jelenlétét a királynak Köszörülte a torkát, beszélni készült, de még sem szólt.

— Nos gróf ur, a régi mese vagy valami új? — türelmetlenkedett a király.

Rischenheim még mindig hallgatott.

— Süket ön, gróf úr? — kiáltotta a király s türelmetlensége elérte legmagasabb fokát.

— Csakugyan... a régi mese... amint felséged mondotta.

— Engedje meg, de akkor ön rútul rászedett, ha emiatt kért tőlem kihallgatást — mondotta a király. — Ön is, meg Hentzau Rupert is jól ismerik véleményemet.

A király fölkelt. Sapt zsebre dugta revolverét, de Bernenstein kivont karddal állásba vágta magát és ujra köhécselt.

— Kedves Rischenheim — kezdte újra a király barátságosabban — értem érzelmeit, de higyje el, ebben az esetben azok tévútra vezetik. Kérem, legyen olyan jó és ne beszéljen nekem többé erről az ügyről.

Rischenheim bosszankodott megaláztatásán, de bele kellett nyugodnia a király visszautasításába.

— Sapt ezredes úr, mulattassa a grófot. Azt hiszem, paripám már künn várakozik. Isten önnel gróf, Bernenstein nyujtsa a karját.

(Folyt. köv.)

Uj Idők 1899. V. 20 sz. 457/8 kép

Hentzau Rupert

Irta ANTONY HOPE Folytatás

De Rudolf megelőzte, balkezével kirántotta a levelet és revolverét ellensége fejének szegezte. A függöny mögül egy másik kéz nyult elő, amely szintén revolvert szorongatott, Sapt kilépett és szárazon így szólt:

— Jobb lesz, ha belenyugszik a dologba.

Rischenheimnak elakadt a szava, amikor a kihallgatás hirtelenül így megváltozott. Csak bámult Rudolfra. Sapt fölhasználva az időt, elvette Rischenheim revolverét és zsebébe rejtette.

— Vedd a levelet — mondotta Rudolfnak és revolverét folyton Rischenheimnak szegezte, míg Rudolf kiszabadította kezéből a levelet.

— Nézd meg, hogy az igazi-e. Ne olvasd el, csak nézd meg ..... Rendben van? Akkor jó. Most te tartsad revolveredet a fejéhez, megmotozom. Keljen föl, gróf.

A grófnak engedelmeskednie kellett. Sapt olyan alaposan megvizsgálta, hogy valami másik írás semmi esetre sem kerülhette volna ki a figyelmét. Aztán megint leültették a grófot, aki nem vette le szemét Rassendyllről.

— Azt hiszem, látott már azelőtt — mondotta mosolyogva Rudolf. Emlékszem önre mint gyermekre, amikor Strelzauban tartózkodtam. Mondja gróf, hol hagyta azt a maga rokonát?

Rudolfnak az volt a szándéka, hogy megtudja, hol van Rupert és aztán rögtön üldözhesse, mihelyt végeztek Rischenheimmel.

Kopogtak az ajtón. Rudolf fölpattant. Sapt revolverét kezében tartva nem mozdult helyéről. Bernenstein jelent meg és mondá:

— A király inasai éppen most mentek erre, Sapt ezredest keresték. A király értesült az őrségtől, hogy Rischenheim megérkezett. Mondtam az inasnak, hogy az ezredes elment valamerre sétálni a gróffal, de nem tudom hová. Az inastól tudom azt is, hogy a király minden percben jöhet.

Sapt egy pillanatig gondolkodott, azután ujra foglya mellett termett.

— Később beszélnünk kell egymással — mondotta Sapt halkan és gyorsan. — Reggelizni fog a királylyal. Én és Bernenstein is ott leszünk. Szót sem küldetéséről vagy erről az úrról, jegyezze meg jól magának. Egy szó, egy jel, egyetlen mozdulat és Istenemre mondom, hogy fejbe lövöm. Ezer királytól sem hagyom magamat visszatartani. Rudolf, bujj a függöny mögé és ha zendülés támad, ugorj az ablakon át a várárokba és úszszál el.

— Helyes — mondotta Rassendyll — addig elolvasom a levelet.

— Égesd el, te bolond.

— Majd ha elolvastam, akár megeszem, ha kivánod, de előbb nem.

Bernenstein újra beszólt:

— Gyorsan, gyorsan, az inas nemsokára visszajön.

— Bernenstein, hallotta-e, hogy mit mondottam a grófnak?

— Igen, hallottam.

— Akkor tudja, mit kell tennie. Uraim, menjünk a királyhoz.

— Vajjon, meddig várakoztatnak még — szólt kint boszusan egy hang.

Rassendyll Rudolf a függöny mögé osont. Sapt revolvere eltünt. Rischenheim lecsüngő karokkal állott, mellénye ki volt gombolva. Bernenstein az ajtóban volt, mélyen meghajtotta magát s azt magyarázta, hogy éppen akkor távozott a király inasa s hogy a királyt várták. A király belépett, körszakálas arca sápadt volt.

— Ah gróf — mondotta — örvendek, hogy láthatom. Nem értesítettek megérkezéséről, különben nem várakozott volna egy percig sem. Nagyon sötét ez a szoba Sapt, miért nem huzzák el a függönyöket?

S a függönyhöz közelített, amely mögé Rudolf rejtőzött.

— Majd én — kiáltá Sapt s előre sietve megfogta a függönyt.

Gonosz öröm villant meg Rischenheim szemében.

— Az igazat megvallva felség — ravaszkodott Sapt a függönyt tartva — nagyon érdekelt bennünket, amit a gróf a kutyáiról beszélt.

— Istenemre el is felejtettem — mondotta a király — persze, persze, a kutyák. Mondja gróf . . .

— Bocsánatot kérek felség — szólt közbe Bernenstein — a reggeli.

— Helyes, majd mindnyájan együtt élvezzük a reggelit és a kutyákat . . .

A király karját Rischenheiméba fűzte s odaszólt Bernensteinhoz.

— Mutassa az utat, hadnagy úr, ön ezredes úr jöjjön velünk.

Amikor kimentek, Sapt megállott s bezárta az ajtót.

— Miért zárja be az ajtót ezrede úr? — kérdezte a király.

— Néhány okmányt tettem a fiókba.

— Hát akkor miért nem a fiókot csukja be?

— Olyan ostoba voltam és elvesztettem a kulcsot felség.

Luzan-Rischenheim grófnak nem ízlett valami nagyon a reggeli. Szemben ült a

Magyar Iparművészet — *Horti P.* terve után készítette *Lukácsovics J.*

Karosszék diófából

Hentzau Rupert

Irta ANTONY HOPE Folytatás

De Rudolf megelőzte, balkezével kirántotta a levelet és revolverét ellensége fejének szegezte. A függöny mögül egy másik kéz nyult elő, amely szintén revolvert szorongatott, Sapt kilépett és szárazon így szólt:

— Jobb lesz, ha belenyugszik a dologba.

Rischenheimnak elakadt a szava, amikor a kihallgatás hirtelenül így megváltozott. Csak bámult Rudolfra. Sapt fölhasználva az időt, elvette Rischenheim revolverét és zsebébe rejtette.

— Vedd a levelet — mondotta Rudolfnak és revolverét folyton Rischenheimnak szegezte, míg Rudolf kiszabadította kezéből a levelet.

— Nézd meg, hogy az igazi-e. Ne olvasd el, csak nézd meg ..... Rendben van? Akkor jó. Most te tartsad revolveredet a fejéhez, megmotozom. Keljen föl, gróf.

A grófnak engedelmeskednie kellett. Sapt olyan alaposan megvizsgálta, hogy valami másik írás semmi esetre sem kerülhette volna ki a figyelmét. Aztán megint leültették a grófot, aki nem vette le szemét Rassendyllről.

— Azt hiszem, látott már azelőtt — mondotta mosolyogva Rudolf. Emlékszem önre mint gyermekre, amikor Strelzauban tartózkodtam. Mondja gróf, hol hagyta azt a maga rokonát?

Rudolfnak az volt a szándéka, hogy megtudja, hol van Rupert és aztán rögtön üldözhesse, mihelyt végeztek Rischenheimmel.

Kopogtak az ajtón. Rudolf fölpattant. Sapt revolverét kezében tartva nem mozdult helyéről. Bernenstein jelent meg és mondá:

— A király inasai éppen most mentek erre, Sapt ezredest keresték. A király értesült az őrségtől, hogy Rischenheim megérkezett. Mondtam az inasnak, hogy az ezredes elment valamerre sétálni a gróffal, de nem tudom hová. Az inastól tudom azt is, hogy a király minden percben jöhet.

Sapt egy pillanatig gondolkodott, azután ujra foglya mellett termett.

— Később beszélnünk kell egymással — mondotta Sapt halkan és gyorsan. — Reggelizni fog a királylyal. Én és Bernenstein is ott leszünk. Szót sem küldetéséről vagy erről az úrról, jegyezze meg jól magának. Egy szó, egy jel, egyetlen mozdulat és Istenemre mondom, hogy fejbe lövöm. Ezer királytól sem hagyom magamat visszatartani. Rudolf, bujj a függöny mögé és ha zendülés támad, ugorj az ablakon át a várárokba és úszszál el.

— Helyes — mondotta Rassendyll — addig elolvasom a levelet.

— Égesd el, te bolond.

— Majd ha elolvastam, akár megeszem, ha kívánod, de előbb nem.

Bernenstein újra beszólt:

— Gyorsan, gyorsan, az inas nemsokára visszajön.

— Bernenstein, hallotta-e, hogy mit mondottam a grófnak?

— Igen, hallottam.

— Akkor tudja, mit kell tennie. Uraim, menjünk a királyhoz.

— Vajjon, meddig várakoztatnak még — szólt kint boszusan egy hang.

Rassendyll Rudolf a függöny mögé osont. Sapt revolvere eltünt. Rischenheim lecsüngő karokkal állott, mellénye ki volt gombolva. Bernenstein az ajtóban volt, mélyen meghajtotta magát s azt magyarázta, hogy éppen akkor távozott a király inasa s hogy a királyt várták. A király belépett, körszakálas arca sápadt volt.

— Ah gróf — mondotta — örvendek, hogy láthatom. Nem értesítettek megérkezéséről, különben nem várakozott volna egy percig sem. Nagyon sötét ez a szoba Sapt, miért nem huzzák el a függönyöket?

S a függönyhöz közelített, amely mögé Rudolf rejtőzött.

— Majd én — kiáltá Sapt s előre sietve megfogta a függönyt.

Gonosz öröm villant meg Rischenheim szemében.

— Az igazat megvallva felség — ravaszkodott Sapt a függönyt tartva — nagyon érdekelt bennünket, amit a gróf a kutyáiról beszélt.

— Istenemre el is felejtettem — mondotta a király — persze, persze, a kutyák. Mondja gróf . . .

— Bocsánatot kérek felség — szólt közbe Bernenstein — a reggeli.

— Helyes, majd mindnyájan együtt élvezzük a reggelit és a kutyákat . . .

A király karját Rischenheiméba fűzte s odaszólt Bernensteinhoz.

— Mutassa az utat, hadnagy úr, ön ezredes úr jöjjön velünk.

Amikor kimentek, Sapt megállott s bezárta az ajtót.

— Miért zárja be az ajtót ezrede úr? — kérdezte a király.

— Néhány okmányt tettem a fiókba.

— Hát akkor miért nem a fiókot csukja be?

— Olyan ostoba voltam és elvesztettem a kulcsot felség.

Luzan-Rischenheim grófnak nem ízlett valami nagyon a reggeli. Szemben ült a

Magyar Iparművészet *Horti P.* terve után készítette *Lukácsovics J.*

Karosszék diófából

Ujságok 1899. V. 7. 157 kép

Magyar Iparművészet *Horti P.* terve után készí tette *Gelb M.*

Párnázott karosszék

királylyal. Sapt a király háta mögött állott s a gróf jól láthatta az ezredes zsebéből kikandikálni a revolvert, amelynek csöve éppen ő felsége jobb füle fölött csillogott. Bernenstein katonás feszességgel foglalta el helyét az ajtónál. Amikor Rischenheim ránézett, jelentőséggel nézett rá.

— Hisz nem eszik semmit sem, — mondotta a király — remélem nincs valami baja.

— Nem érzem egészen jól magamat, — hebegett Rischenheim s ezzel igazat mondott.

— Nos beszéljen a kutyákról, amíg reggelizünk, mert már éhes vagyok.

Rischenheim hozzáfogott, hogy kutyatenyésztésének titkait föltárja. Magyarázata azonban nem lehetett eléggé világos, mert a király türelmét veszítve mondotta:

— Nem értem a dolgot — és olyan gyorsan lökte hátra a székét, hogy Sapt visszalépve, háta mögé rejtette revolverét.

— Felség! — kiáltott Rischenheim félig fölkelve.

Bernenstein köhögése félbeszakította beszédét.

— Beszélje el még egyszer, amit mondott a kutyákról — szólt most ujra a király.

Rischenheim szót fogadott.

— Ah, most már egy kicsit jobban értem. Ön is megértette Sapt? — kérdezte a király hátrafordítva fejét. Sapt ujra gyorsan eldugta revolverét. A gróf közelebb hajolt a királyhoz, de visszahanyatlott, mert Bernenstein megint köhögött.

— Nagyon jól értem, hogy mit akar a gróf felségednek mondani — felelte Sapt.

— No, én csak félig — mondotta a király nevetve — de talán ez is elég.

— Nagyon elégnek tartom én is — szólott Sapt mosolyogva.

Mikor a fontos kutyatárgyalásnak vége lett, a királynak eszébe jutott, hogy Rischenheim más ügyben is kérte a kihallgatást.

— Mit akart velem közölni? — kérdezte a király kelletlenül.

A kutyák jobban érdekelték.

Rischenheim Saptra nézett. A revolver a helyén volt. Bernenstein ujra köhögött. De mégis alkalmas volt a pillanat.

— Bocsánatot kérek felség, — mondotta— nem vagyunk egyedül.

— Magánügy? — kérdezte a király összeráncolva homlokát.

— Felségednek négyszemközt kivánnám elmondani.

Sapt elhatározta, hogy nem hagyja Rischenheimot egyedül a királylyal. Megfosztották a grófot a levéltől, azzal tehát nem okozhat bajt, de bizonyos, hogy elárulja a királynak, hogy Rassendyll a kastélyban tartózkodik. A király fölé hajolva gunyosan mondotta:

— Persze, Hentzau Rudolf üzenete nem való az én szegény fülemnek.

A király arcába szököttt a vér.

— Ez az az ügy, amelyről szólni kiván? — kérdezte szigoruan.

— Felség nem tudja, hogy rokonom . . .

— Tehát a régi kérelme? — szólt közbe a király. — Vissza akar jönni? Ez az egész, vagy még mást is akar mondani?

Pillanatnyi csend állott be. Sapt erősen ránézett Rischenheimra s mosolyogva mutatta revolverét. Bernenstein kétszer köhintett. Rischenheim idegesen pattogtatta ujjait.

Belátta, hogy ez a két ember mindenre kész s meg fogja akadályozni, hogy elmondja az üzenetet, vagy elárulja Rassendyll jelenlétét a királynak Köszörülte a torkát, beszélni készült, de még sem szólt.

— Nos gróf ur, a régi mese vagy valami új? — türelmetlenkedett a király.

Rischenheim még mindig hallgatott.

— Süket ön, gróf úr? — kiáltotta a király s türelmetlensége elérte legmagasabb fokát.

— Csakugyan . . . a régi mese . . . amint felséged mondotta.

— Engedje meg, de akkor ön rútul rászedett, ha emiatt kért tőlem kihallgatást — mondotta a király. — Ön is, meg Hentzau Rupert is jól ismerik véleményemet.

A király fölkelt. Sapt zsebre dugta revolverét, de Bernenstein kivont karddal állásba vágta magát és ujra köhécselt.

— Kedves Rischenheim — kezdte újra a király barátságosabban — értem érzelmeit, de higyje el, ebben az esetben azok tévútra vezetik. Kérem, legyen olyan jó és ne beszéljen nekem többé erről az ügyről.

Rischenheim bosszankodott megaláztatásán, de bele kellett nyugodnia a király visszautasításába.

— Sapt ezredes úr, mulattassa a grófot. Azt hiszem, paripám már künn várakozik. Isten önnel gróf, Bernenstein nyujtsa a karját.

(Folyt. köv.)

Horti Pál

Horti Pál korán elhalt művészünk Amerikában való tartózkodása alkalmával sok, részben ásatásokból származó mexikói tárgyat: fazekasmunkák s szobrászati emlék gipszmásolatát szerzett meg. Ezeket vette meg özvegyétől a Múzeum, abban a meggyőződésben, hogy elkövetkezik az idő, mikor a földszínéről rég letűnt ama nemzet művészetét érdeklődéssel fogják vizsgálat tárgyává tenni világszerte s akkor meglesz az elégtételünk, hogy mi is belekapcsolódhatunk a mozgalomba, még pedig közvetlen tapasztalatok alapján.

Radisics Jenő?

307 AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM GYŰJTEMÉNYÉNEK GYARAPODÁSA 307

Magyar Iparművészet 1908. 307. l.

ARNHOLD NÁNDOR
VÍZFESTMÉNYE.

Athenaeum r.-t. nyomása.

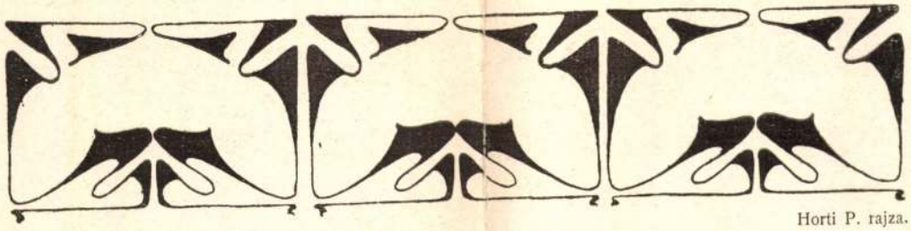

Horti P. rajza.

MI. 1899
268-69

Nádai P

KÜLÖNFÉLÉK.

Horti Pál rajzaihoz. *Külföldön* mindgyakrabban találkozunk művészekkel, kik elhagyva a Grand Art mezejét, az iparművészeti tárgyak tervezésével, sőt azoknak előállításával is foglalkoznak. A nagy renaissance korának jelenségeit látjuk mindenfelé: építészeket, a kik nem érik be azzal, hogy megtervezik az épületet magát, hanem a belső berendezésnek legapróbb, látszólag lényegtelen részeit is a maguk érzése szerint alkottatják meg s ez által az egészet hangulatossá varázsolják; festőművészeket, kik szőnyeget, könyvfedeleket stb. terveznek, edényeket diszítenek; szobrászokat, kiknek ambicióját kielégíti, ha egy kilincsnek vagy evőeszköznek művészi reliefet adhatnak; de akadunk oly sokoldalú művészekre, kiknek tevékenysége kiterjed az iparművészetnek majd minden ágára s egyenlő szeretettel és bensőséggel tanulmányozzák a különböző ipari tehnikát, hogy azoknak formáit művészetükkel megnemesítsék. Nálunk – fájdalom – ilyen művész eddig kevés van. Csak lassan, lépésről-lépésre haladva hódít tért az egyedül helyes felfogás, mely nem ismer korlátokat a művészetek között. Mely csak egy végső célt ismer: szépet, jót alkotni, mi a szemet gyönyörködteti, legyen az bár a legigénytelenebb tárgynak az alkotása vagy diszítése.

Egy ilyen magyar művésznek több munkáját a mostani füzetünkben együttesen közöljük, példáját követve több külföldi művész folyóiratnak, mely ujabban egész számokat kimagaslóbb művészek munkáinak szenteli. Ez által az olvasó közönség áttekinthetőbb képet kap az illetőnek tudásáról s egyéniségéről, mintha csak elszórva lát egyet-mást annak műveiből.

Horti Pál, a kiről szólunk, a sokoldalúságban ritkítja párját. Jeles tájképfestő, a ki erőteljesen színezett képeivel a Műcsarnok nem egy kiállításán feltünést keltett; alaposan képzett ornamentikus és iparművészeti tervező, a kinek a *Mintalapok* számos sikerült tervet köszönnek s a ki az iparművészet körébe tartozó pályázatokon már sokszor diadalmaskodott pályázó társai felett. Folyóiratunknak eddig is, elég gyakran alkalma volt erőteljes egyéniségét feltüntető műveiből szemelvényeket közölni s alig van füzetünk, a melyben Horti nevével ne találkoznánk.

De nem csak mint tervező művész, hanem mint jeles keramikus és zománcoló, a ki műveit maga korongozza, mintázza, maga elegyíti a mázakat s zománcfestékeit, számottevő munkásságot fejt ki Horti. E mellett már hosszabb idő óta, a saját találmányú művészi hatású patinájával látja el a Beschoner-féle ércöntődének nevezetesb bronzszobrait. A karácsonyi kiállításunkon pedig mint butortervező fog bemutatkozni, a mennyiben két teljes szobaberendezésnek

Magyar Iparművészet
1899. 268-69
(H. P. rajzai)

minden tárgya az ő terve után készült. A párisi kiállítás számára munkában lévő iparművészeti tárgyak nevezetesbjeit (a polgármester-szoba kandallóját, nagy fali szőnyegek színes kartonjait, stb.) jó részben ő tervezte. Ha még figyelembe vesszük, hogy Horti mindezekkel csak „szabad" óráiban foglalkozhatik, miután ő, mint az iparrajziskolának tanára, idejének java részét tanítással tölti, lehetetlen, hogy elismeréssel ne adózzunk lelkes munkásságának.

Reméljük, hogy a *Magyar Iparművészet*-nek még gyakran lesz alkalma Horti Pálnak a munkásságáról és sikereiről beszámolni. —*n.*

Művészet a népiskolában. Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a ki eddig is már oly sok jelét adta a hazai művészet ügyei iránt való meleg érdeklődésének s helyes gyakorlati érzékének, a melylyel a művészet fellendítését célzó eszközöket megválasztja: újabb, az eddigieknél is mélyrehatóbb intézkedéseknek megvalósítását határozta el.

Ugyanis a nép izlését s a művészet remek alkotásai iránt való érzékét akarja fejleszteni az által, hogy az iskolák számára kiváló művészekkel abszolut művészi becsű olyan szemléltető képeket készíttet, melyek egyfelől a gyermekben az esztétikai érzést fölkeltik, másfelől pedig a hazafias érzést emelik.

A miniszternek kifejezett intenciója szerint „beviszszük a szépérzék fejlesztését a népiskolától kezdve a felső oktatásig és gondosan megválasztott eszközökkel iparkodunk a jövő nemzedékek világnézletének kincsét az igaz aranyértékkel, a szép ideálizmusának nemes kultuszával gazdagítani. A szépnek kifejlett érzékével fölfrissített, széleskörű magyar társadalom lesz azután az az igazi magyar fekete föld, a mely dúsan termő talaja lesz a magyar fajban lakó zseniális művészi erőnek, tehetségnek. De nemesebb és emelkedettebb lesz a magyar társadalom egész világnézlete is, mert nemesebb a szív, szárnyalóbb az a gondolat, humánusabb az az érzés, mely lelke szálaival van összekötve az esztétikai ízlés finomabb légkörével".

Ezeknek a szép eszméknek a megvalósításának előkészítésére a miniszter október hó 16-án pedagógusokból, művészekből és műbirálókból álló értekezletet hívott egybe, a melyen megvitatták *Halász* Ferenc osztálytanácsosnak előadói javaslatát, továbbá dr. *Lázár* Bélának, *Percs* Sándornak és *Lánczy* Mihálynak javaslatait, mire a miniszter összegezvén a fölszólalásokat és azokra megjegyzéseit részletesen megtévén, kijelentette, hogy az iskolai szemléltető képeket a hazai legjelesebb művészekkel fogja elkészíttetni, mert biztosan számít a művészek hazafias ambiciójára is. A kivitelre nézve egy bizottságot fog kiküldeni, melynek feladata lesz a részleteket megállapítani.

Butorkiállítás az iparművészeti múzeumban. Ritka eset még nálunk, hogy műiparosaink közvetlen megbizásból, a megrendelő ízléséhez alkalmazkodva foghatnának hozzá teljes ambicióval egy-egy művük kiviteléhez, de még ritkábban láthatjuk azt, hogy a megrendelő tervező-művészekhez fordul. Annál örvendetesebb jelenség az a külön kiállítás, amely ebben a hónapban pár napig iparművészeti palotánk üveges csarnokában látható volt s a melyben *Spiegel* Frigyes építész és *Faragó* Ödön felső ipariskolai tanár tervezetei után hat szobának privát megbizásból készült berendezése került egyszerre közszemlére. A tervezők intencióit a kivitellel megbizott iparosok általában jól interpretálták, a mi annyival örvendetesebb, mivel ez utóbbiak jobbára a kevésbé ösmertek közül valók. Spiegel Frigyes tervezeteinek a kivételével Matusiák Mihály (szalón) és Bányai Viktor (ebédlő) asztalosok érdemes munkát végeztek, a jó kárpitos munka e butorokon pedig Róth Jakab műhelyéből került ki. Az előbbién a tervező a konstruktiv elemek puritán hangsúlyozásával, kissé túlozva tükrözteti vissza a modern iparművészet egy bizonyos irányzatát. Formai szempontból e butorok némelyike bizarrnak mondható, mint például a magas állványra helyezett üvegszekrények, a női iróasztal; de a többi is helyenkint csontvázszerűen hat. Legsike-

A jellemzőbb, a nemzetibb vonások itt jobban érvényesülnek, mint az épületek homlokzatán. Épp azért a stuccó, sgraffitó és más díszítési módok, oszlopfejek stb. részletesebb összegyűjtése – bár elismerjük, nagy fáradságba kerül – megérdemlik a munkát. Gyönge hulláma ez a reneszánsznak, ránk nézve mégis becses, mert mennél inkább elgyöngül a klasszikus formák szigorú betartása, annál több hazai hatást szív magába, magyaros zamat és keleties vonás jelentkezik bennök s mindenesetre összefoglalásuk jelentős lapját képezné műtörténetünknek.

Befejezi Divald művét a barok és a rokokó emlékek ismertetésével, hol már a tiszta stílus hanyatlik.

Ezekről olvasunk e tanulmányban; de nem hideg, száraz leírásban, a szerző tud lelket is önteni belé. A felsőmagyarországi reneszánsznak virágzási kora viharos kor volt, harc dúlta egész Magyarországot, tűzben és vérben állt annak minden talpalatnyi helye. Ime a latin közmondásnak: Silent Musae inter arma – nincs mindig igaza.

A felvidéki városokban dús és büszke polgárság lakott erős autonómiával; a török vaskeze idáig nem ért s a császár zsoldosai nem rabolták úgy ki, mint a többi városokat. A reneszánsz szabadon fejlődött. Nagy kár, hogy megszünvén a fejlődés támaszai: a városok virágzása, e stílus is derékban törve maradt. Nem a háború ölte meg, hanem a városok hanyatlása. Ha kedvez neki az idő, ha hatalmasabb pártfogói lettek volna a művészetnek, „a felsőmagyarországi reneszánsz-építészet is épp oly műtörténelmi jelentőségre juthatott volna, mint a minőt például a hatalmas uralkodók és hatalmas nemzet istápolta francia reneszánsz-építészet ért el".

Elismeréssel adózunk a szerző buzgóságának. Ismeri a felvidéki városokat a szó szoros értelmében. Pedig nálunk nehéz a lelkiismeretes kutatás, mert a nem rég múlt idő nem őrizte kegyelettel a múlt emlékeit. Egyenként kell a köveket kiszedni a romok alúl, sok fáradsággal és temérdek költséggel.

Elevenen, plasztikusan tudja leírni a szerző az emlékeket, a melyeket művében fölsorol. Divald Kornél ízlésesen kiállított album alakú könyvének az ára 3 korona s a szerző címén (VIII., Eszterházy-utca 11. szám) megrendelhető. Lapunknak állandó munkatársa lévén szerzője, a könyvet olvasóinknak fölösleges külön ajánlani.

– m –

* *

Művészeti boncolástan. Tellyesniczky Kálmán dr., a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem első boncolástani intézetének adjunktusa, a ki a múlt év óta oly érdekes művészeti-boncolástani előadásokat tart az anatómiai intézetben (IX., tűzoltó-utca 58.), előadásait most könyvalakban is kiadja. Az érdekes könyv hét füzetben fog megjelenni és összesen tizennégy-tizenhat előadást tartalmaz. Az első füzet már meg is jelent igen szép és gazdag kiállításban, az Eggenberger-féle könyvkereskedés bizományában. A számos eredeti fametszettel és fénynyomatos táblával díszített mű egy-egy füzetének az ára két korona. Ajánljuk a hézagpótló munkát úgy a művészek, mint a művészet iránt érdeklődők figyelmébe.

* *

A hiteles magyar cimer. A m. kir. miniszterelnökség kiadásában megjelent *„Magyarország külön cimerének és a magyar korona országai egyesített cimerének leirása és rajza"* c. műre felhivjuk a párisi kiállítás kiállítóinak figyelmét abból az okból, mert kivánatos, hogy a párisi kiállításon látható országos cimerek egyöntetűek s minden tekintetben helyesek legyenek. A mű ára 2 forint.

* *

Kunstformen der Natur, von Ernst Haeckel. Leipzig, Wien, Bibliographisches Institut, 1899.

A mai modern irányzat – a japánizmus csaknem bevallott kultuszából kifolyólag – mind szélesebb kört von be a természet formáiból művészeti kivánalmai kielégíté-

sére. Soha figyelemre sem méltatott természeti alakzatok jönnek így forgalomba, jelentős és igen becses anyagot nyújtván a dekoráló művésznek. Már a középkor gótikus áramlatában a miniátorok kiváló szeretettel tanulmányozták a füveket, virágformákat s a legközönségesebb növényeket a klasszikus akantusz rangjára emelték. További hódítást a természetből már csak a XVIII. század ornamentikája tette a kagylók és virágok előszeretettel gyakorolt feldolgozásával. De leginkább és legszélesebb vonalon érvényesül a természet tárgyainak felhasználása napjainkban. A mai iparművész már nem csak a szabad szemmel látható világ formáit, nem csak a tenger mélyéről felkutatott szerves képződéseket vonja működése körébe, hanem mikroszkóppal fegyverkezik s lencsén át figyeli a természet változatos teremtményeit.

Épp ezekről a nehezen fellelhető állatok és növényekről indított meg a tudós Ernst *Haeckel Kunstformen der Natur* cím alatt egy füzetsorozatot. Kiváló szeretettel és műízléssel vannak ebben összegyűjtve a közönséges ember szeme elől elrejtett és kiaknázhatatlan természet szépségei. A gyűjtő az alakzatokat úgy adja, a mint maga felkutatta, minden stilizálás nélkül. Mégis bizonyos művészi beállítással, úgy hogy a motivumokat keresők kész anyagot lelhetnek. A hol kell, nagyít, a hol a szépség a részletekben van, a részletet festi s mellőzi az egészet, néhol pedig a detailleokat hagyja el.

Egy csodás világ tárúl e lapokon elénk. A természetben egytized milliméteres meduzetták szinte kész formáit nyújtják itt a pompás lámpatervezeteknek. A diatomeák s lagenák szeszélyes növései pazar dísztárgyak mintáiúl szolgálhatnak. Ékszerek, kancsók, vázák, arhitektónikus megoldások, de főleg textil és dekorativ festészethez alkalmas formák kinálják magukat. A természet maga teremti ime a legszebb díszeket s láthatjuk, hogy a legparányibb őslények a legpontosabb törvényszerűségeket mutatják. Geometriai szigorúsággal vannak konstruálva s a mellett megbecsülhetetlen előnyük, hogy nem merevek és nem erőltetettek, sugárzik róluk az élet s mozgékonyságuk állandó formáik dacára csodálatraméltó.

A *Kunstformen der Natur* minden lapjáról inspirálást nyerhet az iparművész, de a természetet szerető laikus is örömét lelheti e műben.

GYUFATARTÓ.

VIRÁGVÁZA.

GYUFATARTÓ.

Horti Páltól.

Horti Pál

Tolnai Ede által
készített síremlé-
két ismertetik a
napilapok 1910
június 4-iki számai

Művészet
1910. 312. l.

Horti Pál

Lord

A Magyar Rajz-
tanárok Orsz. Egye-
sületének Értesí-
tője, 1900. 8. sz.
244. l. (Horti Pál
kitüntetése.)

SZTÁLY, TANÁR : HARANGHY JENŐ

Horti Pál

Sikdirektor

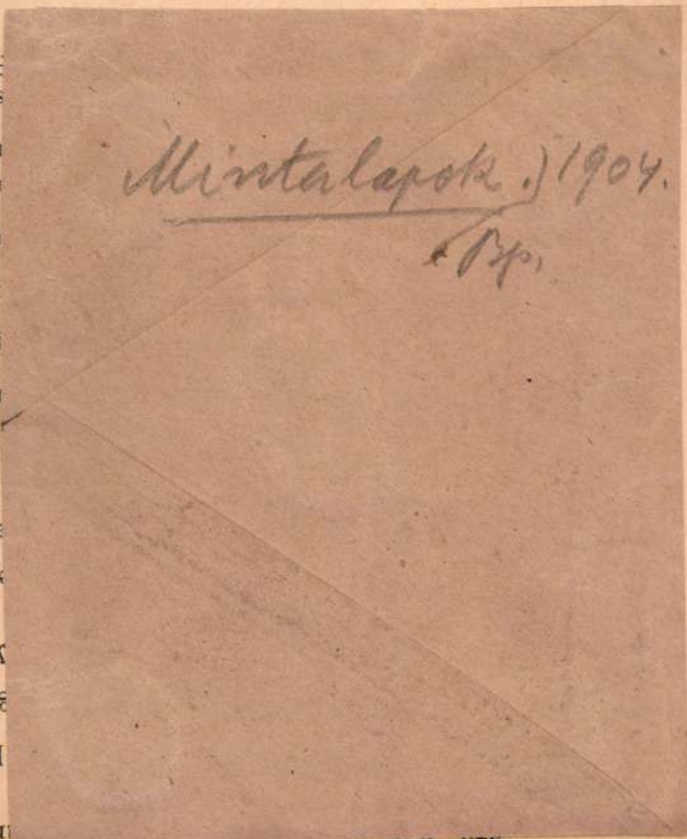

A, fajánsz, szines, virágos diszitéssel. Jegye HP és $\frac{H}{2}$

rral. Jegye S. Szobotist, XIX. sz. e.

sel, közepén szabó-céhjelvények MB és 1840 évszám.

ől a kerékgyártó-céh jelvényei. Magyar 1830.

ép, hengeres, harcosok alakjával. Japán XIX. sz.

festménye után. Készitette F. STAHL (Hasadt). Fa-

serép, gömbös testtel, barok diszű kiöntő csővel, haj-
s disz. Meissen, 1710—15 k.

le vörös kőcserép. Körtealaku testén domboru virágok
ile akantuszleveles, hajlott kiöntő csőve bordás. Bolto-
issen 1710—15.

t oldallal. Jegye HF. Holics, 1790 k.

zöld-kék-piros diszitéssel. Jegye HF. Holics, 1790 k.

akalak. Jegye HF. Holics, 1790 k.

Horti Pál

Magyar Iparművészet

1910. 241. l.

HORTI PÁL SÍREMLÉKE. Június hó 3-án leplezték le a kerepesiúti temetőben Horti Pál síremlékét, melyet barátai és tisztelői emeltek a jeles művésznek. A síremléket Maróti Géza tervezte, Horti Pálnak rajta levő bronzmellszobra pedig Telcs Ede mintázata nyomán készült. A kőalapzatba illesztett mozaik-díszítések Róth Miksa műterméből valók. A leleplezési ünnepélyen az Orsz. M. Iparművészeti Társulat nevében Alpár Ignác, a székesfővárosi iparrajziskola tanári kara nevében pedig Ágotai Lajos igazgató méltatták az oly tragikus körülmények között elhúnyt művészünknek kiváló érdemeit.

288.

288. HORTI PÁL:
CEMENTLAPOKRA VALÓ DÍSZÍTÉSEK.

DÉCORATION DE PLAQUES
DE REVÊTEMENT EN FAÏENCE.

289.

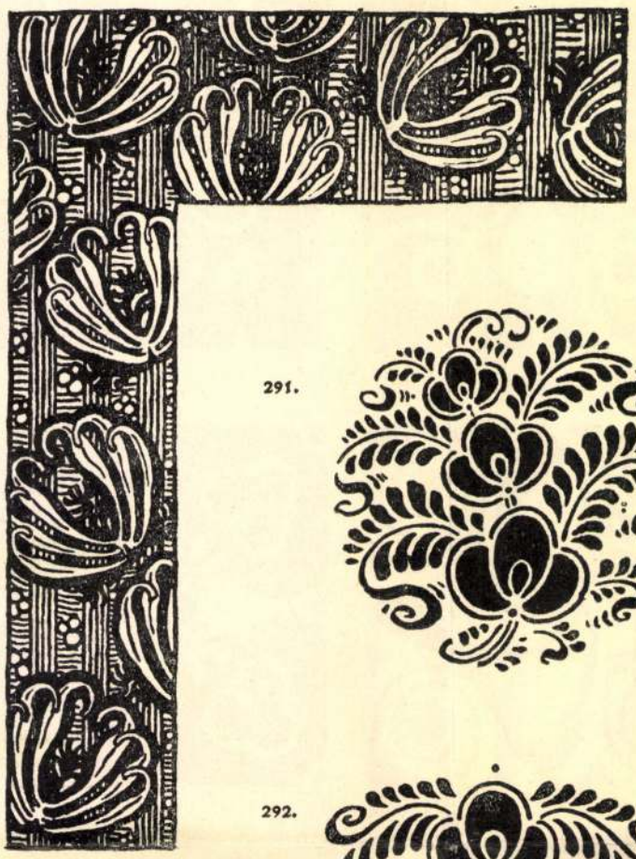

290.

291.

292.

293.

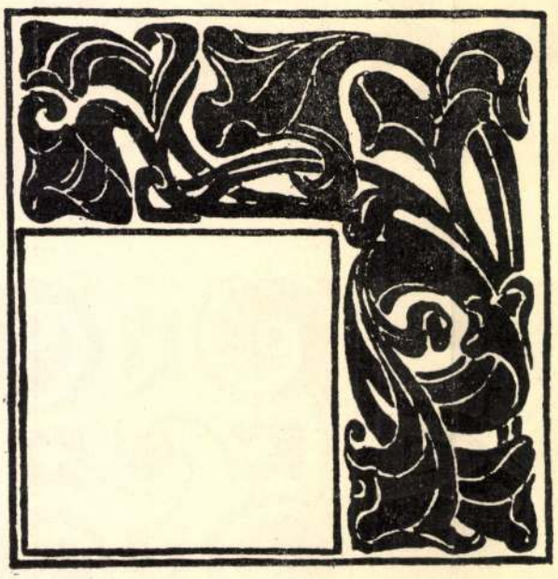

294.

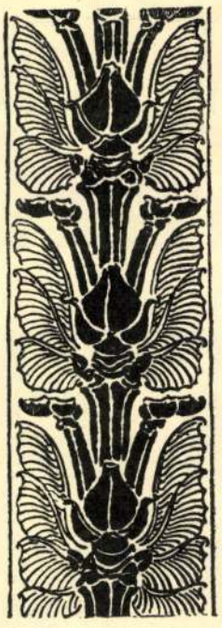

289—294. HORTI PÁL:
KÖNYV- ÉS CSERÉPDÍSZÍTÉSEK.

ELEMENTS DÉCORATIFS
POUR L'IMPRIMERIE ET
POUR L'ART CÉRAMIQUE.

Magyar Iparművészet
1908. évf. 299-300
lapok

Horti Pál

HORTI PÁL HAGYATÉKÁBAN levő terveket, fölvételeket, valamint a mexikói őskori gyűjteményt s fényképeket a kereskedelemügyi és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium együttesen megvették. A mexikói gyűjtemény, úgyszintén az ott készült fölvételek egy része az Orsz. Iparművészeti Múzeumnak jutott, a terveket, valamint az újabbkori keramiai gyűjteményt a kereskedelemügyi minisztérium főhatósága alatt álló ipari szakiskolák között osztják szét. Ezeken kívül volt a hagyatékban még számos igen értékes terv és vázlat, melyeket az elhunyt jeles művész özvegye az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulatnak ajándékozta. E tervekből néhány szemelvényt a mostani füzetünkben mutatunk be.

Magyar Iparművészet
1908. 298. l.

A M. KIR. ÁLLAMMIVÉSZETI HIVATALOS LAPJA.

280.

281.

280., 281. HORTI PÁL:
ZOMÁNCOLT KERETEK TERVE.

CADRES ÉMAILLÉS.

Magyar Iparművészet
1908. 292. l. Képek

276. A DÉKÁNI-FÉLE
CSIPKEBOLT RÉSZLETE.
TERVEZTÉK
FEHÉRKÚTHY ÉS DÓSA.
KÉSZÍTETTE KUCZORA F.

COIN D'UN MAGASIN
DE DENTELLES.

277

277. IFJ. BODON KÁROLY:
RUHASZEKRÉNY.
KÉSZÜLT A DARMSTADTI
L. ALTER CÉG MŰHELYÉBEN.

ARMOIRE.

Horti Pál

Magyar Iparművészet
1907. 223 l.

HORTI PÁL, a tragikus véget ért jeles művészünk hagyatékából való rajzokból közlünk néhány szemelvényt és pedig Mexikóban, őskori taraskedények után készült felvételeket és a művész newyorki időzése alatt, amerikai bútorgyárosok részére készült bútorvázlatokat. A Magyar Iparművészeti Társulat október hó folyamán ki akarja állítani az Orsz. Iparművészeti Múzeumban Horti rajzait, festményeit s őskori mexikói agyagművekből és úgynevezett bálványokból álló rendkívül érdekes sorozatot, melyeket Horti Mexikóban gyűjtött.

Lett divat-
rnemű készitő

Budapest
uzeum-körút 35.
elefon: 85-4-11

Horti Pál

HORTI PÁL kiváló iparművészünk holtteste eddig a bombayi temetőben nyugodott. Özvegye haza hozatja férjének hamvait, hogy itthon, szülőföldjén temethesse el. A művész földi maradványait május hó 28-án indították útnak s így valószínű, hogy június hó 20-dika táján érkeznek Budapestre. A M. Iparművészeti Társulat a temetés rendezését elvállalta; a ravatalt az Orsz. Képző-művészeti Társulat városligeti műcsarnokában állítják föl.

Magyar Iparművészet
1908. 179. l.

Horti Pál

HORTI PÁL TEMETÉSE. Több mint egy éve, hogy a magyar iparművészet egy kiváló oszlopját elvesztettük Horti Pálban. A sárgaláz döntötte sírba Bombayban, 1907. május 25-én. Egy egész esztendeig nyugodott idegen földben, míg végre özvegye hazahozatta, hogy szülőföldjében aludhassa örök álmát. Temetése június hó 24-én volt; ravatalát az orsz. m. képzőművészeti társulat műcsarnokában állították fel. A M. Iparművészeti Társulat nevében Alpár Ignác alelnök bucsúztatta a halottat. Beszédében kiemelte Horti nagy érdemeit, a magyar iparművészet érdekében kifejtett lelkes és hasznos munkásságát. A gyászoló közönség sorában Szterényi József államtitkár és K. Lippich Elek miniszteri tanácsos, a sz. főváros hatósága, a művészi egyesületek, múzeumok és a sz. főv. iparrajziskola képviselői voltak.

Magyar Iparművészet
1908. 111. l.

226.

226. ŐSKORI PALOTA MITLÁBAN HELYREÁLLÍTÁS UTÁN.

PALAIS ANTIQUE À MITLA, RESTAURÉ.

227.

227. TOLTÉK FALI RÉSZLET MITLÁBÓL.

FRAGMENT DE MUR TOLTÈQUE À MITLA.

1907. 4. 4.
179-182 képek

228.

229.

230.

231.

228—231. ŐSKORI MEXIKÓI CSERÉPEDÉNYEK. POTERIES ANTIQUES DU MEXIQUE.

232.

233.

234.

232—234. ŐSKORI MEXIKÓI CSERÉPEDÉNYEK.

POTERIES ANTIQUES DU MEXIQUE.

235.

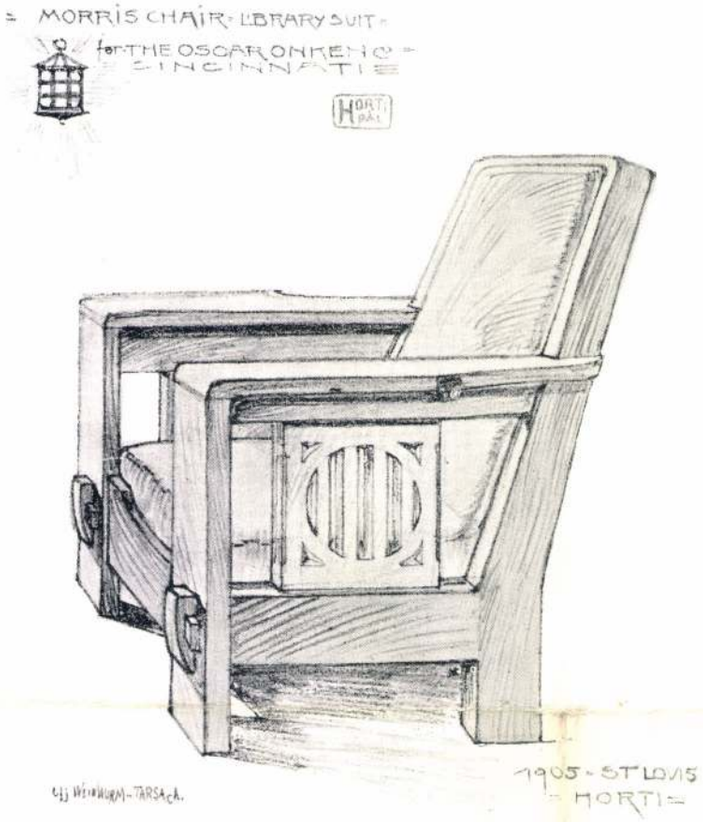

236.

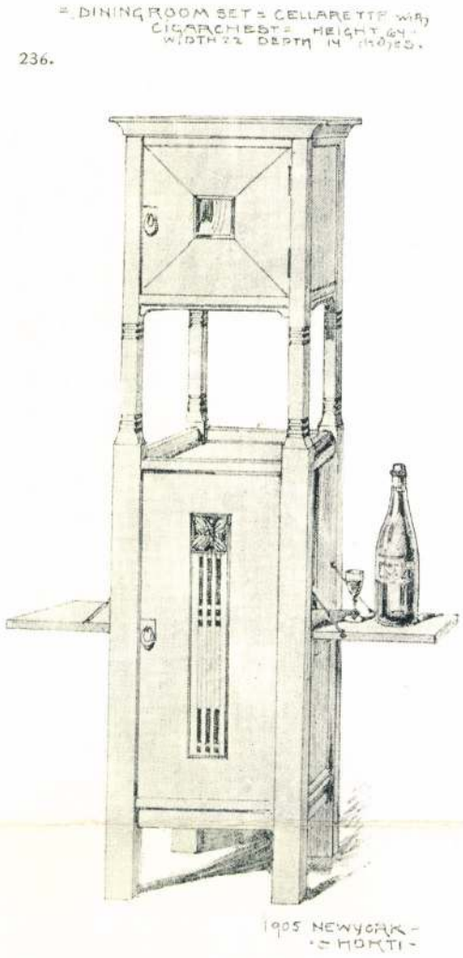

237.

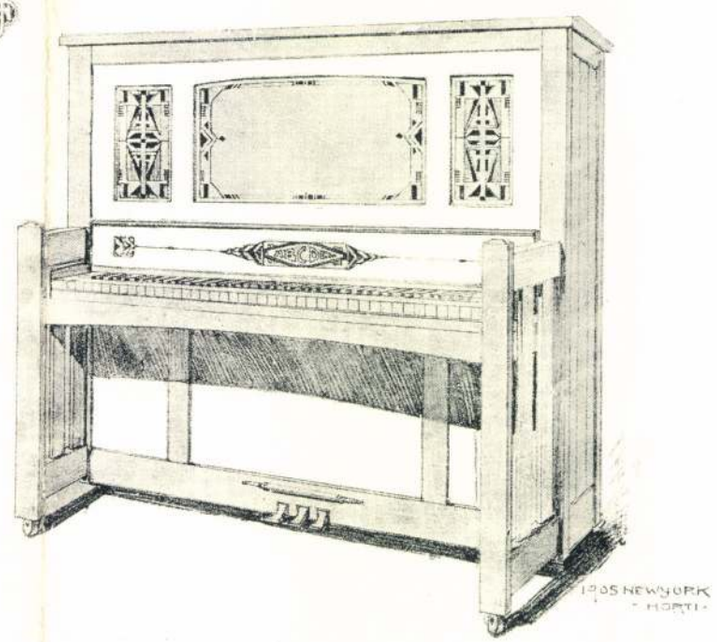

235—237. HORTI PÁL
AMERIKAI VÁZLATKÖNYVÉBŐL.
ESQUISSES FAITES
PAR PAUL HORTI EN AMÉRIQUE.

ahol a kezdeti műipar termékeit s a már nagyon is nyugatias irányú, modern művészet és ipar produktumait látta összegyűjtve, mindenesetre kiválogatva s szakszerű figyelemre méltatva azokat, melyek vizsgálódásainak körébe estek, melyek egy-egy láncszemét szolgáltathatták annak a kapcsolatnak, mely a japán és a többi Kelet műveltsége között fennáll, vagy esetleg — legszebb álmának, dédelgetett eszméjének megvalósításaként — a távol keleti s a mi ős kulturánk közt létezik!

S mikor hajóra szállott, hogy az éveken át gyűjtött anyagot majd itthon feldolgozza, együttes vizsgálódásaink eredményét közreadja, bizonyítékot szolgáltasson a mai magyar munkásságáról, lendületet adva nemcsak az iparművészetnek, de inspirációt is történetünk s egész kulturánk búváraínak: a nemzeti nagyság emelésének reménye minden szenvedéseért kárpótolta!

Nem adatott meg őneki az, hogy reményeit megvalósítva láthassa: elragadta tőlünk a halál, mikor egy emberöltő tapasztalatai, faja iránti lelkes szeretete becsültté és értékessé tette egész hazája előtt életét!

Mindnyájunk gyásza lett az ő elvesztése!

SZABADSÁGHARCUNK EMLÉKE.

IRTA: DR. ÉBER LÁSZLÓ.

Meglepetésben, eredményben gazdagon dőlt el a szabadságharc emlékére hirdetett pályázat. A pályanyertes mintán kívül az egy vagy más szempontból érdekes művészi alkotások egész sorát szemlélhettük. Ezek összességökben ritka teljességgel tüntették föl azokat a fő irányokat, amelyek az emlékszerű szobrászat terén mínálunk jelenleg uralkodnak.

A következő soroknak nem az a céljok, hogy az egyes műveket egymással összehasonlítva értékeljék, hogy fokozatot állapítsanak meg közöttük. Ezt elvégezte a bíráló bizottság, amelynek ítéletét őszinte megnyugvással és örömmel fogadták országszerte és a napi sajtó, mely szokatlan részletességgel foglalkozott művészeti életünknek ezzel a jelentős eseményével. A figyelemre méltó művek ekkora száma önkénytelenül is általánosabb szempontokat, kérdéseket emel ki. Ha elfogulatlanul, a lényeget szem előtt tartva vizsgáljuk a mintákat, ha tisztába iparkodunk jönni azzal a művészi fölfogással, célzattal, melynek mindegyikök létét köszönheti, akkor az a művészi munka és törekvés, az a szellemi tőke, mely bennök rejlik, nem merül ki a pályázat eredményével, hanem továbbra is fönnmarad és mint élő energia okulásnak és haladásnak forrásává válik.

A magyar szabadságharc, amelynek emlékszerű megörökítése volt a föladat, a történeti adatoknak és alakoknak, eseményeknek és helyzeteknek roppant tömegét tárta a művészek elé. Nagy bőséggel kínálkoztak azok a művészeti formák, szimbolikus és allegóriai ábrázolási módok, amelyek hasonló föladatok megoldásánál már előállottak. Az anyagnak ez a gazdagsága nem kedvez a nyugodt, könnyen áttekinthető emlékszerű hatásnak. Bölcs mérsékletnek, művészi kiválasztásnak kellett érvényesülnie, hogy a képzetek sokaságából a leghasználhatóbbak, leghatásosabbak kiemelkedjenek.

Ha a művész arra törekszik, hogy a szabadságharchoz fűződő eszmekört minél teljesebben fejezze ki, könnyen túllő a célon és a művészi benyomás egységét, erejét veszélyezteti.

A szabadságharc emlékére hirdetett pályázat szerencsés eldöntével a magyar művészet

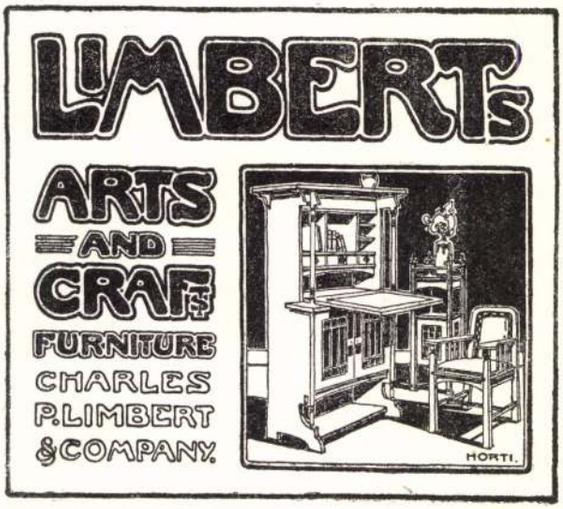

SZEMELVÉNY HORTI PÁLNAK AMERIKAI GRAFIKAI MUNKÁIBÓL.

motívuma kell hogy fülébe csengett légyen még útja legvégén is! S ez — a taraszk emlékek földjén volt.

Az e helyen talált antikvitások formájukkal úgyszólván klasszikus reminiszcenciáknak tüntek fel s a maradványok tehnikája, változatos ornamentikájuk finomsága a régi műveltség egy meglepő előrehaladott állapotára utaltak.

A Pacifik oceán partján felfelé követtük az útat, — minden valószínűség szerint az egykori népvándorlás áramlatával ellenkező irányban.

San-Franciskóba már a földrengés és tűzvész után jutottunk, mely annyi életet és vagyont s e mellett kutatásunk tárgyát képező emlékek ezreit is — semmivé tette és porrá hamvasztotta.

Mindamellett az indián régiségekkel való foglalkozás pozitív eredménnyel járt: Horti a népies művészet és ipar emlékeit gyűjtötte össze rajzban, vízfestményben, fényképekben, míg én, ahogy még Newyorkban megállapodtunk, az építészeti emlékek maradványait dolgoztam fel.

San-Franciskóban azonban nemsokára ágyba döntötte Hortit a malária; jó két hétig válságos volt ott állapota, mint ezt később Japánban tudtam meg tőle, hová másfél hónappal előbb értem mint ő. Különben is az elpusztult San-Franciskóban a Stanford University gyűjteményein kívül vizsgálódásra alig akadt sok érdemes dolog.

Fokozott ambicióval, a megismerésre vágyástól izgatottan fogott Japánban a gyűjtéshez és tanulmányozáshoz újból, pedig sokszor elhagyta ereje: nagyon megérezte a malária pusztítását.

Alig töltöttünk több időt együtt Japánban egy hónapnál, azt is Horti jobbára Jokohamában, én pedig Tokióban.

Mikor már Kyoto után hazatérőben voltam, akkor ment fel Jokohamából Horti Tokióba, éppen egy nagy iparművészeti kiállítás idején,

HORTI PÁL RAJZA.

A nagy út első állomása Mexikó volt.

Nehezen akadtunk először vizsgálódásra érdemes tárgyra, a Museo Nacional gyűjteményeinek feldolgozását a későbbiekre halasztva. A tapogatózás ez első idejében híre jött, hogy Orizabához közel egy mesés értékes leletekkel bíró barlangot fedeztek fel, mely azték-leletek korát legalább hat-hétszáz évesre becsülték.

Egy percig sem lehetett habozni azon, hogy egy esetleg nagy jelentőségű felfedezés tanúi ne legyünk; így majd egy hetet áldoztunk erre a kirándulásra.

Élénken előttem van a kép, amikor először került ottlent Horti kezébe egy ilyen régiség: alig tudta palástolni izgatottságát, minden szavában és mozdulatában a mohó tudásvágy láza nyilatkozott meg.

Tényleg, ha egyelőre nem is sok, de mindenesetre igazi azték antikvitásokkal volt ott dolgunk.

Miután megtettük az első lépést az ősi indián kulturák birodalmában, a véletlen szerencse hozzájuttatott a mexikói emlékek egyik leggazdagabb gyűjteményéhez.

Ez egy művészi érzékkel bíró, kitünő mexikói épitész, egyúttal dúsgazdag ember s szenvedélyes gyűjtő, Guillermo de Heredia múzeuma volt. Az ott felhalmozott anyag osztályozását és rendezését éppen akkor végezte egy már Mexikóban hét évig élő német tudós, Bauer dr., aki eredeti kutatásával maga is hozzájárult nem egy múzeum gyűjteményének gazdagitásához. Ugyancsak ő, aki majdnem tökéletesen birta a spanyol és azték nyelvet is, útbaigazitással és felvilágositással szolgált mindannyiszor, amikor valamely kétség merült fel, vagy az ősindián műveltség ismerete vált részünkre szükségessé.

A múzeum birtokosának, de Heredianak közmondásos mexikói szivessége és előzékenysége lehetővé tette lelkiismeretes, részletes és hosszantartó tanulmányozását, mely gyűjtemény százával foglalta magában az azték, tolték, matlacinga és főleg a zapoték indiánok naiv és előrehaladott népművészetének is kiváló példányait.

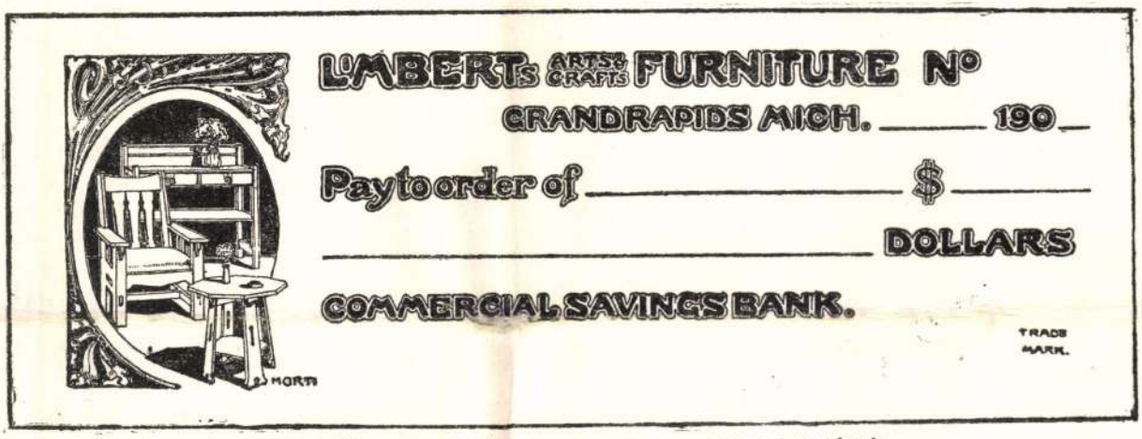

SZEMELVÉNY HORTI PÁLNAK AMERIKAI GRAFIKAI MUNKÁIBÓL.

A gyűjtemény a kerámiai emlékekben volt a leggazdagabb, — hisz tudjuk, a kerámia volt Horti kisérletezéseinek és tanulmányozásának legkedvencebb tárgya — ez tette előtte megbecsülhetetlenné az időhöz nem kötött, szabad tanulmányozást.

Mig itt a vallási szertartáshoz és házi használathoz szükséges, valamint a diszedények ritka példányai tették kiválóvá a gyűjteményt, addig a Museo Nacional főleg monolit régiségei és pompás ékszergyűjteménye szolgáltatott nagy mennyiségben megbizható és értékes anyagot.

De mindaz, amit Mexikó városában tapasztalhatott, vagy akár Oaxacában, sőt Mitlában is, előkészitője volt csak a később látandóknak, hogy úgy mondjam, egy nagystilű zene preludiuma csak, melynek vezér-

HORTI UTOLSÓ ÚTJÁRÓL.

IRTA: SCHMIDT GYULA.

A LELKESEDÉS embere volt Horti. Hogy a külföld előtt mint kulturállamot mutathassa be Magyarországot, a magyart mint egy életerős, jövővel bíró fajt, mely lerázta magáról százados nyügét, a semmittevést, s néhány évtized alatt nemcsak hogy lépést tart az idegen nemzetekkel, de azon van, hogy

SZEMELVÉNY HORTI PÁLNAK AMERIKAI GRAFIKAI MUNKÁIBÓL.

magyar legyen mindenben, politikájában, egész műveltségében s így művészetében is: — ezt bebizonyítani volt legfőbb vágya.

Mikor még kicsinylés vagy elnéző mosoly volt nagyjából jutalma a művészetben a nemzeti irányra való törekvésnek, akkor ő már százával gyűjti az eredeti magyar motívumokat, rostálva, selejtezve és rendezve minden kezeügyébe eső anyagot. Két évtized ilyen buzgó munkásságának köszönhette azt a formakincset, mellyel bírt s az alkotás gyorsaságát, mely sajátja volt.

Nemcsak más országok és fajok művészete iránti egyszerű érdeklődés késztette őt arra, hogy figyelmét terjessze Észak-Amerika s a Kelet műveltségére, hanem hogy kapcsolatot találjon a legtávolabb keleti és nyugati kultura között, ahová »őseink kulturája is beleilleszkedik«.

A művészetnél jobban, talán, csak eredetünk története érdekelte.

A népek és kulturáik vándorlásával kapcsolatosan a fennmaradt s napszínre került emlékek révén készült nyomozni az utat, mely visszavezet eredetünk helyéhez. Remélte, hogy szorgos kutatás és megfigyelés tényeket, adatokat hoz majd útjába, melyek megerősítik felfogását, s hogy ennek révén homályos őstörténetünk némileg már élesebb és tisztább képet nyer.

Az elméletet pedig megérzékíteni s kézzelfoghatóvá tenni: a forma és vonal nyelvén akarta!

Egy évekre kiterjedő tanulmányúttól remélte, hogy birtokába jut oly adatoknak, melyek hivatva lettek volna forradalmat teremteni nemcsak egész művészi felfogásunkban, de — eredetünk őskori történetében is!

odaadással merül el a művészi ipar legkülönbözőbb ágainak a tanulmányozásába. 1895-ben egy évi szabadságot nyer s ismét külföldre utazik, ahol — főleg Münchenben — a művészi sokszorosítás különböző techníkáit sajátítja el.

Visszatérve, sógora társaságában sokszorosító vállalatot alapít, amely azonban mostoha viszonyaink közepette csak néhány hónapig áll fenn, s üzleti dolgokban tájékozatlan művészünket anyagi romlásba sodorja. Nagyszabásúnak tervezett sokszorosító vállalata bukása után Horti Pál a ráháruló kötelezettségeket szinte holta napjáig volt kénytelen törleszteni.

Ez a csapás távolról sem törte meg erejét és munkakedvét; de egyelőre csak kevésbbé kockázatos iparművészeti feladatokat keres. Barátjai unszolására fog hozzá pompás tervei rajzolásához, amelyek a Mintalapokban s a Magyar Iparművészetben jelentek meg. Ekkor kezd szerepelni mint bútor-, szőnyeg- és ékszertervező társulatunk kiállításain is. Csakhamar ezután az agyagművesség tanulmányozásába merül. Megtanulja a fazekasmesterséget, a korongozást, a mázak készítését és égetését s 1899—1900. évi kiállításunkban szebbnél szebb eredeti hatású mázas edényeivel kelt feltünést.

Sikerén felbuzdulva az iparművészet egyéb ágaiban is kísérletez. Új patinázó és zománcoló eljárást talál föl. Az előbbi szabadalmát a berlini Gladenbeck cég vette meg. Az utóbbinak értékesítéséhez, amelytől még nagyobb anyagi sikert remélt, sokoldalú és szakadatlan iparművészeti munkássága közepette már nem jutott hozzá.

Horti Pál minden téren új csapásokat kereső sokoldalú munkásságának iparművészetünk megújhodásában hatalmas szerepe volt. Külföldi sikereinkből is, amelyeket 1900-tól kezdve arattunk, neki jutott az oroszlánrész. A párisi világkiállításon az iparművészet különböző ágait felölelő alkotásaival öt nagy kitüntetést nyert. Érdemei méltánylásául ugyanekkor itthon a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta meg.

1899-ben a vallás- és közoktatásügyi miniszter az iparművészeti nagy aranyérmet Hortinak ítéli; 1902-ben rendezi Társulatunk megbízásából a turini kiállítás magyar iparművészeti csoportját s itteni szerepléseért a Grand Prixvel és az olasz koronarend lovagkeresztjével tüntetik ki.

S világraszóló sikerei közepette Horti Pál, mint a székesfővárosi iparrajziskola tanára, most is egész odaadással tölti be tanítói hivatását s jóformán csak azokban az órákban dolgozik, amelyeket mások a pihenésre és szórakozásra szánnak. 1903-ban ő tervezi és rendezi Társulatunk nagy lakásberendezési kiállítását, amellyel a magyar iparművészet végre itthon is osztatlan elismerést aratott.

S amikor arról volt szó, hogy az 1904. évi st-louisi kiállításon Amerikában is becsületet szerezzünk iparművészetünknek, ismét csak Horti felé, a nagy koncepciók mesterére s a legaprólékosabb részletekben is finom ízlésre valló művészre fordult az illetékes körök figyelme.

Horti Pál 1904 március hó 26-án feleségével együtt indult el Amerikába, mely otttartózkodása alatt művészi diadalai szakadatlan láncolatának színhelyévé vált. 1905-ben a kiállításon kifejtett sikeres működése után Newyorkba költözött, amely a világ modern iparművészetében egyre jelentősebb szerepet tölt be. A fényes megbízások hírére, amelyekkel itt elhalmozták, Budapest székesfőváros készséggel hosszabbította meg művészünk szabadságát. Horti Pál kedve szerint s egész odaadással dolgozhatott: bútorokat, üvegfestményeket, mozaik díszítéseket tervezett, grafikai munkákkal foglalkozott s egyéb technikákban is a régi sikerrel kísérletezett.

Ellentállhatatlan vágy fogta el, hogy Japánországot útba ejtse s ennek fejlett iparművészetét tanulmányozza, Mandzsuriában pedig kutasson a magyarok őshazájának és ősi művészetének nyomai után. 1906 május havában felesége hazajött, Horti Pál pedig a magyar kormány támogatásával elindult földkörüli útjára.

Newyorkból Mexikóba ment, ahol az azték építőművészet és az őskori agyagművesség emlékei annyira lekötötték érdeklődését, hogy a Mexikóra szánt négy hét helyett négy hónapot töltött e csodás országban. Leveleiben, melyeket Mexikóból budapesti barátainak küldött, elragadtatással ír a bámulatos rokonságról, mely a mexikói népies művészet »vonal- és formanyelve«, s a magyaros népművészet között megvan. Útja e részéről szól utitársa, Schmidt Gyula építész cikke, melyet alább közlünk. Mexikóban lepte meg a hatalmas termetű művészt az alattomos sárgaláz. De ő itt még leküzdi a bajt s egész odaadással kutat, tanulmányoz, régiségeket gyüjt. Csak amire amerikai munkásságával szerzett vagyona is elfogy, készül haza. Visszatérőben India fővárosában, Bombayban erőt vett rajta a mexikói tartózkodás óta benne lappangó sárgaláz és 1907 május hó 25-én hat napos haláltusa után sírba dönti a jeles művészt . . .

Vannak csillagok, amelyek rég letüntek, fényük azonban a mérhetetlen távolságban még emberöltők mulva is tündöklőn ragyog. Horti Pál életének csillaga is távol tölünk hanyatlott le, deli alakját messze idegenben ásott sír zárja magába. Lángoló lelke azonban a síron túl is tovább él s köztünk marad. Fényes pályájának tündöklő példája ezután is világítani fog mindazoknak, akik önzetlenül hevülnek művészetünk javáért; főleg azonban azoknak, akik erejüket és tehetségüket iparművészetünknek szentelik s ennek tartós virágzásáért küzdenek.

HORTI PÁL

CSÖNDES nyári éjszakában, az égbolt ragyogó palástján fölvillanó hulló csillag láttára nemde megdobban szivünk? Pedig nem is tudtuk, milyen világból való, mi térítette el pályájáról, mi vonzza máshová. Mérhetetlen sebességgel rohan új, ösmeretlen célja felé s rohantában kitüzesedve, többnyire útközben megsemmisül.

Horti Pál, művészetünk világának hulló csillaga, szemünk előtt tünt föl. Évekig gyönyörködtünk sokoldalú tehetsége ragyogásában, mely egész pompájával itt bontakozott ki. Idegenbe vezető útjára is úgy távozott el tőlünk, mint a bolygó, amelynek pályafutását a világrend törvényei szabják meg s amely útjában fényt árasztva visszatér oda, ahonnan kiindult.

Nevének túl a tengeren is becsületet, művészetünknek dicsőséget szerezve, már visszatérőben volt. Tapasztalatokban gyarapodva, lelkében nagyratörő tervekkel sietett haza. Szivünkben mélységes örömmel vártuk, hogy ismét köztünk legyen s ismét a mi művészetünk fényét gyarapitsa kiapadhatatlan teremtő erejével, hatalmas tudásával, ernyedetlen munkakedvével, idegenben még inkább finomult izlésével, de világot bejáró útjában is mindenkor magyarnak maradt lelkével.

Kis idő még s ismét köztünk van. Ám megérkezésének útját állta a halál, mely hirtelen és orvul lepte meg. Művészeti életünk büszkesége fejlődésének delelőjén, férfikora virágjában, pályája legjelentősebb fordulóján és az alkotásnak talán még az eddiginél is eredményesebb új korszaka küszöbén a hulló csillagok sorsára jutott.

Életének tragikus vége országszerte megdöbbenést keltett, s a mérhetetlen fájdalom, amellyel siratjuk, még most is fogva tartja szivünket. Éppen azért tüneményes pályájához képest mélységes gyászunkban csak vajmi szürke emléket állíthatunk szellemének e pár sorral ebben a folyóiratban, amelynek egyik főerőssége volt s amely oly sokszor és mindig örömmel teljes büszkeséggel számolt be művészeti diadalairól.

Horti Pál 1865-ben Budapesten született, ahol apja tekintélyes szabómester volt. Művészi hajlamait követve, a reáliskola hatodik osztályának elvégeztével 1881-ben a mintarajziskola növendéke lett s mint ilyen már elsőévesi korában pályadíjat nyert egy berakott művű asztallap díszítésének tervével. Mindazonáltal még a mintarajziskola elvégzése után sem gondolt arra, hogy java erejét valamikor a magyar iparművészetnek fogja szentelni. Sőt művészi ambiciói sem lehettek nagyok. 1886-ban középiskolai tanulmányait pótolva, a belvárosi reáliskolában érettségi vizsgálatot tesz s ugyanebben az esztendőben megszerzi a rajztanári képesítést is. Nyomban erre hosszú külföldi útra indul s ennek folyamán, főleg Münchenben, Párisban és Londonban, festészeti tanulmányainak él. Többnyire tájképeket ábrázoló munkáit külföldről küldte a Műcsarnok kiállításaira, s ezek közül »A favágók« című képét a Képzőművészeti Társulat vásárolta meg. Jelentősebb művészi sikerei azonban nem voltak s ő 1890-ben a székesfővárosi iparrajziskola rendes tanára lett.

Új hivatása fordítja figyelmét az iparművészet felé, s ő egész

1907. 4. 7.
171-72
H.P.
nekr. arch. el

Horti Pál

MI. 1907. 4. f.

171-72

(H. P. uchr. arch-al

Művészet 1910

212, 350

II.

Sarkantyu csattal XVIII. sz.

27/17

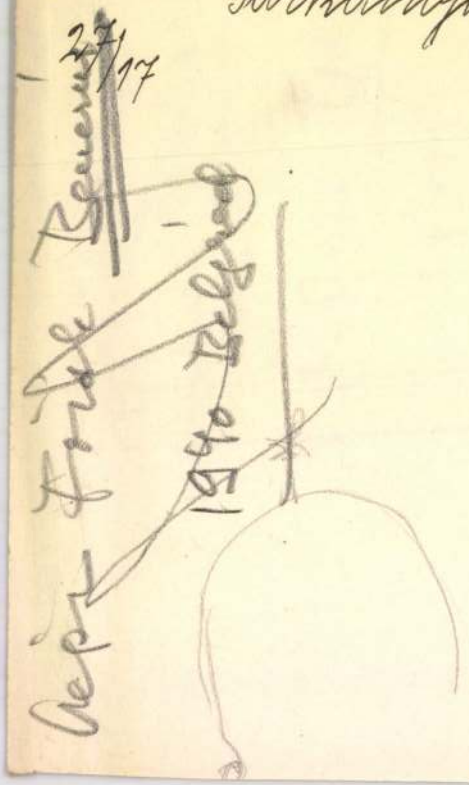

HORTI PÁL hazánkfia több mint három esztendős távollét után június hó végén érkezik vissza hazájába. Horti visszaérkezése után Budapesten kiállítani akarja Mexikóban, Kaliforniában, Japánban, Kínában és Keletindiában gyűjtött műtárgyait s fényképeit, valamint Amerikában készült terveit. Tapasztalatairól a Magyar Iparművészet hasábjain számol majd be a magyar közönségnek.

Magyar Iparművészet
1907. 160 l.

211.

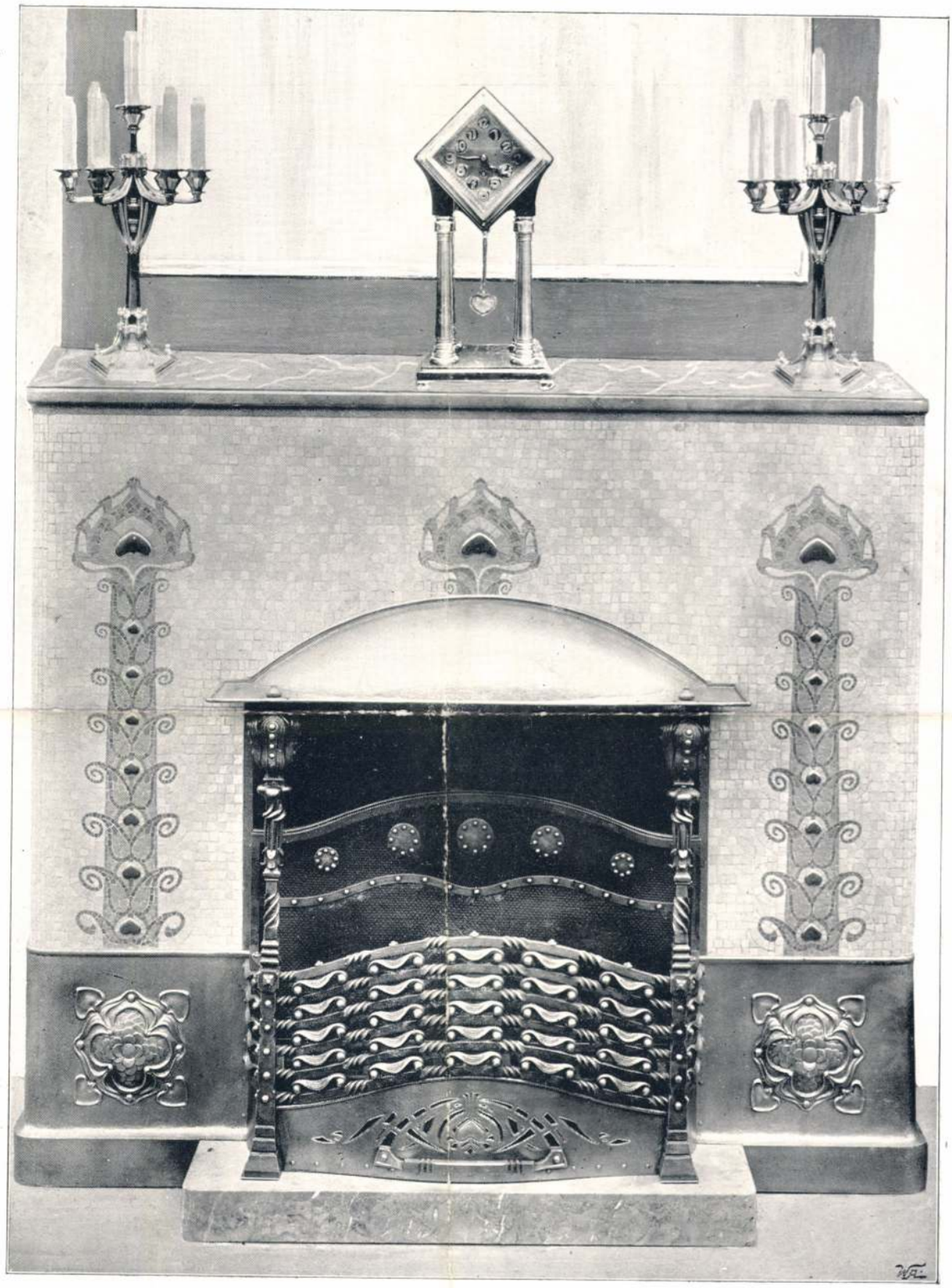

211. A KULTUSZMINISZTERI FOGADÓSZOBÁNAK KANDALLÓJA. HORTI PÁL TERVEI UTÁN KÉSZÍTETTE AZ EZÜST GYERTYATARTÓKAT ÉS AZ ÁLLÓ INGAÓRÁT KIESSLING R. ÉS FIA, A KOVÁCSOLT VASMUNKÁT FORREIDER ÉS SCHILLER, A FÜTŐTEST MOZAIK MUNKÁJA RÓTH MIKSÁTÓL VALÓ.

MILÁNÓI KIÁLLÍTÁS.

210.

210. A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER FOGADÓSZOBÁJÁNAK RÉSZLETE.

TERVEZTE HORTI PÁL.
A BÚTOROKAT KÉSZÍTETTE THÉK ENDRE.

MILÁNÓI KIÁLLÍTÁS.

Milanóban elégett!

bizottságban hazai rajztanitásunknak és művészi nevelésünk ügyét oly férfiak irányitsák, akiknek kiváló szakképzettség, igazi ügyszeretet, gazdag tapasztalat és bölcs mérséklet adja meg az erre való hivatottságot.

SZAKIRODALOM.

A Művészetek Története. Szerkeszti: Beöthy Zsolt. I. kötet: Ó-kor. Budapest, Lampel R. (Wodianer és fiai) részvénytársaság kiadása. 4° 556 l. Ára kötve 16 korona.

Régen érzett hiányt pótol ez a vállalat, amelyet legkiválóbb esztétikusunk szerkeszt s amelynek első kötetét remélhetőleg mihamarabb követni fogja a többi három. A művelt közönség igényeit teljesen kielégitő s megfelelő módon képekkel illusztrált művészettörténelmünk eddigelé nem volt. Beöthy Zsolt a műtörténelem egyes korszakainak feldolgozására egész sor irót nyert meg, akik többnyire speciális tanulmányaik eredményét közlik a nagy munkában, amennyiben irói pályájukon főleg azzal a néppel és korral foglalkoztak a legtöbbet, amelynek művészetét itt összefoglalóan ismertetik.

Az első kötetet Beöthy Zsolt bevezetése nyitja meg, amelyben a munka keletkezéséről számol be érdekesen s célját és beosztását magyarázza. Sebestyén Gyula az őskor művészetéről rajzol plasztikus képet, Mahler Ede, az egiptologia tanára budapesti egyetemünkön, az ó-kor keleti népeinek művészetét ismerteti tömören, de behatóan s bizvást állithatjuk hogy a műtörténelem ez érdekes problémákkal teli legrégibb korszakáról a nagyközönség külföldön sem nyert eddigelé áttekinthetőbb képet, mint itt.

A kötet legnagyobb részét: a görögök művészetét, Láng Nándor irta meg, aki az Ó-kori Lexikon antik művészeti részének megirásában való közreműködésével hivatottságának már fényes jelét adta. A Beöthy művészettörténetébe irt értekezésében alapos tudásán kivül szép előadásával is lebilincsel s kitünő csoportositó képességével óriási anyagán szinte korlátlanul uralkodik. Zsámboki Gyula értekezése következik ezután Beöthy műtörténelmének első kötetében, amelyet Kuzsinszky Bálint cikke fejez be. Zsámboki, a jeles professzor, aki az antik műtörténelem ismertetése ügyének középiskoláinkban első apostola volt, a rómaiak művészetét irta meg. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár a római művészet magyarországi emlékeit ismerteti azzal a hivatottsággal, amely az aquincumi muzeum vezetése s „Budapest régiségei" szerkesztése kapcsán kifejtett működése révén általánosan ismeretes.

Beöthy Zsolt művészettörténelme a vallás- és közoktatásügyi ministerium kezdeményezésére indult meg s külső kiállitása a tartalomhoz illően fényes. Bekötési táblája Horti Pál terve után készült.

A tömérdek kép, amely a munkatársak fejtegetéseit magyarázza, általában sikerült. S ha a kiadó a következő kötetekre a klisényomásra alkalmasabb papirost szánna, a munkát külső kiállitása tekintetében szinte tökéletesnek fogjuk tarthatni.

A könyv a nagyközönség körében nálunk még ma is első sorban külső kiállitásával hódit. Állami támogatással megjelenő diszművek kiadásánál kétszeres joggal várhatjuk el, hogy külső kiállitásukkal is a jó izlést terjesszék s e tekintetben általában mintaszerűek legyenek. S ezek után örömmel nézünk a többi kötet megjelenése elé. Mint első kötete is mutatja, a Beöthy Zsolt szerkesztésében megjelenő művészettörténelem a nálunk manapság nagy számmal megjelenő diszmunkák sorában ama kevesek közé tartozik, amelyekben a diszes kiállitás megfelelő szellemi tartalommal is jár.

A Művészet Kis Tükre. A képzőművészetek általános története. Irta: Reinach Salamon. Fordította: Lázár Béla. Budapest, az Athenaeum kiadása, 1906. 8° 346 oldal.

Reinach Salamon, mint e munka előszavában is olvashatjuk, a párisi Louvre iskolájá-

Magyar Iparművészet 1906. 34. l.

zaik módra felrakott zománccal, máz alatti kobalttal és máz fölötti zománc színekkel díszítették a kínai porcellánt. — A Conoisseurben (52) a XVIII. századi angol porcellán és a delfti porcellánból készült tubákos szelencék vannak szóvátéve. A Kunst und Kunsthandwerk (11.) régebbi korból veszi tárgyát, ismerteti a bécsi és délosztrák fazekasság történetét. — Ugyanott Kisa archaeologiai tudományossággal világosít föl a római terra sigillata sajátságairól.

Kertművészet. A kertművészet újabban mind nagyobb tért kezd elfoglalni az iparművészeti folyóiratok hasábjain is. Van külön ezzel foglalkozó folyóirat is, Gartenkunst a címe. Legutóbb cikkek jelentek meg e tárgyról a Städteban 12., a Dekorative Kunst 3. s a Zeitschrift f. bild. Kunst 3. számában.

Lakásberendezés. A Dekorative Kunst ez évi januári számában Ludwig Hohlwein rokonszenves egyéniségét mutatja be egy általa tervezett teljes fölszerelésű vadászlak keretében. Az ebédlő termetes tálalójától kezdve a padkás kemencéig mindenről levirít a német kedélyesség, itt-ott ugyan a bútorok díszeinél és vonalainál a skót ízlés előtt való mértékletes behódolást olvashatjuk le. — Ugyanott jelent meg Fernand Khnopff festőművész brüsszeli villája, melyben fehér, kék és más színű szobák hangulataival akar nyugtalanító érzéseket kelteni művész lakójuk. Magatervezte otthona inkább a lelkének készült, mint a testének. Benne kevés a bútor, kevés a világítás, csak az ellentét nagy, — mint ahogy már az egy szimbolistához illik.

Legyező. A legyezőről ir a Dekorative Kunst (3) és a Kunst und Handwerk (12).

Ruházat. A Burlington Magazine-ban (33) Howgreek Women dressed cím alatt bő illusztratív anyaggal pompás összehasonlítást találunk a görög és a modern viselet között.

IPARMŰVÉSZETI NEVELÉS.

A rajzoktatás felügyeletének szervezése. A Magyar Nemzet m. é. december hó 28-diki számában a következő sorokat olvassuk:

„Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter az esztétikai nevelés ügyének előmozdítása érdekében nagyjelentőségű intézkedést tett. Rendeletet adott ki ugyanis egy rajzoktatási felügyelő-bizottság szervezése iránt, amely bizottság feladata a rajztanításnak a középfokú iskolákban való rányitása és ellenőrzése lesz. A bizottság vezetésével a miniszter Feszty Árpád kiváló festőművészt kívánja megbizni, kit már fel is szólított a bizottság szervezetére vonatkozó javaslat megtételére. A miniszternek ezen ujitása közszükséget pótol, mivel a művészeti oktatás és általában az esztétikai képzés a középfokú iskolák tantervében és utasításaiban a különféle és szerteágazó tantárgyak feldolgozása közben rendszeresen nem érvényesülhet, másrészt egyes iskolafajok régi tantervei a művészeti nevelést és módszert illetőleg olyan rendelkezésekre szorítkoznak, amelyek a modern haladás korszerű irányelveivel nincsenek összhangban, sőt ezektől elmaradnak. Lukács miniszter a rajzoktatási felügyelő-bizottság szervezésével a művészeti oktatásnak a rajztanítás rendszerében immár helyes irányt adott. Intézkedése folytán az iskolák egész vonalain egységes és célirányos lesz a rajztanítás. A rajzoktatási felügyelő-bizottság a rajztanítás irányitásán és ellenőrzésén kivül összekötő kapocsként szolgálhat művészetünk s iparunk fejlesztése, valamint társadalmunk művelődése érdekében azzal a rendeltetéssel, hogy a különböző irányban működő erőket egyesítve, törekvéseiket egy közös cél felé, az együttes haladás nemzeti irányú útjára terelje, másrészt a művészeti hatást az iparban érvényesítse. A bizottság tevékenysége kiterjedhet még a felnőttek müizlésének nevelésére is, a fővárosban, mint a vidéken felolvasások, előadások rendezése által. Igy a közönség körében a müizlést terjesztheti s a művészet iránt ébren tarthatja az érdeklődést. A felügyelő-bizottság megfelelő szakférfiak közreműködésével bizonyára igen eredményesen fogja célját szolgálni.“

Az akció, melyről a félhivatalos hiradásból értesülünk olyan, hogy megvalósitását melegen óhajtja mindenki, aki a magyar művészet s általában a magyar művelődés ügyét szivén hordja. Itt is azonban, mint minden egyéb emberi tevékenységnél, nem annyira a programm jóságán vagy fogyatékosságán múlik a siker vagy az eredménytelenség, hanem az embereken, akiknek nemcsak programmot adni, hanem azt megvalósitaniok is kell. Nagyon kivánatos, hogy a tervezett rajzoktatási felügyelő

Vadász Miklós halai grafikus, kitől lapunk múlt évi 5. számában néhai elnökünk Ráth György rézkarcban előállított arcképét közöltük, jelenleg Párisban tartózkodik. Eddig a Julien akadémián dolgozott, hol két első díjat is nyert, most pedig az École de Beaux-Arts rézkarc osztályába jelentkezett fölvétel végett.

Művészek közkereseti társasága. Molnár Viktor államtitkár, mint az Uránia elnöke tudvalevőleg az állam támogatásával Uránia-műkereskedést létesít a királyi bérpalotában s olyan szervezetet állapított meg az új műkereskedés számára, mely azt voltaképen a művészek közkereseti társaságává teszi. Az alapszabályok egyik pontja ugyanis megállapítja, hogy a műkereskedés jövedelmének felét minden év végével azok a művészek kapják, akiknek a műtárgyai eladásra kerültek és pedig a műtárgyakért befolyt összegek arányában. Ez az intézkedés azt jelenti tehát, hogy a művész még azon az áron felül is, amennyiért festményét, szobrát vagy iparműtárgyát eladóvá tette, az elért többletből részesedik és pedig a hasznon egyenlő arányban osztozik a műkereskedéssel. Az új műkereskedés forgótőkéje a kultusz- és a kereskedelmi miniszter államsegélyéből áll, mely arra szolgál, hogy belőle műtárgyakat vásároljanak, esetleg a bizományba átvett műtárgyakra előleget adjanak. Hogy a műkereskedésbe csakis művészi színvonalon álló tárgyak kerülhessenek, arról öttagú jury fog gondoskodni. A műkereskedést, melynek igazgatója Tolnay Ákos festőművész lesz, február hó 1-én nyitják meg a király-háznak eskü-úti részében. Ugyanott tartják meg a műtárgyaknak bizonyos időközökre tervezett árveréseit is.

SZAKFOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

Butor. A bútortermelés terén R. Riemerschmied neve nem ismeretlen a külföldi folyóiratok közönsége előtt. A találékony professzor újdonságait a Deutsche Kunst und Dekoration hozza ez év januári

Tátra-lomniczi nagyszálló. A lefolyt nyáron nyílt meg Tátra-Lomnicon a nemzetközi hálókocsi társaságnak tulajdonát képező előkelően berendezett nagyszálló, melynek iparművészeti szempontból igen érdekes lépcsőcsarnokát és olvasótermét e számunkban mutatjuk be olvasóinkak.

Horti Pál hazánkfia, aki tudvalevően a st.-louisi világkiállítás magyar iparművészeti csoportját rendezte s azóta Amerikában tartózkodik, március hó végéig New-Yorkban marad, ahol a legelőkelőbb amerikai műipari vállalatok részére készit terveket. Újabban a vallás- és közoktatásügyi minisztérium új palotája fogadótermének berendezését tervezte, melyek már megérkeztek, úgy, hogy a berendezés esetleg még a milánói kiállítás magyar iparművészeti csoportjában bemutatható lesz. Horti április havában San-Franciskón át Japánba utazik, onnan Mandzsuriába, Kinába és Indiába. Hazájába valószinűen csak 1907. év folyamán érkezik vissza.

Galamb József a neve annak az egyszerű, törekvő magyar könyvkötő segédnek, aki a kereskedelemügyi miniszter hathatós támogatásával, már másodéve tanul kiváló sikerrel a lipcsei könyvművészeti akadémián. Újabb munkáiból e számunkban mutatunk be néhányat reprodukcióban, s ezeknél különösen ki kell emelnünk azokat az alapelveket, amelyek szerint készültek. A könyvfedél egy része előre megadott elemekből van komponálva. Egy rózsa, néhány levél s a puszta vonal az, amiknek összevetésével, váltogatásaival a bőrt díszítenie kellett. Mennél kevesebb a poncvas minta, annál nagyobb a korlátozás s annál művészibb gondolat szerint kell elrendezni, hogy a sík lapot mégis egységesen ornamentálja. Galamb érti művészetét. Van érzéke a könyvnek egységes műtárgyként való fölfogása iránt. Tervez béléspapirt, kézi aranyo-

Magyar Iparművészet
1906. 31. l. (H. P.)

éppen nem mentesek s kevés változatban minden német lap úgy kezdi amerikai tudósítását, hogy a világversenyen fényesen csak a németek és osztrákok tűnnek ki. E tekintetben még a komoly Kunstchronik sem tudja mérsékelni magát.

Annyi azonban az igazsághoz tartozik, mint a hogy a különböző értesítésekből leszűrhetjük, hogy sem az amerikaiak, sem a franciák, sem pedig az angolok nem túlságosan törték magukat a kiállítás után, vagy legalább is akkora komolysággal egyik sem készült rá, mint a német. A németek ugyan pavillonjukban csak a Schlüter által berendezett charlottenburgi kastély néhány barokk termének másolatát mutatják be, de a franciák se igen csináltak többet a Trianon kópiájánál, amely mellé aztán lehető sok eladásra való árút halmoztak fel minden rendszer és művészi tekintet nélkül. A francia házban szerepelnek az állami gyártmányok is: sèvresi porcellán, gobelinek, grafikus lapok, érmek és plaketták. A tárgyak elrendezése itt is hitvány. A dekorációkat Dubufe (?) tervezte, a ki — mint mondják — egyáltalán nincs hivatva képviselni Franciaország iparművészetét a külföld előtt. Szerencse, hogy az 1900-iki párisi kiállításból még átplántálták ide is Besnard-nak néhány művét, amely a válogatatlan környezet ellenére is kóstolót ád a francia szellemből. Pedig nagyszerű alkalom lett volna a st-louisi kiállítás arra, hogy a francia iparművészet kiaknázza és biztosítsa az amerikai piacot. A német házból ugyanis, mint tudjuk, hivatalosan kizárták a fiatalabb generációt (rekte szecessziót) s annak folytán a gall művészet versenytárs nélkül biztosíthatta volna első rangját.

Az angolok pavillonjukban szintén csak régi bútorok új másolatait állították ki. Modern ízlést náluk épp úgy nem lehet látni, mint a német pavillonban. Az angolokban különben ez a praktikus érzékből is folyik: amit egyszer jónak ismertek fel, azon nem igen akarnak változtatni.

A belgák három régi szobájuk mellett három újat is mutatnak be, de egyik irányban sem érdemelnek valamely megkülönböztetendő figyelmet. A japánok, akik Párisban oly pompás művészetet fejtettek ki, ezúttal a kinaiakkal együtt csak vásári holmik tömegét pakolták elő. Az olaszok Torinoból elhozták a kupolás-csarnok gondolatát, de épp oly üresen hat a nagy terük, mint Rómában a Pantheon. Már a hollandusok kis házában sok igazi szépségre lehet bukkanni. Ó-hollandi szobájuk megfelelő felszerelésével és delfti edényeivel kedvesen hat. A modern részükben azonban szintén úgy tünnek fel, mintha az amerikai exportra kiselejtezett tárgyakat gyűjtötték volna egybe.

Az összes nemzetek pavillonjai közül egyedül az osztrákoké kelt osztatlan érdeklődést. Építője Baumann. Azok a művészek pedig, akik belsejét megtöltötték, csaknem kivétel nélkül a legelőkelőbb osztrák erőkből vannak összeválogatva. A csehek és lengyelek külön-külön termekben állítottak ki. A cseheknek, speciálisan pedig a prágai iparművészeti iskolának, sikerült a legszélesebb körök elismerését kivívni. De a bécsiek sem hagyják magukat. A szecesszió-szövetkezet, a Hagen-szövetkezet oly harmonikus hatást tud kelteni, mint a minőre csak olyanok képesek, akik már sokat dolgoztak együtt. Úgy hogy föltétlen az osztrákokat illetné meg a modern iparművészet terén a dicsőség pálmája, ha a németek külön a pavillonjuktól a Varied Industries címe alatt nem mutatnák azt be, hogy modern irányban az ő művészeik is mit tudnak.

Először is olyan ügyes helyet választottak maguknak a Varied Industries csarnokában, hogy mindenki őket kénytelen először észre venni. És művészgárdájuk (Bruno Möhring, Peter Behrens, Läuger, Pankok, Bruno Paul, Kreis, Gaul, Dülfer (zeneterem), Olbrich stb. stb.) gondoskodott róla, hogy az általuk berendezett 59 helyiség szenzációsan új, lekötően művészi és gondolatkeltően praktikus előnyöket tüntessen fel. Az amerikaiaknak ezek tetszettek legjobban. Hatásuknak a titka pedig az, hogy nem Amerika számára, hanem a maguk ízlésüknek dolgoztak.

Ugyanez az individuális jegy tűnik fel a magyar kiállításon is. Székely Sámuel a Budapesti Hirlap aug. 1. számában azt írja St-Louisból, hogy a Horti által tervezett installáció, u. n. Székely Udvarház, tornyait már meg akarták venni, még mielőtt elkészült volna az egész épület. S tetszésre is csak azok az iparművészeti tárgyak számíthatnak, amelyek nem csatlakozva egy külföldi irányhoz sem, eredetiségükkel együtt magyaros zamatot sugároznak. Szóval nemzeti sajátságaink mindenütt megbecsültetnek. Méltán büszkék lehetünk e tekintetben a mi művészeinkre és műiparosainkra.

Magyar Iparművészet
1904. 176

nőket neveljen. A kik innént kikerülnek, azt a mit itt tanultak, pompásan értékesíthetik otthon. A rajzzal való megismerkedés, a vonal birodalmába való bekukkantás a rá fordított időt bő élvezettel kárpótolja, nemes időtöltéssé lesz. És közvetlenül értékre váltható a női kézimunkánál, vagy más, az otthon falai közt készíthető apró-holmiknál, csecsebecséknél. A kinek van talentuma, azzal a tudással, mit innét magával visz, már egzisztenciális útra is léphet, s megvan az alapja, hogy továbbképezze magát, iparművésznővé. Mihelyt az iparművészeti iskola kapui kitárulnak, hogy befogadják a nőket, — a fővárosi iparrajziskola azért nem válik ezen a téren fölöslegessé, s hivatása nem szünik meg. A miképen évenkint bizonyos fiunövendék-masszát szállit az iparművészeti iskolának, igy a nő-növendékek egy része is át fog lépni a magasabb képzés helyére, az iparművészeti iskolába. Azt mondhatni, hogy ez a fővárosi iparrajziskola jó előkészítő műhelye az iparművészeti iskolának. A kellő készültséggel nem birókat felszereli és ellátja, hogy beléphessenek oda, ahol az érvényesülés nyitja már nemcsak a pálya iránti kedv s a tanulmányokra fordított szorgalom, hanem a talentum, az első sorban művészi talentum. A magyar iparművésznők képzése tehát két iskola vállán nyugszik. Az egyik, a fővárosi iparrajziskola, kezdi a sort, de bizonyos befejezettséghez, a készültséget bizonyító stádiumhoz eljuttat mindenkit. A kit magasabb ambiciók hevítenek, a ki tervelő művészszé akar válni, az az iparművészeti iskola falai közt keresné az előrébbjuttató utat.

Most már csak az kell, hogy az út megnyiljék és benépesedjen felfelé törtető talentumokkal. A kik most minden áron „képeket“ akarnak festeni, csendéleteket, hangulatba eresztett tájképeket s csak úgy félvállról nézik az iparművészeti holmit, azok egy jó része talán ide terelődnék. Ahol az élet színjátéka lejátszódik, az otthon, az utca, a közforgalom helyeinek megszépitése, az ipari formák finomítása, a gép munkájának megnemesítése csak most van igazi kezdőfélben. Az iparművészet annyira hozzá van nőve a lüktető élethez, problémái, megoldandó feladatai olyan tág helyeken mozognak, hogy a legjelesebb invencióju tehetségeknek is erőmérkőzésül szolgál. Merev határfalai ledőltek, dekorativ sarkaival erősen belekapcsolódik a Grands Arts birodalmába, s igy a grafikusoknak is elég témát nyujt. A legtüzesebb becsvágy is kielégitést nyerhet itt. És ha vesszük, hogy a nő a tüzhely kultuszában, az otthon tiszta poézisében nevelkedett ősi idők óta, egyszersmind elismerhetjük, hogy erre: az otthon négy falának szépitésére a nő a maga talentumával szinte rászületett. Az iparművészet egyik nagy célja, hogy művészetet hintsen a lakásba, ha csak egy sugárnyit is. Jöjjenek a nők is és legyenek e téren munkások, melyek még a bölcs tolsztoji orákulum sem mondhatja, hogy nincsenek szociális és emberszerető szempontjai.

Dömötör István.

VALAMI A ST-LOUISI KIÁLLÍTÁSRÓL.

FOLYÓIRATUNK LEGKÖZELEBBI számában — föltéve, hogy a nekünk megigért cikket és képeket St-Louisból jókor megkapjuk — szövegben és képben bő ismertetését fogjuk nyújtani az amerikai kiállításnak. Addig is azonban áldozzunk az aktuálitásnak és a külföldi folyóiratokon át vessünk rá egy futó pillantást.

A st-louisi kiállításról már több helyen láttak napvilágot ismertetések, de inkább csak leiró hangon. A német művészeti szaklapoké az elsőség, hogy összegezni próbálják az eredményeket és tanulságokat iparművészeti szempontból is. Természetesen a nemzeti elfogultságtól ezek

tartozik a szatmári miseruha a stólával és manipulussal, míg apáca-zárdáink által bemutatott tárgyak avval tüntek ki, hogy legjobban voltak konzerválva és restaurálva.

A PORCELLÁN-KIÁLLÍTÁS BÉCSBEN már nem egy kor, hanem egy gyár történeti anyagát ölelte fel. Ez a gyár az „Alt-Wien“ — az ó-bécsi gyár, amelynek termékei a gyár alapításától, 1717-től, kezdve 1864-ben történt feloszlatásáig a legkiválóbb példányokban voltak bemutatva. Miután e kiállítás kapcsán egy tudományos megbízhatósággal szerkesztett mű fog megjelenni, ahol az eredmények világosan összegezve lesznek, ezúttal a kiállított anyag bővebb ismertetésébe nem bocsájtkozunk, majd megtesszük azt a nevezett munka vétele után.

Csupán arra akarunk kitérni, hogy ez a bécsi kiállítás sem esett meg magyar kiállítók nélkül. Esterházy Miklós herceg Kismartonról és Eszterházáról 57 darabot, Esterházy Sándor gróf Marczaltőről 15, Erdődy-Miggazzy Irma grófnő Galgóczról 2, a budapesti Iparművészeti Múzeum 11, a József Műegyetem 38, Strasser Zelma Budapestről 14, Zichy Nándor gróf 11, Thury Paula és Esterházy Irma 1—1, Szentgyörgyi Jenny és Majthényi-Bittó bárónő 3—3, Győry Árpád Nádudvarról 1, a pozsonyi Városi Múzeum 1 és Mailáth György gróf Zavárról 6 darabot állított ki.

Csodálatos jelenség, hogy a bécsi kiállításra olyan magyarok is kaphatók, akik magyarországi kiállítások iránt nemcsak hogy érdeklődést nem mutatnak, de semmi árért sem adják kölcsön műtárgyaikat.

A MILANÓI KIÁLLÍTÁS, melyet eredetileg 1905-re terveztek, csak 1906-ban jön létre. A Simplon-alagút ugyanis, a hátra lévő sok időt igénylő munka miatt, jövőre még nem nyílhat meg, már pedig a kiállítást evvel okvetlen össze akarják kapcsolni, így marad az egész 1906-ra. A bizottság azonban már most megkezdte előkészítő munkálkodását s mint az olasz lapok írják, eddig is 151,000 lírát költött a kiállítás beharangozására.

Ugyancsak 1906-ra DREZDAI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS is készül. A német iparművészeti egyesületek braunschweigi gyűlésén ezt már be is jelentette Karl Gross drezdai szobrász. Állam és a város már kilátásba helyezték anyagi segítségüket. Helyül e célra a drezdai kiállítási csarnok és park van kijelölve.

A HÁBORÚ HATÁSA AZ OROSZ MEG A JAPÁN IPARMŰVÉSZETRE nem egyforma. Hogy a fegyverek zaja a legtöbb esetben nem kedvez a művészeteknek, arra most a jól induló orosz művészet és iparművészet a legvilágosabb példa. Megrendelés úgyszólván sehol sincs, minden pénzt lekötött a hadakozás. Március 21-én az összes kiállításokat becsukták. Látogató úgysem lett volna elegendő. Az ékszerek kiállítását alig nézte meg valaki, ez évben a császári művészegyesület csarnokában csak 13,500 ember fordult meg, tavaly több mint 22 ezer. Még silányabb azonban a vásárlások statisztikája, az idén összesen 31 kép kelt el.

Másrészről azonban a japánok művészeti alkotásai kapósabbak lettek a háborús alkalommal rájok irányuló figyelemnél fogva. A teaárusok, optikusok és papirkereskedők mind japán holmit árulnak. A Gillot-gyűjtemény Párisban úgyszólván aranyért kelt el. Pedig ez nem is olyan értékes gyűjtemény, mint aminő Hayashi-é volt, melyet két évvel ezelőtt árvereztek el ugyancsak Párisban. Műtárgyai azonban az európai piacon még mindig számottevők. Különösen jól vannak képviselve benne a régi japáni fametszetek: Maronobu-tól Kiyonaga-ig, sőt még újabb XIX. századi sokszorosító mesterektől is kiváló lapokat tartalmaz a Gillot-gyűjtemény. Az árverés alkalmából díszes szakszerű katalogus is jelent meg róla Bing tollából.

A hamburgi múzeum pedig egy nagyszabású „KELETÁZSIAI“ KIÁLLÍTÁS keretében olyan gazdag anyagát mutatja be a japán művészetnek, a minő eddig még Európában sehol sem volt látható. Csak a lakkmunkák csoportja meghaladja a 600 darabszámot, azon kívül van még fém-, agyagipari és textil-csoport is. A japánoké mellett van még kinai és koreai osztály is.

ST.-LOUISI VILÁGKIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA. Április hó 30-án nyitotta meg *Roosevelt*, az Egyesült-Államok elnöke a st.-louisi kiállítást. A megnyitás akként történt, hogy az elnök Washingtonban megnyomta egy villamos vezeték gombját, mire megindították a kiállítás gépeit és kibontották a zászlókat. Mikor *Roosevelt* elnök jelt adott a kiállítás megnyitására, köszönetet mondott a külföldi államok jelenlévő képviselőinek a kiállításon való részvételükért és utalt arra a nagyszerű fejlődésre, mely az Atlanti Oceán partjain lévő kis állami egyesülést egy földrésztől uralt nemzetté tette. A kiállítás

Magyar Iparművészet
1904. 140-41 a St. Louisi

nyílt a sohanemlátott arányú univerzális kiállítás; máshol meg szakszerű különválasztással virágokat, porcellánokat, csipkéket, egyházi ruhákat stb. mutatnak be a legtanulságosabb csoportosításban. Természetesen amellett az iparművészet felvonul a gócpontokon a maga rendes tavaszi tárlatán is. Soha ilyen bőség a látnivalókban.

A tavaszi kiállítások legigazabbika azért mégis a kertészeti kiállítás. A DÜSSELDORFI VIRAGOK TÁRLATA iparművészeti szempontból is nagyfontosságú, azonkívül minden e nemű kiállítást felülmúl arányaiban és ötletességében. A kiállítás május 15-től október 20-ig tart. Nemcsak virágok és növények szerepelnek ott, hanem a fősúly azoknak az alkalmazására van helyezve, teret ád a tervezőművészek találékonyságának s ezzel a művészi ipar köréhez csatolja a kertészetet. Városok szerint jelennek meg a kiállítók s vállvetve oldanak meg egy-egy feladatot. Így a berliniek egy virágos díszű mennyegzős házat állítotttak ki, az ebédlőben, a szalonban a lakodalmi alkalomnak megfelelő virágpompa díszlik. Eredeti a hamburgiaké is: egy díva ünneplésére felvirágzott lakás. A kölniek a császári pár fogadására szolgáló virágpavillont csináltak, amelyben nagy terített asztal mellett készen állanak a felségeknek átnyujtandó csokrok is. Van aztán táncterem kotillionhoz szükséges díszszel, virágkorzó (csolnak, kocsi, automobil stbből összeállítva), temetési pompa és minden más elképzelhető, ahol csak virágot lehet alkalmazni .... Összesen 64 feladat, amelyek jutalmazására több mint 200 ezer márka díj szolgál.

PÁRISBAN CSIPKE- ÉS HIMZÉSKIÁLLÍTÁS nyílott meg májusban, helyszíne a Galliera-múzeum. Évek óta nem volt kiállítás a francia fővárosban, amely iránt akkora érdeklődést mutatott volna a közönség, mint ez iránt. Természetesen a — hölgyközönség. Már a megnyitás napján valóságos tolongás volt a termekben, mintha — ezt egy párisi lap írja — ékszereket licitáltak volna. Három osztálya van a csipkekiállításnak: a gyárosoké, a művészeké és a csipkegyűjtőké. A leggazdagabb az első, a legérdekesebb természetesen a harmadik. Ennek az osztálynak, de az egész kiállításnak is a legszebb darabja a Vatikánból való, egy csipkekaring, amelyet Bayeux hölgyei ajándékoztak 1887-ben XIII. Leó pápának. Kincset ér Eugénia császárné egy csipkeruhája is. Több mennyasszonyi fátyol közül kiemelendő Amália portugál királyné és Boni de Castellane grófné mennyasszonyi fátyola. A kiállítás tanulsága pedig az, hogy a kézzel csinált csipkével a gyárban készült nem versenyezhetik, a gép ebben a mesterségben olyan szépet, finomat alkalmasint sohasem fog produkálni, mint az ember keze.

PARAMENTEN-AUSSTELLUNG cím alatt a bécsiek összegyűjtötték a Mária Terézia korabeli egyházi ruhákat. A XVIII. század ez idején Ausztriában már virágzó selyemgyárak voltak s az uralkodónő minden igyekezete arra irányult, hogy a legfinomabb szövetekben se szoruljon országa idegenre. Maga az udvar járt elő jó példával, otthon készült szövetekből csináltatta ruháit. Természetesen ez a textilipari fellendülés érezhető nyomokat hagyott az egyházi felszereléseken is. Annál is inkább, mert régi szokáshoz híven a misemondó ruhák egy része épp az uralkodóház tagjainak öltözékeiből készült. A koronázási köpenyeket, szoknyákat stb. átszabták pluvialénak, dalmatikának vagy kazulának. Új formájában hímzéssel rakták meg vagy a hímzést is kinyírták különféle ruhákból és úgy varrták rá a szövetre. A kiállított nehéz selyemalapú szövetmustrák, a rá alkalmazott hímzett és paszomántos díszek ornamentikája a barok egy korcsosodása, amelyet újabban szeretnek Habsburg-barok névvel illetni. Úgy hogy e bécsi kiállítás nemcsak művelődés-történeti becscsel bír, de a művészeti szétágazás egy jellegzetes irányát tárja fel.

Magyar kiállítók is szép számmal vonultak fel régi egyházi ruhákkal, talán csak az esztergomi főszékesegyház maradt el azok közül, ahol sok értékes Mária Terézia korabeli öltönyöket őriznek. Legtöbbet (7 misemondóruhát) a székesfejérvári székesegyház küldött be, a kalocsai székesegyház 5, a szepesi 1, a győri 1, a szatmári 1, az ungvári 1, a gyulafehérvári 1, a pannonhalmi főapátság 1, a pozsonyi dóm 1, a fogarasi katonai várkápolna 5, a biai templom 1, a csepeli templom 1, a lorettoi templom 1, a csepini 2, Pálffy Miklós herceg 1, a pozsonyi Orsolya-zárda 3, az u. o. Notre Dame zárda 2, az u. o. Erzsébetapácák 1, a nagyszebeni Orsolya-zárda 2 tárgygyal van képviselve. A munkácsi görög katholikus püspökség pásztorbot, mellkereszt, szenteltvízhintő, emofor, dalmatika, mandias, mitra, kamilanchion és mosdóeszközökből álló felszerelést állított ki. Az egész kiállítás legszebb tárgyai közé

szem előtt fogja tartani azt a haladást, melyet az összes nemzetek a mult évszázadban tettek. A követek és egyéb jelenlévő személyiségek üdvözölték az elnököt a kiállítás megnyitása alkalmából és táviratilag üdvözölték a st.-louisi megbizottakat. Magyarországot a megnyitásnál *Szögyény* György kormánybiztos és *Horti* Pál, a magyar csoport tervezője és rendezője képviselték.

*

A St.-Louisból érkezett hírek szerint a kiállítás a megnyitás napjára nem készült el, úgy hogy egyes csoportok, különösen külföldiek kiállításai még a rendezés kezdetén voltak. A magyar csoport, bár a küldemények idejére megérkeztek, szintén pár heti késedelemmel készül el, aminek okát első sorban a hírlapokban is említett abnormis időjárásban kell keresnünk, amely az építkezéseket az egész kiállítás területén megakasztotta.

E sorok írásakor az Iparművészeti Társulat még nem kapott hivatalos jelentést a magyar csoportról, de a kormánybiztossal folytatott táviratváltásokból következtethető, hogy a munka serényen folyik s a magyar csoport alighanem már készen is van. A látogatók zöme amúgyis csak június hóra várható, amikor az időjárás a legkedvezőbb szokott lenni. Amerikában élő hazánkfiai egyébként a legélénkebb figyelemmel kisérik a magyar kiállítást és lapjainkban egymásután jelennek meg erről érdekes tudósítások.

*

Mint értesülünk, a német szecesszionisták és utánuk a bécsiek is visszaléptek a st.-louisi kiállításon való részvételről. Állítólag a minisztérium beavatkozott terveikbe s ezt vették zokon.

PIERRE ROCHE francia szobrászművész a modern dekoratív szobrászatban nyitott új csapást. Gypsographie-nak nevezi eljárását, mely nem sokban különbözik a stucco-eljárástól technikailag. Vele azonban a szobrászat keretén belől oly festészeti hatást ér el, amely szorosan a modern törekvésekhez csatolja a díszítő szobrászatot. Olyan plasztika ez, mely inkább csak rajz, a rajzot azonban kiemelkedő vonalak folytán létrejövő világítási effektusok állítják elő. A rajz jellegéhez tartozik az is, hogy mindig teljes akciót, mozgást ábrázol. A kerámia terén is sok érdekes alkotást hozott létre Pierre Roche. Szövetkezett Bigot-val és csempéket, szupraportákat, síremlékeket, vázákat, építészeti részleteket készítettek együtt nagy tűzben égetett kerámiából. Roche előszeretettel alkalmazza az emberi formákat egy kissé rodinesque-módon, de sok tanulsággal szolgál az anyag változatos felhasználására, művei közül erre a legkiválóbb példát képezi Loïe Fuller párisi szinházának kapubejárata.

EGHALTAK: Hellmuth Eckmann, a Simplicissimus szerkesztője. Heinrich Walter, nürnbergi rézmetsző.

SZAKIRODALOM.

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETI EMLÉKEI AZ 1896-IK ÉVI EZREDÉVES KIÁLLÍTÁSON. II. rész. Szerkeszti: *Szalay Imre.* Budapest—Bécs. Gerlach Márton és Társa 1904, 4° 272 l. — Henszlmann, Ipolyi és Rómer korszakos működése óta művészettörténelmi irodalmunk alig haladt pár lépésnyivel előbbre. Ha fölfogásunk a hazai művészet multjáról mégis nagyban különbözik az érdemes uttörőkétől, ennek oka főleg abban rejlik, hogy művészetünk emlékei az utolsó két-három évtized folyamán a történelmi színű kiállításokon egyre nagyobb számmal s mind jelentősebb példányokban kerültek közszemlére. E kiállítások mind annak voltak bizonyságai, hogy a kutatás nálunk Henszlmann és jeles társai működése után sem szünetelt, csak jellege változott meg. Míg műtörténelmünk úttörői nem késtek kutatásaik eredményét irodalmi formában közzé tenni, addig a kiállítások érdekében buvárkodó tudósaink megelégedtek azzal, hogy az általuk gyűjtött anyagot a szakembereknek hozzáférhetővé tették. Messzire vezetne, ha azt kutatnók, miért maradt el nem egy ilynemű kiállításunk anyagának a tüzetes földolgozása, miért nem áll arányban az anyaggyűjtéssel, ennek publikálása. Csak egyet említünk föl e körülmény számtalan okai közül s ez az, hogy maga a kutatás sem folyik nálunk rendszeresen, s bár rátermett, hivatott erők nélkül nem szűkölködünk, tudományos életünk, hivatalos világunk berendezése olyan, hogy minden tagjának idejét szétforgácsolja, úgy hogy egyetlen nagyszá-

bású föladat megoldására csak vajmi kevesen fordíthatják tehetségüket. Ez a fő oka annak, hogy nagyobb szabású tudományos vállalatok nálunk csak nagy nehezen létesülnek s akik intézésükre vállalkoznak, hamar belefáradnak ebbe, mint Czobor Béla is, e nem régiben elhunyt kiváló műtörténetirónk, aki a Magyarország Történelmi Emlékei című díszmű első részét szerkesztette, de még mielőtt a betegség megtámadta volna, visszalépett a vállalattól. Csak olyan erős szervező talentumnak, mint aminő Szalay Imre, vált lehetségessé, hogy e szép mű végre várva várt befejezéséhez jutott. Nagyrészt új munkatársakkal, de az első kötet beosztását és irányát követve, öntötte formába a második kötet anyagát. S ha az egyes szerzők fölfogásában a dolog természeténél fogva nyilvánul is eltérés, a két kötet beosztásával, tartalmával s a cikkeit vezérlő szellemével úgy illeszkedik egymáshoz, mintha egy ember alkotása volna. Tudjuk, hogy a más intencióihoz való ragaszkodás nem csekély önmegtagadással jár s ez önmegtagadás náluk nem épen fölkapott erény. Szalay Imre ugyancsak elismerésre méltó módon hű maradt Czobor tervéhez s az ennek tárgykörét folytató irókat is úgy tudta megválogatni, hogy bizonyára az ő részéről éri a legnagyobb dicséret, ha ez időnek előtte elhunyt tudósunk megéri a második kötet megjelenését.

A millenáris kiállítás emlékét megörökítő díszmű második részében Radisics Jenő, Mihalik József, Varjú Elemér és Gerecze Péter dolgozatai bírnak ránk nézve a legtöbb érdekkel. Valamennyi-

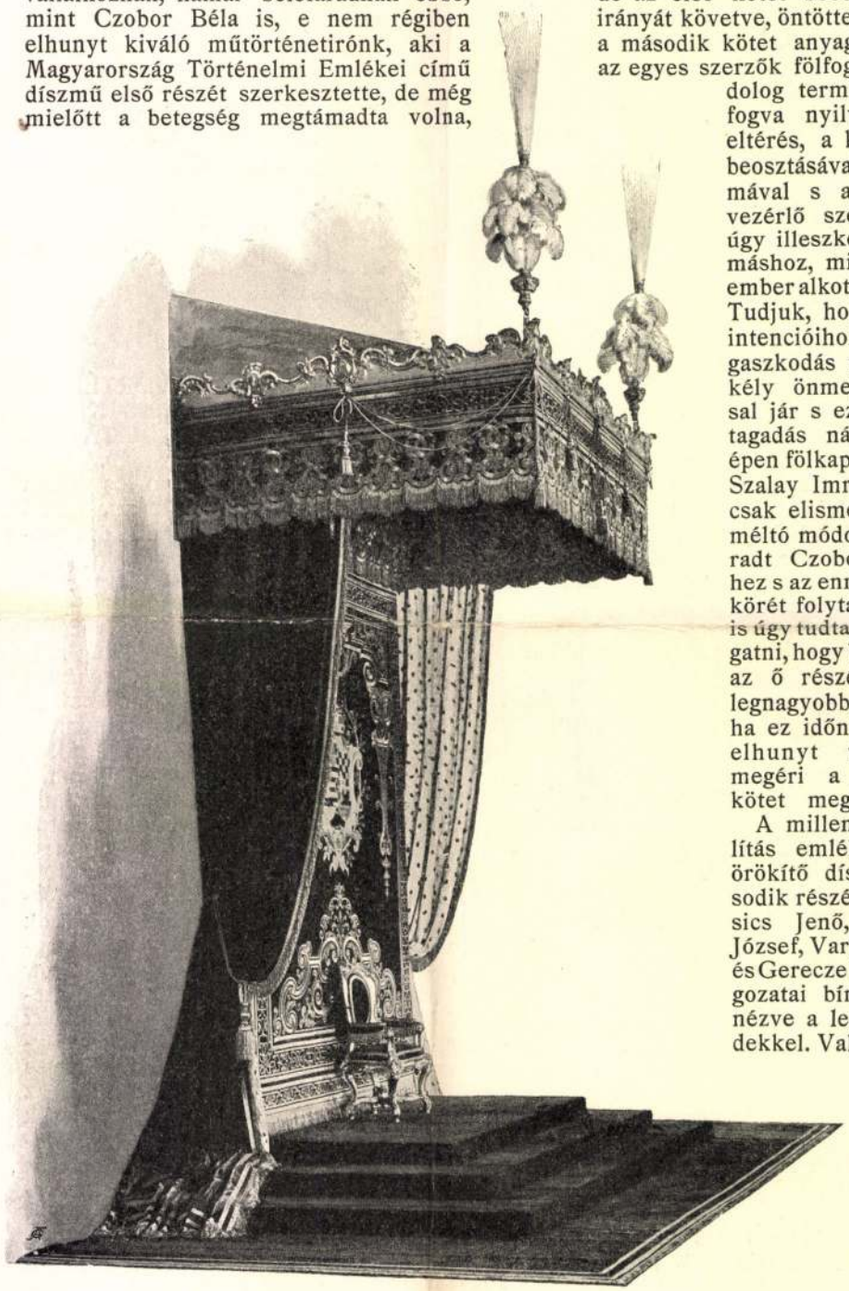

Szemelvény Magyarország történeti emlékei az ezredéves kiállításon c. műből.

A MAGYAR KIRÁLY TRÓNJA A BUDAI KIRÁLYI PALOTÁBAN.

PÁLMATARTÓ.
TERVEZTE
HORTI PÁL.

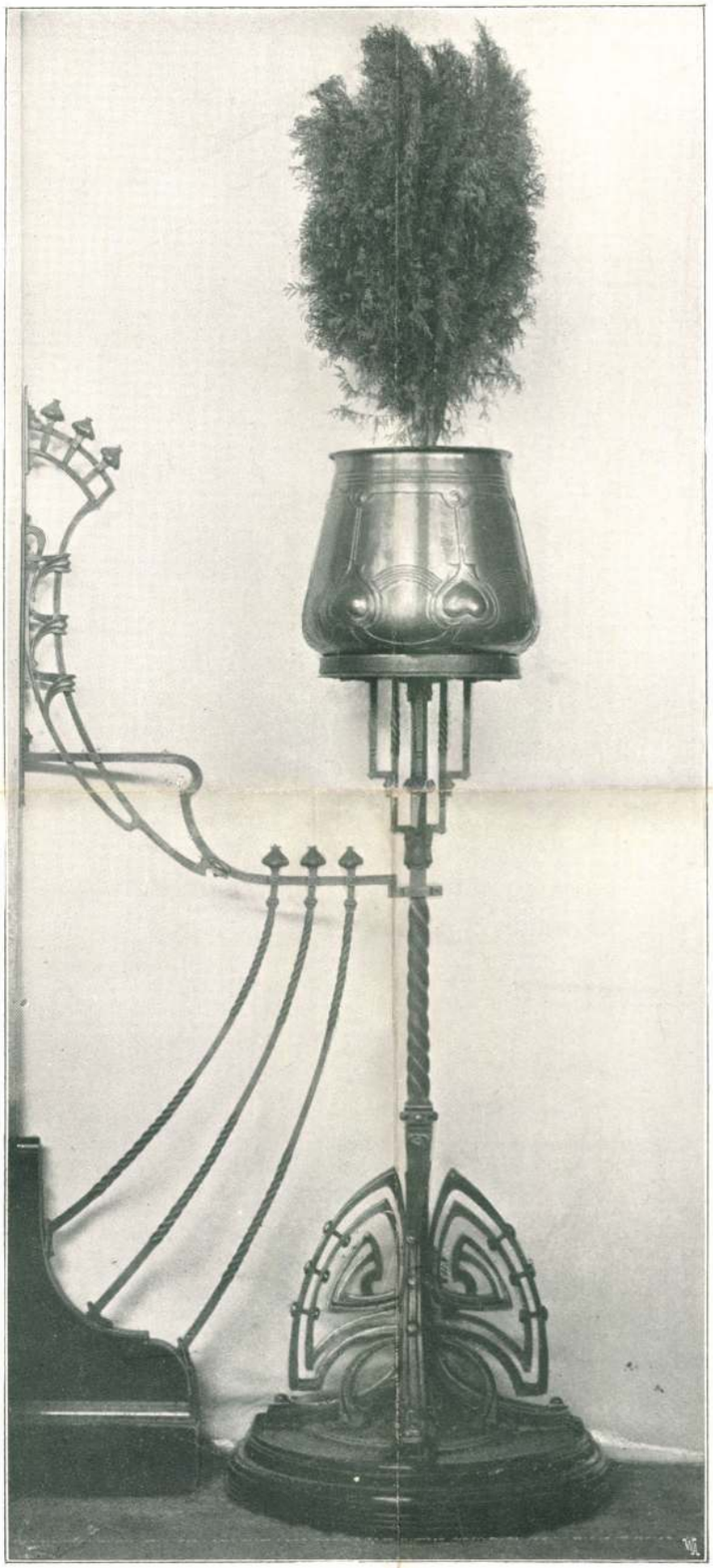

A VÁZÁT RÉZBŐL
DOMBORÍTOTTA
JANCSURÁK GUSZTÁV,
AZ ÁLLVÁNYT
VASBÓL
KOVÁCSOLTA
FORREIDER ÉS
SCHILLER.

Torinói kiállítás.

193

SZALONSZEKRÉNY
VERT FÉMDÍSZÍTÉSSEL.
TERVEZTE
FERDINANDY J. ÉS TÉGLÁS F.
KÉSZÜLT
A KOLOZSVÁRI ÁLLAMI
IPARI SZAKISKOLA
MŰHELYÉBEN.

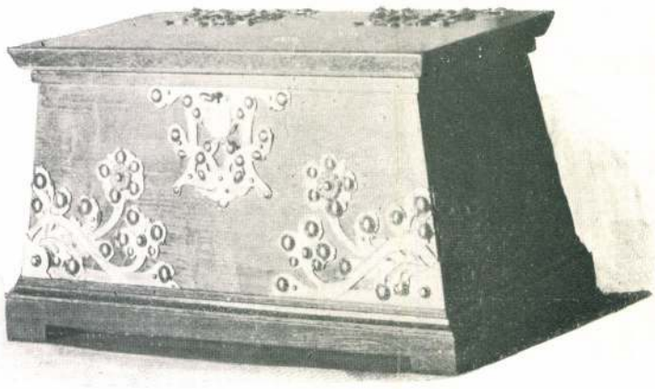

ÉKSZERDOBOZ ÉS GYERTYATARTÓ.
TERVEZTE JANKÓ GYULA, ARAD.
AZ ÁLLAMI SZAKISKOLÁK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

EBÉDLŐ.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÍTETTE MAHUNKA IMRE, BUDAPEST.

Torinói kiállítás.

Magyar Iparművészet
1902. 191 lap

SZALONRÉSZLET.
TERVEZTE P. PANKOK.
KÉSZÍTETTE A VEREINIGTE WERKSTÄTTEN, MÜNCHEN.

Torinói kiállítás.

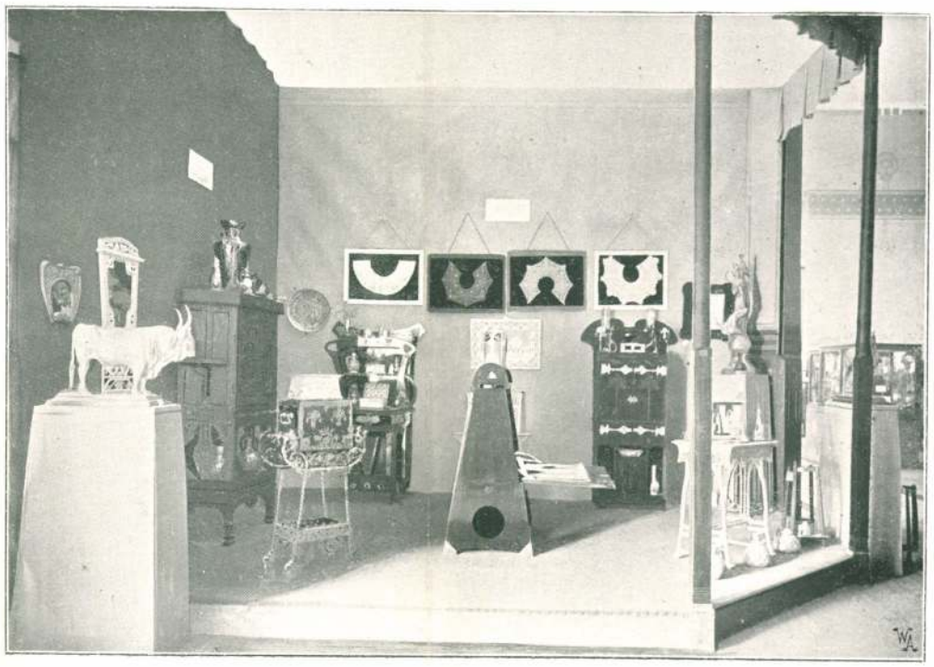

AZ ÁLLAMI IPARI SZAKISKOLÁK
CSOPORTJA.

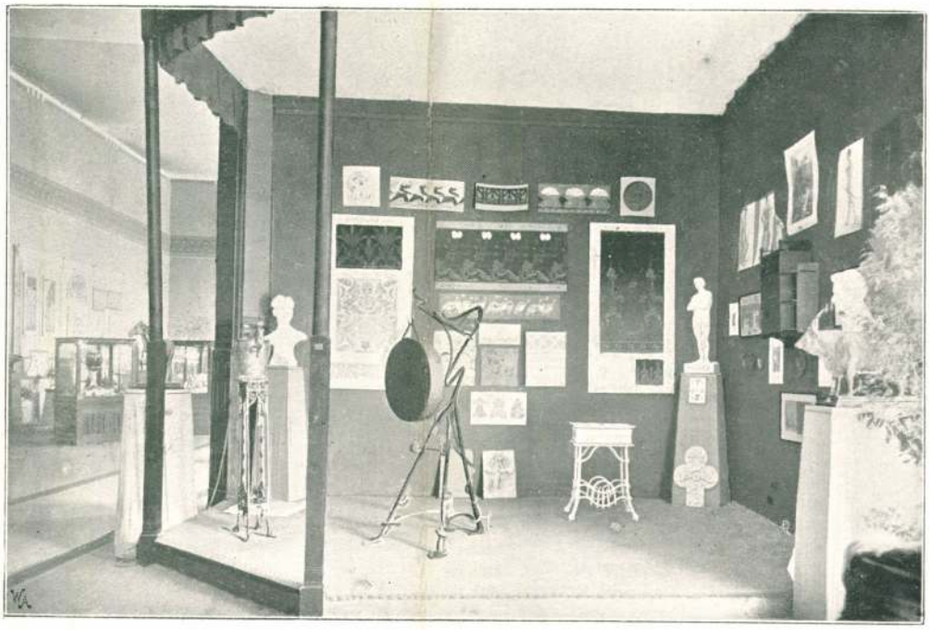

AZ ORSZ. M. K. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA
CSOPORTJA.

A MAGYAR OSZTÁLY
BAL SZÁRNYA.

A MAGYAR CSOPORT
DÍSZKAPUJA.

TERVEZTE HORTI PÁL.

Torinói kiállítás.

Magyar Iparművészet
1902.
189 kép

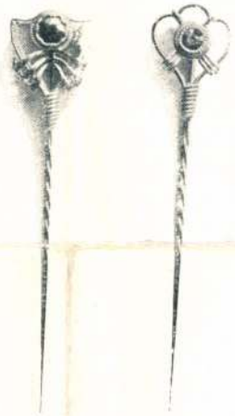

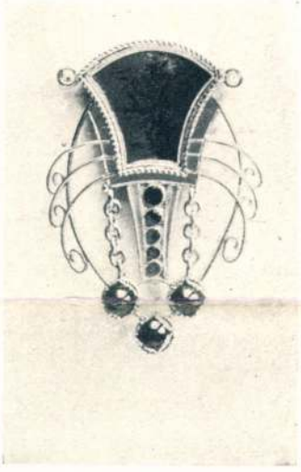

HIBJÁN-HORTI: ZOMÁNCOS ÉKSZEREK.

Turini kiállitás.

HIBJÁN-HORTI: ZOMÁNCOS ÉKSZEREK.

Turini kiállitás.

Magyar Iparművészet
1902 — 103-4 képek

társulat címére, az Országos Iparművészeti Múzeumba küldjék.

Helypénzt nem szed a társulat, hanem csupán a tényleg eladott, vagy a kiállításon megrendelt tárgyak eladási ára után számított 5%-ot von le bazárjutalék címen. Az esetleges biztosítás költségei azonban a kiállítót terhelik.

Mindezek után bizalommal fordulunk tervező művészeinkhez és művészi iparosainkhoz azzal a kéréssel, hogy kiállításunkon résztvegyenek, s az erre való szándékukat társulatunk titkári hivatalánál bejelentsék.

Hazafias üdvözlettel a rendező bizottság: *Alpár* Ignác, *Béla* Henrik, *Faragó* Ödön, *Györgyi* Kálmán, *Horti* Pál, *Kriesch* Aladár, *Pap* Henrik.

Budapest, 1901. június havában.

Fazekasiparunk támogatása.

A kereskedelemügyi miniszter a Magyar Iparművészeti Társulatnak a hazai fazekasipar támogatása érdekében hozzáintézett felterjesztésére leirattal válaszolt, melyben azt mondja, hogy a mennyiben azt látja, hogy helyenkint a régi tradición alapuló és nemzeti jeleggel biró diszítési módoknak fentartása, sőt fejlesztése, a keresetforrás fokozása és a nagyobb anyagi haszon biztosítása érdekében kivánatos, készségesen támogatja a rendelkezésre álló eszközök keretében a vázolt cél előmozdítására szolgáló törekvéseket. Ezek alapján megbizta *Horti* Pál tanárt, hogy Vasvármegye déli részein, esetleg Somogyvármegyében, *Gróh* István tanárt pedig, hogy a Sajó és Murány völgyében a nyár folyamán a helyenkint dívó tehnikák alapján egyes kiválóbb fazekasiparosokat vagy háziiparosokat, tetszetős, tökéletesebb formák készítésére, ízléses ékítmények alkalmazására tanítsanak és őket e célból megfelelő tervrajzokkal lássák el. Megbizza továbbá nevezett tanárokat, hogy egyenkint egyelőre 20—20 edénytervet, lehetőleg a helyi diszítő motivumok felhasználásával akként készítsenek, hogy az egyes ékítmény-tipusoknak különböző alakú és rendeltetésű edényformákra való alkalmazása is szemlélhető legyen. E tervek alapján, az egyes fazekasok által, nevezett tanárok felügyelete alatt 10—10 edény volna készítendő. E tárgyak az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán, esetleg fennmaradó példányok pedig a M. Kir. Kereskedelmi Múzeumban értékesítés céljából kiállíttatnak. A mennyiben e kisérleti akció műipari fejlesztési tekintetből sikerrel járna, nem zárkózik el a miniszter attól, hogy a jövőben más vidékek bevonásával nagyobb körre terjeszsze ki e munkálatokat.

A szegeden, szeptember havában rendezendő kiállítás iránt mindenfelől oly nagy érdeklődés mutatkozik, hogy a kulturpalotának ama termei, a melyeket a kiállításra eredetileg kijelöltek, valószínüleg nem lesznek elegendők a kiállítás anyagának befogadására. Ezért a rendező bizottság tárgyalásokat folytat, hogy több helyet biztosítson a kiállítás részére. Érdekességét növelni fogja a kiállításnak Ő Felségének ama legkegyelmesebb elhatározása, hogy a birtokában levő magyar eredetű iparművészeti tárgyaknak színejavát átengedi a kiállításon való bemutatásra. Hasonlóképpen érdekes gyűjteményt enged át az Orsz. Iparművészeti Múzeum is, a mely újabb beszerzéseiből küld egy sorozatot.

A kiállítás alkalmából a társulat tizenkét darab összerakható nagy üvegszekrényt készíttetett, a melyeket jövőben a vidéki kiállításain használni fog.

Nagy nemzetközi iparművészeti kiállítás Turinban.

Jövő 1902. évi április—október hónapokban Turinban Ő Felsége az olasz királynak védnöksége alatt nemzetközi iparművészeti kiállítást rendeznek. Ez a kiállítás igen magas színvonalúnak igérkezik, mert minden tárgy művészi jury elé kerül, a mely annak elfogadása felett dönt. A kiállítás programmja szerint csupán abszolut becsü, eredeti művészi alkotások kerülhetnek a kiállításra, úgy, hogy a kiállításra való bocsátás kitüntetés számba megy. A régi stílusok utánzatai vagy variánsai, úgyszintén a művészi értéket nélkülöző ipari munkák eleve ki vannak zárva. Helypénzt nem fizetnek a kiállítók, csupán 10 frank beirási díjat, de a szállítási költségek (oda s vissza), a biztosítási, őrzési, stb. díjak őket terhelik.

Erre a kiállításra illetékes helyről meghivták Magyarországot is, s a vallás- és közoktatásügyi miniszter a M. Iparművészeti Társulatot bizta meg azzal, hogy a magyar művészeket, művészi iparosokat a kiállításra figyelmeztesse s a kiállításon való részvételre buzdítsa. E célból a társulat július hó 3-án értekezletet hivott össze, a melyen a jelenvoltak egyhangúlag kimondották, hogy Magyarországnak a

Magyar Iparművészet
1901. 191. l. 47

kiállításon való méltó szereplése igen kívánatos, továbbá, hogy a magyar iparművészet ne feldarabolt kisebb csoportokban, hanem egy harmonikusan összeállított egységes, kollektiv csoportban jelenjék meg, a melynek külső képe úgy állami önállóságunkat, mint pedig művészetünknek nemzeti jellegét szemmelláthatóan kifejezze. E szerint tehát a kiállításra küldendő tárgyakat egy egységes terv szerint kellene összeválogatni s a felállítást illetőleg a magyar csoportnak berendezését művészi vezetés mellett előkészíteni s végezni. A társulat elnöksége az értekezlet eredményét már felterjesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A kiállítás magyar csoportjának rendezésére vonatkozó részletesb javaslatot pedig, az ahhoz szükséges adatoknak beszerzése után fogja a miniszter elé terjeszteni.

AZ IDEI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSRA eddig oly nagy számban érkeztek a bejelentések, hogy az Iparművészeti Múzeum nagy csarnokának egész földszintje, beleértve az összes oldalfolyosókat, előreláthatóan nem lesz elegendő arra, hogy a kiállításra kerülő tárgyakat befogadja. Így tehát alighanem szükség lesz az emeleti helyiségek egy részére, a melyeknek átengedését az Iparművészeti Múzeum igazgatósága már kilátásba helyezte.

ÚJ TAGOK. F. ÉVI MÁJUS HÓ 20. óta e füzet megjelenéseig a következők léptek be a Magyar Iparművészeti Társulat rendes tagjainak sorába: *dr. Ary Pál* Budapest, *Benkő Kálmán* Budapest, *Bodor Aladár* Budapest, *dr. Bernády György* Maros-Vásárhely, *dr. Deutsch Ernő* Budapest, *Freud Gerzsonné* Budapest, *Habits Antal* Budapest, *Horváth Géza* Budapest, *dr. Horváth Jenő* Szegzárd, *Losonci Ipartestület* Losonc, *Miszlovits József* Újpest, *özv. Müller Lajosné és fiai* Újpest, *dr. Meller Simon* Budapest, *Melczer Nándor* Budapest, *Mátrai Zoltán* Budapest, *Markovits B.* Budapest, *dr. Nagy Károly* Kispest, *Révkomáromi ipartestület* Komárom, *Rozolofszky Ágoston* Budapest, *Singer és Wolfner* Budapest, *dr. Samassa Aurél* Budapest, *Schunda V. József* Budapest, *Telbisz Irma* Nákófalva, *Tötössy Béla* Pécs, *Valuska János* Budapest. Összesen *huszonöt* új tag.

MIRKOVSZKYNÉ
GREGUSS GIZELLA RAJZA.

HORTI PÁL SZEPTEMBER HÓ 29-én tartotta fölolvasását a szegedi városház dísztermében nagyszámú előkelő közönség előtt. A fölovasás címe *Szecesszio* s felöleli úgyszólván a modern iparművészet keletkezésének egész történetét. A nagyérdekű fölolvasást a közönség lelkesen megéljenezte.

MŰIPARUNK VIDÉKI KÖRÚTON címmel *Gelléri* Mór, a szegedi iparművészeti kiállítás megnyitása alkalmából érdekes cikket írt a M. H. szept. 8-diki számába, a melyből közöljük a következő részt:

A műipari törekvések nehezen törtek maguknak útat hazánkban az újabb időben. A régi századokból fönmaradt műremekek újabban inkább csak muzeális jelleggel bírtak. Az újabbkori iparfejlesztési mozgalmak legelején egészen elülről kellett kezdeni a műipar meghonosítását.

tanusított a műipar iránt, mert helyesen mondja ez irány egyik úttörője: az iparban a művészet az, a mi a testben a lélek. Ez teszi elevenné, széppé, értelmessé és céltudatossá. Az iparművészet az emberi műveltség szükségleteinek szülötte és egyszersmind kielégítője.

Nagy és nemes föladat, hogy az embereket, a fogyasztók nagy zömét arra neveljük, hogy szükségleti cikkeiket ne csak azért szerezzék be, hogy ezek a hétköznapi szolgálatot teljesítsék, hanem azért is, hogy általuk az ízlést nemesítsük, finomítsuk. A lakás művészi földiszítése, az otthon ízléses berendezése pedig nemcsak a szemet gyönyörködteti, hanem erkölcsi szempontból is fontos, a mennyiben az otthon való tartózkodást kellemessé, vonzóvá, marasztalóvá teszi és némileg útját állja a kávéházi és korcsmai élet oly nagymérvű terjedésének, a mint ez, sajnos, a mi székesfővárosunkban divatban van. Nem is csoda. A kis ember lakása szerény, kopott,

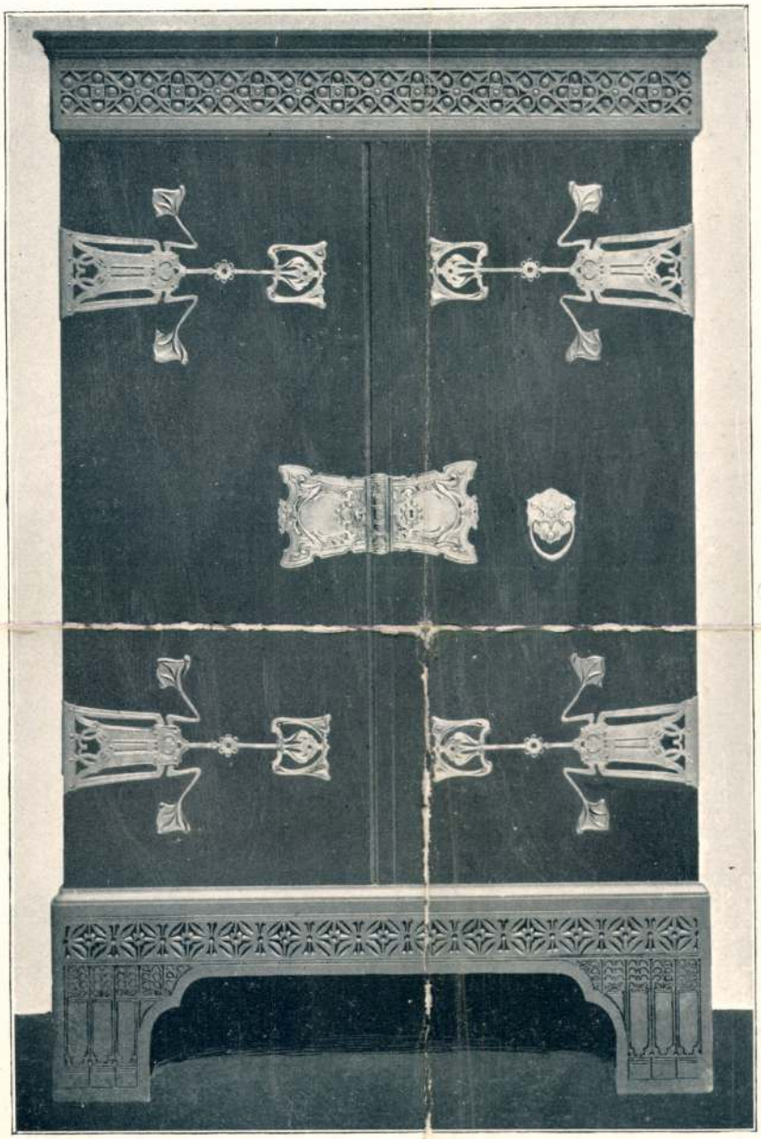

MŰTEREM SZEKRÉNY.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÍTETTE MELCZER NÁNDOR.
A RÉZ VERETEKET KOVÁCSOLTA LUDWIG EDE.

SZALON.
TERVEZTE
FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZÍTETTE
A BUTORCSARNOK
SZÖVETKEZET.

SZALONSZEKRÉNY.
TERVEZTE
FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZÍTETTE
BODON KÁROLY
ÉS FIA.

Magyar Iparmüvészet
1901. évf. 255. l kép
fordits. nincs cád.

színeknek száma a tervezőtől függ; kívánatos azonban a modern plakátokat jellemző egyszerű színkezelés.

A tervrajz ne legyen vázlatszerű, hanem teljesen kidolgozott és befejezett, úgy hogy az, elfogadása esetén, sokszorosítás céljából azonnal fölhasználható legyen.

3. A plakát művészi diszítésének kompoziciójában annak célja egyszerűen és megfelelően jusson kifejezésre. A kissé hosszú szöveg számára okvetlen annyi hely hagyassék, hogy az, megfelelő betűkkel nyomva, pár lépés messzeségről is olvasható legyen. A tervezeten azonban szükségtelen az egész szöveget kiirni; elég, ha az vázlatosan úgy van jelezve, hogy a betűk alakja és nagysága tisztán érthető legyen.

4. A pályázat biráló bizottsága a következő tagokból áll: *Gróf Keglevich* Gábor igazgatósági elnök. *Dr. Bartóky* József min. o.-tanácsos, kormánybiztos. *Dr. Fáy* Gyula, az orsz. gazd. munkás- és cselédsegélypénztár igazgatója. *Fittler* Kamill, építőművész. *Pap* Henrik festőművész. *Rauscher* Lajos műegyetemi tanár. *Ujváry* Ignác festőművész.

5. A legkiválóbb pályaművek jutalmazására három díj szolgál és pedig:

I. díj 400 (négyszáz) korona;
II. díj 150 (százötven) korona;
III. díj 100 (száz) korona.

A jutalmazott pályaművek a földmívelésügyi miniszterium tulajdonába mennek át, mely ezzel az illető tervezeteknek korlátlan sokszorosítási jogát is megkapja.

Hogy melyik díjazott pályamű használtassék föl plakátnak, annak eldöntését a miniszter úr ő nagyméltósága magának tartja fenn.

6. A pályadíjak csakis a pályázat föltételeinek és a jogos művészi igényeknek mindenben megfelelő műveknek itélhetők oda.

7. Pályázhatik minden magyar honpolgár.

8. A „Magyar Iparművészet“ a beérkezett pályaművek bármelyikét díjmentesen közölheti.

9. Valamennyi pályamű legalább 8 napig az Országos Iparművészeti Múzeumban kiállítandó.

10. A pályázat titkos. Ezért a pályaműveket jeligével kell ellátni és ugyanezzel a jeligével ellátott zárt borítékban küldendő be a mű szerzőjének a neve és lakása.

11. A terveket és a jeligés leveleket 1902. január hó 31-ik napjának déli 12 óráját kell beküldeni a Magyar Iparművészeti Társulat titkári hivatalába (Budapest, IX., Üllői-út 33—37).

12. A plakát szövege, amelynek számára a 3-ik pontban említett módon okvetlen a szükséges hely rezerválandó, a következő:

Az 1900. évi XVI. törvénycikk által alkotott s a m. kir. földmívelésügyi miniszter hatósága alatt álló

Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd-segélypénztár

rendes tagjainak a következő segélyeket biztosítja:

1. ha a segélypénztár tagja, tíz évi tagság után, *bármi okból* mindenkorra *munkaképtelenné* válik: *életfogytáig* kap *havonként* 10 korona segélyt;

2. ha a tag meghal, családja öt évi tagság után *200 korona;* tíz évi tagság után *250 korona;* tizenöt évi tagság után *270 korona* segélyt kap;

3. *hatvanöt éves* korában minden tag kap *100 koronát,* de azért minden más segélyre megmarad a joga;

4. baleset esetében a tag *ingyenes orvosi gyógykezelésben* részesíttetik, s ha a baleset miatt keresetképtelen lesz, hatvan napig naponként *egy koronát;* azontúl havonként 10 korona segélyt kap *mindaddig, míg föl nem épül;* ha pedig a baleset miatt a tag mindenkorra munkaképtelenné válik, — *élete fogytáig* kap *havonként* 10 koronát;

5. ha a tag *baleset* következtében meghal, családja *400 korona* segélyt kap.

A rendes tagok tagsági díja: *hetenként 20 fillér.*

Azoknak, a kik az 1., 2. és 3. pontban megjelölt segélyösszegeknek csak a felére akarják biztosítani magukat, a tagsági díja *hetenkint 11 fillér.*

Azok pedig, a kik csak a 4. és 5. pontban megjelölt segélyekre biztosítják magukat, *évenként csak* egy koronát fizetnek.

A segélypénztárnak tagja lehet: minden *gazdasági cseléd, munkás, napszámos,* s általában mindenki, a ki *gazdasággal* foglalkozik (tehát az is, a ki a maga földjén gazdálkodik, kertészkedik, vagy a ki haszonbérlő).

A ki tagja akar lenni ennek a segélypénztárnak: *jelentkezzék lakóhelyén a községi elöljáróságnál.*

A segélypénztár felől részletesebb magyarázatot ad minden községi elöljáróság.

Az igazgatóság annak, a ki levélben hozzá fordul, ingyen küld olyan köny-

része egyáltalán nem értette meg a modern oklevél lényegét.

Az oklevél nem pusztán díszítő elemek halmozása, de még kevésbé festményszerű alkotás. Valahová a modern színes grafika és a betűs szöveggel ellátott plakát közé kell a mai fejlemények nyomán elhelyeznünk; szobába való kép, mint a művészi sokszorosítás bármely más terméke és másrészt a betűk ornamentális elhelyezésének kívánalma a plakátra mutat, csakhogy nem az utca, hanem a szoba dimenziójához finomítva.

Ezen a pályázaton a festményszerű allegoriák divata hódít még, vagy, a kik tisztán ornamentikával oldják meg a feltételt, a vignetta- és keretszerű alkotás magaslatánál följebb nem igen emelkednek. Dicsérni való részletek vannak. Egyiknél meglep a képzelőerő gazdagsága („Ilona"), csakhogy azt az illusztrálásnál lehet méltóan értékesíteni; a másik egy gyaluforgács ügyes díszítőelemmé való alakításával kelti fel érdeklődésünket. Van néhány kiváló figurális rajz („Ipar és művészet") és sok a jó ornamentáló („Vadvirág", „Páfrány", „Turul", „Vázlat" stb.), a díszítő elemek kincsét azonban máshol talán szerencsésebben lehet kamatoztatni.

Két pályázó közelíti meg az oklevél lényegét a legjobban, 1. „Immartalitas", 2. „Államsegély" jeligéjű művek. Az első művészibb, de felfogását németes mintakép szelleme lengi át, az angyal s a munkás közt tartalmi összefüggés nincs, még kevesebb a szöveg és a kép közt. A második eredetibb, nem ment azonban a szilaj egyéniség túlzásaitól. A kettő közt célszerűbbnek és modernebbnek az utóbbit kell tartanunk. Tárgya az, a mint a magyar állam, a szent korona, melynek fényéből elhintődik néhány súgár az ipar világába is, a küzdelem tövises útja után a kiváló munkát az elismerés babérjával jutalmazza. *Cz.*

PÁLYÁZAT. A FÖLDMÍVELÉSügyi m. kir. miniszter úr ő Nagyméltósága a következő pályázatot hirdeti:

1. Terveztessék egy vasuti várótermekben, birói, jegyzői stb. hivatalos helyiségekben (tehát *belső* helyiségekben) kifüggesztendő művészi plakát, illetőleg annak természetes nagyságú színes tervrajza, amely az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár alább megadandó szabályzatának hirdetésére alkalmas legyen.

2. A plakát egyik oldalának hossza 1·00 méter, a másiké 0·70 méter és a kompozició a plakátnak akár álló, akár fekvő helyzetében tervezhető. Az alkalmazott

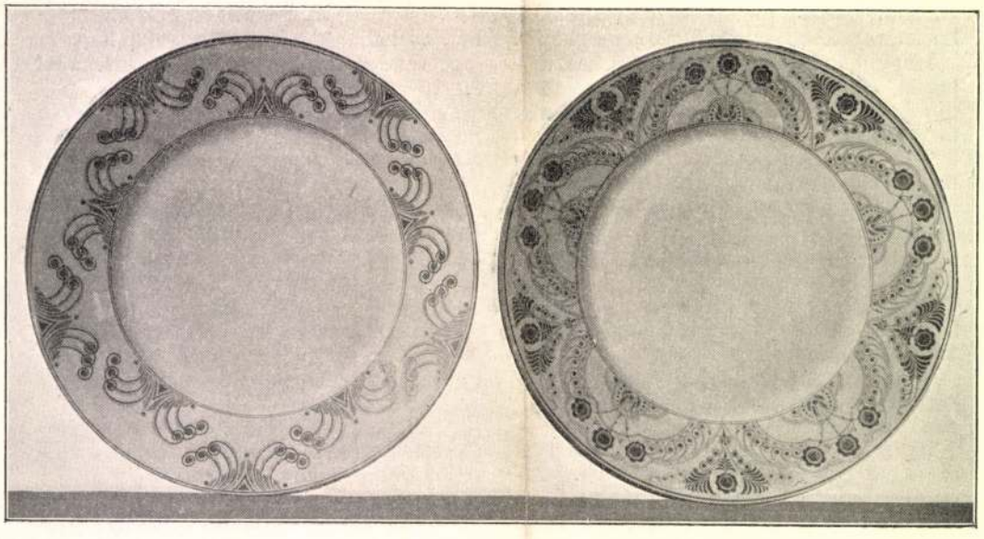

PORCELLÁN TÁNYÉROK.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÜLTEK HÜTTL TIVADAR PORCELLÁNFESTŐ MŰTERMÉBEN.

Magyar Iparművészet
1901. 279. l.
kép

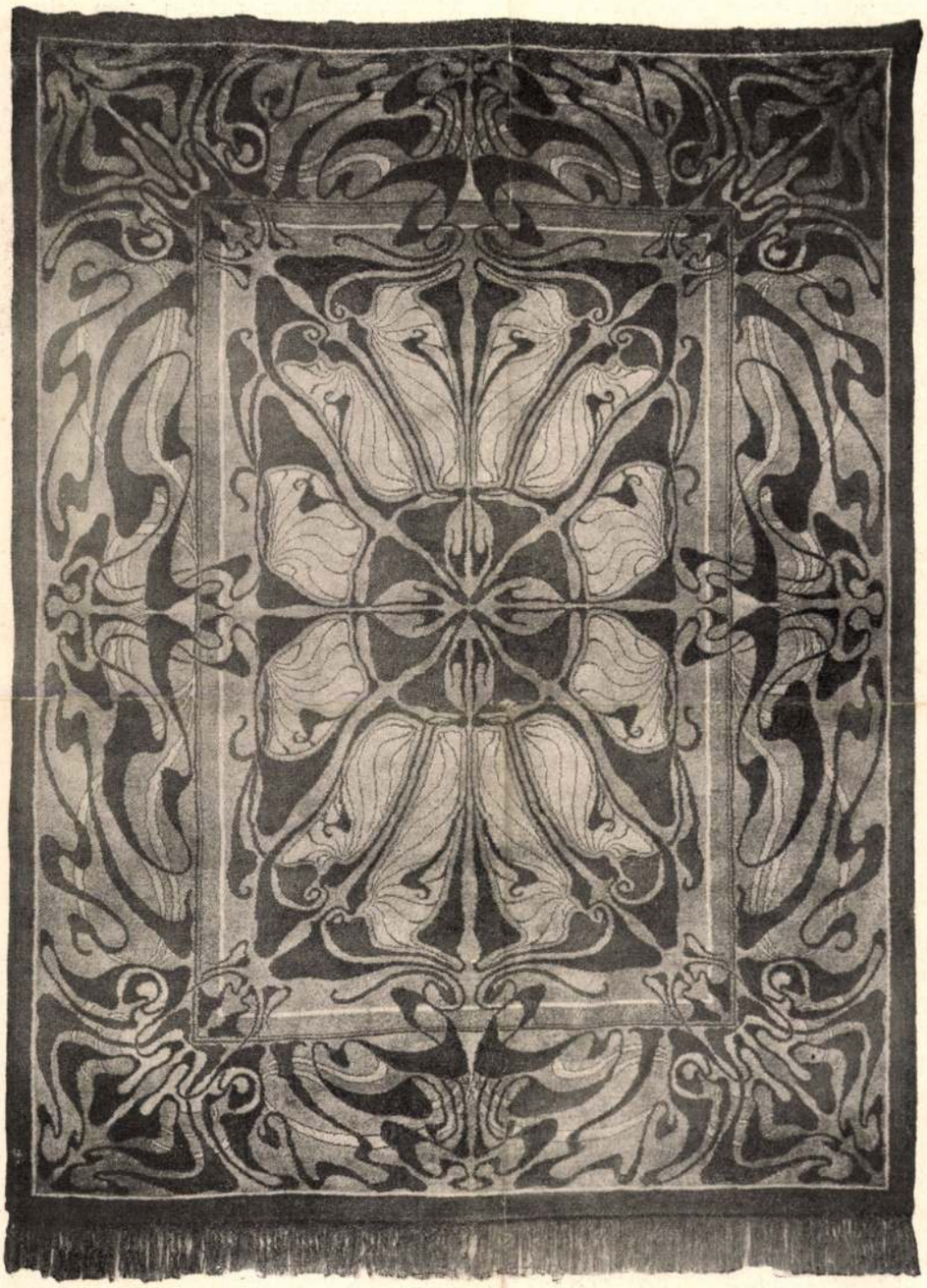

CSOMÓZOTT SZŐNYEG. TERVEZTE HORTI PÁL. KÉSZÜLT A TORONTÁLI SZŐNYEGGYÁR R. T. NAGYBECSKEREKI GYÁRÁBAN.

ban, mire az igazgatóság a következőkben adta meg a kivánt választ:

M.
No. 12415/1900.

Board of Education, South Kensington, London, SW.

20-th. April, 1900.

Victoria and Albert Museum
[late South Kensington Museum].

Sir!

In reply to your letter, received on the 12-th. instant, I am directed to refer you to page 33 of the First Report of the Department of Practical Art. From this Report it will be seen that when, in 1853, the collections of purchases from the Great Exhibition of 1851 were publicly exhibited in Marlborough House a small portion of the Museum thus formed was fitted up with specimens of manufactures which appeored to illustrate departures from those principles of Art which were recognized by the Department. After some time, this special collection was withdrawn.

Jam,
Sir,
Your obedient Servant,
J. R. Fowke.

Ebből tehát nyilvánvaló, hogy az angol példa, a mire hivatkoztam, áll, a mennyiben az 1851-iki londoni világkiállításon tényleg beszereztek egy gyűjteményt, „mely felvilágosításul szolgált a művészet alapelveinek *hiányáról*", a mely gyűjtemény 1853-ban a Marlborough Museumban egy ideig kiállítva volt.

A londoni múzeum igazgatóságának nyilatkozatát eredetiben bárkinek szivesen megmutatom. *Györgyi Kálmán.*

A párisi kiállítás magyar iparművészeti csoportjának kétségkívül egyik legérdekesebb darabja az az ékszer-szekrény, a melyet *Scholtz* Róbert udv. szobafestő megrendelésére és *Nádler* Róbert tanár terve alapján, *Thurnherr* János asztalos és *Mlinek* Adolf ötvös közösen készített. A szekrény magyar diófából készült, mely berakott (inkrusztált) ezüstdrót-ornamentumokkal, változatos alakú, részben drágaköveket magába foglaló, részben zománcművű szögekkel s rozettákkal gazdagon van diszítve.

Elküldés előtt a szekrénykét megnézte Hegedüs Sándor kereskedelmi minister, a ki elismerését fejezte ki az érdekes munka megalkotói előtt. Füzetünk második mellékletén hű képét mutatjuk be a szekrénynek.

Az Országos Iparegyesület évi jelentése az 1899. évben kifejtett működéséről, melyet az egyesület igazgatósága a f. évi május hó 20-án megtartott közgyűlés elé terjesztett, vaskos füzetet tölt be. A nagy gonddal szerkesztett jelentés könnyen áttekinthető képet ad arról a buzgó és sikeres tevékenységről, melyet az érdemes egyesület a lefolyt évben kifejtett. Számos fontos kérdésben az egyesület köréből indult ki az első lépés s törekvése minden aktuális kérdésben oda hatott, hogy az iparos-közvélemény fölfelé s lefelé egyaránt érvényesüljön. Ezeknek a törekvéseknek hathatós támasza a tekintélyben mindinkább erősbödő egyesületi közlöny, a *Magyar Ipar*, melyet a ritka energiájú igazgató, *Gelléri* Mór nagy ügyszeretettel szerkeszt, mely folyóirat nemcsak éles szemű, állhatatos védője a hazai ipar érdekeinek, de egyúttal oktatója s irányítója a magyar iparosvilágnak. A múlt évi tevékenységnek súlypontja az iparpártolási mozgalomra esett, a melynek sikereiben az egyesületnek elévülhetlen érdemei vannak. Működése e mellett kiterjedt úgyszólván a hazai ipart érdeklő minden mozzanatra. A jelentés a többi között örömmel konstatálja a közeledést, a M. Iparművészeti Társulat s az egyesület között. Remélhető, hogy a közel jövőben, a midőn a M. Iparművészeti Társulat is szélesb alapokra fektetheti működését, a kapocs a rokon-egyesülettel még bensőbbé fog válni.

∘ FALI SZŐNYEG. ∘
TERVEZTE ∘∘∘∘∘
∘∘∘∘ HORTI PÁL.
KÉSZÜLT ∘∘∘∘∘∘
∘∘∘ A TORONTÁLI
SZŐNYEGGYÁR R.-T.
NAGYBECSKEREKI
∘∘ GYÁRÁBAN. ∘∘

Magyar Iparművészet
1900. 190. l.

Korti Pál

gálnak tanácscsal és magyarázattal. A klub az érdeklődőket szivesen látja péntek esti összejövetelein.

Chamber of horrors. A mint e folyóirat legutóbbi számának hivatalos rovatában olvasható, a m. iparművészeti társulat választmányának március hó 18-án tartott ülésén indítványt tettem, hogy állítson össze a társulat egy gyűjteményt ***külföldről*** importált olyan tárgyakból, a melyeket nálunk úton-útfélen árulnak s a melyeken az izléstelenség legszembeötlőbben nyilvánul. Ezzel azt akarnám elérni, hogy a közönség tudja meg, hogy mit ***ne vásároljon,*** mire ***ne*** költse a pénzét. E gyűjteménynyel együtt oly ***hazai*** iparművészeti tárgyakat kellene kiállítani, a melyek külső forma s kidolgozás tekintetében kifogástalanok s ár dolgában is kiállják a versenyt a külföldi

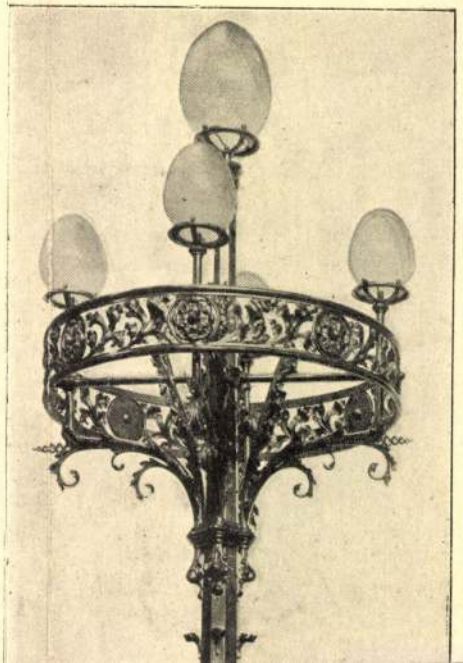

HORTI PÁL

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.*

*Az ötszáz frankos állami arany-*érem nyertese. A mint már a legutóbbi számunkban előre jeleztük, a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minister a magyar iparművészet kitüntetésére alapított aranyérmet az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeumnak 1899. évi karácsonyi kiállítása alkalmából *Horti Pál* rajztanárnak és festőművésznek adományozta a hazai iparművészetnek fellendülése érdekében kifejtett kiváló és sokoldalú tevékenységeért.

*Kinevezés. A magyar királyi vall*ás és közoktatásügyi minister *Hencz* Károly földmivelésügyi m. kir. ministeriumi kezelő díjnokot az orsz. m. kir. iparművészeti múzeumhoz tollnokká kinevezte.

*Az ipari munkások képzésére szer-*vezett vasárnap délutáni ingyenes előadások téli ciklusa március hó 11-én fejeződött be. A sorozatban összesen 17 előadás volt, melyeket *Radisics Jenő* igazgató és *Mihalik József* múzeumi őr tartottak, felváltva magyarázván a múzeum kiállítási anyagát az ipari munkásoknak. Az összes látogatók száma 9211 egyénre rugott, mely szám a tavalyihoz képest 2381 egyénnel nagyobb összeget mutat, a mi az előadások közkedveltségének legilletékesebb bizonysága gyanánt szolgálhat.

Az iparművészeti múzeumban f. é. február hó 20-ától 25-éig bemutatott próbakiállítást, 44 nyitási óra alatt, összesen 163,200 egyén látogatta meg, egy-egy órára tehát átlagosan 3700 látogató esik. E roppant mérvű látogatottság a maga nemében páratlanul áll a hazai kiállitások történetében. Sajnálni való azonban, hogy a közönségnek jó része s mondhatnók intelligensebb része, éppen a szinte életveszélyes nagy tolongás miatt nem nézhette meg a látni valókat. Ennek pedig elejét lehetett volna venni, ha egy-két napon át belépő dijat szedtek volna mint azt többen, éppen az intelligensebb körökre való tekintettel ajánlották.

*Az orsz. magy. iparművészeti mú-*zeum ismeretterjesztő ingyenes előadásainak második ciklusa f. é. január 26-án *Gróh István*nak „Modern és magyar stilus“ című előadásával vette kezdetét. Előadó szerint a XIX. századot, a legutóbbi egy-két év leszámításával éppenséggel nem lehet a művészi invenció századának tekinteni, de e század annál buzgóbban tanulmányozta a történelmi stilusokat, kezdte a görögön és megteremtetette az u. n. empire-ízlést. Folytatta a gótikán, olasz-, német-renaissanceon és barokkon. A tervezőknek és a

* Az aktuális anyag sokassága miatt a most kiszorult többi rovatot csak a legközelebbi számunkban közölhetjük. *A szerk.*

POHÁRSZÉK
TERVEZTE FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZITETTÉK
AZ ÁLL. IPARI SZAKISKOLÁK,

ÉKSZERSZEKRÉNY
TERVEZTE FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZITETTÉK
AZ ÁLL. IPARI SZAKISKOLÁK.

Magyar Iparművészet
1900. 132. l.
(500 frankos
áll. arányra)

Horti Pál

1899. 500 frankos állami aranyéremmel.

Magyar Iparművészet

1900. 132. l.

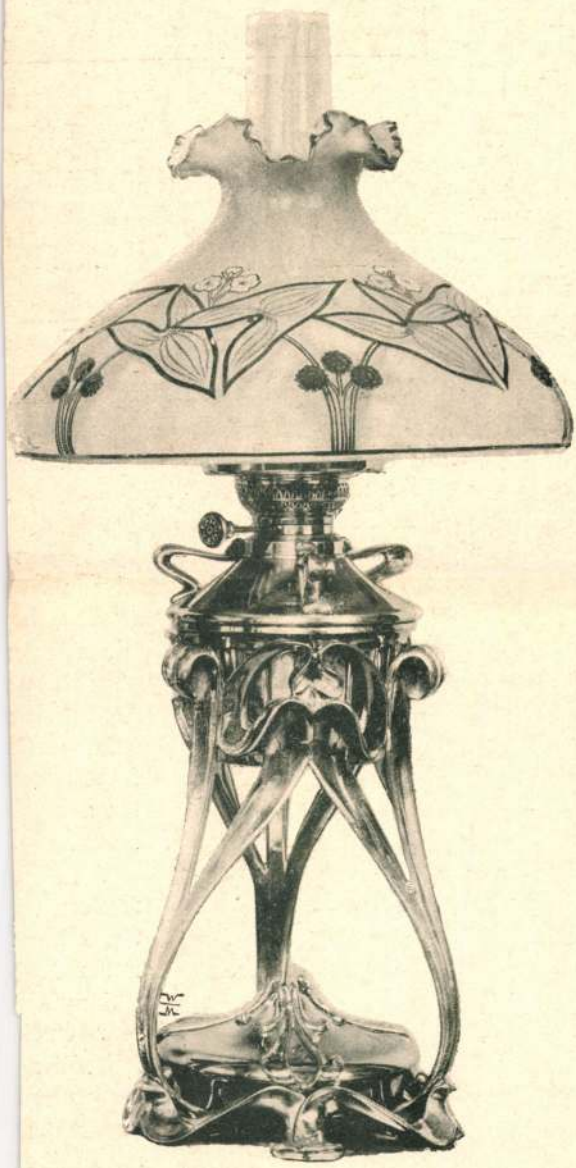

PETROLEUM LÁMPA.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÍTETTE
KISSLING RUDOLF ÉS FIA.

Magyar Iparművészet
1900. 23
kép

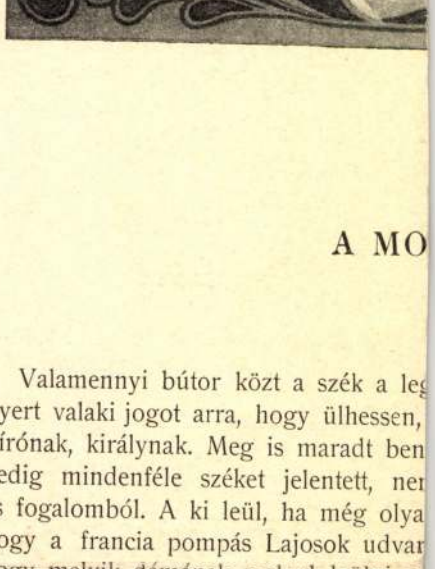

A MO

Valamennyi bútor közt a szék a leg
nyert valaki jogot arra, hogy ülhessen,
bírónak, királynak. Meg is maradt ben
pedig mindenféle széket jelentett, ner
és fogalomból. A ki leül, ha még olya
hogy a francia pompás Lajosok udvar
hogy melyik dámának szabad leülni a
az évezredek hosszú folyamatában, ho
alkotmány iparkodott lenni, de magatar
sella curulistól a „pouf"-ig, és sokat ac
elegáncia az
kein. De n
francia emp
tán a körbó
kében.

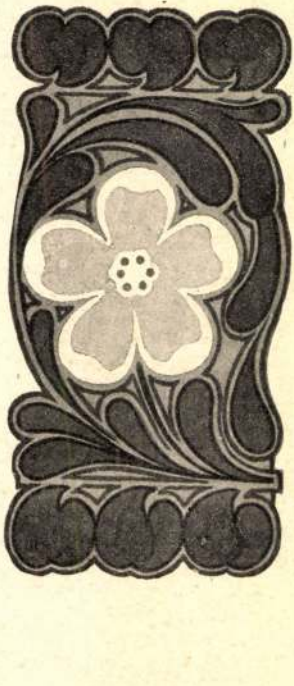

A múlt
mesterműve
táziák létez
Louis XVI
a finnyás í
seur érzék
modulálva,
hogy urasá
legkörmönf
míveléséber
azt lehet m
szék túlszép
azt az asztal
virágcserép
szem nyugo

HORTI Pál

VII. műmell. Képek

MÁZAS AGYAGEDÉNYEK.
Horti Páltól.

Az Athenaeum nyomása.

Horti Pál

HORTI Pál

VI. mellék.

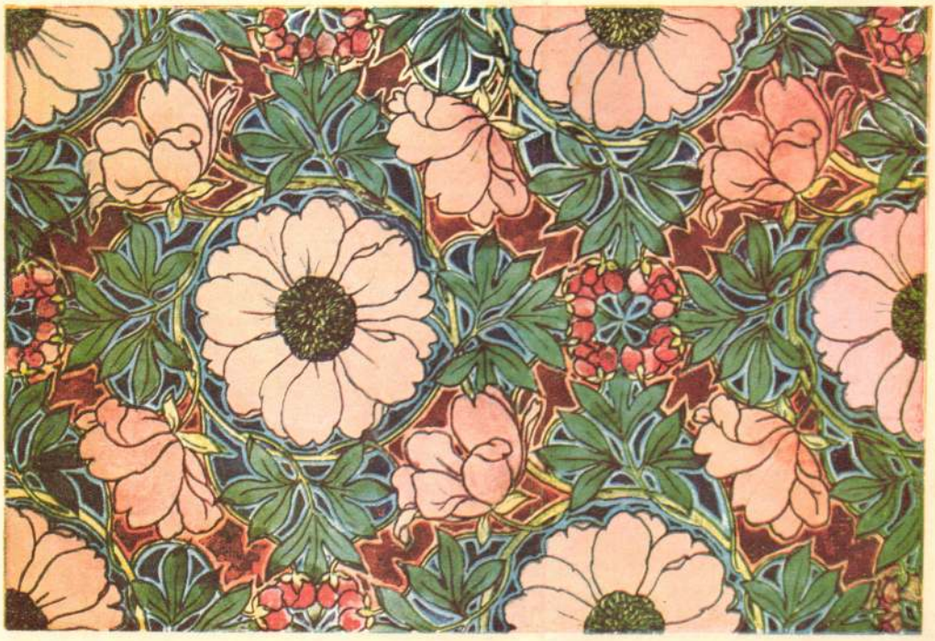

FALI KÁRPIT- ÉS SZÖVET-MINTA.
Horti Páltól.

Az Athenaeum nyomása.

Flosti Pál

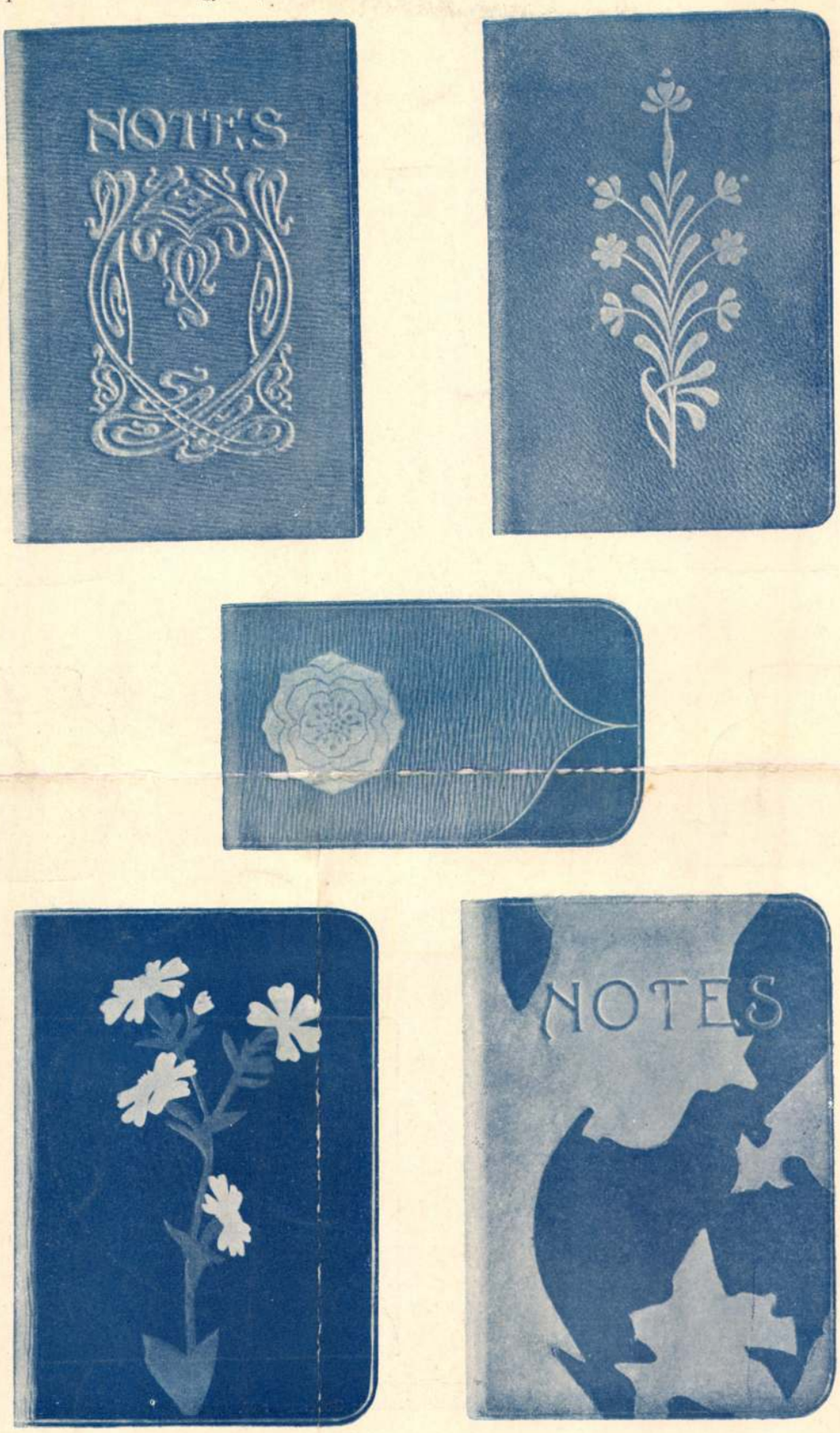

Jegyzőkönyvek.
Tervezte: Boros Rudolf. Készítette: Gottermayer N.

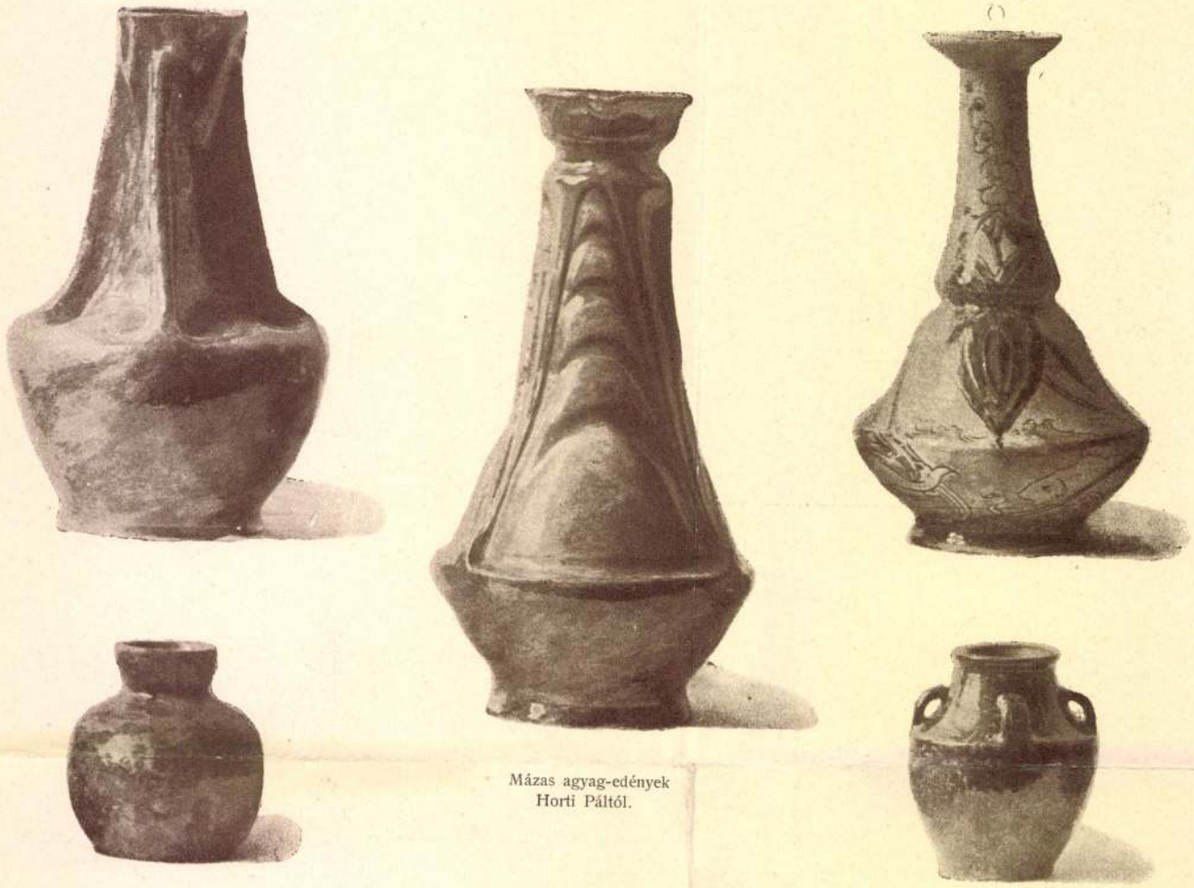

Mázas agyag-edények
Horti Páltól.

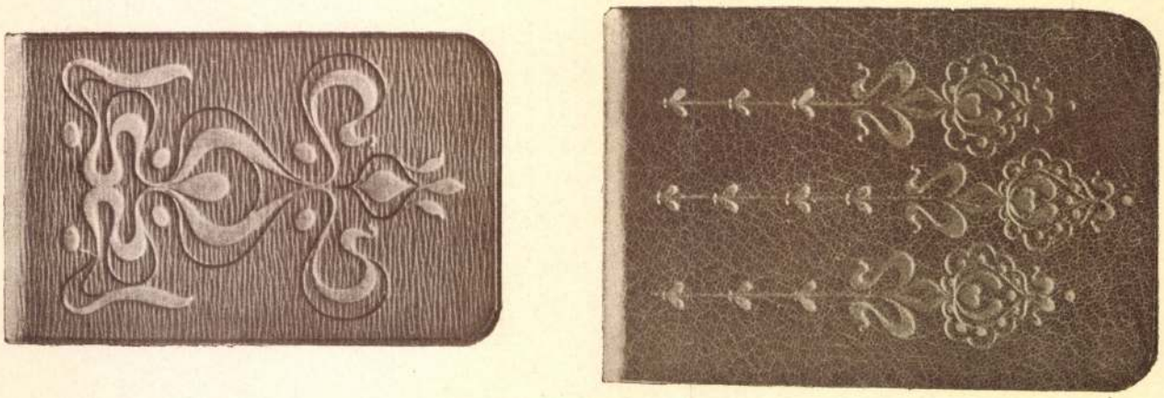

Jegyzőkönyvek.
Tervezte: Boros Rudolf. Készítette: Gottermayer N.

HORTI PÁL

Magyar Iparművészet
1899 - 63 lépés

Kárpittervek Horti Páltól.

Magyar Iparmúvészet
1899. 62. C. kép

HORTI Pál

Eozin edények.
Készültek a pécsi Zsolnay-gyárban

nyos festői elrendezés keletkezik, mely minden diszítés nélkül is elegendő az esztetikus hatás elérésére. A buffet és pohárszék ugyanazon elv szerint készítendő; rendesen nyitott és dísz- és használati tárgyak felállítására szolgáló etagèrekkel van ellátva.

Ha iparosaink az ilyen bútor előállításával fognak foglalkozni, egyszerre el fog tünni a hamis fényűzés és a hamis anyag. Mindkettőt a modern bútor nem tűri. Az egyszerű bútor készítése nem oly könnyű, mint első látásra gondolnók. Pontosságot, hibátlan és valódi anyagot követel, az elkövetett hibákat eltakarni nem lehet és a szerkezeti részek könnyedsége a furnérral burkolt puhafa alkalmazását csak ritkán engedi meg. Számítani kell a fa összeszáradására és meg kell gátolni a keményfamunkánál oly könnyen előálló megvetemedést.

Tervezte Horti Pál.

SZIVARSZEKRÉNY.

Az ily bútort vásárolni sem nehéz, az szoliditásának bélyegét mindenkitől láthatóan hordja magán. S ha közönségünk majd hozzászokott az ily egyszerű, de a célszerűségnek és minden modern igénynek megfelelő bútornak előnyt adni a cifrán faragott, de rosszul készített és kényelmetlen bútor fölött, akkor, de csak akkor kezdenek majd virradni iparművészetünknek fényes napjai.

Spiegel Frigyes.

249 lap

HORTI PÁL

Horti P. rajza.

RÉGI MAGYAR CSATTOK ÉS RUHAKAPCSOK.

A nép ruházati szükségleteinek kielégítésével az őskortól kezdve maga a népipar foglalkozott, a naiv gondolkozás, az ős művészi fölfogás számos becses emléket hagyott reánk, melyeknek ornamentális forma-gazdagságából még ma is merítünk.

Maga a művészet már sok századdal ezelőtt fölismerte a kincset, a mi a nép ilynemű alkotásaiban rejlik és megnemesítve, átalakítva azokat, míg egyrészről maga is tanult a néptől, másrészt művészies formákat adott vissza a népnek mindennapi szükségletet képező házi eszközein és ruházati kellékein.

Az úgynevezett kisebb művészetek közül különösen az ötvösművesség s az agyagművesség alkotásain látunk erre példákat.

A művészek közül pedig csak két nevet említek: Lionardo da Vinci és Dürer Albert, a kik hátrahagyott irataikban maguk elismerik, hogy ornamentális elemeket a néptől kölcsönöztek. Hogy mennyi ilyen elem van a magyar népies és házi ipar termékein, azt e folyóirat olvasóinak már nem kell fejtegetni. Legújabban *Dékáni* Árpád mutatott be folyóiratunk múlt évi folyamában Halas vidékéről való paraszt-csattokat, melyeknek eredeti ősi formái és ornamentikája legnagyobb mértékben felhívta volt figyelmünket. Már a következő számban *Thomka* Gyula tett közzé egy érdekes sorozatot Zólyom- és Gömör-vármegye területéről, idei legutolsó számunkban pedig *Könyöki* József hasonlókép Felső-Magyarországról ismertetett újabb formákat, melyekben már a vallásos szimbolumok is jelentékeny szerepet játszanak. Már az első közlemény megjelenése után mutattam be még az év elején a pozsony-széleskúti buzgó régiséggyűjtő: *Spitzer* Mór gyűjteményéből az országos régészeti társulatban egy több mint kétszáz darabból álló csatt- és ruhakapocs-gyűjteményt, melyben az őskortól kezdve napjainkig vannak népies és hazai ötvösök kezére való művű példányok bronzból, vasból, sárgarézből, ónból és ezüstből.

A gyűjtemény jelentékeny része Pozsonymegyéből, többi része is azonban Felső-Magyarországról való. Csaknem mindazok a formák megvannak benne, a melyeket eddigi közleményeink ismertettek.

Az 1. szám alatt bemutatott csatt formájára nézve még a népies sorozathoz tartozik, de a fején látható bevésett aljú diszítmény már művészi kompozicióra vall s korát is körülbelől a század elejére teszi.

Nagyon tanulságos és épen azért becses sorozata a Spitzer-féle gyűjteménynek a ruhakapcsok, nagyobbára női ingvállak s pruszlikokról szedett példányai.

A 2. számú félkapocs egyike a legrégibb formáknak a szív alakjával és az ebből kinövő két százszorszép-virággal. Népies alkotásokon már a XVII. században előforduló motivum.

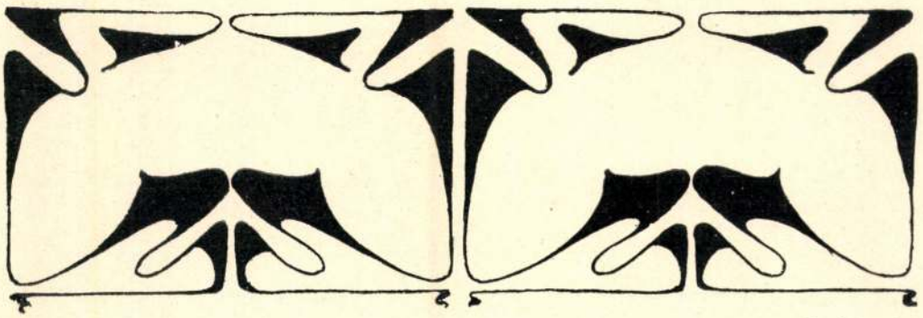

Horti P. rajza.

KÜLFÖLD.

*A müncheni Secession és a Glas*palast műkiállításainak a beható ösmertetésével találkozhatunk a Deutsche Kunst und Dekoration októberi füzetében. Ezeknek a mult hónap végével berekesztett kiállításoknak a nevezetesebb iparművészeti jelenségeiről előző füzeteinkben már megemlékeztünk s ezúttal még csupán a Dekorative Kunst októberi számából idézünk néhány találó megjegyzést, a mely e két műtárlatra s általában a német iparművészetre vonatkozik. Számos tehetséges német iparművésznél hiányát érzi az említett folyóirat annak a művészi érzéknek, a mely a hétköznapi használatra szánt tárgyakat vonzóvá, intim hatásuvá teszi. Szellemes emberek különcködésü munkája pillanatnyilag lebilincseli figyelmünket, de nem arra való, hogy állandóan környezetünkben megtürjük. Folyóiratunk fölsorolván a túlzásokat, a melyekre némely művész modernizáló kedvében vetemedik, óva inti őket, hogy tartózkodjanak a hamis látszattól, a művészi hazugságoktól, az ornamentális elemek bravuros, de értelmetlen halmozásától s mindenkor az anyag és forma s a rendeltetés céljának a harmóniáját tartsák szem előtt. A müncheni kiállításokon szereplő német mesterek közül Behrenst és Riemerschmiedet emeli ki. Peter Behrensnek ugyane füzetében külön tanulmányt is szentel az említett folyóirat, a melyben ezzel a mesterrel, mint elsőrangú művészszel s minden ízében modern tervezővel ösmerkedünk meg, a kinek dekorativ pannóit, szőnyegeit, butorait a németeknél ritka ötletesség, diskrét felfogás és sok eredetiség jellemzi. Szőnyegei közül, a melyekből az illető folyóirat egész sorozatot mutat be reprodukálva, egyszerűségével és frisseségével a naturalisztikus pávatoll motivumokból összerótt diszítménynyel bíró csomózott szalonszőnyeg a leghatásosabb. Riemerschmid munkái között a a folyóirat ugyane számában, a mesternek új formájú pianinójának a reprodukciójával találkozunk. A formájában legkonzervativebb hangszernek talán ez az első, szerkezeti principiumok alapján létrehozott, minden ízében modern, elfogadható alakja.

*Cserépkályhákra kitűzött tervpá*lyázatról számol be a Deutsche Kunst und Dekoration októberi számában, a mely ha nem is járt jelentősebb művészi eredménynyel, korunknak mind egyre nagyobb tért hódító művészeti mozgalmaira nézve szerfölött jellemző. A pályázat nyertesei közül az elsőnek 50 márkát tüztek ki, a másodiknak 30-at a harmadiknak 15-öt. E szegé-

meg szinházának kapuit a közönségnek, eltérve a külföldi hasonló nevű szinházaktól, nemcsak a szigorúan vett természettudományok köréből fogja meríteni előadásainak anyagát, hanem – igen helyesen – tért nyit egyéb ismeretek propagálásának is. Igy a többi között külön műipari és tehnologiai szakosztályt alakított, melynek föladata, hogy a nevezett két szakma körébe tartozó felolvasásokról s esetleg mutatványos előadásokról gondoskodjék. A szakosztály elnöke dr. *Matlekovics* Sándor, alelnöke *Gelléri* Mór, előadói *Gaul* Károly és *Györgyi* Kálmán, tagjai sorában van, *Fittler* Kamill, *I. Fischer* Ignác, *Jungfer* Gyula, *Nádler* Róbert, *Palóczi* Antal, *Radisics* Jenő, *Thék* Endre és mások. Eddig az iparművészet köréből a következő előadások vannak előjegyezve: Divatos lakások. Magyar ötvösség. A modern iparművészet. A fotografia az iparművészetben. Az újabb sokszorósító művészetek. Hogyan készül egy emlékszobor?

Dicséretes példa. Horánszky Lajos úr egy tulajdonát képező Donatello-féle, Madonnát ábrázoló domború művet hozzá illő művészi faragású fa-kerettel óhajtván ellátni, a keret tervének beszerzése céljából az iparművészeti iskola szobrász-növendékeit pályázatra szólította föl. A pályázatban 13 növendék igen sikerült, gondos tanulmányra valló pályamunkával vett részt. A biráló-bizottság a 20 koronás első díjat *Pásztor* János 2-ik szakosztályú tanulónak, a 10 koronás második díjat pedig *Raab* Ferenc 1-ső szakosztályú tanulónak itélte oda.

Őszinte köszönettel adózunk *Horánszky* úr bölcs intenciójáért, a mely annyi komoly tanulmány és nemes verseny rugójául szolgált. Bár minél több utánzója akadna, a kik a mellett, hogy kifogástalan művészi munkát kapnak, a művészettel foglalkozó ifjúságot is buzdítják és serkentik.

Horti Páltól.

SZIVARSZEKRÉNY.

HORTI PÁL

Magyar Iparművészet
1899. 277. lap

Tükörkeret faragott és festett diszitménynyel.
Tervezte: Förk Ernő. Készítette: Hajts Jakab.

A Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításából.

50

Magyar Iparművészet

1899 ~~50~~ 49-l.

Képek

Horti Pál

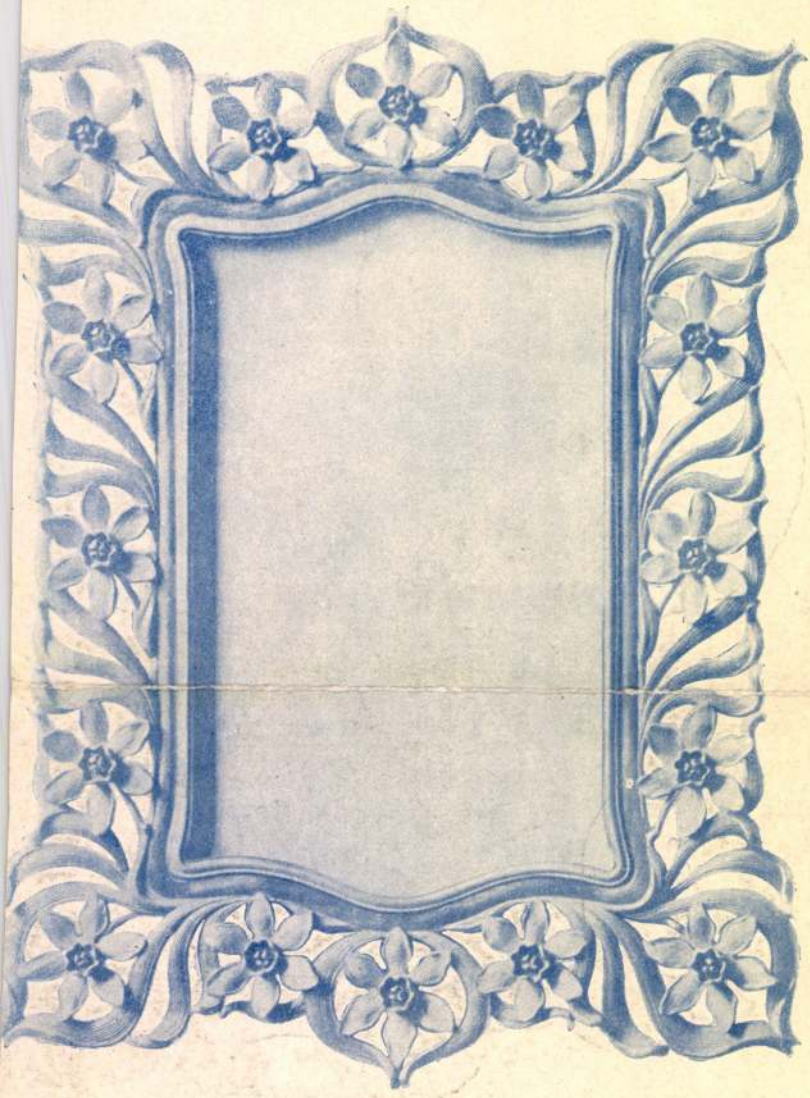

Faragott és festett tükörkeret.
Tervezte: Horti Pál.
Készítette: Hajts Jakab.

∘ Tapéta. ∘
Horti Páltól.

∘∘ Mázas agyag-edények. ∘∘
Tervezte és készítette Horti Pál.

HORTI Pál

Magyar Iparművészet

1899. 286, 289, 290-96
kép

készíteni, eltekintve a Mintalapokban közölt egy-két minta után készült szőnyegektől, általában értéktelen külföldi minták után dolgoznak. Ennek oka nyilván abban keresendő, mert az iskolának nincsen módjában, hogy a szükségelt művészi becsű és eredeti tervrajzokat beszerezze. Ezért indítványozza, hogy a társulat karolja föl az iskola ügyét s keressen módot arra, hogy az iskola a szükségelt eredeti szőnyeg-tervrajzokat kapja, a melyeknek megvalósításánál is művészi felügyeletre volna szükség. A választmány, Czigler Győző alelnök, dr. Matlekovics Sándor és Gaul Károly választmányi tagok fölszólalása után elhatározza, hogy a társulat kérje a kereskedelemügyi minister, hogy bocsásson rendelkezésére megfelelő összeget, hogy a pozsonyi szövő-iskolát s esetleg több hazai szőnyeggyárat művészi becsű eredeti rajzokkal elláthassa s a kidolgozást művészekkel ellenőrizhesse.

Ezzel kapcsolatosan az elnök utal a párisi kiállítás iparművészeti csoportjainak előkészítésénél s átalában az iparművészeti ügyek körül szerzett tapasztalataira, a melyek révén meggyőződött arról, hogy a hazai iparművészetnek csak akkor lesz az állami támogatás igazán hasznára, ha ez tervszerűen s az egyes iparosok speciális érdekeit kellően szem előtt tartó módon történik. Ezért tartja ő leghelyesebbnek, ha az egyes segélyt érdemlő iparosnak nem készpénz segélyt vagy kölcsönt adnak, mint az eddig történt, hanem fix megrendelésekkel segítik s e mellett még a mellőzhetlen művészi támogatásban is részesítik őket. Ezeknek a közvetítésére pedig legalkalmasabb a m. iparművészeti társulat, mely ilyen irányban már régebben működik s a mely abban a helyzetben is van, hogy a kész tárgyakat értékesítse s az így felszabaduló segélyösszeget újból és többszörösen felhasználja. A választmányban az elnök fejtegetései élénk visszhangra találtak, s miután a jelzett intézkedések megvalósítását a választmány is felette üdvösnek tartja, felkéri az elnökséget, hogy ezt a kérdést tanulmányozza és alkalom adtán erre vonatkozólag konkrét javaslatot terjeszszen a választmány elé.

Végül a titkár bejelentette, hogy az utolsó választmányi ülés óta harminc új rendes tag lépett a társulat kötelékébe. Erre az elnök az ülést berekeszti.

A szentpétervári és moszkvai magyar művészeti kiállításra összegyűjtött iparművészeti tárgyakat október hó 22-én indították útnak Oroszországnak. Művészi iparosaink közül a következők vesznek részt a a kiállításon: Bachruch A., Beck Ö. Fülöp, Beschorner A. M. és Fia, Boros Györgyné, Engel Lajos, Farkas Gizella, Fischhof Jenő, Giergl Henrik, Grubics László, Heumann Mór (Komor Marcell tervei után készült bútorok), Jungfer Gyula, König Izidor, Kovalszky Sarolta, Krausz K. és J., M. kereskedelmi részvénytársaság (házi ipari cikkek), Melkó Bertalan, Mirkovszky Gézáné, Oskó Lajos, Páder Nándor, Pilát Pál, Polgár Alajos, Pozsonyi szövőiskola, Rapoport és Társai, Rippl Rónai József (himzések), Róger Adolf, Róth Miksa, Schunda V. József, Stowasser János, Thék Endre (zongorák), Thonet Gyula, Wisinger Mór és a Zsolnay-gyár.

Uj tagok. F. évi október hó 1-je óta a következők beléptek a m. iparművészeti társulat rendes tagjainak sorába: *Bustya* Lajos építési vállalkozó (Marosvásárhelyen), *Deutsch* Sámuel és veje bútorkereskedők (Munkács), *Korinek* József (Budapest, *Lőcsei kir. főgymnasium*, *„Jókai“ önképzőköre*, *Mendelovits* Lajos (Debrecen), *Mocsay* József műasztalos (London), *Nádor* Lajos szakiró (Budapest), *Nagykanizsai kir. kath. főgymnasium*, *Nyiry* Lajos, a „Magyar Krónika“ szerkesztője (Budapest), *Pozsonyi kereskedelmi és iparkamara*, *Rudas* Gusztáv, műkereskedő (Budapest), *Schönwald* Imre, ékszerész (Pécs), *Stromszky* Sándor (Budapest), *Szalay* János (Budapest), *Szép* Ferenc diszítő-szobrász (Budapest) és *Wehrmann* Frigyes (Budapest). Összesen tizenhét új tag.

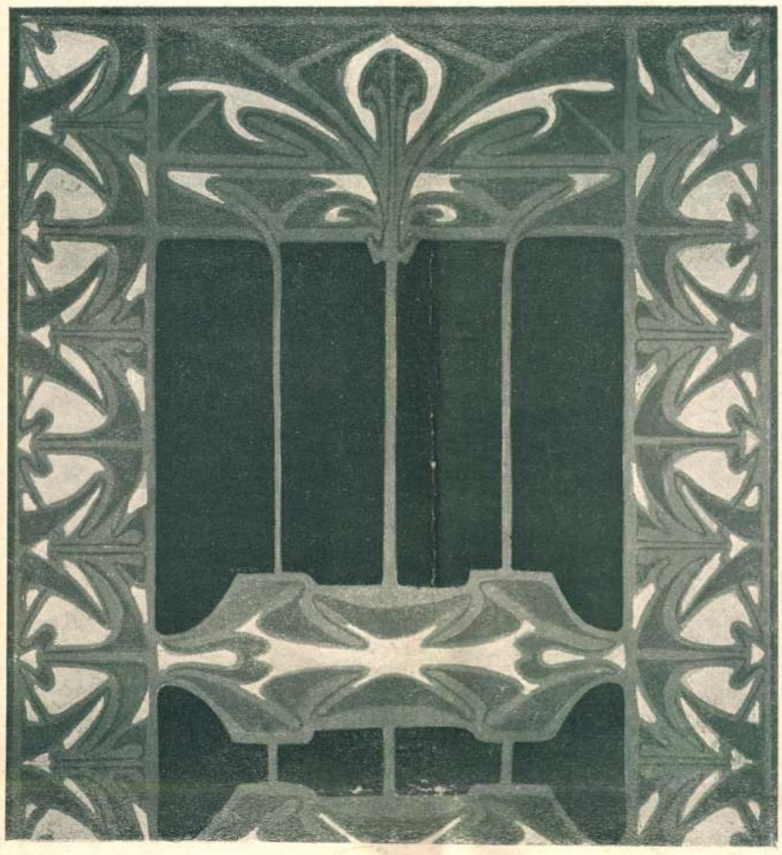

Szőnyeg portière torontáli szövésben.
∘∘∘∘ Tervezte Horti Pál. ∘∘∘∘
∘∘ Készitette Kovalszky Sarolta. ∘∘

Majolika burkoló lemezek.
∘∘∘ Horti Páltól. ∘∘∘

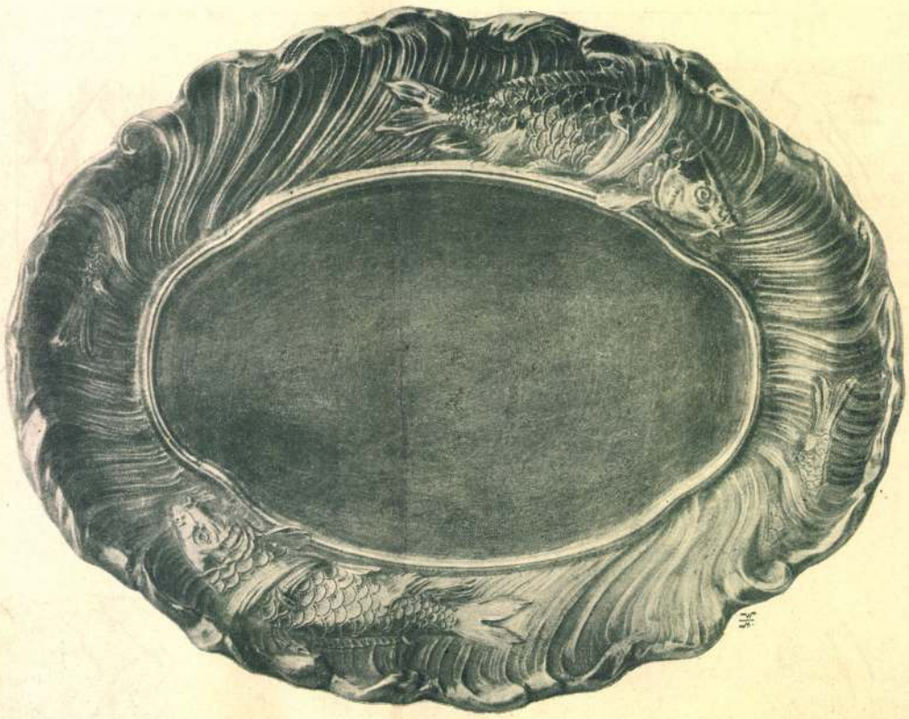

Hamutartó bronzból.

Gyertyatartók bronzból.

o o o Tervezte és mintázta o o o
o o o o o Horti Pál. o o o o o
Készült Beschorner A. M. és fia
o o érczöntő műhelyében. o o

Bronzedények.

Tervezte és mintázta
oo Horti Pál. oo

Beschorner A. M. és fia
o ércöntő műhelyéből. o

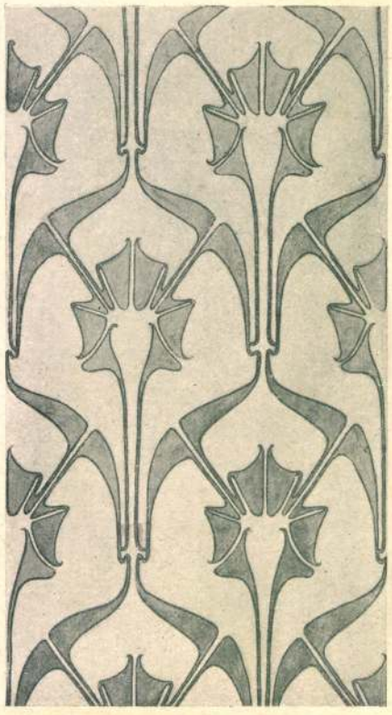

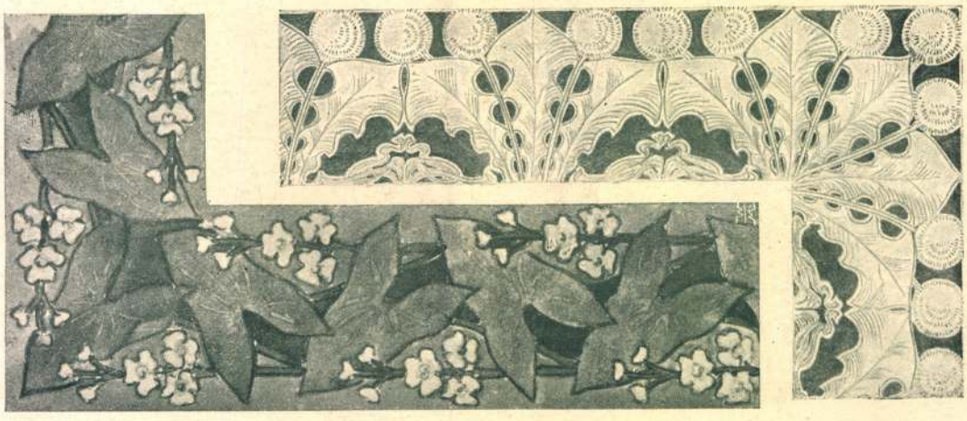

Tapéták és bordürök.
o o Horti Páltól. o o

ooooo Tapéták. ooooo
oooo Horti Páltól. oooo

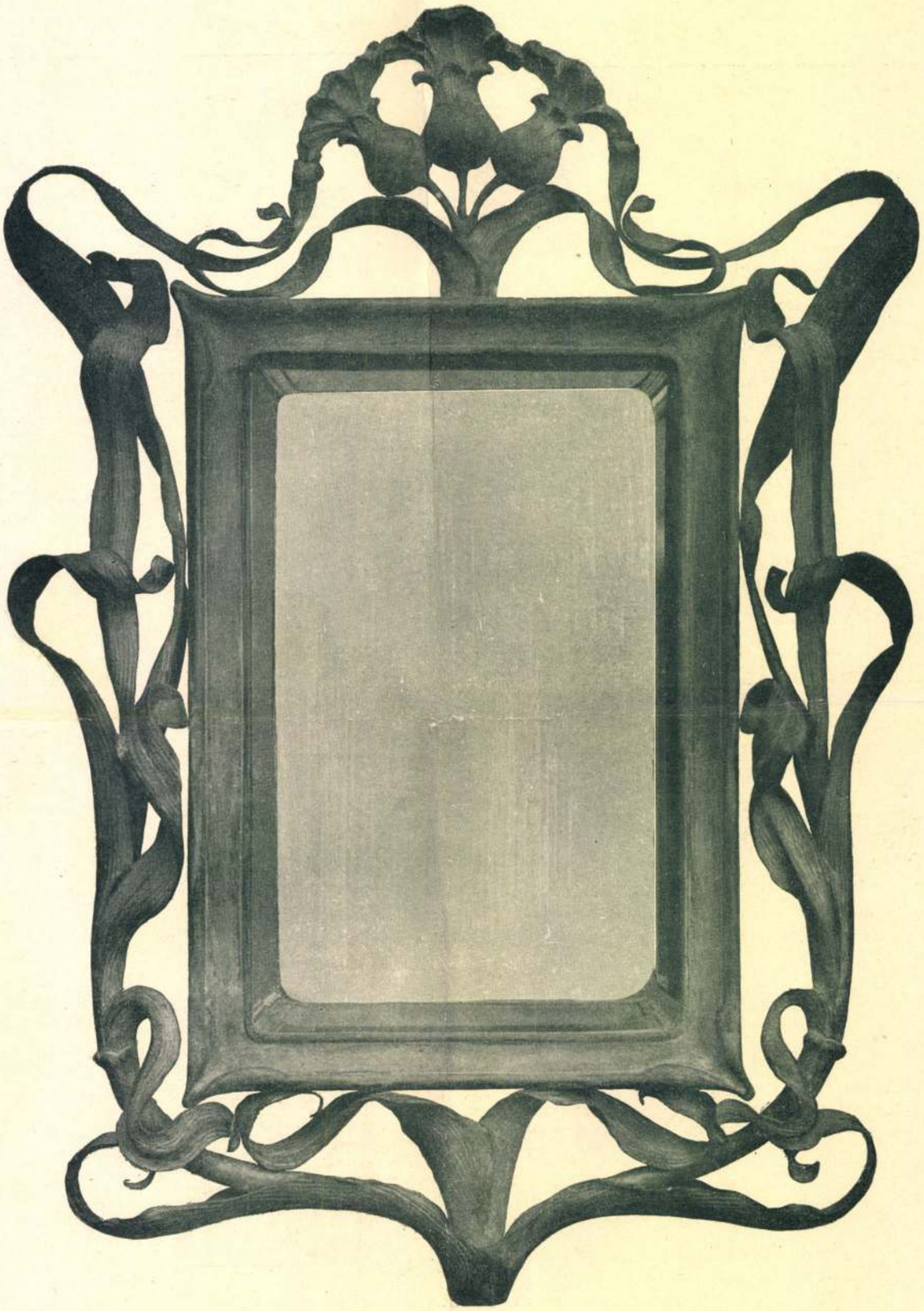

Tükörkeret kovácsolt vasból.
o o Tervezte Horti Pál. o o
o Készitette Sárvári János. o

Üveg-mozaik grisaille és opalescens üvegből
a Karácsonyi kiállitás uri dolgozószobájához.
o o o o o o Tervezte Horti Pál. o o o o o o
o o o o Készitette Forgó és Társa. o o o o

Majolika-burkolat és bordüre.
∘∘∘∘ Horti Páltól. ∘∘∘∘

Horti Pál

Az iparművészeti aranyérem pálya-birósága, mely *Radisics Jenő* múzeumi igazgató elnöklete alatt dr. *Lippich Elek* miniszteri osztálytanácsos, *Szalay Imre, Ráth György, Gelléri Mór, Thék Endre, Fittler Kamill* és *Mihalik József* tagokból állott, f. é. január hó 8-án tartott ülésében az 1899. évi iparművészeti aranyérmet egyhangúlag *Horti Pál*nak javasolta adományozni azért a sokoldalú és kiváló tevékenységért, a mit nevezett úgyis mint tervező művész, úgyis mint az iparművészettel gyakorlatilag foglalkozó egyén kifejtett s így a modern magyar iparművészet fellendülése érdekében jelentékenyen közreműködött. A jury ezt a javaslatát a vallás és közoktatásügyi minister elé terjesztette jóváhagyás végett.

Magyar Iparművészet

1899. 86 l.

amiher rendszerint
még egy kő, az
ú. n. tónuskő járul,
amely ~~azt~~ a különbs-
gek eltüntetését,
kiegyensúlyozását
szolgálja. A krom
litográfiának
egyik válfaja a
leginkább olajfest-
mények sokszoro-
sítására használt
oleografia, ~~amely~~
~~olajnyo~~ a művési-
nek ritkán ne-
vezhető, iparszerű
olajnyomat, amely
a mult század

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskolából. Az iparművészeti iskola új *szervezeti szabályzatának* tervezetét, a tanári kar hosszas és alapos előtanúlmányok és viták után kidolgozta és azt legközelebb jóváhagyás végett fölterjeszti a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz. Az új szervezet jóval szélesebb és liberálisabb alapokon épűl föl, mint a régi. Jóváhagyás esetén az öt meglevő szakosztály még két szakosztálylyal és egy esti tanfolyammal bővűl. Az új szakosztályok volnának: 1. az orsz. iparegyesület által kérelmezett *Lakásberendezési* és *iparművészeti tervezők* szakosztálya, a mely virágzó faiparunk, kárpitos, lakatos stb. iparunk számára lesz hívatva művészi képzettségű erőket nevelni. 2. A *figurális díszítőfestők* szakosztálya, amely a díszítő festők szakosztályának ketté választásából képződnék azoknak az ifjaknak a számára, a kiknek a díszítő festőnek figurális részét is alapos

Terv. Horti Pál.

BŐRMAPPA SZEGÉLYE.
A m. iparművészeti társulat bazárjából.

Készítették: Walther és Howindt.

Magyar Iparművészet
1897/98.
321. kép
HORTI PÁL

tanúlmány tárgyává kell tenniök, mint pl. a plakát- és tapétatervezőknek, címfestőknek, litografusoknak stb.

Az ötvös- és kárpitos tanoncok számára fenálló *esti tanfolyam* (amelybe most segédek alig, főleg tanoncok járnak) a segédek számára, mint továbbképző tanfolyam van tervezve, a melyben azok a rajzolás és festés gyakorlása és tökéletesítése mellett elméleti oktatásban is részesülnének (geometria, perspektiva, stíltan, szerkezettan stb.)

Megnyilnék az iskola a gyakorlatból fölvételre jelentkező érettebb ifjak számára is, amennyiben ezek, fölvételi vizsga alapján, akár az előkészítő, akár a szaktanfolyamba beléphetnek.

A tanári testület elhatározta, hogy a jövő iskolai év elején, szeptemberben, a tanulók tervezeteiből és rajzaiból az iparművészeti múzeumban kiállítást rendez; szintúgy nagyban folynak az előkészületek, az iskolának, az 1900-iki párisi kiállításon való méltó bemutathatása ügyében. E miatt a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az intézet két tanárának, a szobrász Mátrai Lajosnak és az ötvös Herpka Károlynak, a külföld, – de különösen Páris – művészeti intézményeinek tanulmányozására útazási segélyt adományozott.

Az iskola jelenlegi és volt tanulói közül többen sikerrel vettek részt az utóbbi pályázatokban, így lapunk címlappályázatán, a Thék-féle plakátpályázaton, a levélbélyegpályázaton és – amint halljuk a külföldi ösztöndíjakra kiírt pályázaton is. Igen óhajtandó volna, hogy ez a nemes verseny minél nagyobb arányokat öltsön.

A magyar iparművészeti társulat választmánya 1898. évi május hó 2-án *Ráth* György társulati elnök elnöklésével ülést tartott, a melyen jelen volt *Szalay* Imre másodelnök, *Beck* Dénes, *Czobor* Béla, *Forster* Gyula, *Gerlóczy* Károly, *Giergl* Ernő, br. *Lipthay* Béla, *B. Pauer* Leó és *Radisics* Jenő választmányi tagok.

Jegyző: *Györgyi* Kálmán titkár.

Elnök jelentvén, hogy *Fittler* Kamill és *Ruprich* Károly távolmaradásukat kimentették, megnyitja az ülést, a melynek jegyzőkönyve hitelesítésére Radisics Jenőt kéri fel.

Titkár fölolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, a melyet észrevétel nélkül hitelesítenek.

Titkár jelenti, hogy Izabella főhercegnő ő fensége leányának halála alkalmából a társulat részvétét fejezte ki a fenséges asszonynak, a kinek nevében főudvarmestere táviratban köszönte meg a társulat figyelmét.

A szakosztályokat a választmány a f. évre következőképpen alakítja meg:

I. szakosztály (fa-, fém- és csontipar). Elnök: *Radisics* Jenő, helyettes elnök: *Bachruch* Károly. Tagok: *Bánffy* György gróf, *Györgyi* Géza, *Jungfer* Gyula, *Marton* Alajos, *Ruprich* Károly és *Thék* Endre.

II. szakosztály (agyag-, üveg- és kőipar). Elnök: *Fittler* Kamill, helyettes elnök: *Fischer* Ignác. Tagok: *Gerlóczy* Károly, *Giergl* Ernő, *Jakabffy* Ferenc, *Keleti* Gusztáv, *Lippich* Elek dr., *Lipthay* Béla báró és *Zsolnay* Miklós.

III. szakosztály (bőr-, papir- és szövőipar). Elnök: *Forster* Gyula. Helyettes elnök: *Czobor* Béla. Tagok: *Beck* Dénes, *Benczúr* Béla, *Jakabffy* Ferenc és dr. *Kammerer* Ernő.

IV. szakosztály (tervező művészek). Elnök: *Czigler* Győző, helyettes elnök: *Jakabffy* Ferenc. Tagok: *Alpár* Ignác, *Benczúr* Béla, *Csizik* Gyula, *Feichtinger* Gy., *Fittler* Kamill, *Förk* Ernő, *Györgyi* Géza, *Györgyi* Kálmán, *Hauszmann* Alajos, *Hollós* Károly, *Horti* Pál, *Kiss* István, *Lechner* Ödön, br. *Lipthay* Béla, *Mátrai* Lajos Gy., *Nádler* Róbert, *Nagy* Lázár, *Palóczi* Antal, *Rauscher* Lajos és *Schickedanz* Albert.

Elnök bejelenti, hogy felhívást intézett a magyar tervező művészekhez, hogy bocsássanak a társulat rendelkezésére oly eredeti tervrajzokat, a melyek nyomán egyes olcsóbb s kelendőbb iparművészeti tárgyakat lehetne készíttetni a karácsonyi kiállításra.

A mennyiben ezek a rajzok megitélendők lesznek s a művészek tiszteletdíját is meg kellend állapítani, a választmány kimondja, hogy e rajzok megítélését öt tagú bizott-

kodást kíván a magyar iparművészet a közönségtől, hanem egyszerűen arra appellál, hogy jó ösztönére, egészséges ízlésére támaszkodva, modern, szép és jó műtárgyakat vásároljon az elkoptatott, lelkehagyott formák és átlagos tucatmunka helyett. A társulat, mint itt látható, nem csak arról gondoskodik, hogy termeiben ilyen jó és újszerű dolgokat láthasson a látogató, hanem a mi még fontosabb, dícséretes önzetlenséggel támogatja az iparosokat is, a kik tanácsért, tervért hozzá fordulnak. Ennél többet senki sem kívánhat.

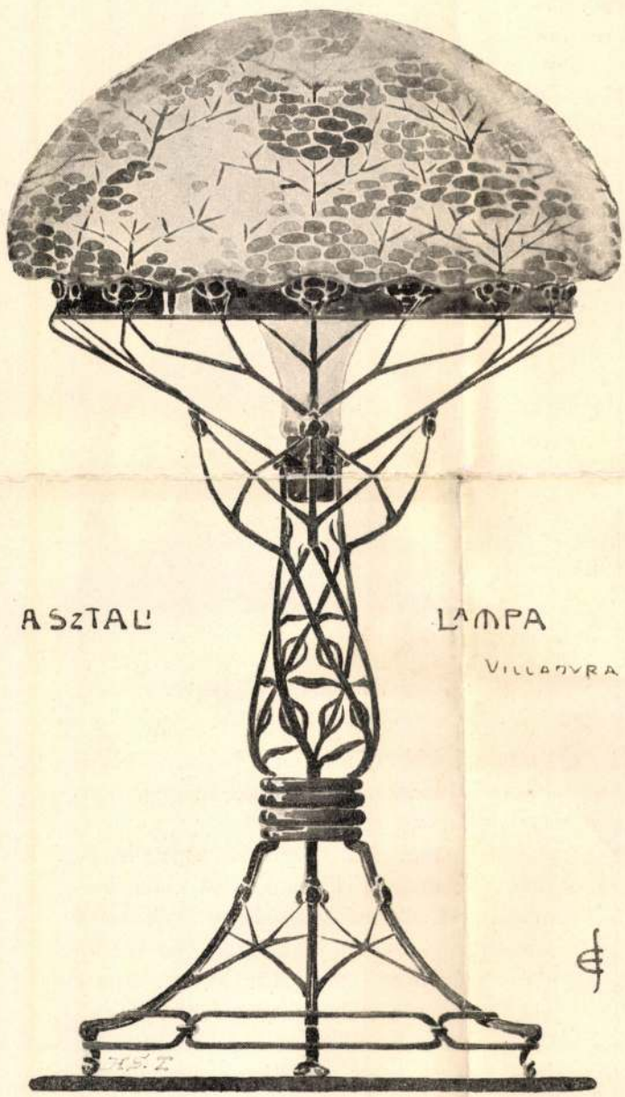

Förk Ernő.

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi tárlatán számos magyar iparos cég állította ki jobb munkáit. Az új palota nagy üvegfedelű csarnoka s a körülötte elvonuló folyosók tele vannak ilyen termékekkel. Sorra veszszük a változatosan rendezett csoportokat, a melyekben egynéhány régibb ismerősre is akadunk a millennáris kiállítás idejéből, vagy a tatai napokból (például a *Várdai*-féle királysátor, a melyet e folyóirat 3-ik számában bőven ismertetett a szerkesztőség). *Kramer* Samu pohárszéke mellett, a mely szorgalmas munka, de nem mutat semmi újat, ott van *Back* K. kolozsvári asztalos érdekes kísérlete: egy szekrény, egy asztal meg egy szék, magyaros formával, igen érdekes, vésett ékítménynyel, zöld és piros alapon; a vésett, magyaros ékítmény diszkrét, s meghagyja az anyag eredeti színét. Új ötlet, a melyet szépen lehet fejleszteni. Szomszédságában kapott helyet *Bachruch* Károly ötvösmű-csoportja. Van benne egy pár tökéletes teknikával készített franciás ezüstkancsó, aztán néhány ezüst tál, az egyikben

a magyar család szobáiból az értelmetlenül és indokolatlanul odaállított temérdek külföldi sütetű Schiller és Goethe-fejet, ezeket a közönséges gyári tucatmunkákat, a miknek Magyarország eddig eléggé hálás piaca volt. Helyükbe tehetik ezután a magyarság vezető alakjainak képmását, vagy *Holló* Barnabás ügyes genréit (Leselkedő betyár, Megy a juhász szamáron . . .) vagy *Vasadi* Ferenc Rákóczyját, vagy *Bezerédy* kis bronznippjét. Csupa tetszetős szobadísz, a mely sokkalta művészibb módon van megcsinálva, mint az eddig vásárra került hasonló német munkák. Ideje volna, hogy a közönség érdeklődése e kisplasztikai műtárgyak magyar kiadásai felé is forduljon s hogy ne vegye be a sablónszerűen gyártott idegen, figuranti-munkát.

Horti P.
ENGOBE-EDÉNY TERVE.

Horti P.
ENGOBE-EDÉNY TERVE.

A társulat kis csoportja nagy lépést mutat a magyar iparművészet emancipációja felé. Természetes, hogy csak akkor folytathatja ezt az útját, ha a magyar közönség hathatósan támogatja. Mit használ a legszebb terv, a legszorgalmasabb kivitel, ha a közönség hidegen megy el mellette, s a helyett, hogy itt fedezné berendezési szükségletét, betér a legközelebbi gyári raktárba, hogy ott cifra és értéktelen lim-lomot szerezzen be otthonának feldíszítésére. Nem is önfeláldozó gavallér-

153. kép

HORTI Pál

tünnek elő. A mintát e falkárpithoz Lefler festőművész tervezte. A bécsi iparművészeti múzeum igazgatójának szívességéből még bemutathatjuk a szoba erkély-ablakának amerikai láva-üvegből készült s ólomlécek közé foglalt színes képmását, mely tüskerózsika jelenetét tünteti elő s az egyik székpárna hasonmását, mely nílus-zöld moirén négyszögben stilizált mákvirágot ábrázol. A párna levehető a székről, s csupán a négy sarkán erősíthető zsinórok segélyével a székhez.

A kettős füzethez szines melléklet gyanánt az 1898. évre szóló osztrák kalendárium négy lapja van csatolva. A baloldali képezi a tulajdonképeni naptárt, a jobb rész figurális előállításban valamely oly eseményt tüntet elő, mely az illető hónapra vonatkozik. A januári a három királyt ábrázolja, a februáriusi a „Gott erhalte“ 1796. évi február 12-én történt első előadásának allegóriája. A naptár az év minden hónapja számára készen van már, alapjában a régi jó fametszetek karakterével bír, de diszítéséhez Lefler és Urban, kik azt az uralkodó ötven éves jubileuma alkalmából ünnepi naptárúl készítették, modern elemeket is használnak. Az osztrák közoktatásügyi miniszter megvette a naptárt s megbízta a folyóirat szerkesztőségét, hogy azt havonként külön mellékletek gyanánt mutassa be olvasó közönségének.

A folyóirat felemlíti, hogy a bécsi iparművészeti múzeumot az elmúlt év december havában 22241 egyén látogatta meg. Ha közöljük, hogy a budapesti iparművészeti múzeumnak ugyanezen hónapban 15592 látogatója volt, azon érdekes eredményhez jutunk, hogy a budapesti intézet körülbelül kétszerte nagyobb látogatottság-

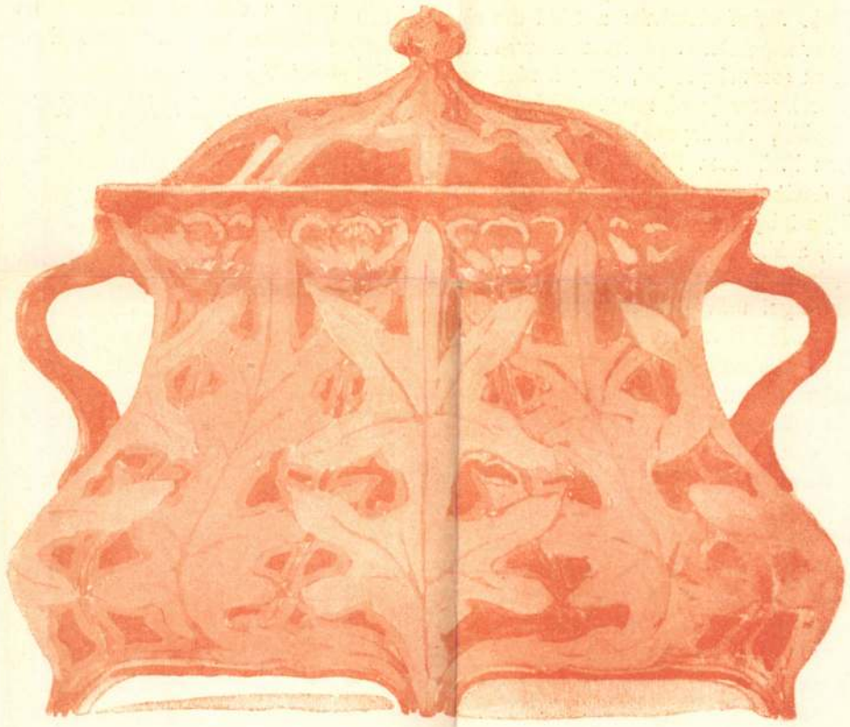

A m. iparműv. társ. bazárjából. Terv. Horti Pál.

ENGOBE EDÉNY.

HORTI PÁL

Magyar Iparművészet
1897/98. 223 kép

nak örvendett, mint a bécsi, lévén Bécs lakosainak száma körülbelől kétszer nagyobb Budapesténél. E körülmény, míg egyrészt hazai közönségünknek az iparművészetek iránt való fogékonyságát illusztrálja, másrészt a legméltóbb bizonyítéka az iparművészeti múzeum életrevalóságának.

Mihalik J.

Kunst und Handwerk. Zeitschrift des Bayer. Kunstgewerbevereins. III–V. füzet. A három füzet gazdag tartalmából a következőket emeljük ki: Zimmermann Ernő a *scherrebecki* (schleswigi falu) szövőiskola termékeinek szentel hosszabb czikket. A képben bemutatott szőnyegek többnyire Eckmann Ottó kompoziciói után készültek. *Schwindrazheim* a Sind die alten Meister abgesetzt c. szellemes csevegésében arra az eredményre jut, hogy a régi nagy mesterek maradjanak meg ideáljainknak, de idolunkká, bálványunkká ne tegyük őket. Braun E. Vilmos *Thoma Hans* képkereteiről értekezik; a cikkhez tartozó illusztrációk, a tulajdonképeni keretkompoziciókon kívül, a kitünő művész egyéb skicceiből is mutatnak be egyet-mást. Schumacher a modern angol művészeti mozgalom apostoláról *John Ruskinról* ír. Csodálatosnak mondja, hogy napjainkban, midőn a sajtó az egész földkerekség minden számbavehető eseményének és mozgalmának hű leltárosa, Ruskin, kinek neve már magában véve egy művészeti és társadalmi programm, Németországban úgyszólván ismeretlen maradhatott. Endell Ágost a *Heider*-család keramikus műveit méltatja, míg ugyancsak Schumacher Hocheder müncheni épitkezéseit mutatja be, számos, szép illusztráció kíséretében. A bécsi Kunst- und Industrie-Museum butorkiállításáról Berlepsch ír egy tartalmas cikket.

Innen-Dekoration (Mein Heim— mein Stolz). Illustrierte Kunstgewerbliche Zeitschrift für der gesammten inneren Ausbau. Darmstadt, 1898. febr.–március. A Koch-cég e folyóirata is új, modernebb köntösben jelenik meg. Elvi szempontokat tárgyal *Bredt Ernő* nagyon tartalmas és mélyebbre ható cikke: *Mehr Wahrheit und Persönlichkeit in Jedermanns Heim.* A cikk tendenciáját címe is elárulja. A februári füzetben még angol úri lakok interieurjeit látjuk, ebédlőt, könyvtár-szobát, konyhát; mint különösen gazdag díszítésül bemutatja továbbá e füzet a berlini Frombergház csarnokát, dús fa-arhitekturájával. A márciusi füzet Bredt Ernő említett cikkének folytatásán kívül, a müncheni Michael Vilmostól mutat be interieur-tervezeteket, továbbá az Armbrüster testvérek vasrácsozatát, mely a csikagói kiállításról hazakerülve, Potsdam melletti Sanssouci kastély parkjának egy kapuja.

The Studio. Az Illustrated Magazine of Fine and Applied Art. – A febr. és márciusi füzetek tartalmából kiemeljük Gabriel Mourey cikkét, mely a párisi Galerie des Artistes Modernes legújabb kiállításával, az úgynevezett *hatoké*-val foglalkozik: *The exhibition of the Six.* E hat művész, Felix Aubert, A. Charpentier, Jean Dampt, Moreau-Nélaton, Plumet és Tony Selmersheim elitje a műiparral is foglalkozó művész-világnak. Elvüket a kiállítás katalógusának bevezető része így formulázza: *„Nem ismerünk el különbséget a művészet és iparművészet között.“* Plumet bútorokat állított ki, melyek korábbi, kissé mesterkélt műveihez képest örvendetes egyszerűségről tanuskodnak; Charpentier és Aubert fürdőnek fali dekorációját állították ki fayence-ból; Selmersheim és Dampt fémmunkákat mutatnak be. A cikket tizenkét kép teszi érdekesebbé. A füzetek egyéb cikkei közül még megemlítjük a Jungmann és Caren d'Ache rajzait ismertető két essayt, Jones cikkét sütőrostokról és Louise Hagenét a német festőnőkről. *T.*

Horti Pál

Knack I. 575. l

Horti, Paul, Maler, geb. 1865 in Budapest, gest. 25. Mai 1907 in Bombay, hielt sich, nach Absolvierung seiner Budapester und Münchener Kunststudien, in Amerika auf, wo er 1904 die ungar. Gruppe des Kunstpavillons der Saint-Louiser Ausstellung arrangierte und dann in New-York und Mexiko wirkte. H. erzielte mehrere Ehrenpreise bei den internationalen Ausstellungen von Paris und Turin (1900).

MÁTÉSZALKA. Telefon:
DOHÁNYÁRUD

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V

A RÁTH-MÚZEUM.

Irta: Hamvay Ödön.

Röviden hirt adtunk januári számunkban arról az országos eseményről, amelylyel Ráth Györgynek, a Magyar Iparművészeti Társulat néhai elnökének özvegye beirta nevét azok közé, akiket a magyar nemzetnek tisztelettel kell emlegetnie. Január tizenharmadikán elfogadta a magyar kormány a nemeslelkű özvegy ajánlatát, mely szerint néhai férjének milliót érő mükincseit odaajándékozza a nemzetnek és csupán annak keretét, a Városligeti-fasor 10. sz. alatt lévő művészi izléssel berendezett villát engedi át pénzért, aránylag potom áron: háromszázezer koronáért.

A nemzet egy kincscsel, a főváros egy nevezetes látványossággal lett gazdagabb Ráth Györgyné nemes elhatározásából, mely annál becsesebb, mert a külföldi milliók csalogató ereje akarta megakadályozni. Ráth Györgyné azonban nem habozott, minden gondolkodás nélkül utasította vissza a vásárolni óhajtó külföldi múzeumok és gyűjtők csábitóan fényes ajánlatait és emléket emelt néhai férjének és főleg önmagának a nemzet szivében.

A mai anyagias világban ritka jelenség az ilyen cselekedet; hódolattal és tisztelettel kell tehát öveznünk azt a finom lelkű, fehér hajú özvegy asszonyt, akinek élete ment minden földi hiúságtól, aki ország-világra szóló elhatározása előtt nem készittetett magáról kitünően sikerült fotografiákat a képes lapok számára. Nem iratott magáról hangzatos életrajzot, gépirással sokszorositva, számtalan példányban a hirlapok részére. Hanem lekötelező udvariassággal, de üres jegyzet-papirossal bocsájtotta el az interviuvoló újságirót.

E sorok irója is, aki pedig a nemes ajándék révén, mely az Iparművészeti Múzeum tartozékát képezi a jövőben, közel jutott a nemes özvegyhez, csak úgy suttyomban, jóbarátai révén jutott hozzá egy arcképéhez, amely a legutolsó s nem is olyan régen készült: csak közel huszonöt esztendeje! Ezóta nem állt a fotografus-masina elé Ráth Györgyné.

Melsici Mellsitzky Gizellának hivják leánykori nevén. Mellsitzky József szentesi földbirtokos leánya, aki a szépművészet és kulturális célok iránt való érdeklődését már atyja házából hozta magával. Férje mellett bőven kielégithette ezt az érdeklődését, mert Ráth György finom érzékkel és roppant szerencsével gyűjtötte a becsesebbnél becsesebb műkincseket, melyek közül egyet sem vásárolt meg addig, mig nejének tanácsát ki nem kérte. Ilyen módon valóságos múzeumot szereztek össze, ebben lelve örömüket és nem a hivságos pompában. A Ráth házaspárnak volt szive a kincsekkel felhalmozott otthonukhoz gyalogszerrel ki és bejárni, a kocsi helyett mindig egy-egy új drága darabbal gyarapitani gyűjteményüket. Milliókkal birtak, de évek hosszú során bérelt házban laktak. És én azt hiszem, hogy a városligeti-fasorban lévő szép villájukat nem is a saját otthon kényelméért vásárolták, hanem hogy méltó keretbe foglalhassák féltve őrzött kincseiket.

Ráth György különbözött a megszokott gyűjtő typustól. Nem csupán egyszakbavágó tárgyakat gyűjtött előre készitett terv szerint, hanem megvásárolt minden szépet és becseset, ami útjába került, sőt szivesen járta a külföldet is, hogy gyűjteményébe méltó darabokat keressen. Az ő gyűjteménye egy tökéletesen szép, gazdag művészi otthon és nem lajstromozott múzeum. A bútor, a szőnyeg, a kép, a szekrények belső tartalma: az edény, az evőeszköz, a korsó, a pohár, mind-mind egy-egy becses művészi alkotás. S a lakás pompája nem a pompa kedvéért való, hanem az igazi szép iránti rajongásból.

A fasorbeli Ráth-villa most komor képet mutat. A tél letarolta külső diszeit; a kertben lévő pompás szobrok gyékény-fonattal vannak bevonva, hogy védve legyenek az időjárás zordsága ellen. A természet, mely oly bájos keretet ad tavasztól őszig a külsejében egy kissé komor háznak, téli álmát aluszsza. Szomorú hangulat lepi meg az embert, a mint a kerten át elér a házhoz, melynek berendezése, Horti Pál jeles terve, éppen ellentéte a külső komorságának: nyugodt, de mosolygó pompa. A kedves, világos vesztibülből egy intim előcsarnokba jut a látogató s néhány lépcsőfok felvezet a termekbe, a drága műkincsek tárházába.

Az első egy renesszansz stilü szalon, antik francia bútorzattal; a falakon csodás gobelinek, a padlón ezreket érő pompás szőnyegek. Fafaragású szekrényekben műértő szemnek káprázatos kincsek vannak gonddal elrendezve: teknősbekacsont felületű taboutierek, ősi kinai vázák, porcellánok, emitt egy meisseni porcellán-rámás, amott egy empire-tükör; távolabb egy szekrényben az ötvös művészet remekei, egy sziciliai kandalló, melyeken a fafaragások aranyozása a bronz hatását kelti. Rokona ennek a másik renesszansz-szalon impozáns aranyos szekrénye is, melynek amorette-csoportozata méltó csodája a fafaragásnak. Egy pompás lábas óra köti még le figyelmünket és a ritka becses érem és kamea-gyűjtemény.

A legnagyobb művészi gyönyörűséget kétségkivül a képtár nyújtja, melyben a nagy olasz, hollandus, flamand és belga mesterek legszebb alkotásai láthatók. Itt van Palma Vecchio nagyértékű képe, mely a Szalevszky-gyűjteményből való s korának leghiresebb kurtizanját ábrázolja.

Rendkivül becses Perugina Madonna képe s Conniagnak egy gyönyörű festménye. A hollandusok közül képviselve van Van Goyen, Van Ruisdal Jakab (a két Ruisdal közül a hiresebbik) Dirghaals, Weenix, Ewerdingen, De Flieger, Wouwermann, Teniers, Neer. A képtár disze, Rubens mesés festménye, a »Brizeis elrablása« s egy portréje, mely a feleségét ábrázolja. Igen értékes és ritka példánya a gallériának egy Potter-kép s Conniag festménye, a »Zsidó menyasszony«, melyet francia műértők Rembrandt-képnek tartanak. Ostade-nak három képe, Luini olasz festő

leszthetjük, nevelhetjük. Ha ez a fejlődés több nemzedéken keresztül folytatódik, határozott természeti adománynyá lesz. Amint a testi ismertetőjelek megismétlődnek egyes családok különböző sarjainál, úgy látjuk a tehetségek megismétlődését is.

Többnyire csak megkésve jutunk annak tudatára, hogy érzékeink rosszul vannak nevelve. Nem halljuk meg a zenében azt a hamis hangot, melynek hatása alatt zeneértő embertársaink valósággal összerázkódnak. Nem látjuk meg a festészetben azt a hibát, amelyre a műértő felháborodva hivja fel figyelmünket. Ebből tudjuk, hogy hallásunk és látásunk nem kellően fejlett.

A legtöbb ember másoktól ellesett frázisokkal leplezi lelki szegénységét. Szépnek találja azt, amit a kritikus annak mondott. Ez nagyon kényelmes álláspont, sőt a műveltség bizonyos nimbusát veti hiveire. De aki komolyan arra törekszik, hogy a mindennapi élet prózáját a művészet élvezetével szebbé varázsolja, az megveti a mások ítéletének visszhangozását és — ha izlésbeli fogyatékosságainak tudatára jött — igyekszik rajtuk javitani.

A művészet a nevelésügy legfontosabb tényezője. Megeleveníti az igazságot és a szépet egységes, átszellemült formában állítja elénk. Boldog az a gyermek, kinek ifjúságát ez a fenséges sugár világítja meg; hatása nem mosódik el egyhamar, hanem maradandó alapja lesz az izlés további fejlődésének. És itt kezdődik a szülők és nevelők kötelessége, melynek téves felfogását oly gyakran látjuk a mindennapi életben.

Műveltségünk gyakran — tisztelet a kivételeknek — főleg a látszat kedvéért való. A legtöbb gyermeket — például, — zongorára vagy hegedűre tanittatják, de nem a magasabb élvezet kedvéért, A kicsikék elsajátitanak bizonyos ügyességet és ha el tudnak petyegni egy-két tetszetős darabot, a szülők meg vannak elégedve, többet nem kivánnak.

Ezek a kis szalonművészek többnyire rémei az ismerősöknek; megutáltatják velök a művészetet, ahelyett, hogy apostolaivá válnának. Ők maguk is csak a pillanatnyi hatás eszközét látják hangszerükben és nem a lelki gyönyörűség nemes forrását. Viszont alig van művelt család, amelynek egy pingáló művésze ne volna. Halomszámra teremnek a kétés értékű festmények s a rokonok, jóbarátok kötelességszerűen megcsodálják őket.

Ez mind vajmi keveset lendit a művészi nevelés kérdésén. Nem játszi kedvtelésnek, de komoly, áhitatos élvezetnek tekinti az igazán művelt ember a művészetet. A művészi téren fejlett, nagy nemzetek úgy vetik meg a műérzék alapját, hogy a gyermekkel már zsenge korában megismertetik a művészet remekeit s az elme fejlődésével egy arányban közvetitik megértésüket. De első sorban arra törekszenek, hogy a gyermek mindenkor üditő, lelket frissitő pihenésnek tekintse a művészetet, nem száraz, kötelező tantárgynak.

Más az, ha felnőtt ember akarja műérzékét fejleszteni. A legkomolyabban tanulmányoznia kell a művészet legfenségesebb alkotásait és minél mélyebben hatnak ezek érzelemvilágára, annál élesebb lesz a szép iránti fogékonysága. Első kötelessége, hogy ne tekintse divatnak a művészetet. Ne csak egyik-másik iró legújabb regényét olvassa el, egy-egy ünnepelt festő legújabb képét nézze meg, vagy valamely felkapott zeneszerző legfrissebb szerzeményét hallgassa meg — esetleg csakis azért, hogy a legközelebbi társaságban szellemes kritikát mondhasson róla.

A művészet élvezete lelkiszükséglete legyen minden művelt embernek, mely feledteti vele a mindennapi élet ezer gondját, keserűségét. Így be tudná tölteni azt a fényes hivatását, hogy felüditse a lelkeket, felemelje a sziveket és milliók érzelmeinek adjon — legyenek bár azok még oly háborgók és ellentétesek — bizonyos nemes összhangot. Aki egész lelkével hódol a szép vallásának, az nem fog elcsüggedni soha. Bármily könyörtelenül sújtson le reá a sors, lelkében élni fog egy törhetetlen erő: az ideálokba vetett hit. A skeptikusak talán azt fogják mondani, hogy az ideál csak a képzelet világában él, Lehet, de hiszen a képzelet ősereje a múlt, a ma és a holnap emberének a legmaradandóbb emlékeit a művészet őrzi. A művész az élet benyomásait gyűjti lelkébe, de úgy alkotja meg őket, amint képzelete eléje állitja.

Minden pesszimista gúny dacára megvallom bátran azt a hitemet, hogy az élet legnemesebb tartalmát, az ember belső értékét főleg a poézis adja meg. Ahol nincs meg, csodálhatjuk az ész káprázatát, de ez a hideg fény nem feledteti velünk a kedély melegének hiányát. Nem az érzelgős kor szereplőit kivánom visszaidézni, hanem a görögök hősiességtől, ihlettől áthatott alakjait. Az acélos erejű, csupa tett idealistákat, akik nemcsak meg-megálmodták, de meg is alkották a maguk csodaszép világát.

Válasszuk e célra, mint a nevelés legfontosabb tényezőjét, a szép vallását: a művészetet. A poézis legnemesebb megtestülése ez és megértése egyértelmű a jó ösztönének megnyilatkozásával. Szellemünk kincsesháza kifogyhatatlan és oly titáni hatalmat rejt magában, hogy segitségével egész külön világot teremthetünk magunknak. Mindenikünk lelkében él, csak fel kell ébreszteni Csipkerózsa álmából e hatalmat.

Századunkat a materializmus századának mondjuk, annál inkább szükség van a jelen és jövő emberének egy nemesitő befolyásra. Hogy eloltsa azt az emésztő vágyat, mely — mint valami örökéletű csodavirág — mindig újból felveti fejét az anyagiasság sziklái közül. És amelyet letagadni a legmodernebb ember sem tud. Ne is tagadjuk — az ideálok utáni vágy ez!

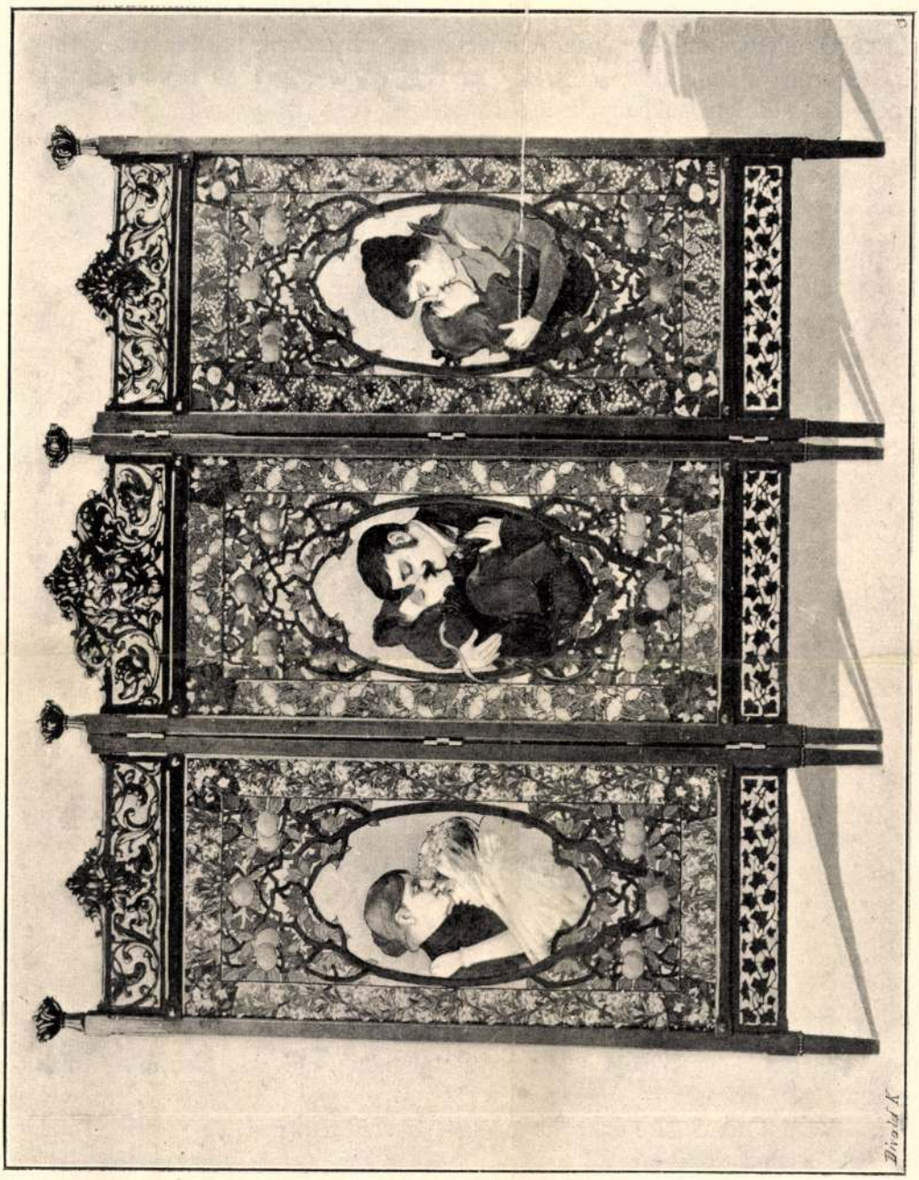

FESTETT ELLENZŐ.
Tervezte Horti Pál.

György Kálmán: A gróf Andrássy Tivadar-féle pályarat. Magyar Iparművészet

1897. 13. l. ill.

HORTI Pál

alatt értenek. Bizonyságom erre a leghivatottabb tekintélyek e téren: Mayeux és Havard. Előbbi La Composition décorative* című művében** a l'art appliqué à l'industrievel kapcsolatosan csillag alatt megjegyzi, hogy annak fogalma azonos az *arts industriels* vagy az *industries d'art* fogalmával. Tehát iparművészet vagy művészi ipar. A bővebb magyarázatban, mit Mayeux ezekhez fűz, felsorolja mindazokat a művészi iparágakat, a melyekben a művészi koncepció és kidolgozásukban pedig a festészet és a szobrászat érvényesülhet.

KANCSÓ.
Tervezte Háry Gyula.

Azt ugyanis, a mit mi is eddig művészi iparnak, azaz l'art appliqué-nek tartottunk. Mayeux nem kívánja a „legmagasabbrendű“ művészet lehetőleg „nagyszabású“ alkalmazását — ő beéri a

> „l'accord nécaissaire entre les divers éléments d'une oeuvre, *forme* et *décor*, de façon à constituer un tout qui soit à la fois agréable en lui-mème et en harmonie avec le milieu auquel on l'associe“. Tehát a harmóniát az alaknak

* La Composition décorative, texte et dessins par Henri Mayeux, architecte du gouvernement, professeur d'art décoratif dans les écoles de le ville de Paris, A. Quantin.

** Lásd annak 8. oldalát.

Horthy Pál

A magyar iparmüvészet gyásza.

Horthy Pál halála.

A keleti pestis áldozata.

A tengerbe temették.

— A *Függetlenség* tudósitójától. —

A magyar iparmüvészet egyik legtehetségesebb tagja, *Horthy* Pál tragikus haláláról hoz hirt tul a tengerről a táviró. Hosszu tanulmányutjáról volt visszatérőben, hogy megrakodva a keleti népek régi müveltségének emlékeivel és ismeretével, azokat itthon érvényesitse. Visszatérőben volt már, hogy hazáját és családját, feleségét, aki neki mindig buzgó munkatársa volt, viszontlássa, amikor az ázsiai birodalomnak speciális betegsége: a sárgaláz erőt vett rajta s idegen nép közt *megölte*.

A tragikus esetről fővárosi tudósitónk a következőket jelenti:

Horthy Pál a budapesti iparmüvészeti iskola fiatal, tehetséges tanára, kiváló s hirneves müvészember volt. Évek előtt ő rendezte a st.-louisi világkiállitáson a magyar osztályt, amely nagy dicséretet s kitüntetést nyert. Ezekért a sikerekért a kormány nagyobb ösztöndijat adott neki azzal a célzattal, hogy Kinát, Japánt járja be s tanulmányozza a kelet müvelt s nem müvelt népeinek müvészetét.

Horthy el is ment s előbb két évet Mexikóban töltött, majd onnan Észak-Amerikán át Japánba és Kinába ment. Nagy utjára feleségét, aki a st.-louisi kiállitás rendezésében nagy segitségére volt, nem vihetvén magával, itthon hagyta, de naponként irt levelet haza s beszámolt tanulmányutjának minden mozzanatáról.

Legutóbbi levelében, amely Japánban kelt, azt irta, hogy tanulmányutját befejezte s junius 18-án érkezik meg Fiumébe, 19-én pedig már Budapesten lesz. Az Iparmüvészeti Társulat tagjai és a müvész felesége is nagy örömmel és előkészülettel várták a müvészt és a férjet, helyette azonban szükszavu, de rövidségében is megrenditő hir érkezett az Iparmüvészeti Társulathoz.

— Hirt kaptunk, hogy Bombayban *Horthy* Pál budapesti müvész meghalt. Kérünk intézkedést a podgyászra nézve. Révkapitányság.

Az Iparmüvészeti Társulat azonnal értesitette Horthy feleségét és a társulat titkárát Fiumébe küldte, hogy a halál részleteiről bővebb részleteket szerezzen s a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Függetlenség. (Arad)
1907. (VI) évf. 140 sz.

1907. junius 21.

Valószinünek tartják, hogy Horthy szervezetét Kinában sárgaláz csirái fertőzték meg, aminek az idegen emberek ott rendesen áldozatául esnek s ez pusztitotta volna el a fiatal magyar müvészt is. Mások szerint Bombayban, ahol a keleti pestis állandóan dühöng, ezt a betegséget kapta meg s ebbe halt volna bele.

Holttestét a hajóparancsnok távirata szerint Bombay közelében bocsátották a tengerbe.

Felesége, akit Horthy végtelenül szeretett, végtelen fájdalmában és kétségbeesésében szinte öntudatlan állapotban van. Rokonai és barátai iparkodnak vigasztalni a szerencsétlen nőt, aki alig nehány évi házasélet után ilyen tragikus módon vesztette el férjét.

Horti Pál

(2)

Horti utolsó útjáról. Irta Schmidt Gyula. Magyar Iparművészet. X. évf. 4. sz.

Horti Pál. Irta v—m. Az Ujság jún. 21.

(1)

(Művészet 1907 280.l.

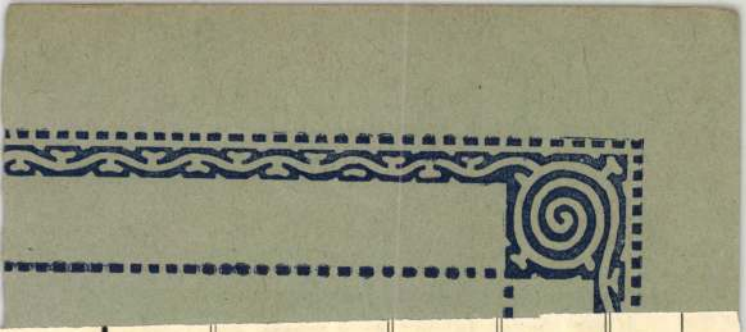

Horti Pál

Horti Pál. Irta Béla Henrik. Budapesti Hirlap jún. 24.

1908.

(Művészet 1908. 280. l.)

745.

I
349.

745. Pieter Pauwels Rubens.

Sz. Siegenben 1577-ben. † Antwerpenben 1640-ben.

A szent család.

Középütt a balra tekintő Madonna a térdén ülő és hozzásimuló Jézust tartja; balról egy angyal közeledik, ki Jézusnak gyümölcsöt hoz kosárban; jobbról pedig szt. József áll és kezeit keblére téve gyönyörködik a gyermekben. Mária fejéről fátyol omlik alá, ruhája piros és palástja kék; a szőke gyermek meztelen; szent József köpenye szürke. A háttérben kőfal emelkedik s balról a szabadba nyerünk kilátást, hol síkság terül el erdőkkel. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 127 : 165 cm. — Mündler: VI. 20.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: IV. 58. *P. P. Rubens:* Die heilige Familie. — 1844: IV. 57. *P. P. Rubens:* Die

H. 2. *Pál*, festő és iparművész, * Budapest 1865., † Bombay 1907 máj. 25. Budapesten és Münchenben tanult és 1888 óta tájképeket állított ki, utóbb azonban az iparművészet, elsősorban a lakásberendezés művelésének szentelte magát, a fővárosi iparrajziskola tanára és a modern iparművészeti törekvéseknek nálunk egyik előharcosa volt. Sokat utazott, 1904. a saint-lousi-i kiállítás magyar iparművészeti részét rendezte, Mexikóba tett utazása alkalmából pedig hévvel gyüjtötte az ottani kerámiai emlékeket, amelyek gyüjteménye itthon feltűnést keltett és a magyar iparművészetre is hatást gyakorolt.

HORTI Pál

Zománcrozott talizmán, Keleti

VIII. 61.

HORTI PÁL

Horti Pál tizenhat éves volt, nagyon fiatal és egészen bajusztalan gyerekember, amikor egy iparművészeti tervvel díjat nyert. A díj kicsi és jelentéktelen azokhoz képest, amelyekhez később jutott; a terv — egy berakott művű asztallap díszítése — nem jöhet számba, naiv és kezdetleges játék azokhoz a dolgokhoz képest, melyek később a magyar iparművészet frontjára vitték. A biografusnak azonban ez az „ifjúkori kísérlet" nem közömbös. Ez, hogy úgy mondjuk: jellemző momentum, amiből ha különösebb valamik nem is konstatálhatók, az talán igen, hogy Horti nem véletlenül, kényszerűségből, vagy amiatt állt be a magyar iparművészet táborába, mert ebből a táborból akkor jóformán senki se látszott, ellenben felsőbb parancs és ú. n. művészeti politika szerint szükség volt rá, s úgy tetszett, hogy aki siet és él az alkalommal, hamar, könnyen, vitézül arathat győzelmes babérleveleket. Ez az ifjúkori terv, ez a kis pályadíjat nyert rajz belevilágít Horti fejlődésébe, s némi magyarázattal szolgál, hogy miért lett tervező, amikor piktornak indult, miért húzott át a dekorativ művészetekhez, amikor erre holmi sok, kívülről jövő ösztönzést éppen nem kaphatott; s amikor minden oldalról, jobbról is, balról is, kollégái, proffesszorai, olvasmányai azt magyarázhatták, hogy a festői halhatatlanság, hír és aranyérem ennél a pontnál kezdődik: nagy vászon és életnagyságú alakok. A mintarajziskolában, épp úgy, épp oly mód és rend szerint gyakorolja a rajzot, mint valamennyien a vele egyivásúak és azonos cél felé sietők. Először a bizonyos görög-római gipszfejek, szénnel szürke papiron, aztán közelebb a „Parnasszus hófödte bérceihez", magasabb fokon: élő modellek, pemzlivel, színnel, á la prima. Közben, bizonyára nyughatlan álmai vannak, mint mindenkinek, ha lefoglalják a Sturm und Drang lángoló évei. Bohémtanyákon bizonyára hosszú és szenvedelmes disputákkal tölt időt, disputákkal arról, hogy mi a követendő „új irány a festészetben". A plein air-nek ekkor itt még híre-nyoma se. München: ez a piktura központi pályaudvara. Ide futnak be a világ összes tájékairól, tehát magyar tájékról is művésznéppel érkező vonatok, s innét szaladnak haza csinálni nemzeti művészetet, valójában pedig sokszor csak folytatni a müncheni pikturát. Történelmi kompoziciók, aranymetszés, s főleg: genre-jelenetek a népéletből, az édes, az aranyos, a víg csaplárosné, három a tánc: ez a festői divat, ez az, amit az emberek kívánnak, amit csinálni kell, la mode pour la mode. A mintarajziskola szép lassankint, de folyvást, évről-évre növekszik, aminek önkéntelen oka, élesztője

Művészet 1908.

PÁRISI MOTIVUM
HONTI NÁNDOR RAJZA

Munkácsy. A „párisi magyar asztalosfiú" robbanásszerű sikere. Az a siker, amely igaz, hogy egyfelől piktorrá tett nem annakvaló asztalosfiúkat, másfelől rehabilitálta magát a pikturát. Szóval, úgy tetszik, új szellők fujnak a magyar ugaron. Már nincsen úgy, mint régen, Székely Bertalan fiatalsága idején. Csak éppen az iparművészet, ez az, amit — hogy költővel szóljunk — köd takar, köd és homály. Még nincs benn a köztudatban, hogy praktikus holmik tervezése is lehet művészi feladat. Modern bútor, modern szőnyeg még nem mutatkozott, s nem is mutatkozhatott, mert Közép-Európa valamennyi akadémiáján s nálunk még inkább, ahogyan az iparművészet szerepelt, ez a „melléktárgy" félvállról vett szerepe. Amiben kimerült: történelmi stílusok kopiája. A tervezés kötött marsruta szerint történt, a fiatal művészjelölt urat ezen a címen gyakoroltatták: szabad tervezés, régi mintalapok után. A milieu tehát, innét nézve holt, csöndes, mozdulatlan. Csak jámbor óhajtások hangzanak olykor parlamenti részről, hogy csinálni kell magyar ipart, hogy ez így nem mehet tovább, baj van, nagy és országos baj. Ezeknél a szelíd kívánkozásoknál több azonban alig jelentkezik. Feltűnnek, felhangzanak és tovaszállnak, s ami utánuk marad, némely résztvevőbb lélek melankóliája. Egyébként a parlamenti szószék iparpolitikusait körülbelül úgy szemlélik, mint ekzotikus népek a nyugati fehér embert. Egyébként nem szabad még a bécsi vonal: innét érkezik az ízlés, kész tervek, mintakönyvek, kész holmik szállítmánya. Az iparművészetnek tulajdonkép se neve, se önálló jelentménye. Ha beszélnek róla, ha ankéteznek, előadnak róla, nem tudják hol keressék, ha meg keresik, amit találnak, idegen import, bécsi munka. A környezet, a viszonyok, az élet tehát még nincs arra hangolva, hogy iparművészetet termeljen, hogy alkalmakat kínáljon nem csupán festőtalentumok megszólalásainak. A talaj egy fel nem szántott, még ki nem készített talaj s hogy mégis, ebben a magárahagyottságban, ebben a csöndben, ebben az „iparművészet-ellenes" időkben valaki fiatalon, tizenhatéves fejjel nem lovagregények festésére

FALU VÉGÉN
RUDNAY GYULA RAJZA

gondol, mi ez, ha nem egy bizonyos fajta, egy dekoráló, egy iparművészinek induló talentum öntudatos jelentkezése? Mi ez, ha nem annak jele, hogy amikor érnek a viszonyok, s a modernség jegyében szükség van előmunkásokra, Horti egy eredendő, legfeljebb csak elfojtott, külső okok miatt alvó, de egyébként benne régtől meglévő talentum miatt áll az előmunkások közé, nagy szorgalommal, nagy mohósággal és oly képességekkel, amelyeknek felmérése, kritikája itt nem feladatunk, de amelyeknek szerepére, jelentőségére, hasznára, arra, amit betöltöttek és arra, amit eredményeztek, alább még rámutatunk.

Mindezzel persze nem azt mondjuk, hogy pontosan kikössük a zsineget kétféle talentum közt: a közt, ami par excellence piktorinak, s a közt, ami iparművészetinek kodifikálható. Nem írjuk azt, hogy Hortit „már az istenek is" arra nevelték, hogy bútort, szőnyeget, ékszert és egyéb ipari holmikat terveljen. Abból a rajzból, abból az első kis szösszenetből, amit egy iskolai fórumon apró babérokkal körüldíszítenek, nem mondható, hogy Hortiban éppen csak ez a fajta képesség élt, szorosan különválasztva attól, ami piktori. Először is: alig képzelhető maga az iparművészség e nélkül a piktori talentum nélkül. Ha valami, akkor egy interieur, egy művészien elgondolt szoba okvetlen kíván, sőt feltételez festői fantáziát. Ha ez hiányzik, a spiritusza, a lelke hiányzik. Az emberi művészkedésnek ez a terrenuma tele van pittoreszk-tartalommal: nagy dekorálók, nagy iparművészeknél szinte conditio sine qua non. Horti is így indul, festői tanulmányokkal, festői erényekkel vértezi magát. Hosszú esztendőket tölt intenziv munkában. Bejárja Münchent, Párist, Londont. Amikor hazajön, több tárlaton le-

teszi festő-névjegyét. Egy képét, a „Favágók" címűt megvásárolja a Képzőművészeti Társulat, s hogy íme mégis, egy hirtelen kanyarodással más utakra tér, nem egyéb ez, mint bizonysága annak az erősebb hajlandóságnak, erősebb szeretetnek, amit mi így hivunk: iparművészetre való rátermettség. Ezzel a hajlammal és ezzel a szeretettel ékeli be és tudja boldognak magát szép tárgyak társaságában. Lemond a piktordicsőség aranyfüstjéről, közeli célok, közeli sikerek, lármás erőlködések helyett oly problémákkal foglalkozik, amelyekre a hajnal csak később volt eljövendő. Később, amikor kis rés nyílt a magyar művészet egén, s nyugati szélvész új kultura magjait söpri felénk. A modern iparművészetet.

És itt most külön fejezetet kezdhetnénk ezzel a címmel: a lenézett, kigúnyolt, a félreismert és üldözött szecesszióról. Külön fejezetet, amely vidám bohózathoz lenne hasonlatos, ha azt mondanók el, hogy ennek az új kulturának, a modern iparművészetnek milyen volt az ő fogadtatása. De amely, dacára hogy amiről szól, ma még a legfrissebb mult, egy darab komoly és nemes történelem, mert a kép, amit példáz, amit kirajzol elénk: felemelő és egész lélekkel vívott küzdelmek képe. Rövid évek multán, ma, ezerkilencszáznyolcban, furcsa, megfoghatlan, érthetlen minden kacaj, torz és groteszk az a mosoly-tenger, amely a modern iparművészet első felbukkanásait kísérte a szánalom, részvét és egyéb tragikai összetevők formájában. Csodálkozunk, sőt többet teszünk: megdöbbenünk, hogy miként lehetett humort, éppen csak nevetni való mulatságot látni például Rippl-Rónai egy bútorrajzán. Hogy részenkint és általánosan, hivatalos és nem hivatalos helyeken miért eshettek szokatlan ijedelembe az Iparművészeti Társulat kiállításai miatt. Hogy a nemzet képviselőinek házában, egy ismert s különben európai szempontú kulturpolitikus miként képzelhette magát magyar művészeti Ciceronak, aki apró és sötét Catilinák ellen harcol, amikor büszke rómaisággal óva intett mindenkit a haladó legújabb kor művészetétől, amely — így szólt — tévelygések és veszedelmek örvényébe visz. Aberrációs művészet.

Mindez persze, ma, érthető okból furcsa, hihetetlen, akárha nem történt volna. Elültek a háborgó vizek, vagy legalább is az, ami miatt háborognak, nem a modernség elemi kérdése. Azonban annak idején, ugyancsak érthető okból, mindez természetes jelenség volt, logikus folyománya egy milieunek, mely ha nem is bírt iparművészeti hagyományokkal, mint a franciák, angolok, tehát ha nem is volt mit féltenie, — Bécs közelében, Bécs hatása alatt élt, amelynek üres barokkizmusát, ellapult biderségét gyökerestül támadták az új, friss törekvések. Ez a szó: modern, ma éppen nem sértés. Ellenkezőleg az a sértő, ha valakinek az idetartozását véletlenül kétségbevonják. Ott tartunk, hogy vannak kávéházak, s benne márványasztalok körül kolóniák, úgynevezett szabad és független tömörülések, akik előtt a Mackintosh bútorművészete „öreg dolog", hogy ne mondjam vieux joeu. Ott tartunk, hogy immár a modernségnek is van bizonyos szokványa, akadémiája, sablonja és kellemetlenül zöld tehetetlensége — holott tíz év előtt még merész valami volt kiejteni elegáns társaságokban, nem szólva szakkörökről, iparosokról, gyárosokról. Egyfelől a „Spieszburgerthum" rémületének kora volt ez, amely érzi, hogy régi, megszokott és kényelmes sátraiból akarják kiforgatni, másfelől nagy kontrasztok mérkőzése, elszánt csaták kora, amit Horti Pálnál senki sem vívott végig teljesebb odaadással, s amiből ha ez az utóbbi, az új ízlés, új formák, új ideák kerültek ki győztesen, nagyrészt az ő érdeméül tudandó be. Aki megírja majd a magyar iparművészet előidejét, jó darabon át mindenütt találkozni fog Horti Pál talentumának nyomaival. Mert amily fanatikus hittel haladt a kis csapat élén, azokkal, akikre valamikor úgy néznek vissza, mint ahogy ma tekintjük az irodalmi műveltség nagy kezdeményezőit, — Kármánt, Kölcseyt, Kazinczyt, — a munkássága épp ily robusztus, szinte az egész iparművészetet átölelő. Mindent próbál, s mindenben, amit próbál, európai szinvonalat ér. Tervez ékszert, bútort, szőnyeget, fayence-t. Különböző materiákkal dolgozik, az anyag, amire rajzait gondolja, nagyon sokféle. S mégis, amit tervezett, az anyag iránt való respek-

tust tükrözi. Arra épült, amit a nagy hadakozásban, az iparművészet egyik sarkpontja gyanánt, sokszor, vehemensül, újra és újra kellett ismételni: a materiális őszinteségén. Ezt a tulajdonságot Horti nem tanulhatta kényelmes módon, folyóiratokból, mint valami elegáns, kivasalt, ú. n. irodai tervező. Erre külön energiát, külön türelmet, bibelődést, külön életet pazarolt a műhelyfalak pora, forgácsa közt. Hosszú és fáradságos órákat, napokat, esztendőket, ami neki mindazonáltal ritka élvezet volt, mert amit nyujtott: örömök, örömök, nemesen emberi örömök. Egy-egy anyag rejtőző szépsége, titka, finom effektusai. Egy-egy anyag megismerésében támadó lelki szenzációk.

Hogy ebben a megismerésben, ezen a kísérletező úton Horti új effektusokat talált, ezt fölösleges bizonyítgatnunk azok előtt, akik visszaemlékeznek ékszereire, amelyek új cizelláló eljárással készültek, s vázáira, sajátos patinájú agyagedényeire. Egész csomót állított ki belőlük, színes, eredeti hatású holmikat, amelyeknek csak egyik nevezetességük, hogy formájukat Horti szabta. Másik s talán jelentősebb nevezetességük, hogy maga mintázta, korongozta őket. S ez az, ami nekünk Hortiban különösmód szimpatikus. A mesterség, a kézimunka, a nem is oly rég általában lebecsült mesterség szeretete. Az, hogy nem élt akadémikusan, külön az anyagától, távol a műhelytől. Az, hogy ennek eredményekép (s ez már intuició dolga) megvolt benne a képesség: hatni, szépségeket kicsiráztatni pusztán materiális tulajdonságokkal. Egyedül azzal, hogy számít valamely anyag új finomságára. Mindez ma persze hogy nem ritka. De Horti előtt ritka volt. Hortiban ez jellemző vonás, ha úgy tetszik «reneszánsz-vonás».

Interieurökön, tömérdek apróságon kívül egy sor vázlat, terv: ez a magyar iparművészet Horti-öröksége. Egy szenvedélyes studium jegyzetei: felvételek őskori emlékekről, s bútorrajzok, melyek ki tudja hová fejlesztik tovább szerzőjüket, ha magukkal hozzák. Ha nem hagyják el, indus égbolt alatt, forró mesék s vad vizű partok közelében.

*

Horti Pál Budapesten, 1865-ben született. Apja szabómester. Tanulmányait a fővárosban végzi (reáliskola, mintarajziskola). Megszerezve a rajztanári oklevelet, az iparrajziskolához nevezik ki (1890). Néhány év multán Münchenbe megy, a reprodukáló teknikákat tanulmányozni. Amikor hazajön, egy sokszorosító vállalatot alakít, de ez a vállalkozása nem sikerül, s fel kell hagynia vele. Egy csomó tervrajza a «Mintalapok» hasábjain jelenik meg. 1902-ben a turini nemzetközi kiállítás magyar iparművészeti csoportját rendezi. Ugyancsak Horti tervei szerint rendeződött a Magyar Iparművészeti Társulat lakásberendezési kiállítása (1903), valamint a st.-louisi kiállítás magyar iparművészeti része (1904). A kiállítás bezárása után New-Yorkba költözik (1905), ahol igen sok megrendeléssel látják el. Innét Mexikóba megy (1906 május). A sárgaláz lappangó kórja itt kezdi ki szervezetét. Hazafelé tartott, amikor ez a baj végzetesen tör ki rajta. Meghalt Bombay-ban, 1907 május 25-én. Hagyatékából kiállítást rendezett az Iparművészeti Társulat az iparművészeti múzeumban (1907 nov.). — Kitüntetései: Iparművészeti állami nagy aranyérem (1899), a párisi világkiállításon öt kitüntetés (1900), a Ferenc József-rend lovagkeresztje (1900), Grand Prix a turini kiállításon s az olasz koronarend lovagkeresztje.

DÖMÖTÖR ISTVÁN

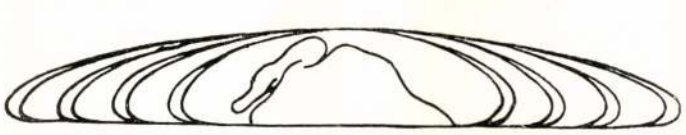

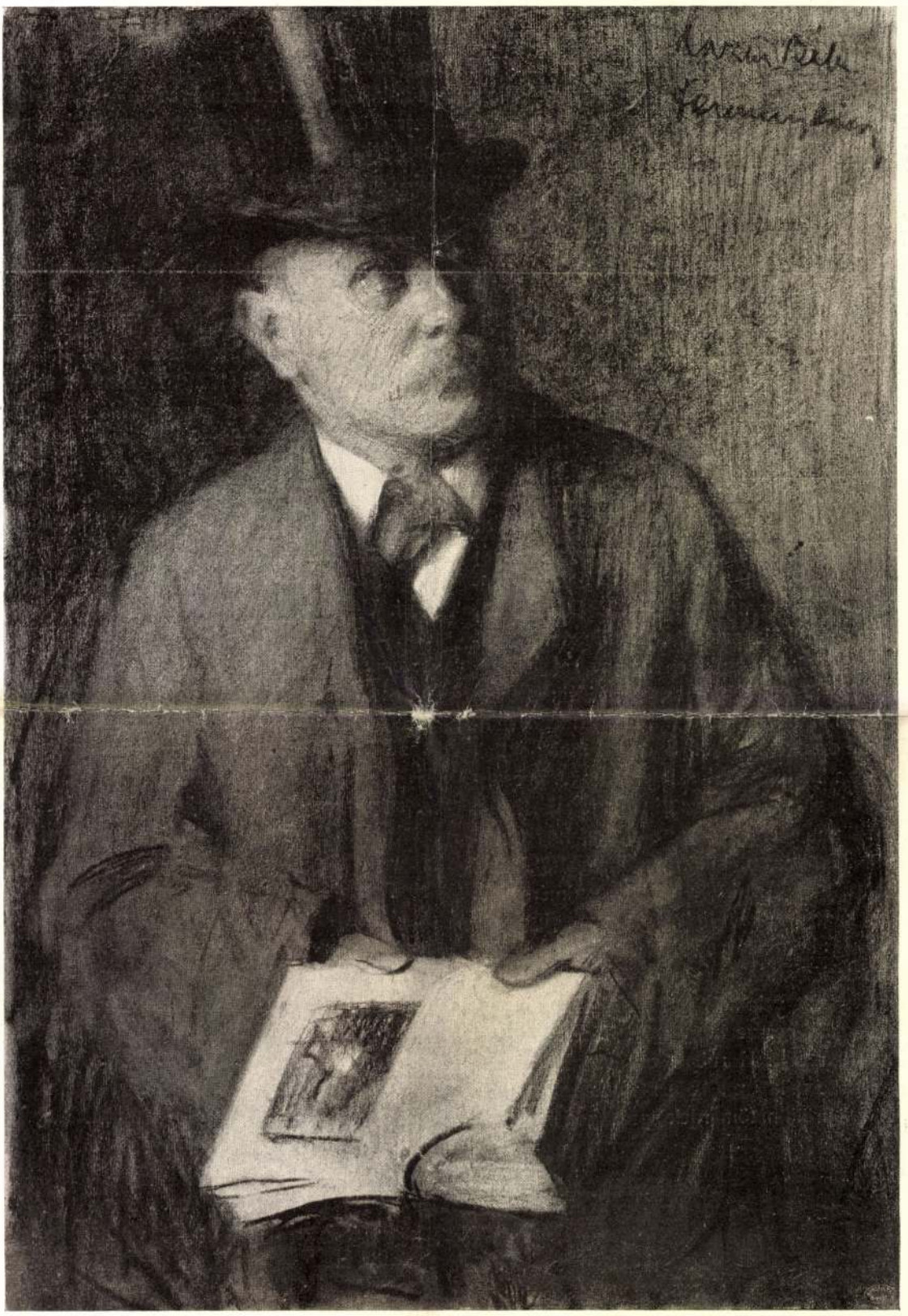

ARCKÉP
FERENCZY KÁROLY RAJZA

HORTI Pál

Ötvösség - Ékszer

Magyaros é.-ek ; Horti Pál - Hirschler M. Tervei
Wiesinger munkái.

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145-168. o.
Czakó Elemér: A tordnói kiállítás.

Ötvösség – Ékszer

Horti Pál és Hibján Samu munkái

Magyar Sparmüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145–168. o.

Czakó Elemér: Atoriuni kiállítás.

L o n d o n

"Studio" nemzetközi iparmüvészeti versenye
- Horti Pál -

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
68.
"Kitüntetések"

Rajz (tervrajz): „Mintalapok"
Horti Pál

Művészet VII. évf. 1908. 107 - 111. l.

Famüvesség – Bútor

Horti Pál bútortervei

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. sz. 1-21. o.

Dieuer. Dénes József: A karácsonyi kiállítás.

Famüveség - Bútor

Horti Pál b. Tervei

Magyar Iparművészet, 1901

1/2. Sz. 1-21. o.
Dieuer - Dénes Főcsp.: Az iparművészeti
Társulat karácsonyi kiállítása.

Plakát

az Iparművészeti Társulat Karácsonyi Kiállításának pl. ja – Horti Pál

Magyar Iparművészet, 1901

4. sz. 164. o.
különfárák. (Plakátművészet Magyarországon.)

Horti Pál

festő, iparművész

Magyar Iparművészet 1897/98.

I. sóf. 3. sz. 113.-114. o.

a Magyar Iparmüv. címlap-pályázata.

Horti Pál

festő (iparművész)

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 6/7. sz. 249 – 289. o.

Mihalik József: az I. M. Tavasi nem-
zetközi kiállítása.

Horti Pál

festő és iparművész

Magyar Iparművészet, 1897/98. I. évf.

1. sz. 7–9. o. – György Kálmán: A gróf Andrássy Tivadar-féle pályázat.

Kiállitások.

Népszava XXXV.évf 1907 nov.27.
281 sz. 7 lap.

Horti Pál hagyatéka.

Ötvösség – Ékszer

Horti Pál szománcleméres l.-i

Magyar Iparművészet, 1900

S. sz. 209–240. o.

Györgyi Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállításon.

Horti Pál, artalos (?)

Iparmüvészet 1895-ben 106.

Horti Pál

iparművész ("festő")

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 4. sz. 145.-162. o.

Lyka Károly: A magyar iparművészet
története.

Horti Pál

iparmüvész (-festő)

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. évf. 8. sz. 353-356. o.

Gy: a Wochanes-féle könyvtábla pályázatnak eredményt.

Horti Pál

iparmüvész (festő)

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. köf. 6/7. sz. 249.–289. ö.

Mihalik József: az I. M. Tavassi nemzet-
közi kiállítása.

Horti Pál

festő és iparmüvész

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. évf. 1. sz. 7.–9. o. – György Kálmán:

a gr. Andrássy Tivadar-féle pájarat.

Horti Pál

festő (iparművész)

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 4. sz. 145. – 162. o.

Lyka Károly: a magyar iparművészet
Koronája.

Horti Pál

festő (iparművész)

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 8. sz. 353–356. o.

Gy: a Wodianer-féle könyvtábla pályázatnak eredménye.

Horti Pál festö.

Művészet. 1905. III. 406. l.

Horts Pál.

München.

VI. Éof., 1907.

70.

Muzeologia.

Népszava XXXV.évf.1907 jul.11.
164 sz. 6 lap.
164.

Horti Pál művészeti hagyatéka.

Kitüntetések.

Diplomé d'honneur a torinoi
nemzetközi iparművészeti
kiállitáson:
- Horti Pál -

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
351.
"A turini nemzetközi..."

Vegyes – Lakeskellek

Horti Pál Tervei (Tükör, csillár, kandelló, papírkosár)

Magyar Sparmüvészet, 1900

1/2. sz. 1-21.o.

Diener-Dénes József: A karácsonyi kiállítás.

[illegible] – szonyeg

Horti Pál n. tervei

Magyar Sparnüvészet, 1900

1/2. sz. 1-21. o.

Diemer-Dénes József: A karácsonyi kiállítás.

H o r t i P á l iparművész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
68.
"Kitüntetések.."

...orto Pál festő

Magyar Sparműnészet, 1900

1/2. sz. 1-21. o.

Diener-Dénes József: A karácsonyi kiállítás.

Kitüntetések

H o r t i P á l ezüst érme
a londoni "Studio"nemzet-
közi iparmüvészeti versenyén

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
68.
"Kitüntetések"

Kitüntetések

Londoni "Studio" nemzetközi
iparművészeti versenyén
ezüst érem:
Horti Pál

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
68.

Vegyes iparmüvészet - Emléktárgy

H o r t i P á l :
Olcsó karácsonyi emléktárgy
pályanyertes terve

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
142.
"Karácsonyi pályázat"

H o r t i P á l grafikus

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
140-141.
"Magyar ex librisek"

H o r t i Pál iparmüvész

M Ü V É S Z E T
II.évf. 1903.
149.
"Müvészeti irodalom"

H o r t i P a l iparmüvész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
142.
"Karácsonyi pályázat"

Horti Pál festő, iparművész

Magyar Iparművészet, 1899. II. évf.

4. sz. 168. o. Különfélék. / Az 1900. évi világ-
kiállításra a székesfőv. által, megrendelt
iparművészeti tárgyak.

H o r t i P á l iparmüvész

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
354.
"A turini nemzetközi kiállitásos"

Horti Pál festő, iparművész

Magyar Iparművészet, 1899.

II. évf. 3. sz. 126. o. Hivatalos Tudósítások.

Pál festő, iparművész

Magyar Iparművészet, 1899.

II. évf. 6. sz. 269. – 270. o.

Különfélék.

Horti Pál, festő, iparművész

Magyar Iparművészet, 1899

Y. sz. 1680.
Különféle.

Porti Pál

Magyar Szemmüvészet, 1902

V. évf. 168 és 173.o.

különtálát.

Horti Pál iparművén, festő

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145–168. o. / maen. ven. réne: 165–168 o

Czakó Elemér: e Torinói kódátás.

Norti Pál festő, iparművén

Magyar Sparművészet, 1902

1. sz. VI. o.

különfélék.

Horti Pál iparművén, festő

Magyar Iparművészet, 1902

3. sz. 113-114. o.
Pályázati ügyek.

[illegible] Pál festő, iparművész

Magyar Sparművészet, 1902

3. sz. 107. o.

különfélék. - Sparművészet Norm bdn.

Horti Pál ipermüvész

Magyar Sparmüvészet, 1901

6. sz. 268. o.
Különfélék.

Horti Pál festő és iparművén

Magyar Sparművészet, 1901

6. sz. 245-248 és 257-259.0.

Meller Simon: Az Sparművészeti Társulat karácsonni kiállítása.

Horti Pál festő, iparművén

Magyar Iparművészet, 1901

4. sz. 191. o.
Hivatalos tudósítások.

Horti Pál festő, iparműven

Magyar Sparmüvészet, 1901

6. sz. 245-284 és 257-259 o.

Mueller Simon: Az Sparmüvészeti Tarsulat karácsonyi kiállítása.

Horti Pál festő, iparművén

Magyar Iparművészet, 1901

5. sz. 228-229. o.
különfélék.

Horki Pál iparművész

Magyar Iparművészet, 1950

1/2. sz. 86.o.

Hivatalos tudósítások.

Horn Pál iparmüvész

Magyar Iparmüvészet, 1900

1/2. sz. 77. o. különfélék.

Magyar müvészek bikere külföldön.

Horti Pál festő

Magyar Iparművészet, 1950.

3. sz. 132. o.

Hivatalos tudósítások.

Horti Pál festő

Magyar Sparművészet, 1911

4. sz. 164. o.
különfélék. (Plakátmű vészet Magyarországon.)

Horti Pál festő, iparművén

Magyar Sparművészet, 1901

1/2. sz. 1-21.o.
Diener-Dénes József: Az iparművé-
neti társulat karácsonyi kiállítása.

Horti Pál festő, iparművén

Magyar Iparművészet, 1905

S.Sz. 209-270.o.

Györgyi Kálmán: Az Iparművészet a párisi kiállításon.

Horti Pál festő

Magyar Sparmüvészet, 1900

1/2. sz. 70-73. o.
hj művek. (Petőfi ösnes költeményei)

Horti Pál, festő iparművész

12 (XX/15

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

A lélek diadala

Csak fényképről ismerem a Torinói Világkiállítás magyar pavilonját, de nem hiszem, hogy tévedek, amikor azt mondom: a díszes kapubejárat, két oldalán a feszes szöveggel és figurákkal, annak idején tökéletes látványt nyújtott. Nem úgy, mint a rekonstrukciója, amely most a *Magyar Nemzeti Galéria* bejáratánál áll, és amely ugyan pontos mása az eredetinek, de salétromosan csillogó felületével és kivitelezési pongyolaságaival szemléletesen jelzi: mit romlott a magyar építkezési gyakorlat az elmúlt hetvenöt esztendő alatt, egészen pontosan 1911 óta.

A *Lélek és forma* című kiállítás, ilyen módon, frappánsan indul. Stílusgazdag pompája cáfolhatatlan magyarázattal szolgál arra: miért nem szűnik — éppenséggel miért erősödik — a nosztalgia, ami bennünket a millenniumi Magyarországhoz köt. S mi az, ami az egész kor művészetében tettenérhető szellemi elevenséget mozgatja: a technika, amely csak látszólag avult el, mert a maga korában európai rangú volt, olyannyira, hogy egyelőre elérhetetlen álomként lebeg előttünk.

★

Tavaly Bécsben nagy sikerű kiállítást rendeztek „Álom és valóság" címmel a város 1870 és 1930 közötti kulturális életéről. A Ferenc József-i monarchia és a születő modern művészet — a nevével is megújulást jelképező szecesszió — szimbiózisáról. Eltelt néhány hónap és mi is előrukkoltunk a magunk seregszemléjével. A *Lélek és forma*, mint az alcíme mutatja, nem egyetlen szellemi irányzatot vonultat fel: a császárság alkonyán átfogja az egész hazai művészetet. Persze, a mi magunk szerényebb módján: 1896-tól 1914-ig.

De nemcsak gyorsan kapcsoltunk, hanem — ez volt az első élményem — hasznosítottuk is a tapasztalatokat. Volt már a Nemzeti Galériában gondosabban előkészített és az anyag értékét tekintve jelentősebb kiállítás is: hadd utaljak csak a magyar reneszánsz seregszemléjére. De ilyen látványos attrakció még soha. A rendezők (*Éri Gyöngyi, Jobbágyi Zsuzsa*) segítségére siető építészek (*Gerle János, Kovács Attila*) a négy különböző helyszínt (előcsarnok, félemeleti pihenő, földszint és első emelet) egységes egésszé kapcsolták össze. Megpróbálták legalábbis. Ahol csak lehetett, eltakarták a komplikált belső architektúrát és a márványburkolatot. Sőt: maguk építettek hangulatkeltő és korfestő tereket, amilyen a *Kós Károly* és *Thoroczkai Wigand Ede* épületeinek makettjeit bemutató enteriőr fagerendáival, a gödöllői művésztelepet mintegy bevezető kerítés, az üvegablakokat ékszerként felvillantó sötét szoba. Olykor csak egy-egy felirat rekonstrukciója, máskor bútorok szobaberendezéssé formált együttese segített abban, hogy a néző ne egyszerűen értékes (történetileg vagy esztétikailag, esetleg mindkét szempontból jelentős) műtárgyakkal szembesüljön, hanem egyszersmind annak a kornak az *image-a* — hangulatában rögzült ízlés- és eszményrendszere — is megelevenedjék, amely ezeket a tárgyakat végző soron létrehozta.

★

A látogatót egy kör alaprajzú kis csarnokban a *millenniumi emlékmű* tervrajza és szobrainak makettjei fogadják. De valójában is ezzel — az ország ezeréves fennállását hirdető, önreprezentáló hivatalos művészettel — indít a kiállítás. Ha nevezeteket kell mondani: *Lotz Károllyal, Benczúr Gyulával* és *Feszty Árpáddal*. Egyáltalán: a millenniumi kiállítással, ahol az úgynevezett műcsarnoki akadémikus festészet és szobrászat kapta a főszerepet.

Hogy létezett — volt — másik művészet is, amely nagyobb hangsúlyt helyezett az igazságra, mint a pompára, a társadalmi küldetésre, mint a mecénáló hatalom dicsőítésére — arról nem szól a kiállítás. Mondjuk el ezért mi, hogy a lumpeneket festő Mednyánszky László, a nincsteleneket megörökítő *Fényes Adolf*, a kubikosokkal élő Nagy Balogh János és a vidéket járó Nagy István munkássága is ezen időszak történetéhez tartozik. Ők hoztak hírt arról a világról, amely a korszak végére már történelmi tényezővé válik.

A kiszolgálókat éppen az utóbbiak — az őszinték — leplezik le. Segítenek egyúttal abban is, hogy észrevegyük a bizonytalanokat. A kettéhasadó életműveket, amilyen a *Székely Bertalané*, aki a nagy állami megbízatásokat megpróbálta összeegyeztetni a születő új puktúra merész stiláris fordulataival — többnyire felemás eredményt produkálva.

1896-hoz két dátum kötődik. Ekkor volt a Millennium, ekkor indult útjára a nagybányai művésztelep. A kiállítás azonban elegánsan tovasiklik a tényen. A következő esemény már 1900, a párizsi világkiállítás, amely a szecesszió diadalát zengi. *Thék Endre* műhelyének bútoraival, *Horti Pál* pompás szőnyegével, no meg a nagybányai *Ferenczy Károly* egyáltalán nem nagybányai, hanem árkádiásan vágyittas képével. *Vaszary János Aranykora* is azt jelzi: újabb álomvilágba érkeztünk. A múlt fennkölt tablói után most a merengő lélek titkos járatai nyílnak meg előttünk. Hiba volna a kettő közötti bizarr kapcsolatot nem látni; de az is, ha nem vesszük észre: óriási ellentét van köztük. Hiába ugyanannak a kornak szülötte — immár az építészeti teremben — *Schikedanz Albert és Herzog Ferenc Szépművészeti Múzeumának* neoreneszánsz-klasszicista épülettömbje, illetve *Lechner Ödön* virágdíszes *Iparművészeti Múzeuma*, a kettőt stilárisan egy világ választja el egymástól. S akkor még nem szóltunk arról, hogy az indázó architektúra — Lechner művében — egy olyan vas-üveg tetőzetet fog közre, amelynek technológiájával — újabb paradoxon ez a kor bonyolultságáról — egész csarnok épült (a Nyugati pályaudvar stílusában) a Vajdahunyad vára díszletére büszke millenniumi kiállításon.

★

Nehéz dolog erről a korról hitelesen számot adni, mert egyszerre több minden történik. Még a tízes években is nagy műveket hoz a múlt századvéginek mondott eklektika és az akadémikus festészet; ugyanakkor már a századfordulón megkezdi diadalútját a szecesszió, amelynek ornamens- és színkáprázata oly erősnek bizonyult, hogy majd beleépül a húszas évek art deco irányzatába. Közben pedig — mindenekelőtt a bútortervezésben és a faliszőnyegeken — formálódik az a puritán megjelenésű racionális stílus, amely közvetlen előzménye a festészeti kubizmusnak, odább az építészeti és iparművészeti funkcionalizmusnak. (E protokonstruktivizmus szép példája *Kozma Lajos* karosszéke a *Vaszary János* által tervezett huzattal.)

A kiállítás gazdagon dokumentál, de a bonyolult fejlődésmenetet, amely több ponton felrúgja a kronológiát, nem képes minden árnyalatában követni és szemléltetni. Érthető az eklektikusság: a bőség zavarával küszködő rendezők erejét felőrölte az, hogy rendet teremtsenek legalább az események és a műfajok között. Ez, nem egy esetben, gyönyörűen sikerült.

Csak dicséret illeti őket azért, hogy nem érték be festményekkel és szobrokkal. Láthatunk itt csipkéket, ékszereket, ajtókat, kis és nagy modelleket. Impozáns látvány *Lajta Béla* Vas utcai iskolájának megannyi darabja — a lámpáktól az asztalon át a vitrinig; vagy a *Lechner Ödön*-féle kecskeméti víztorony, amelynek hatalmas fehér tömbjéből víz csordogál a Duna, Tisza, Dráva, Száva felirat alatt. Önálló együttesként mutatkozik be a gödöllői művésztelep. S nemcsak agyonpublikált művek láthatók, mint amilyen *Székely Aladár* felvételei Adyról vagy a századeleji plakátok, hanem a magyar szecesszió alig ismert főműve, a háborúban sajnos elpusztult Schiffer-villa több festménye (*Csók István, Rippl-Rónai József, Iványi Grünwald Béla* munkája) úgyszintén itt sorakozik. Olyan, csak mostanában felfedezett alkotókat is megidéz, mint *Kövesházi Kalmár Elza*, aki egyaránt mintáz már-már kubisztikus kisplasztikát és szentimentálisan szecessziós szentképet. Nem szólva az igen gazdag iparművészeti anyagról; kiderül ugyanis: a Zsolnay-majolikának méltó társaik az ülőbútorok (*Kós Károly, Lajta Béla, Horti Pál* stb.), az üvegek (*Sovánka István, Giergl Henrik*).

★

Hallottam olyan véleményt, amely szerint a kiállítás alatta marad a lehetőségeknek. Mondván: nem elég látványos. Szerintem maximálisan az. Néha túlságosan is érdekes akar lenni. Így kerülnek Lajta Béla szeméttárolói magasba, Lechner tetődíszei viszont a földre. Nem kukacoskodnék emiatt; talán lehetett volna még szebb, még látványosabb a tárlat, de akkor is tény: nemcsak a magyar századforduló volt európai rangú, hanem a mai kiállítás is megérdemli ezt a minősítést.

Gondjaim, természetesen, nekem is vannak. De ezek inkább a szemléletet érintik. Lehetett volna többet is hozni abból a pompázatos akadémizmusból, amely mintegy megelőlegezte a két háború közötti hivatalos Magyarország neobarokk kultuszát. Bizonyos az is: helyenként a kevesebb több lett volna. Jó szándékú, de kevéssé tehetséges és képzett táblaképfestők munkáiból jó párat feledni tudnék. S mint már utaltam rá: a fény mellől hiányzik az árnyék. A munkás- és parasztélet valósága, amelynek embertelen nyomorúságára való rádöbbenés volt az egyik fő motívuma a gödöllőiek nyíltan vallott szociális programjának. Eltompítja a szecessziót, aki csupán művelt polgárok és szalondámák modern életérzését, érzéki és intellektuális forradalmát véli tükröződni benni; ha csak forrásvidékére — az angol Arts and Crafts mozgalomra, Morris és Ruskin írásaira — gondolunk, nyilvánvaló: a szecesszió vetette fel először a művészet demokratizálását. A környezet teljes értékű megformálását: a szemétlapáttól az üvegablakig, az otthontól az iskolán át a színházig. Hiába fér meg egymás mellett az *Országház* gótizáló épülettömbje és *Thoroczkai Wigand Ede* ugyancsak középkori, de népművészeti ihletésű temploma, a hatalmi reprezentáció pöffeszkedő emlékműve és a puritán közösségi kegyhely között mélységes szakadék tátong.

A kiállítás címe Lukács György 1910-es tanulmánykötetére utal. De túl ezen: arra a társaságra, a Vasárnapi Körre, amely különös jelentőséget tulajdonított a *lélek* szavának. Aligha függetlenül attól, amit ugyanebben az időben *Gulácsy vagy Csontváry* lélek titkait fürkésző festményei sugallnak. Azaz: szerencsés és stílusos a címválasztás. Már csak azért is, mert a tárlat a magyar művészetnek az avantgardhoz vezető útját kíséri végig. Mert ahogy ezt követően a Nyolcak és az aktivisták mozgalma a forradalomba torkollt, úgy kristályosodott ki Lukács György, Fülep Lajos, Mannheim Károly esztétikai-filozófiai rendszere is ezzel párhuzamosan a marxizmus vonzásában. Ha viszont mindezt alaposan meggondoljuk, akkor már fájdalmas a nagyszerű kiállítás két hibája: a progresszió és a hivatalos művészet gyakori összemosása, a plebejus-demokratikus tendenciák szinte teljes mellőzése.

Kö

nyi Ferenc: Valami özbejön (Zrínyi, 149

idézni a húsz-egynéelőtti időket, amikor ic versei szíven lert volt idő, amikor tak, mint nemzedéás költészete. Azokoz tartoztam, akikal így nyilatkozha- 1964-es interjúban: olvasó méltányolja , az őbenne megfohelyette kimondott, érthető lírát".

íra" érdekelt akkor ebben a lírában. Hanem azok a telitalálatszerűen megfogalmazott gondolatok, melyekről úgy éreztem: a költő helyettem öntötte szentenciózus szavakba őket. Azt, hogy „(...) a jövőt nekünk is szivárvány / jelenti csak, mert odébb a derű". Hogy hiába kilincselünk a tanács lakásosztályán, „Nem szülhet asszonyunk, mert nincs hova". Hogy tizenhét évi tanulás után is csak vágyakozhatunk az önálló döntések jogára, mert „nagy polcra téve néhol még kevélyen / üres hordófej kong ukázt nekünk". S hogy mindezek tetejében „úton-útfélen azt vágják fejünkhöz, / hogy mi vagyunk az elkényeztetettek". A *Ballada az elkényeztetett ifjúságról* a hatvanas évek első felében az alulról jövő (vagy ilyenolyan okból alulra került) ifjúság többnyire jogos düheit és türelmetlenségét fejezte ki frappáns szavakkal, klasszikus balladaformával nyomatékosítva igazát. S nemcsak ez az egy költemény aratott széles körű sikert; Baranyi sokféle konvenció ellen lázadozott — s bár ez a nemzedék még álmában sem látott annyi szabadságot (és szabadosságot) a szerelemben, mint a nyolcvanas évek húszévesei, azért sok régi, rossz érintkezési szokást, gátoltságot és előítéletet lomtárba dobott, s ebben is ő volt a hangadó, noha a hangulatot inkább kifejezte, mintsem teremtette dallamos verseivel.

Bölcsen jegyezte meg 1964-ben, a költővel készített interjúhoz csatolt kommentárjában az ÉS riportere, Katona Éva: „A népszerűség nem értékmérő, de mindig figyelmet érdemel. És legalábbis kétirányú vizsgálódást: a népszerű emberét és a közönségét, akiket képvisel és kifejez". A népszerűség számadatai ma szinte hihetetlenül hangzanak: Baranyi *Hazatérés* című kötete, Katona Éva szerint, a könyvhét első óráiban elfogyott — 6400 példányban. Sikere „(...) maga mögött hagyta Shakespeare-t, Baudelaire-t, Aragont" — de még a kor népszerűségi listáin előkelő helyen álló Váci Mihályt is. Faragó Vilmos, mintegy két évvel később, ilyen adattal vág mellbe: „Baranyi

---

letezik ilyen egyáltalán? Normális — talán soha el nem érhető — viszonyok között, úgy hiszem, csak irodalom létezik, amelynek színes palettáján magától értetődő természetességgel található meg a cigányság színe is. Ám ez idő tájt a cigánysággal

van minden irodalmi elismerésnek —, hogy munkáját folytatván, mindig irodalmi mérce állhasson előtte, miként műveit is ezzel mérje olvasó, társadalom. Ez a legtöbb, amit ma író ember megkaphat.

M. G.

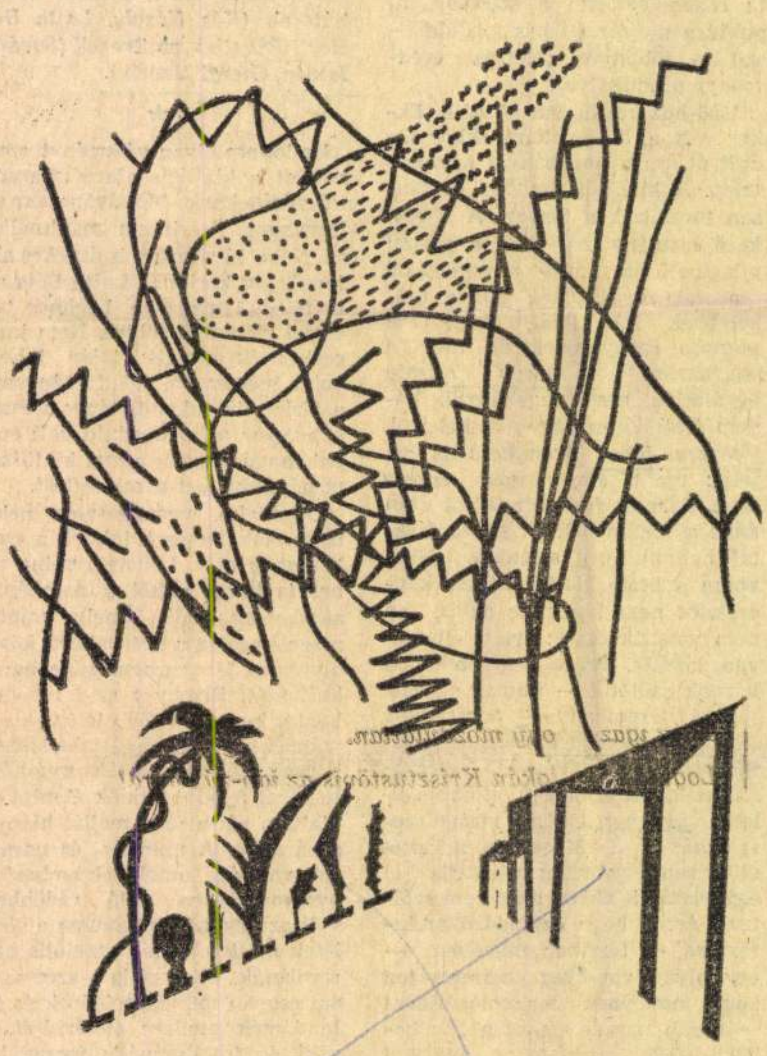

Beöthy Balázs rajza

formai és tematikai szinten. A legbátrabb formaújítások attól a Szikra Jánostól származnak, akinek ezek az újítások igazán nem is alkati sajátjai. Egyébként a versek a megszokott szabályossággal, alaki fegyelemmel sorjáznak, Endrődi Szabó és Garaczi egy-két villanásától eltekintve. De ezek is inkább a szabályosságra hívják fel a figyelmet.

Ez természetesen nem lenne baj, ahogy követelmény sem lehet. Csak az avantgard, a konkrét és vizuális költészet s a különféle másabb modernizmusok hullámain érkező nagyszámú újak ennek a válogatásnak a tükrében mintha nem is léteznének. Tematikában gyakorlatilag annak a vonalnak a teljes visszaszorulását figyelhetjük meg, amely Nagy László és a Kilencek csoport nevével volt leginkább fémjelezhető. Hogy ez jó-e vagy nem, hadd ne döntsük el itt. Fontosabb, hogy ebből adódóan a megszólaltatott terrénum a társadalmi vagy közösségi területeken túl (vagy idébb) kezdődik, költőink érdeklődési területe elsősorban a költészet, a költői lét, illetve a személyiség különféle jelentéktelen csudái által körülhatárolható világ. Apró mozgások, történések nélküli remegések, érzékenységek, vagy azok ironikus, elmázolt maszkjai: *mikrovilág és hermetizmus.*

Talán Endrődi Szabó Ernő a kivétel ez alól, ő azonban szerkesztői tévedés áldozata. Anyagába három (!) Szőcs Gézának ajánlott, vagy vele kapcsolatos vers került, s ez az összes motiváló tényező ismeretében is műhiba. Ha Endrődi Szabó sokirányú versíró tehetségét számítjuk, az erkölcsi hozadékon túl nem sokban járult hozzá ez a leszűkítés a róla kialakítható olvasói képhez.

A könyv végpontjait — semmiképpen sem beszélhetünk ellenpontokról — a hermetizmus felé közelíthető látásmód és a cinizmusba is belehajló iróniát előtérbe helyező szemlélet megnyilvánulásai jelentik. Előzőekhez: sorolhatóak — a kategorizálás durvaságát vállalva — Algol László, Kelényi Béla és Marno János munkái; távolabbról ide csatlakoztathatóak Fabó Kinga, Filip Tamás, Holló András és Lázár Julia, némely jellegzetes darabjuk alapján. Utóbbi vonulatot Bodor Béla, Garaczi László, Szilágyi Eszter Anna és Tasnády Attila jegyzik. Természetesen a maguk eltérő felfogásában és a tehetségük lehetővé tette szinten.

Marno János megállapodott, saját és megszenvedett világot képvisel, annak nagyszerű meglátásaival, fölfedezéseivel és jellegzetes görcseivel. Úgy vélem, gondolkodása mélységét és igényességét időnként nehezen követi az általa kimunkált nyelvezet. *Algol László* itt közölt versei már kevésbé képviselik az előző költő által felmutatott színvonalat és szervességet. Szinte olvasóriasztó volt vele nyitni a válogatást! Gondolkodása nehezen követhető, bombasztikus felületességei könnyen lehangolják a költészetben járatlan és jártas olvasókat egyaránt. *Kelényi Béla* — sajnos szűkre szabott terjedelemben — az egyik igazi nyeresége az antológiának. Ő sem emészthető könnyen, de építkezik, többnyire könnyed és elegáns, anélkül, hogy felületessé válnék. *Fabó Kinga* érzékeny lélek és filosz-alkatú költő. Finoman szűrt világába azonban időnként megrendítően közhelyes sorok koppannak bele. Honnan? Miért? *Filip Tamás* döbbenetesen hideg tud lenni, elhallgatásai drámai töltéssel erősítik jobban sikerült verseit. Ezek vannak kisebb számban a könyvben. *Lázár Julia* csöndes, halk lírát képvisel, igényesen keverve a műveltséglíra és a személyesre hangolt vers lehetőségeit. Amikor azonban túlmodernkedi önnön határait, elgyöngül, megszólalása elbizonytalanodik. Beválogatása az antológiába feltétlenül indokolt volt. Nem így *Bodor Béláé* és *Tasnády Attiláé*. Előző olcsó poénkodásairól, üresjáratairól, utóbbi irodalmi élménybekeveréseiről a magam részéről szívesen lemondtam volna. Mindkettejük verseit többnyire a műkedvelők kellemkedéseinek, illetve hangos bátorkodásainak érzem. *Garaczi László* szellemes, bár versei arról tanúskodnak, hogy ő inkább prózaíró. Ezek a munkái szövegek, könnyedek, fölényesen és elegánsan csobognak, majd ugyanúgy el is szállnak, ahogy az ember elolvasta őket. Antiköltészetnek ezzel együtt remek darabok! *Szilágyi Eszter Anna* — bár nem fölfedezés — az egyik legfontosabb figurája az könyvnek. Kitalált már régen valamit, ami csak rá jellemző, kitalált valakit, aki csak ő. (Nem kis

T. 1054.

s vára foglalja el, a háttér-
ak, az előtérben pedig tábori
ünket.

8.9 cm.

HORTI Pál

Horti Pál

Horti Pál hagyatékának kiállítását ismertették napilapok nov. 27., hetilapok dec. 1.

1907

(Művészet 1908. 71. l.)

Horti Pál

ród
z

ady S. A

Dalmabarátok

126 l.

bożenec
25 évi tört

1315

IGY VOLT IGY LESZ

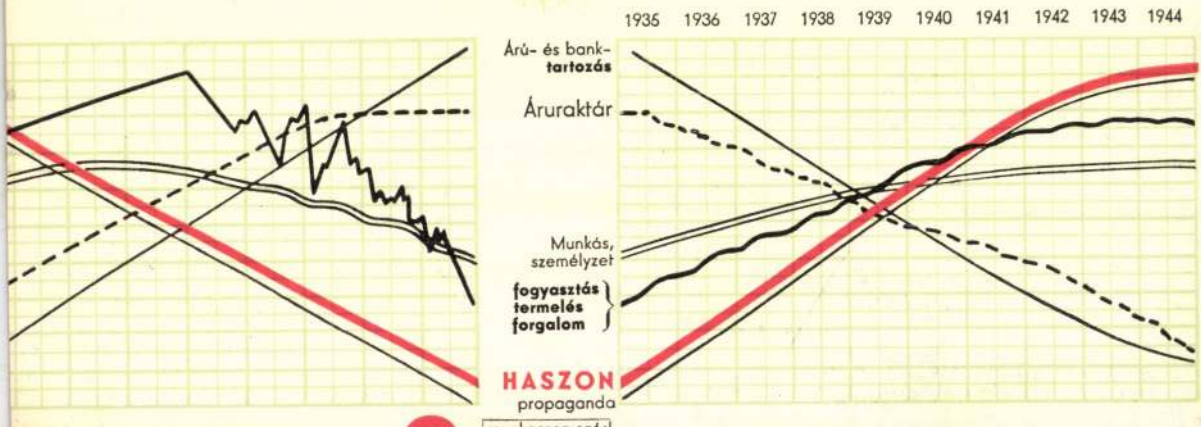

Horti Pál

l.

a m.)

Diviparmtott

260 l.

262. l.

1929

~~an avtorg s. lines vette tidsmisse~~

1623. Bornt A:

Sz. Sátoraljá Újhelyen 1873 junius 18-a

A torreador.

Derékig látha

Tekete barettjét toll a

jusza s szakálla le

kendője fehér, violasz

nyal ~~vasz~~ ~~kihimezv~~

Vászon, mére

Vétetett 1898.

~~Ára~~ 400 ft. vé

lást Andomaslik vettük

1898. tav. kia

~~A 24335/99.~~

1899. v. 24.

Szerz. N. 2

Az 1899. v. 2

3702 i. s. leirat alap

tott a Tolnamegyei

Bronzolt

? 20 k-kt!

Horti Pál

irod

Csáiparm 564, 565. l.

Tcern. tyl. dőrö

1928

szorítkozunk, a gondolatalakzatok (kelkáltás, megszólítás, kérdés, visszavétel, ellentét, paradoxon stb.) egész szócsoportokra, gondolatra kiterjednek.

Alexiászisz szt. János († 619 körül.). Előbb családos férfiú, utóbb az alexandriai egyház püspöke. A szegényeik nagy jótevője. Ünnepjam. 23.

Alin. Ázsiai eredetű szamojéd nép, melyet a Volga és Don között ellentálló európai hazájukban az előnyomuló hunok leigáztak. A népvándorlás forgatagában Germániába, Galliába, Hispániába, Itáliába, sőt Afrika területére is ellátogattak. Visszamaradt törzsek a XIV. sz. körül említtetnek el.

Alnul-szigetek. A Kelet-tengerben Finnországhoz tartoznak, de lakói svédek. 1442 km². 27.000 l.

Alnutus tiszt. Hajdan gyűjtőneve a földhadnagyoknak és hadnagyoknak.

Alnus (subjectum). A mondat megnevező része; pl. *A nimáy nyílik.*

Alnyúl jog. A tárgyi jog (l. *Jog*) szempontjából megengedett emberi cselekvés lehetősége (facultas agendi). Szorosabb értelemben az a megengedett emberi cselekvés, amelyhez egy másik személynek vmely jogi kötelessége fűződik; ellentét igénye vmely jogi kötelessége teljesítésének követelésére. Az ú. n. cselekvőképtelen személy is birtokát A.-ával és gyakorolhatja is azokat törvényes képviselője útján, mert a képviselő cselekvését úgy tekinti a jog, mintha a képviselt cselekedett

Alapítás. Vállalatoknál az életrehívás folyamata. Természetesen csak nagy vállalatoknál (többnyire részvénytársaságoknál) szólunk A.-ról. Minthogy a kapitalisztikus vállalatok nagy tőkét igényelnek, ennek előteremtése az A. feladása. Maga az A. részvénytársaságoknál kétféleképpen történhetik. Vagy egy csapásra, midőn tt. i. az egész részvénytőkét egyszerre jegyzik le. Ez a *szimultán* A., mely málunk, Ausztriában és Németországban, míg Angliában és az Északamerikai Egyesült-Államokban a *szukcesszív* (folytatólagos) A. uralkodik. Ez üzletszerűen az A.-sal foglalkozó egyének közreműködésével történik, kik a részvényvállalásokat folytatólagosan gyűjtik, úgy, hogy a részvénytársaság megalakultával, midőn egész tőkéjét lejegyezték volna. A szimultán A. a bankok közreműködésének még teret enged, mert nagy tőkét igényel már a részvénytársaság megalakulásánál. Innen málunk és Németországban a bankok nagy befolyása az iparra.

Alapítási tervezet. tl. *Részvénytársaság.*

Alapítóbankok. Oly bankok, melyek vállalatok alapításával foglalkoznak. tl. *Bankok.*

Alapító levél (Littorae constitutionales). Olyan okiával, amellyel vki közcélu, közintézmények, egyletek, kulturcsok stb. fentartására illetőleg jogi tőkét (mint tőkét) kitüntet le, melynek jövedelme az illető intézményt szolgáltja.

Horti Pál
lakberendező - iparművész

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 15. old.
(v. e.): A magyar iparművészet 1900-ban.)

Kalmár

Horti Pál
festő

Fővárosi Lapok 1896. jul. 29., 6. old.
(Művészeti. A műcsarnok szobrai)

Kalm!

Horti Pál

meghalt Bombayben
1907. máj. 25-én.

Sparrajiskola 1907

16: I.

Horti Pál

vid

Ágotai Lajos:

Horti Pál emlékezete.
Az iparrajziskola tanár-
testületének 1907-évi
pontus 26-án tartott
értekezletén elmondotta-.

Iparrajziskola 1907.

5 — 9. l. ~~16. l.~~

1907. ápr. 13án indult
el. hajón Kobeból (Japán)
hogy amerikai és japáni
tanulmány utjáról hazatér-
gen. Utközben meghalt,
Bombayban temették el.

154·30

199. —
10. —
25·30

154

Horti Pál

rendes tanár

Ipartanoda 1902 24. l.

A turini iparművészeti kiállítás rendezése körül kifejtett működéséért az olasz koronarenddel tüntették ki - Régebben megkapta a Ferenc József-rendet.

u. o. 1903. 25. l.

1903/4-ban a magyar iparművészeti társulat megbízásából St Louisban a világkiállítás magyar csoportját rendezte és a tanács szabadságolta e célból.

u. o. 1904. 13. l. 21. l.

1904-ben Amerikában levendő tanulmányait végett egy évre szabadságolta.

u. o. 1905. 12. l. 26. l.

Még egy évet töltött tanulmányutan Amerikában.

u. o. 1906. 9. l. 18. l.

Meghalt 1907. május 25.

Horti Pál

az 1900. évi világkiállításon mint tervező, kiállító és a helyszínen mint rendező 3 arany, 2 ezüst, 1 bronzérmet, 1 díszelismerő oklevelet kapott. Ez alkalomból a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Iparrajziskola

1901. 9. l.

Coésze, óbecsi VIII. 186.

Horti Pál

a párisi világkiállítás alkalmából egész sorozatát készítette a tervéknek, mintáknak az iparművészet csaknem minden ágából, melyeket kiválóbb iparosaink kivitelezték, sőt maga eredeti keramiai és zománcmunkáival is részt vett a kiállításon, melynek a helyszínen való felállítása céljából a városi tanácstól két hónapi szabadságot kapott.

Iparrajziskola 1900. 4. l.

A hazai iparművészet érdekében kifejtett sokoldalú és buzgó tevékenységéért 1900 ben a vall. és kozokt. minister az állami nagy aranyérmet adományozta nek.

u. o. 1900. 5. l.

Csiszolt köcszköz VIII. 151

Horti Pál

Ékítmenyes rajz

Iparrajziskola 1896. 18. l

u. o. 1897. 18. l

u. o. 1898. 21. l

Hirt nevet az 1898/99. tanévben változtatta Horti-ra

u. o. 1899. 3. l. 16.

tanította a Sokszorosító ipari szakrajzot, síkmértant, domborúmű rajzot, szemléltető látszatlant

u. o. 1900. 18. l

u. o. 1901. 25. l

~~Csésze, XVII. n. Schüssler beszterczebányai ötvös~~
~~műve, Radvánszky Andorné tulajd.~~

VIII. 36.

Horti (Hirt) Pál

festő, okl. rajztanár az alabbi iskolához nevezetett ki rendes tanárnak a szabadkeri rajzot tanította

Iparrajziskola 1891

3. l. 19. l.

u. o. 1892. 19. l.

u. o. 1893. 19. l.

u. o. 1894. 19. l.

a sokszorosító művészetek és a dekorativ festés tanulmányozására egy évi szabadságot kapott –

Iparrajziskola 1895.

3 l. 18. l

Horti Pál

l

Fitt György

15. l. 23. l 27. l 31 l
34. 46. l 49. l 56. l
109. l 110 l 111. l,
145. l.

Dr Szentiványi Gyula úrnak

Budapest

XI. Lágymányosi utca 16

~~Hibján Sámu~~

Horti Pál

Zománcos ékszerek

terverte Horti Pál

Készítette Hibján S.

Fittler – György

A világ iparművé-
nete Párizsban.

Bp. 1900 27 109, 110 l.

l. Képlin tramokat Képekhel

Horti Pál

festő és iparművész

l.

Erődi – Bodnár

187. l.

Eulkörv
a Bp afo IV. ker
Kőt Eotvos 7
reál isk fmáll
75. cofra
1931

212

6. kép. *Kolozsvári Tamá*

Horthy Pál

Cred

Epitő Mar 1907. 248. l

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

m.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Horti Pál

cikk

=

Építő Ipar. 1904. 152. l.

(A st. louisi Kiállítás magyar osztálya.)

_____ *mühely.*

yfőnökség!

év _____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számú _____

tam.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Horti Pál

Irodalom

Ágoston Lajos: Horti Pál emlékezete. Kelet 1907.

TARGU-MUREŞ — MAROSVÁSÁRHELY
STRADA SFT. GHEORGHE No. 9. — SZENTGYÖRGY-UCCA 9. SZ.

No. 322 Sz.
1926

Romania

R. C. MUREŞ
No 384

TARGU MUREŞ
3 DNOE 2

A Műemlékek Orsz. Bizo
nadyt. Elnökségén
R. Ungaria Budapest

Din oficiu
Cauza Bis.
Scutit de porto

Ü. Állatkertünt 1

Horti Pál

értékes mexikói cse-
répgyűjteménét az
alábbi muzeum ne-
vete meg.

Az Orsz. Magy. Ipar-
művészeti Muzeum és
gyűjteménye 1896–
1915. Bp. 1915. 22. l.

Örmény bombák kiállítása Konstantinápolyban (képpel) ... 719
A dévényi ezredévi emlékmű felavatása (képpel) ... 719
A földrajzi társaság díszgyűlése ... 721
Az «Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár» jubileuma ... 738
A választások eredménye ... 739
Mária Dorothea főherczegnő menyegzője (képekkel) ... 753, 764
A budapesti nemzetközi sakkverseny (képpel) 792
A budapesti nemzetközi gazdakongresszus (képpel) ... 800
A nemzetközi gazdakongresszus Mezőhegyesen (képekkel). *Markó* Miklós ... 805
Mária Dorothea főherczegnő ünnepies lemondása trónöröklési jogáról (képpel) ... 818
Elvira herczegnő (arczképpel) ... 839
Az Endrődi Sándornak adott emléktárgyak (képpel) *Vikár* Béla ... 875
Orosz sírok Magyarországon ... 123
Észrevételek az ezredik évfordulót megörökítő törvény szövegezésére ... 266
A hegymászás ... 495
Páris a szegényeknek ... 531
«Jambo» (képpel) ... 567
Forradalom az üdv hadseregében ... 612
A királyi serlegek (képpel). *Galgóczy* István 655
A falragaszok történetéhez ... 768

10. Állandó rovatok.

Ezredévi ünnepélyek (a 19-ik számtól a 45-ik számig minden héten).

Női munka és divat. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Szerkesztői mondanivalók. — Sakkjáték. — Képtalány.

ÁG“ REGÉNYTÁRA.

Harcz a kalózokkal. Elbeszéli egy amerikai hajó egyik utasa (képekkel). Angolból fordította ifj. *Szász* Béla ... 133
Esterházy Pál herczeg. Történeti rajz (képekkel) ... 134
Az eltünt. Regény egy kötetben. Irta *Szivos* Béla. *Linek* Lajos 12 rajzával ... 137—197
Mária Lujza, Napoleon második neje 150—159
Napoleon nővérei: Baciocchi Eliza. — Borghèse Paulina. — Murat Karolina 163—190
Az orleansi herczeg indiai vadászkalandja (képpel) ... 172
A czár gyémántja. Elbeszélés. Irta *Huan Mee* (képekkel). Angolból fordította S. V. 194

Horti Pál

vód

Magyar Iparmüvészet

1897/98. 152. l.

rténete 338 oldal	16.--	2.8
szélés 224 oldal	3.20	-.8
2 oldal	3.50	1.40
oldal	-.90	-.60
lal	-.90	-.60
ző betegségek és a férgek	2.--	-.80
254 oldal	-.90	-.60
s müvei 80 oldal		-.40
	3.60	1.10
	3.60	1.10
lal	3.60	1.10

---

esztették: dr.Bezerédy Adorján és
esen átdolgozott és bővitett ki-
48.-- P helyett 7.20 P

---

kötetben. Irta: Kempelen Béla.
236.-- P helyett 30.-- P
bővebb családok számát tekintve,
tekintetében hitelesebb, mint
el 120.000 családot ölel fel.

---

vakorolni! Kacagtató és érdekes
eret bővitésére. Összeállitotta:
Ára P 1.80

Horti Pál

ind

M. Tparnuvcsek. 1897-98.

113-18

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz : ..... Korona ..... f-rõl

y összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190.... évi .....

1909. 69, 145. Leipzig

1910. IX., 222-23, 241, 245 Leipzig

1916. 28. l. 1935. 11-14. Leipzig

MI. 1897-98. (353-56. l. képeszel)

113-18, 152, 153, 167, 181, 223, 321,

44, 49, 57, 218, 231, 249, 2[illegible]-70,

1899 62/63, 86, 286, 289, 290-96, képeszel
(168) és VI, VII. [illegible].

1900. 23, 77/78, 128-26, 130, 132, 179,
187, 190, 191. l. képeszel

1901. 191, 227/28, 235-36, 250/51, 255
268, 279. képeszel

1902. 21-23, 24, 102-4, 107, 173, 176,
189, 191, 193, 195, 232-36, 246, 269
képeszel

1903. 10, 16, 17, 47, 125, 153, 297
képeszel

1904. 140-41, 176, 208-215

1905. 67, 222, 282

1906. 4, 10, 13, 23, 31, 34, 193-94,
208, 246. képeszel

1907. 166, 171-72 [illegible], 179-82 kép
200, 223 képeszel

1908. 179, 222, 292-93, 298, 299-300
képeszel

(1.)

Horti Pál

vod

—

M. ipm

Gerth Verecke

V. 151. l.

i. n.

Horti Pál

l. Mo ign bráll. a Mons a pár vel

1901

Győr Páris I.

73. l. - 78. l

81. l. Keppel

82.

83. l.

A nyirbátori róm. kath. plébánia hivataltól.

2. sz.

1941.

R Ajánlott Nyirbátor 405

Nagytekintetű

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest.

Hősök tere 1

Horti Pál

wód
z
Horánszky Lajos
Párizsi magyar emlékeg.
Budapesti szemle
1937. okt. n. 24. l.

OSTYATARTÓ-PYXIS,
hengeres, kúpos fedővel, vésett alakokkal. Limogesi románstílű munkák utánzata.
XIX. század.
Réz, 14 cm.

HÁZIOLTÁR,
középen a keresztrefeszítés jelenetével. Románstílű utánzat.
XIX. század.
Réz.

DÁVID KIRÁLY
Domború, álló alak, zománcos-indadíszes, félkörű felső záródású lapon, melyen DAVIT PPHTA olvasható. Limogesi románstílű munkák utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 32·5 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 11. l. — Ipolyi Biharvármegye, 398/11. szám. — Radisics Ipolyi 57. szám.

PÁSZTORBOT KAMPÓJA,
egész felülete zománcozva. Limogesi románstílű munkák utánzata.
XIX. század.

BRONZ- ÉS R

KUCSMÁS FÉRFI,

Horti Pál

wód

Incze: Magy. Mův. Almanach 1908. 98. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Horti Pál

festő, sparmuvész

sz. 1865
+ 1907

wód
2

Krück I. 515.

Római sirkő II. 17
– téglavetőtelep II. 18, 19
– hajóhid II. 18.

Érkezett 1904. november 30.

952/1904. Gy. (Gyula, 1904. november 28.)

A békésvármeggei bőrművelődési egyesület jelenti, hogy középkori németnyelvű kéziratai (codexei) nincsenek. (Tudomásul szolgál, 1905. I. 20.)

Horti Pál

vód

Lyka Károly. Az

otthon művészete.

Magyar Művelődéstörté-

net. V. k. Bp. c. n.

608. l.

PÉNYKÉP, RAJZ

is

e 0 armée

SZAKCSOPORT

Fegyverek

KOR

XV. sz.

MÉRET

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Mátyás kir. pajzsa

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Szalmánesehi Domonkos

s király pajzsa

AK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI :

címere

Horti Tál

cród

Magyar Iparmúvészet

1899 - 218. l

ZWEITER THEIL.

Horti-Pál

wod

M. Szarmuerolt

1899. 269–270 l.

Horti Pál

Keresek, engobe
edények
Repr.

Magyar Iparmüvészet

1900. 130. l.

ZET

E

Horti Pál

Írod

Magyar Iparművészet

1902. 21—23. l.

(A hazai agyag-ipar újjáteremtése.)

e

ét

k,

n-

ei.

Est sem mermem ig!
általános ágban állítani!

s-

a

-

at-

os

ünk

n

X.

n-

Horti Pál

Lírod

Magyar Iparművészet

1905. 222. l.

változatosságot mutatnak.Rómában
tozatosabb.Az 1510 körüli időből
tyollal".Lágy lírai tónusok,kel-
sül az alakokban és a tájban egya-
árnyék problémáival,amivel lágy,
ntálisabbak lesznek a "Madonna
/ Ebben az időben nagyon sok mun-
szeti felügyelőjévé nevzte ki.Sok
el;ezen a képen is dolgoztak ta-
foglalkozott.Dolgozott a San Piet-
Popolo és a Villa Pandolfini épi-
Giulio Romano kezére ismerhetünk,
na del pesca" /Madrid,Prado,1513/
em kicsinyes,mindig monumentalis
ad a "Madonna di Foligno"-ban,
ökön lebeg.Mária feje mögött világ-
ssá teszi a Madonna felsőrészét,
ndolas.A felhőt lépcsőszerüen fo-
öldön szentek állanak,s meghatot-
egjelenő víziót.-- A piacenzai
Madonna Sistinát /Dresda,1515-19.
került Dresdaba,addig Picenzaban
elképzelés.A Madonna festői,bő
Jézussal a felhőkön lebeg.Tőle
s pápa,mig jobbra Szent Borbála
gyalka könyökől.Mária és a kis
rmészetfölötti ihletettség van,
megszokott közvetlenség.A szen-
egyensulyba hozza a kompoziciót,
vícziójával előre mutat a barokra.
ngelonál,aki világnézetével még

Horti Pál

vrsd

Magyar Iparmúvészet

1905. 282. l.

Вісти. 7. Брезі.

Horthi Pál

Amerikai tengerparti
részlet, repr.

Magyar Iparművészet

1907. 4. 200. l.

Horti Pál

rajzai az Iparművészeti Múzeum és Iskola könyvtárában.

Magyar Iparművészet

1916. 28. l.

Horti Pál

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 128
1932. 87

Mehádia.

A hegyes vidék középterében
pel, hová az úton szekér hajt, r
az előtérben pedig balról egy lo
puskájára támaszkodó vadász besz
közelében kutya guggol. Felirata

balra: Ansicht vor
Banna
jobbra: Vue de Meha
Bani

Szines rm., mér. a rl. 29.7:

248-9

~~Gróh István~~

tovább Horti Pál

Műcsarnok
1902. 5. l –

Melléklet a „Magy. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyének“ 1895. évi III. füzetéhez

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

PERL EDE MÉRNÖKNEK

AZ ORSZÁGBAN ÚJABB IDŐBEN ÉPÜLT VASÚTI ÉS KÖZÚTI HIDAK VASFELSZERKEZETEIRŐL

SZÓLÓ TANULMÁNYÁRA

Perl Ede mérnök úr fenti címmel a «Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye» szerkesztőségének nagyobb terjedelmű tanulmányt adott át közzététel végett. Mivel e tanulmány éppen nagy terjedelme miatt, a Közlöny hasábjain csak hosszabb időn át jelenhetne meg, és ekkor is csak a már átadott és közzételre váró számos közlemény rovására, a szerkesztőség annak, a «Közlöny»-től függetlenül való megjelenését, tartja legcélszerűbbnek.

Perl Ede úr tanulmánya a táblázatokban összeállitott gazdag adatgyűjtemények áttekinthető feldolgozása miatt különösen előleges költségvetések készítéséhez, hasznos útmutatásokat nyujt; tartalma a következő:

Horti Pál

Lásd
z
ihulik J:a
Popov, 1901

M Zoni anc. 134 l –
135 l

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Horti Pál

vrod
2

Meller Simon: A
díszítő művészet a
párisi kiállitáson
Bp 1901. Kny. az
Uj Magyar Szemle
1900. XII. számából -

Horti Pál

Die Pariser Welt
ausst. in Wort u.
Bild
Berlin, 1900

wod
z

Malkowsky G

432, 433. l.
hiperkel

438. l. hiperkel

483. l.

ÜGYI MINISZTERIU

Bp.

Hőgyes E. ut. 10.

Horti Pál

l. -

Mův. Kronika

1905. 9 n. 4. l.

ág!

mult év folyamán a Gülbaba sirjának
a és surolta,mely munkáért 30 K.-t

t hozzám fordult, a pénzt csatoltan
ndelkezésére bocsátottam s kérem a
zt alkalommal vissztérités képen ré-

Horti Pál

Universzeti lexikon

342 l.

219.

...d jobbra, állva. Szürke parókája csak egy-
..., szeme barna s arcza s bajusza lebe-
...támasztja s balját a nék háttámlájáu
...e, himes atillája feher, vállra vetett s lehaj-
...mbok nagyok s sötétkék nadrágja szú-
...nek ékkövés csatjai boglár alaknak s olda-
...talon zöld tollas kalapja tünik szemünk-
...53". olvasható

...étei III: 89 cm.

az 1885: III. 28-diziajánlat alapján (39/85)

...töl (1886. apriló 10-én (... Kifizettetett a 7/88 sz. nyug-
...146/88) (30/88)
...5.).

...rossa Rossi F. (321/98)

Splenni Öd

Horti Pál

cród
z

Művészi Spar

1906. II. 1. n.
(A milanói kiállítás.)

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPITÉSZ.

TELEFON 88—53.

I., Horthy Miklós-út 86.
Telefon: 69—2—43.

A Műemlékek Országos

Horti Pál

Művészet 1902 68, 142, 354
- 1903. 140, 149
- 1904. 274, 406, 417
- 1905. 71
- 1907. 70, 280 (H.P.)
- 1908. 71, 107 - 111, 280
- 1910. 212, 350 (312)
- 1911 - 428

le -

Horti Pál

1904–7
a képöm tanács
tagja.
Műv. Krónika
1905. 2. sz. – 6. l.

lem esetén.

Amennyiben házunkban földszinten kétszobás lakás, vagy IV.emeleten kétszobás-hallos lakás érdekelné ,szivesen állunk rendelkezésére , Wohl házfelügyelő azokat Nagyságodnak bármikor megmutatja.

Kérjük jelen levelünk átvételét nekünk elismerni és maradtunk

kiváló tisztelettel:

INSTRUCTUS
INGATLAN ÉS ÁRUFORGALMI R. T.

Tek.
Instructus ingatlan és áruforgalmi r.t.
Budapest.

Vettem Önöktől mai napon a fenti tartalmu levelet melynek tartalmát tudomásul vettem.1933 május 1-én a lakás használható jó állapotban, ép ajtó-és ablaküvegekkel rendelkezésükre fogom bocsátani.

Budapest, 1933 február hó 6.

Tisztelettel:

Horti Pál

(1865 – 1907)

ind

Skex lib.

Az Ex libr. tu on

a kiszto

1913

6-8. h

~~Aphrodite – nobrocska bronzová~~ ~~IV. 15, 18.~~

Horti Pál

1.

Radisics Jenő:

Az Orsz. Ráth György Múzeum Kalauza.

Bp. 1913. 6. l.

19. l.

deletéből:

miniszteri tanácsos,
az elnöki osztály főnöke.

tságának,

Budapest.

Horti Pál

Lrod

2

Rajzoktatás

1908. 30 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... e

.....

tanu.

.....

tanu.

Horti Pál

inod. ar ifr. bonne

Ráth. III. 1912

326

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Horti Pál

l.

Az iparművészet
1895-ben Bp.
1896. 110. l.
145

Ráth György –
Györgyi Kálmán

Sváb János, VI. And
Sváb Lőrinc, IV. Ka

Szász László dr. V.
Székács Antal, mélt
Székely Miklós dr.
Szigeti László dr.
Szurday Róbert, vez

Tamás László, Falk M
Tamássy Lászlóné, V.
Tarján Vilmos, I. Is
Tavasz Ödön dr. II.

Thein János dr. VI.

Tószeghy Isván dr. I
Tószeghy Richárd, VI
Tóth Endre, Dőbrente

Tuschák Imre, Bimbó

Horti Pál

Vrod

Nam

488. l.

[illegible]

[illegible] [illegible] a [illegible].

1929

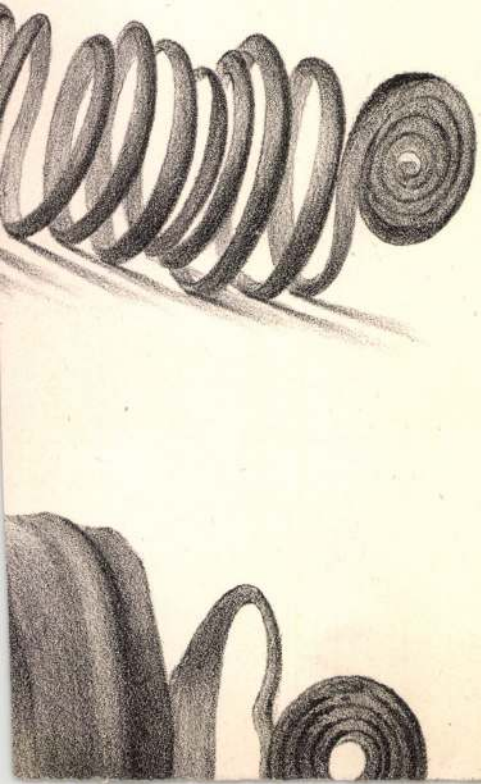

Horti Pál

wod

Nádai 79,80-l

[illegible]

[illegible]

1921

MAGYAR MŰKERESKEDŐK

MINT AZ OMKE

M e g h

A Magya
mint az OMKE szakosztálya

április hó 2-án este

az OMKE helyiségében /Bud pest

taggyülé

Horti Pál

Irod

Thieme - Becker

XVII. 539, 540. l.

(dyka)

1943. február hó.

ató.

kerültek általunk szállításra:

köznapi példány: 19.
vasárnapi „ 4.
ámok.
ámok.
ámok.

... —.64
z ... —.24
... 2.15
... 2.15
ága 1.20

NIVALÓK:

em a remittenda csomagban.
ányt az érkezéskor igazoltasson és azt velünk

ittendája 25—30%-nál magasabb ne legyen.
emittenda-fedőlap rovatait pontosan töltse ki, a

es észrevételeit külön levélben közölje.
gyeljen, igy sok felesleges levelezést kerülünk el.
énzt és a makulaturát.

Horti Pál

wd

The Studio. 1901. decr.

det

Horti Pál

Az ugyan a

Gyparisikiall ou

221

MI.

1900

229. l.

233. l.

236. l.

237. l.

Horti Pál

irod

Tartin József: A Horti Pál kínai eserepe. Világ. 1911. nov. 15.

(Művészet 1911. 428. l.)

2061-909-~~889~~ 240

873. Keretek.

1 darab oldalt és elől völgyelt keményfa keret két Wertheim-zárral, és sarokra járó háttal.

Méretei a belső világitásnak 72.5:59.5 cm., a teljes nagyságnak 80.5:66.5 cm.

Becsértéke.....30 K

Régi leltári száma 20

Horti Pál

irod

Yartin József: A Horti Pál kinai cserepe. Világ. 1911. nov. 15.

U. 89.

Horti Pál:

„Lélek és formák" – Nemz. Gal.

Népszava
1986. febr. 24.

MDK

Horti Pál

Könyvdiszek, repr.

Magyar Iparművészet 1908. 301.l.

MDK

Horti Pál tanár

A Studio első nemzk. kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1902. 24. l.

MDK

Horti Pál

Őfels. iparmüv. vásárlásai. Magyar Iparmüvészet, 1899. ápr. pótfüz.

MDK

Horti Pál

rajz

Magyar Iparművészet, 1899. kép.

232.1.

Horti Pál

kitüntetésben részesült

Különfélék. Magyar Iparművészet, 1902.
269. l.

MDK

Horti Pál

keramiai munkák

Magyar Iparmüvészet, 1902. 176. l.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparmüvészet, 1899. 48. l. képek.

MDK

-r-: 2 festő az álkotás Műv.házban. Pest, 1944. febr. 26.

MDK

Horti Pál

A hazai agyagipar ujjáteremtése. Magyar Iparművészet 1902.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparművészet, 1899. 51, 52 l. képek

MDK

Horti Pál

butorterv

Magyar Iparmüvészet, 19o1. képek.

25o l.

MDK

Horti Pál iparm.

Különfélék. Magyar Iparművészet, 1902.

107. 1.

MDK

Horti Pál

1899, aranyérem

1900. Páris, három aranyérem, egy ezüstérem, egy oklevél.

London, ezüstérem

1902. Torino, diplome d'honneur

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 153.l.

Horti Pál 1865- 1907.

"A Magyar Iparmüvészeti Társulat Lakberendezési Kiállitása" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
Á. 25.1.

MDK

Horti Pál

festő, az iskola v. növ.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 14.l.

Eötvös József gimn. 100 éves fennállása

MDK

Horti Pál, aranymüv. br.érem

Klassics: Párisi kiáll.kitüntetései. Műcs. 1900, 326-7 l.

MDK

Horti Pál, keramikus, elism.okl.

Glassics: Párisi kiáll.kitüntetései. Mucs.
1900, 326-7 l.

MDK

Horti Pál, 1865-1907

Tájkép

Ernst Muz. 34. aukc. 1927. 19.1.

MDK

Horti Pál

a turini nemzetközi iparmüv.kiállitáson
kitüntetést kapott , diplome d'honneur-t.

Kitüntetések. Müvészet, 1902. 254. l.

MDK

Horti Pál

fogadószoba butorterv

Mácz L: Debreceni iparm.kiáll. Magy.Iparműv. 1909. MDK 117 l.

MDK

Horti Pál, ezüstérem

Classics: Párisi kiáll. kitüntetései. Mcs. 1900.

326-7 l.

MDK

Horti Pál

kandallóóra

Milanói kiáll. M. Iparmüvészet, 1906, 208 l. képpel

MDK

Horti Pál, aranyéremmel dúszitett diszokl.

Sz.Louisi kiáll. kitüntetései. Vas. Ujs. 1904.

809 l.

MDK

Horti Pál

Miskolci iparm. kiáll. kat. 1904.
26, 32 l, u.képekkel, 33, 35, 37, 40, 43 l.

MDK

Horti Pál, iparmüv.

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. karácsonyi kiáll.
Magy. Iparmüvészet, 1900.
16 l.

MDK

Horti Pál

Diner-Dénes: Lakberendezési tav.kiáll. M.I.
1903. május, 3.sz. 113 l.

MDK

Horti Pál, diplome d'honneur

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 1902. 246.l.

MDK

Horti Pál

György D.: Két nemzedék közt. MI. 1935. 1-2 sz. 21. l.

MDK

Horti Pál

diadalkapu

Czakó E: A torinói kiállitás. Magy. Iparmüv. 1902.
166. l.

Csaki,M: Baron Bruckenthalisches Museum in Hermannstadt. Führer durch die Gemäldegalerie. VI. Auflage Hermannstadt, 1909.

MDK

Horti Pál

festő, ipzasművész

az Amerikai saintlinisi világkiállítás magyar orszi rendezője.

÷ A saintlinisi kiállításról

Grafikai Szemle 1904 ill. 7 sz. 120 l

Hotel Pol.

Lieber Weihnachtsmann

Ich wünsche mir zu Weihnachten
ein Fahrrad.

– O Weihnachtsmann Weihnachtsmann!
Christkind Jesulein Christkind fy. 1201

MDK

Horti Pál
festő, grafikus, iparművész

ex-libriseit a kiállításon

– Ex-libris kiállítás az Iparművészeti Múzeumban.
Grafikai Szemle 1903 évf. 5sz. 7.l.

MOK

Horti Pál
iparművész

Terve (műbutor) kivitelezője

÷ Az iparművészeti museum karácsonyi kiállítása

Grafikai Szemle 1901 évf. 11. 175 l.

MDK

Horti Pál

Nagy S: Emlékbeszéd Györgyi Kálmánról.
Magy. Iparmüv. 1930. 95.sz. 95 l.

MDK

Horti Pál tanár

Edvi Illés A: A vasmüvesség a párisi világkiáll.
MMÉE Közl. 1900. 19.sz.

466 l.

Horti Pál
festő

M.D.K.

Gobelinterveiről.

Kocsis Judit: Csanyi Aipádné szövött textiljeiről.
Művészet, 1961. április – 30 kep.

MDK

Horti Pál, ip.müv.

a modern és kényelmes lakás elöszobáját és uriszobáját tervezte.

Az iparmüvészeti muzeum karácsonyi kiállitása.
"Mücsarnok" 1899. 374.l.

Horti Pál

Az Iparmüvészeti Társulat megbizásából tervezett szobái "bővelkednek modern, nemzetközi szépségekben. Az előszoba egyszerü mélyzöld és májvörös/hangulata", a meglepően komoly uriszoba és a berendezés minden kicsiny részlete az agyagedényektől a bőrdiszmüig, a müvész termékeny fantáziáját dicséri,-irja Gróh István: "A Nemzeti Szalon és az iparmüvészeti kiállitás" c. beszámolójában.
/szin/

A HÉT, Bp. 1899. dec. lo. X. évf.
5o. sz. 824-826. lap.

Horti Pál iparnuvész

Kovás Tadit: Horti Pál élete is nuvéscete

Nuvészet, 1983. februar

Horti Pál

---

sép stílusú épületeket és intereuröket tervezett 1900-10 között.

Kresz Mária: Ruskin, Morris, Crane and the discovery of Hungarian peasant art. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 53 p.

2001

Horti Pál, festő
grafikusművész

L: Kozma Lajos

Bodri F.: Művészeti könyvnemle 363-368

Jelenkor, Pécs, 1982. ápr. XXV/4

98

Horti Pál

„Ungarische Avantgard" cimmel a zürichi Schlégl-Galéria vándorkiállitást rendezett, mely "Nyugat-Európa" különböző helyein- magyar művészek alkotásait mutatja be.
F.L.: "Magyar képzőművészeti vándorkiállitás" cimmel ismerteti az akciót és felsorolja a résztvevő művészeket:
Horti Pál, Beothy István, s feleségét Anne Beothy-Steiner-t, Bortnyik Sándor, Kassák Lajos, Uitz Béla, D'Ebneth Lajos /?/ Deák-Ébner Lajos /?/ /sajtóhiba, vagy tévedés a név?/ Kádár Béla, Schönberger Armand.
F.L. cikkét lásd: Kassák Lajos nevénél, cédulájához csatolva.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius. 14. XIX. évf. 24. sz. 6. lap.

Horti Pál, grafikus

Az is egy új, az európai szecesszión magát átverekedni tudó magyar díszítőstílus kialakítását segítette, hogy Horti 1904-ben Japánon, Kínán, Mandzsúrián keresztül tért haza a St.Louisi Világkiállításról azért, hogy a magyarok őshazájában tényésző népművészetet felkutassa, a magyar díszítőstílus genetikus fonát kiegészítendő.
355.old

AKNAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV, évf. 1969-1970. Pécs , 1974

HORTI PAL, festö,iparmüvész

A Magyar Költök Albumahoz a Wodianer kiadó 1898-ban könyvtábla palyazatot hirdetett."Acimlap magyaros motivumokból megkomponalt diszitmény legyen és,csak modern stilben készült alkotasokat veszünk figyelembe".-Horti arab és mas tavolkeleti irasjegyeket felhasznaló megoldasa sem hasonlatos egy magyar vidék motivumvilagahoz. 349.old. 2.kép.

AKNAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Múz.évkönyve, XIV-Xv. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

HORTI PAL, festo,iparmüvész

A Magyar Költök Albumahoz a Wodianer kiadó 1898-ban könyvtabla palyazatot hirdetett."A cimlap magyaros motivumokból megkomponalt diszitmény legyen és csak modern stilusban készült alkotasokat veszünk figyaelembe".- Horti Pal arab és mas tavolkeleti irasjegyeket felhasznaló megoldasa sem hasonlatos egy magyar vidék motivumvilagahoz.-2.kép. nekete repr. 349.old

AKNAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Múz.évkönyve, XIV-Xv. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

HORTI PAL, festo,iparmüvész

Az 1898-ban a Wodianer kiadó palyazatara beküldött tervekből a historizmus terhei eltüntek,de mas terhek foglaltak el ezeket.A dekórum-jelleg kizarólagossa tétele,a harsany,sokszor expresszív formak a föléjük rendelt irasmüvek hangulatat nem erositik,hanem tompitjak.Igy Horti palyazati munkája is. 349.old. 2.kép.

AKNAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Muz Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

Horti Pál (iparművész)

A magyarországi iparművészek közt neve említve.

Népszava, 1975. márc. 9. 103. evf. 58 sz. 8 p.

Horti Pál

Neve Györgyi Kálmán írása (Magyar Iparművészet, 1900) nyomán ankítve.

Keserü Katalin: Vasszary János egy falissőnyege magángyűjteményben; Műgyűjtő 1973/3. sz. 20. l.

Horti Pál

1901-ben készítette a VI. Gorkij fasor

12. sz. Kina muzeum belső berendezését.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973

13351

5551

Horti Pál

"Iparmüvészet" cimmel ir a lap a müvész kiállitásáról.
Az idei karcásonyi tárlat egyik "előkelő butordarabját"bemutatja a lap. Repr.
A férfi szobába való butor"modern motivumai mellett is, inkább a középkori iparmüvészet egyik késői hajtásaa kis remekmü."

A HLT, Bp. 19o2. január 27. XIII. évf.
4. sz. 62. lap.

Horti Pál

Cserépkandalló tervét Zsolnay Vilmos készitette el.
I-s /Ignotus/"Iparmüvészeti kiállitás" cimmel irja: Ezen a kiállitáson a müvész hat szobát butorozott be, "a padló szögétől a lámpa ernyőjéig...aki egyszer látta ennek a müvésznek kezemunkáját, az mindig ráismer minden müvére szőnyegtervei, képkeretei, dekorativ könyvtáblái amily szépek, oly diszkrétek."
Igen nagy müvészként emliti kritikájában.

A HÉT, Bp. 1900. dec. 23. 51. sz.
XI. évf. 818-820. lap.

Horti Pál

A korán elhunyt, kitünő iparmüvész arcképét a cimlapon bemutatja a lap és hivatkozik a lap következő számára, mely megemlékezik a müvészről, aki "a magyar iparmüvészet büszkesége volt, s elveszett a tropusok alatt a gyorsan ölő sárga lázban," irja —n.: "Horti Pál" cimmel a Müvészet c. rovatban. Elmondja továbbá, hogy az Amerikában és Keleti Ázsiában gyüjtött tömérdek motivumkincset, ezt az óriási anyagot már nem láthatja el magyarázatokkal a szerencsétlen müvész, aki munkája közben fejezte be életét Ázsiában.

A HÉT, Bp. 1907. juni. 30. XVIII. évf. 26, sz. 447-448. lap.

Horti Pál

Részt vett a képzőművészek között, akiket a Mübarátok Köre felkért, hogy az Epres-kert ben rendezendő estélyre készitsenek dekorációkat. Festők, szobrászok, épitőművészek diszitették és épitették a fantasztikus pavillonokat és romantikus alkotásaikkal valóságos "Walpurg-éjszakát" varázsoltak a müvészestély szinhelyére, -mint a lap megjegyzi.

A HÉT, Bp. 1892. május 15.
III. évf. 2o. sz. 318-319. lap.

Horti Pál

Horti Pál lesviet a Torontáli megyei szö-
nyegipar R T [illegible] elhasználta
csomózott szőnyegek készítéséhez
is.

Keserü Katalin: Müvésztelepek, csoportosulások.
Müvészet, 1975.december - 10.oldal.

Horti Pál

A Torontáli megyei Szőnyegipar RT a szárad fordulón áttért fali-szőnyegek szövésére, melyeket Horti Pál, Nagy Sándor, Nádler Róbert tervezett.

Keserü Katalin: Müvésztelepek, csoportosulások.
Müvészet, 1975.december - 10.oldal.

Horti Pál

Horti Pál és társai közreműködésével
érte el a Torontálmegyei Háziipari mű-
hely a sikerét. 1899-ben itthon, majd
Párizsban, Torinóban, St. Louisban a
világkiállításon.

Keserü Katalin: Művésztelepek, csoportosulások.
Művészet, 1975. december - 10. oldal.

Horti Pál

A hagyományos stílusú csomazott szőnyegek mellett a szőnyegek mintázata is megnyílt a szecessió nyomájegyében a Torontálmegyei szőnyegyár RT-nél Horti Pál tervezési nyomán.

Keserü Katalin: Müvésztelepek, csoportosulások.
Müvészet, 1975. december - 10.oldal.

Horti Pál

Horti falesző nyegei tájképeket vagy képi zsánereket elevenítenek meg, keresve a vonaldisztéseket való meg oldásokat.

Keserü Katalin: Müvésztelepek, csoportosulások.
Müvészet, 1975. december - 10.oldal.

HORTI PÁL festő és iparművész (1865–1907)

A századforduló szecessziós stílusának jellegzetes képviselője. A Mintarajziskolában, majd Münchenben, Párizsban, Londonban tanult.

1890-től az Iparrajziskola tanára. Főként az iparművészet – bútor, lakberendezés, kerámia, zománc – területén, de könyvművészként is tevékenykedett.

Magyar könyvmüvészeti törekyések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Horti Pál, iparmüvész

Az 1903 körüli évek voltak azok, amikor céltalan munkakkal nehezitet ék a növendékek fejlődését. Pl. Horti Pál a kitünő tanar utólag kivihetetlennek bizonyuló engobe edényeket tervezett pompas akvarelltechnikaval.
45.old.

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Horti Pal, iparmüvész

--

1903-ban az iparosok és ipariskolások részére mintakönyvet készítettek. A síkdiszitésről rajzokat készítettek: Nagy Sándor, Horti Pal, Dobay Jenő, Kohn Antal, Pilly Sándor. A szövőiparról Horti Pal. 316.old. 16.jegyz

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Horti Pál, iparművész

--

1903-ban "Mintalapo iparosok és ipariskolasok szamara c.mintakönyvet adtak ki.Könyvkötészetről/Horti Pál/. butoriparrók/Menyhért Miklós,Bodor Alpar,csipkéről/Dékani Arpad/sikdiszitésről/Stiassy Aladár,stb./készitettek rajzokat. 316.old. 16.jegyz

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan. Pan .Múz.Évk, XIX. 1974. Pécs

Horti Pál

Petróleumlámpa 1900, gyártó Kissling Rudolf és Fia, tervező Horti Pál

Bényey: Az ipari forma története Magyarországon
Akadémiai Kiadó

Horti Pál

villamos asztali lámpa,19o2

gyártó:Kulcsár és Dia

tervező:Horti Pál

Irnyey:Az ipari forma története Magyarországon

Akadémiai Kiadó

Horti Pál

/1865-1907/ még a korai azecessziósok közül is kitünt sokoldaluságával, egyre konzekvensebb és markánsabb alkotásaival. Munkássága egyre tisztult, butorai és lámpái a szerkezet felsőbbségét vallják.

Ernyey Gyula: Az ipari forma története Magyarországon Akadémisi Kiadó 1974 28.o.

Horti Pál
iparművész

Ő 1904-ben St. Louis-i világkiállítás megszervezésére alakított kormánybizottság egyik tagja volt.

Ernyei Gyula: Tiffanytól Mohokig - Nagyvilág. Művészet, 1978. október - 38. kép.

Horti Pál

Az 1904-es világkiállításon
St. Louis-ban részt vett a mű-
vész.

Ernyei Gyula. Tiffanyból Moholy Nagyig
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Horti Pál

1906 ig maradt Horti Pál az Egyesült Államokban: St. Louis-ban, majd New-Yorkban élt és dolgozott. Bútorokat, üvegfestményeket, mozaikokat, grafikai munkákat végzett.

Ernyei Gyula: Tiffanytól Moholy Nagyig
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Horti Pál

Az 1904-es St. Louisi világkiállítás egyik legnagyobb sikerét Horti Pál aratta. Elnyerte a Diploma of Honour-t, valamint arany és ezüst érmet.

Ernyei Gyula: Tiffanytól Mohóly Nagyig
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Horti Pál

A St. Louis-i világkiállítás"

" (repro)

Ernyey Gyula: Tiffanytól Moholy Nagyig
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Pál Horti

Daily News, 1918. aug. 6.

DAI

from the wires
the Hungarian News Agency MTI BUDAPE

Armchair designed by Pál Horti. 1902. Property of the Museum of Applied Art

PHOTO RICHARD WAGNER

Horti Pál

Amerikai
butortervek
/1904-1905/

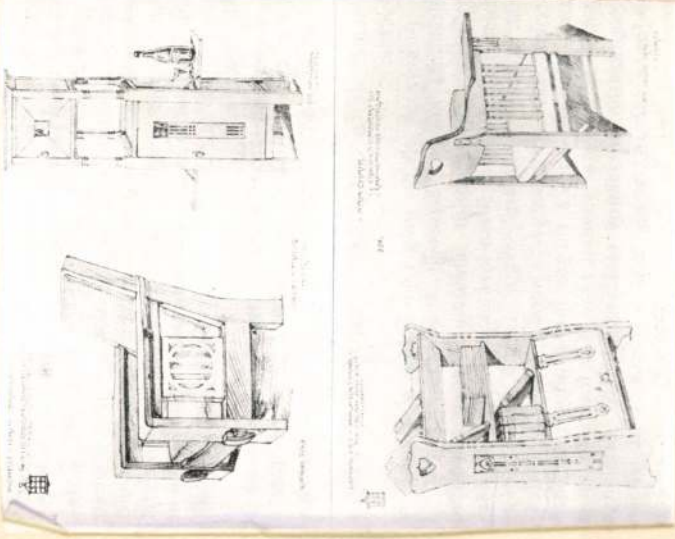

4 Horti Pál: Amerikai bútortervek, 1904–1905

Ernyey Gyula: Tiffanytól Moholy-Nagyig.
Müvészet, 1978. október - / 38.oldal.

Horti Pál

neve említve az Art Nouveau,1904.Miskolc - egy érdekes iparművészeti kiállitás a századelőn/D.I.-V.L./ c.cikkben

/A cikket lásd Körösfői Kriesch Aladárnál/

Napjaink 1979.december 35-37.o.

Horti Pál/1865-1907/

még a szecessziósok közül is kitünt sokoldaluságával, egyre konzekvensebb és markánsabb alkotásaival. Munkássága egyre tisztult, butorai és lámpái Wigarddal együtt a szerkezet felsőbbségét vallják.

Ernyey Gyula: Az ipari forma története Magyarországon

Akadémiai Kiadó 1974 28.o.

Horti Pál

A szecesszió vezető egyéniségei a francia iskolázottságu Rippl Rónai József, a különféle hatásokat magába olvasztó Horti Pál, Thoroczkai Wigard Ede, valamint Kozma Lajos voltak.

Ernyey Gyula: Az ipari forma története Magyarországon

Akadémiai Kiadó 1974 28.o.

Horti Pál, festő- és iparművész

Koós Judit kompheti kömpében bemutatja az új irányzat magyar úttörőit: Horti Pált, akinek alkotásai átfogják a bútor, textil, kerámia, ötvösség, fémművesség alkalmazott grafika területeit.

Néhány szó zene közben.

1979. VII. 4. Petőfi 10.15 N.

MDK

Horti Pál

a budapesti korcsolyázó egyesület bajnoki oklevelének tervpályázatán a birálóbizottság tagja volt

Eldőlt pályázat. Magyar Iparművészet 1900. 351.l.

MDK

Horti Pál

Mücsarnok 19ol. 147. l.

MDK

Horti Pál

rajz

Magyar Iparművészet, 1897/98. 181. l.

MIM

Horti Pál, 1865-19o7.

A Magyar Iparmüvészeti Társulat Lakberendezési Kiáll.

1885-196o. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 196o.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparművészet, 1901.-1911. 1.

MDK

norti Pál

Műcsarnok 1900. 31.sz. 545. l. Iparm.karácsonyi
546 l.kiáll.

MDK

Horti Pál

ebédlő szilfából

Meller S: Az Ipm.Társ. karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet, 1901. 6.sz. dec.

MDK

Horti Pál

szalonszekrény ~~kar~~

Magy. Iparmüvészet, 1906. 1.sz. kép.

MDK

Horti Pál

könyvszekrény

Magyar Iparmüvészet, 1908. kép.

293.1.

MDK

Horti Pál

könyvtábla

Magyar Iparmüvészet, 1899. kép.

231.l.

MDK

Horti Pál

könyvszekrény
kárpit

Vasárnapi Ujság, 1900. 7.sz. 104. o.

MDK

Horti Pál

diszdoboz

Magyar Iparmüvészet. 19o1. kép. 235. l.

MDK

Horti Pál

Mücsarnok, 1901. 345. o.

Horti Pál

az i por műcészek kört vezérolakként szerepelt.

Lyka Károly: Vándorlásaim a műcészet körül, Budapest, 1970. 3631

2891

1

Horti Pál

(1865 - 1907) szecessziós festő- és ipar-
művész. Budapesti, münchenii és párizsi,
londoni tanulóévek után 1890-ben az Ipar-
rajziskola tanára lett.

Lyke Károly: Vándorlásaim a művészet
körül, Budapest, 1970. 363 l

333 l.

Horti Pál

Több világkiállításon szerepeltek butorai. Az ősmagyarok művészetét kutatta Keleten, amikor elérte a halál.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

333 l

MDK

Horti Pál

Vas. Ujs. 1907. 26. sz. 521. l. A hétről.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparmüvészet, 1906. 31. l.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparművészet, 1900. 122-126. l. képek.

MDK

Horti Pál ~~zom.ékszerek~~

Magyar Iparmüvészet, 1900. 122-126. l. képek.

MDK

Horti Pál

Magyar müvészek sikere külföldön.
Magyar Iparmüvészet, 19oo. 77, 78 l.

MDK

Magyar Iparművészet, 1900. 122-126. l. képek.

MDK

Horti Pál

A MI címlapjának pályázata. Magyar Iparművészet, 1897-98. 113-118. l. képek

Horti Pál ?

M.D.K.

a szárad cleján butor terveréssel is foglalkoroll.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 976. old.

MDK

Horti Pál

A Studio, angol müv. közl. ...

Magyar Iparmüvészet, 19o1. 268. l.

Horti Pál

A náradfordulón ex libriseket készítet

Magyar Ifjúság 1964 II. 8

Horti Pál
festő

MDK

Intérieurjeinek magyaros motívumai magyar stílust képviselnek.

Egri Mária: Gödöllői képzőművészek...
Művészet, 1966. november - 41 kép.

Horti Pál MDK

A Magyar Iparmüvészeti Társulat Lakberendezési Kiállitása,é.n.

Mücsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Horti Pál ip.müv. és Jaiser Gyula müasztalos

17 kép. Karosszék, szoborállvány és asztal.

1o.kép. Szivarszekrényke .

Magyar Iparmüvészet. 1903.

MDK

Horti Pál iparm.

A könyvkötésnél szereplő...

Magyar Iparművészet, 1901. 268. l.

MDK

Horti Pál, tervező-müvész

Horti Pál Mexikóban. Magyar Iparmüvészet, 1906.

246. l.

MDK

Horti Pál iparm.

Karácsonyi ipm.kiáll. Magyar Iparmüv szet. 1906, 4.l.

MDK

Horti Pál

butorterv

Debreceni iparmüv.kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1909, 145 l. kép.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparmüvészet. 1905. 67. l. H.P. Amerikában.

MDK

Horti Pál

butorterv

Magyar Iparművészet. 19o1. 271-272 l. kép.

MDK

Horti Pál

Mücsarnok 19o1. 377 l.

MDK

Horti Pál ipm

Hivatalos tudósítások. Magyar Iparművészet, 1899.
175-177 l.

MDK

Horti Pál

loo frt.os jutalomdij

Az Ipm.Társ. dijai. Mücsarnok, 1899. 4.sz.

MDK

Horti Pál

Magyar Iparmüvészet, 1899. 44. l.
Ip.Társ. kiállitásai.

MDK

Horti Pál

Az iparmüvészeti karácsonyi kiáll. Vasárnapi Ujság, 19o1. 47.sz. 763. l.

MDK

Horti Pál

Lyka: Művészi holmi a magy.házban. Uj Idők, 1907-8.
XIV. 1c.sz. 232.l.

MDK

Horti Pál

A Társulat köréből. Magyar Iparművészet, 1910.
8. sz. IX. l.

MDK

Horti Pál

Mücsarnok. 19o1. 282 l.

MDK

Horti Pál

Divald K: Az Ipm Társ. karácsonyi kiáll. Mücs. 1898, dec. 11. 179, 18o l.

MDK

Horti Pál

részt vett az alábbi mü illusztrálásában.

Szendrei János dr: Magyar hadtörténelmi emlékek
az ezredéves orsz. kiállitáson. Bp. 1896.

MDK

Horti Pál

Czakó E: Az Ipm Muz. exlibr. kiáll. kat. 1903.

71 l.

MDK

Horti Pál

Öreg ember, tanulmányfej, of.

Szent György czéh lo. müv.aukc. 1912. febr.
71 l.

MDK

Horti Pál iparm.

Különfélék. Magyar Iparművészet, 1899. 169 l.

MDK

Horti Pál

fali szőnyeg, repr. tervezte

Magyar Iparmüvészet, 19oo. 187. 1. kép

MDK

Horti Pál

A magyar iparmüvészek törzskönyve. Magyar Iparmüvészet, 1903. 46-47 l.

MDK

Horti Pál iparm.

A hazai fazekasipar érdekében.

Vasárnapi Ujság, 1902. 1.sz. 14. l.

MDK

Horti Pál festőmüv.

Az uj kultuszminiszteri palota berendezése.
Vállalk. Közl. 1905. aug. 2.

MDK

Horti Pál

kandalló terve

A polgármester fogadó szobája.
Mucsarnok, 1899. 22. sz. 350 l.

MDK

Horti Pál

Szécsén F: A St. Louisi világkiáll. Magyar Iparművészet, 1904. 89-92 l.

Horti Pál

MDK

ebédlőbutor terve

Magyar Iparművészet, 1903. 125 l. képek

MDK

Horti Pál, 1906 milánói nemzetk.kiáll. nagy dij

Kitüntetések. Müvészet. 1907. 7o l.

MDK

Horti Pál

Xxia György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145. l.

MDK

Horti Pál

Hazai Müvásárlók Egyesülete.
Mücsarnok. 1898. nov. 2o. 16. sz. 141-143 l.

MDK

Horti Pál

tervei szerint épült székely udvarház

Magyarország Amerikában. Vasárnapi Ujság, 1904. 39.sz. 662 l.

MDK

A m. kiáll. Saint-Louisban. Új Idők. 1904-5.
XI. 2.sz. 47 l.

MDK

Horti Pál

Almási-Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

MDK

Horti Pál

diszalbum, repr.

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28 l. képekkel

HORTI PÁL

a párisi kiállitáson kitüntetést nyert
arany érem

Vasárnapi Ujság,1900.47.évf.36.sz. 600.oldal

HORTI PÁL

a párisi kiállitáson kitüntetést nyert
elismerő oklevelet

Vasárnapi Ujság,19oo.47.évf.36.sz. 6oo.oldal

Horti Pál
épitész

M.D.K

Művészi butormüvehet terveretti.

Koós Judit: Várlat egy művészarchoz: Gábriel Frigyes.
Művészet, 1963. január — 34 lap.

MDK

Horti Pál

agyagedények

Almási Balogh L.: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

MDK

Horti festőm.

Szegedi ipm. kiáll. Vas. Ujs. 19ol. 38.sz. 614.l.

MDK

Horti Pál, ip.müv.

XXXXXXXXX Faragott tükörkeretet tervezte.
Kantusz Jakab mintázta. Illusztr. 137.old.

U.ott látha tó + pálmatartó H.P. terve.
Illusztr. 137.l.

A magyar iparmüvészet Párisban.
MIP. 1900. 137.old.

MDK

Horti Pál, ip.müv.tanár
/ötvösmüv./

rajza nyomán Mlinek Adolf készitette el ezüst irókészletét.

A karácsonyi iparmüvészeti kiáll. 1905.
MIP. 1906. 13.1.

Horti Pál MDK

Piazza Tartini, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Horti Pál

MDK

A fasorban, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Horti Pál

MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

MDK

Horti Pál

"Amerikai tengerparti részlet" c.képe.
Horti Pál utolsó pasztellje. Repr.

Magyar Iparművészet, 1907. 4.sz.

MDK.

Horti / Pál ? /

A tragikus véget ért Hortiról tudjuk,
hogy fényes póziciót vivott ki magának
Amerikában, sokoldalu müvészi kvalitásaival.

A. Balogh Lóránd: Takách Béla , egy Amerikában élő épitőmüvész.

Magyar Iparmüvészet, 1907. 4.sz. 197-215.l.

MDK.

Horti /Pál ? / ötövös iparmüvész

A limogesi zománzoc ékszerek tanulmányozása nyomán ő maga is pompás ékszereket, násfákat stb. készitett.
A párisi iparmüvészet is sugallta lelkesedését.

In memoriam - Tarján Oszkár.
Magyar Iparmüvészet, 1933. 212.lap.

In memoriam - Tarján Oszkár.
Magyar Iparművészet. 1933. 212.lap.

MDK

Horti Pál

Ebédlő. Tervezte: Horti Pál. Repr.

Magy. Iparművészet, 1903. 125.l.

Horti Pál MDK

Favágók az erdőn, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Horti Pál

MDK

Erdei részlet, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.
I. sorozat

Horti Pál MDK

Részlet az Anns partjáról, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

mdk

Horti Pál

munkái a Karácsonyi Albumban

/. Trodalom

Pesten. Hirlap 1894, 1. sz jan 1.

Horti Pál MDK

Zell am See, vizf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Horti Pál MDK

Szénagyüjtés, olf.

Mücsarnok 1889/90. téli kiáll.

mdk

Horti Pál

Plakátja:
A Magy. Sparm. Társulat karácsonyi kiállítása az O. Sparm. Muzeumban Bp é. n. Athenaeum ny.
94 x 61 cm.
Kékes-szürke alapon barnasszínű betűk. Rajzolt betűplakát

Az. O. Sz. K. Grafikai Plakátjai, Bp. 1961. 35. l

Marie Pol

M.D.K.

Horti Pál festőművész

br.Fejérváry Géza honv.min.jubileumára készült Album cimlapja a művész vizfestménye. Az Album, valamint a hozzátartozó szekrény Horti Pál tervez szerint készült.Kép 542.o. és 544.o.

Cikk: Báró Fejérváry Géza jubileuma.

Vasárnapi Ujság 1901.48.évf. 34.sz.

MDK

Horti Pál

Diszserleg tervezése. Repr.10.oldalon.

Magyar Iparművészet 1906. 1.sz.

MDK

Horti Pál

Bronzérem kitüntetése a párisi világkiállításon
/Ötvösművesség oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Horti Pál tanár

Elismerő-oklevelet nyert a párisi világkiállítá-
táson. /Kerámia oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Horti Pál

Aranyérem kitüntetést nyert a párisi világkiállitáson. /Alkalmi diszitések és karpitos munkák oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

MDK

Horti Pál tanár

Aranyérmet kapott a párisi világkiállitáson.
/Szőnyegek, szőnyegkárpitok, butorszövetek./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.1.

MDK

Horti Pál Bp.

Közreműködésért aranyérem kitüntetést kapott a párisi világkiállitáson.

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.1.

MDK

Horti Pál

II.dijat nyert a könyvtábla-pályazaton.
A pályamunkák repr.353-354 és 356.-ik old.

Cikk: A Wodiáner-féle könyvtábla-pályazatnak eredménye.

Magyar Iparművészet 1897/98. 353-56.l.

MDK

Horti Pál

Részlet a torinói nemzetközi kiallitas magyar csoportjából.(1902) Tervezte Horti Pál.
Kép a 11.old.
Részlet a társulat tavaszi lakberendezési kiállitásáról (1903) Tervezte Horti Pal.
Kép a 12.old.
Részletek a St.Louis-i világkiallitasról (1904) Horti Pál terve. Kép a 13.-ik old.

Magyar Iparművészet 1935.

MDK

Horti Pál

Diszalbumterv

Cikk: Fejérváry báró emléktárgyai

Uj Idők 1901 VII. 35.sz.

MDK

Horti Pál

Karácsonyi kiáll.Magyar Iparmüvészet 19o3.16.1.

MDK

Horti Pál

György K.: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson. Magyar Iparmüvészet 1900. 221.l.

M.D.K.

Horti Pál iparművész tanár

Tervezte a Mahunka által készitett ebédlőt, Groh egyes paraszt-majolikáit, Hibján ékszereit, ebédlő szobát, a torinói kiall.-i terem dekorációját Scholtz professzorral.

Cikk: Külföldi lapszemle a torinói kiállitas magyar osztályán.

Magyar Iparművészet 1902. 231-36.l.

MDK

Horti Pál,

Műcsarnok. -1893/94 téli kiáll.

M.D.K.

Horti Pál iparművész

A Ráth-György-múzeum belső berendezésének szükséges darabjait, a hall tölgyfa lépcsőjét Horti Pál tervezte.

Csányi Károly: Országos Ráth-György-Múzeum.

Épitő Ipar 1906. jan.21. 20.o.

MDK

Horti Pál

Az Ipm. Társ. választmánya... Mücs. 1900, 336 l.

MDK

Horti Pál ötvös

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparművészet 19o1. 2o7-13 l.

M.D.K.

Horti Pál festőművész

rajzai az alábbi múzeum kézirajz gyüjteményében.

Iparm.Muzeum és gyüjteménye 1895-1915
Bp.1915. 35.l.

Horti Pál, ip.müv. MDK

A keret-tervező el kell találja a müvészi hangót, mely illik a képhez, és simul a lakás egész berendezéséhez.

H.P. Feszty:Krisztus-képéhez fényesen oldotta meg a feladatot. /Megbizója:Könyves Kálmán r.t./

A képkeretről.
Müvészeti Krónika. 1905.jan.15. 4-6.l.

MDK

Horti Pál

Festett ellenzőt küldött a pályazatra.

György Kálmán: A gróf Andrássy Tivadar-féle pályázat.

Magyar Iparművészet, 1897. 18.1.

MDK

Horti Pál, festöm.

müvével ö is képviselve volt abban az egy képtárt is kitevö gyüjteményben, mely kisorsolásra várt és Bruck Miksa mütermében talált helyet.

A Hazai Müvásárlók Egyesülete.
"Mücsarnok". 1899. 396.1.

MDK

Horti Pál tanár

Horti Pál tervezte és berendezte az Iparművészeti Társaság által rendezett sorsjáték főnyereményét képező diszes kelengye-ebédlőt.

Cikk: A lakberendezési tav.kiáll.

Magyar Iparművészet, 1903. 113.l.

MDK

Horti Pál

Horti Pál.Szivarszekrényke. Készitette Jaiser Gyula. Repr.

Magyar Iparművészet, 1903. 10.lap

MDK

Horti Pál,
~~Horti~~ ?, graf.

az ex-libris ujabb magyar mesterei.
Exlibris Horánszky Lajos. Repr. 132.l.

Czakó Elemér: Az Iparmüv.Muz. ex-libris kiállitása.
Magyar Iparmüvészet. ?. 128-134.l.

MDK

Horti Pál

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Horti Pál

Az Enns partjan. Vizf.

KMTárs. 1890. téli kiall. 23.1.

MDK

Horti Pál

1898-ban az iparművészeti tervezés terén kifejtett sikeres tevékenységéért 200 koronas dijat,
1899.évi iparművészeti aranyérmet nyerte.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

MDK

Horti Pál

Kitüntetései:
1900. Páris, három arany-érem, egy ezüst-érem
és egy elismerő oklevél.
London, a "Studio" internationalis kiallitasar
ezüst-érem.
1902. Torino, diplome d'honneur.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

M.D.K.

Horti Pál, tanár

és Kriesch Aladár festő-
művész tervei szerint fogják
elhészíteni az újonnan épülő
kultuszminisztérium fogadó-
termét és miniszteri dolgozó
szobájának festési munkáit

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

febr. 14. sz. 7. old.

MDK

Horti Pál, festőm.

ő is aláírta a tiltakozó ívet/Miniszthez/

Ujváry kontra Hock reformtervei.

Ujváry Ignác: Válasz az"Okiratos válaszra".
Műcsarnok hiv.lap. 1898 nov.27. I.évf. 17.sz.

MDK

Horti Pál

Mázas cserépedények. Tervezte Horti Pál.
Repr.

Magyar Iparművészet, 1901.évf. 268.l.

MDK

Horti Pál, ip.müv.

művei igazolják, h. a modern iparmüvészet fejlesztésének szolgálatába állitja müvészetét.

Butor tervezeti ezt a törekvést tükrözik., ugyancsak dísztárgyai.

A modern iparmüvészet.

dr. Meller Simon: MMÉE Közlönye. 1901. 249-280.l.

MCK

Horti Pál

mázas agyagedények s zománcmunkák

Magyar Iparmivészet 1901. 289.l.

Horti Pál, terv.-ip.müv. MDK

29. Szalon-szekrény. Tervét H.P.

Készitette Vukovics és Kaufmann.

Magyar Iparmüvészet. 1906. 1.sz.

MDK

Horti Pál

Kárpittervek, repr.

Magyar Iparművészet 1899. 62.1.

1/. Horti Pál tanár MDK

Általános kiállitással közéletünk s országunk akkori válságos helyzete miatt nem vehettünk részt, csupán egy müvészeti csoport rendezésére lehetett gondolnunk. Az Op.Müv.Társ.kapott erre lehetöséget.

H.P. A kiállitás müvészi és müszaki vezetöje.Ö tervezte a csoport installációját. A Manufactures épületben külön elkeritett ‚Székely udvarházat ábrázoló területen voltak kiállitva müv.alkotásaink.

H.P. tervezte a házba bevezetö vaskaput.

St.-Louei kiállitásunk.

Magyar Iparmüvészet. 1904. 208-15.

Herti Pál, tanár MD'

tervei szerint egy modern ebédlöt a budapesti Simay -cég készitette. Szoba falai sötétrézkel bevonva, stb.

St-Louisi kiállitásunk.
Magyar Iparmüvészet. 1904. 208-15.

MDK

Horti Pál

Diszserleg, repr.

Magyar Iparművészet 1906. 1. sz. le.l.

MDK

Herti Pál

A Karácsonyi iparművészeti kiáll. Magyar Iparművészet 1906. 13.l.

Horti Pál

festő

M.D.K.

A Magyar Iparművészet eredeti
tervvázlat és lappeldányát, valamint
a lap szakagdíszetmenyes fejlécét
illusztrálta + repro

Koós Judit: A szecesszió hatása Magyarországon
Művészet, 1964. November – 11 lap.

Horti Pál
festő

14 D.K

A Tornai és St Louisi magyar painlanok tervezőjének és rendezőjének bizonyos alkotásai a belga „Linear Fort Nouveau" körébe kapcsolható.

Kaós Judit: A szecesszió hatása Magyarországon.
Művészet, 1964. november – 11 lap

Horti Pál
festő

M.D.K.

1899-ből való tapétatervei, üvegablak-terve és 1900 ból való csomozott szőnyege Art Nouveau arabeseket mutat, bútor tervei eredetiek + repró

Szocs Judit: A szecesszió hatása Magyarországon
Művészet, 1964. november – 11 lap

Horti Pál
festő

M.D.K

Alberto Clementi Horti Pál munkás-
ságát emleti könyvében — Az
1900-ban megjelent „Magyar Spar-
művészet"-et illusztrálta.

Koós Judit: A szecesszió hatása Magyarországon
Művészet, 1964. nov. — 11 kep

MDK

Horti Pál

Mázas cserépedények. Tervezte Horti Pal. Készitette Staig Flórian / Szekszard/ és Misky Sándor / Mármaros-Sziget/ Repr.

Magyar Iparművészet, 1901.évf. 267.l.

Horti Pál, ip.müv.tanár. HDK

az ötvös müvészet terén Tarján Oszkár vitte el ezuttal az elsőséget, mellette Jerouschek K. és Moser József modern zománcos ékszerekkel, Mlinek Adolf pedig Horti Pál tanár rajza nyomán készült ezüst irókészlettel szerepel.

A Karácsonyi iparmüvészeti kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1906. 13.1.

MDK

Horti Pál

Ex-libriseï az Iparmüv.Múz.-ban megnyilt kiáll.-on.

Cikk: Magyar ex-libriseк.

Művészet, 1903. 140.lap

MDK

Horti Pál

A Műcsarnok háborus kiállitásan szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Horti Pál

Diszedény vert vörösrézből, készitette: Jancsurák Gusztáv, kiállitvá az Iparmüv.Társ.1899 évi karácsonyi tárlatán.A műtárgy az Iparmüv. Muz.részére vásároltak között.

Cikk: A miniszter vásárlásai.

Magyar Iparművészet,1899. 38.l.

MDK

Horti Pál

Bőrkazetta, vörösrézzel diszitve /két darab/ Készitette: Wlcsek János, kiállitva az Iparműv. Társ.1899.évi karácsonyi tárlatán.A műtárgy az Iparműv.Muz.számára vásárolt tárgyak között.

Cikk: A miniszter vásárlásai.

Magyar Iparművészet, 1899. 38.1 .

MDK

Horti Pál

2 db.faragott képkeret terv.készitette Spisák Imre, az Iparmüv.Társ.1899.évi karácsonyi tárlatán kiállitva. A műtárgy az Iparmüv.Muz.számára vásároltak között.

Cikk: A miniszter vásárlásai.

Magyar Iparművészet,1899. 38.l.

MDK

Horti Pál

Bőrmappa, Horti P. terve után készitették Walther és Howindt az Iparműv. Társ. 1899. évi tárlatára. A műtárgyat az Iparműv. Muz. számara vásarolt művek között.

Cikk: A miniszter vásárlásai.

Magyar Iparművészet, 1899. 39.l.

MDK

Horti Pál

Horti Pál: Karos szék, bőrrel, készitette: Lukátsovits János. A vall.-és közokt. miniszter megvásárolta az Iparműv. Tars. 1899. karacsonyi tárlatán.

Cikk: A miniszter vásarlásai.

Magyar Iparművészet, 1899. 38.l.

MDK

Herti Pál, ip.müv.

Fali szönyeget tervezet, melyet a Torontáli szönyeggyár rt. nagybecskereki gyárában készitettek el.
Témája: tóparti táj. Kép 19c.1.

Magyar Iparmüvészet. 19cc. 19c.1.

MDK

Horti Pál, festöm.

Traunkirchen.	Vizf.	22.1.
Részlet Zell am Seeből.	"	22.1.
Admonti részlet.	"	24.1.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj. Kat.
22, 24.1.

Horti Pál MDK

Az Enns partján, vizf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Horti Pál MDK

Mocsaras táj, olf.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

MDK

Horti Pál ip.müv. és Jaiser Gyula müasztalos.

17 kép. Karosszék, szoborállvány és asztal.

10.kép. Szivarszekrényke .

Magyar Iparmüvészet. 1903.

MNK

Horti Pál, festőm.

Részlet Zell am Seeből. Vízf.

Admonti részlet. "
Traunkirchen. " 22.1.

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képkiáll. 1890. ápr.
Kat. 21.1. és 22.1.

Horti Pál MDK

Ut részlet a Campagnán, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Horti Pál

MDK

Favágók az erdőben, olf.

Milcsornok 1892/93. téli kiáll.

Horti Pál MDK

A ledölt bükk, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Horti Pál MDK

Chioggiai halászbárkák, olf.

Műcsarnok 1893/94 téli kiáll.

Horti Pál MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

MDK

Horti Pál és Nedrich Antal. festöm. ill. ip.m.

tervei szerint készültek Milnek Adolf ötvös-
munkái.

A MIP Társ. karácsonyvására 1908 nov.ql.-én nyilt meg.
MIP.1908 341.l.

Horti Pál, ötvös, iparművész M.D.K.

Hibján Samu és Tarján Cezár körébe tartozott s működése félig a szárad első évtizedére szorítkozott. Zománckisérleteit maga égette hi, de foglalkozott bútor- és interieur-tervezéssel is.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.

1. sz. 3. old. Mihalik Sándor:

Magyar zománcmüvészeti törekvéesk.

MDK

Horti Pál

A torinói kiallitásra a magyar csoport diszitésének tervét Horti Pál készitette.

Magyar Iparművészet, 1902. 42.l.

MDK

Horti Pal

Sikdiszitményei a "Mintalapok iparosok és ipar-
iskolak számara" IX.évf. 5.és 6. füzetében.

Cikk: Mintalapok.

Vasárnapi Ujság 1904. 51.évf. 32.sz. 551.o.

MDK

Horti Pál

Diplom of honor és aranyérem kitüntetést nyert,
a st.louisi vilagkiallitason.

Művészet, 1904. 406.l.

MDK

Horti Pál

A st. louisi világkiállításon ezüstérem kitüntetést kapott.

Művészet, 1904. 406.l.

MDK

Horti Pál /1865-1907/

A Magyar Iparművészeti Társulat Lakberendezési Kiállitása. é.n., 95x63 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960.Műcsarnok.Kat. 25.l.

MDK

Horti Pál, ip.müv.

sikerült alkotás nagy szönyege széles, lineáris diszitményeivel.

Dienr Bénes József: A karácsonyi kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1900 körül. ? 11+ 2o.1.

MDK

Horti Pál, ip.müv.

tervezte a tapéta mintát. Kép 18.l.

Hamutartó. Zománcos vörösrézből.

Diener Dénes József: A karácsonyi kiállitás.
Magyar Ipamüvészet. 19oo.körül ? 11-2o.l.

MDK

Horti Pál

Londonba meghivott m.művész.

Műcsarnok, 1901. 327.l.

MDK

Horti Pál, ip.müv.

Fali szönyeg. Terv, készitette Kovalszky Sa-
/Német- Elemér./ Kép. rolta.
11.1.
Csillár. Kovácsolt sárgarézből. Tervezte H.P.
Készitette Kissling Rudolf és fia.
Kép. 11.1.

Diener Dénes József: A karácsonyi kiállitás.
M.Ipa rmüvészet ? ? 11. - 20.1.

Horti Pál, ip.müv.

MDK

Gazdag famüvü pompás pamlagot tervezett
Könyvszekrény. Kép.14.1. /Készitette König Izidor./
A vörösréz vereteket Ludwig és Stetka készitette
Kandalló vert rézlemezből. Adomboritott rézmunkát Jan-
csurák készitette, a kovácsolt vasmunkát Ludwig és
Stetka. A faragott tükörkeretet mintázta Fantusz J
János és készitette Balogh János.
Kép. 15.1.

Diener Dénes József: A karácsonyi kiállitás.
M.Ipa rmüvészet/. ? ? 11. - 20.1.

Horti Pál, ip.müv. MD K

Bár a Szent-Péterváron rendezett nagy.ip.m.kiállitás sok erőt elvont s a készülödés a párisi világkiállitásra,mégis szépen sikerült a kar.kiáll.

H.P. teljesen berendezett interiörrel szerepel:Uriszoba, előszoba.-Pálmaállványában uj formákat visz bele a vasmivességbe.

Magyar Iparmüvészeti Tárgyak.- Karácsonyi kiáll. Vasárnapi Ujság 1900. 7.sz. 47.évf. 106.l.

MD K

Horti Pál, ip.müv.

Bár a Szent-Péterváron rendezett nagy.ip.m.kiállitás sok erőt elvont s a készülődés a párisi világkiállitásra,mégis szépen sikerült a kar.kiáll.

Könyvszekrénye elökelö. -Megvette egy bécsi butirkirály.

Magyar Iparmüvészeti Tárgyak. - Karácsonyi kiáll.
Vasárnapi Ujság 1900. 7.sz. 47.évf. 166.l.

Horti Pál, ip.müv. MD K

Bár a Szent-Péterváról rendezett nagy.ip.m.kiállitás sok erőt elvont a készülődés a párisi világkiállitásra, mégis szépen sikerült a kar.kiáll.

H.P. tapétáján megláthatjuk a természet tanulmányozása.
Petroleum lámpája eredeti alakitás.

Magyar Iparmüvészeti Tárgyak. Karácsonyi Vasárnapi Ujság 1900. 7.sz. 47.old. [illegible] kiáll.

Horti Pál

Korpetec zománcos ezüst, 1900 körül.
„Függő" lánccal, 1902, zománcos ezüst.

Die Kunst der Jahrhundertwende;
Ausstellung: István Király Múzeum
közleményei, Serie D. Nr. 41. Székes-
fehérvár, 1965

331

MDK

Horti Pál

Keramikus iparművész

A hét bilághatosni között teljesíti
művészi funkciójat

Katona Imre: Iparművészetünk félévszárada.
művészet, 1969. január – 4 lap.

Horti Pál

a magyar és europai szecessziót egyaránt képviseli, butort, kerámiát, textilt, kisgrafikát tervezett

Die Kunst der Jahrhundertwende;
Ausstellung: István király muzeum közleményei, Serie D; Nr. 41. Székesfehérvár, 1965.

91

Horti Pál

Karosszék, 1901, kárpitozott, 4 db.

Die Kunst der Jahrhundertwende,
Ausstellung: István király muzeum
közleményei, Serie D. Nr. 41. Székes-
fehérvár, 1965. 271.

Horti Pál

M.D.K

virágasztal

készitették aluminium-bronzból Forreider és Schiller repr.

György Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
Azx A világ ipatmüvészete Párisban . 1900. Szerk. iti Kamill és György Kálmán
Klyn Magyar Iparmüvészet 190~. évi folyamából 145.1.

M.I.K.

Horti Pál

faragott tükörkeretek terve

mintázta
készxxx

Horti Pál M.D.K.

zománcos ékszerek

repr.

készitette: Hibján Samu

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson
A világ iparművészete Párisban. 1900. Szerk. Fittler
amill és György Kálmán
Kiny. a magyar iparművészet 1900. évi folyamából
109.1.

~~Zománcos ékszerek~~ M.D.K.

Horti Pál

zománcos ékszerek terve.

/ Készitő: Hibján

~~ékszerkazetta terve mintá~~

ékszerkazetta terve mintázása zománc és tula munkája

repr.

Györgyi Kálmán: Az ipamüvészet a párisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban, 1900. Szerk. Pittler
Kamill és Györgyi Kálmán
Klny. Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából

110. 111.1.

MDK

Horti Pál

Fejérváry Géza... Magy. Iparművészet, 1901.
228. l.

MDK

Horti Pál

A Szépművészeti Muzeumban kiállitás nyilik. Fenti művész munkái is részt vesznek.

/ex librisek/

Esti Hirlap 25 sz. 1959. jan. 30 2 old.

Horti Pál

MDK

Gorkij fasor 12./Volt Ráth György Muzeum/

Épitette Unger emil 1880.

1901-ben Györgyi Géza átalakitotta és megtoldotta Ráth György számára, a belső berendezést ekkor Horti Pál készitette.

Itt nyilt meg 1955-ben "A régi és az uj Kina müvészete" állandó kiállitás.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

137.l.

Horty Pál

M.D.K.

bronzvá zák

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállításon
a világ iparművészete Párisban .1900. Szerk. Fittler
Kamill és György Kálmán
Klny. a Magyar Iparművészet 1900. évi folyamából 31.1

M.D.K.

H orti Pál

naturalisztikus virágmotivumokkal diszitett, faragott tükörkeretek
Fantusz Jakab mintázatai nyománBalogh János készitette.

Gyór gyi Kálmán: "z Iparmüvészet a párisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban . 1900. Szerk. Fittler Kamill ésGyörgyi Kálmán
Klny. a "agyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából
15-18.1.

Horti Pál

M.D;K.

Szönyegtervek

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson
A világ iparművészete Párisban .1900. Szerk. Fittler
Kamill és György Kálmán
Kiny. a _egyes Iparművészet 1900 évi folyamából 34.l.

".D.K.

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson

Horti Pál

M.D.K.

a székes- fővárosi polgármesteri szoba kandallójának terve

A világ iáarmüvészet Párisban. 190[illegible]. Szerk. Fittler Kamill és Györgyi Kálmán
Györgyi Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson Klny. a Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából

15.1.

M.I.K.

Horti Pál

engobe -tál terve

repr.

György Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban. 1900. Szerk. Fittler
Samill és György Kálmán
Klny. a Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából 49.1.

Horti Pál MDK

A folyóirat beszámol arról,hogy xxkixxk xxxrixxt Horti készíti a turini iparmüvészeti kiállitás magyar részlegének belső installációját.

Magyarország a turini iparmüvészeti kiállitáson.
Mücsarnok.19ol.32.sz.387.l.

Horti Pál MDK

A párizsi világkiállitás számára vásárolt és visszamaradt müvek alkotói között emlitve A visszamaradt müvek a Magyar Iparmüvészeti Társulat dec.16-i árverésén kerültek eladásra.

Iparmüvészeti tárgyak árverezése.
Mücsarnok.1901.32.sz.388.l.

M. D. K.

HORTI Pál

Az 1899-i oroszországi osztrák-magyar kiállitáson szerepel

vörösvés díszedény

kivitelezte: Jancsurák G.

kazetta, zöld bőr

kivitelezte: Olcsek János

Weinerné: Orosz kapcs. 154.

Miáz? Könyv? Hol?

 M. D. K.

HORTI Pál

bőrfotel

selyemhuzatú karosszék

Magy. or. iparmův. lk

Weinerné: Orosz kapcs. 154.

Horti Pál
Nebrán

M.D.K.

Fali tányér
" "
Vízjégtartók
"
Fali tükör
Vázák
"
Váza salamanderekkel
Váza pillangókkal

Beschorner A.M. és Fia műintézetük Bp. 1899.

Horti Pál
szobrász

M.D.K.

Váza írisvirágokkal
Váza cserebogárral
Fali tányérok
"
Juhász szamáron
Füles vára tulipánokkal
Vára mák viraggal
Váza „Romeo és Julia"

Beschorner A.M és Fia müércöntök Bp. 1899.

Horti Pál M.D.K.

Gyufatartó
Szivartartó
Gyufatartó
Hamutartó
Kutya
Vakarodzó kutya
Antik leopárd
Szivarkatartó
Furulyáró juhász
Tiszagyöngye
Vára

Beschorner A.M és Fia müércöntök Bp. 1899

MDK

Horti Pál

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Horti Pál

Kormányvásárlások az Iparm. Társ. karácsonyi kiáll. Mücsarnok, 1899. 3.sz. 42 l.

MDK

Horti Pál

A plakátművészet Magyarországon. M.Iparművészet 19o1. 164 l.

M. D. K.

HORTI Pál iparművész

Az Iparművészeti Múzeum közleményei II. 1955

Dobrovits Aladár: Gádor István művészete

194.,

187-l.

M. D. K.

HORTI Pál keramikus

A m. kér. és pore. tört
és jegyei

Csányi 1954. 59., 104., 116. l.

MDK

Horti Pál

Műcsarnok. 1899. 17.sz. Uri lakásberendezés az iparművészeti muzeumban. 263 l.

Horti Pál

A nov. 25.-én megnyilt, Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő legifjabb müvésznemzedék tagjai között emliti meg a müvész nevét M.:"A téli kiállitás" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap.

Horti Pál

Érdemleges merkantil grafikákat és exlibriseket készült.

Ernyey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 13. l.

Horti Pál

A fántárgyakban régen eltemetett eljárásokat, technikákat „miágostatott ki".

Ernyey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 12. C.

Horti Pál

A bútor terén régen eltemetett eljárásokat, technikákat „virágoztatott ki".

Ernyey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 12. l.

Horti Pál

Virágtartó, 1900k. (repró).

Ipari Művészet; 1969. III. 13. P.

Horti Pál

A hazai iparművészeti megújulás vezető egyéniségei közé tartozik (1865–1907).

Erdey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 12. l.

Horti Pál

a náradforduló táján több üvegablak-tervet készített; kapcsolatban volt Róth Miksával.

Koós Judith: Magyar Art Nouveau üvegek. Müvtört.Ért. 1971.1.sz. 31-37. l.

34-35. l.

Horti Pál

Belsőépitészetünk már a múlt század második felétől kezdve magas fokot ért el s ezt a két világháború között is megtartotta.

E fejlődés érzékeltetésére elég Thoroczkai Wigand, Horti Pál, Kozma Lajos, Györgyi Kálmán nevére hivatkozni.

Katona Imre: Modern iparmüvészetünk néhány kérdése. - Müvtört.Ért. 1970.4.sz. 278-283. l.
283. l.

Horti Pál

Faragó Ödönnel és Rippl-Rónaival együtt említve mint akik alkotómüvész létükre a bútorterveszésben értek el eredményeket, de ezek csak kultúránk felszínét érintették, szemben egy Isolnay munkásságával.

Ipari Müvészet, Cikkgyűjtemény, 1963. 1. sz. 7. l.

Horti Pál

"A magyar iparmüvészet, melynek létrehozásán, nemzeti jellegének kialakitásán Radisics Jenő hosszú ideig fáradozott, a Zsolnay gyár produkcióiban öltött testet. A követendő példát Zsolnay mellett olyan iparmüvészek jelentették, mint Róth Miksa, Sovánka István, Toroczkay Wigand Ede, Horti Pál, stb."

Katona Imre: Radisics Jenő az iparmüvészeti kultúráért. /Müvtört.Ért., 1969. 3. sz., p. 212-224./ p. 218.

Horti Pál

MDK

- Egy fogadó szobát is tervezett

a kultuszminiszter számára

áz 1906-os világkiállitáson.

26.o.

Czakó:Milanoi. 1907.

Horti Pál MDK

A lap hirt ad arról,hogy a magyar müvésznők május elsején megnyiló kiállitásán bemutatásra kerülnek a Kabay Dénielné mütermében részben Horti tervei szerint készitett selyemszövésü csomózott szőnyegek.

Müvészi szőnyegek.
Mücsarnok.19ol.15.sz.216.1.

MDK

Horti Pál tervező (butor, mozaik, stb)

1909. Ebédlő butort terver (Schwarcz Vilmos debreceni butor-gyáros kénitette el)

A debreceni iparmův. kiállitásról, D, 1909. 5. l.

Horti Pál MDK

Az Iparmüvészeti Tárulat által a karácsonyi kiállitás előkészitésére kijelölt bizottság tagja.

Az Iparmüvészeti Társulat.
Mücsarnok.19o1.14sz.2o7.1.

HORTI Pál

KASSÁK Katalin: Az angol tradicionalista (prganikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló művészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció, I. Sp. - Szeged, 1993

115.

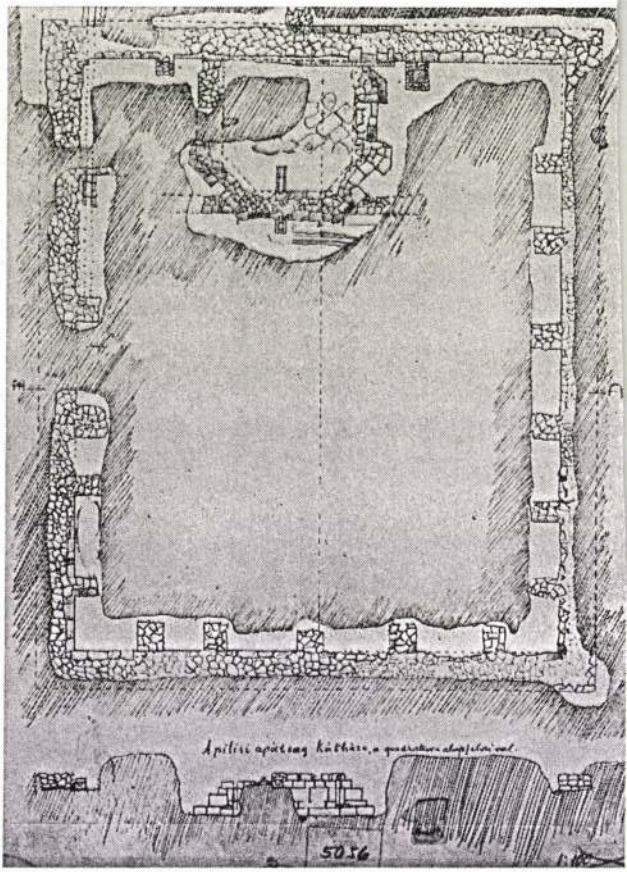

1. Pilis, alaprajz és keresztmetszet a kolostor udvarának feltárt részleteiről, 1913. Országos Műemlékvédelmi Hivatal

HORTI Pál

Juneoská László: Horti Pál, a nemzeti
eszme áldozata. = M. Szemle, 4 1993, 5.
499-509. M

D - II. - 5795 -

PROF. GJURO SZABO

VJEČNI GRADOV

U

TSKOJ I SLAVONIJI.

EDNO IZDANJE MATICE HRVATSKE.

Horti Pál, festő-iparművész (1865-1907)

szept. 1-ig Lélek és Forma (cép. fszt. és ev.)

Magyar művészet 1896-1914.

A századfordulós művészetét bemutató tárlaton, a kiállítás részeként láthatjuk Horti Pál és Tarján Ilsz-kor által tervezett ékszerek mellett koronázási díszruhákat.

Magyar Nemzeti Galéria,
1986. ápr.

HORTI Pál

Európai zománcművésség a középkortól a szecesszióig : Válogatás az Iparművészeti Muzeum gyűjteményéből, Iparművészeti Muzeum, 1991. A kiállitást és a katalógust írta Prékopa Ágnes. Bp. Iparművészeti Muzeum, 199

15.p. és kat.

HORTI Pál

Horváth Hilda: Horţi Pál mexikói rajzai. = Müvészettörténeti Értesitő, 40,1992, 3-4. 2oo-2o4. ill.

4. Hallapát részlete. Gottfried Kehler, Eperjes, 19. század második negyede

HORTI Pál

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991 104,245 p

Ráth villa enteriőrjei

HORTI Pál

Muzeumi kincsek : Válogatás a Savaria Muzeum és a Nádasdy Ferenc Muzeum gyüjteményéből. Szombathely, 1990 47.p.

Üvegablak. Terv Horti Pál. Kivitel Róth Miksa. 1900.k. Tasnádiné Marik Klára ajándéka

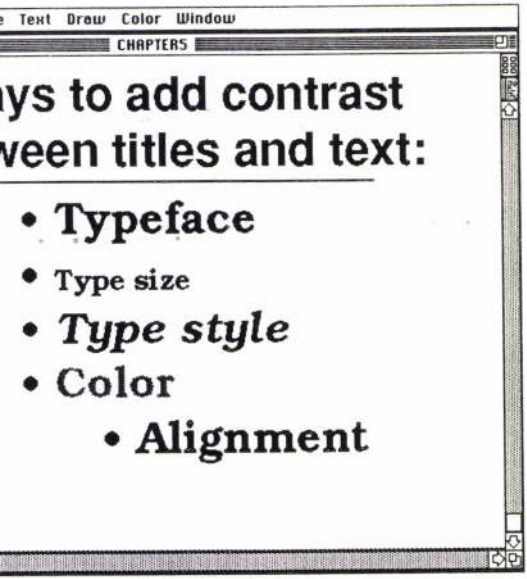
e Text Draw Color Window
CHAPTERS
ys to add contrast
ween titles and text:
• Typeface
• Type size
• Type style
• Color
• Alignment

